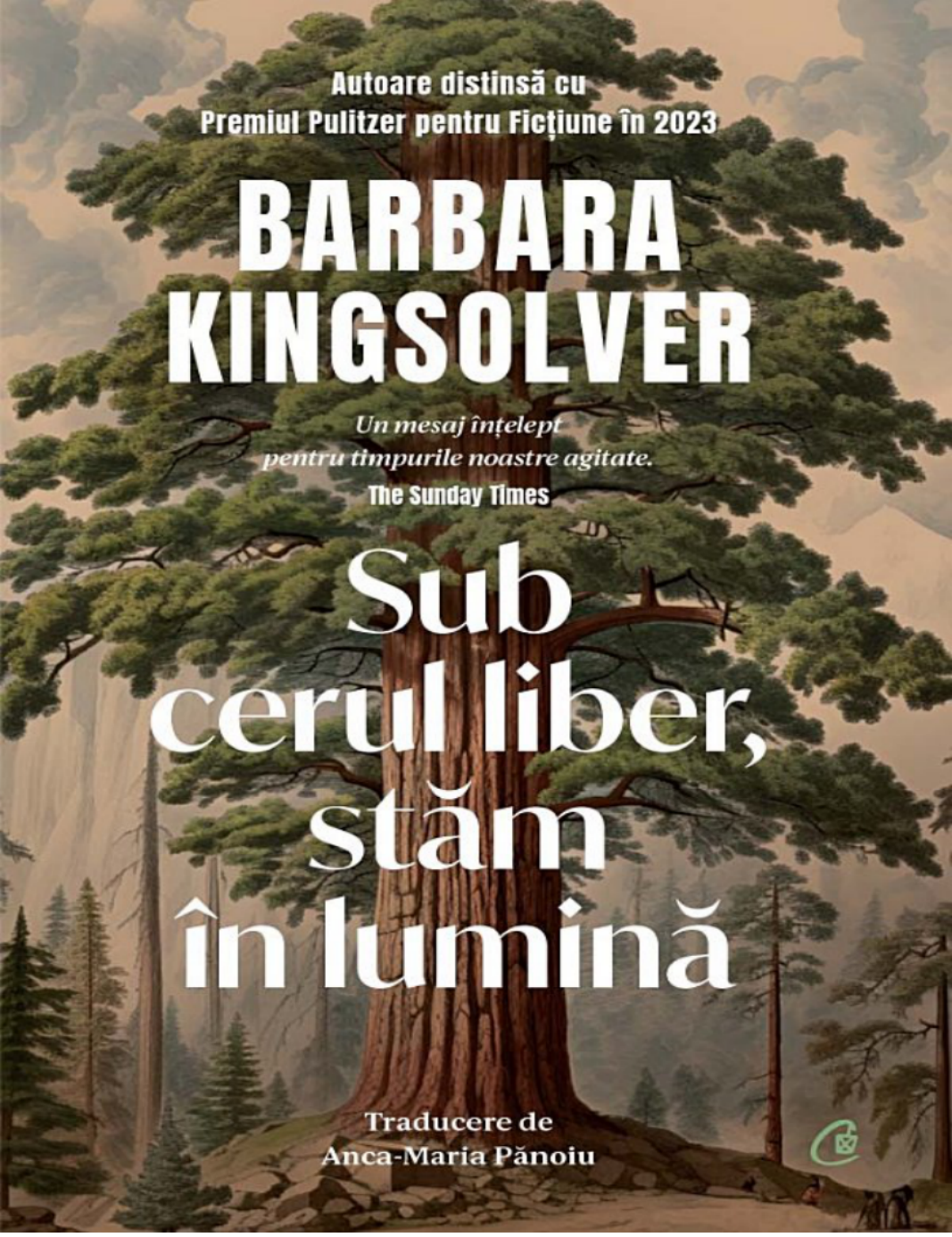

Autoare distinsă cu
Premiul Pulitzer pentru Ficțiune în 2023
BARBARA KINGSOLVER
Un mesaj înțelept
pentru timpurile noastre agitate.
The Sunday Times
Sub cerul liber, stăm în lumină
Traducere de
Anca-Maria Pănoiu

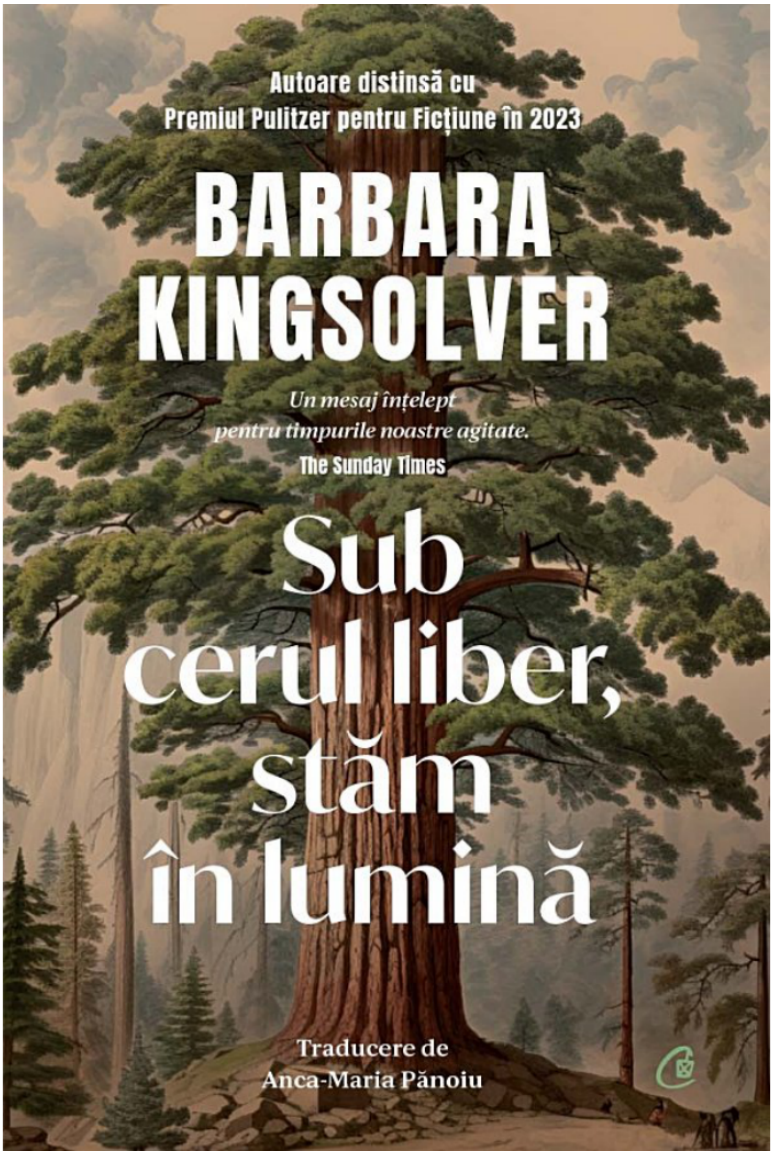

Autoare distinsă cu
Premiul Pulitzer pentru Ficțiune în 2023
BARBARA KINGSOLVER
Un mesaj înțelept
pentru timpurile noastre agitate.
The Sunday Times
Sub cerul liber, stăm în lumină
Traducere de
Anca-Maria Pănoiu

Table of Contents

1. Cuprins
2. 1 Casa care cade
3. 2 Începători
4. 3 Căutători
5. 4 Scila și Caribda
6. 5 Înainte
7. 6 Tovarăși ciudați
8. 7 Tortul
9. 8 La adăpost
10. 9 În prima linie
11. 10 Darul magilor
12. 11 Revelații
13. 12 Comoara din cufărul timpului
14. 13 Briciul lui Occam
15. 14 Ziua de pe urmă
16. 15 Rezerve neașteptate
17. 16 Cer albastru
18. 17 Prăbușirea
19. 18 Supraviețuire
20. Mulțumiri
21. Note

Sub cerul liber, stăm în lumină

byblos

BARBARA KINGSOLVER este romancieră, poetă și eseistă. Cărțile ei au fost traduse în peste douăzeci de limbi, cucerind milioane de cititori din întreaga lume și numeroase distincții, printre care: National Humanities Medal (2000), Orange Prize for Fiction (2010), Richard C. Holbrooke Distinguished Achievement Award (2011), Women's Prize for Fiction (2023), Pulitzer Prize for Fiction (2023) și o nominalizare la PEN/Faulkner Prize. Toate titlurile pe care le-a publicat începând cu anul 1993 s-au regăsit pe lista de bestsellere a publicației *The New York Times*. Kingsolver abordează teme precum echitatea socială, colonialismul și capitalismul american, ecologia, schimbarea climatică și interacțiunea dintre oameni și mediul înconjurător. În anul 2000 a înființat PEN/Bellwether Prize, pentru a-i încuraja pe scriitorii ale căror lucrări susțin o schimbare socială pozitivă.
S-a născut în Maryland, a copilărit în Kentucky și a locuit de-a lungul timpului în Congo, Franța și Arizona. Înainte de cariera literară, a obținut diplome în biologie de la DePauw University și University of Arizona și a lucrat ca autoare independentă în domeniu. În prezent locuiește cu familia la o fermă din sudul Munților Apalași.

ANCA-MARIA PĂNOIU a absolvit studii de comunicare, antropologie și imagine și își desfășoară activitatea în mediul editorial. Traduce literatură, eseu, biografii, carte pentru copii și bandă desenată, din engleză și din franceză, printre autorii pe care i-a invitat în limba română numărându-se Edgar Morin, Fabrice Midal, Harold Schweizer și Lisa Halliday. A participat la rezidențe de traducere oferite de Institute for Human Sciences (Viena), Centre National du Livre (Avignon), Collège International des Traducteurs Littéraires (Arles) și Bureau International de l'Édition Française (Paris).

BARBARA KINGSOLVER

Sub cerul liber, stăm în lumină

Traducere din engleză și note de
ANCA-MARIA PĂNOIU

CURTEA VECHE

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

KINGSOLVER, BARBARA

Sub cerul liber, stăm în lumină / Barbara Kingsolver ;

trad. din engleză și note de Anca-Maria Pănoiu.

- București : Curtea Veche Publishing, 2023

ISBN 978-606-44-1556-1

I. Pănoiu, Anca-Maria (trad. ; note)

821.111

ISBN epub: 978-606-44-1562-2

Carte publicată și în ediție digitală

Redactor: Diana Ilie

Corector: Elena Tătaru

Tehnoredactor: Irinel Niculae

Copertă: Imagine elaborată cu ajutorul inteligenței artificiale generative

Colecție coordonată de Luana Schidu

CURTEA VECHE PUBLISHING

str. Aurel Vlaicu nr. 35, București, 020091

redacție: 0744 55 47 63

distribuție: 021 260 22 87, 021 222 25 36, 0744 36 97 21

fax: 021 223 16 88

redactie@curteaveche.ro

comenzi@curteaveche.ro

curteaveche.ro

BARBARA KINGSOLVER

Unsheltered

Copyright © Barbara Kingsolver, 2018

All rights reserved.

© CURTEA VECHE PUBLISHING, 2023

pentru prezenta versiune în limba română

La prețul de vânzare se adaugă 2%,

reprezentând valoarea timbrului literar.

Lui Lily Hopp Kingsolver

După cel din urmă nu vine un da,
De acest da depinde lumea viitoare.

– WALLACE STEVENS,

„Bărbatul bine îmbrăcat cu barbă“[1]

Cuprins

1 Casa care cade

2 Începători

3 Căutători

4 Scila și Caribda

5 Înainte

6 Tovarăși ciudați

7 Tortul

8 La adăpost

9 În prima linie

10 Darul magilor

11 Revelații

12 Comoara din cufărul timpului

13 Briciul lui Occam

14 Ziua de pe urmă

15 Rezerve neașteptate

16 Cer albastru

17 Prăbușirea

18 Supraviețuire

Mulțumiri

1
Casa care cade

– Cel mai simplu ar fi s-o demolați, spuse bărbatul. Casa e un dezastru.

La auzul veștii, simți cum i se urcă sângele la cap: un vuiet de strămoși țărani cu pietre în pumni, ținându-i piept prigonitorului. Numai că bărbatul ăsta era constructor. Ea îl chemase și tot așa putea să-i spună să plece. Willa aștepta să i se domolească panica, răstimp în care el rămase în picioare, privindu-i dezastrul. Îi răspunse alegându-și vorbele cu grijă:

– Nu e o ființă vie, ca s-o declari moartă și gata. Tot ce se strică într-o structură poate fi înlocuit cu altă structură. Corect?

– Corect. Ce încerc să spun e că aici structura care trebuie înlocuită e casa cu totul. Îmi pare rău. La dumneavoastră, temelia e inexistentă.

Din nou, vuiet în timpane. Îi privi lung combinezonul negru, învelit într-o rețea de pânze de păianjen care se prinseseră de el în spațiul strâmt de trecere. Petrofaccio, așa îl chema. Pete.

– Cum e posibil ca o casă atât de veche să nu aibă temelie?

– Nu toată casa. Vedeți acolo, unde au adăugat extinderea? Pereții ăia nu au nimic solid pe care să se sprijine. Și extinderea implică bucătăria, băile, practic tot ce aveți nevoie într-o casă funcțională.

„*Include*“, gândi ea. „Cuvântul *implică* e greșit în context.“

Unul dintre băieții vecinilor se strecură pe ușa din spate. Privirea i se izbi în fugă de Willa, apoi se îndepărtă rapid, în salturi, croindu-și drum înspre alee prin labirintul de mașini din curtea lui. El și fratele său lucrau la vehicule mai ales noaptea, manevrând unelte de colo-colo, în lumina frontalelor. Zeflemeaua lor tăcută și înjurăturile intermitente în spaniolă, exprimând frustrare ori reușită, pluteau prin ferestrele de la dormitorul Willei ca o muzică nocturnă dintr-un oraș nou. Nu avea nimic cu cimitirul de mașini sau cu băieții aceia arătoși și cu prietenii lor, toți în șorturi și în șlapi de plastic, de parcă viața începea într-un vestiar. Greșită aici era condamnarea la moarte îndreptată împotriva casei ei, în timp ce casa de alături se ținea dreaptă, nonșalantă, cu linia acoperișului curbată periculos și cu placajul exterior cojindu-se în fâșii leproase. Casa Willei era din cărămidă. Nu paie, nu bețe, nimic care să fie spulberat dintr-o suflare de vânt.

Ar fi fost rândul ei să vorbească, dar tăcerea se prelungea. Domnul Petrofaccio cercetă amabil cei doi arbori imenși care umbreau curtea și jumătate de cvartal. Willa admirase mereu perechea de uriași de la fereastra bucătăriei, presupunând că erau la fel de bătrâni precum casa, dar nici prin gând nu-i trecuse că ar putea să aibă o speranță de viață mai mare.

– Habar n-am cine ar face așa o treabă, vorbi el în cele din urmă. Să adauge

o extindere fără să-i facă temelie. În orice caz, nu un constructor care se respectă.

Acum, că se uita și ea mai bine, casa chiar părea să stea direct pe pământ, cu cărămizile din partea de jos lăfăindu-se în afară, în șiruri neregulate. Peste acoperișul în două ape care adăpostea etajul al treilea și extinderea pe două nivele se întindea o carapace de tablă ruginită, cârpăcită în partea din spate, aparent la repezeală. Două coșuri de fum înalte erau înclinate în direcții opuse. În josul pereților de cărămidă se întindeau niște crăpături zigzagate, de forma fulgerelor. Cum de nu văzuse toate astea? Willei îi stătea în fire să-și ridice scutul de anxietate de fiecare dată când cineva din familie mergea la un consult de rutină sau când suna telefonul la ore târzii, așteptându-se la ce e mai rău, pentru ca viața să n-o ia prin surprindere. Dar în dimineața aceea căutase constructori fără să aibă vreo presimțire rea la modul serios. Se gândise, probabil, că familia ei își epuizase deja partea de ghinion.

– Nu pot să vă angajez ca să-mi dărâmați casa și s-o reconstruiți.

Willa își trecu mâinile prin păr, în dreptul tâmplelor, simțindu-se ca o idioată. Ambele-mâini-duse-la-tâmple erau un tic nervos de care încerca să scape de vreo douăzeci de ani, de când copiii îi spuseseră că o făceau să semene cu *Strigătul*. Își vârî pumnii în buzunarele șortului kaki.

– Ne gândeam s-o reparăm, s-o vindem și să ne luăm ceva mai aproape de Philadelphia. Nu avem nevoie de atâta spațiu. *Nimeni* nu are nevoie de atâta spațiu.

Domnul Petrofaccio nu se pronunță cu privire la latura morală a lucrurilor.

– Dar îmi spuneți c-ar trebui s-o reparăm mai întâi dacă vrem s-o scoatem la vânzare. Și am observat că una din patru case din orașul ăsta are afișată o plăcuță cu „De vânzare". Vreți să spuneți că toate sunt într-o formă mai bună decât casa asta?

– Douăzeci și cinci la sută dintre ele, dar e o estimare generoasă. Corect ar fi zece la sută.

– Și se vând?

– Nu.

– Deci și ăsta e un motiv ca să nu demolăm casa, spuse ea, dându-și seama că logica ei din acel moment nu era prea ascuțită. OK, știți ceva? Cel mai important e că locuim aici. Chiar acum îl avem la noi pe tatăl soțului meu, care e invalid. Și pe fiica noastră.

– E și un bebeluș în schemă, nu-i așa? Am văzut lucruri de bebeluș, leagăn și toate cele. Când inspectam fisurile din țeava de la etajul al treilea. Spuneați că aveți de gând să vă restrângeți – de, mă mir și eu. Pare că aveți o familie mare.

Willa rămase cu gura căscată. Nu-i răspunse. Pete scoase o batistă din buzunar, își șterse fața, își suflă nasul și o băgă la loc. Probabil că se cocea în combinezonul ăla.

– Asta este o întâmplare binecuvântată, doamnă, își dădu el cu părerea. Un bebeluș.

– Mulțumesc. E copilul fiului meu, nou-născut. Weekendul ăsta ne ducem la Boston cu mașina, ca să vedem bebelușul și să le ducem leagănul.

Pete încuviință gânditor.

– Cu tot respectul, doamnă, dar înainte să cumpere o casă, oamenii cer în general o evaluare.

– Nu am *cumpărat-o*! spuse ea, străduindu-se să-și păstreze un ton neutru. Am moștenit-o. Eram în Virginia când a murit mătușa mea și ne întrebam ce să facem cu o vilă veche din New Jersey, apoi, din senin, soțul meu a primit o ofertă de lucru de la Chancel. O navetă de jumătate de oră, prea frumos ca să fie adevărat, nu-i așa?

– Soțul dumneavoastră e profesor acolo?

Lui Pete i se subțiară nările. Probabil că-i mirosea a bani, aderând la obișnuita preconcepție cum că universitarii ar și avea așa ceva.

– Cu un contract pe un an care s-ar putea să nu i se prelungească, îl rezolvă ea din două vorbe. Mătușa mea a avut casa închiriată o perioadă destul de îndelungată. Era internată într-un azil din Ocean City.

– Condoleanțe.

– E deja un an de-atunci, e-n regulă. Ea și mama au murit la o săptămână distanță, ambele de aceeași formă rară de cancer, și erau gemene. La șaptezeci și nouă de ani.

– E ceva. Adică e trist, dar seamănă cu o poveste de revistă. Un rahat de-ăla inventat, de nu-l crede nimeni.

Ea râse cu amărăciune.

– Eu chiar sunt redactor la o revistă.

– Serios? La *Newsweek*, *National Geographic*, genul ăsta?

– Da, genul ăsta. Glossy, premiată. Numai că a mea a intrat în faliment.

Pete plescăi.

– Nasol.

– Îmi cer scuze că v-am ținut în picioare. Ați dori niște ceai cu gheață?

– Nu, mulțumesc. Trebuie să ajung la Elmer, să văd o stricăciune făcută de termite.

– Bine.

Își dorea să uite tot ce-i spusese, și totuși o intriga accentul lui. Înainte să se mute, fusese îngrozită la gândul că va trebui să-i asculte pe cei din New Jersey spunând că ies pe *ușe* sau că se duc cu mașina la *plaje*, dar South Jersey era plin de surprize lingvistice. Pete ăsta părea de-al locului, parte băiat de Philadelphia care lungește vocalele, parte *Amish* din Pennsylvania, sau cam așa ceva. Acum scruta garajul de la granița proprietăților: două etaje, ferestre de epocă din sticlă, strat gros de iederă englezească.

– Vă gândiți că e la pachet cu casa clădirea aia? întrebă ea. Actul de proprietate nu e prea clar în privința asta.

– Aia nu e a dumneavoastră. Aia trebuie să fie casa-gaj pentru proprietatea de alături.

– Casa-gaj.

– Da, doamnă. Pe vremea aia, când vindeau loturile, aveau niște condiții. Îmbunătățește proprietatea în termen de un an, arată că vrei să rămâi, plantează copaci, de-astea. Oamenii înălțau structurile astea în timp ce se dumireau cum să-și ridice casa adevărată.

– Nu, serios.

– Dacă vă uitați prin oraș, o să vedeți câteva, toate construite după același plan. Cadre ca de hambar, rapide și ieftine. Era un tip care făcea treabă bună în afacerea asta cu casele-gaj, am impresia.

– Despre ce perioadă vorbim?

– Landis, răspunse el. N-ați auzit de Landis?

– Vreun dezvoltator, ceva?

– Un rege mai degrabă, pe vremea aia. Când cumpără, aici nu e decât o adunătură de sălbăticiuni, da? Treizeci de mii de acri și nici țipenie, numai indieni și sclavi fugiți. Așa că pune la cale un plan mare de tot, ca să ademenească oamenii. Un fel de rai pe pământ, sau cam așa ceva.

– O comunitate dintr-aia utopică? Vă bateți joc de mine.

– Ba nu. Ferme, ca în cărțile ilustrate. Nu ați băgat de seamă că străzile se cheamă Plum, Peach, Apple, și tot așa? Almond?[2]

Pronunța *ăul*-mond. Willa îi remarcă rezistența la contrageri, precum și tendința de a repeta *pevremeaia*. Își dorea să fi avut reportofonul la îndemână.

– Mda, am băgat de seamă. Fata mea iese să plimbe câinele și se întoarce acasă cu poftă de-o gustare.

Pete râse.

– Pare sănătoasă puștoaica. Fetele mele nu vor decât chestii de-alea de le zice Sour Patch și sucuri acidulate. O scot din minți pe nevastă-mea, serios vorbesc.

Willa nu avea nicio intenție să dea explicații despre Tig.

– Și i-a zis Vineland[3] gândindu-se că oamenii o să roiască în jur precum musculițele la fructe?

– Căpitanul Landis era as la fructe, știu sigur. Și cine știe să cultive struguri, dacă nu italienii? Așa că își deschide ziarul lui, în italiană, ca să atragă elementul potrivit. Neamul Petrofaccio a venit de la Palermo, din Italia. Bunica mea a păstrat un carnet cu toate chestiile astea.

Willa zâmbi.

– Landis era un bețiv.

– Nu, doamnă, tocmai asta e, că-n Vineland nu se bea alcool deloc. Era o regulă foarte importantă pe vremea aia.

Willa sesiză destule goluri în poveste, dar tot se gândi că ar putea să sape ceva mai adânc, pentru un articol: „Utopii de secol nouăsprezece duse pe apa sâmbetei".

– Sunteți sigur că e al lor garajul? Nu că mi-ar trebui, adăugă ea râzând. Numai dacă nu cumva vă gândiți c-o să avem nevoie de un alt loc unde să stăm.

Descurajant, dar el nu râse.

– Al lor e. Îmi dau seama după unghi și după retragere.

Willa presupuse că vecinii nu știau, altfel l-ar fi îndesat cu resturi colaterale din grădina lor de mașini stricate. Pete mai aruncă o privire casei coșcovite, ca de fermă.

– Structura originală a fost și s-a dus. Păcat. Pe vremea lor, originalele alea erau niște domnișoare cu clasă. La fel ca a voastră.

– Mai greu cu temelia. Necazul multor domnișoare, am impresia.

Pete se uită la ea, cu aerul evident că nu i părea o glumă potrivită.

– Dacă e așa mare păcat să le pierdem, n-ar trebui s-o putem salva pe a noastră? Nu există finanțări pentru genul ăsta de lucruri? Conservarea edificiilor istorice?

El ridică din umeri.

– La momentul de față, scumpului nostru oraș îi suflă vântul prin buzunare.

– Trebuie să fi fost pline la un moment dat. Am impresia că locul ăsta a fost construit pe o etică a muncii imigranților, cu bani moșteniți din exploatarea lemnului.

– Bani, spuse domnul Petrofaccio, privind lung peste niște caroserii de Ford și Chevrolet, la două fete care împingeau cărucioare cu bebeluși în josul aleii cu pietriș, conversând într-o muzicală limbă asiatică. Unde se duc banii?

Și Willa se întreba același lucru. În familia ei, în profesia ei și în cea a soțului ei, în economiile europene strâmtorate și în toată nenorocita asta de lume – unde dispăruseră banii de altădată? Soțul ei avea un doctorat în politică globală, fiul ei era economist și niciunul nu părea absolut deloc interesat de acest mister care pe ea o îmbolnăvea. Cu atât mai mult cu cât era deosebit de concret.

– Asta ar fi soluția, bani de la guvern, sugeră Pete. Fiindcă niciun om de rând, persoană fizică, nu dispune de cât e nevoie aici. O vreme poți să mai sprijini una-alta, dar vremea aia trece.

Willa expiră profund.

– Bun. Nu e chiar recomandarea la care mă așteptam. Cred că încercați să spuneți că dacă nu ne hotărâm să ne demolăm căminul, singurele opțiuni care ne rămân sunt soluțiile temporare, și niciuna dintre ele nu arată prea bine. Cred că mai bine am programa altă întâlnire, când o să fie și soțul meu de față.

– În regulă.

Pete îi oferi o carte de vizită și o strângere de mână condolentă. Ea știa deja că gregarul ei soț îl va lua pe bărbatul ăsta drept amic. Toată căsnicia lor îl văzuse pe Iano făcând schimb de numere cu instalatori și mecanici – era genul acela cu o mulțime de prieteni în lista de Facebook, cu mult înainte de Facebook.

– O să vă sunăm pentru pasul următor de îndată ce dau veștile proaste. Dar vă previn, și soțul meu o să vă ofere o grămadă de motive pentru care nu putem demola casa. Și nu toate coincid cu ale mele. Între noi fie vorba, am putea să amânăm la nesfârșit.

Domnul Petrofaccio încuviință din cap.

– Știți ceva? Cu tot respectul, aud tot timpul genul ăsta de chestii. Dar n-o să vă repare casa.

***

Willa petrecu o oră agitată învârtindu-se pe la etajul al treilea, încercând să aleagă o cameră în care să-și instaleze biroul. Se mutaseră de o lună și reușise între timp să organizeze lucrurile acceptabil la etajele inferioare, dar nu făcuse nicio incursiune la etajul superior, cu excepția încăperii pe care o desemnase drept pod. Lângă leagănul de epocă dosise obișnuitele vechituri – podoabe de sărbători, echipament sportiv aproape nefolosit, plus cutii cu amintirile copiilor, de la picturi făcute cu degetul la vârsta preșcolară până la proiectele lui Tig de la orele de științe, uzate acum, și albumele de absolvire ale lui Zeke, toate semnate de fete care îl găseau prea drăgu k să-l poată uita.

Willa își aminti motivul invocat de constructor ca să-și bage nasul în toate astea: țeava fisurată? Dumnezeule. Suna ca un anevrism. Ce o șoca era mina lui veselă din clipa când oferise îngrozitorul prognostic. Exact ca ultimul oncolog al mamei sale.

Ca să iasă din vrie, își îndreptă atenția asupra camerei care dădea spre vecinii automobiliști. O privelițe de evitat, s-ar putea spune, dar lumina după-amiezii filtrată prin frunzele fagului uriaș era absolut superbă. Iar podeaua din lemn masiv era într-o stare destul de bună, mai puțin poteca cenușie și zgâriată care unea cele patru camere nedecomandate de la etajul al treilea. Își aduse aminte de Zeke și Tig și de unul dintre câinii de-acum morți alergându-se printr-un spațiu circular ca acesta, într-unul dintre căminele lor. Care dintre ele? Boulder, se gândi, amintindu-și munții care se zăreau prin fereastra bucătăriei. Dealuri spre care și-ar fi dorit cu ardoare să evadeze, blocată cum era acasă, cu doi preșcolari, în timp ce Iano își repurta cel dintâi succes la catedră.

Camerele de la ultimul etaj erau încălzite ca niște furnale. Toate ferestrele casei erau din podea până în tavan și, până acum, majoritatea păreau blocate. Mai trase vreo doi pumni unei rame, dar până la urmă se dădu bătută, se așeză pe podea și despachetă o cutie cu cărți, așezându-le în grămezi, pe categorii. Apoi, nervoasă, le reîmpachetă. Era ridicol să se cuibărească, dată fiind soarta blestemată a cuibului. Închise ochii și se sprijini de perete, simțind răpăitul ritmic al concentratorului de oxigen al lui Nick, de la etajul întâi. Ca nu cumva să apuce vreodată să se relaxeze în singurătate, miasma socrului ei și echipamentele care îl țineau în viață năpădeau locuința. Își dorea ca Iano să fi fost acasă. Cursurile nu începeau decât peste câteva săptămâni, însă deja era împresurat cu o mulțime de sarcini de birou.

Cuvântul *birou* o împunse în piept cu o nostalgie dureroasă. Date fiindu-i vârsta și profesia – cincizeci și ceva de ani, jurnalistă –, era posibil să nu mai aibă parte niciodată de o viață profesională cu colegi, bârfe de birou și cu un stimul regulat pentru a ieși din pantalonii de trening. O chinuiau durerile-

fantomă ale restului vieții sale productive, amputată peste noapte. În ultimii ani petrecuți la revistă lucrase mai mult de acasă, dar oricum, drumurile regulate la biroul central de la periferia D.C.-ului îi consumaseră atât de multă forță vitală, încât începuse să-și invidieze prietenii liber-profesioniști. De această invidie Willa se vindecase imediat. Acum înțelegea că biroul o transformase într-o persoană oficială. Întreaga ei carieră era pusă retroactiv sub semnul întrebării. Cum se putea ca un profesionist să se trezească într-o bună zi fără profesie? Ca să rămână întreagă la cap, trebuia să trimită câteva oferte în calitate de liber-profesionistă, iar primul pas era să-și revendice o cameră doar a ei. Acum, până și acel proiect simplu părea întinat de alura calamității.

Se întinse pe podea și privi lung petele concentrice și maronii de pe tavan. Iano propusese să acopere petele cu vopsea și gata, fiindcă așa era Iano. Willa se gândise că dacă din grinzile de sus se scurgea fluidul acela închis la culoare, problema trebuie să fi fost îndeajuns de serioasă încât să merite vizita unui constructor. Tabla trebuia cârpită pe alocuri, poate că în bârnele de sus aveau să găsească chiar porțiuni putrezite. Dar toată casa, un *dezastru*? Șocul se abătu asupra Willei ca un eșec personal. Ca și cum ar fi atras dezastrul prin simplul fapt că nu-l văzuse venind.

Se ridică cu greutate, coborî scările, o trezi pe Dixie din puiul de somn pe care-l trăgea pe preșul din holul de la intrare, îi puse lesa și o împinse pe ușă afară, la plimbare. Dixie, care cu ajutorul unui Prozac pentru câței deloc ieftin reușise să-și înfrângă groaza de-o viață de a călători cu mașina, făcând față astfel mutării din Virginia, dar care acum nu mai voia decât să-și doarmă restul zilelor, ca să-și alunge buimăceala. Willa înțelegea avantajele acestui program de viață.

– Ușurel, ușurel, o struni ea, întrebându-se ce pricepeau ochii bătrâni ai lui Dixie din trotuarele acestea ale Vinelandului, crăpate peste tot, cu ridicături pricinuite de rădăcinile ca niște monturi ale uriașilor arbori seculari.

Toate străzile ofereau aceeași privelițte a trunchiurilor de stejar și arțar, aliniate precum coloanele Partenonului. Utopia constructorului avea sens: copacii aceștia sugerau că acum un secol aici se făcuse o planificare urbană riguroasă. Trecu prin fața casei vecine, cu parcarea ei pe colț plină ochi cu automobile, apoi o luă spre sud pe Sixth, avansând cu greutate din cauza lui Dixie, care inspecta fiecare trunchi de copac. Cățeaua era pretențioasă când venea vorba să-și golească vezica, dar părea nerăbdătoare să adulmece noutățile locului, ca și când ar fi fost altele decât ieri. La fel ca vârstnicii așezării, pe care Willa îi zărea prin bufete cufundați în săptămânalul local, de parcă s-ar mai fi întâmplat ceva nou pe acolo de la ultimul număr încoace.

Traversă Landis Avenue, o stradă principală ciudată din cauza dimensiunilor ei exagerate, largă cât o autostradă cu patru benzi, cel puțin. Iano avea câteva teorii interesante cu privire la ea, dar adevărul se dovedise banal: Landis, baronul locului, își făcuse o stradă pe măsura egoului său. Putea s-o paveze și cu aur, tot degeaba. Acum să-și fi văzut micul burg pe moarte, cu

strada principală așa de pustie, că Willa se simțea în siguranță traversând cu ochii în telefon, relaxată și neatentă, împreună cu cățeaua care era oarbă cu acte-n regulă.

Voia să-l sune pe Iano și să-l pună la curent cu noul episod al dezastrului lor familial, pentru ca el să-i împărtășească senzația de înec. Dar la ora asta probabil că era deja în drum spre casă, iar Iano era un șofer foarte ușor de distras. De fapt, mama ei era cea pe care și-ar fi dorit s-o sune imediat ce primise veștile rele, sau și mai bine, în timp ce le primea, cât domnul Petrofaccio își sufla nasul. Primul lucru dimineața și ultimul seara, de fiecare dată când vreo ceartă cu Tig o făcea bucăți, mama ei fusese cea care o ajuta să se adune. Când cineva contează atât de mult, nu-l pierzi când moare. Îl pierzi puțin câte puțin, din viață.

Willa și Dixie trecură pe lângă un amanet, o casă de ajutor social, un restaurant thailandez și magazinul chinezesc numărul unu, apoi o luară din nou spre sud. După cinci cvartale, la Eighth colț cu Quince, Dixie își alese în sfârșit o rădăcină de arțar pe care să facă pipi. Majoritatea caselor din acest cvartal datau cam din aceeași perioadă victoriană, câteva dărăpănate, două de vânzare. Și, mai mult ca sigur, reperă în curțile din dos două clădiri cu aspect de garaj, identice ca model, dar cărora anii de folosință diferită le schimbaseră înfățișarea: una adăpostea un sedan Honda; cealaltă era un bârlog uman, acoperit cu vechi plăcuțe de înmatriculare. Își forță memoria o clipă ca să-și aducă aminte cuvântul. Îi veni: *gaj*. Case-gaj. Predecesoare ridicate la repezeală ale mult mai îngrijitelor vile care acum stăteau să cadă.

Dixie se legăna spre casă. Willa o urmă, simțind în stern cuvântul *dezastru*. Cum era posibil ca doi oameni muncitori să facă totul în viață așa cum trebuie și totuși, la cincizeci și ceva de ani, să ajungă efectiv în mizerie? Era furioasă pe Iano dintr-un motiv despre care știa că ar fi fost ușor de demontat la o cercetare mai atentă. Eșecurile repetate în ceea ce privește siguranța locului de muncă? Nu era vina lui. Destui universitari își petreceau carierele vânând posturi dintr-un oraș într-altul. Alcătuiau o nouă clasă de nomazi educați, cu copii care, întrebați unde crescuseră, nu erau în stare să formuleze un răspuns ca lumea. Prin case provizorii, una după alta, cu părinți care lucrau până la ore ridicole, acolo crescuseră. Făcându-și temele prin holurile universităților, așteptând pe la ușile sălilor de ședințe. Jucând leapșa cu urmași de fizicieni și istorici de artă, pe peluza te miri cărui decan, în vreme ce adulții sorbeau Chablis ieftin, văitându-se de capii departamentelor lor. Acum, fără supărare, dar postul pe care era încadrat Iano era o insultă la adresa cuiva cu calificările lui. Ca unic întreținător de familie rămas, i se putea trece cu vederea vina de a fi incapabil să facă față unui telefon dur în timp ce se afla la volan.

Până atunci nu contase. Cu o mamă care s-o ocrotească, Willa îl lăsase liber pe Iano. Foarte bine, să fie el cel amuzant și sexy, să nu-și bată capul cu moartea sau cu taxele, să-i aducă flori culese de prin curțile altora, să-i azvârle pe geamul mașinii pantofii care îi dădeau dureri, ca pe vremuri, când se îndreptau spre vreo recepție oficială organizată de rector. Nu se putea aștepta

să se schimbe peste noapte, taman acum. Dintre ei doi, ea era cea care gestiona crizele, iar el, cel care evada. Căsătoriile tind să se îngroașe precum arterele, iar ea și Iano erau căsătoriți de mai bine de treizeci de ani. Și în seara asta o să dea buzna pe ușă ca o adiere de vreme bună, o s-o sărute în bucătărie, o să-și schimbe hainele de birou și n-o să apuce să vorbească înainte de cină.

Așa că avea de gând să lanseze bomba asta peste toți deodată. Până la urmă, erau cu toții adulți, ca atare apți de a-i împărtăși îngrijorarea cu privire la casa care le cădea în cap. Mai ales bătrânul Nick, cu butelia lui de oxigen și cu disprețul înverșunat față de asistența socială, ar fi fost vulnerabil la dificultățile unui trai fără adăpost. Altminteri, Tig era în stare să întâmpine prăvălirea cărămizilor dansând prin curte, în preajma unui foc de tabără. Willa încercase, dar eșuase în a-i trasa fiicei sale o cale morală. Dar iată că, și în această privință, prăbușirea unei structuri permanente părea să facă parte din schemă.

***

Așteptările Willei pentru seara aceea s-au spulberat în timp ce punea pastele la fiert. Iano o sărutase și dispăruse în dormitor, așa cum prevăzuse. Dar iată-l întors în bucătărie, cu telefonul ei în mână. Arăta de parcă dăduse trenul peste el. Willa se tot ținea să discute despre prostul lui obicei de a-i prelua apelurile și de a răspunde la mesaje în locul ei, dar era clar că nu-i momentul pentru așa ceva. Ținea obiectul în mână de parcă l-ar fi ars.

Willa se replie:

– Ce? E Zeke?

El încuviință din cap cu un gest alb.

– A pățit ceva? Dumnezeule, Iano. Ce se petrece?

Iano puse telefonul pe blat. Willa îl ridică tremurând.

– Alo?

– Eu sunt, mamă.

– Doamne, Zeke, ești bine! Totul e-n regulă și cu bebelușul?

Zeke suspina. Se îneca. Atinsese un prag al disperării pe care Willa nu-l putea asocia cu fiul ei echilibrat, cu capul pe umeri. Aștepta, fără să-și dea seama că-și ține respirația.

– Bebelușul e bine, spuse el în cele din urmă. E vorba despre Helene.

– Vai, nu. Vreo complicație de la cezariană? Se-ntâmplă, dragule. A trebuit să se-ntoarcă la spital?

Iano o privea cu ochi îndoliați, clătinând din cap. Barba întunecată, tunsă atent, îi contrasta cu chipul înspăimântător de palid, iar faptul că părea să știe ceva o deruta pe Willa. Îi întoarse spatele și ascultă tăcerea fiului ei, felul în care își aduna puterile.

– Mamă, Helene a murit. E moartă.

– Dumnezeule! Cum?

Ticăitul tăcerii lui dură destul cât să se întrebe dacă nu cumva pusese o întrebare nepoliticoasă. Mintea i se zbătea ca o pasăre prinsă în capcană.

– A luat pastile, spuse el în cele din urmă. S-a sinucis.

– Țineați *pastile* în casă? Cu un bebeluș prin preajmă?

– Mamă, încă nu e la vârsta capacelor cu protecție.

Dojana o trezi la realitate pe Willa, aducându-i pe amândoi cu picioarele pe pământ.

– Ai sunat la 112?

– Normal.

– Iartă-mă, doar că… sunt șocată. Când s-a întâmplat?

– Cât e ceasul acum? Am ajuns acasă pe la șase fără un sfert. Încă-i aici.

– *Cine*-i acolo?

– *Helene*, mamă. A murit în dormitor. Are ceva în gură. Un ventilator. Au încercat s-o resusciteze, deși degeaba, am impresia. Au zis că trebuie să-i lase chestia aia-n gură până vine procurorul. Îmi cam bagă spaima-n oase, fiindcă o desfigurează și arată dureros rău de tot. Cred că-i o tâmpenie din partea mea să mă agit pentru asta, nu?

– Deci au venit paramedicii. Mai sunt acolo? Ce se-ntâmplă?

– Au plecat. Au avut alt apel… știi tu. Urgent. Acum trebuie să vină procurorul, apoi pompele funebre, ca să ridice corpul. Paramedicii mi-au spus la ce numere să sun.

– Of, scumpule. Ești singur acolo, în apartament?

– Sunt cu Aldus.

Doamne, se gândi Willa. Aldus. Era de câteva săptămâni pe lume și uite ce se abătuse asupra lui.

– Stau pe canapea, spuse Zeke, care acum părea dornic să scoată cuvinte pe gură. E cu mine, doarme. Cred că l-a epuizat, a așteptat așa de mult… Îi era tare foame. Și cred că era și speriat. Doamne. Cum să nu-și cunoască mama? Ce se-alege de un om care nu-și cunoaște mama?

– Cred că n-avem decât să le luăm pe rând. Să nu rămâi singur în clipa asta. Sună pe cineva imediat ce închidem noi telefonul. Nu pe procuror. Vreau să ai un prieten lângă tine. Doamne, părinții lui Helene, bieții de ei. Cât o să le ia s-ajungă la Boston?

Zeke scoase un sunet care o uimi. Un scâncet de animal. Încă nu se gândise să-i sune. Cumplită sarcină.

– Vrei să vorbesc eu cu ei?

– Nu vă știți. Cum crezi că le-ar pica așa ceva din partea unei străine?

– Bine, dar te rog, cheamă pe cineva să stea cu tine. Trebuie să iei o mulțime de decizii. Când a murit mama, am fost șocată de toate treburile practice care trebuiau făcute imediat. Ai idee… ce și-ar fi dorit ea?

Îi ascultă respirația. Un suspin. Se străduia. Alt suspin. Ca zgomotul sacadat al unui motor defect.

– N-am vorbit despre asta, mamă! îi ieși în cele din urmă. Când venea vorba despre moarte, eu eram ăla care-i spunea să n-o facă.

– Ce vrei să spui?

Willa se întoarse, dar Iano plecase. Făcu câțiva pași. Se opri în cadrul ușii,

privind în sufragerie. Tig juca table cu Nick, garanția că bătrânul n-avea să facă o criză în așteptarea cinei. Față în față, de o parte și de alta a mesei, alcătuiau o pereche imposibilă: Tig, cu părul împletit în dreaduri săltărețe, și epava de Nick, cu tuburile de oxigen presându-i mandibula într-o grimasă permanentă.

– De dimineață părea… normală, spuse Zeke. Ieri a dus bebelușul la controlul medical și părea… știi și tu, ușurată că… știi și tu. Că e-n regulă. Că ia în greutate. Azi avea de gând să-l scoată la plimbare cu căruciorul. Ne întrebam în glumă dacă o să aibă nevoie de instrucțiuni de folosire ca să-l împingă.

Willa era uimită de coerența lui Zeke. Oamenii gestionează situațiile de criză în fel și chip – relatase destule scene de crimă cât s-o știe prea bine –, dar în clipe ca asta li se vădea felul de-a fi. Bărbatul ăsta echilibrat și cumplit de trist cu care vorbea la telefon era lemnul viu de sub scoarța copacului, fiul ei. Willa observă că pastele fierseseră și acum dădeau pe-afară. Stinse ochiul aragazului.

– Zici că atunci când venea vorba despre moarte, tu erai ăla care-i spunea să n-o facă. Ce-nseamnă asta, Zeke?

– Nici măcar n-am sărutat-o de rămas-bun, mamă. Sau poate c-am făcut-o, dar n-am știut. Nici măcar nu-mi mai aduc aminte. E așa de trist.

– Vrei să spui c-a amenințat să se sinucidă?

– Nu trebuia să renunțe la antidepresive. Nu trebuia s-o las. Nimeni n-ar fi trebuit să-i ceară una ca asta.

– Nu te învinui. Medicamentele nu erau treaba ta. Probabil că prezentau riscuri pentru bebeluș. Ce lua?

– De Paroxetină ziceau că trebuie să scape neapărat. Au încercat să vadă dacă-i merge Sarafem, sau cel puțin așa cred, nu-mi mai amintesc exact. După ce-a trecut de primul trimestru, și-au dat acceptul pentru câteva chestii, dar nu aveau niciun efect când nu le mai lua. Era, cum să-ți spun, paralizată de spaimă c-ar putea să facă ceva greșit. Medicamentele alea aveau alerte de risc pe cutie, mamă. Cum putea să se uite-n oglindă, însărcinată fiind, și să ia asemenea pastile? O alertă dintr-asta e ca „Fumatul cauzează cancer“ pe pachetul de țigări, avertismentul cel mai sever.

Willa simțea apăsarea greșelilor pe care ar fi trebuit să i le ierte lui Helene. Văicărelile de femeie însărcinată, letargia.

– Îmi pare rău. Cred că ți-a fost tare greu.

– Ei i-a fost și mai greu. Evident.

– Sunt convinsă că nu tu i-ai spus să renunțe la antidepresive.

– Poate c-am avut așteptări prea mari de la ea. Am obiceiul ăsta, mamă: mi se pare că dacă mie îmi vine ceva la îndemână, și celorlalți ar trebui să li se pară la fel de ușor. Poate că se simțea vinovată.

– Sunt convinsă că se consulta cu doctorii. O știu pe Helene, sigur era bine informată.

– De parc-ar fi avut de-ales! Nu poți să-ți închipui prin ce-a trecut. Sarcina a fost un iad, zi de zi. Era obsedată c-ar putea să fie ceva în neregulă, că

bebelușul e mort sau diform. Memorase potențialele efecte adverse ale ISRS-urilor administrați în sarcină. Anencefalie, adică atunci când bebelușul se naște fără creier. Omfalocel, când intestinele răzbat printr-o gaură din abdomen. Totul luase chipul monstrului ăstuia. Pur și simplu nu și-l dorea.

– Ce tot spui acolo? Bineînțeles că și-a dorit copilul.

Willa presupunea că *el* nu și-l dorise. Zeke, care la vârsta de un an își lăsase jucăriile deoparte, copil incredibil de serios țâșnit din dezordinea vieților nomade ale părinților săi, nu era genul care să-și dea peste cap prea bucuros viața ordonată ca să facă loc haosului unui bebeluș sosit pe nepregătite. Willa nici măcar nu credea că neglijase măsurile de contracepție. Băieții tot băieți, auzise și ea asta, dar unul era al ei, Zeke, care făcea întotdeauna ce e bine. Ea și Iano rezistaseră tentației de a pleda pentru un avort, dar vedeau sarcina asta ca pe o datorie impusă fiului lor, dacă nu chiar o ambuscadă. Între ei, epuizaseră toate scenariile. Și în niciunul dintre ele Helene nu juca rolul cuiva care *pur și simplu nu-și dorea copilul*.

A încercat să și-l închipuie pe Zeke în apartamentul lui.

– O, Doamne! Tu ai… găsit-o?

Tig își făcu apariția în cadrul ușii. Avea ochii mari și arăta dureros de mică în hainele ei largi, cu corola părului încadrându-i capul într-o caricatură de șoc. Pesemne că-i ajunsese câte ceva la urechi, iar restul îl citea pe chipul Willei.

Willa îi arătă pachetul de paste și borcanul cu sos, ridicând din sprâncene într-un gest de implorare. Cu așa o fiică, greu putea miza pe îndeplinirea dorințelor. Se îndepărtă de cuptor așteptându-se ca Tig să se împotrivească, dar fata se strecură în spațiul rămas și începu să pregătească cina.

– Mda, eu am găsit-o, spuse Zeke. Când m-am întors de la muncă, bebelușul plângea așa de tare, că se înneca. M-a speriat de moarte. Nu știu de când era în starea aia… I-am schimbat scutecul, am încălzit un biberon, l-am hrănit. Credeam că Helene doarme. A dormit așa de mult în ultimele luni… Am stat așa vreo oră, am lăsat-o să doarmă. *Doamne*, mamă. Dacă intram în dormitor mai devreme? Dacă puteam s-o salvez?

– Bebelușul plângea de ceva timp când te-ai întors tu, deci ea murise deja. Nu te chinui în halul ăsta. Te rog, scumpule. Ai avut grijă de fiul tău.

Greutatea acestor cuvinte o izbi pe Willa pe măsură ce le rostea, un pumn în vintre care pesemne că produsese un sunet, pentru că Tig se întoarse alarmată. Trebuia să depună efort ca să rămână în picioare în loc să se scurgă pe podea și să-și adune genunchii la piept, în timp ce cu urechea legăna vocea lui Zeke. Fiul ei conștiincios, care promitea atât de mult, acum avea să aibă grijă de un copil, zi de zi, naufragiat în pustiul vieții de părinte singur. Furia pe moartă i se ridică în gâtlej ca un acid. Ce lucru inutil.

Tig o privea dreaptă, ca o zână bună din povești, cu lingura de lemn spânzurându-i între degete ca o baghetă fermecată. În spatele ei, oala clocotea. Willa închise ochii și reuși să formuleze calm în telefon:

– Până dimineață sunt la tine.

***

Să stai într-o mare biserică din Boston, încercând să liniștești un bebeluș care urlă din toți rărunchii, îmbrăcată într-un costum de designer care i-a aparținut fetei din sicriu – cu toată imaginația ei bogată, Willa nu și-ar fi putut închipui că va trăi așa ceva. Croiala strâmtă a jachetei o împiedica să se miște în voie. Probabil că domnul Armani nu luase în calcul legănatul unui bebeluș, nu că ar fi fost de învinuit. Willa își aruncase blugii într-o geantă de voiaj și plecase să-și salveze fiul, fără să se gândească vreo clipă la ținuta de înmormântare. Asta se întâmplase cu patru zile în urmă, poate cinci; pierduse noțiunea timpului. Aldus încă nu făcea diferența dintre zi și noapte, iar ea funcționa cu mai puțin somn decât crezuse că e omenește posibil. De îmbrăcatul pentru înmormântare se ocupase abia cu vreo treizeci de minute înainte de eveniment, ceea ce o împinsese cu o oarecare urgență spre dulapul lui Helene. Găsise toate hainele pe umerașe de lemn, organizate pe culori, și în această dispunere ordonată întrezărise preț de o clipă legătura dintre fata moartă și fiul ei. Dar ceea ce o înlemnise era gustul lui Helene pentru lucruri scumpe. Verificând etichetele la repezeală în căutarea mărimii potrivite, Willei i se întețise respirația: Fendi, Versace, Ralph Lauren. Erau și vreo două costume care ar fi încăput-o cât de cât, slavă Domnului. Probabil că Helene slăbise o măsură ca să intre în ținuta aceea șic, business, de proaspătă mămică.

Willa era foarte ușurată că reușise să pună mâna pe ceva mai răsărit decât un tricou ca să poarte la slujbă, fiindcă pur și simplu nu se așteptase la o capelă ticsită cu prietenii lui Zeke și ai lui Helene. Acum i se năzări că cineva ar putea recunoaște costumul bleumarin de mătase, văzut ultima oară pe la cine știe ce petrecere de promovare. Asta ar fi transformat-o în soacra ciudată care nici măcar nu așteptase să se răcească bine Helene, că și dăduse năvală în garderoba ei fină. Sesiza cât de teribilă e situația, dar simțea totul cumva de la distanță, ecranat de epuizare. Oricum, costumul era probabil camuflat de dungile de bale întinse pe revere.

Urletul bebelușului se preschimbă în câteva suspine adânci, apoi se stinse, lăsând loc unui moment de liniște funerară, după care iar o spulberă. Tânguirea lui se înălța și se prăbușea ca un sunet de sirenă pe deasupra orgii amuțite. Cu toate îngrijorările lui Helene pentru potențialele vătămări farmacologice, dăduse naștere unui fiu cu un set strașnic de tuburi sonore. Și totuși, în brațele Willei părea imaterial, rozaliu ca un pui de șoarece. Willa nu mai liniștise un nou-născut de zeci de ani și avea ea însăși lacrimile în gât. Îi aruncă lui Zeke o privire, făcând un gest înspre culoar, apoi se ridică și înaintă către ieșire, strecurându-se cu stângăcie între spătarul de lemn al stranei din față și genunchii celor prezenți. Probabil că de vină era paranoia provocată de lipsa somnului, dar le simțea dezaprobarea din priviri. Sau, cel puțin, absența oricărei urme de recunoștință pentru ADN-ul lui Helene, care era chiar acolo, în mijlocul lor. Adunarea bine îmbrăcată îi păru dintr-odată un trib gata să arunce cu verdicte, lucru pe care îl puse pe seama influenței lui Helene.

Prietenii lui Zeke fuseseră dintotdeauna niște băieți drăguți și nepretențioși, care tranșau lucrurile și îi lăsau și pe sportivii jalnici să joace în echipă cu ei. În clipa aceea se gândea, desigur, la vremurile în care Zeke fusese lupișor la cercetași. Probabil că nu știa prea bine în ce se transformase Zeke acolo, în Boston, mai întâi ca student la Harvard Business, iar acum răzbătând cu greu ca tânăr profesionist printre niște găozari notorii, cei mai competitivi de pe planetă.

Înaintă spre capătul capelei, uitându-se după ieșire. Se întreba ce ar fi fost mai bine: să caute adăpost prin vreun hol de la subsol sau să iasă în stradă. Ploua. Invitații se tot răsuceau, ca să se asigure că toată gălăgia aceea nu avea altă sursă decât copilașul din brațele ei. Willa le întorcea privirea, începând să se simtă ofensată. Oare într-o bună zi nu avea să conteze că băiatul participase la înmormântarea mamei lui? Faptul că făcuse copilul ăsta perfect fusese cea din urmă realizare a lui Helene și tocmai de aceea era îndreptățit să se afle acolo, ca unică rudă de sânge. În afară de părinții lui Helene, care sosiseră de la Londra pe muchie, încât abia ajunseseră la slujbă. Willa aflase că pe tatăl lui Helene îl chema Aldus, dar nu era sigură că e un motiv suficient pentru ca numele să fie folosit în continuare. Scrută rândul din față, încercând s-o recunoască de la spate pe mama lui Helene, atent vopsită. Biata femeie, cum o fi să-ți pierzi fiica…!

Îl mută pe Aldus de pe un umăr pe altul și fu cuprinsă de o consternare mută când simți cât lapte se împrăștiase pe jachetă. Se califica la cea mai dezastruoasă întrebuințare a unui costum Armani din istorie. Dar nici n-avea vreo soluție mai bună, poate cu excepția unui container pentru haine la mâna a doua. Ce-ar fi să le trântească un e-mail silfizilor și cusurgiilor de prieteni ai lui Helene și să-i invite pe la ei, ca să-și aleagă un suvenir? În orice caz, era dureros să vadă cum se duce pe apa sâmbetei o avere alcătuită din haine de designer, probabil cel mai însemnat bun al cuplului acum, când Zeke avea să fie înglodat în datoriile de înmormântare.

Oficianta era o femeie cu față rotundă și ochelari de bufniță, care îi dădea înainte cu o rugăciune bună la toate. Era evident că n-o cunoscuse pe Helene. Willa se întreba dacă Zeke îi spusese măcar că era vorba despre o sinucidere. Gândindu-se la ce și-ar fi dorit părinții lui Helene, lui Zeke nu-i trecuse prin cap ceva mai bun decât Biserica Anglicană, deși nu fuseseră de față ca să organizeze ori ca să plătească pentru oficiu. În acele prime ore înnebunitoare, Zeke fusese nevoit să scoată carduri de credit din pălărie, iar costurile pentru îmbălsămarea lui Helene fuseseră exorbitante. Willa nu gustă ironia. Singura dorință pe care și-o exprimaseră părinții fusese să-și vadă fiica, pentru încheiere, așa că Zeke își asumase costul unui sicriu deschis.

Willa abia dacă vorbise cu ei, mai mult ca să se scuze pentru absența lui Iano, insistând pe serviciul nou și tatăl invalid și trecând în umbră faptul că nu erau în stare să-și permită un zbor de pe o zi pe alta. Îi citise dintr-o privire pe părinții ăștia: distanți, și nu doar geografic. Helene își petrecuse copilăria prin internate. Erau englezi, așa că organizarea li se părea, probabil, ceva mult mai

firesc decât i se părea Willei. Știa că trebuie să se ferească de stereotipuri și să încerce să nu citească viața lui Helene retroactiv, ca pe o bobină de răni emoționale depănându-se implacabil în direcția sinuciderii. Chimie cerebrală, așa zicea Zeke, iar Willa înțelegea. În ultima parte a carierei ei la revistă fusese editorul rubricii de știință și sănătate; avea o înțelegere profesionistă a bolii. Helene fusese o persoană întreagă, la fel ca oricare alta – femeia de care se îndrăgostise Zeke –, atât că sărurile din creierul ei începuseră să-și decanteze cumplitele orori. Într-acolo ne îndreptăm cu toții, dacă asupra noastră nu se pogoară harul serotoninei.

Într-un sfârșit, Aldus adormi răpus în brațele ei, sughițând, dar altminteri liniștit. Willa îi mângâie părul îndărătnic. Avea mai mult decât era obișnuit pentru un nou-născut, negru ca pana corbului, la fel ca al lui Helene, și îi stătea sculat pe cap, de parcă era și el oripilat de viața în care aterizase. Pleoapele străvezii și buzele strânse cereau ocrotire și îi amplificau Willei mâhnirea pentru fiul ei înalt, frumos și devastat, care acum înainta spre amvon, ca să citească necrologul. Îl avertizase să n-o facă, spunându-i că-i va fi greu să-și țină firea în fața mulțimii, mai greu decât la oricare altă prezentare pe care o susținuse în viața lui. Și asta fusese înainte ca Zeke să-i spună ce avea de gând să citească, biletul de adio. Willa își cam pierduse cumpătul atunci, fiindcă țipaseră unul la altul, lucru pentru care acum îi părea rău. Erau epuizați. Când i-l înmânase, obligând-o să-l citească, Willa nu-și putuse înăbuși plânsul.

Zeke avea dreptate, bineînțeles. Probabil că biata fată muncise luni în șir la eseul acela articulat, un bilanț final al recunoștinței ei pentru dragostea lui Zeke, pentru cei trei ani petrecuți împreună și al speranțelor ei pentru copil. Din considerente specifice necrologului, fuseseră însă nevoiți să elimine un lucru, avertismentul fatal: încredințarea lui Helene că darul cel mai frumos pe care putea să li-l facă partenerului și fiului ei era să-și înlăture sinele otrăvit din viețile lor.

***

Willa deja nu se mai întreba dacă lucrurile s-ar fi putut înrăutăți mai tare. Se afla în dormitorul fiului ei, cotrobăind prin noptiera prietenei lui și aruncând sticluțe cu etichete pe care scria „O Play“ și „Love Lube“. O încerca o ușurare abstractă la gândul că se bucuraseră totuși de o viață sexuală, în pofida a tot și a toate – sarcină, depresie, medicamente care diminuează libidoul. Îndeletnicirea de acum i se părea la fel de suprarealistă ca tot ce făcuse de când gonise pe autostrada I-95 spre Boston, începând cu dormitul în patul răposatei. La ora crudă la care ajunsese, nici ea nu mai știa când, Zeke îi cedase patul și se culcase pe canapea, lângă leagăn. Cu lumina zorilor crescând în jurul ei, Willa zăcuse întinsă, trează, chiar pe locul pe care Helene își pusese capăt zilelor. Până când, în cele din urmă, nu avusese încotro și se ridicase, strecurându-se ca o stafie dintr-un roman victorian, privindu-i lung pe copilul din pătuț și pe tânărul tată distrus de pe canapea. Tânjise să alunece împreună cu ei în adormire. Orice, numai să nu fie nevoită să se mai întoarcă în camera

aceea bântuită. Nu îndrăznise să întrebe care parte a patului fusese a lui Helene, dar gândul o măcinase până mai adineauri, când terminase de pus hainele în cutii și se apucase să golească noptierele.

Oricum ar fi numit prietenii ei adunarea pe care, temerari, i-o organizaseră la firma de avocatură unde lucrau – postfunerară, post-înmormântare, post-orice –, sufocantul adevăr se lăsa greu peste ei: nu una, ci mai multe vieți fuseseră curmate. Zeke și copilul lui aveau să pășească de-acum înainte pe un drum cumplit de imprevizibil, începând cu eliberarea apartamentului, pe care Zeke nu și-l permitea de unul singur. Chiria era pe numele lui Helene, așa că putea să plece fără consecințe juridice. Willa se îndoia: din experiența ei, proprietarii aveau întotdeauna câștig de cauză. Dar Zeke i-a explicat că era unul dintre avantajele faptului că nu fuseseră căsătoriți. Altul era că datoria serioasă de pe cardul de credit al lui Helene nu devenea problema lui. De asemenea, Mercedesul ei și amețitoarele rate lunare aveau să meargă înapoi direct la furnizor.

La început, starea lor civilă nu-i interesase pe Iano și Willa, ca niște *boomeri* indiferenți la tradiție ce erau. Coabitarea era ceva obișnuit. Dar odată ce sarcina păruse să se fi instalat definitiv, Iano se gândise că fiul lui avea să insiste, cavalerește, s-o ia în căsătorie pe mama copilului său. Ei bine, se înșelase: copiii ăștia găseau căsătoria neinteresantă, atât în termeni legali, cât și sentimentali. Helene era avocată, le explicase Zeke, și în calitatea asta nu avea nevoie de un contract redactat într-o limbă de lemn prin care statul Massachusetts să-i conducă viața personală. Cavaleria nu dispăruse, atât că bărbații nu mai aveau cai, iar femeile de felul lui Helene nu mai aveau nevoie să fie salvate. Aici, în sfera privată a lui Zeke, Willa pricepea.

Habar nu avea cum să-l consoleze. Îl privea din afară cum înaintează anevoie prin mlaștina lui de amărăciune, de la o oră la alta. Dar nu și-ar fi dorit să se afle în altă parte. Nu-și mai amintea când petrecuseră ultima oară mai mult de un ceas împreună, numai ei doi. Când se întâlneau în familie, ciorovăiala dintre frați și efervescența lui Iano consumau tot oxigenul. Pe când zilele astea tăcute în apartamentul lui erau altfel. Willa n-ar fi suportat să admită că dintre cei doi copii ai ei îl prefera pe Zeke, dar nu încăpea nici urmă de îndoială pe care îi venea mai ușor să-l iubească. Născut ușor, crescut ușor, dezvoltase un temperament atât de asemănător cu al ei, încât Willa nu mai știa unde se termină ea și unde începe el. Oamenii făceau remarci pe marginea asemănării cu tatăl său, ceea ce la un nivel de suprafață era adevărat: avea aceeași statură și aceiași umeri, aceiași ochi largi care inspirau încredere. „Leit taică-său", dădeau pe-afară rudele grecești de fiecare dată când îl vedeau pe Zeke, iar Willa nu le ținea piept – căci adora tiparul. Conturul soțului ei în cadrul ușii încă îi făcea inima să tresalte. Dar părul blond-cenușiu al lui Zeke era al Willei, la fel cum era și tot ce se afla înăuntru: tiparul unui grec chipeș, umplut însă cu substanța palidă a unei descendențe materne saxone, cu simțul datoriei.

Tig era exact opusul, mărunțică și cu osatura fină, ca Willa, cu aceleași

sprâncene înalte și cu bărbia ascuțită, însă cu ochii întunecați, răzbătând dintr-un lăuntru în care clocotea energia paternă. În copilărie o strigaseră „Antsy“[4], pentru că numelui de Antigone îi stătea mai bine într-un certificat de naștere decât pe un copil în carne și oase – lucru care n-o surprindea absolut deloc pe Willa. Alintul îi venea ca o mănușă: fata părea să aibă furnici în pantaloni. În liceu își redobândise cu greu numele de Antigone, dar colegii o decăzuseră la Tigger, apoi simplu, la Tig. Acum nimeni nu-i mai spunea Antigone, cu excepția lui Iano, divizia responsabilă, care încerca ocazional să se țină de cuvânt.

Willei îi era tare dor de Iano, dar nu mai telefonase acasă din ziua înmormântării. Erau prea multe de spus, iar soțul ei părea să refuze înadins să înțeleagă. Căuta cine știe ce răzbunare demnă de vreo tragedie greacă, vânturând încă prin cap gânduri cum că sarcina fusese o idee proastă, deși Aldus era aici, instalat în camera de zi, cu leagănul și masa de înfășat flancând televizorul. Mult peste stadiul de idee.

Termină cu noptiera și trecu mai departe fără să facă pauză. În baie se găseau o mulțime de produse pentru întinerirea pielii, al căror număr devenea derutant când te gândeai că-i aparținuseră unei fete frumoase de douăzeci și ceva de ani. Willa le îndesă pe toate în saci de gunoi, întrebându-se în treacăt cât de groaznic ar fi fost să păstreze măcar câteva dintre cremele alea scumpe. Încercă să nu citească etichetele cutiilor de medicamente în timp ce le vâra și pe ele în saci. Zeke era în dormitorul mic, acolo unde Helene își instalase biroul, amânând nevoia unei camere pentru copil. Era și acum tot birou, în pofida sarcinii duse la capăt. Helene nu făcuse nimic ca să marcheze tranziția – nicio culoare pastelată, nicio mobilă, nimic din acele lucruri vesele pe care le fac mamele ca să-i ademenească pe copii în lume. În apartamentul acela îmbibat de doliu, Willa găsea absența camerei copilului drept lucrul cel mai greu de suportat, dar asta numai pentru că știa ce înseamnă maternitatea obișnuită. Femeile sunt aproape întotdeauna cele care îi inițiază pe bărbați în lumea bebelușilor, convingându-i să ia în serios lucruri ca numele sau decoratul camerei copilului. Zeke nici nu bănuia ce ratase.

Era acolo, adunând dosare pe care trebuia să i le returneze angajatorului lui Helene, ceea ce măcar părea mai puțin personal decât lamele de ras și periile de păr. Willa îl tot ruga să nu-și asume nicio sarcină care i se părea prea grea, dar serios acum, era ceva din toate astea care să nu fi fost prea greu? Își păstrase instinctele de tânăr fermecător, repezindu-se să ia obiectele grele din brațele Willei, deschizându-i portiera mamei lui Helene. Dar ca un somnambul. Când plângea bebelușul, Zeke părea ușurat să pășească afară din mlaștina Helene, ca să iasă în întâmpinarea unor nevoi mai simple.

Singura formă de fericire din acest apartament venea de la contactul direct cu pielea bebelușului, așa că Willa se dădea înapoi și-l lăsa pe Zeke să se ocupe cel mai mult de hrănit și schimbat scutece. Își privea fiul devenind tată, legănând o mică viață în mâinile lui mari, căutând îndeaproape chipul ca un boboc de trandafir al fiului său, dar nu-și dădea seama dacă se îndrăgostește,

dacă e lovit de trăsnet, așa cum fusese ea la cel dintâi născut. Lucrarea dragostei putea fi ciobită când începutul era umbrit de disperare. Zeke putea sfârși învinuindu-și copilul pentru propria pierdere. Pe Helene o ucisese sarcina; era un fapt. Willa se străduia cu orele să nu vorbească despre astfel de lucruri. Era destul că trebuia să aducă în discuție alte subiecte necesare, de pildă unde avea să locuiască Zeke.

Luă o pauză între sertarele de la baie și se postă în cadrul ușii, privindu-l cum mută cutii cu dosare în hol și le aliniază ca pe vagoanele de marfă. Zeke îngenunche lângă o cutie cu cărți și plie una-ntr-alta cele patru clapete de carton.

– Pot să am eu grijă de Aldus în după-amiaza asta, dacă vrei să te duci să vezi niște apartamente.

El ridică privirea. Expresia lui o nelămuri. Frică, asta i se părea că exprimă.

– Sau aș putea să merg eu, adăugă Willa repede. Nu prea știu ce-ți dorești, ce parte a orașului îți permiți. Dar dacă mă îndrumi în direcția bună, pot să mă duc un pic în recunoaștere.

El se așeză pe podea, dând aerul afară și odihnindu-și antebrațele pe genunchi.

– Nu-mi permit un apartament, mamă. Nicăieri în Boston. Mă gândeam să mă mut cu Michael și Sharon, dar tocmai mi-au dat mesaj. Am impresia că un bebeluș cam schimbă lucrurile.

– Să te muți cu *prietenii*?

Willa era năucită. Nu era un puști care își lua un an de grație și putea să-și înjghebe o viață pe canapeaua unui camarad. Era tată.

– N-au spus clar că e din cauza lui Aldus. Dar sunt sigur că reprezentația lui de la înmormântare i-a trezit la realitate. Îmi dau și eu seama că le-am cerut prea mult.

Willei i-a luat o clipă să-i înțeleagă spusele, inclusiv rolul pe care îl jucase ea în toată povestea, nereușita de a-l face pe Aldus să tacă. Oare chiar era așa o noutate pentru oamenii ăștia că bebelușii plâng?

– Colegul de cameră de la master? întrebă Willa prudentă. Aveai de gând să locuiești din nou cu el?

– Da, acel Michael cu care plănuiesc să deschid start-upul. Afacerea lui Zeke, Mike și Jake. Michael s-a căsătorit, ți-am mai spus. Și-au cumpărat o casă în sudul Bostonului, așa că au o grămadă de spațiu. În fine, *o* cameră în plus. Ne gândeam să administrăm afacerea de acolo până când o să ne permitem costul unui birou.

– Și tu l-ai întrebat dacă își permite costul tău și al lui Aldus.

Zeke avea un aer jalnic. Orice respingere doare, dar asta le întrecea pe toate. Îi ura pe soții ăștia plini de ei, care își cultivau liniștea vieții lor lipsite de copii. La fel și pe Helene, și pe medicii ei încuiați, și pe toată lumea implicată în această revoltătoare răsturnare a norocului, care îi lăsase fiul cerșind pe la prieteni după adăpost.

– Voi doi aveți nevoie de un loc al vostru, spuse ea calm. De-acum sunteți

o familie. O să găsim ceva ce vă permiteți.

– Mamă, n-o să găsim. N-am niciun venit.

– Dar muncești cu normă întreagă.

– Practic, e un stagiu.

– Dar faci atât de multe! Probabil că muncești mai mult decât toți din biroul ăla, obții și cele mai multe comisioane.

– Mda, dar tot stagiu se cheamă. În mod normal, dacă te dovedești excepțional, te pun pe salariu abia după vreo șase luni.

– Asta sună a exploatare. Tu ești deja excepțional. Ar trebui să-ți dea măcar *ceva*. Un stipendiu pentru stagiu nu e un lucru așa de neobișnuit.

– Da, asta ofereau, dar nu merita. Din secunda în care intru pe stat de plată, trebuie să încep să-mi achit împrumutul pentru studii. Pur și simplu nu ne permitem așa ceva în clipa de față. Eu și Helene hotărâserăm că deocamdată ne era mai bine doar cu venitul ei.

– În regulă, dar acum situația ți s-a schimbat. N-ai putea să renegociezi înțelegerea inițială?

– Tot am de achitat împrumutul pentru studii.

Willa nu insistase să afle detalii despre datoria lui, iar ideea de-a o face acum o îngrozea. Iano cotizase cât fusese Zeke minor, dar pentru băiat era o chestiune de mândrie să-și gestioneze singur finanțele din primul lui an la Stanford. Clătină ușor din cap:

– Cât?

El ridică din umeri:

– Peste o sută de mii. Vreo sută zece mii, cam așa.

– Dumnezeule, Zeke! Nu știam că e atât de mult. Doar ai lucrat în tot timpul ăsta.

– Mda, pe salariu minim. Abia reușeam să-mi acopăr cărțile cu ce câștigam.

Willa nu-și putea închipui cum e să pășești în viața adultă cu un asemenea angajament. Ea mersese la școli de stat și avusese bursă.

– Nu trebuia să te lăsăm să te încarci cu asta.

– Tu n-ai vrut să mă lași. Ți-aduci aminte cât ai încercat să mă faci să mă răzgândesc apropo de Stanford? Dar tata mi-a zis să-i dau înainte, iar eu… pur și simplu îmi doream foarte tare.

Da, Willa își amintea. Cu durere. Căminul se împărțise, ăsta era călcâiul lui Ahile în felul lor de-a fi părinți.

– Nu-i vorba că *nu voiam* să mergi la Stanford. Mă gândeam doar că-n alt an ai fi putut găsi o oportunitate mai bună. C-ai fi putut să te transferi sau ceva.

– Știu. Aș fi putut să profit de programul de schimb universitar al tatei, ca Tig, și să merg pe la cine știe ce școală hippy de mâna a doua.

– Ivins nu e chiar de mâna a doua, e un colegiu bun. Hippy, asta da. Dar programul de schimb universitar era potrivit pentru Tig, având în vedere cam ce recorduri bate când e vorba să se țină de treabă. Tu ești altfel, tu duci lucrurile până la capăt. Iano susține că nu-i îngroapă nimeni pe studenți atât

de adânc încât să nu mai poată răzbate la suprafață. De-aia nu ne-am îngrijorat prea tare.

El o privi cu ochi de un albastru imprecis, ca oceanul. În tinerețe, Willa îi spunea tot mamei sale: cât fusese primul salariu, când îi întârziase ciclul prima oară. Era normal ca părinții să opereze pe bâjbâite, ca acum? Nu știa niciodată ce e potrivit să întrebe. Dar era clar că lui Zeke îi e rușine de strâmtorarea financiară.

– Evident, trebuia să ne fi gândit la toate astea.

El ridică din umeri:

– Asta e încurcătura. Dacă mi-ar plăti acum salariul de începător la Sanderson, aș intra pe minus.

– Înțeleg.

Willa se rezemă de cadrul ușii, simțind o sfârșeală în trup la gândul că toate presupunerile ei se năruiau. Zeke făcuse totul ca la carte. Toți făcuseră. Ea și Iano crescuseră doi copii, unul de succes, celălalt complicat. Asta fusese povestea lor dintotdeauna. De câți ani încetase să mai fie adevărată?

– Cumva… Helene avea cumva o pensie de la angajator?

– Oricum n-aș avea dreptul la ea. N-am fost căsătoriți.

– Ah, așa e. Și nici la asigurare. Dar bebelușul s-ar putea să se califice la ceva beneficii.

Zeke păru uimit de ideea că fiul lui putea fi considerat o entitate juridică. Willa se gândi că o pensie de urmaș era probabil o țintă prea ridicată; în Boston, Helene nu fusese decât rezidentă, adică o extraterestră, proaspăt ieșită de pe băncile facultății de drept. Pesemne că nu prestase suficient cât să se ia în calcul.

– Dragule, îmi pare rău că trebuie să mă gândesc la lucruri practice în clipa asta, dar…

– Mda. Sunt în rahat până la gât. Și cu un bebeluș după mine.

– Îmi pare rău. Dar asigurarea de viață? Ai fi beneficiar și fără să fi fost căsătoriți.

Lui Zeke i se întunecă privirea.

– Sinucidere, mamă. Nimeni nu plătește pentru așa ceva.

– Of. Trebuia să-mi închipui. Dar asta nu se cheamă discriminare? Pare atât de…

– Punitiv?

– Aveam de gând să spun ignorant. Helene a murit de depresie. O stare cauzată de sarcină și de un ginecolog căruia i-a păsat mai mult de bebeluș decât de mamă.

– Ai putea să invoci argumentul ăsta, dar cred că firma de asigurări are o echipă strașnică de avocați care să-i țină spatele.

Willa era la pământ.

– Ce-ai de gând să faci?

Zeke își mută privirea de la ea și în acea mișcare a capului Willa zări toate înfrângerile din viața lui: locul întâi la competiția națională de atletism, ratat la

limită; blonda care îl lăsase baltă la balul de absolvire; examenul de excelență din liceu, pe care îl picase pentru că avusese gripă cu stări de vomă. Înfrângerile lui erau atât de rare, încât i le număra pe degetele de la o mână, cel puțin pe cele de care știa ea. Zeke le lua prea în serios, din lipsă de exercițiu. Se pricepea de minune la toate, mai puțin la dezamăgire.

– Măcar ai în vedere o creșă? Îmi închipui că avea de gând să se întoarcă la serviciu.

Zeke îi aruncă o privire rugătoare, stranie, pe care Willa n-o înțelese. Apoi se ridică, străbătu holul și intră în bucătărie. Ea închise încă o cutie, numără până la zece, pentru că habar nu avea ce altceva să facă, apoi îl urmă. Zeke stătea în ușa frigiderului, holbându-se înăuntru.

– Știu că ți-e greu să vorbești despre asta. Pot să rămân aici o vreme, să te-ajut. Merg cu tine la pediatru săptămâna viitoare. Dar la un moment dat tot trebuie să facem un plan.

– Mamă, nu-ți cer să faci nimic pentru mine.

– Știu. Dar chiar și-așa.

Trânti ușa frigiderului.

– Cred că i-am spus treaba asta de o sută de ori. Lui Helene. „Trebuie să facem un plan." Cred că eram exact ca tine acum. Deci *așa* se simțea ea.

– Nu-i o cerință așa de ciudată. Nu când aștepți un copil.

– Îi propuneam să vedem locuri. Creșe. I-am spus să se intereseze de concediul de creștere a copilului, dacă vrea. Dar pentru asta trebuia să-și *dorească* ceva, orice.

Willa recunoscu la el aceeași furie împotriva lui Helene care o măcina și pe ea de zile întregi. Trebuiau să stea de pază cu rândul ca să nu dea pe-afară. Copilul avea nevoie să-și iubească mama și asta depindea de ei, pentru totdeauna.

– Nu gândea limpede. Acum știm.

– Ce știm acum e că o plănuia de mult.

– Nu se poate. Te iubea. Nu te mai învinui, ai făcut totul așa cum trebuie.

– Mereu spui asta, mamă. Uneori faci totul așa cum trebuie și nu primești la schimb decât un mare rahat! Ți s-a-ntâmplat vreodată?

Tonul lui ridicat o făcu să coboare vocea:

– O spun pentru că e adevărat. Te iubea, Zeke. Te-ai purtat frumos cu ea. Nu ar fi pus la cale așa ceva. Adică, da, moartea presupun că și-a plănuit-o, dar nu prăbușirea asta. N-a făcut-o ca să-ți distrugă viața.

– Chiar și-așa, spuse el.

Repetarea expresiei folosite de Willa mai devreme putea să însemne că Zeke își bătea joc de ea, dar probabil că nu era cazul. Li se mai întâmpla să deschidă gura și să rostească aceleași cuvinte, uneori în același timp.

– Uite ce-ți propun. Ai putea veni să locuiești cu noi o vreme, să te-ajutăm. Doar până se așază lucrurile.

Zeke strâmbă din nas:

– În Jersey.

– Știu, te gândești că e o suburbie gigantică și de prost-gust a Manhattanului. Și eu aveam aceeași impresie, eram gata-gata să – se opri la timp, înainte să spună „să mă sinucid", verb extirpat pentru totdeauna din vocabularul familiei. Nu puteam să sufăr gândul când s-a ivit slujba tatei la Chancel. Dar Vineland nu e ce mă așteptam să fie. Seamănă mai degrabă cu Virginia, serios.

– Și Virginia cum e, mamă?

– Cum, nu știi? Doar am locuit acolo opt ani. Cea mai lungă perioadă pe care am petrecut-o într-un loc, de când te-ai născut.

– Păi, ia hai să ne gândim. Perioada când am fost la facultate în California și la master în Boston?

– Dar verile veneai acasă, au fost vreo două. De fapt, cred că una. Și-n vacanțe. Nu-mi amintesc să nu fi fost de vreun Crăciun.

– Aha, Virginia, locul ăla unde vine Moș Crăciun. Au și brazi împodobiți, sigur că mi-i amintesc. Și creste albastre. Numai bună pentru îndrăgostiți!

Willa forță un zâmbet:

– Adică vrei să spui că familia ta a locuit în Virginia și singura imagine cu care ai rămas e abțibildul ăsta oribil?

– Nu. Vreau să spun că nu e cadrul meu de referință. Sunt adult și experiența mea de viață e diferită de a voastră.

Willa înțelese că discuția nu avea niciun rost – fiul ei iubit nu-i împărtășea punctul de vedere. Arăta așa de obosit! Soarele pătrundea prin fereastră învăluindu-i chipul într-o lumină nemiloasă, care îl făcea să pară bătrân. Sau uzat, ca hainele vechi. Oricum, nu destul de tânăr cât să-i fie fiu.

Un urlet venind din pătuț îi făcu pe amândoi să tresară. De fiecare dată, trezirea copilului era însoțită de spaimă. Lumină, viață, foame, era începutul și toate păreau să dea năvală. Willa își lăsă fiul să se ducă la bebeluș. Deschise un dulap de bucătărie ca să se apuce să pregătească cina, sau un biberon, sau să aranjeze vasele înăuntru, nici ea nu știa bine. Îl privi pe Zeke cum ridică trupușorul cu picioare curbate, bălăbănind, și cu ditamai scutecul atârnându-i între ele. Un proaspăt părinte ar trebui să fie vesel. Nu văduvit, devastat, falit, lipsit de tot confortul pe care și-l construise cu atâta grijă. Luni întregi de aici înainte, trezitul avea să i se pară lui Zeke la fel de violent ca nou-născutului. Poate ani.

– Șșșt, ușurel, băiete, murmură el, așezându-și copilul pe masa de înfășat, fixându-i torsul cu palma încordată, în timp ce membrele micuțe se smuceau și loveau în toate părțile. Cu mâna rămasă liberă, Zeke trase un scutec din pachet și-l desfăcu, ținându-l sub bărbie. Amintirea i se înfipse Willei în măruntaie – cum era să fii părinte de nou-născut. Dragostea sfâșietoare și spaima că s-ar putea frânge.

– Sunt jalnic la treaba asta, băiete. Ai răbdare cu mine. Sunt un începător neîndemânatic.

– Nu ești jalnic, spuse Willa în șoaptă. Toți suntem începători.

2
Începători

Drumul de la biroul constructorului până în Plum Street se întindea pe patru cvartale, dar a-l străbate i se păru o adevărată cursă transatlantică. Thatcher trecu pragul casei târând anevoie după el veştile proaste. Închise uşa încet, îşi puse pălăria pe masa din hol şi privi în salon. Draperiile erau trase ca să nu intre lumina, iar Rose stătea cu spatele la uşă. Singură, fu uşurat să constate. Nu cu maică-sa pe canapea, despicând în patru ultimele bârfe, amândouă gata să-şi lase deoparte lucrul de mână şi să întoarcă spre el ochi plini de nesfârşită aşteptare femeiască.

Îşi cuprinsese trupul şi stătea aşa, într-o poziţie stranie, foarte aproape de fereastra de vest. Rose *trăgea cu ochiul*. Cu o mână ţinea draperia, iar faţa şi-o împingea în fasciculul subţire de lumină verticală, atât de absorbită de pânda ei, că probabil nici nu-l auzise intrând. Străbătu încăperea în linişte, se postă în spatele ei şi îi puse o mână pe talie, făcând-o să tresalte.

– Thatcher! Te-ai întors de la constructori!

Îi vorbise fără să se întoarcă spre el.

Îşi lăsă dosarul cu calcule pe masa din margine, ca să-i poată cuprinde talia micuţă cu ambele mâini, în chip de paranteză, odihnindu-şi bărbia pe creştetul ei. Aşa, fără bonetă şi turnură, corpul lui Rose producea un câmp gravitaţional care îl îmbia să-şi lipească partea din faţă a trupului de spatele ei, mandibula bărboasă de zenitul ei curat. Potrivirea asta perfectă îi împrăştie prin vine un fior ca de whiskey. După şase luni de la căsătorie, era încă sclavul calităţilor fizice ale soţiei lui, ceea ce-l făcea să se întrebe dacă e norocos sau osândit ca bărbat. În săptămânile de când se mutaseră în Vineland, rămăsese la prima variantă. Oraşul era sărac în alte licori îmbătătoare.

– La ce te tot uiţi acolo?

Cu mandibula lipită de creştetul ei, trebui să-şi ridice puţin maxilarul ca să vorbească. Se simţea căsătorit. Ce lucru neaşteptat.

Ea nu-i răspunse. El îşi deplasă puţin capul, ca să aibă aceeaşi perspectivă, şi privi spre curtea vecină printre puieţii de fag şi stejar care încadrau fereastra salonului. Era teritoriul doctorului şi doamnei Treat. Rose spunea că doctorul dispăruse de curând din casa respectivă, deşi nu fusese invocat niciun joc murdar. Ei bine, asta nu era chiar adevărat: umblau zvonuri cum că o ştersese la New York, vrăjit de o fermecătoare sufragetă, cunoscută pentru performanţele ei într-ale amorului liber. Thatcher nu invidia libertatea doctorului, în schimb aruncă o privire verde la acoperişul intact al familiei Treat. Alunecând în jos pe jgheaburi, ochii i se opriră pe ceva, sau cineva, aflat în iarbă, ascuns parţial de gardul viu de tisă.

Era doamna Treat, într-o rochie albastru-închis, întinsă cu fața la pământ.

– Doamne, Dumnezeule! Oare se simte bine?

– Da, șopti Rose. Mișcă din când în când.

– Ce face?

– Numără furnici. Sau păianjeni!

Ce mai intrigă. Să-i taie răsuflarea, nu alta. Soția lui vorbea ca o elevă care pune la cale un scandal împotriva unei rivale. Dar doamna Treat, la anii ei înaintați și înveșmântată în acel sumbru indigo, era departe de așa ceva. Totuși, zvonurile s-ar putea să fi fost adevărate. Thatcher auzise din surse mai serioase decât Rose că femeia asta avea ocupații bizare. Înclină capul, ca să vadă mai bine printr-unul dintre micuțele ochiuri de geam. Se întreba ce arhitect inventase asemenea ferestre odioase: mai multe straturi întretăiate de sticlă în armătură de plumb, dispuse în model complicat, ca solzii de pește. Casa avea o mie de ochiuri dintr-astea, zăngănind slăbite în armăturile lor. Când se trântea câte o ușă, zornăiau ca o grămadă de pocale sfărâmate. Iar în cuibul acesta domestic chiar se trânteau uși.

Acum își dădea seama: poate că arhitectul fusese însuși tatăl lui Rose, în cârdășie cu vreo adunătură de amatori care îl convinseseră de competența lui. Constructorul pe care îl vizitase Thatcher în dimineața aceea îi spusese ceea ce probabil știa deja toată lumea în satul acela de colportori: casa fusese construită pe înțelegerile de la pocher ale unui om mort, cu camarazi care se credeau meșteri. Toți păreau s-o știe, mai puțin Rose și mama ei. Veștile aveau să le pice groaznic, pentru că, în lipsa bărbatului, nu aveau decât construcția ca s-o iubească. Privirea lui Thatcher coborî peste umărul lui Rose, la pieptul ei frumos, cu mișcările-i atât de dragi: sus, jos, sus, jos.

În ce-o privea pe femeia de afară, nu se zărea nicio mișcare.

– Iubește-ți aproapele, iepurașule. Nu crezi că doamna Treat ne merită bunăvoința?

– Probabil că a doborât-o supărarea, speculă Rose. Din pricina doctorului Treat.

– Nu cred. Doar dacă nu cumva bunul doctor s-a hotărât să se întoarcă de la New York și să împartă din nou locuința cu ea.

– Dar asta nu-i deloc bunăvoință! Toată lumea spune că doctorul Treat e plictisitor, dar sigur și l-ar dori înapoi acasă decât să rămână fără soț.

Thatcher zâmbi larg:

– Oare un soț plictisitor n-ajunge pentru ca soția să fie supărată?

Rose lăsă să-i cadă draperia și se întoarse cu fața la el, o mișcare de pivotare în jurul splendidei sale axe. Zâmbea.

– Bestie ce ești.

– Nu e vina mea. Mi-ai răstălmăcit vorbele, așteptându-te să-l apăr pe doctorul Treat. Profiți de poziția mea.

– Și care-i poziția ta, Thatcher?

– Poziția de soț, dator să le iau apărarea tuturor soților. Nu așa e regula? La fel cum soțiile trebuie să le ducă crucea tuturor celorlalte soții?

Rose păru să reflecteze la spusele lui.

– Doamna Treat e soție, spuse ea în cele din urmă. Și n-am de gând să-i țin partea. E spectacol pur.

– Și nici excesiv de preocupată de faptul că e soție nu este, din câte văd. Ești achitată.

Rose își înălță bărbia și el se aplecă s-o sărute, împins de fizica cea mai elementară.

Se desprinseră, luați prin surprindere de agitația din hol. Asta sigur era Polly. Nicio altă ființă din lume nu era în stare să facă atâta gălăgie când ieșea sau când intra în casă: Polly trântind ușa, Polly miorlăind la câini, Polly aruncând ceva zăngănitor pe masa din hol. Dădu buzna în salon, întrerupându-i pe Rose și pe Thatcher.

– Ce bine că sunteți amândoi aici. Am niște vești groaznice!

– Ce se petrece?

Mâna lui Rose pluti spre funda de la gât, ca și când doar ea ar fi ținut-o să nu se destrame. Thatcher primi bucuros amânarea propriilor vești proaste.

– O trăsură scăpată! Pe Landis Avenue. Am văzut cu ochii mei.

Polly se prăbuși pe canapea, azvârlindu-și picioarele ca și când ea însăși ar fi fost aruncată de pe cal. Avea doisprezece ani. Era cu un deceniu mai mică decât sora ei și deja mai înaltă, cu un surplus de picioare, bărbie și frunte, pe măsura temperamentului. Lui Polly nici nu-i trecea prin cap să se scuze.

– N-a murit nimeni, ceea ce e un miracol, vorba mamei. Trăsura era a lui Pardon Crandall, dar nu era în ea. O lăsase în drum și se dusese să se întâlnească cu cineva care se întorcea de la slujbă, din Philadelphia. Fluieratul trenului a pus caii pe fugă și au intrat drept într-un copac din fața poștei.

– Arțarul?

Ca să spună drept, lui Thatcher îi păsa mai mult de copaci decât de unii oameni. Avea obiceiul tainic de a le atribui trăsături botanice apropiaților săi: Polly era o nalbă-mare, veselă, dreaptă, cea mai înaltă floare din grădină. Rose era, firește, un trandafir.

– Arțarul n-a pățit nimic, îl încredință Polly. Dar din cauza izbiturii, roțile trăsurii au sărit cât colo. Amândouă roțile!

Mâna lui Rose urcă acum spre obraz.

– Erai și tu cu mama? Cred c-a avut un șoc. Doar știi că o adoră pe doamna Crandall.

– Mama s-a dus sus să ia o doctorie și să se roage pentru accident, anunță Polly.

– Păi, lucrurile par deja tranșate, spuse Thatcher. Dar o doză de doctorie n-o să-i facă niciun rău.

– Stați, că n-ați auzit tot! După ce și-a pierdut roțile, trăsura a fost târâtă de cai în jos pe Landis Avenue doar pe cele mici, din față. Ai fi zis că-i o întrecere de care romane. Numai de-ar fi rămas și domnul Crandall înăuntru, ar fi fost numai bun de studiu pentru *Auriga din Delfi*.

Auriga din Delfi, auzi la ea. Thatcher era impresionat că Polly își lărgise

cunoștințele până la ținutul grecilor în pielea goală. Îi aruncă o privire lui Rose, dar femeia nu părea să fi prins ideea.

Polly își dezlegă panglicile pălăriei de paie, un model vechi, turtit, mai degrabă de băieți, fără funde și exasperant pentru surorile mai mari. O aruncă pe canapea cu o mică tresărire de încântare, care îi împrăștie pe umeri inelele dezordonate de păr întunecat.

– Osiile sau ceva de dedesubt au lăsat o scobitură în josul străzii. Cel mai groaznic hârjâit pe care l-am auzit în viața mea. S-a auzit cale de câteva mile.

– Ei bine, noi nu l-am auzit, spuse Rose, ca și cum asta ar fi pus capăt poveștii.

– Probabil că de-abia s-a întâmplat, spuse Thatcher. N-au trecut nici cincisprezece minute de când am venit pe Landis Avenue.

– Da, chiar în clipa asta s-a-ntâmplat!

Polly ridică spre el niște ochi rotunzi și albaștri, exact ca ai surorii ei și totuși complet diferiți. Căutau adevărul, nu salvarea.

– Mama n-a vrut să se uite, dar eu am văzut tot. Caii au intrat în taraba din fața tutungeriei. Și nici măcar *aici* nu s-a terminat cursa.

Thatcher și-a acoperit ochii cu mâinile, zâmbind larg.

– Nu, te rog, nu în tutungerie!

– Ba da! Unul dintre cai a încercat să intre în magazinul lui Finn! A spart vitrina, de-au sărit cioburi în toate părțile. Cred c-avea nevoie disperată de-un trabuc.

– După atâta agitație, e de înțeles, spuse Thatcher.

– În ordine, Polly. Du-te sus și vezi ce face mama. Și te rog să te aranjezi. Uite-n ce hal îți sunt încălțările.

Polly îi aruncă lui Rose o privire epuizată, își săltă pălăria de panglici și se ridică să plece. Thatcher își simți sufletul atins de lumină. Nu cunoscuse plăcerea de a avea frați mai mici, iar pe Polly o socotea un minunat dar de nuntă, chiar dacă era unul dintre cele câteva secrete pe care nu i le destăinuia soției lui.

– Și vezi să-ți perii părul înainte să cobori la prânz.

Polly se opri în cadrul ușii, întorcându-se spre ei. Ochii îi sclipiră dintr-odată, cu și mai multe vești de împărtășit:

– Cât pe ce să uit. Vine președintele Grant.

– Unde, aici?

– Da, pentru inaugurare, peste câteva săptămâni. Cred că-n septembrie. Când se deschide clădirea școlii. Thatcher, va trebui să dai mâna cu Majestatea Sa Președintele, să urci pe scenă și tot tacâmul. Profesorul Cutler o să-ncerce să facă pe amfitrionul, dar n-o să aibă încotro, va trebui să-și împartă gloria cu noul profesor de științe, fiindcă toată lumea știe că e un fanfaron bătrân și-o lipitoare. Iar tu ești chipeș și misterios.

– Misterios, repetă Thatcher.

– Păi, da, fiindcă ești nou și deocamdată nimeni nu prea știe ce-i cu tine.

– Mda. Asta e treapta cea mai de jos a misterului.

– Dar o să te vadă tot orașul cu președintele Grant! Și-atunci o să fim celebri.

Ieși cu pași mari, desenând arce de cerc prin aer cu pălăria veche atârnată de panglici, ca un oposum ținut de coadă. Lui Thatcher priveliștea nu-i era deloc străină, căci o întâlnise în copilăria lui brutală. Încă o poveste care nu putea fi spusă în casa asta, oricât de mult i-ar fi plăcut lui Polly s-o audă.

– Roag-o pe Gracie să te-ajute cu părul! strigă Rose în urma ei.

– Gracie e ocupată, o consolează pe mama. O s-o rog pe doamna Brindle! croncăni Polly, tropăind în sus pe scări.

– Doar n-o s-o rogi pe bucătăreasă să-ți aranjeze părul!

De la efortul neobișnuit de a ridica vocea, pielea străvezie i se împurpură ușor. Tenta rozalie și parfumul îmbătător, rafinatele armonii ale lui Rose, în nume și în spirit, fuseseră la originea atracției lui. Rareori oamenii își purtau identitățile florale cu atâta franchețe. Mai puțin el: lemn tânăr, verde, puiet. Prea ușor de îndoit.

Rose își frecă pielea brațelor dezgolite ca și când ar fi încercat să se lepede fizic de enervare:

– Conducători de care și cai cu trabucuri în bot! Ce ființă și Polly asta, să-i placă asemenea povești!

Thatcher, ființă asemănătoare, știa să-și camufleze firea într-un soi de înfrânare aparentă:

– Oare va trebui să țin în frâie o duzină de Polly deodată când va începe școala? Nu cred că sunt potrivit pentru o asemenea sarcină.

– Numai una-i Polly, dragul meu. În Vineland și pretutindeni. Mai bine o țineam la Boston până când absolvea la doamna Marberry. Știu că nu ești de acord.

O surprinse pe Rose aruncând o privire la dosarul de piele de pe masă.

– Polly, singură în Boston? Ar fi mâhnit-o peste poate.

– Sau în *altă* școală, la fel ca a doamnei Marberry. Trebuie să mai fie pe-acolo, cu toată libertatea de conștiință. Până și spiritualiștii și transcendentaliștii mai au fete care să aibă nevoie din când în când de felul ăsta de tratament.

Thatcher abia începea să afle ce pretindeau spiritualiștii și transcendentaliștii. Înainte s-o întâlnească pe Rose, auzise doar vag de Vineland, pe care și-l închipuise ca pe un loc unde bărbații discutau filozofie sub norii de fum degajați de tutunul scump. Candidase pentru postul de la liceu fiindcă Rose și mama ei, Aurelia, tânjeau să se întoarcă în locul acesta.

– Cred că e foarte bine că a plecat de la doamna Marberry, spuse el. Polly nu trăgea mare folos de pe urma ei, la fel cum nu prea cred că trage nici de pe urma angajatorului meu. Cum i-a zis? Un fanfaron bătrân și-o lipitoare?

Rose schiță un zâmbet.

– Note mari la poezie și precizie. Sora ta e foarte înzestrată.

– Doamna Marberry ar fi izbândit cu ea în cele din urmă.

– N-aș numi-o izbândă. O minte vie ar trebui să se înfrupte din carnea

lumii.

– Doamne, Thatcher. Carnea lumii. Ce mai e și asta?

– Tabele matematice. Nume de specii botanice…

– Atunci, *legumele* lumii, îl corectă ea cu răbdare.

– Mă refer la mirări, atâta tot. Orice subiect care s-o intereseze. Lucruri reale.

– Ți-o închipui pe Polly cumințită de botanică? Eu cred că n-ar face decât să-și strice încălțămintea și mai tare.

– Iar eu cred că n-ar trebui pedepsită cu romane pentru domnișoare și cu felul în care se execută corect reverențele. Mi-a spus că la doamna Marberry au petrecut săptămâni întregi memorând tabele cu datele la care se trece de la organza la crep în perioada de doliu, în funcție de gradul de rudenie și de familia decedatului, dacă e din partea mamei sau din partea tatălui.

– Ce ușor le vine bărbaților să se preschimbe-n bestii! Tu n-ai o familie pe care să ți-o pierzi, Thatcher, dar fie-ți milă de noi, ceilalți. Crezi că e lipsit de valoare să respecți un obicei?

– Nu. Dar mă aștept ca toate astea să fie scrise undeva. În caz c-aș descoperi vreo rudă de gradul doi de pe urma răposatei mele mame și-apoi aș pierde-o iarăși, m-aș duce la bibliotecă și aș afla de-acolo cum să-mi fac datoria în ceea ce ține de banderole și cravate.

– E o virtute în a-ți educa mintea și-n aspectele astea, chiar dacă nu le folosești.

– Tocmai, că nu le folosești. De-aia zic s-o educăm pe Polly într-ale pătratului ipotenuzei.

– O să ai ocazia. În câțiva ani.

Thatcher ar fi putut să-i aducă aminte că el avea să predea fizica și științele naturale, nu matematica, dar Rose nu prea se sinchisea de diferență. Luă dosarul de pe masă și-l deschise, două aripi groase de piele în mâinile ei de petală. N-avea să înțeleagă amenințarea care pândea în desenele acelea. Și contrar tuturor lucrurilor asupra cărora insistase adineauri, el ar fi dat orice ca s-o ascundă de femeile din căminul lui.

– Ce-au zis constructorii? întrebă ea, lăsând jos dosarul.

– Mă tem că nu de bine.

Inima i se urcase în gât și îi bătea undeva aproape de muchia tăioasă a gulerului. Rose ridică ochii spre el, fără nici cea mai vagă urmă de schimbare a dispoziției.

– Chiar așa de mult costă să repari un acoperiș?

Îi luă mâinile într-ale lui, frecându-i cu policarul articulațiile plinuțe ale degetelor. În clipa aceea îl izbi amintirea unui fetus de porc pe care îl disecase în primul an la universitate. În ciuda a tot ceea ce văzuse în război și a numeroaselor cadavre de după, din anii în care fusese asistent medical, rămăsese tot la momentul în care spintecase curba aceea de carne rozalie. Din când în când, aflat în compania cercetătorilor din vreun laborator, Thatcher se vedea pe sine însuși ca pe un bărbat care avea să deschidă purcelușul acela ca

să-i studieze organele. Cei mai mulți n-ar fi vrut decât să-i vadă carnea îndulcită cu cidru, fierbând înăbușit pentru cină. Orice educație vine cu un mod de a cântări lucrurile, și acesta era al său: vedea lumea împărțită în două tabere, căutătorii și îndulcitorii.

Dar acum, aici, în mâinile sale era Rose, neîndoielnic de partea dulceții. Care consimțise oricum să-l ia în căsătorie. Uneori, împărțirea trebuie să cedeze.

– Dac-ar fi numai acoperișul, n-am avea prea mari probleme. Dar mă tem că toată casa e în dezacord cu ea însăși.

Rose râse.

– Vorbești ca bietul domn Lincoln. În afară de problema sclaviei, ce-ar putea împărți o casă în două?

– Un viciu de construcție. Îmi pare rău, Rose, mă tem că e foarte grav. Au spus că-n cele din urmă o să se crape pe din două.

Își retrase brusc mâinile dintr-ale lui.

– E groaznic să spui așa ceva.

– A fost groaznic să aflu, pe cuvânt.

– Dar nu poate fi adevărat. Tata și-a pus toate speranțele în casa asta.

Se îndepărtă de el cu pași repezi, străbătând salonul pe de-a lungul și oprindu-se lângă șemineul rece. Cu spatele la Thatcher, se apucă să rearanjeze cățelușii de sticlă și porțelan de pe poliță. Menajeria aceasta de animăluțe ceramice supraviețuise la două mutări. Prima, relocarea grăbită la Boston, când moartea tatălui ei lăsase în urmă o văduvă și două fete tinere lipsite de mijloace. Iar a doua acum, înapoi, sub ocrotirea lui Thatcher, pe aceeași placă de marmură pe care cățelușii de sticlă își petrecuseră anii de formare.

– Nu vreau să te supăr, draga mea. Nu e o critică la adresa tatălui tău.

– Bărbații aceia oribili! Mi-au dat dureri de cap bocănind în sus și-n jos pe scări.

– Au vrut să fie riguroși. Nimeni nu s-a așteptat la așa ceva. Nici pentru constructori nu e tocmai vestea cea mai bună, dacă stai să te gândești. M-a impresionat cât de onest a fost omul. A recunoscut că ne-ar irosi banii dacă l-am angaja să ne repare casa crăpătură cu crăpătură.

Rose nu spuse nimic, concentrată la micii ei prieteni de porțelan.

– Draga mea. E o casă, nimic mai mult. În Vineland sunt case frumoase pe fiecare stradă, și multe sunt de vânzare. Sau ne-am putea construi ceva nou, care să ni se potrivească. Dacă poți să pui preț pe ce scrie *Weekly*, căpitanul Landis încă dă parcele de construit la prețul unei banițe de căpșuni.

Se întoarse spre el. Chipul i se ascuțise până la ultima trăsătură.

– Cu ce bani să construim, Thatcher? Dacă nu putem s-o vindem sau s-o reparăm pe asta, ce ne mai rămâne?

Iată în sfârșit și schimbarea de dispoziție. Calmul lui Rose era dulce-adamantin, dar când lăsa să pătrundă furtuna, era jale.

– Am o situație bună. Suntem tineri. Ne purtăm de grijă unul altuia. Suntem în stare să ne croim calea către un nou cămin. Sunt sigur.

Își detesta tonul implorator.

– Un cămin pentru toți, firește. Și pentru mama ta, și pentru Polly. E chiar așa de crâncen să te gândești la un nou început?

– Mai întrebi? Biata mama a fost târâtă de colo-colo în toată povestea asta. *Boston*, ăla a fost un nou început! Nici nu-ți închipui cum a fost pentru ea să-l piardă pe tata și-apoi să trebuiască să ne ia pe noi și să mergem acolo.

– Sunt convins că a fost devastator.

– Da! La vârsta la care o femeie ar trebui să se așeze undeva pentru tot restul vieții, înconjurată de confortul prietenilor, băcanilor și… croitoreselor! Nevoită să bâjbâie pe străzi ciudate și murdare, cu Polly de-abia un bebeluș, târâtă în casa unei străine. Uite unde a adus-o pe *ea* începutul tău nou. Polly e sălbatică și necultivată.

– Nu prea poți să spui despre Boston că e necivilizat, Rose. N-am fost martor la necazurile voastre, e adevărat. Dar mătușa ta nu era o străină. În condițiile date, să adăpostești o soră și două nepoate e un gest obișnuit de bunătate.

– Era din obligație. Unchiul Fred n-a lăsat-o niciodată pe mama să se simtă binevenită, se plângea de toate cele. Până și de cheltuiala cu hainele noastre de doliu.

Să fi fost într-adevăr maturizarea lui Rose marcată de umilință în căminul mătușii sale? N-ar fi zis când o cunoscuse, judecând după admiratorii care îi dădeau târcoale ca niște câini de vânătoare. Știa de datoriile jenante, bineînțeles. Tatăl ei murise brusc, lăsându-le în stradă, ba chiar mai rău. Nu deschideau subiectul.

– N-ai mai pomenit treaba asta, spuse el.

– N-ai amenințat niciodată să ne aduci în aceeași situație!

Trase aer în piept, dezorientat. Era adeseori copleșit de cât de îndreptățită părea Rose, chiar și când se afla într-o poziție cu totul prostească, însă atât de convinsă de propria dreptate.

– Nici nu-mi pot închipui cât de greu v-a fost să vă pierdeți tatăl. Mai ales lui Polly, care a avut parte de el atât de puțin timp. Dar astea sunt alte necazuri. Altceva decât casa asta.

– Nu pot să separ casa de tata. Am fost fericiți sub acoperișul ăsta. Și-am mai fi și-acum, dacă n-am fi fost forțate s-o părăsim.

Thatcher îi întâlni privirea înverșunată și fu nevoit să se uite în altă parte. Când păși în camera asta, avea ceva de preț, ceva ce acum pierduse. Se întoarse cu fața la fereastră, trase draperia și se prefăcu a se uita afară, deși nu vedea nimic – sau și mai rău, vedea un nimic amplificat de o sută de muchii prismatice în armătură de plumb. Lumina strălucitoare îl orbi. Cum era posibil ca un bărbat să fie ocărât pentru că spune adevărul? Răni vechi ale bătăilor tatălui îi făceau urechile să vuiască de o spaimă atavică. Un băiat hoinar, lipsit de adăpost.

Firea lui Rose îl mai împunsese și altădată, dar renunțarea la Boston era un subiect nou. Nu părăsise cu bucurie orașul acela ca să vină aici, deși postul era

bun și picase la țanc, având în vedere logodna. Întoarcerea a fost un triumf social pentru mama lui Rose, după ce mai înainte fusese izgonită din paradis. Dar pentru Thatcher, Bostonul însemna totul: emanciparea din corvoada copilăriei rurale, ucenicia și educația, lumea ideilor, prietenii cei mai dragi inimii lui. Își trăise cele mai bune zile ale lui la Boston. Iar dintre ele, cele mai fericite fuseseră acelea în care o curtase pe Rose, apoi se căsătorise cu ea – o femeie care nici nu s-ar fi uitat la el dacă averile din Vineland i-ar fi rămas intacte. O femeie care acum stătea lângă șemineul pe care și-ar fi dorit să nu-l părăsească niciodată. Așa spusese. În disprețul ei față de Boston era prins și el. Îl redusese la un copil și toată povestea asta îl îngrozea, rolul ei și al lui. Ca și când ar fi fost și-acum tot un începător, cerșind iubire și un rost pe lume.

Ochii i se obișnuiră cu formele de afară, una câte una: o trăsură în trecere, casa de cărămidă a vecinilor, strașnică și cu garduri vii de tisă întunecată, întinsă pe tot lotul care ocupa colțul dintre Sixth și Plum. Cei doi puieți din curtea lui, care le încadrau priveliștea. Copacii fuseseră plantați de tatăl lui Rose în cinstea fiicelor, fagul pentru Rose, stejarul pentru Polly. Nu un trandafir și o nalbă, ci copaci care acum își întindeau ramurile spre cer, ani după moartea sa. Nu-i de mirare că-l venerau pe bărbatul acesta sentimental, exact genul pe care voia să-l ademenească aici Landis, cu închipuirile lui elizee. Povestea celor doi copaci era una dintre preferatele casei, iar Thatcher tolera întotdeauna, fără comentarii, cuvintele „plantați de tata". Săpase multe gropi la începuturile lui, puțuri de irigare, ba și morminte; știa cine ce face și cum. Pesemne că tatăl lui Rose stătuse pe iarbă îmbrăcat într-o redingotă curată, făcând semne încolo și-ncoace cu mâna lui rozalie, dirijând munca altora – un pluton de italieni, probabil, ca aceia pe care îi văzuse de dimineață săpând la terasamente de-a lungul căii ferate. Și dacă avea să se adeverească ce spusese Polly, cum că va da mâna cu președintele Grant, el tot un bărbat care privea viața din fundul șanțului avea să rămână. Nu din vârf. Reușise să se ridice puțin și Rose să se coboare, ajungând din întâmplare pe un platou care le făcuse posibilă căsătoria. Dar povara trecutului lor diferit înclina platoul într-un echilibru precar.

Dincolo de copaci și de șopron distingea acum forma subțire, întinsă, a doamnei Treat. Încă stătea cu fața în jos și cu bărbia în palme. Părea să urmărească cine știe ce mărunt concurs de împrejurări care se juca în iarbă, la fel de absorbită cum era și Rose de blestemații câini de porțelan. Thatcher se întreba dacă nu cumva doctorul Treat fugise la New York din motive de perplexă izolare, exclus din fascinațiile soției sale.

Și, la fel ca înainte, atenția lui Thatcher alunecă de la doctorul Treat la enigmatica lui jumătate. Asta era treapta cea mai de sus a misterului – doamna Treat privind atent în iarbă. Thatcher ar fi vrut să știe ce îi capta atenția într-o zi caldă de august. Femeia asta aparținea flancului său de umanitate, aceia care puneau mâna pe bisturiu și despicau purcelușul. Căutători.

3
Căutători

Priveliștea de la fereastră îi distrăgea atenția în mod exasperant. Willa încerca să scrie un articol despre platformele de vânzare pentru asigurări de sănătate. Era interesant în principiu, iar dacă ar fi reușit să-l predea și să-l și factureze până la sfârșitul săptămânii, nu s-ar mai fi simțit chiar ca loaza care o arde în mansardă. Dar concentrarea îi era la pământ, sugrumată mortal între un bebeluș care urla la parter și bubuitul ritmic de deasupra.

Nu fusese plecată la Boston decât două săptămâni. Când se petrecuse acea ostilă preluare de control de acasă? Iano și noul lui prieten, Pete Petrofaccio, înjghebaseră un plan de cârpăceli ca să păstreze ce se mai putea păstra din integritatea casei. N-avea niciun rost să schimbe tot acoperișul, dată fiind situația, și oricum era mult peste mijloacele lor financiare, așa că în cele din urmă se hotărâseră să repare fisura lărgită cu petice de tablă bătute-n cuie.

Planurile bătute-n cuie erau punctul forte al lui Iano. Surpriza consta în rolul pe care el și Pete i-l rezervaseră Willei: ea trebuia să găsească fonduri pentru o reparație completă, ceea ce presupunea suspendarea extinderii și turnarea unei noi fundații de ciment. Pete susținea că se poate, o lucrare foarte serioasă, desigur, dar mai văzuse cazuri și funcționa. Cei doi bărbați bătuseră palma de la prima întâlnire și Willa, *in absentia*, era jucătorul-cheie. Pete îi spusese lui Iano despre subvențiile guvernamentale pe care i le adusese ea în atenție pentru genul acela de conservare a edificiilor istorice. În replică, Iano îl asigurase pe Pete că soția lui era o investigatoare de top și că avea să pună mâna pe toate finanțările posibile.

Willa îi explicase apoi lui Iano că doar *întrebase* despre subvenții, sfârșind prin a accepta ipoteza lui Pete potrivit căreia buzunarele Vinelandului erau goale. Dar Iano avea o încredere supranaturală în calitățile ei de salvatoare. De când erau căsătoriți, Willa se mai lăsase infectată când și când de încrederea lui Iano. Când mama ei primise diagnosticul de cancer, Iano fusese atât de sigur că Willa avea să-i găsească pe doctorii capabili s-o vindece, încât începuse și ea să creadă același lucru. Încă nu-și revenise de pe urma acelei scurte povești de dragoste cu amăgirea. Istoria n-avea să se repete. Nu se aștepta nici cât negru sub unghie să-i găsească tocmai pe birocrații care să le salveze lor structura. Odată, când o plimba pe Dixie, descoperise Societatea Istorică din Vineland, dar nu simțise nicio dorință să intre și să întrebe dacă locuința ei dărăpănată avea un istoric bun. Ce rost avea să se chinuie?

Din lipsă de opțiuni, acceptase reparația cu petice de tablă, dar fie și numai decizia asta era în stare s-o scoată în stradă. Din cauza ritmului înnebunitor al loviturilor, ciocanele erau imposibil de ignorat: *BOC boc BOC boc*, pauză. *BOC*

boc BOC boc, pauză. Oare un cui pentru tabla de pe acoperiș avea nevoie de exact patru lovituri? Sau cei doi bărbați, BOCĂNITORUL MARE și bocănitorul mic, lucrau cot la cot? Oare fiecare pauză însemna că un alt cui e fixat în poziția corectă? Sau urechile ei erau în alertă pentru un posibil pas greșit, o rară și catastrofală a cincea lovitură?

Se ridică de la birou și cotrobăi într-o cutie de carton după căștile antifonice. Găsi fotografii înrămate ale copiilor, învelite în pânză, căni de cafea pline până la refuz cu pixuri pe jumătate uscate și bucăți de șmirghel. Nici urmă de căști. Bineînțeles. Pe eticheta de pe cutie scria „chestii de birou". Când împachetase, biroul ei era într-o casă dintr-un orășel universitar care probabil că nu produsese niciodată în istoria lui vreun zgomot care să merite să fie estompat.

Se întoarse la fereastră și privi atent printre crengi, în curtea vecină. De data asta nici nu se mai deranjă să se răsucească în scaunul de birou, prefăcându-se că ia o pauză. Stătea în picioare, ca o santinelă. Astăzi, pentru prima oară în multe săptămâni, își declarase sieși și familiei că era încă jurnalistă, cu termene care așteptau la rând. Se sustrăgea de la îndatoririle scutecești, *în biroul ei, pentru toată după-amiaza.* Noua ei slujbă se dovedise următoarea: să nu scape din ochi labele picioarelor care ieșeau de sub mașinile din curtea vecinilor. Două perechi purtau șlapi de plastic. Dar a treia era cea care îi trezise interesul Willei: converși roșii, cam numărul cinci la adulți, doisprezece la băieți. N-avea s-o creadă până când nu vedea și restul corpului. Ideea că fiica ei s-ar fi putut afla acolo, sub mașină, era improbabilă din mai multe motive. Când se împrietenise Tig cu tinerii aceia? Ce se pricepea ea să facă unui șasiu de Ford? Și nu trebuia să fie la muncă la ora aia?

De fapt, în cea mai mare parte a timpului, Willa nu prea avea idee ce program are Tig sau pe unde umblă, așa că era nevoită să presupună că asta e relația normală cu cineva de douăzeci și șase de ani. În realitate, Willa nu prea avusese de-a face cu „normalul". Primul ei copil se resemnase cu grijile adulte cam pe la grădiniță, pe când al doilea nu părea dornic să se despartă de cumplita vârstă de doi ani nici măcar la maturitate. Iar acum, cu amândoi sub același acoperiș, Willa avea nevoie de niște reguli de conviețuire cu copilul adult oximoronic.

Ultima aroganță a lui Tig fusese să refuze telefonul mobil, unul dintre cele câteva obiceiuri extreme cu care se întorsese din Cuba, unde lucrase o perioadă, dimpreună cu dreadurile, care încă îi luau prin surprindere pe membrii familiei. Willa nu se gândise niciodată că dreadurile ar putea reprezenta o variantă pentru fetele albe, deși coama încâlcită și rebelă a lui Tig era considerată „nepotrivită" până și de grecii mai oacheși din familie. Cubanezii, cu istoria lor condimentată în materie de melanj rasial, aveau probabil toate varietățile etnice de păr și destul timp la dispoziție ca să-i dezvolte potențialul. Sau cel puțin așa presupunea Willa.

Era cu ochii pe ei când Tig și cei doi tineri mecanici se strecurară în sfârșit de sub vehicule, cu mișcări șerpuitoare, târându-și ceva din agitație după ei, în

lumina zilei. Băieții se scuturară pe picioare, iar Tig execută un mic dans ciudat, cu tropăit și fluturat din mâini, animând cine știe ce poveste, lucru care îi făcu pe ascultători să cadă pe spate de râs. Înalți, tatuați masiv, în șorturi cu talie joasă, cei doi erau fascinați de elfița din vecini, cu păr sălbatic și spaniolă fluentă, lucru de care Willa nu era tocmai surprinsă. Viața lui Tig dădea peafară de camarazi și prieteni băieți, iar părinții se înșelau invariabil când era vorba să-l ghicească pe acela dintre ei care se va ridica pe primul loc. Putea fi oricare. Tig era un element unic, cu valențe nelimitate.

Mama Willei spusese mereu că Tig „avea să se așeze", dar nu trăise ca s-o vadă, iar acum Willa se întreba dacă vreunul dintre ei va apuca ziua în care să nu mai fie uluit de fată. Întoarcerea din Cuba fusese o surpriză absolută: într-o bună zi, deschisese ușa și o găsise pe Tig în prag, după ce vreme de aproape un an nu le mai spusese deloc pe unde umbla și nici nu își exprimase vreo intenție de a se întoarce acasă. Iano suspecta probleme cu viza, dar Willa era destul de sigură că statutul lui Tig acolo fusese complet ilegal; bănuia mai degrabă o despărțire de bărbatul cu care locuise. Probabil că n-aveau să afle niciodată motivul real. Își făcuse apariția în Virginia cu două zile înainte să cadă bomba. Apoi, fără anticipație, venise peste ei vestea închiderii facultății, izbindu-i în aceeași zi în care ajunsese și la prietenii îndepărtați, via buletinul național de știri. Cu tot dezastrul și cu umilința din acele clipe, nu mai găsiseră momentul potrivit ca să scoată de la ea ce se petrecuse în Cuba.

Iano și Willa fuseseră spulberați peste noapte, pierzând nu doar titularizarea și pensia lui, ci și casa în care locuiau. Contractul încheiat cu colegiul stipula că erau proprietarii casei, dar nu și ai pământului de sub ea. Retrospectiv, aranjamentul părea feudal, dar aproape toți cei cu catedre în facultate erau în aceeași situație. Casele de pe proprietatea colegiului erau locuințele de elită ale orașului, fiind luate de familiile cele mai în vârstă. De fiecare dată când se muta cineva, un șir nesfârșit de familii tinere de universitari abia așteptau să cumpere casa vacantă. Dacă apăreau cumva zvonuri despre o eventuală insolvență a colegiului, erau reduse la tăcere de istoria de o sută șaizeci și cinci de ani înfiptă în antetul tipărit pe hârtie de lux. Un scenariu în care colegiul ar fi fost nevoit să tragă obloanele, în care slujbele s-ar fi evaporat și casele ar fi ajuns să aibă zero valoare pe piață era dincolo de orice închipuire. Mai degrabă ar fi crezut în răpirea la cer de la A Doua Venire.

Aprilie îi găsise într-o situație disperată. Oferta de muncă de la Chancel a apărut în mai și concluzia mutării la New Jersey s-a impus de la sine, cu Nick care trebuia tractat și Dixie pe medicamente împotriva anxietății, dar o fiică pe care s-o târască după ei nu făcea parte din plan. Iano îi ordonase să se întoarcă la Ivins și să-și ia diploma în biologie. Willa se întrebase când avea să observe că Tig era imună la ordinele lui. Tig își informase părinții că refuza să facă împrumuturi bancare, în condițiile în care nici programul de schimb universitar nu mai era o opțiune. Oricum, învățase deja mai mult decât voia să știe despre o biosferă distrusă.

Ultima parte nu era nicio noutate pentru Willa, care observase că realitatea

egoismului uman o mâhnea pe fată mai tare decât pe oricare dintre prietenii ei, chiar și decât pe cei care studiau istoria. Semestru după semestru, cursurile de oceanografie și ecologie forestieră o făcuseră să fie tot mai agitată, până când, cu doar un semestru și jumătate înainte de absolvire, Tig își săltase un rucsac pe umăr și pornise la Occupy Wall Street. O parte considerabilă a promoției 2012 de la Ivins o urmase, lăsând în urmă camere de cămin pe care Willa și le imagina ca pe un Pompeii universitar: haine murdare îngrămădite pe jos, tăițeii de ramen plutind încă în oala caldă. Când adăposturile improvizate și revendicările pentru o nouă ordine mondială au fost mătrășite în cele din urmă din Zuccotti Park, Tig fusese purtată de vânt în Colorado, într-un proiect organizatoric în care anii de spaniolă din facultate îi folosiseră în a-i ajuta pe muncitorii de la fermă să-și asigure condiții de trai mai bune. Willa se gândise atunci că forța de muncă migrantă se va subția pe timp de iarnă, dar nici vorbă de așa ceva, existau ferme de brazi de Crăciun. Familia o văzuse prea puțin pe Tig în ultimii ani, chiar și înainte să plece în Cuba.

Willa se trezi încordându-și auzul ca să prindă bucăți de conversație, dar fruntea apăsată pe geam și propria rușine o trimiseră înapoi la calculator. Stătea acolo fără vreun plan, schimbând câte un cuvânt ici și colo, apăsând tasta Undo, pe urmă Redo, încleiată în trândăveală. Ciuli urechile după bebeluș, dar nu se mai auzea. *Aldus.* Cu toții îi spuneau „amice", sau „bărbățele", căci numele lui li se părea inabordabil, și nu doar din motive legate de Helene. De obicei, numele bebelușilor intrau în obișnuință după câteva săptămâni de folosire, dar „Aldus" le evoca și acum imaginea unui bătrân în pantaloni de tweed. Willa nu avea de gând să surclaseze o mamă moartă, dar cu o zi în urmă se simțise ușurată când îl auzise pe Zeke alintându-l „Dusty". Numele ăsta s-ar putea să meargă, chiar și cu trimiterile lui la țărâna din care am fost luați și-n care ne vom întoarce.

Se întoarse la facturile care i se înmulțeau pe birou ca ciupercile după ploaie: dubla amenințare a contractului cu furnizorul de energie, încheiat odată cu mutarea, chinuitoarea poliță de asigurare pentru familia recent lărgită. Controlul pediatric pe care trebuiau să-l programeze înainte să intre în vigoare noile politici. Unele dintre ele puteau să aștepte până îi intra salariul lui Iano, dar altele nu. Taxele de proprietate erau mici în zonă, mai ales pentru o casă în stadiu terminal, dar *așa ceva* greu se putea numi veste bună. Reparația acoperișului nici nu intrase în calcul deocamdată, iar Willa era destul de sigură că solicitarea acoperirii cheltuielilor prin asigurarea de locuință avea să ducă la anularea ei. Pentru a mia oară în anul acela, făcu un gest automat spre telefon, ca să-și sune mama. Mama moartă. Willa nu credea în lumea de dincolo, dar se lăsă oricum cu fruntea pe birou, se gândi la mama ei și întrebă în șoaptă: „Ce-o să se aleagă de noi?"

Nu se ivi nimic de nicăieri.

Un întreținător de familie supracalificat, cinci dependenți. Iano câștiga cât un adjunct, abia dacă ajungea la douăzeci și cinci de mii de dolari pe an și, având în vedere starea lumii academice, probabil că nici nu-l aștepta ceva mai

bun. Willa își înregistra veniturile ca liber-profesionistă într-un document Excel, dar îi era prea jenă să tasteze funcția de adunare și să-și afle totalul pe anul în curs. În anii de facultate fusese chelneriță; teoretic, putea să-i calce pe urme lui Tig, într-unul dintre restaurantele de pe Landis unde văzuse afișe cu „Angajăm ajutoare". Dar ce mi-e cu un salariu minim pe economie, ce mi-e cu două. Probabil că scrisese astfel de fraze în zilele ei de jurnalistă ceva mai bine plătită, crezându-se expertă în necazurile clasei muncitoare. Într-o viață la adăpost, pe care abia o mai întrezărea din punctul în care se afla acum. Mergând în jos pe listă, socrul ei era un pasiv, nu un activ. Uimitor, însă și fiul ei educat la Harvard intra în aceeași categorie. Era absurd, dar așa stăteau lucrurile. Zeke avea datorii aiuritoare și un bebeluș în grijă. Dacă ar fi fost forțați să părăsească această casă cu chirie zero, s-ar fi împrăștiat prin tot felul de refugii la care Willa nu putea nici măcar să se gândească. Și totuși. Cu ce erau ei diferiți de o familie obișnuită?

Când se ridică și privi din nou pe fereastră, Tig și prietenii migraseră din cimitirul de mașini la umbra deasă a celor doi copaci uriași – fag și stejar, potrivit lui Tig – care le flancau vederea de la fereastra bucătăriei, împungându-le jgheaburile în drumul lor către cer. Willa își rezemă fruntea de geam, ca să vadă mai bine ce se petrece. Într-o exagerată mișcare cu încetinitorul, cei trei executau un soi de exercițiu *tai chi*. Tig conducea, ba curbându-și un braț la spate, ba ridicând un picior scheletic. Băieții îi repetau fiecare mișcare.

– Ce faci, Willa? Te uiți la păsărele?

Simțind mâinile lui Iano în jurul taliei, Willa sări.

– Ceva de genul ăsta.

Roși, lăsându-și capul pe spate, lipit de pieptul lui. Când erau copiii mici, îi spiona uneori pe ei și pe prietenii lor, din obișnuitele motive sentimentale, și nici măcar atunci nu suporta să fie prinsă asupra faptului. Iano nu avea astfel de rezerve. La greci, prin a fi părinte părea să se subînțeleagă că poți să dai buzna în viața copilului, să faci orice – să spargi petrecerea, să controlezi viața amoroasă ca un superintendent, *să faci* tema în loc să supraveghezi plictisit efectuarea ei – și să te mai și aștepți la mulțumiri pe deasupra.

Willa îi simți schimbarea din corp în clipa când bărbatul o zări pe Tig dedesubt, cu cei doi tipi. Iano suspină în tăcere:

– *Ela, Antigonaki mou.*[5] Ce caută acolo?

În ciuda vieții de american bine, Iano își păstrase un fermecător exotism de primă generație. Poate că intenționat, deși Willa nu credea. Crescuse într-o casă în care se vorbea greaca, printre surori și verișoare cu nume de zeițe.

– Cred că e *tai chi*, își dădu ea cu părerea.

– Nu, vreau să spun…

– Știu. Te referi la băieții ăia.

– La băieți, la haine, la coafură. Zici că-i scoasă dintr-un film cu Charlie Chaplin.

La micul vagabond se referea? Nu, probabil că la unul dintre copiii aceia ai

străzii, cu cearcăne mari sub ochi. Pentru Iano, statura mică a lui Tig era un veșnic reproș. Împărtășea convingerile familiei lui, potrivit cărora toți copiii trebuiau să mănânce mai mult, punct.

Iano își petrecu brațele peste talia Willei și-și așeză bărbia pe creștetul ei, învelind-o ca într-un plic. Atingerea bărbii lui pe creștet îi zbârli părul într-o senzație delicioasă. Erau în stare să rămână așa toată ziua. Poate că asta fi trebuit să facă de la bun început, în loc să procreeze.

– Ai chef să afli ce făcea acum zece minute?

El scoase un sunet, tehnic indescifrabil, undeva în registrul durerii.

– S-ar putea să nu fie lucrul la care te gândești. Era sub una dintre mașinile alea de-acolo. Jur. Îi ajuta pe băieți cu unsul, sau cam așa ceva.

– Acum știe și să repare mașini? I-auzi, oare putem să profităm de pe urma ei?

– Dă-mi voie să-ți aduc aminte că știe și să tricoteze ciorapi.

Știa și o și făcea, datorită bunicii din partea Knox, care cu mult timp în urmă încercase s-o învețe și pe Willa, dar eșuase; conștiința feministă născândă îi cerea Willei să disprețuiască artele domestice. Însă ecuația se răsturnase o generație mai târziu: acum, fetele moderne crescute de mame cu loc de muncă erau peste tot pe Etsy și Pinterest, adunându-se în clanuri și formând grupuri de tricotat cu nume de brigăzi revoluționare.

Willa rămase într-o liniște plăcută alături de Iano: bubuielile de pe acoperiș se întorseseră acasă, la nevestele lor, iar bebelușul tăcuse în mod inexplicabil. Îi priviră pe Tig și pe băieți emanând din trupuri cine știe ce substanță invizibilă, apoi sorbind-o la loc.

– Am urcat să-ți spun c-a dat Zeke mesaj.

– Mesaj?

Din ce cameră, se întrebă Willa. În cele aproape două săptămâni petrecute acolo, Zeke nu ieșise din casă. Fantomă palidă în pantaloni de pijama, încălzea biberoane în cuptorul cu microunde și mânca chestii direct din cutie, înfipt în fața frigiderului deschis. *Sinuciderea e crimă.* La vederea lui, Willa nu-și putea alunga acest gând. O viață fusese furată brutal din familia lor. O mamă, o ființă iubită.

– Auzi, se întrerupse Iano, scările alea din spate. Le folosim sau încuiem ușa și gata? Că tocmai era să cad printr-una dintre – cum le zice? – trepte. Lemnul e complet putrezit.

– Scara servitorilor, cred c-așa-i spune. Ce zici, ne luăm câțiva?

– Poate genul care să fie în stare să treacă examene?

– Te rog. Pentru asta-i avem pe absolvenți. Sunt mai ieftini decât servitorii.

Rămaseră așa privind-o pe Tig, fata asta pe care, cumva, ei o făcuseră. Cu încetinitorul, fandă în lateral ridicând o mână, coborând-o pe cealaltă, mutându-și greutatea și răsucindu-se ca și când s-ar fi aflat în brațele unui partener de dans nonșalant și nevăzut. Cei doi băieți se întoarseră și ei la fel, cuprinzând aerul cu dragoste. Willei i se umplură ochii de lacrimi. Copiii ăștia frumoși erau capabili să nască mulțumire din nimic.

– Trebuie să rămânem în casa asta, spuse ea. Înțelegi, nu-i așa?

– Ce tot spui acolo?

– Spun că această casă e singura noastră certitudine. Chiar dacă părți din ea se prăbușesc. Dacă trebuie, o să punem benzi galbene de avertizare și o să ocolim zonele prăbușite. O să ne îngrămădim în ce rămâne. Scuze dacă ți se pare că vorbesc ca o nebună. Dar nu avem unde să ne ducem.

– Întotdeauna se găsește un loc în care să te duci.

Iano o strânse și mai tare, iar Willa se făcu că-l crede. Încrederea lui era în același timp de invidiat și înnebunitoare. De obicei nu voia ca el să-i rezolve sau să-i contrazică îngrijorările, avea nevoie doar s-o asculte și să fie de acord cu ea în ceea ce privește nenorocirile care îi pândeau după colț. Era un principiu al căsătoriei pe care i-l explicase de multe ori. Astăzi era altfel. Avea nevoie să se înșele.

– Și zici că a dat mesaj Zeke? întrebă ea.

– A găsit un restaurant grecesc în Millville.

– Millville, adică altundeva decât în casa asta? A plecat cu mașina?

Inima îi săltă în piept.

– Iano, tu ești aici, eu sunt aici. Tig e aici. Bebelușul cu cine e?

– Cu Zeke, cred. Întreba dacă să ia ceva pentru cină.

Iano nu fusese țintuit în casa asta, ca să-l vadă pe Zeke în fiecare minut îngrozitor în care își dansase dansul de zombi cu un bebeluș care plângea în buclă infinită. Probabil că mâncarea grecească luată la pachet i se părea ceva normal.

– Ar trebui să gătim, spuse ea. Familia asta mănâncă bani.

– Scrii, fată. Îmbogățește-ne cu articolul tău pentru revista asociației de pensionari.

Iano se desprinse și dispăru. Willa rămase s-o vegheze pe Tig, copilul pentru care în ultima vreme uitase să se mai îngrijoreze. În toți anii în care fiica ei ricoșase ca o moleculă printr-un univers instabil, anxietatea fusese starea obișnuită a Willei. O iubea și Iano, firește, dar paternitatea părea să se supună altor legi. O mamă nu poate fi mai fericită decât cel mai nefericit dintre copiii ei. Willa credea că îngrijorarea are puterea de a-l împiedica pe celălalt să sară de pe orbită. Indiferent ce o ținea pe Tig aici, cu familia ei, fie și într-o casă care stătea să cadă, deocamdată era, aparent, pariul cel mai sigur.

Willa știa că își consumă prea multă energie îngrijorându-se pentru Tig, dar la fel făcea toată lumea. Medicii îi făceau analize, părinții copiilor de talie normală îi dădeau sfaturi de sus, familia socrilor scotea de te miri unde amulete care s-o apere de deochi, profesorii o chemau la ședințe. Statura mică trezea o atitudine protectoare. Și Willa avea o constituție subțire, dar Tig, la puțin peste treizeci și cinci de kilograme, era chiar ca fulgul. Se oprise din creștere în clasa a patra și niciun pediatru nu găsise nimic în neregulă la ea. La un metru patruzeci și șapte în picioare, frizând limita de jos a normalului, Tig era nemilos numită pitică de către fratele ei, dar nu se califica pentru niciun tratament al corpului medical. Era destinul ei să fie mică. Și în pofida acestui

fapt, sau poate tocmai din cauza lui, crescuse cu furiile suflându-i în pânze, ascuțindu-și încrederea într-o luptă fizică și verbală cu un frate care ajunsese curând de două ori cât ea. Avea temperamentul micului Shih Tzu cu scântei în ochi, care se dă la Rotweilleri în parc, cu zero complexe.

Willa își uita firea bătăioasă când Tig era departe, dar apoi, când era prin preajmă, o epuiza îndată. Însă noua lor ordine domestică funcționa în unele privințe. Tig, care în general nu făcea concesii, arăta o inexplicabilă toleranță față de bunicul ei. Răspundea cu un zâmbet la comenzile lui lătrate, îl lăsa să trișeze la table și-l ajuta să-și facă injecțiile cu insulină, ignorând grosolăniile care i se îngrămădeau la gură. Willa era scutită de cea mai grea dintre îndatoririle ei familiale și începuse să doarmă mai bine, fără nici cea mai mică bănuială că își aduna forțele pentru următoarea prăbușire – un alt copil nefericit.

***

– Amestecă, amestecă, îi ordonă Tig când Willa se plânse că sosul alb nu i se leagă. Béchamelul nu se face numai fiindc-așa vrei tu.

Willa amestecă. Se uită la Tig cum alege un cuțit, îi inspectează lama, îl freacă zgomotos de ascuțitor de câteva ori, apoi feliază o vânătă cu o viteză uluitoare. Ovalele se răsfirau pe tocător într-un fel care Willei i se păru magic.

– Ai pus scorțișoară și piper? întrebă Tig fără să se uite în sus.

Willa puse scorțișoară și piper. Sigur, îndemânarea într-ale bucătăriei dobândită de Tig la restaurant era de folos acasă, unde, la gătit, Willa abia dacă lua note de trecere. Superioritatea însă o irita. Să dai Wall Street-ul la câini era una, dar să-ți retrogradezi mama la ajutor de bucătar era împotriva firii.

– Minunate vinetele alea. De la băcănie?

– Nup.

Mai devreme, când Willa respinsese cina grecească, Tig urcase să-i propună cumplitele cazne ale musacalei. Era felul preferat al familiei, însă pe Willa o băga în sperieți. Protestase pe motiv că nu aveau ingredientele, dar Tig îi demonstrase că se înșela. Fără știrea Willei, în bucătărie apăruseră vinete și ouă. Tig sosea adesea din turele de la restaurant cu pungi încărcate cu produse de băcănie.

– Atunci le-ai adus de la muncă.

– Dap.

– Și presupun că angajatorii tăi sunt în temă.

Cuțitul se opri în aer.

– Întrebi dacă fur de la Yari și Leonardo?

– N-am spus asta.

– Se obișnuiește la restaurante să le dai mâncare angajaților la final de tură.

– Poate resturi de la *mese* care altfel ar sfârși aruncate. Înțeleg dacă nu vor să facă risipă.

– Zău, așa? Cum de n-am ghicit.

Willa suspină, întrebându-se ce anume îi scăpase mai devreme ca să merite

să i-o reteze în asemenea hal. Jocul ăsta de-a ghicitorile, pe care nu-l câștiga niciodată.

– Dacă-mi dai voie să termin măcar o frază, spuneam că înțeleg de ce ar da un restaurant mâncare gătită. Dar nu produse proaspete și cartoane întregi de ouă. Astea par să fie bunuri pe care afacerea le poate folosi în continuare.

– Și asta o spui din expertiza ta în managementul restaurantelor.

Willa se dădu bătută. Angajatorii lui Tig păreau s-o trateze ca pe un membru al familiei și oricum era de neînchipuit ca ea să le jecmănească mica afacere temerară. Progeniturile Willei aveau coduri de onoare stricte, dar aplicate în direcții diferite: Zeke se străduia să fie Bărbatul Momentului, pe când Tig se dedica menirii de a Fenta Sistemul, dacă expresia asta mai însemna ceva. Așa i se năzări Willei că poate aranjase să fie plătită în natură, eschivându-se de la registrele lor contabile. Punându-și în pericol viitoarea pensionare, poate chiar expunându-i pe toți la riscuri juridice – *asta* era în acord cu ceea ce știa despre natura fiicei sale. Nevrând să devină complice, Willa nu întrebă, fiindcă Tig i-ar fi spus-o pe șleau. Fata era de o onestitate compulsivă. În anii timpurii, orice încercare a Willei de a-i transmite acea subtilă artă a evaziunii cunoscută drept „tact" fusese zdrobită cu replica: „Mamă, asta-i o *minciună*!" Și Tig rămăsese copilul care la petrecerile de ziua ei, când desfăcea cadourile, anunța în gura mare: „Mulțam, bunico, am deja o chestie de-asta și nu prea-mi place."

Îl auziră pe Zeke intrând. Willa își abandonă sfidătoare postul de la sosul béchamel, ca să-l întâmpine pe acela dintre copiii ei mai puțin pasibil de-a o antrena într-o luptă la cuțite. Se bucură să vadă înfățișarea destul de omenească a lui Zeke și pe bebeluș într-o stare comatoasă. Copilul ăsta părea să aibă opusul obișnuitelor colici, urlând toată ziua și potolindu-se ca la un semn la ora șase. Căpșorul îi atârna într-o parte în scaunul cochet pentru mașină, pe care îl puteau detașa de bază, cărându-l de toartă ca pe o găleată.

Zeke îl scosese la o plimbare de patru ore cu mașina, de unde și liniștea bruscă din cauza căreia se alarmase Willa.

– Ai reușit să-l potolești? întrebă ea.

– Nu. Dar am dat-o la maximum pe Nicki Minaj și am simțit că-mi iese o evadare.

O jumătate de oră mai târziu, când se așezaseră deja la cină, Aldus stătea încă nemișcat în găletușa lui de bebeluș, așa că Willa îl puse pe un scaun în capul mesei, de unde familia recunoscătoare putea să admire priveliștea. Îi obosise pe toți. Copilul ăsta îi scotea din minți, chiar dacă fiecare împărtășea o versiune a iubirii care zăngănea în pieptul Willei. Dar le era prea milă de Zeke ca să se mai plângă. Nick făcea excepție, căci nu era el bărbatul care să se împiedice de compasiune. Însă Nick avea un avantaj, surzenia.

Escapada fusese un tonic; Zeke era aproape vorbăreț. Willa n-avea de gând să pomenească costul benzinei sau să-l întrebe de un loc de muncă. Se oferise să stea cu bebelușul dacă Zeke voia să-și caute de lucru, dar până la momentul de față păruse incapabil să gândească mai departe de o oră. Asta era tortura

unei mame – să vadă întinzându-i-se umbre vineții sub ochii frumoși. Să-l privească holbându-se în gol în timp ce viața ciripea în jurul lui.

– Și ce-ai văzut pe-acolo?

Se străduia din răsputeri să pară nonșalantă.

– Ferme. Pini. Orășele amărâte, malluri pe artere aglomerate.

Zeke vorbi umplându-și în același timp farfuria, arătând oarecare semne ale vechii pofte de mâncare.

– La periferia Vinelandului e un spital uriaș, sau cam așa ceva. Arată ca un azil, niște clădiri lungi și galbene cu ferestruici zăbrelite. Ceva din alte vremuri.

– Școala profesională pentru cei cu dizabilități de dezvoltare, spuse Tig. E acolo de mai bine de o sută de ani. Înainte se numea „Școala din Vineland pentru cei slabi de minte". Făceau experimente pe copii.

– Și de unde știi tu, mă rog? întrebă Iano.

Tig ridică din umeri, vorbind cu gura plină:

– Mi-au spus Jorge și José Luis. Au un văr care s-a dus acolo. Evident, nu acum o sută de ani. De fapt, încă-i acolo.

– Că bine zici, chiar ne-ar plăcea să știm mai multe despre noii tăi prieteni, spuse Iano.

– O zici de parcă nu ți-ar plăcea.

– Cine sunt prietenii ăștia despre care nu vorbim? întrebă Zeke.

– Vecinii de alături, spuse Tig. Jorge lucrează la restaurant. Bucătar de linie. M-a chemat pe-afară după muncă.

Nick se opri din mâncat și se întoarse spre Tig, pivotându-și masa impresionantă ca să se holbeze la ea:

– Îți pierzi vremea cu golanii portoricani de alături?

– Sunt din Vineland, Papu. Născuți aici. Casa e a mamei lor. Nu mai locuiește aici, dar mi-au spus că era prietenă cu mătușa Dreama.

– Ce, era servitoarea Dreamei?

– Prietena, Papu, așa au zis.

– Și câți locuiesc în casa aia? Zece, doișpe?

– Habar n-am, du-te și-ntreabă-i.

Bătrânul se întoarse la mâncarea lui. Și Willa se întrebase. Păreau cu toții din aceeași generație, frații și două surori puțin mai mari, de douăzeci și ceva, poate treizeci și un pic de ani, cu bebeluși și copii printre ei.

– Și presupun că tot ce se petrece pe-acolo e cinstit? întrebă Iano.

– *Așa cum am spus*, rosti apăsat Tig, Jorge și José Luis s-au născut în Statele Unite. Surorile și copiii lor locuiesc în aceeași casă. Surorile s-au născut în San Juan, dar au cu toții cetățenie, fiindcă Puerto Rico e un soi de mini-stat american, în care plătesc taxe, dar n-au drept de vot. Gata cu inchiziția?

Peste masă se așternu tăcerea. Cu excepția oxigenului lui Nick, care șuiera ritmic, toți își devorau remarcabila musaca.

– Antigone, continuă Iano netulburat.

N-o lua niciodată atât de în serios încât să se lase intimidat, ca Willa.

– Unde ai învățat tu *tai chi*?

– La Occupy. Ne adunaserăm câțiva și făceam în fiecare dimineață. Ne ajuta să ne ținem energia concentrată.

Willa îl văzu pe Zeke ridicându-se, cu buza subțiată într-un rânjet. Într-o inimă în care puține lucruri mai puteau fi aduse la viață, iată că tachinarea dintre frați supraviețuia. Willa abătu conversația de la Wall Street:

– Ți-ai ținut talentele ascunse, Tig. Dacă știam că ești mecanic auto, am fi economisit mulți bani cu tine vara asta.

– Mecanic auto, repetă Zeke.

– Sora ta și-a petrecut după-amiaza sub o mașină.

– Serios? Făcând ce?

Tig vorbi fără să ridice privirea, ca și când Zeke ar fi fost fratele mai mic, cu care nu merita să-ți bați capul prea tare:

– Resigilând unul dintre punctele de legătură dintre timoneria de frână și schimbătorul de viteze la un Ford Fairlane. Și luptându-mă cu furnicile. Zici că e invazie.

– Și de când ești tu maimuță unsuroasă[6]?

– De când am locuit într-o țară care și-a păstrat același parc de Ford și Chevy funcționale încă din 1959, fără nicio piesă de schimb.

– Sigur, Cuba. Capitala mondială a mașinilor demodate.

– E un fel de-a spune. *Sau* poți să spui că jumătate de secol de blocadă a făcut din cubanezi oamenii cei mai pricepuți la reciclat din lume. Nu-i vorba doar despre mașini. Agricultură, manufactură, zi-i cum vrei.

– Sigur. Întreabă-l pe Raúl dacă i-ar conveni să se ridice embargoul mâine.

– Ce vrei să spui cu „invazia de furnici"? întrebă Willa, luând în calcul noi categorii de asalt asupra căminului lor.

Un felinar de vin pe uscat, două de vin pe mare.[7] Dar Tig și Zeke erau prinși în discuție.

– Nu spun că și-au dorit blocada. Ce vreau să spun e că în ultimii cincizeci de ani am asistat la cel mai serios consum global și la cea mai mare risipă din istorie, iar cubanezii i-au traversat fără benzină ieftină sau rahaturi chinezești bune de dat la gunoi.

Îndreptă dinții furculiței spre fratele ei:

– N-ai idee ce-nseamnă să te descurci până nu mergi în Cuba.

– Bietul de mine, spuse Zeke, cu un aer total lipsit de autocompătimire, prima oară în săptămâni la rând.

Willa era uimită să-l vadă refăcut, sau cel puțin într-o pasă truculentă.

– Și copiii de vârsta ta nu resimt blocada mai dur decât părinții lor? Nu-și doresc și ei jucăriile tehnologice ultimul răcnet? vorbi Iano sprijinindu-se pe antebrațe, alunecând în rolul de la catedră.

– Ca să le scape ocazia de a fi așa îndemânatici? spuse Zeke. Uite, s-au prins și cum să facă dreaduri din păr caucazian.

– Cine zice că strămoșii noștri se trag din Munții Caucaz? Așa e, Papu?

– Ce?

Tig înmulți decibelii:

– Papu, e adevărat că ne tragem din Munții Caucaz?

– La naiba, nu, ne tragem din munții Cretei. Din Voukolies. De o sută de generații.

Zeke ridică ochii în semn de falsă venerație:

– De când prima fecioară din Voukolies a fost însămânțată de Zeus.

– Nu era femeie, spuse Tig. Sunt aproape sigură că era lebădă. Uită-te la tine ce nas ai. Gâgâitul ăla al tău e o dovadă, sigur ne tragem din lebede.

Willa era la pământ. Tig aproape că-l lăsase în pace pe Zeke de la moartea lui Helene, dar acum, la primul semn de viață, se ținea tare.

– Dar genele mele? întrebă Willa. Un nume de familie grecesc nu-ți șterge cealaltă jumătate.

– Mamă! Strămoșii tăi din familia Knox se trăgeau cumva din Munții Caucaz? întrebă Tig.

– Nu. Doar banala vână anglo-saxonă. După cum bine știi.

– OK, nu suntem caucazieni.

– Știi la ce mă referam, spuse Zeke. Albi.

– Alb nu e o origine. Alb e un construct mental privilegiat.

Willa asistase dintotdeauna la lupta asta: Cercetașul Vultur[8] și Spiritul Rebel, diferiți, dar egali în ceea ce privește sentimentul propriei superiorități. Cât fuseseră adolescenți, sperase că facultatea și distanța aveau să-i ajute să se relaxeze și într-o bună zi să găsească un teren comun, poate chiar să-și ducă dorul. Probabil că se și întâmplase. Dar aici, întorși sub același acoperiș, sinele lor de copii dădea din nou semne că vrea să conducă. Willa o vedea în postúrile lor: Zeke se înfipsese în coate, încăpățânat, cu trunchiul înainte, iar Tig îl depășise în înălțime ridicându-se în genunchi pe scaun.

– Vrei să spui că nu există categorii umane înrudite?

– Nup. Încerc să te fac să pricepi că termenul „caucazian“ a fost inventat pe la 1700 și ceva de niște filozofi germani care au spus că Dumnezeu i-a pus pe tipii colorați pe continentele lor inferioare și pe frumușeii de albi în munții din estul Europei.

– Mulțumesc, Wikipedia.

– Nu sunt Wikipedia, doar am memorie bună.

– De ce să memorezi un fapt stupid ca ăsta, când poți să-l cauți pe telefon? Ah, scuză-mă, am uitat. N-ai telefon.

– Să reții și să sintetizezi informație în creier îți definește personalitatea. Tu îți predai personalitatea unui dispozitiv electronic pe care îl ții în buzunar.

– Iep. Altă dronă plicticoasă care își termină studiile.

– Cel puțin eu am o slujbă. Contribui la cheltuielile casei.

– Hei, nu-i corect, interveni Willa. Zeke are grijă de un nou-născut și se reface după o traumă. Doliul consumă energie. Eu tot mai simt că mă opintesc la deal de când am pierdut-o pe mama.

Amândoi copiii îi aruncară priviri ciudate.

– Nu spun că e același lucru. Mama a avut o viață destul de lungă, a apucat să mă vadă crescând.

Willa se opri, evitându-le uităturile lungi. După părerea lor, ar fi trebuit să depășească momentul. Simțiră cu toții că se instalase o liniște stânjenitoare. Atunci, Zeke anunță:

– O să-ncep să lucrez de-acasă.

– Serios? Start-upul tău?

Iano părea entuziasmat.

– Firmă de investiții. Am vorbit cu Jake și Michael astăzi. De fapt, de-aia am plecat cu mașina. S-au tot ținut de mine să discutăm despre treaba asta și până la urmă am făcut o conferință prin Bluetooth din mașină, cu Mica Gură Mare răcnind în fundal, o nebunie. Dar a mers. Firma noastră se numește Good Money.

Uau, se gândi Willa. *Suferința așezată frumos pe compartimente.*

– Adică bani buni aruncați pe bani răi, sugeră Tig.

– Adică sectorul de finanțe personale cu cea mai rapidă creștere. Microcredite, programe fără combustibili fosili. Investiții social responsabile.

– S-o crezi tu. Adică acum e social responsabil să-i ajuți pe bogați să se îmbogățească, sau cum?

– Uite ce e, banii sunt un motor care funcționează zi și noapte, că-ți place ție sau nu. Mai bine sau mai prost. Până la urmă, mișcarea globală pentru boicotarea Africii de Sud a pus capăt apartheidului. Asta nu poți să contești.

Willa avea senzația că fiica ei poate să-L conteste și pe Dumnezeu în alegerea zilei Judecății de Apoi. Sau echivalentul păgân, oricare ar fi el, așa că fu surprinsă când fata tăcu și se întinse peste Nick după bolul cu salată.

– Să zicem că băieții cu motorina și benzina sunt răufăcătorii din zilele noastre. Compania mea o să-i ajute pe oameni să-și investească fondurile de pensie în firme care construiesc panouri solare. Sau în cooperative de femei din India, dacă asta își doresc. Răsturnăm modelele convenționale. Mulți dintre clienții noștri vor fi investitori din clasa de mijloc. Până la urmă, trebuie să crești baza, oriunde te-ai afla în raport cu ea.

Tig își dădu ochii peste cap.

– Oamenii au depășit capacitatea planetei. Responsabil din partea ta ar fi să ne *restrângi* baza.

– Hei, drăguță, p-asta am încercat-o. Timp de cinci secole, înainte de Revoluția Industrială. S-a numit Evul Mediu.

– Asta așa e, spuse Iano. Nu poți să ai civilizație adevărată fără creștere. Ar însemna o economie cu sumă zero: am nevoi, toată lumea are nevoi și singura cale prin care pot să câștig ceva e să te scap de ele.

– Excelent scenariu, tată, spuse Tig. Doar că lumea *este* o sumă zero. Când extragi chestii din pământ și din ocean, se cheamă că iei. Poți să te faci că resursele o să se înmulțească, dar n-o să se întâmple.

– Când pui la cale perioade de creștere slabă în istorie, te trezești cu Hitler și cu Genghis-Han, spuse Iano.

– Pune-o la cale cum vrei. Eu nu aleg așa ceva. Am avut bafta să aterizez într-un moment al istoriei când tot folclorul vostru despre dezvoltarea

continuă e bun de aruncat în budă.

Willa se întreba care e cuantumul în dolari al taxelor de școlarizare pe care le investiseră în conversația asta și dacă putea să-și primească banii înapoi; și-ar fi dorit să tacă toți din gură și să mănânce. Zeke era ca benzina peste firea aprinsă a lui Tig, chiar și atunci când folosea limbajul de agent de bursă care, din experiența Willei, avea darul să zăpăcească pe toată lumea de cap: „Creșterea trimestrială e singurul succes de care le pasă investitorilor. Impulsul pentru dezvoltare e motorul economiei. Pur și simplu, așa stau lucrurile."

– Oricum, spuse Iano, oamenii o să găsească o rezolvare. Capitalismul devine verde.

– *Dumnezeule*, băieți! E o chestie care se cheamă biocapacitate, biomasa totală, vegetală și animală, pe care o produce pământul. E cuantificabilă. Aveți idee cât folosim din ea?

– Mai puțin de unu la sută, presupun.

– Nu. Mai mult! Spre douăzeci și cinci la sută pe an. Cât *pizda mă-sii* crezi că poate să mai dureze treaba asta?

Nota sfidătoare îl deșteptă pe Nick, care ațipise.

– Domnișoară, habar n-ai tu ce norocoasă ești că ai pantofi în picioare și un acoperiș deasupra capului.

– Uite, Papu, sunt desculță.

Îi arătă labele picioarelor.

Willa ar fi putut să sublinieze că și acoperișul de deasupra capului era pus sub semnul întrebării. Dar Nick se pornise:

– Ce-am văzut eu în Războiul Civil din Grecia…! Frate împotriva fratelui. Comuniștii luau ce voiau și la ce nu voiau dădeau foc. La asta vrei să te-ntorci? N-ai decât. Eu și Yaya am avut noroc c-am scăpat nejupuiți, ca să poată taică-tu și surorile lui să se nască în America. Rămâneai fără tată, iar Yaya și cu mine muream de foame – așa ne voiau comuniștii.

Familia îi auzise de prea multe ori tirada cu fratele-împotriva-fratelui ca să-i mai pese, cu toate că, pentru viața lui Nick, faptul că scăpase din Războiul Civil Grec fusese evenimentul-cheie. Willa bănuia că și pentru Iano. Se născuse la mai bine de un deceniu după ce Nick și Roula se stabiliseră la Phoenix și era în dezacord cu tatăl lui în aproape toate privințele, dar crescuse cu poveștile astea. Pentru el, comuniștii erau Lupul cel Mare și Rău.

Acum, Iano era setat pe modul profesoral: mina deschisă, palmele la vedere, imaginea cuiva care știe să asculte. Studenții îi cădeau mereu sub vrajă, și nu numai datorită poziției sexy din clasamentele de pe ratemyprofessor.com. Carisma probabil că-i complicase problemele cu titularizarea, stârnind zvonuri despre legături cu studentele pe care colegii lui geloși de-abia așteptau să le creadă.

– Asta-i Europa, îi spunea el lui Zeke, continuând o conversație al cărei fir Willa îl pierduse, în vreme ce Tig se servea în tăcere cu a doua porție. De acord, demografia lucrează împotriva ta. Dar țările în curs de dezvoltare au populații tinere, iar creșterea cea mai mare de-abia acum urmează. Și-apoi mai

e și China, care comandă tot.

– De fapt, tată, renminbi-ul chinezesc e în cădere liberă. Încărcătura de marfă feroviară e la pământ, la fel și capitalul propriu al Shanghaiului.

– Da? De când?

– De mai bine de un an. Nu știai?

– Băiete, eu sunt politolog, nu economist.

– Fiecare cu teoria lui, dar după câte se pare, economia Chinei și-a trăit deja zilele de glorie.

Teoria lui sau a ei, gândi Willa, reținându-și acel puternic impuls de a corecta propriu editorilor de prim rang și oamenilor nesuferiți.

– Uitați-vă la voi. Oamenii cei mai optimiști pe care-i știu se-ntrec în teorii despre sfârșitul lumii.

– Nu sfârșitul lumii, mamă, spuse Zeke. Criza înseamnă oportunitate.

Era suprarealist. Familia ei se ciondănea pe marginea unor catastrofe abstracte, în timp ce acoperișul le cădea în cap la modul cât se poate de concret. Dar ce ușurare să-și vadă fiul însuflețit din nou. Zeke întrupa contradicția generației sale: sătul de soarta lumii, dar idealist în legătură cu propriile perspective. O casă construită pe temelia curajului facil al tinereții. Și Tig era curajoasă în felul ei, disecând lumea așa cum o vedea ea, crezând că strategiile ei chiar contează. Într-o lume care se împarte în oameni care lasă lucrurile să se întâmple și oameni care le *fac* să se întâmple, copiii ăștia erau instigatori. Willa se simțea demodată. Nevoia de a-și ocroti familia nu încetase niciodată să-i apese pe umeri, dar, practic vorbind, dintre toți cei de față nu le mai era de folos decât câinelui și bebelușului. Stătea acolo, privindu-și nepotul orfan, ai cărui ochi se zbăteau sub pleoapele închise, în timp ce chipul bosumflat și încruntat îi era traversat de un întreg evantai de emoții, amintind de încălzirea dinaintea unei lecții de teatru. La ultimul control, pediatrul îi remarcase fața roșie de atâta urlat și membrele tremurânde și le spusese că bebelușii resimt suferința ca pe o traumă. După care le sugerase să-i schimbe laptele praf.

– PIB-ul pe cap de locuitor a cam stagnat în ultima vreme în SUA, tată. Știi, nu-i așa? Înainte, venitul era direct legat de productivitatea economiei, dar asta nu mai e valabil din 1978. De fapt, de-atunci încoace a fost cam invers. Poți s-o reprezinți în mai multe moduri în raport cu inflația, dar salariul mediu e categoric în scădere.

– *Asta* mă tot întrebam și eu, spuse Willa, luându-se prin surprindere și pe sine, nu doar pe Iano și Zeke.

Amândoi bărbații se întoarseră spre ea.

– Parcă… nu știu. Parcă sunt mai puțini bani în lume decât erau înainte. Nu știu cum altfel s-o spun. Ca și cum s-ar fi stricat ceva între timp.

Soțul și fiul ei îi zâmbiră sinistru de identic.

– Evident, nu știu cum funcționează. Cerere și ofertă.

Willa își detesta tonul naiv.

– Tot ce știu e că oamenii s-au gândit dintotdeauna că progeniturile lor o s-

o ducă mai bine decât generația dinainte. Înțelegeți ce spun. Ca Nick și Roula.

Îi aruncă o privire lui Nick, care aținise, epuizat de ieșirea de adineauri. În orice caz, era un aliat improbabil. Restul familiei se uita la Willa cu surprindere, de parcă tocmai ar fi făcut să sară o siguranță.

– Știau că pot să se ducă undeva și să aibă o viață mai bună, asta zic. Din zorii timpurilor, de la Ulise, Moise și israeliți. De la strămoșii mei șerbi, care mâncau pietre pe câmpiile din Shrewsbury. Știau una și bună: copiii lor aveau să aibă mai mult, nu mai puțin. Pe când acum…

Willa descrise un gest vag în aer. Ce anume nu pricepeau din *dezastru*?

Iano își luă zâmbetul sexy.

– Cerere și ofertă. Exact despre asta e vorba. Ne aflăm într-o nouă eră a ofertei. Productivitatea explodează și uneori asta îmbracă forme noi. De pildă, tehnologia computerizată ia locul meseriilor. Deci pe de o parte se înregistrează un boom, dar pe de altă parte ai mai puține ore de muncă. Iar în cele din urmă, piața se adaptează.

– Zeke tocmai a spus că a stagnat… de când, din anii ’70? Nu așa ai zis? Asta înseamnă o generație întreagă. Chiar două.

– Dar tata are dreptate, spuse Zeke. Noile tehnologii au un impact transformator asupra economiei bunurilor și asta o să restabilească situația în cele din urmă. Cererea și oferta sunt o lege, ca-n fizică. Dacă accelerezi prea tare, mașina se supraîncălzește și ești nevoit să încetinești.

Sau intră într-un copac și ia foc, se gândi Willa.

Iano se întoarse din nou spre Zeke.

– Uite, ai țările astea bogate în petrol, ca Venezuela și Nigeria. Încă le așteaptă o creștere uriașă a PIB-ului.

– Nu fără o superputere care să le arunce cu bani în sectorul de producție. Altfel o să rămână subdezvoltate, cum a rămas și Cuba. O economie globală înghețată e ca un embargou *de facto*. Plus că nimeni n-o să mai cumpere vreodată petrol cu o sută de dolari barilul.

Când auzi de Cuba, Tig ridică ochii:

– O să regrete că n-au făcut-o când n-o să mai fie deloc. Și oricum, PIB-ul e un mod stupid de a măsura progresul unei țări.

Zeke râse cu vechiul lui râs atrăgător, tot numai dinți albi și cute drăguțe stârnite de relaxarea feței.

– Încetează! E ca și cum ai spune că forța gravitațională e un mod stupid de a anticipa căderea liberă.

– Deci cum stimulezi economia în secolul al douăzeci și unulea? întrebă Iano.

– Asta *chiar* că e o întrebare bună, spuse Zeke.

Willa deschise gura. Nu tot asta întrebase și ea adineauri, într-un mod ceva mai egoist?

Tig se ridică și începu să adune farfuriile goale.

– În primul rând, recunoaște că *să stimulezi* înseamnă să furi de la viitor, spuse ea.

– Te înșeli, tata are dreptate, spuse Zeke. În secunda în care ai oprit creșterea, începi să trăiești cu deficit. Matematică elementară. Sfârșești între ciocan și nicovală.

– Scila și Caribda, sări Nick, luându-i pe toți prin surprindere. El pronunța *Skila* și *Hariv-this*, în greaca lui Homer. Dacă socrul ei citise cumva *Odiseea* și era în stare s-o aplice metaforic, Willa se vedea nevoită să-și reconsidere opiniile.

– Monstrul cu șase capete și vârtejul care înghite corăbii, clarifică ea. Chiar există, e o referință la Homer. Ca să iasă la liman, Ulise trebuie să navigheze printre două pericole insurmontabile. Când citești, ești sigur că o să moară.

Fiul și fiica ei își mutară privirile de la Nick la ea, amândoi deodată.

– Mulțumim, mamă, dar știm că există, spuse Zeke. Am făcut cursul introductiv de retorică și redactare.

– A, OK. Nu știam dacă vă mai amintiți.

– Exact, întări Iano. Începi prin a revendica o agendă cu zero creștere și până la urmă ajungem cu toții între ciocan și nicovală.

Willa îl analiză pe Nick: pleoapele îi căzuseră și gușile i se revărsau pe piept. Nu cumva era ca ceasul oprit, despre care se spune că arată ora exactă de două ori pe zi?

– Scila, repetă ea. Și Caribda.

4
Scila și Caribda

Când se întoarse de la ședință, Thatcher o găsi pe Polly nemângâiată.

El însuși revenise de la școală prostdispus, cu pumnii încleștați în buzunare, amintindu-și zilele în care el și frații lui fugeau de bătrânul din pădure și urlau ca lupii. Dac-ar mai fi fost pe lume un singur om în fața căruia să-și poată vădi sufletul, ar fi urlat și-n clipa asta.

Tocmai acum se găsise și Polly cu zbieretele ei. Câinii, țipa ea, lipsesc de ore întregi. Răpiți. Avea dovezi!

Thatcher își scoase pălăria și se pregăti să acționeze prudent. Cei doi ogari veniseră la pachet cu casa, un cadou neașteptat, dar care aștepta deja când familia se mutase înapoi în Vineland. Mama lui Rose îi disprețuia, Rose însăși îi ignora, iar el era destul de nepăsător cât să nu-i deosebească. Polly era cea care le știa inimile pe de rost. Își petrecuse vara dresându-i să execute sarcini folositoare, cum ar fi *vorbește*, *cerșește* și *suie* (pe divan). Descoperise temperamente diferite la pupilii ei: Caribda era congregaționalist, pe când Scila era baptist (îi plăcea apa).

Thatcher era de părere că înclinațiile lor spirituale le urmau probabil pe cele ale fostului stăpân, domnul Nailbourne, un gentleman care închiriase proprietatea în anii în care Aurelia și fiicele ei locuiseră la Boston. Domnul Nailbourne era veteran de război și nu avea un picior. Necăsătorit, profesor de muzică și proprietar al celui dintâi pian din oraș – calități care, conjugate, îi aduseseră un soi de celebritate. (Și cititor de clasici, ghicise Thatcher, după numele alese ale câinilor.) La cecurile de chirie pe care le trimitea la Boston, adăuga deseori și tăieturi din *Vineland Weekly* în care erau descrise recitaluri și realizări ale elevilor lui. Dar câinii nu apăreau în niciunul dintre aceste articole. Familia aflase despre Scila și Caribda abia din ultima scrisoare a chiriașului, în care își făcea cunoscut planul de a se muta în Kansas, pentru a-i aduce grosolanului suflet vestic cizelările muzicii. Cei doi ogari gasconi ai lui, bine dresați, erau prea atașați de Vineland ca să îl însoțească în călătorie, spunea el, așa că cel mai bine era să-i lase acolo. Femeia de alături avea să le poarte de grijă până se reinstalau doamnele în casă, pe care vor fi mulțumite s-o găsească atât de bine apărată, fără îndoială.

În oraș, domnul Nailbourne lăsase și o reputație care îi sugera atracția către mai însemnata indulgență față de alcool a sufletului vestic. Thatcher nu pomenea asta acasă. Dacă ar fi aflat despre trecutul câinilor alături de un muzician bețiv, Aurelia ar fi fost în stare să-i arunce în stradă, iar Polly s-ar fi dus după ei.

Așadar, biata Polly era exasperată de preferința evidentă a câinilor pentru

casa de alături. Fugeau regulat la doamna Treat, căreia îi flancau treptele de la intrare ca doi sfincși. Zi după zi, Polly îi aducea înapoi, dojenindu-i pentru lipsa de loialitate. Nu mai avusese niciodată animale. Thatcher îi explicase că-și făceau datoria față de femeia care îi hrănise după abandonul stăpânului lor. Bietele ființe trebuie să fi fost dezorientate. „Abia acum învață să te iubească", o sfătuia el. „Dă-le timp. Un câine nu rămâne niciodată dator cu mulțumirile pentru devotament."

Dar criza de astăzi le depășea pe cele obișnuite. Câinii nu erau la locul lor obișnuit de pe veranda vecinei. Dispăruseră *de ore întregi* potrivit lui Polly, care era sigură că doamna Treat îi sechestrase.

– Doamna Treat, repetă el, cu pălăria încă în mână.

Polly nu-l lăsase să facă nici zece pași în casă, că se și prăbușise la picioarele lui, cu fusta ca un caliciu dungat ofilindu-i-se de jur împrejur.

– Nu mi se pare că doamna ar fi o trădătoare.

– Caribda și Scila o vizitează în fiecare dimineață pentru că-i *ademenește*. Le dă delicatese.

– Vezi? Nu e tocmai o purtare de om ticălos.

– Dar nu e corect! Mama nu mă lasă să le dau nimic mai special.

Prin ușa deschisă a salonului, Thatcher zări zidul încorsetat al spinării soacrei lui. Lucra la masa de scris, cu umerii gheboșați grandios în mânecile bufante ale unei rochii prea încărcate. Aurelia era o orhidee Cattleya – deșănțat de arătoasă. Epifită de la natură, se ridica deasupra mizeriei comune. Îndeletnicirea ei preferată era să scrie scrisori la ziarul local, deplângând faptele de corupție din orașul lor. Lipsa de respect a tinerilor față de oamenii legii. Alcoolul care curgea gârlă în cartierul italian. Thatcher coborî vocea.

– Atunci hai să fim recunoscători, de dragul cățeilor. Gândește-te că e un fel de bunicuță care îi răsfață. Bunicuța Treat!

– Nu mă asculți, Thatcher, declară Polly. I-a *furat*. În fiecare zi stau un sfert de oră la ea în casă, apoi le dă drumul în curtea din spate și aleargă de jur împrejur, mai ales dacă e vreo pisică pe-acolo. Am impresia că doamna Treat îi încurajează să fugărească pisicile. Și-apoi se întorc aici sau, dacă nu, se întind pe treptele ei de la intrare și mă așteaptă pe mine să-i iau. Dar azi au trecut deja ore. Te rog, te rog, Thatcher, du-te și salvează-i, până nu e prea târziu.

O văzu pe Aurelia lăsându-se pe spate în scaun. Capul mare și coafat se înclină ușor – nu spre ei, dar era clar că ascultă. Aurelia ar fi fost cea mai fericită dacă cei doi câini ar fi rămas în libertate și încă mai fericită dacă locuința vecinilor s-ar fi mutat pe altă stradă. Scrisese o scrisoare, până acum nepublicată, despre purtările nepotrivite ale doamnei Treat. Thatcher trecu la șoaptă:

– Ești sigură că sunt în casă câinii, Polly? Ar fi mai mult decât jenant să aduc o acuzație falsă.

Polly își potrivi și ea vocea până la șoaptă, dar una presantă:

– Sunt sigură! Jur că e adevărat! I-am văzut intrând, dar n-au mai ieșit prin spate. De la micul-dejun am tot așteptat în leagănul de lângă șopron.

Șovăitor, așa se duse, cu pălăria în mână și cu scuzele învățate pe de rost. Avusese deja o dimineață foarte proastă, întrucât aflase că nu numai casa, ci și slujba i se clătina din temelii. Ca de obicei, privi invidios curtea familiei Treat, perfect întreținută, până la micul șopron situat între proprietățile lor, cu girueta lui de cupru aliniată la nordul geografic. Merse cu pași mari printre fagul lui Rose și stejarul lui Polly, ocoli gardul viu de tisă și ajunse în fața intrării principale a familiei Treat. Ciocăni, așteptă un răstimp care i se păru decent, apoi ciocăni din nou. Rămase acolo, sub soarele dogoritor, ascultând zumzetul insectelor care vesteau sfârșitul verii. Privi o ceată de muncitori, băieți în pantaloni cu bretele, care coborau pe Sixth Street cu târnăcoapele pe umăr, legănându-și sufertașele. Se opriră la colț cu Plum ca să lase să treacă un car încărcat. Erau așa de tineri și deja roși pe la colțuri. Thatcher se întrebă care copil din orașul acesta s-ar fi simțit în largul lui să meargă la liceu. Ciocăni la ușă pentru ultima oară, hotărât să renunțe, așa încât fu sincer dezamăgit când auzi o voce stinsă poftindu-l să intre.

Păși înăuntru, își lăsă ochii să se acomodeze cu holul slab luminat și auzi din nou vocea chemându-l din interior. Era stânjenit. Cum nu avea cine să-l însoțească, își căută singur drumul până în salon, unde doamna Treat stătea la birou, aproape de fereastră, cu o carte deschisă în față. Draperiile trase în lateral lăsau lumina să inunde încăperea, și totuși Thatcher simți că întrerupe o ceremonie privată. Doamna Treat părea pusă la punct, îmbrăcată într-o rochie maronie de zi, fără pălărie, cu părul prins în ace la locul lui. O înfățișare îngrijită, în contrast cu Aurelia, așezată la postul de război din salonul lui. Ciudat, însă doamna Treat nu se ridică. Îl săgetă cu ochii, însă rămase perfect liniștită.

– Iertați-mă, sunt Thatcher Greenwood.

Vorbise ținându-și pălăria la piept cu ambele mâini, ca pe un scut. O lăsă mai jos.

– Locuiesc alături.

– Știu. Eu sunt Mary Treat.

– Îmi cer iertare că eu și soția mea n-am apucat să vă vizităm până acum pe dumneavoastră și pe doctorul Treat. Instalarea într-o casă n-ar trebui să fie prilej de frământare, și totuși parcă nu e zi în care să n-avem parte de câte una nouă. În dimineața asta, cumnata mea mi-a ordonat să vin să vă întreb de ogarii noștri. Ah, iată-i!

Erau întinși sub birou la picioarele ei, atât de liniștiți, că Thatcher nici nu-i observase din prima. Unul dintre ei, Scila sau Caribda, ridică scurt spre el un cap atent. Apoi, cu un suspin, își lăsă din nou bărbia la podea.

– Luați loc, vă rog, îl îndemnă doamna Treat, cu aerul că e profund nefericită să lanseze invitația.

– Nu vreau să vă deranjez. Dac-aș putea numai să vă scap de…

– Nu, chiar vă rog să rămâneți câteva minute. Am nevoie de o distragere, sunt mai disperată decât v-ați putea închipui.

Lăsă să-i scape un mic râset straniu, dar în afară de asta, nimic din

înfățișarea ei rigidă nu cadra cu invitația de a-i ține companie. Până și cei doi câini, cu tot dispreţul lor, păreau mai primitori decât stăpâna casei. Dar cuvintele îi fuseseră atât de drastice, încât lui Thatcher i se păru greșit să refuze.

Privi de jur împrejur prin încăpere. Pereții erau îmbrăcați într-un tapet plăcut, iar tapițeria salonului nu era nici sărăcăcioasă, nici foarte fină, indicând un spațiu folosit cu lejeritate. De unul dintre brațele canapelei era prinsă o clemă de cusut în formă de pasăre. O pereche de încălțări de damă foarte înnămolite se uscau pe șemineu după te miri ce nenorocire pățiseră, deși vatra era, bineînțeles, stinsă. De-a lungul unuia dintre pereți se întindea o bibliotecă, plină cu ceea ce Thatcher presupunea că sunt obiecte legate de educația doctorului. Probabil că soția lui îi ducea dorul teribil dacă se închisese în salonul acesta, adăpostind câini și cerșind acum compania unui vecin stingher.

Thatcher rezistă impulsului fizic de a traversa camera ca să citească titlurile de pe cotoarele cărților, un magnetism care îl stăpânea încă din copilăria târzie, din ziua în care pusese pentru prima oară ochii pe o carte. În loc de asta, se așeză pe canapeaua aflată în fața biroului la care stătea doamna Treat. Pe masa laterală din apropierea cotului său se înghesuiau șase bomboniere de sticlă mari, cu un conținut neobișnuit. Se aplecă să privească mai îndeaproape. Fiecare bomboniera era umplută pe jumătate cu pământ, în care era plantată câte o grădină în miniatură alcătuită din mușchi, flori sălbatice și ferigi. Răsuflarea acestor mici lumi verzi umezea curba interioară a umerilor de sticlă. Și mai multe astfel de bomboniere ocupau o măsuță de lângă bovindou, iar o alta era așezată pe birou, dimpreună cu mici plante în ghivece, răspândite printre cărți și hârtii îngrămădite. Rigidă, doamna Treat rămase pe loc, fără să-și miște nici măcar mâna care i se odihnea pe cartea deschisă, ținându-și semn cu degetul până când întreruperea va fi luat sfârșit.

– Sunt neobișnuite, spuse el, arătând înspre bomboniere. S-ar putea numi *terraria*?

Femeia îl privi îndelung. Avea ochii de un brun neobișnuit de închis, adânci ca fântânile.

– Sunteți profesorul de științe, nu-i așa? Sau veți fi cât de curând, la deschiderea liceului.

– Da, chiar de-acolo vin, m-am întâlnit cu profesorul Cutler ca să pregătim deschiderea trimestrului.

Pregătire era un cuvânt prea blând pentru tiranica fanfaronadă a lui Cutler, dar Thatcher nu putea vorbi despre așa ceva. Orașul ăsta era un cuib de acoliți și de patroni.

– În cazul acesta, o să vă fac o mărturisire.

Chipul doamnei Treat alunecă într-un ușor zâmbet, cel dintâi semn al unui dezgheț.

– Ferigile și florile din bomboniere sunt un șiretlic. Le-am pus acolo pentru ca prietenele mele slabe de înger să poată admira micile grădini fără să aibă un șoc. Ceea ce s-ar întâmpla cu siguranță dacă ar cunoaște adevăratul

scop al acestor „terraria“, cum le numiți.

– Oare și eu aș avea un șoc dacă l-aș cunoaște?

– Asta rămâne de văzut. Fiecare dintre aceste bomboniere este casa unui păianjen uriaș.

Thatcher își controlă tonul vocii:

– Păianjen?

– Da. Păianjeni de turelă din genul *Tarantula*, constructori de turnuri. Niște animale de companie mai interesante chiar și decât excelenții dumneavoastră ogari, domnule Greenwood.

– N-am nici cea mai mică îndoială. Și bănuiesc că, spre deosebire de mine, ați avut de-ales dacă să se mute sau nu cu dumneavoastră.

– Așa e. Îi prind în grădină.

– Înțeleg. Îi înduplecați să vină de bunăvoie sau recurgeți la vreun șiretlic?

Și-o aminti cu limpezime, ea era femeia care stătea cu fața în iarbă. Rose ghicise că era vorba despre păianjeni, dar nu și partea cu *creșterea* lor.

– E foarte greu, spuse femeia. Găsesc cuiburile și le dezgrop cu o mistrie, apoi le instalez în aceste bomboniere. Păianjenii nu par deranjați de relocare. O observă, cu siguranță, dar în cele din urmă își văd mai departe de treabă.

Thatcher simțea că ziua luase o turnură pozitivă pentru el.

– Și care e treaba lor?

– Să construiască. Vedeți?

Privi cu atenție în bombonieră. Se considera un bun observator, și cu toate astea își ratase propriii câini întinși sub birou. Îi luă ceva să observe o construcție care trebuie să fi fost casa tarantulei, desprinsă din haosul înconjurător prin contururile modelului: un turn îngrijit, de formă octogonală, alcătuit din bețe fine ca firele. Întregul domiciliu i-ar fi încăput în palmă.

– O minune absolută.

Cât ai clipi, doamna Treat deveni alt om. Îi făcu cu ochiul.

– Nu-i așa? Micuța constructoare ar fi întru totul de acord cu dumneavoastră. E teribil de mândră de locuința ei. Odată ce și-a construit-o, n-o mai părăsește niciodată. Poziția preferată este în vârful turnului, cu picioarele îndoite sub ea. O vedeți?

Thatcher invidia instinctele de tâmplar ale micii creaturi: dacă locuința i se prăbușea în cap, putea să dea fuga prin iarbă și să isprăvească una nouă înainte de ora de culcare a copiilor. Ce cumplită putea fi decăderea unei vieți de om, se gândi Thatcher, dacă era în stare să invidieze un păianjen. Se ridică și cercetă pe rând bombonierele de pe masă, fără grabă, găsind în cele din urmă în fiecare micul turn desăvârșit. Dar nici urmă de proprietăreasă.

– Mărturisesc că nu. Nu par să fie la posturi.

– E normal. Orice zgomot neobișnuit le face să dea fuga înăuntru. Mă tem că venirea dumneavoastră le-a speriat pe toate. S-ar putea să nu vedeți niciuna astăzi.

Thatcher se întoarse și o analiză pe doamna Treat, căutând un indiciu care să-i spună că râde de el. Dar ea părea serioasă, iar ochii întunecați îi străluceau.

Era mai tânără decât presupusese el de la distanță, indus în eroare de simplitatea rochiei. Nici vorbă de „bunicuța Treat". Mai în vârstă decât el, dar oricum, în aceeași decadă. Sau patruzeci de ani, cel mult.

– O să iasă din nou după ce plec eu?

– O, da. Sunt perfect obișnuite *cu mine*, mai ales cea de aici, de lângă cotieră. Mă lasă să-i mut bomboniera de pe o masă pe alta fără să-și abandoneze postul. Săptămâna asta a început să-mi apuce hrana dintre degete. Dar întotdeauna pare să știe când vine un străin în cameră.

– Sunt toate femele?

Thatcher se așeză la loc, cu melonul pe genunchi.

– Da. Dacă le ofer soți, nu se termină bine.

– Vai mie. Îmi cer iertare că am dat buzna pe nepusă masă în sororatul dumneavoastră.

– Sunteți pe deplin achitat. Nu trebuie să te izolezi prea tare de societatea umană.

Într-adevăr, se gândi el.

– V-aș oferi ceai, doar că Selma, fata în casă, și-a luat liber astăzi ca să aibă grijă de mama ei. Mă tem că nu am făcut planurile prea bine.

– Nu aveați de unde să știți că voi veni.

– Nu, dar…

Se mișcă foarte ușor în scaun.

– Mă refer la experimentul meu. N-am anticipat corect și am închis câinii din greșeală ore-n șir, iar acum sunteți aici și nici măcar nu vă pot oferi un ceai cum se cuvine.

Thatcher își răsucea pălăria în mâini. Era puțin alarmat, dar mai ales curios.

– Experimentul dumneavoastră.

– N-ați văzut? O las pe această *Dionæa* să ia o mușcătură din mine.

– Această ce?

– *Dionæa muscipula*. Capcana-lui-Venus. Vă rog, veniți să aruncați o privire, e un specimen bun. Crește în mlaștinile din apropiere, în Pine Barrens. E țara minunilor pentru plantele carnivore, domnule Greenwood. Ați vizitat Pine Barrens?

– Nu. Nu încă.

– O să vă duceți, sunt sigură. E o idee inspirată pentru o excursie cu elevii. Am adunat de-acolo cinci specii de cănișoare și mai multe de *Utricularia*. Încep să cred că e ceva în solul sărăcăcios al acelor smârcuri care încurajează flora să se adapteze și să devină carnivoră.

Thatcher se apropie cu grijă de doamna Treat și se aplecă să privească, uimit că-i scăpase cea mai importantă activitate din încăpere. Nu stătea nemișcată la birou de pomană, ținându-și semn într-o carte deschisă, ci își lăsa buricul degetului digerat de o plantă carnivoră.

– Doamne! exclamă el. Doare?

Ea râse.

– Asta mă întrebam și eu când ați intrat. S-ar putea ca problema să fie de competența unui psiholog. Să fie conștientizarea captivității cea care provoacă durerea? Dacă-i așa, în dimineața asta eu m-am hotărât să fiu prizonieră de bunăvoie timp de cel puțin cinci ore. Mi-am tras aici fotoliul confortabil, după cum vedeți, și mi-am sprijinit brațul pe masă, ca să nu mă încordez. Mi-am așezat la îndemână o mulțime de materiale de citit. De obicei, pot citi fără întrerupere de la răsărit și până la lăsarea întunericului. Ce m-ar putea împiedica să mă țin de hotărâre? Dar în mai puțin de cincisprezece minute mi-am dat seama că nu mă pot concentra la carte din pricina presiunii din deget.

– De când sunteți încleștată în luptă cu planta asta, doamnă Treat?

– De la zece punct. În prima oră presiunea părea să crească, apoi durerea din braț a început să fie aproape de nesuportat. Dar sigur am stat și altădată nemișcată, chiar mai mult de-atât și fără nici cea mai mică urmă de disconfort. Mi-e rușine că nu-mi pot controla reacțiile nervoase.

Thatcher nu-și putu împiedica un zâmbet. De data asta nici nu mai era nevoie să născocească o specie botanică pentru a o contopi cu cea umană din fața lui. Doamna Treat înfăptuia contopirea de una singură.

– Poate c-aș putea să vă aduc *eu* o ceașcă de ceai. Asta dacă-i îngăduiți unui bărbat să-și vâre labele în bucătăria dumneavoastră.

– Vai, domnule Greenwood, vă sunt deja mult prea îndatorată. Mi-ați prelungit răbdarea cu un sfert de oră. Nu avem nevoie de încă o victimă.

– Dar e plăcerea mea. În interesul științei. La ce rezultat vă așteptați? Sunt sigur că nu aveți de gând să vă sacrificați un deget.

– Ar fi o sărbătoare pentru analele speciei *Dionæa*, nu-i așa? Dar nu cred că micuța mea prietenă are de gând să se înhame la sarcina asta. Voiam doar să văd dacă aceleași secreții digestive se vor prelinge și la suprafața capcanei, ceea ce s-a și întâmplat, după cum puteți observa. Dacă mi-aș putea menține poziția mai mult timp, presupun că ar fi și mai abundente.

Rămaseră o clipă în tăcere, privind micuța plantă, prima din specia ei care gusta carne omenească. Poate că din bombonierele răspândite prin încăpere se alăturaseră perechii și matroane tarantule, cercetând cu ochi mulți, de peste pragurile locuințelor, priveliștea istorică.

Liniștea fu spartă brusc de câini. Dintr-un salt, fură la bovindou. Puseseră ochii pe o veveriță care se strecura în jos pe o cracă și acum o lătrau de zor. Afară, veverița se agăță de craca ei și îi dojeni, zvâcnind mecanic din coadă.

– Doamne, dați-mi voie măcar să vă scap de sălbăticiunile astea două. O să le dau drumul afară și-apoi o să vă aduc niște ceai.

Înainte ca femeia să se poată împotrivi, Thatcher se deplasă spre bucătăria familiei Treat, deschizând din mers ușa de la intrare și izgonindu-și câinii spre casă. Cu puțin efort dibui ceainicul și cești le, găsi cuptorul cald, rămas de la micul-dejun, și se întoarse în scurt timp în salon, aducând o tavă cu ceai și biscuiți. O lăsă pe birou și își trase un scaun lângă doamna Treat, care părea foarte însufleți tă.

– Probabil că pare o îndeletnicire ridicolă, spuse ea. Pentru un om de

știință.

– Absolut deloc. Curiozitatea poate fi periculoasă, da, însă ridicolă, niciodată. Ați vrut să testați capacitatea plantei, s-o cunoașteți mai bine.

– Vedeți dumneavoastră, mă atașez de ele. După atâtea luni petrecute cu plantele astea, observându-le îndeaproape, încep să mă simt de parcă am face parte din una și aceeași lume.

– Firește că *faceți* parte din aceeași lume. Ce ați descoperit?

– Ei bine, poveste lungă. Domnul Darwin e foarte interesat și el de plantele carnivore, mai precis de cum anume le servesc habitatele neobișnuite la supraviețuire. În ceea ce privește această specie, era interesat să afle dacă una și aceeași frunză poate să prindă mai multe muște succesiv. Potrivit observațiilor sale, odată ce o frunză a capturat o insectă de dimensiuni considerabile, moare. Dar el își cultivă specimenele în seră. Pe când eu am acces la o populație nativă. Mi s-a părut o bună oportunitate să mă fac utilă.

– Domnului Darwin.

– Da, spuse ea, sorbind lung din ceaiul dus la gură cu mâna neîncarcerată. Micuțele noastre native sunt mai viguroase. L-am informat că e ceva cât se poate de normal ca o frunză să se servească și cu a doua insectă. Multe frunze o vor lua și pe a treia, dar majoritatea nu sunt capabile s-o digere. Am înregistrat în observațiile mele cinci frunze care au digerat câte trei muște fiecare și apoi s-au deschis iarăși, aparent gata de o nouă masă. Dar au murit când s-au închis după a patra muscă.

Luă un biscuit.

Thatcher își bea ceaiul în tăcere. Observă că plantele din ghivecele de pe birou erau toate din aceeași specie, capcana-lui-Venus. Doamna Treat înghiți și continuă:

– Pe de altă parte, unele frunze nu sunt în stare să digere nici măcar o singură muscă.

– Le bănuiți de indigestie? întrebă el.

Ea râse, dând la iveală niște gropițe fermecătoare.

– Adevărul e că au preferințe. Mă agit cu ele de parc-ar fi niște copii, mă tot întreb ce le-ar plăcea mai mult. Până acum le-am hrănit cu gândaci și păianjeni, uneori și cu miriapode. La furnici nici nu se uită. Cel mai curios e că li se schimbă gusturile în funcție de anotimp. De-abia acum, în ultima parte a verii, au început să arate interes față de păianjenul pe care lumea îl cunoaște drept opilion. Îl știți?

– Mă tem c-am fost solicitat să expediez vreo câțiva până acum. Dau naștere unei mari revolte în căminul meu de femei. De-acum știu unde să-i aduc ca să scap de ei.

– Chiar vă rog, e fascinant să-i privești când au de-a face cu plantele carnivore. Dau târcoale morții lăsându-și corpurile să cadă în capcană, cu picioarele lungi atârnând în afară, ca și cum ar încerca să trișeze prin dimensiuni. Apoi le pare rău, firește. Picioarele pot să li se zvârcolească și câte douăzeci și patru de ore. Uneori chiar mai mult.

– Nu-mi place s-o spun, dar două dintre cele trei doamne din casa mea ar fi în stare să plătească bilet de intrare ca să urmărească zbaterea asta cumplită. Vendeta lor împotriva păianjenilor e absolută.

– Cunosc ura la care vă referiți, spuse ea. De-aici și florile din bombonierele cu tarantule, e un șiretlic pentru prietenele mele. Dar nu credeți că dacă li s-ar educa ochiul pentru natură încă de la o vârstă fragedă, fetele n-ar mai fi împovărate cu această epuizantă vendetă, cum o numiți?

– Nutresc unele speranțe pentru Polly a noastră. Ea s-ar putea chiar să-l plângă pe păianjenul muribund.

Doamna Treat zâmbi vag, cu tristețe.

– E greu cu lanțul trofic. Odată ce prada e la locul ei, eu încerc să-mi reprim sentimentele. Dar poate fi dificil.

– Ce s-ar întâmpla dacă v-ați răzgândi? Să zicem, dacă ați elibera prizonierul după câteva ore de captivitate?

Acum, doamna Treat zâmbea ca un copil care tocmai a ademenit un adult în jocul preferat.

– M-aș aștepta să se uite prin preajmă, uimit, apoi s-o ia la sănătoasa cât de repede. Dar asta numai în primele ore. Dacă trece o zi, nu mai are scăpare.

– Și ce face, se dizolvă?

– Nu imediat. Unei frunze îi ia în medie șapte zile să digere păianjenii cu corp moale, mușteleș și larvele mici. Gândacii cu platoșă îi iau mai mult.

Thatcher aruncă o privire îngrijorată la degetul doamnei Treat, pe care și-l ținea în loc cu hotărâre. Pe moment, părea să fi uitat tot chinul.

– Mă-ntreb cum ați ajuns să vă interesați în mod special de aceste plante.

– N-aș putea spune exact cum a început. Mă interesează toate plantele, dar cele carnivore au devenit unul dintre proiectele mele speciale cu domnul Darwin.

Ori era cea mai interesantă persoană pe care o întâlnise Thatcher vreodată, ori n-avea toate țiglele pe casă. De aproape o oră încerca să se hotărască.

– Așa ați spus. Este vorba cumva despre domnul Charles Darwin, din Anglia?

– De la Down House din Kent, da, spuse ea și căldura i se retrase dintr-odată. Probabil că mai sunt și alți domni Darwin, dar el este singurul cu care corespondez.

– Corespondați.

– Aceea e una dintre ultimele pe care le-am primit de la el, sus, pe dosarul de-acolo. Eu nu ajung, dar vă invit să vă uitați.

Thatcher era reticent, dar nu avea încotro, i se ordonase. Se întinse după scrisoare și simți un frison scuturându-i brusc tot trupul. Nu mai văzuse niciodată scrisul de mână al lui Charles Darwin, firește, însă cumva i se părea că recunoaște grafia colțuroasă, în creion. „Draga mea doamnă Treat", stătea scris sub antetul Down House, Beckenham, Kent și data, iunie 1874.

Ochiul lui Thatcher mătură pagina, trecând peste varii mulțumiri și urări de bine.

Observațiile mele pe marginea plantelor cultivate din specia Dionæa muscipula sunt definitivate și le voi publica în șase sau nouă luni, deși valoarea lor va fi mică în comparație cu valoarea observațiilor dumneavoastră, făcute pe plantă în țara ei de origine. Mi-ar plăcea foarte mult să mă înștiințați în legătură cu un aspect…

Thatcher ridică ochii din foaie și surprinse privirea întunecată îndreptată acuzator asupra lui. Roși. Doamna Treat îi depistase prezumțiile machiste. Se rușină și mai tare inventariindu-le el însuși: însingurarea omului de știință, pe care o confundase cu singurătatea unei soții părăsite; peretele cu cărți, atribuite fără ezitare doctorului Treat. Erau cărțile ei, iar domnul Darwin era chiar cel de la Down House, Kent. Thatcher lăsă jos scrisoarea, simțindu-se mustrat.

– Vă invidiez, doamnă Treat. Cred că e cel mai interesant corespondent cu putință.

– Aș putea să discut toată dimineața despre *Dionæa muscipula* și după-amiaza să trec la *Utricularia*, spuse ea. Dar unii găsesc că e plictisitor, știu din experiență.

Mustrarea ei blândă, dacă asta era, îl făcu să-și dorească cu ardoare să-i intre în grații.

– Sper că veți ajunge să mă considerați colegul dumneavoastră, deși nu voi pretinde că vă sunt egal. N-am ce altceva să-i ofer domnului Darwin decât reverențele mele. Am stat treaz șase nopți la rând când am descoperit *Originea speciilor*, la fel și anul trecut, când a sosit la biblioteca din Boston *Originea omului*. Cărțile astea au dat orașul peste cap. De fapt, cred că lumea întreagă. Dar mie mi-au adus o alinare pe care cu greu aș putea s-o explic.

Femeia păru să se destindă puțin.

– Cum așa?

Thatcher reflectă la întrebare.

– E vorba despre mângâierea pe care o simți atunci când auzi un adevăr pe care l-ai bănuit multă vreme. Nu mi-am permis luxul de a-mi cumpăra prea multe cărți, dar aceste două volume au fost cele dintâi achiziții ale mele. Atât de mult au însemnat pentru mine.

– Așadar, îi susțineți teoria descendenței cu modificare.

– E formidabil că aduceți subiectul în discuție. Mi-am petrecut dimineața într-o întâlnire dificilă cu angajatorul meu. Când mi-a oferit postul de profesor în Vineland, am crezut că voi ajunge într-o oază de iluminare. Ca să aflu acum că domnul Cutler nu e încă hotărât dacă să-mi permită să le vorbesc elevilor mei despre gândirea domnului Darwin.

– Indiferent ce crede domnul Cutler, sper că dumneavoastră sunteți nici mai mult, nici mai puțin decât hotărât.

Thatcher inspiră, apoi expiră lung.

– Mă întreb dacă se poate dobândi această stare de „hotărât", doamnă Treat. Mă torturez de unul singur cu îndoieli. Sigur, sunt întru totul convins de domnul Darwin. Nimeni altcineva n-ar fi fost în stare să adune atâtea dovezi ori să le argumenteze mai clar. Dar în același timp văd și disperarea pe care o

prevestește.

Doamna Treat încreți fruntea.

– Care disperare? întrebă ea în șoaptă, părând să accepte că erau mai multe.

– Păi. Oamenii cred…, începu el, deși abia dacă știa cum să enunțe o animozitate la fel de răspândită ca aerul pe care îl respirau. *Cei mai mulți oameni* cred că de viață nu merită să ai parte decât dacă această treabă deliberată pe care o numim viață ne aparține nouă și numai nouă. Umanității.

– Desprinsă de Dumnezeu din existența elementară a mușchilor și mormolocilor. *Acel* gen de tulburare, spuse ea, părând spectaculos de netulburată.

Thatcher îi invidia încrederea. Își întoarse pălăria și studie interiorul calotei, scămoșat de la anii de purtare. În prezent, dorința cea mai aprinsă a soției sale era să dea uitării pălăria aia și să-și cumpere una nouă.

– Da. Pentru *acel* gen de persoană, spuse el în cele din urmă. Suferința lor e reală. Dacă soacra mea ar crede că are de împărțit orice fel de moștenire cu opilionul, i-ar smulge picioarele unul câte unul și-apoi și-ar scoate ochii. Nu exagerez.

– Domnule Greenwood, mai devreme, când vă spuneam cât de mult m-am atașat de micuțele mele plante, ați zis că facem parte cu toții din una și aceeași lume. „Firește", așa ați spus.

– Pentru că așa cred! Și nu doar cred, ci și *simt*. Încă de când eram băiat și prindeam plevuști în pârâiele din Munții Catskill. Ca să fiu sincer, am să vă fac o mărturisire chinuitoare, doamnă Treat. Mai devreme admiram construcția pricepută a locuințelor păianjenilor dumneavoastră și în același timp mi-o deplângeam pe a mea, fără îndoială că dintr-o înrudită dorință de adăpost.

– Și ce e chinuitor în asta? Nevoile noastre sunt aceleași cu ale oricărui alt animal.

– Da. Și ca la oricare alt animal, pierderile și câștigurile ne-au modelat corpurile și ne-au făcut să fim creaturile care suntem. O cred cu tărie.

Se aplecă spre el cu asemenea însuflețire, încât lui Thatcher îi fu teamă să nu uite de mână și să-și strice experimentul.

– Faptul că am fost făcuți să fim creaturile care suntem e o minune. Și dacă procesul a avut nevoie de milenii în loc de șapte zile, să fie oare mai puțin sublim?

Buricul degetului îi rămase în fălcile lui Venus.

– Întocmai. Demonstrația domnului Darwin nu prejudiciază divinitatea. Niciodată n-am crezut c-ar face-o.

– Nu. Nici el nu crede. Tot ce vrea e să aducă argumente pentru unitatea Creației.

Femeia aruncă o privire la fotografiile aliniate pe polița de deasupra căminului.

– Am discutat despre aceste trăiri cu Dr. Gray. E foarte preocupat de Dumnezeu.

Se referea la *Asa* Gray? Thatcher n-ar fi fost mai uluit nici dacă păianjenii din salon ar fi început să cânte.

– Nutresc un profund respect pentru cruciada doctorului Gray, spuse el.

– L-ați cunoscut? La Boston?

– Numai de departe.

– E un soldat curajos, hotărât să ne câștige continentul de partea domnului Darwin.

– Soldații curajoși mor uneori în luptă, doamnă Treat. Dezacordul meu cu Cutler din dimineața aceasta a fost dureros. S-ar putea ca în apărarea domnului Darwin să-mi fi plantat și cele dintâi semințe ale demisiei.

Ea îl privi gânditoare, dar nu-i răspunse. Nu-i neg temerile, nici nu-l liniști.

– Dumneavoastră și cu mine nu suntem la fel ca ceilalți oameni, îndrăzni el. Înțelegem infinitatea naturii ca fascinație, nu ca amenințare la propria suveranitate. Dar dacă acest simțământ al unității nu e gata sădit în spiritul unei persoane, mă îndoiesc că mai poate fi învățat.

– Sunteți profesor de științe naturale, nu-i așa?

– Așa e. Dar mai sunt și angajat, și cap de familie. Întâmplător, o familie aflată în nevoia disperată de a-și repara căminul, ceea ce presupune lucrări costisitoare. Am moștenit o casă deteriorată și sunt constrâns să remediez situația. Dacă mi-aș pierde căminul și vocația…

Îi fu greu să continue. De la momentul acela oribil cu Rose, din ziua în care îi spusese, se împotrivise să creadă un adevăr pe care acum îl vedea limpede. Doamna Treat aștepta să-l rostească.

– Dacă mi-aș pierde postul aici și n-aș reuși să găsesc mijloace ca să ne reparăm casa, îmi pare rău s-o spun, dar mă tem că ar urma soția mea. Aș pierde-o și pe ea. Nu văd cum o cruciadă nobilă s-ar putea încheia cu bine pentru mine.

Doamna Treat îl privi drept în ochi:

– Domnule Greenwood, acestea sunt chestiuni personale. Nu influențează în niciun fel adevărul.

Asemenea cuvinte, și totuși nu le rosti cu vreo urmă de osândă în glas, ci doar ca de la om de știință la om de știință. Indiferent care ar fi fost situația lui în rest, se aștepta de la el să fie rațional.

– Firește, spuse el. Observați situația corect.

Se aplecă spre el fără nicio urmă de viclenie, așa cum face o fată atunci când se destăinuie:

– Ne este dat să trăim niște vremuri remarcabile. Când pacostea vechilor mitologii se va îndepărta de la noi, s-ar putea să vedem cu alți ochi.

– Se va îndepărta sau va fi distrusă. Pentru mulți, vechile mitologii sunt o alinare.

– Dar suntem și noi niște creaturi ca toate celelalte. Adevărul domnului Darwin este de necontestat.

– Tocmai pentru că e adevărul, îl vom contesta, ca toate creaturile. Ochii

nu ne sunt noi, nici dinții, nici ghearele. Doamnă Treat, tare mă tem că întrevăd o puternică tendință de a ne scurma înapoi vizuinile, la adăpostul vechilor noastre supremații. Nicio făptură nu poate fi forțată prea ușor să se lipsească de propriul adăpost și să trăiască sub cerul liber.

– Sub cerul liber, stăm în lumină.

– Sub cerul liber, ne pândește moartea.

Din nou nu-i răspunse la spaime decât cu o privire gânditoare. Nicio alinare de umplutură. Făcea parte din rândul acelor femei rare, capabile să-și dea seama când cuvintele sunt de prisos, și totuși să tacă. Chiar și în fața unui tovarăș mâhnit.

Thatcher avea sentimentul că-i vede în suflet. Se ridică și își puse scaunul la locul lui, lângă etajeră.

– Am zăbovit mai mult decât se cuvine. Aveți dreptate în tot ce spuneți, desigur. Acum ar trebui să duc tava și să-mi văd de drum.

– Nu, lăsați tava. Ceaiul și firimiturile mă vor ajuta să rezist. Deși cred că sunt pe cale să depun armele în mica mea campanie botanică.

– Sper că-mi veți ierta deranjul de astăzi, oricât am profitat de pe urma lui.

Femeia zâmbi.

– Cerul v-a trimis. Vă rog să mă mai deranjați, cât de curând.

– Mă tem că nu este exclus. Dar o să ne dăm silința mai mult să ne ținem ogarii acasă, doamnă Treat. Îmi pare rău.

– Nu vă faceți griji. Ogarii sunt o companie discretă.

Lui Thatcher îi dădu prin minte să întrebe: „Se-ntâmplă cumva să știți care-i unul și care-i altul?“

– Pe Scila îl veți găsi în stânga dumneavoastră, în fața ușii. Îi place umbra. Și-a săpat o mică adâncitură acolo, sub gardul viu de tisă. Caribda preferă soarele.

Când puse piciorul afară, Thatcher descoperi cu surprindere norii grei care se adunau pe cer, anunțând furtuna, și pe cei doi ogari încă întinși de o parte și de cealaltă a treptelor, așa cum spusese ea. Biata Polly, probabil că făcuse spume în răstimpul ăsta. Probabil credea că se încurcaseră toți trei în pânza doamnei Treat.

Thatcher închise ușa în urma lui și, pășind între cele două jivine, se simți ca Ulise: se întorcea acasă înfășurat în mantaua propriilor frământări, răzbind înainte.

5
Înainte

Răbdarea Willei atinse cote noi de alertă în dimineața în care fu nevoită să-l pregătească pe Nick pentru un drum cu mașina. Era categoric mai greu decât să îndeși doi copilași agitați în scaune auto căptușite cu cereale și să le cuplezi centura. Willa era nostalgică după acele zile în care pasagerii ei da, poate că plângeau, vomitau, își azvârleau încălțările din picioare sau scânceau după înghețată, dar în veci nu i-ar fi zis să n-o mai frece aiurea și să-și miște odată curul.

Pasul unu: trebuia să-i care la mașină concentratorul de oxigen portabil, de mărimea unei valize, să-l îndese în spatele scaunului șoferului și să-l branșeze la brichetă. (Ba nu! La priza de doisprezece volți, cum o corectase Tig de curând, pentru că mamă, serios acum, tu chiar îți închipui că americanii își mai aprind țigara în mașină?) Să cupleze lucrul cu pricina, să se asigure că șuieră și să lase automobilul pornit.

Apoi trebuia să se întoarcă în casă și să-l detașeze pe Nick de la concentratorul mare din dormitor, care îi servea de navă-mamă. Pompa puternică împingea oxigen printr-un tub lung și flexibil care îi permitea să se miște liber pe tot etajul întâi, deși firul se prindea mereu pe sub scaune, i se încurca printre picioare și îi declanșa bietei Dixie alarma înnăscută împotriva șerpilor. Willa îți reținu o grimasă în timp ce îndepărta de pe chipul lui Nick canula de plastic îngălbenită. Avea repulsie mai ales la capetele care îi pătrundeau în nările inflamate. Îl suspecta de o hipersensibilitate la latex, dar n-avea de gând să deschidă subiectul. Nick așeza alergiile și bolile mintale în rândul simptomelor celor slabi de înger.

Ce senzație înșelătoare să stingă concentratorul principal, veșnicul zgomot de fond al căminului lor, și să-i audă pulsațiile cum se sting. Huruitul mai dură vreo două secunde, răstimp în care se priviră în ochi. Nick era liber, atât cât se putea apropia el de starea de libertate, descotorosit de concentrator și respirând oxigen îmbuteliat. Cu sticla de metal prinsă de spătarul scaunului cu rotile, arăta ca un scafandru pe uscat. Din păcate, aranjamentul n-avea să-l poarte mai departe de mașină, unde urma să-l cupleze la concentratorul cu alimentare auto. Acolo, Nick trebuia să suporte o nouă mutare, dar prin toate astea mai trecuseră deja. Oxigenul îmbuteliat se termina repede, până la Philadelphia consuma aproape tot rezervorul. Să-l umple costa mai mult decât un plin de benzină.

Aproape că era peste puterile ei să-l împingă pe Nick până la mașină în scaunul cu rotile. De un an, de când locuia cu ei, Willa reușise cumva să n-o facă niciodată singură. Dar astăzi se oferise să-l ducă fără să stea prea mult pe

gânduri, așa că membrii familiei apucaseră să plece care încotro, în vreme ce programarea la medic se contura la orizont. Încercă să-și aducă aminte dacă bărbatul ieșise măcar o dată în vara aceea și ajunse la concluzia că nu. De la așa un suflet captiv între patru pereți s-ar fi așteptat să se minuneze de lumina soarelui și de cerul albastru, nu să se poarte ca un bebeluș plângăcios de categoria grea, o sută cincizeci de kilograme. Îl trecu pragul pe verandă și-l coborî cele două trepte șubrede până pe trotuar. Nick se lăsa cu toată greutatea, îndărătnic.

Willa își simți inocența pierdută a proprietarului ca pe un junghi de pumnal. În ziua mutării vorbiseră despre unele cosmetizări ale verandei, plănuind cu naivitate un lifting, deși nici mama zmeului n-ar fi fost în stare să le repare zidurile. Structura tresărea la fiecare bocănitură a echipei Petrofaccio, lărgind fisurile care alergau în josul pereților. Din patul ei, printr-unele dintre aceste fisuri, Willa vedea cum pătrunde lumina.

– Mă tem c-ai să cazi în față, îl preveni pe Nick, basculându-l peste betonul degenerat. Am nevoie să-ți sprijini măcar o parte din greutate pe picioare.

Nick se împotrivi cu un mormăit.

– Vorbesc serios, Nick. N-o să reușesc dacă nu m-ajuți, n-am destulă putere.

Bărbatul flutură din mână.

– *Ston poutso mou louloudia kai giro giro melises.*

Adică: „Îmi cresc flori pe pulă și mi-o bâzâie albinele." Greaca nu făcea economie de mijloace când era vorba să exprime profunzimea unui sentiment: în cazul ăsta, că i se rupea la marea artă.

– Nu, zău? Chiar așa?

– Sunt invalid. Sau ai impresia că scaunul ăsta e făcut ca să-mi scoată boașele la plimbărică?

Impresia Willei în timp ce-și încorda mușchii ca să-l împingă spre șosea era că dacă reușea încă să-și facă toaleta și să se îmbrace fără ajutor, transferul ăsta ar fi trebuit să fie floare la ureche. Viața cu o infirmitate se reducea în mare parte la demnitate și voință. Nick voia să meargă singur la baie, dar de doctor nici să n-audă. După ce-l îndesă în mașină și-l legă la concentratorul auto, pornind în jos pe Landis Avenue, Willa se gândi că probabil nu erau departe de momentul în care avea să le ceară ajutorul pentru nevoile intime de zi cu zi. N-ar fi vrut ca Iano să facă asta pentru tatăl lui. Dar la venitul lor, o solicitare de asistență la domiciliu avea cam aceiași sorți de izbândă ca o scrisoare către Zâna Măseluță.

De când murise mama lui Iano, Nick făcuse turul celor trei surori mai mari care locuiau aproape de Phoenix, în Arizona. Începuse cu Athena, cea mai mare, la care stătuse cam un an înainte să-i fie pasat Litei, apoi lui Irini. Mama lor fusese o sfântă, acum era limpede. Fiecare soră se simțea în stare să-l ia la ea, apoi vedea cum suferințele lui Nick devin tot mai nemiloase, dimpreună cu dispoziția lui, și în cele din urmă declara: acum tata *chiar* că o ia razna, sugestia implicită fiind că niciunul dintre îngrijitorii anteriori nu văzuse ce

văzuse ea. Şi totuşi, fiecare transfer în parte fusese acceptat ca un eşec filial. Iano, fiu unic, era capătul liniei.

Din Landis Avenue, Willa ieşi în şoseaua cu două benzi pe sens de la nord de Vineland, care traversa terenuri plate, presărate cu pâlcuri rare de pădure. Printre copacii de la marginea drumului zărea frânturi de parcuri industriale, înşiruite printre câmpuri necultivate, păduri de pini şi arbori foioşi care se străduiau straniu să-şi preschimbe coroana în roşu. În ultima săptămână, vara cedase în faţa toamnei, care sosise cam în acelaşi timp ca în Virginia, deşi cu mai puţină graţie. La asta se gândea Willa. Tânjea după casă, după munţii albaştri şi zările ceţoase ale pierdutului lor oraş universitar şi, cu o durere mai veche, după dealurile abrupte din copilăria ei, chiar dacă între timp cele mai multe fuseseră transformate în terenuri pustii pe care se îngrămădeau deşeurile carbonifere. Terenul neted ca-n palmă din South Jersey şi solul lui alb, nisipos îi păreau străine, ca şi panourile de semnalizare: INTRARE ÎN TWP PITTSGROVE. Ce mai era şi asta? WAWA DESCHIS 24 DE ORE.

Când şi când îi arunca priviri enigmatice lui Nick, care între timp devenise ceva mai atent la peisaj. Catapultarea într-un mediu cu totul nou trebuie să-l fi bucurat măcar un pic, mai ales că era legat în siguranţă la tubul lui de scafandru. Bravă balenă plonjând înainte spre cucerirea oraşului New Jersey.

Balena vorbi:

– Unde mi-ai pus ţigările?

Deşi aproape mort de BPOC[9], înecându-se în propriii plămâni distruşi şi afumaţi, Nick încă nu se lăsase de ţigări. Willa şi Iano le interziseseră în casă, cu excepţia unei micuţe verande în care dădea dormitorul lui Nick şi unde bătrânului i se permitea să-şi rostogolească trupul greoi, să deschidă ferestrele şi să pufăie după pofta inimii.

– Îmi pare rău, n-ai voie.

– Ce?

Probabil că zgomotul motorului îi răpise şi bruma de auz rămasă. Se anunţa o călătorie pe tonuri ridicate.

– N-ai voie, spuse ea tare. Îmi pare rău. Nu în maşină.

– Fute-m-aş în pizda care te-a zvârlit.

– Ai vrea tu, spuse Willa.

Familia lui Nick susţinea că stilul grecesc de-a înjura nu e chiar atât de rău pe cât suna în urechile străine şi că până şi *această înjurătură* e una banală, obişnuită printre oamenii decenţi. Willa susţinea că şaizeci de ani petrecuţi într-o ţară străină ar fi trebuit să reseteze scala obscenităţii.

– Nu te ţine să duci un pic de fum? insistă el. Yuppi[10] maniacă ce eşti, cum nu laşi tu un biet bătrân să-şi facă pofta.

Yuppi, se gândi Willa. Din ce deceniu, din ce mileniu era asta? Trase pe banda din dreapta, ca să lase să treacă o camionetă care venea periculos din spate.

– Respiri sută la sută oxigen. Dacă-ţi aprinzi ţigara aici, probabil c-o să sărim în aer ca *Hindenburg*.

– Acasă fumez.

– Dap. Într-o casă mare și aerisită, lângă o fereastră deschisă.

Încercase s-o spună fără să facă pe șefa, lucru aproape imposibil.

– Sunt sigură că mașina asta e un mediu bogat în oxigen. Ți se scurge prin canulă.

Nick mormăi.

– Iano nu-ți dă voie să fumezi în mașină. Nici fetele tale nu te lăsau. Am dreptate?

Niciun răspuns.

– De ce-ar fi altfel acum? Doar pentru că sunt eu la volan?

Expiră lung pe gură, cu o mină oropsită, într-un fel menit s-o informeze pe Willa ce părere avea el despre asemenea reguli. *Ha!*, se gândi ea, Tig se înșela. *Nick* era americanul ăla care încă își aprindea țigara în mașină. Fie și cu riscul autoimolării.

– Ăla era hidrogen, spuse el în cele din urmă.

Ea îi aruncă o privire. Se uita drept înainte, îmbufnat, cu bărbia revărsată, așa încât fața i se topea în gât și apoi în gulerul cămășii, cu un efect oribil. Jabba the Hutt. O sidera faptul că bărbatul ăsta îl puiase pe soțul ei. Nu găsea niciun punct de întâlnire, nici fizic, nici de alt fel.

– Ce era hidrogen? întrebă ea.

– Zepelinul ăla care a explodat dracului și i-a omorât pe toți pasagerii ăia spilcuiți. *Hindenburg*.

Era clar după tonul lui că pasagerii își meritaseră soarta oribilă dintr-un motiv sau altul. Cum ar fi spilcuiala pantalonilor. Așa funcționau lucrurile în Lumea lui Nick. Ce o îngrozea pe Willa era că putea să anticipeze atât de bine parametrii bizari ai acelui loc.

– Sigur, ai dreptate, spuse ea. Hidrogen era. Oxigenul s-ar putea să fie un pic mai puțin exploziv. Dacă ai chef vreodată să-ți testezi ipoteza, te poftesc. Cu condiția s-o faci în mașina altcuiva și să nu mai fie niciun membru al familiei mele în ea.

Simți pedeapsa din cuvintele „familiei mele“ și o încercă o oarecare remușcare, dar bărbatul ăsta nu era de-ai ei. Propriii părinți îi oferiseră tot sprijinul pe care și-l permiseseră. Omul pe care ar fi trebuit să-l ducă acum cu mașina la doctor era mama ei. O implorase pe Darcie să se mute cu ei în ultimii ani de viață, dar scumpa ei mamă rezistase până la capăt, nedorind să fie o povară. În locul ei, Willa se alesese cu Nick.

Trecură pe lângă ieșirea spre un oraș cu numele Glassboro.

– Și când te gândești că Jersey trebuia să fie grădina de legume a statului[11], spuse ea. Mereu mi s-a părut o glumă treaba asta.

– Glassboro, comentă Nick. Mai demult, în Jersey se căcau sticlă. Înainte de război era sculărie cu fabricile de sticlă din Jersey.

Ideea că erau unii care „se căcau sticlă“ dădu naștere unei imagini nefericite în mintea Willei. Încercă să și-o șteargă gândindu-se la care dintre războaie s-o fi referit și dacă era adevărat. Trecu în revistă ce știa despre

originile sticlei, dar nu-i veniră prea multe idei. Nu-i veni în minte decât o insulă de lângă Veneția unde ea și Iano priviseră cândva artiști care suflau în niște baloane fierbinți, făcând vaze ridicol de scumpe. Băuseră vin la prânz, se amețiseră și le era groază să nu arunce în aer galeria de sticlă artizanală. Luna lor de miere începuse cu rude grecești care trăiau în case înăbușitoare și se sfârșise cu sex pe o mulțime de plaje.

– Serios? întrebă ea. Sticlă? De ce tocmai aici?

– Silice. Tot nisipul alb de aici e silice. Ingredientul principal pentru fabricarea sticlei. Și copacii. Lemn, pentru alimentat cuptoarele. Tot ce-ți trebuie.

Cea mai mare parte a vieții active Nick fusese sudor, deci avea cunoștințe practice despre căldură și chimie. Abia dacă făcuse șase clase pe fundalul agitat al vieții rurale insulare, al războiului și al fugii de ultim moment. Dar la materialele lui, omul chiar se pricepea.

La nord de Glassboro, terenul era tot gol, dar ieșirile erau din ce în ce mai dese: *TWP* însemna „township"[12]. Districtul Washington, Districtul Deptford. Însă chiar și așa, era greu de imaginat că un oraș de mărimea Philadelphiei ar fi putut să răsară prea curând dintre copacii aceia.

– Dă drumul la radio, comandă Nick.

– Ei bine, asta chiar că-i o problemă. Ar trebui să cădem de acord asupra unui post.

– Talk-show, spuse el, bălmăjind câteva inițiale de posturi de radio pe care ea nici măcar nu-și bătu capul să încerce să le recunoască. Nick se aplecă în față ca să analizeze butoanele și tastele de pe bord. Aveau mașina asta de aproape zece ani, însă el detesta comenzile digitale. Era o ființă analogică autoproclamată.

– Să știi că discuția ta de la radio n-o să fie tocmai pe gustul meu, spuse Willa.

Știa ce vrea el: comentatori glumeți și cu o încredere în sine frizând obscenitatea, care discreditau orice formă de gândire progresistă și cărora le țineau hangul ascultători intrați în direct doar ca să-și manifeste nervii până și față de cea mai elementară orânduire socială modernă. Jos cu căsătoria între persoane de același sex, ba unii dintre oamenii ăștia păreau chiar înfuriați la gândul ca progeniturile lor să meargă la școli integrate rasial. Erau jigniți la culme de ideea unui bărbat non-alb aflat la cârma glorioasei lor națiuni. Probabil că nu erau cu totul convinși nici în privința sufragiului feminin. Astfel de ascultători se agățau de o viziune din secolul trecut asupra Americii, iar Willa prefera să uite că asemenea oameni chiar există.

Nick reperă butonul FM, zapă un timp printre purici, apoi crescu atât de tare volumul, încât probabil că auzeau și ceilalți șoferi de pe autostradă. Încrezător, crainicul dădu buzna cu subiectul zilei, un nebun de candidat la președinție, care sigur avea să fie fumat până la sfârșitul lunii. Zis Fleancă-Mare. Era ofensiv față de toți cei pe care Willa îi cunoștea sau și-i putea închipui, așadar un motiv întemeiat pentru ca Nick să-l admire.

– Nici gând, spuse Willa tare. Muzică sau nimic altceva. Așa ne-a fost înțelegerea.

Curând se treziră la periferiile Philadelphiei. Părăsiseră întinderile de nisip și se avântaseră într-o confluență de autostrăzi, apoi abrupt peste apă, pe podul Walt Whitman.

Willa închise radioul cu pumnul și Nick se înmuie. Știa că se preface. Avea să rămână acolo, într-o așteptare obsedantă, concentrându-și toată energia pe momentul optim ca să se strecoare și să-și pornească din nou canalul preferat. La fel ca Tig când era mică, posedată de o supraomenească și intransigentă răbdare. Poate că asta era intersectarea genelor. Încăpățânarea lui Nick se transmisese la un fiu prea jovial ca să și-o însușească, apoi își făcuse loc într-o nepoată. În rest, tot ce avea Iano era de la Roula. Willa nu-și cunoscuse prea bine soacra, așa că admirația putea să înflorească în siguranță.

Orașul se profila la orizont în dreapta, stadionul în stânga, iar afișajul o informă că trebuia să achite o taxă de cinci dolari ca să iasă de pe pod.

– La naiba, spuse ea. Poți să-mi dai poșeta?

Poșeta era pe bancheta din spate. La fel de bine ar fi putut să-i ceară să alerge cursa de zece kilometri pentru o cauză umanitară. Se strecură pe ultima bandă din dreapta, unde din fericire circulația era moartă, ceea ce-i lăsă timp să-și detașeze centura, să se întoarcă în scaun și să-și ia poșeta. Scoase o bancnotă de cinci dolari din portofel. Firește, Nick profită de ocazie ca să se aplece și să dea din nou drumul la radio. Băieții veseli de la talk-show încă discutau despre candidat, deși Willa nici măcar nu-și dădea seama dacă îl luau peste picior sau îl lăudau. De fiecare dată când deschidea gura, părea caricatura tristă a unui om de stat. Stinse radioul cu pumnul.

– Să știi că nu glumesc, spuse ea. N-am de gând să-i ascult pe tipii ăia. Nu-ți cer voie, te informez. Și dă-mi voie să-ți amintesc că am și eu ceva putere aici. Când ieșim de pe pod, aș putea să trag pe dreapta și să debranșez priza.

Îi amenința alimentarea cu oxigen, asta făcea? Willa nu și-ar fi asfixiat în veci un seamăn, indiferent de principiile lui. Nu se suporta în clipa aia.

– Îmi pare rău, Nick. N-am de gând să te debranșez. Suntem o familie de-atâta timp. Zic doar să mai trecem peste încă o zi.

Nick încuviință cu o mormăială chinuită. Acolo unde cele trei benzi în direcția orașului se contopeau într-una singură, traficul era mort. Erau înconjurați de o adunătură de căști portocalii și carcase mizerabile ale unor echipamente de mare tonaj. Podul trecea prin reparații majore.

– Ce spuneai ieri la cină? Aveai dreptate.

Willa se întoarse spre el.

– Uau. Marchează data în calendar.

– Ce?

– Am spus mulțumesc, Nick. Zi-mi, te rog, în ce privință aveam dreptate.

– Păi că nu vrem decât să ne fie mai bine nouă și-alor noștri. Sunt vremuri grele pentru tine și Iano, cu copiii și toate alea. Toate-s futute. Mă seacă să vă știu așa.

– Mulțam.

Willa privi lung pe fereastră, la un tip cu coadă de cal, mușchi de Mister Universe și un pickhammer cu care arunca în aer bucăți de pavaj de parcă ar fi fost cioburi de sticlă. Zgomotul era ireal. Își simțea dinții vibrându-i în gură. Îl invidia pe Nick pentru surzenia lui.

– Știi care-i treaba? reluă Nick. Știi cine-i de vină că nu ne-alegem noi cu nimic după ce muncim din greu o viață-ntreagă?

– Urăsc întrebarea. Cine e de vină?

– Spinările ude[13].

Willa clătină din cap. Sigur că da. Hai odată cu traficul ăsta.

– Uite, uzina în care-am lucrat toți anii ăștia. S-o vezi acum. Numai spinări ude. Pe vremea mea aveam un sindicat care ne purta de grijă. Apoi hop, vin mexicanii și ne iau tot de sub cur.

– Aha. Deci să-nțeleg că imigranții care vin ilegal din Mexic v-au luat uzina cu asalt, i-au pus la pământ pe tipii albi, i-au scos afară cu forța și-apoi s-au dus la companie și au spus: „Sigur, șefu', nu ne trebuie nouă salarii minime garantate prin sindicat." Așa s-a dus de râpă?

– Nu chiar.

– Legea s-a schimbat în anii '80, așa că proprietarii de fabrici au putut să spargă grevele și să dizolve sindicatele. De asta sunt sigură, fiindcă pe vremea aia mă ocupam de știrile din muncă. S-a ales praful de grila de salarizare. Știi bine, Nick. Nu te-au forțat să ieși la pensie anticipat?

Nick nu răspunse. Faptul că fusese trimis acasă îi rănise orgoliul, Willa știa. O trecu un fior, dar nu pentru că ar fi empatizat cu seamănul ei într-ale șomajului, ci la emoția amintirii acelei lovituri și a polemicilor palpitante din jurul ei. La început, reporterii în vârstă râseseră de ea că venea la serviciu în bascheți, nerăbdătoare să fie trimisă în mijlocul desfășurării de forțe de la vreo pichetare, dar n-au mai râs când au văzut cu ce povești se întoarce. Era atât de crudă pe vremea aceea, luptându-se încă să-și însușească detașarea specifică unui jurnalist profesionist și să nu-și mai perceapă subiecții în cheie emoțională. Nici măcar când izbucneau în lacrimi.

– Dacă s-a umplut uzina de mexicani, asta-i fiindcă nimeni altcineva nu e dispus să presteze o muncă atât de periculoasă pentru o plată așa de amărâtă, se simți ea datoare să le explice urechilor surde.

– Da, au schimbat legea. Acum spune că poți să angajezi pe oricine, numai pe albi nu. Inclusiv fete, acum au *fete* angajate. Nu-i normal.

Luminile de frână ale automobilului din față pâlpâiră, sugerând o înaintare, însă nimic nu se mișcă. Willa se gândi să oprească motorul, ca să mai facă economie de benzină, dar apoi își aminti pompa de oxigen și problema asfixiei. Respiră adânc.

– Legile de angajare echitabilă, vrei să spui. Legile astea cer companiilor să-i angajeze pe candidați dacă sunt calificați, atâta tot. Indiferent de rasă sau gen. Nu *pentru* ele.

Acum, pickhammerul părea să-i opereze direct pe creier. Deci așa se

încheie tot, se gândi ea. Iadul e podul Walt Whitman. „Aud cum cântă America, îi ascult feluritele imnuri, […] fiecare cu glasu-i voios și puternic“[14].

– Treaba e că dacă-ntr-o fabrică sunt fete și mexicani, n-o să mai rămână destule locuri de muncă pentru bărbați. Asta-ncerc să spun.

– Deci noi, gagicile, ar trebui să stăm acasă și să-i lăsăm pe bărbații noștri să vină cu biștarii. Asta propui tu pentru relansarea economiei?

Apăsă ușor pe accelerație și aproape că intră în bara mașinii din față.

– Rahat pe băț. Ai în față o casnică șomeră. Dă-mi o medalie, îmi fac datoria față de Dumnezeu și patrie.

– Nu-ți vărsa nervii pe mine.

Se aplecă și dădu din nou drumul la radio. În mod miraculos, în aceeași clipă, traficul începu să se miște.

– Un singur fluturaș de salariu nu mai e de ajuns ca să hrănești o familie întreagă, Nick. Măcar de-atâta lucru să-ți fi dat și tu seama.

Toate trei fetele lui erau angajate. Una era divorțată de un parazit și rămăsese cu patru copii pe care trebuia să-i crească singură. Willa se minună de capacitatea lui de a-și trăi viața netulburat nici măcar de cea mai pură evidență. Nick căuta concentrat printre puricii radio. Se opri scurt la o piesă rap, trecu mai departe, dădu peste altele la fel. Toate posturile din Philadelphia păreau acordate la aceeași populație ascultătoare de hip-hop.

O stinse și se lăsă înapoi în scaunul mașinii.

– Maimuțele dracului, cu muzica lor cu tot. Dracu’ să le…

– Oprește-te, îl întrerupse Willa cu voce egală. Să nu mai spui așa. Nu-ți dai seama ce jignitor e?

– Poate pentru tine.

– Da! sâsâi ea.

Chiar atunci ajunseră în sfârșit în dreptul cabinei de taxare. Willa coborî geamul și îi întinse bancnota de cinci dolari unui tânăr arătos cu codițe lungi și gene răsucite, de-ți luau inima. Dădea din cap ritmic, într-un fel care îi lăsa la vedere pietrele prețioase identice de pe căștile roșii. Ea îi întoarse zâmbetul, ridică geamul la loc și conduse mai departe.

– Jignitor pentru mine și jignitor pentru tânărul ăla și pentru majoritatea oamenilor care trăiesc în secolul al douăzeci și unulea. Indiferent de culoare. Uneori, Nick… *Doamne.*

Își mușcă buza.

– Ei bine, eu sunt un bătrân bolnav. N-o s-o mai ard prea mult pe-aici.

Willa nu-i confirmă previziunea, dar nici nu-l contrazise. Se concentra să găsească drumul spre complexul medical universitar. Vocea GPS-ului era în mijlocul unei recalcitrante reconfigurări de traseu. În timpul conversației cu Nick ratase un indicator important la ieșirea din Vineland și o luase spre nord prea devreme, apucând-o pe podul greșit. De unde să fi știut ea că erau două poduri spre Philadelphia? Experiența cu Walt Whitman fusese un viraj greșit de la un capăt la altul. Acum păreau să țină linia țărmului. Dar nu vedea nici urmă de apă, ci numai straniile și giganticele siluete ale vapoarelor care

înaintau odată cu ei, întrezărite pe deasupra clădirilor și copacilor. Un coș industrial scuipa flăcări. Brusc, în mașină începu să miroasă a Golful Delaware15 și a mlaștină.

– Să fi fost Roula aici, m-ar fi tratat cu decență, spuse Nick. Roulaki, asta da femeie care știa să aibă grijă de un bărbat.

– Îmi pare rău că nu mai e aici. Mi-ar fi plăcut să fie.

– Ha, pun pariu. Ca să nu mai trebuiască să fii tu.

Willa trebuia să-și dozeze bine eforturile ca să ajungă la capătul acelei zile. Probabil că Nick era epuizant până și pentru el însuși. Nu putea fi ușor să ții socoteala râcilor individuale împotriva atâtor oameni, obiecte și doctrine disparate. Sigur ar fi fost mai simplu să aibă o teorie unificatoare a urii, care să le acopere pe toate. Dar nu avea, așa că lor nu le rămânea decât să alimenteze mai departe focurile lui Nick cu rezerve suplimentare de oxigen.

***

Ajunsă în cabinetul medicului, Willa și-ar fi dorit să se întindă pe una dintre frumoasele canapele capitonate de sub picturile abstracte, mari și să tragă un pui de somn. Nu reușea să treacă de prima pagină a istoricului medical. Nick refuza să-l completeze singur, susținând că nu vede scrisul. Ceea ce probabil că era adevărat, căci vederea slabă putea fi încă o consecință a glicemiei lui incontrolabile. Trebuia să adauge și asta la lista de căsuțe pe care le bifase deja: artrită, aritmie, bursită, boală cardiovasculară, emfizem, retenție de lichide, surzenie – un lung alfabet al ororilor. Pe lângă alte escrocherii diabetice, extremitățile lui Nick se lansaseră într-un oribil proces de topire a trupului. Nimeni nu știa de când își ascunde rănile deschise de pe picioare. Willa nu pusese nicio întrebare despre cantitățile uriașe de șervețele însângerate care îi trezeau repulsia de fiecare dată când îi golea coșul de gunoi, dar în cele din urmă Tig îi observase sângerarea prin șosete. Probabil că situația era chinuitoare. Obiectiv vorbind, Willa știa că nu e nimic de invidiat în a fi Nick Tavoularis, un sediu supradimensionat al durerii, asediat de o frică agresivă sau de o mândrie care îl făcea să se opună atenției medicale. Credea că toți doctorii sunt în cârdășie și că șerpii împletiți de pe caduceul lor le reprezintă ambițiile îngemănate de a se îmbogăți și de a-și ucide pacienții.

Își dădu seama după nume că cei doi medici din cabinet erau originari din India. Nu avea nici cea mai vagă idee despre cum ar fi putut pregăti pe cineva pentru izbucnirea bigotă cu care era foarte probabil să fie întâmpinate salutul și mâna întinsă a doctorului. O clipă se gândi să scrie „Sindromul Tourette“ pe foaia de zi, dar știa că e greșit să asocieze ura lui Nick cu vreo boală reală. Cel puțin, doctorii aceștia erau bărbați. Spre ușurarea Willei, toate doctoriițele de pe lista ei fuseseră prea aglomerate ca să-l poată lua. În opinia lui Nick, clinicienele erau fără excepție niște femei ciudate pe care doar perversitatea le împinsese spre această meserie, numai ca să poată atinge trupuri de bărbați. Opinie pe care și-ar fi împărtășit-o bucuros.

Willa se întreba dacă Nick observase că toată clinica funcționa numai cu

lucrători non-albi. În holul de la parter, se ocupau de verificarea pacienților un lung șir de funcționari dispuși în cabine de sticlă care lăsau la vedere o întreagă paletă de nuanțe sepia. Pe această secție, ambele recepționere erau afro-americane, una cu o meșă voluminoasă și unghiile viu colorate, iar cealaltă de o frumusețe izbitoare, cu o tunsoare scurtă, afro, care o făcea să semene cu Eartha Kitt. Două asistente medicale – una mai în vârstă, cealaltă tânără, ambele asiatice – ieșeau când și când în ușă ca să-l cheme pe următorul pacient din sala de așteptare. Pacienții erau vârstnici albi, fără excepție. Din câte văzuse Willa până atunci în Orașul Iubirii Frățești16, această stratificare a prestatorilor de servicii și a celor serviți părea să se mențină constantă.

Se întoarse la lista de boli, dorindu-și să le poată bifa în loc pe cele câteva pe care Nick *nu* le avea. I-a luat ceva să-și dea seama că recepționera încerca să-i capteze atenția. „Doamnă Tavoularis", tot repeta ea, pronunțând „Tavyalerius", deși Willa sigur auzise și mai rău de-atât la viața ei. Și bineînțeles că nu ăsta era numele ei. Pe ea o chema Knox. Până și în tinerețe, când, îndrăgostită lulea, se căsătorise cu Iano, i se păruse nechibzuit să dea patru litere pe patru silabe impronunțabile. La chemarea recepționerei cu unghiile ojate, Willa se îndreptă spre pupitru, luând cu ea și clipboardul cu tema nefăcută. De aproape, manichiura era impresionantă, cu fiecare unghie lungă și împodobită cu propria pictură detaliată: flori, simboluri pacifiste, linii și spirale.

– Îmi pare rău, încă nu am terminat cu formularele. Socrul meu e un caz complicat.

Willa încercă un zâmbet spăsit, dar recepționera nu i-l întoarse. În loc de asta, lovi ecranul calculatorului cu o gheară care arbora o față zâmbitoare.

– Avem o problemă cu asigurarea dumneavoastră.

Din reflex, Willa se căută în poșetă, dar curând își dădu seama că cerberul intrase deja în posesia cardurilor ei de sănătate.

– V-am dat deja informațiile.

– Da, doamnă, *știu* că mi le-ați dat. Ce încerc să spun e că avem o problemă. Nu vă putem accepta asigurarea.

Vreau să plec, și-ar fi dorit Willa să poată rosti. *Vă rog, nu mă faceți să mă lupt pentru privilegiul de-a mă afla aici.*

– Am înțeles că nu luați în considerare pachetul Medicare și că aveți nevoie de o asigurare suplimentară. Mi s-a explicat din centrala telefonică. De aceea v-am dat și celălalt card, polița noastră familială.

– Nici pe aceea n-o putem accepta. Nici dacă ar fi avut inclus planul Medigap, plus punctele A, B sau D sau poate chiar planul Medicare Advantage, nu sunt sigură că poliță familială HMO17 ar fi funcționat ca supliment în cazul dumneavoastră. Dar probabil c-am fi putut lucra împreună.

– Mda. Cred că e vorba despre toate lucrurile la care ar fi trebuit să se înscrie când a împlinit șaizeci și cinci de ani, ceea ce nu s-a întâmplat. Îmi pare sincer rău. Dar acum socrul meu e un fel de *Titanic* al comorbidităților și planul acesta de cadru universitar e tot ce ne permitem.

Willa încercă să arate satisfăcător de multă remuşcare pentru vina de a fi avut un socru care încălcase regulile Medicare. Adevărul era mult dincolo de acel simplu „nu s-a întâmplat". Identitatea lui Nick se baza esenţialmente pe dispreţul faţă de „pizdoacele alea smiorcăite de asistaţi social", ceea ce se extindea şi asupra unor chestiuni precum Medigap.

Recepţionera părea să se fi săturat să repete:

– Ei bine, numărul dumneavoastră nu îmi apare pe ecran, ceea ce înseamnă că nu v-o putem accepta.

– Este o poliţă nouă, încercă Willa. Soţul meu abia a început să lucreze aici, acum, în toamnă, şi ne-a înscris şi pe noi pe poliţa lui de cadru universitar. Ni s-a spus că o să-nceapă să funcţioneze după treizeci de zile, spuse ea, constatând în acelaşi timp cum numeroasele argumente rămâneau fără niciun efect. Poate că nu s-a înregistrat încă? Puteţi să mai faceţi totuşi o verificare?

Într-o demonstraţie ostentativă a nesfârşitei sale răbdări, recepţionera clătină încet din cap:

– Poliţa pe care o aveţi aici este o HMO. Chiar dacă i s-ar aplica tatălui dumneavoastră, ceea ce nu cred că e cazul, tot n-aţi fi autorizaţi să vă vadă un doctor din afara reţelei dumneavoastră.

– Socrul meu are nevoie de un specialist. De fapt, probabil că are nevoie de mai mulţi, dar în clipa asta glicemia lui e scăpată de sub control şi de-aia suntem aici. Am sunat la toţi endocrinologii din reţeaua noastră, apoi la toţi medicii pasibili de a lucra cu un diabetic în grad avansat şi nimeni n-a putut să-l ia. De-aia am ajuns aici, la Complexul Medical Universitar, cu singura poliţă disponibilă pentru noi prin intermediul universităţii. Şi, ironia sorţii, dumneavoastră n-o acceptaţi.

– Oricum, tot nu l-am putea vedea fără aprobare din partea managerului reţelei noastre de asigurări.

– Şi cine e dumnealui?

– Aveţi numărul de telefon pe spatele cardului.

– Am sunat la numărul acela, vă rog să mă credeţi. Am fost sfătuită ca, dacă nimeni din reţea nu poate să-l trateze pe socrul meu, să mergem la cineva din afara reţelei. De-aia suntem aici. Ca să vedem un doctor. Ceea ce-am şi dori să facem.

– În regulă, deci îmi spuneţi că acceptaţi să achitaţi din buzunar consultaţia doctorului Saberwal de astăzi şi că nu doriţi să vă facturăm compania de asigurări?

Willa îşi revizui observaţia anterioară cu privire la prestatorii de servicii şi la cei serviţi. Lucrătoarea aici de faţă era gata să se ia la harţă pentru a proteja minunatele companii de asigurări de orice complicaţie plicticoasă pe care le-ar fi putut-o cauza persoana ei bolnavă.

– Evident că mi-aş dori să-mi facturaţi compania de asigurări, spuse Willa. De-aia plătesc în fiecare lună o asigurare de sănătate pe care nu ne-o permitem. Ei m-au sfătuit să mă duc în afara reţelei. Puteţi să-mi spuneţi, vă rog frumos, cum să fac ca să se-ntâmple treaba asta?

Recepționera trase scurt geamul cabinei, clămpăni pe tastatură cu unghiile ei fabuloase, apoi se înclină spre Eartha, cu care purtă o conversație sumară. Priviră amândouă cu atenție în ecran, lucru care păru să le confirme cele mai sumbre bănuieli. Unghiile redeschiseră geamul cabinei.

– Ca să fiți acoperiți pentru o consultație în afara rețelei, avem nevoie de confirmare scrisă din partea tuturor specialiștilor din rețeaua dumneavoastră că pacientul nu poate fi tratat în rețea. Dacă doriți, medicul curant ar putea să se ocupe de hârtii.

Willa se uită lung:

– Doctorii ăia n-au timp nici măcar să-și vadă pacienții plătitori. Credeți c-o să renunțe la pauza de masă ca să scrie scrisori de recomandare?

Unghiile îi întoarseră uitătura:

– Asta va trebui să rezolvați cu medicul dumneavoastră curant.

Willei îi venea să rezolve pe cineva acolo, pe loc, nu cu cine știe ce medic. Aruncă o privire la Nick. N-avea să se plângă de situație – avea să-i spună doar: „Ți-am zis eu!“ Nick *chiar* nu voia să se afle acolo. Acum părea să fi adormit în scaunul cu rotile. Avea și o tentă gri-albăstruie, deși se prea poate ca asta să fi fost doar din cauza luminii fluorescente și a aerului condiționat care sufla plin de zel. Sala de așteptare era gheață și toți ceilalți pacienți prinseseră aceeași culoare gri-deschis. Din colțuri diferite, câteva dispozitive de oxigen emiteau șuierături discrete, intermitente. Imaginația Willei făcu saltul scurt de la locul acela la senzația că era captivă într-o morgă. Se întoarse spre recepționeră:

– Știu că probabil e-n zadar, dar pot să vă spun că socrului meu i se preling sânge și fluide cam de peste tot de la brâu în jos? Probabil că suferința lui nu e înregistrată în sistem. Mă chinui de două luni să găsesc un doctor care să-l vadă, am așteptat trei săptămâni programarea asta și nici nu vă-nchipuiți ce bătaie de cap a fost să ajungem astăzi până aici. Și cel mai bun lucru pe care vă pricepeți să-l faceți e să-l trimiteți de unde-a venit, ca să-și scalde pantofii-n sânge? Cred că ce-ncercați să-mi spuneți e c-ar cam fi cazul să moară.

Recepționera îi întoarse Willei o privire golită de orice urmă de emoție. Probabil că auzea astfel de pledoarii patetice de cinci ori pe zi.

– Dacă doriți să-l vedeți astăzi pe Dr. Saberwal, pot să vă dau formularele de plată.

– Da, și eu vă dau datele cardului de credit și drept de sechestru pe casă și mă angajez să plătesc toate taxele din buzunar. Mulțumesc, dar nu e cazul să vă deranjați.

De fapt, Dr. Saberwal putea să ia casa liniștit, se gândi Willa. Își luă cardurile și porni spre ieșire.

– Doamnă?

Se întoarse și o zări pe Eartha aplecată peste marginea cabinei de sticlă, făcându-i semn. Oare aveau să stea la tocmeală ca la iarmaroc? Willa se întoarse la geam. Recepționera îi vorbi pe un ton calm.

– Am avut o mulțime de probleme cu HMO. Dumneavoastră și soțul

sunteți amândoi angajați ai universității?

– Nu, doar soțul meu.

– Nu prea e treaba mea să vă sfătuiesc, dar vă zic ce fac alții: mulți își încheie polițe separate pentru membrii familiei care nu sunt angajați.

– Polițe separate?

– Da. Și dacă nu aveți acoperire printr-un angajator, puteți totuși să vă calificați prin ACA18, ba chiar să-i obțineți Medigapul. Cel mai probabil, o să economisiți în comparație cu cealaltă poliță familială și o să aveți și acoperire mai bună.

Willa făcu semn cu capul înspre Nick:

– Vă apreciez sfatul, dar socrul meu mai degrabă s-ar opera pe viu decât să se înscrie în Obamacare. Și din păcate nu glumesc.

Recepționera zâmbi:

– Da, ne lovim des de situația asta. Dar nici nu-i nevoie să-i spuneți, dacă e să fiu sinceră.

Geamul fu tras la loc și Willa traversă sala de așteptare ca să-l smulgă pe Nick din placenta cenușie a somnului. Până la urmă, n-avea să-l vadă niciun doctor. Ce aventură: din punctul lui de vedere, una absolut victorioasă.

***

În loc să ia ziua ca pe un eșec total, Willa îi trimise un mesaj lui Iano ca să-l întrebe dacă putea să ia prânzul cu ei. Îi răspunse imediat: era legat de orele de program, dar puteau să vină să-l viziteze. Era prima dată când Willa îi vedea biroul sau punea piciorul în campus. „O să fie greu cu parcatul", adăugă Iano, punând și un emoticon trist. Ea i-o servi înapoi: „Nicio grijă! Avem un Magic Pass!" Dublu zâmbilici.

Bannerul care îi garanta un loc de parcare pentru persoanele cu handicap era singurul avantaj al aranjamentului cu Nick, așa că Willa îl luă ca pe o despăgubire cuvenită. Îndrumată de vocea atotștiutoare a lui Siri, ieși în marșarier din locul de parcare ideal de la complexul medical și tăie campusul spre un altul pe măsură, pe care era convinsă că-l va găsi chiar în fața corpului de clădire al lui Iano. Dispoziția sumbră i se schimbă la gândul că urma să-i acapareze orele de program. Chiar era așa de ridicol să fii emoționată că-ți vezi soțul în mijlocul zilei, după câteva decenii de căsnicie? Așa credeau majoritatea prietenelor pe care le avusese de-a lungul timpului, mereu un pic cam prea dornice să-i arate Willei punctele slabe ale soțului ei.

Habar n-aveau prietenele astea. Cu toate neajunsurile, căsnicia era un miracol. Willa îl *invocase* pe Iano cu mult înainte să-l întâlnească, cam de prin anul când începuse să transcrie versurile cântecelor „Tea for Tillerman" și „Into White" în jurnalul ei de poezie și dezbătea cu profesorul de engleză din clasa a opta dacă nu cumva Cat Stevens era un fel de Lord Byron modern. Își lipise pe peretele dormitorului o friză alcătuită din copertele albumelor lui, fața cu portretul la vedere, și își petrecuse cea mai mare parte a adolescenței uitându-se lung la ochii negri și sentimentali și la gura expresivă încadrată de barba

tunsă îngrijit și de coama creață. Îi și scrisese domnului Stevens, abținându-se cu greu să nu trimită mai mult de o scrisoare pe lună, întotdeauna pe adresa A&M Records. Ce mai conta că nu-i răspundea niciodată!

Ce-a contat a fost că în primul an de facultate, când încetase de mult să mai scrie scrisori înflăcărate, Iano Tavoularis și-a făcut apariția în cadrul ușii de la camera ei de cămin (din greșeală; căuta o fată pe nume Kendra, același număr de cameră, alt etaj) și n-a mai plecat tot weekendul. La momentul apoteotic, casetofonul ei cânta „Moonshadow". Willa nu vedea nicio diferență fizică între el și starul pop pe care îl adora, plus că mai știa și toate versurile de la „Tea for Tillerman", „Wild World" și „Hard Headed Woman". Nu-i venea să creadă ce noroc dăduse peste ea. Nu era muzician, tehnic vorbind, dar de-aia nu mai putea ea. Era amuzant și superb și vorbea greaca și o găsea pe Willa uimitoare atât intelectual, cât și în pat. Probabil că a fost singura fană care nu și-a frânt mâinile când adevăratul domn Stevens s-a convertit la islam și s-a lăsat de cântat sau când a făcut niște remarci neinspirate cu privire la fatwa împotriva lui Salman Rushdie[19]. La vremea respectivă, sentimentele ei erau deja complet transferate. A reieșit că Willa nu avea nevoie de un cântăreț. Cântărețul nu fusese decât preludiul.

Acum se îndrepta spre corpul de clădire al lui Iano, fericită că locurile de parcare pentru persoanele în scaun cu rotile se aflau la mai puțin de cincisprezece metri de intrare. Dar se pare că până și această mică distanță era mai mult decât s-ar fi deranjat Nick să parcurgă pentru a-și vizita fiul. Se săturase de toată trambalarea scaun-cu-rotile-aparat-de-oxigen. Ceea ce pe Willa n-o deranja, așa că fu de acord să-l lase în mașină, cu priza în funcțiune, aerul condiționat la maximum și geamurile deschise pe jumătate, de siguranță. Extaziată că se eliberase de povară, puse deoparte chestiunea morală legată de folosirea locului de parcare în condițiile în care împricinatul nu pleca practic nicăieri.

Străbătu o mică porțiune de peluză, unde se instalaseră câteva zeci de fete decoltate și băieți la bustul gol. Păreau prea dezorganizați ca să alcătuiască o grupă de studenți, dar prea numeroși ca să fie doar niște simpli iubitori de soare, veniți la întâmplare să se bucure de ultimele raze pe anul acela. Se gândi să-l întrebe pe Iano dacă se ținea vreun soi de miting. El trebuia să știe. Activiștii din facultate veneau la Iano ca albinele la miere, dându-i târcoale cu prea mult elan ca să se mai prindă că aprobarea lui nu era decât o bunătate greșit înțeleasă: ecologiștii de la Campus Greens, comitetele pentru dezinvestire, chiar și cea mai dură facțiune antisistem, toți reușeau să-l convingă pe Dr. Tavoularis să le devină îndrumător. Ceea ce nu făcuse decât să-l încurce în luptele pentru titularizare, își închipuia Willa, deși palmaresul lui de tip radical era în realitate destul de slab. Asta era generația *lor*: ajunseseră la facultate prea târziu ca să mai protesteze împotriva războiului din Vietnam sau ca să mai dea foc clădirii ROTC-ului[20], dar și mult prea devreme ca să mai ocupe ceva ca Wall Street-ul. În introducerea la cursul de filozofie politică, Iano îi dedica întotdeauna prea multe prelegeri lui Aristotel și sfârșea

prin a-l neglija pe Karl Marx. Dar avea el o scânteie care îi încuraja pe renegați și îi deranja pe administratori.

Și avea mare priză la studente, după cum își aminti Willa când găsi nu mai puțin de șase aliniate la ușa lui. Stăteau direct pe podea, cu picioarele lungi și bronzate întinse în față, ca niște Rockettes[21] în blugi tăiați și espadrile Toms. Willa simți un junghi de fâstâceală, dar tot le aruncă un zâmbet binevoitor și ciocăni.

– E într-o *întâlnire*, șuieră una dintre ele.

Dar chiar în clipa aceea, dinăuntru se auzi Iano:

– *Moraki mou? Ela!*

Ea deschise ușa și Iano o salută vesel, cu un gest larg din mână. Willa răspundea la niște nume de-a dreptul oribile, de animăluț: *moraki* era un diminutiv al lui *moro*, care literal înseamnă „copil", însă are aceeași rădăcină ca *moron*, adică „idiot". Ceea ce niciuna dintre acele Rockettes nu trebuia să știe. Greaca era limba clandestină a căsniciei lor. În locuri cât se poate de publice, Iano putea s-o tortureze – și chiar o făcea –, propunându-i în limba asta acte sexuale explicite.

– Gino, ți-o prezint pe Willa, soția mea. Gino scrie o lucrare de licență despre instrumentele moderne ale politicii externe. Unde-i tata?

– E epuizat. Nu s-a simțit în stare să coboare din mașină. Am avut o zi teribilă. Vrei s-aștept afară până terminați de acordat instrumentele?

Gino râse. Părea un tip adorabil.

– Am terminat, de fapt chiar eram pe picior de plecare. La trei tre' să fac revoluție.

Își dădu pletele pe spate, își luă rucsacul, îi strânse mâna lui Iano ca un adult și ieși. Când ușa se închise, Iano se lăsă în scaun cu un aer oarecum dramatic. Ea ridică din sprânceană:

– N-ai scăpat, Dr. T. Mai e o trupă de majorete care te așteaptă afară.

El o imploră din priviri, neajutorat:

– Salvează-mă. Cine știe, poate tata a făcut un atac de cord și trebuie s-o șterg?

– Măcar de-ar fi așa.

Willa sorbi zâmbetul lui Iano, cu toate nuanțele lui: răutăcios, recunoscător, obosit, mulțumit. Cel mai bine se înțelegeau fără cuvinte, în pauze de cinci secunde ca aceasta.

– Îmi pare rău că nu pot să te răpesc pentru prânz. Trebuia să-ți aduc un sendviș.

– Am mâncat deja unul. Voi ați mâncat?

– N-am avut când. Trebuie să te-ntreb: ce revoluție se face la trei?

– Un speech electoral. Mă rog, nu-i chiar speech, mai degrabă o transmisiune în direct în parcare. Vine o camionetă cu un ecran mare și ei se uită la un discurs ținut în altă parte. Un socialist în cursa pentru președinție, cine-ar fi zis? Puștii ăștia au luat-o razna. Trage-le un șut în cur miliardarilor, majorează salariul minim, fă facultatea gratuită. *Asta* înțeleg ei prin revoluție.

– Ups, chiar unde am parcat eu. Oare o să pot să ies?

Iano se uită la ceas.

– Mai ai jumătate de oră.

Deci asta era treaba cu triburile adunate pe gazon. Facultate gratis, îmbrăcăminte opțional. Iano se ridică, brusc însuflețit:

– Hei, te-a sunat Zeke să-ți dea veștile bune?

– Nu m-am uitat la telefon. A fost…

Expiră lung.

– N-o să-ți vină să crezi. Nick n-a fost văzut de niciun doctor. Nu ne-au acceptat asigurarea.

– Imposibil.

– Ba uite că e posibil.

– Pe cuvânt c-am completat hârtiile. Chiar din prima săptămână.

Îl lăsase pe el să se ocupe de asigurare pentru că voia cu tot dinadinsul să pună umărul cumva la povara pe care o reprezenta Nick, însă Iano era un dezastru la astfel de lucruri. Încerca să se ocupe de sănătatea tatălui său, dar sfârșea prin a-i cumpăra țigări. Se gândise probabil că polița HMO avea să-l acopere și pe Nick doar fiindcă aveau ei mare nevoie de asta. Willa se cufundă într-un fotoliu, ca să fie la același nivel cu soțul ei.

– Scumpule, nu e vina ta. Știu că le-ai completat. Ai făcut tot ce ținea de tine, ar fi trebuit să fie de ajuns. Și totuși, am dat-o-n bară într-un mare fel. Sinceră să fiu, nici nu știu dacă avem vreo soluție pentru Nick.

Îl privi în timp ce înregistra informația: tatăl lui avea să le moară în casă, lipsit de confortul asistenței medicale. Înjură printre dinți.

– În ce *lume* trăim, Iano? Ai zice că nu se mai aplică nicio regulă. Sau c-am învățat noi unele și-apoi a venit cineva peste noapte și le-a schimbat. A, și fii atent aici, recepționera m-a sfătuit să-l înscriu în Obamacare.

Umerii lui Iano se zgâlțâiră într-un hohot lung, silențios:

– Statistic vorbind, ar fi o treabă eficientă. L-ar termina în aceeași zi.

– Sună tentant.

Iano avu o nobilă, dar neconvingătoare tentativă de zâmbet. Părea să proceseze oroarea absolută a acestei noi etape din șirul dezastrelor lor familiale. Era greu să-i îneci corăbiile lui Iano. În fața sobrietății lui neașteptate, Willa se simți mai puțin singură, dar în ființa ei își făcu loc ceva care semăna cu spaima. Dacă veselia lui Iano era pilonul sănătății ei mintale?

– Și ce vești bune are Zeke? întrebă ea.

Iano se înviora:

– Start-upul pe investiții. Au pus mâna pe vreo zece milioane de dolari.

– Dumnezeule. Prin ce minune?

– Printr-una dintre relațiile lor de la Harvard. Sigur o să aflăm mai multe diseară. E ceva legat de fondul la a cărui administrare a ajutat când era masterand. Acum facultatea își externalizează unele dintre conturi către manageri de investiții privați și unul dintre foștii lui îndrumători a aranjat pentru ei. Mai sunt unele semne de întrebare legate de FINRA[22] și de aprobările

interne, nu știu detalii, dar Zeke e încrezător. Good Money s-a lansat la apă.

– Uau. Așa, pur și simplu.

– Presupun că de-aia se îndatorează oamenii la școlile din Ivy League. Pentru relații.

Willa simți cum îi urcă furia în gât:

– Serios, acum! Ție chiar nu ți se pare o nebunie că un puști care efectiv nu-și permite o chirie pentru el și copilul lui o să administreze zece milioane de dolari ai nu știu cui?

– O să ia comisioanele.

– Să dea Domnul.

Willa știa bine că o să le ia. Zeke era mai practic decât tatăl lui când venea vorba despre gestionarea afacerilor. Dar, spre deosebire de Iano, ea pur și simplu nu era în stare să vadă jackpotul ăsta ca pe un pas firesc înainte. Cât erau ei de diferiți ca temperament, tatăl și fiul aveau în comun o credință nerealistă în norocul financiar. Îl *așteptau*. Probabil că în familia lui Iano, de imigranți la prima generație, aveau pe perete chiar un goblen pe care scria: „Dumnezeu să ne binecuvânteze căminul capitalist." Lui Iano îi curgea prin vine un soi de promisiune că avea să fie primit în club, pe care o dăduse mai departe. În timp ce prin vinele Willei curgea, cu egală intensitate, convingerea că n-aveau să iasă din iarnă cu acoperișul întreg.

– Și a zis cumva domnul magnat al fondurilor de investiții dacă ajunge acasă după-amiază? N-am cum să-l bag pe Nick în casă de una singură.

– A ajuns deja. Zicea că Tig și un prieten de-ai ei au luat bebelușul la un picnic în cimitir sau în nu știu ce loc dubios, dar el a rămas special acasă, așa că o să ai echipaj la aterizare.

– Frumos din partea lui.

– Băiatul mamei, de.

Willa fu ușurată la auzul veștii, dar tot nu voia să se întoarcă la mașină și să conducă până acasă. De ce-ar fi făcut-o, când putea să rămână acolo și să-și privească soțul în contre-jour, încadrat în dreptunghiul ferestrei ca un înger rafaelit? Încărunțit la tâmple, cu cămașa descheiată, și totuși. La capitolul înfățișare era convinsă că se măritase peste nivelul ei, în ciuda celor trei decenii de declarații din partea lui. Greaca dispunea de o bogăție de cuvinte pentru a desemna *albastrul* și *oceanul*, lucru cunoscut, dar și *dragostea* și *păsărica*, iar pe acestea ea le știa foarte bine. Iano era stârnit de delicateţea ei, de încheieturile subțiri și de gleznele pe care le putea cuprinde cu palma. Nasul ei mic și pomeții, șoldurile fine și pântecul supt, părul de un blond luminos: toate acestea erau exotice în tribul oacheș în care se născuse el. Adora ansamblul.

– Mai bine m-aș duce. Te așteaptă publicul.

Iano se ridică și se aplecă peste birou s-o sărute:

– Sigur n-ai timp să te mușc de *mouní* pe biroul ăsta industrial?

Pe Willa o scutură un fior.

– Fie-ți milă. Fetele alea de-afară m-ar linșa.

***

Afară, mulțimea explodase. Acum erau sute. Spre deosebire de fanele cu bronz artificial dinăuntru, adunarea asta era multicoloră, îmbrăcată extravagant și gata de gălăgie, deși nimic oficial nu părea să se întâmple deocamdată. Puștii stăteau grupuri-grupuri și își făceau selfie-uri – insurecția pe Instagram. Unii aveau tricouri cu inscripția „Rock the Revolution", dar cei mai mulți purtau aceeași nuanță de albastru, arborându-și loialitatea față de echipă ca la un meci de fotbal. Willa refuză un autocolant și înaintă spre parcare, sperând că nu fusese deja blocată de noua ordine mondială. Camioneta oficială ajunsese. În jurul ei se învârteau muncitori, cărând cabluri și instalând un ecran uriaș pe structuri metalice.

Se opri în marginea parcării, confuză. Mașina ei dispăruse. Ba nu, nu dispăruse, era acoperită. Un grup de studenți înghițise locul de parcare. Nu-și vedea vehiculul, numai un zid de spinări goale, rucsacuri, găuri tatuate și cozi de cal, toți privind spre interior, îngrămădindu-se ca o haită de rechini flămânzi în jurul vechii ei Toyote. Dădu roată grupului, tot mai panicată: oare ce le stârnea interesul în halul ăla? Poate că Nick chiar avusese un atac de cord. Făcu un tur complet, dar nu găsi nicio breșă și se enervă pe curiozitatea lor vulgară. Trebuia să pătrundă, dar să se împingă pur și simplu în acea masă de carne umană transpirată ar fi fost curată sinucidere. Gata, era la limită pe ziua de azi, se săturase să-l tot salveze pe Nick.

– Mă scuzați, încercă. E mașina mea.

Se întoarseră cu fața la ea, numai ochi scânteind de furie și guri încleștate teatral. Nu, nu erau rechini. Mai degrabă scoici, din soiul turbat. *Demonstrau.* Doamne, gândi Willa. Sigur îi întărâtase. Probabil că Nick era cel care urla ceva menit să-l identifice drept rocker antirevoluționar. Iar puștii ăștia, în tăcere, cu o metodă à la Ghandi pe care sigur o învățaseră pe la cine știe ce atelier pacifist, transformau în perlă firul de nisip. Mașina ei.

Din străfundurile mulțimii se auzea un strigăt de luptă:

– … și să vă spun ceva, visul ăsta o să se-mplinească. Știu așa de mulți oameni din afacerile cu energie, oameni extraordinari care vor să facă lucruri pentru țara asta, dar știți ceva? Nu pot. Oameni buni! Avem nevoie de lideri.

Ropote de aplauze metalice. Radioul.

– Căcat, spuse Willa cu voce tare.

Nick îl dăduse la maximum, luându-și în sfârșit doza după care tânjise toată ziua. Se căută de chei în poșetă, dar firește că lăsase mașina descuiată, cu motorul pornit și geamurile coborâte.

– … și să vă mai spun ceva: noi o să ne împlinim visul, nu criminalii și infractorii care iau acum America în stăpânire…

Willa începu să-și croiască drum printre umeri necooperanți.

– Îmi pare rău, nu e ceea ce… uite ce e, nu pot să-l sufăr pe tipul ăla, încercă să le explice puștilor cu figuri împietrite, care nu cedau.

Simți că-i vine greață tot bâjbâind și strecurându-se printre corpuri, dar cu

ceva efort găsi mânerul portierei. O deschise cu o smucitură, se vârî în mașină ca-ntr-o vizuină și o trânti la loc, baricadându-se înăuntru.

Alerta pentru centură porni imediat. Nick stătea cu ochii închiși, într-o comă de satisfacție. Monstrul ăla nici măcar nu se deranja să se întoarcă și s-o privească, iar eroul lui îi dădea înainte:

– *Știți ceva? Nu-i vrem! Sunt dezgustători! N-o să mai înghițim tot rahatul lumii ăsteia și-o să ne luăm țara înapoi!*

Willa își cuplă centura înainte ca sunetul ascuțit al alertei să-i crape capul de tot. Îi tremurau așa de tare mâinile, că bâjbâi ceva până nimeri butonul corect și reuși să stingă radioul.

– Doamne, Nick! Dă-o dracului de treabă!

Izbi butonul care ridica toate geamurile și, fără să vrea, pe acela care încuia toate ușile.

– Doamne, repetă ea. Ce *naiba* ai în cap? Ce le-ai spus copiilor ălora?

Nick deschise ochii, dar nu spuse nimic. Privea drept înainte.

– Minunat. Nu pot să te las dracului nici zece minute fără să aibă cineva grijă de tine?

Tot nu se uita la ea, dar în cele din urmă vorbi:

– Nimic. Mă jur pe Dumnezeu, n-am spus nimic. Au venit alergând încoace, pur și simplu.

Dintr-odată, Willa îi ghici suferința. Spaimă, regret, jenă: emoții care îl vizitau pe Nick atât de rar, încât abia dacă i le recunoștea, dar ochii lui umezi îi evitau pe-ai ei, iar mâinile și le ținea încleștate în poală, ca un copil. N-avea nici cea mai vagă idee că radioul lui se auzea în toată parcarea. Poate că fusese prea încăpățânat ca să-l stingă, dar cel mai probabil nici nu-și dăduse seama de problemă. Sau îl paralizase frica de acea demonstrație bizară. Sau nu găsise butonul.

Ofensiva părea să se regrupeze, dar încă nu ajunsese la un nou consens. Mai erau ceva corpuri care se striveau de parbriz: țesături mototolite, carne turtită, un remarcabil piercing în buric și multe mâini fără trup. Două fețe storcite grotesc. Revoluția asta era treabă serioasă.

Willa privi lung prin bula ei de sticlă, mută ca un peștișor auriu. Asta îi era moștenirea: sarcina de a-l ocroti pe acest biet bătrân, cu prețul unor eforturi istovitoare și al fiecărui bănuț pe care familia ei era în stare să-l adune. Erau prinși în capcană, doi tovarăși ciudați.

6
Tovarăși ciudați

Polly era dezamăgită de președinte.

– Părea așa de *umil*, spuse ea mestecând.

Cina se lăsase așteptată, ceea ce pe Polly avusese darul s-o aducă în pragul extincției, după cum ea însăși declara.

– Umilința e o virtute, draga mea.

– Nu și la un președinte, mamă. Avea o față de ziceai că vrea să călărească sau să citească o carte în loc să fie la cârmă. *Și* nici n-are ochii la fel.

– Desprinde cotletul de pe os cu cuțitul, nu-l roade, ordonă Aurelia. Parc-ai fi un animal înfometat.

– Dar asta și *sunt*, spuse Polly mânuindu-și cuțitul ca pe un fierăstrău, iar Thatcher gândi: „Fată scumpă. *Din una și aceeași lume*, vorba doamnei Treat. Cu câinii, dacă nu și cu păianjenii."

Previziunile lui Polly pentru ziua respectivă fuseseră doar parțial corecte: președintele Grant luase parte la deschiderea școlii și dăduse într-adevăr mâna cu Thatcher, însă pe coridor, după ceremonie, când mai erau de față doar profesorul Cutler și alți câțiva colegi. Evenimentele publice abia dacă depășiseră ca durată rugăciunea din deschidere a reverendului Pittinger, în care binecuvântase toate cele ale Vinelandului, apoi ale lumii, dar tocmai când era gata să treacă la planetele îndepărtate, o ploaie torențială izbucnise dintre ulmi, alungând asistența de pe peluză. Întreruperea a fost primită cu recunoștință. După aceea, lui Thatcher i s-a îngăduit să-i arate președintelui sala lui de clasă (o ușă deschisă, o încuviințare gânditoare din cap), dar spre dezamăgirea lui Polly, cumnatul ei își încheiase ziua fără să-și dezvăluie misterul.

– Cum adică nu are ochii la fel? întrebă Rose, privind lung la flăcările lumânărilor din candelabrul de argint de pe perete, cu mâna dusă alene la gât.

Urmărindu-i vârfurile degetelor, ochii lui Thatcher alunecară înspre claviculă. O fundă albă, lată îi sublinia decolteul adânc și pătrățos al corsajului, din care i se înălțau curbele sânilor. Dacă bărbații nu erau făcuți ca să se uite la astfel de lucruri, se întreba el, atunci de ce se împodobeau femeile ca pentru anunțurile publicitare?

– Se uita *câș* cu un ochi. Ai văzut, Thatcher, nu-i așa? Părea atât de trist…

Rose tresări, desprinzându-se din reverie:

– Ești trist când vezi cum mor atâția oameni sub comanda ta.

Căută din priviri aprobarea lui Thatcher.

El detesta să vorbească despre război. Reușise să scape din lațul tatălui său și să se mute la Boston cu un regiment, mai întâi ca mesager, apoi ca asistent

medical. Doctorul care îl învățase să coasă răni și să panseze membre amputate l-a luat acasă, i-a dat de lucru și în cele din urmă i-a plătit și studiile. Războiul distrusese Uniunea, dar pentru Thatcher făcuse exact opusul, îmbunătățindu-i enorm viața. Lăsându-l cu o datorie morală pe care nimeni n-ar fi fost în stare s-o achite vreodată.

– Eu tot cred că profesorul Cârlig ar fi trebuit să-l lase pe Thatcher să urce pe scenă cu el și cu căpitanul Landis. Chiar dacă nimeni în afară de bătrânul Pittinger n-avea voie să vorbească.

Rose își puse furculița deoparte:

– Polly. O domnișoară nu își formează opinii pe baza neajunsurilor celor mai în vârstă decât ea. Mai ales în cazul unei mâini lipsă.

Lui Thatcher îi scăpă un hohot scurt, care abătu spre el toți acei ochi albaștri.

– Îmi pare rău. L-ai făcut să sune ca un roman de senzație[23].

– Cazul mâinii lipsă! strigă Polly.

– Nu înțeleg o iotă din ce spui, replică Aurelia.

– Se referă la poveștile cu detectivi! lămuri Polly inoportun.

– Nu-ți face griji, mamă. Polly nu citește Wilkie Collins, nici Edgar Poe, o asigură Rose, făcând ochii mari la Thatcher.

Toată vara, domnul Collins și domnul Poe circulaseră pe furiș între noptiera lui Polly și cea a surorii ei, ascunși prin teancuri de jupe împăturite, cu complicitatea cameristei Gracie, și ea cititoare împătimită. De altfel, Thatcher știa că unul dintre ticăloși își mai făcea veacul și acum prin salon, pe canapea, ascuns sub un morman de broderii dezordonate de-ale lui Polly.

Thatcher savura micile răzvrătiri ale soției lui, sperând că orice distanță față de mama ei o va aduce pe Rose tot mai aproape de el. Proaspăt căsătorit fiind, i se părea firesc să simtă că și-a unit forțele cu o străină. Mai ales că era vorba despre o persoană atât de tânără. La puțin peste douăzeci de ani, Rose era cu zece ani mai mică decât el, deși o văzuse reacționând cu un echilibru peste anii ei. În seara asta, se minuna de curajul dispoziției sale calme. Săptămâni întregi existase un bebeluș, o taină vie zămislită între divina ei carne și a lui, apoi, în dimineața aceea, dintr-odată, n-a mai fost niciun bebeluș. După câteva lacrimi șterse în grabă, strânsese așternuturile și declarase că aceea era ziua lui Thatcher. Învelită cu rafinament în eleganta ei rochie roșie de zi, Rose îl luase de braț și se dusese la deschiderea școlii. Mândrie și angoasă amestecate l-au cotropit pe Thatcher când soția lui și-a plecat genele și a făcut o reverență în fața președintelui. Un simplu profesor nu merita o asemenea grație lângă el.

Negura tomnatică întunecase deja ferestrele sufragerie, fenomen care îl deprima întotdeauna, oricâte toamne trăise și oricât de predictibilă era scăderea zilei. Însă tristețea pe care o moștenise în ceasul nașterii sale avea să și-o lase în urmă anul acesta, fără îndoială. Era bărbat, soț și cap de familie, chiar dacă nu încă tată, confortabil izolat cu ai lui în lucirea candelabrului. Netezimile trăsăturilor feminine oglindeau lumina din centru, fiecare chip ca

un astru călătorind pe orbită. La cererea lui, bucătăreasa servise cotletul înainte de supă, lucru care avusese darul să le surprindă pe femei ca cine știe ce invenție deșteaptă, nu ca o simplă dovadă de bun-simț, dat fiind că supa nu era gata la sosirea lor, iar Polly pierea zgomotos de foame.

Și iat-o acum pe doamna Brindle, atentă ca o moașă la naștere, legănând în mers terina cu supă și așezând-o la dreapta lui. Thatcher luă polonicul și puse supa în patru castroane, cât timp bucătăreasa debarasa grăbită farfuriile cu resturi de cotlet. Thatcher nu avea nicio imagine a mamei sale, care murise dându-i naștere, iar acum, când încerca s-o invoce, în fața ochilor nu-i apărea decât doamna Brindle, o femeie în mișcare. Cu obrajii plini îmbujorați de efort, iat-o dând ocol mesei, stivuind farfuriile cu oscioare și zgârciuri împrăștiate. Cu tivul înfoiat al șorțului, aduna vălătucii de praf din jurul ghetelor greoaie.

– Cum și-a pierdut brațul profesorul? insistă Polly. Thatcher!

– N-am discutat niciodată despre asta în întrunirile de la școală.

Astăzi, special pentru ceremonie, Cutler purtase un braț cioplit în lemn, pictat realist până la unghii, în cele mai mici detalii, mai puțin funcțional, dar mai arătos decât obișnuitul cârlig. Thatcher nu putea să nu se întrebe unde se fabricau astfel de lucruri și de unde puteau fi procurate. Grație unui război purtat mai ales prin cangrenă, cererea înflorise pe piață.

– Cred că într-un accident armat, pe vremea când locuia în Vest.

– În Vest, oamenii se-mpușcă toată ziua bună ziua. Nu-i corect.

Thatcher gustă din supă. Cartof și praz, foarte bună.

– Ce nu-i corect? Că nu ne împușcăm și noi la fel în Vineland?

– Păi… presupun că nu prea am avea de ce. Dar tot ar fi interesant.

– Nu cred că profesorul Cutler a fost rănit în duel. Am auzit c-ar fi avut un accident de vânătoare, probabil din vina lui.

Thatcher își închipui o scenă cu el și angajatorul lui, înarmați cu pistoale, spate în spate pe Landis Avenue, îndepărtându-se unul de celălalt cu pas apăsat: fie ca cel mai bun să câștige. Nu vedea nicio altă cale de a dobândi controlul asupra programei și de a preda adevărul în loc de mitologie. Iminenta vizită prezidențială nu făcuse decât să scuze în continuare tiraniile lui Cutler.

– Ce ziceți, oare dragul nostru domn Nailbourne o fi având o armă acum, că locuiește în Vest?

– Domnul Nailbourne nu este „al nostru", spuse Rose. Casa este a noastră. El n-a făcut decât s-o folosească.

– Fără Scila și Caribda care să-l apere, să știi că s-ar putea să aibă nevoie de o armă, spuse Thatcher.

– Părerea mea este că-i face cinste faptul că le-a dat nume biblice, declară Aurelia. Numai de și-ar însuși lecția asta și jivinele.

Thatcher și Rose schimbară încă o privire furișă, dar nu spuseră nimic. Aurelia ar fi fost în stare să cadă la pat dacă ar fi aflat că fetele ei rătăciseră prin meandrele lui Edgar Allan Poe, pentru ca apoi să se cufunde în smârcurile

păgânului Homer. Sau că Polly împrumutase *Odiseea* de la cumnatul ei.

– Atât c-am căutat referința și n-am găsit-o. Rose, îți mai amintești cumva capitolul și versetul? Unde apare parabola cu Scila și Caribda?

– Cred că într-un psalm, mamă, spuse Rose, descriind cu lingura o traiectorie perfectă de la bolul de porțelan la buzele de trandafir îmbobocit.

Pe Thatcher îl tulbură să-și vadă soția mințind cu atâta ușurință. Ba chiar cu drăgălășenie.

– Am văzut-o pe doamna Tillotson azi, la inaugurare, spuse Polly. Purta o rochie veche, obișnuită. Speram să văd și eu niște șalvari[24] precum cei pe care i-au purtat ea și doamna Merton Stevens la Convenția pentru reforma vestimentară.

– Polly dragă, sorbi prea tare. Lingurile de supă se îndepărtează de noi ca vapoarele care ies în larg.

Thatcher știa că are neajunsuri de pe urma unei copilării lipsite de grija maternă, dar i se părea că Rose și Polly au parte de prea multă. Aurelia era incapabilă să se restrângă, indiferent de domeniu – de șnurul din dantelă al bonetei îi atârnau ornamente de dantelă. Materialul floral din care îi era confecționată rochia ar fi putut fi o reclamă la semințe: *Vor germina toate până la una!*

– De unde știi tu lucrurile astea, Polly? întrebă Rose.

– Ce lucruri? întrebă și Aurelia.

– Nimic important, mamă. Toată treaba asta cu femeile care poartă pantaloni, spuse Rose.

– Dar *este* important! Convenția pentru reforma vestimentară a avut o rubrică întreagă în *Weekly*: „În pantalonii ei din piele de căprioară, doamna Tillotson s-a aflat în fruntea marșului pierzaniei!“, recită Polly triumfal. Am voie să citesc ziarul căpitanului Landis, Rose. Nu-i așa, mamă? Nu poți să spui că n-am. E regele nostru, al tuturor, și mama îi scrie scrisori.

– Nu e *rege*, spuse Rose.

– Dar era chipeș azi căpitanul Landis, nu-i așa? În jiletca lui obișnuită de catifea.

– Mamă, vino-ți în fire, ți-ai pierdut simțul rațiunii, o certă Rose. Știi că are soție.

Mâna Aureliei zăbovi pe gâtul ridat:

– Biata de ea.

După gest, Thatcher își dădu seama că doamna Landis era bolnavă. Deși *biata de ea* își surprinsese soțul cu bucătăreasa, după câte știa el. Căpitanul ăsta nu lăsa nimic din mână: nu era numai primarul Vinelandului și unicul agent funciar din localitate, ci și diriginte de poștă, șef interimar al poliției, hotelier, proprietarul a numeroase afaceri și editor autocrat al publicației *Weekly*. Conducea într-un fel care avea năravul de a-i ridica propriile întreprinderi și de a-i ruina pe concurenți.

– Ma-mă-pot-să-ci-tesc-*Week-ly*? întrebă din nou Polly, apăsând egal pe fiecare silabă, ca și cum ar fi ciocănit la ușă.

– Numai paginile sociale și de publicitate. Și raporturile agricole dacă trebuie, dar nu accidentele și crimele. Acelea sunt dăunătoare pentru un copil de vârsta ta.

– Iar pe celălalt n-ai voie să-l citești absolut deloc, spuse Rose. *The Independent*, nici gând. Bărbatul acela e foarte nedrept cu căpitanul Landis.

Aurelia privi în jur, copleșită de revelație preț de o clipă.

– Vinelandul nu are nevoie de un al doilea ziar! Găsești vreun motiv, Thatcher? Creează o confuzie generală și aruncă umbre de îndoială asupra lucrurilor.

– Unii ar putea lua asta drept argument favorabil, spuse Thatcher.

– Dar tulbură pacea în mod deliberat! Și mai e și străin.

– Și oare nu există în lumea asta pace pe care să merite s-o tulburi?

Lingurile de supă se ciocneau în tăcere de porțelanul fin. De la cine se aștepta să primească răspuns? se întrebă Thatcher în sinea lui. De la câinii îmbuibați care îi adormiseră pe pantofi? Îl întâlnise pe editorul ziarului rival la o întrunire școlară. Carruth, așa îl chema. Venise nu ca ziarist, ci ca cetățean, așa spusese, ca să vorbească în numele copiilor de italieni și de sclavi eliberați din cartierul său, care nu puteau merge la școală din cauza zilelor lungi de muncă. Familiile lor fuseseră ademenite în Vineland de promisiunile lui Landis – câmpuri șiroind de lapte și miere, pământ aproape pe degeaba – și oamenii se treziseră legați de mâini și de picioare, aserviți prin contract. La auzul acuzației, profesorul Cutler a luat foc. Landis îl angajase ca să revoluționeze școlile din Vineland după chipul și asemănarea liber-cugetătorilor și chiar asta făcuse, deschizând porțile pentru toate rasele. Carruth a ripostat: o poartă o poți închide în multe feluri.

Thatcher a fost destul de impresionat cât să pună mâna pe ziarul lui Carruth și să deschidă ochii. *The Independent* dădea în vileag amploarea controlului exercitat de Landis, precum și insidioasele lui lovituri sub centură. De pildă faptul că, în pofida legilor temperanței[25], în hotelul lui funcționa un bar particular, motivul fiind că scotea mai mulți bani și vindea mai mult pământ îmbătându-i pe oaspeți.

– Ai încercat balsamul de păr turcesc, draga mea? o întrebă Aurelia pe Rose.

– Da, acum câteva zile. Dacă mă-ntrebi pe mine, nu prea cred că mi-a făcut bine. Mirosea cumplit a gudron, deși pe pachet scria că nu conține nimic dăunător. A, și am vorbit ieri cu croitoreasa. Polly, săptămâna asta, după școală, o să mergi la o probă. O să ai două rochii noi de zi.

– Nu-mi trebuie rochii noi de zi, spuse Polly. Cele vechi sunt foarte bune.

– Bravo, fata mea, spuse Thatcher.

– Thatcher, nu fi nesuferit. O să câștigi trei sute de dolari pe an.

– Împărțiți la peste trei sute de zile, nu înseamnă prea multe rochii. Ca să nu mai punem la socoteală carnea de vită și melasa.

– Dar vezi tu, Thatcher, vorbi Aurelia, la sfârșitul anului o să mai vină trei sute, apoi încă trei sute de dolari!

Soacra lui își puse lingura jos, extenuată de incursiunea pe tărâmurile matematicii.

Să dea Domnul, adăugă el în tăcere. Directorul își angaja profesorii numai în baza unor contracte cu durata de un an școlar. Era una dintre așa-numitele sale inovații, astfel încât să-și poată păstra sau trimite personalul la plimbare în funcție de cât de bine respecta Planul lui de Educație Modernă. Până acum, Thatcher nu-l respecta deloc. Cutler ținea prelegeri plicticoase despre modelarea minților tinere, dar în veci nu i-ar fi permis lui Thatcher să-i scoată supușii din clasă, ca să arunce o privire la lumea vie. Într-atât îl întărâtase cererea pe angajatorul său, că Thatcher mai că s-ar fi lăsat păgubaș, dar se trezi că nu-i dă pace întrebarea doamnei Treat: oare dacă i s-ar educa ochiul pentru natură încă de la o vârstă fragedă, mintea n-ar putea fi eliberată de vendeta împotriva făpturilor terestre? Lui Cutler, studiul de teren i se părea o trândăvie nepotrivită cu școala. Ridiculizase propunerea lui Thatcher de față cu ceilalți profesori.

– Aștept de ceva vreme să deschidă mama subiectul, spuse Rose dintr-odată, dar n-a făcut-o. Cu toată tensiunea mutării, am neglijat faptul că Polly s-a făcut domnișoară.

Se întoarse către mama ei, aruncându-i o privire cu subînțeles. Aurelia părea încurcată:

– Serios? La ce te referi?

– La faptul că a venit vremea ca Polly să se gândească la corsaje și turnuri. Am vorbit și despre asta cu croitoreasa.

Ochii lui Thatcher îi întâlniră pe ai lui Polly. Fata se scufunda, iar el știa că nu poate s-o salveze. Singurul mod în care femeile din familia lui luau contact cu făpturile terestre era presarea cutiei toracice între oase de balenă, până la sufocare.

– E o perioadă grozavă, draga mea, spuse Rose cu însuflețire. Nu trebuie să-ți fie teamă. O să-ți placă societatea. Încă nu vorbim despre tineri domni, dar trebuie să te faci cunoscută. O să te iau cu mine la prelegeri și întâlniri.

– Doamna Treat a înființat o societate botanică, propuse Thatcher. Se întâlnesc miercurea.

– Foarte frumos din partea ei, dar eu mă gândesc la educația surorii mele, îl informă Rose pe un ton amical. Suntem norocoși în Vineland, avem atâția bărbați care se îndeletnicesc cu filozofia. Vineri, domnul Charles Campbell ține o prelegere despre spiritualism la Plum Hall. Mereu umple sala. Iar vinerea viitoare, reverendul Pittinger o să vorbească despre știință și Biblie. Când o să-ncepi să participi regulat la întâlniri, n-o să vrei să fii văzută mereu în aceeași rochie, Polly. O să vezi tu. Și nu e cazul să-ți faci griji pentru bani, Thatcher. Doamna Clark știe că ești bine situat și a fost drăguță să ne extindă creditul.

– Îngăduindu-ne cu mărinimie să ne îndatorăm, spuse Thatcher. Apropo de subiectele importante pe care le-am neglijat, aș vrea să discutăm despre chestiunea casei.

Aurelia se întoarse, făcându-i semn doamnei Brindle să vină cu cafeaua. Rose nu spuse nimic. Mai târziu avea să-l pedepsească. Era inevitabil.

– Domnul Martini a propus o posibilă schemă de reparații. Costul depășește salariul meu, mă tem. Pe anul acesta sau pe oricare alt an. Dar lucrarea asta de salvgardare a căzut în datoria mea și nu mai poate aștepta. Dacă amânăm, stricăciunile vor avansa rapid și în câțiva ani casa va trebui părăsită.

– Dacă cere așa de mult pentru lucrare, sigur e necinstit, spuse Aurelia. Soțului meu nu-i plăcea domnul Martini.

Thatcher făcu o pauză, ca să-și aleagă cuvintele:

– Da, domnul Martini mi-a spus că soțul dumneavoastră n-a fost de acord cu sfaturile lui referitoare la plan înainte să înceapă construcția. Știu că a fost concediat. Îmi pare rău că trebuie să v-o spun, dar previziunile domnului Martini cu privire la grinzile de susținere s-au dovedit corecte.

Nici Rose, nici Aurelia nu-l priviră. Doar Polly. Simți sub stern ceva de dincolo de durere, o senzație vecină cu furia. Acum i se adresă Aureliei, privind-o drept în față în timp ce își fixa manșetele de dantelă:

– De-acolo de unde sunteți așezată, vedeți bine că buiandrugii și ramele ferestrelor sunt fisurate. Și asta într-o structură nu mai veche de doisprezece ani. Ați spus-o cu gura dumneavoastră, scara e înfiorătoare. Nu eu am inventat problema. Eu doar vorbesc despre lucruri deja întâmplate. Greșeala a fost adăugarea noii construcții la casa-gaj inițială.

Aurelia nu ridică privirea.

– A fost o sugestie isteață din partea câtorva colegi ai soțului dumneavoastră. Bag mâna-n foc. Înțeleg că e tentant să păstrezi o structură veche în loc să plătești pentru demolare și abia apoi să reconstruiești. Poate c-a părut o treabă chibzuită să anexeze dormitoarele de la etaj direct peste buiandrugii și ramele de odinioară. Prea des suntem convinși că ce e convenabil este și corect. Dar asociații ăștia nu erau arhitecți. Ideea lor a fost nesănătoasă.

Doamna Brindle aduse cafeaua. Aurelia o turnă, nimeni nu scoase o vorbă. Rose luă o înghițitură, privi adânc în ceașcă, apoi o puse jos.

– Mamă, doamna Clark are noul număr din *Godey's Lady's Book*. Sigur o să vrei să-l vezi. Are o mulțime de bonete adorabile. Și n-o să-ți vină să crezi, dar are modele noi de la doamna Demorest. S-a dus la magazinul ei din Philadelphia și i-a memorat croiurile, așa că poate să ni le copieze. E vicleană rău doamna Clark a noastră.

– Avem noroc cu ea, aprobă Aurelia.

– Și Thatcher, pianul trebuie acordat. Te ocupi tu? Polly trebuie să-și reia lecțiile. Chiar dacă nu mai e la doamna Marberry.

Peste sufragerie se așternu tăcerea. Flăcările lumânărilor tremurau la unison, în vreme ce afară o ușă se tot deschidea și închidea. Thatcher ascultă murmurul unei gospodării conduse de nesfârșitele ei griji: ceștile de porțelan care nu se potriveau cu farfurioarele, mânerul pompei din curte, care scârțâia

când doamna Brindle lua apă ca să spele vasele rămase de la masa lor, capacul scaunului de toaletă de la etaj, pe care îl ridicau și îl lăsau și unde Gracie, făcând curat în dormitoare, avea să găsească petele unui doliu de taină. Refrenele tăcute ale căminului său în destrămare.

***

– Am o substanță în sticluța asta, spuse Thatcher, ținând în sus flaconul etanșeizat.

Îndoiți, elevii priviră chiorâș golul dinăuntru. Știința era pentru ei un motiv de perplexitate, de care se apropiau cu expresii rigide și neîncrezătoare, la care tinerele domnișoare adăugau și îmbufnarea specifică genului lor, scrutându-l pe profesor de sub streașina bretonului încrețit. Thatcher îi adora pe toți.

– Nicio grijă, ochii nu vă joacă feste. Nu vedeți ce e în sticlă pentru că nu este nici solid, nici lichid. Este un gaz. Și-n general nu vedem gazul, așa-i?

– Nu, domnu', da' sigur îl mirosim. Când trage bunicu' una, o simți din camera ailaltă. Mai ales dac-a mâncat ficat cu ceapă.

Cuvintele de înțelepciune îi aparțineau lui Willis Chester, care păru uimit când colegii izbucniră în hohote. Serios băiat mai era și Willis, mai mic și decât colegii lui băieți, și decât cele mai multe dintre colege. Probabil că familia îi dăduse voie să mai facă doi ani de școală doar în speranța că va mai crește înainte să-i facă vânt la munci grele. Când luase postul, Thatcher se aștepta să întâlnească urmași de istorici și de filozofi, dar și dacă bătrânii aceștia se reproduceau vreodată, progeniturile lor nu erau decât picături în oceanul de truditori ai Vinelandului. Aproape toți elevii lui erau stirpe de fermă sau de fabrică, lăstari ca bietul Willis, care încă părea să aștepte prima masă completă din viața sa. Lui Thatcher îi venea să-i aducă resturi de acasă.

– Willis, ai perfectă dreptate. Recunoaștem adesea un gaz după mirosul pe care îl emană și de aici pornește și experimentul nostru de astăzi. O să scot capacul sticlei și o să stăm cu toții foarte liniștiți, ca să vedem ce se întâmplă. Când credeți că ați identificat gazul, vă rog să nu-l numiți cu voce tare. Vreau doar să ridicați mâna.

Chiar în clipa în care trase dopul de bumbac, o mână din spatele clasei țâșni în aer: Icyphenia Bottom, cu veșnicele cosițe oranj desfăcute și cu rochia galbenă în carouri purtată în fiecare zi din viața ei, moștenită de la una sau de la mai multe surori mai mari. Icyphenia voia să facă pe plac cu orice preț; învățând din greșeli, Thatcher deprinsese bunătatea de a o lăsa să umple călimările în fiecare dimineață, trecând-o cu vederea în rest. Ceilalți elevi, așezați doi câte doi la pupitrele lor, stăteau acum cu ochii mari și nările subțiate, circumspecți, dar dornici de iluminare. Lămpile le pâlpâiau pe deasupra capetelor. Nimeni nu vorbea. După un moment, o mână încrezătoare se ridică în prima bancă: Giovanna Persichetti. Cu fața rotundă și nasul în cărți, liniștită din fire, Giovanna cunoștea răspunsurile la toate întrebările pe care i le pusese vreodată și probabil și la cele pe care nu i le pusese. Urmă

colega de bancă a Giovannei, apoi și mai multe mâini, toate în vecinătatea ei. Cu lentoarea unei mișcări onirice, valul de olfacție ridica mâinile din față până în fundul încăperii. După vreo cinci minute, numai câțiva elevi răzleți mai stăteau încruntați, străduindu-se încă fie să miroasă, fie să identifice.

– Foarte bine. Acum puteți spune cu voce tare ce este?

– Amoniac, strigă clasa, într-un cor pestriț în care Thatcher mai distinse „aer alcoolic" și alte câteva variațiuni, printre care și „coteț de păsări".

– Amoniac este corect. Numit și aer alcalin. L-ați folosit toți acasă, ca dezinfectant. V-am auzit pe unii dintre voi spunând „corn de cerb". Numele acesta i se trage de la un proces manufacturier care folosește copite și coarne de căprioare sau alte animale. O să vorbim mai târziu și despre acest proces chimic. Acum vreau să vă gândiți la ceea ce am observat adineauri. Cum a ajuns amoniacul acesta la nasurile noastre. A ajuns la toată lumea în același timp?

Toate capetele bâțâiră în semn de nu convins. Thatcher făcu un pas în față, ca să-și pună recipientul pe catedră. Apoi se gândi mai bine și-l vârî într-un sertar.

– Nu. A ajuns mai întâi la primul rând și abia în cele din urmă la ultimul. Gazul s-a deplasat prin aer ca un roi de albine.

La auzul acestui cuvânt, câteva fete tresăriră dramatic, așa că își revizui analogia.

– Bine, atunci ca un stol de porumbei. Sau ca un banc de pești care se mișcă prin apă. Și asta pentru că gazul este alcătuit din particule, la fel cum un stol este alcătuit din păsări. Particulele se numesc molecule.

Se întoarse și scrise cuvântul *moleculă* pe peretele de ardezie din spatele său, observând ca de fiecare dată cât de dubios putea să arate un cuvânt când era scris cu litere de-o șchioapă, la câțiva centimetri de nas. Se întoarse din nou spre corul său.

– Și la fel ca păsările sau peștii, care tind să se miște cu o anumită viteză, așa și moleculele. De pildă, în cazul amoniacului, viteza este de aproape o treime de milă pe secundă. Se mișcă repede, nu-i așa?

Toți băieții și Icyphenia încuviințară din cap cu însuflețire.

– Acum, dacă așa stau lucrurile, de ce le ia moleculelor atât de mult ca să ajungă până în capătul încăperii?

Avu strania senzație că lucrurile nu mai erau la locul lor. Toată atenția elevilor se îndreptase brusc spre ușa din spatele lui, la stânga. Aruncă o privire furișă, deși nu era nevoie. Sigur era Cutler, stând la pândă. Câtă vreme bărbatul nu deschidea gura, Thatcher se putea face că nu vede, refuzând astfel să-l invite înăuntru. Uneori pleca.

– S-au mișcat mai încet pentru că le-a stat ceva în cale. Încăperea aceasta era deja plină cu alt gaz, pe care îl numim aer.

Priviri goale. Cutler zăbovea la ușă, era sigur. Se strădui să păstreze aparența unei destinse stăpâniri de sine, care cu numai câteva clipe în urmă fusese autentică.

– În realitate, un amestec de gaze. Dacă aveți vreo urmă de îndoială, trageți adânc aer în piept și simțiți cum vă umflă plămânii.

Thatcher urmări puterea sugestiei umflând o duzină de piepturi. Cât se înălțară și coborâră la loc, el scrise pe placa de ardezie formula NH3, apoi apucă strâns spătarul scaunului, ca să-și domolească șirul gândurilor.

– Moleculele unui gaz se ciocnesc în drumul lor de moleculele altui gaz și uneori ricoșează. Luând-o în toate direcțiile, se-nțelege. Să-mi fie iertat, tinere domnișoare, dar moleculele chiar se comportă ca un roi de albine, unde fiecare insectă în parte se avântă cu furie, și totuși stupul întreg se mișcă prin aer cu o alură regală. Cunoașteți cu toții priveliștea, nu-i așa?

Unii încuviințară din cap. Încă erau cu toții vizibil preocupați de ușă. Al naibii om.

– Când un gaz se răspândește în alt gaz, înaintează la fel ca stupul acela. Inevitabil, dar lent. Dacă am putea închide ușa acestei încăperi (apăsă pe aceste cuvinte), dac-am sigila ferestrele și-am aștepta cam o zi, moleculele s-ar amesteca uniform prin aerul încăperii. Această proprietate a gazelor de a se dispersa unele prin altele a fost observată întâia oară de un mare om de știință, descoperitorul oxigenului, domnul Joseph Priestley.

Cutler își drese glasul cu un aer imperial și păși în încăpere.

– Bună ziua, Greenwood. Văd că ne chinuiți copiii cu povești bondărești.

– Doar metaforic, domnule profesor Cutler. Ce frumos din partea dumneavoastră să ne vizitați. Ne începem trimestrul cu studiul proprietăților elementare ale materiei. Discutam despre dispersia moleculelor.

– Tot aud cuvântul acesta, *moleculă*. Și totuși, nu-l găsesc în dicționarul lui Johnson.

Thatcher se abținu cu greu să nu-l insulte pe prostănac. Chiar era cu putință să nu știe un lucru atât de elementar?

– Aveți dreptate, este un cuvânt modern. Aparține în totalitate limbajului chimiei moderne. Îl găsim în *Dicționarul științific* al lui Nuttall, pe care ați avut generozitatea de a-l pune la dispoziția elevilor noștri, în bibliotecă. Anticipez că va apărea și în dicționarul lui Johnson, în câțiva ani. Întrucât moleculele sunt menite să reziste, încheie el, forțând un zâmbet.

– Suntem inspirați, copii? De *molecule*? Chimiștii aceștia moderni susțin că zboară toate printre noi, exact așa cum le-a creat Dumnezeu, perfecte și imuabile în număr și formă.

Pe Thatcher îl scotea din fire tot ce avea legătură cu această apariție bruscă, nu în ultimul rând folosirea cuvântului „copii" – nu doar o dată, ci de două ori. Dacă nu era școala, elevii aceștia ar fi bătut cuie în pingele sau ar fi adunat toamna paiele de pe culturile de fructe de pădure. Deja căsătoriți, sau dacă nu, pe cale de a se căsători. Thatcher îi predă frâiele lui Cutler și rămase privindu-le pe ființele acelea timide, mari deja, aflate pe muchia destinului lor. Cumva, îi frângeau și-i ungeau inima deopotrivă. Fetele aveau vârsta pe care trebuie s-o fi avut mama lui când își începuse scurta, dar intensa explozie reproductivă: un băiat pe an, până la al șaselea, care o lăsase prea slăbită ca să-i mai dea lapte sau

un nume. Povestea spune că stătea întinsă, privind pe fereastră, când a avut în cele din urmă un moment de inspirație, la vederea unui ins care prindea stuful[26] pe acoperișul colibei vecine.

De fiecare dată când tatăl său relua povestea – o dată la câțiva ani, beat turtă –, nu uita să sublinieze ce noroc avusese Thatcher că nu-l zărise în loc pe negustorul de tinichele sau vreo cotoroanță golindu-și oala de noapte. Atunci, frații lui își aminteau și ei de fiecare dată să-l strige Tinker[27], sau și mai bine, Pisspot[28]. Nu se putea spune dacă între părinții lor existase vreo urmă de tandrețe, dar când se trotila, bătrânul era în stare să arate destulă afecțiune față de soția lui moartă cât să-i învinovățească cea din urmă aschimodie pentru toate lipsurile din prezent.

Cutler îi dădea mai departe cu Dumnezeu și moleculele, însușindu-și-le pe amândouă:

– Așadar, descoperim că atunci când urmăm calea științei pure, ajungem la acele câmpii elizee unde știința trebuie să se oprească și să lase loc devoțiunii. Corect, profesore Greenwood?

Thatcher observă că elevii zăboveau cu privirea asupra mâinii lipsă, sau mai bine zis asupra dispozitivului care îi ținea locul. Astăzi era rândul cârligului obișnuit, cu cleşti, probabil mai bun la apucat decât degetele de lemn și cu siguranță mai amenințător. Printre elevi umbla vorba că ținea acasă un braț de aur într-un toc de vioară căptușit, pe care îl scotea numai la zile mari. Indiferent de proteza pe care o purta, își ținea mereu încheietura atârnată pe lângă șold, gândindu-se probabil că așa va trece neobservată.

Urmă un lung moment de liniște înainte ca Thatcher să-și dea seama că i se adresase o întrebare. Ochii se dezlipiră șovăielnic de pe mâna lipsă, mutându-se asupra profesorului și rămânând în așteptare. În clipa aceea, și-ar fi dorit să existe un soi de ușă magică prin care să-i scoată pe toți și să-i ducă departe de omul acela.

– Nu sunt sigur că înțeleg la ce vă referiți, domnule.

– Sunteți de acord că nu poate exista o cauză naturală pentru moleculă, ci doar una sfântă?

– Tot ce știm despre cauzele naturale știm din observație.

Cutler își dădu capul pe spate în chip comic, ca și când Thatcher tocmai ar fi scos un șarpe de jucărie din buzunarul vestei. Până și chipul îi era ridicol: rar văzuse Thatcher la viața lui un bărbat atât de lipsit de mustăți.

– Puteți să ne arătați o moleculă? ceru el. Am fi cu toții foarte încântați s-o vedem!

– Pot, însă ar cere o considerabilă răbdare. Chiar când ați intrat, eram pe punctul de a le explica elevilor că observațiile lui Bernoulli pe marginea presiunii l-au condus la ipoteza existenței unor particule mișcătoare minuscule. Ipoteză pe care au confirmat-o mai târziu experimentele lui Le Sage. Dimpreună cu doctorul Joule, care a calculat velocitatea acestor particule în interiorul unui nor de hidrogen.

Thatcher simți că își recapătă încrederea, ca și când Joule și Bernoulli s-ar fi

aflat în spatele lui.

– Acești bărbați ne-au arătat moleculele tot așa cum v-aș putea arăta eu un uragan, de pildă. Nu prin aerul vizibil, ci prin impactul forței sale asupra copacilor scuturați de vânt și asupra acoperișurilor stricate ale grajdurilor. Adică lucruri pe care le vedem foarte bine. Așa cunoaștem moleculele.

Cutler afișă o figură nelămurită. Fără să vrea, semăna cu un clovn. Cu chipul lui rotund, nu-l prindea deloc lipsa pilozității, o alegere foarte stranie pentru un bărbat atât de fascinat de modă.

– Cunoaștem moleculele după *acoperișurile stricate ale hambarelor*?

Thatcher se întrebă ce altă sarcină poate fi mai dificilă decât să-l încredințezi pe un prost de propria înțelepciune.

– Ei bine, domnule, m-ați surprins iarăși exprimându-mă în cheie metaforică. După asta cunoaștem forța uraganelor, într-adevăr, iar moleculele le putem cunoaște în manieră similară, deși nu identică. În ambele cazuri folosim deducția. Mulțumesc că mă ajutați să clarific. Studiem particulele nevăzute observându-le efectele. Descoperirea survine din mici creșteri în greutate și dimensiuni, pe care le numim date și care ne oferă răspunsuri la întrebări formulate cu grijă în prealabil.

– Dar, vedeți dumneavoastră, *datele* nu ne pot lumina cu privire la originea lucrurilor.

Cutler îi întoarse spatele lui Thatcher, rămânând cu fața la clasă:

– *Moleculele*, planetele și orbitele lor, toate aceste mistere depind de o anumită distribuire a materiei. *Greutatea* și *dimensiunile*, copii, nu ne vorbesc decât despre noi înșine, căci sunt produsele propriei noastre aspirații. Nu ne spun nimic despre univers, ci doar despre om, despre căutarea preciziei văzului și auzului și despre tânjirea noastră după adevăr. Cu alte cuvinte, despre însușirile noastre cele mai nobile.

Thatcher rămase tăcut în vreme ce bărbatul se lansa într-una dintre divagațiile lui. Și dacă fuseseră până atunci lângă umărul lui Thatcher, Joule și Bernoulli sigur se fofilau acum spre garderobă. Privi mâna dreaptă a lui Cutler cum face, singuratică, mai multă treabă decât două la un loc, tocându-i ritmul frazelor ca și când ar fi dirijat o orchestră pe jumătate oarbă.

– Iar însușirile acestea nobile le putem *revendica* doar pentru că sunt componente esențiale ale Lui, Cel Care ne-a *creat*. Cel Care la începuturi n-a creat numai păsările cerului și vietățile pământului. Căci, vedeți voi, *mai întâi* a trebuit să creeze materialele din care sunt făcute aceste lucruri…

Cutler își întrerupse brusc predica, adulmecând aerul cu o mină cel puțin scârbită:

– Miroase a soluție de curățat.

Privi circumspect prin preajmă.

– Cumva s-a vărsat ceva din greșeală?

Se întoarse amenințător spre Thatcher:

– Sper că nu vreun dezastru în urma unui *experiment*. Am discutat deja despre asta.

– Domnule, politica dumneavoastră este clară. Nu i-aș expune niciodată pe elevi la vreun pericol.

Thatcher se uită în treacăt la formula NH3 de pe tabla de ardezie și îndrăzni să le facă vag cu ochiul elevilor, apoi spuse:

– O dispersie de gaze, presupun. S-ar putea să fie un caz de ficat cu ceapă.

***

Rar îl părăsea pe Thatcher iritarea, însoțindu-l până și acasă. Atât de des se certa în sinea lui cu Cutler, încât Rose l-a surprins odată vorbind singur în salon și l-a întrebat cu toată seriozitatea dacă văzuse cumva o fantomă.

– Bineînțeles că nu.

Știa cum s-o sărute pe frunte și să-i aline îngrijorarea. Oricât îl adorau pe Poe și casa Usher în prăbușire, femeile din casa aceea n-ar fi tolerat în veci o fantomă sub acoperișul lor.

Rose găsi pe canapea fleacul pe care îl căuta și plecă din nou, lăsându-l să fiarbă în suc propriu. El rămase pe loc, la fereastră, privind cu ochi goi peluza dintre casa doamnei Treat și a lui. Polly le dăduse drumul lui Scila și Caribda pe ușa din dos. Îi urmări pe traiectoria predestinată a plimbării lor de înviorare din fiecare dimineață: mergeau în linie dreaptă până la stejar, căruia îi dădeau ocol și-l adulmecau, apoi treceau la fag, unde amândoi urinau. Rose sigur nu observase, altminteri ar fi luat-o personal. Multă fericire depindea de neștiința lui Rose.

Măcinat de o tulburare pe care o ascundea de soția lui, Thatcher se hotărî să vorbească din nou cu doamna Treat despre nesuferitul de Cutler. Prima oară se arătase încurajatoare – măcar în privința verticalității –, dacă nu chiar empatică față de necazul lui. Oricum, în ea sigur avea să găsească un aliat. Pe lângă asta, mai era și lidera unei societăți botanice frecventate de unele dintre cele mai sus-puse matroane ale Vinelandului. Prietena ei Phoebe era soția lui Charles Campbell, cel cu faimoasele prelegeri despre spiritualism, istoric al orașului și om de încredere al lui Landis. Prin mijlocirea acestor canale laterale, doamna Treat ar fi putut avea ceva influență.

***

A așteptat o nouă șansă de a salva câinii, dar ei își uitaseră fostul salvator și acum îi jurau credință lui Polly. Lăsat să bâjbâie după o nouă stratagemă, Thatcher se hotărî în cele din urmă să apeleze la scuza de a cere ori de a oferi cu împrumut o carte. Luă două la subsuoară: prețiosul lui exemplar din *Flora Novae-Zelandiae* a lui Hooker și proaspăt apăruta *How Plants Behave* a lui Gray. Pe cea din urmă, scrisă într-un limbaj simplu, pe înțelesul tinerilor, Thatcher o propusese spre a fi folosită la ora lui. Avea de gând s-o întrebe pe doamna Treat dacă, după părerea ei, Cutler o va aproba. Thatcher era optimist; nu credea că individul are destul creier cât să-și dea seama că era o introducere în darwinismul cel mai pur.

Își găsi vecina foarte necăjită, în fața ușii principale, împungând grinzile verandei cu o coadă de mătură. În cele din urmă, dintre ele ieși o pisică neagră care alunecă precum o pată întunecată în josul stâlpului îmbrăcat în iederă, ducând în fălci ceva cu pene.

– Le disprețuiesc pe pisicile astea. Sunt ale dumneavoastră?

– Spre ușurarea mea, pot să spun că nu. Numai câinii, care au învățat în cele din urmă să-și tolereze propriii stăpâni.

– Puteți să mi-i trimiteți oricând înapoi. Știau să-i țină la distanță pe diavolii ăștia. Detest să recurg la măsuri extreme, dar uneori n-am încotro. Prin locurile astea s-a auzit de pisici care s-au sinucis, domnule Greenwood.

Thatcher făcu un pas înapoi, convins că vecina lui era capabilă de crimă. Încruntându-se în sus, la grinzi, cu un șorț pătat purtat peste rochie, clipind iritată printre șuvițele întunecate scăpate din cocul răsucit la ceafă, era o priveliște neobișnuită.

Își netezi șorțul și păru să-și vină în fire:

– Doriți să intrați?

– Ceva îmi spune că s-ar putea să nu fie cel mai potrivit moment.

Ea clătină din cap:

– Răul e deja făcut. Eram în salon, puneam pe tutori o mică ferigă, când i-am auzit afară pe prietenii mei. Păreau la mare ananghie. Ca orice părinți care își pierd progeniturile. Mă doare inima c-am auzit avertismentul prea târziu.

– Supraviețuirea celui mai puternic, o consolă Thatcher. „Natura, crudă-n dinți și gheare."

– Știți mai mult ca sigur că-l citați pe Tennyson, care e un poet sentimental. Felinele astea n-au nicio treabă cu *natura*. Sunt cocoloșite de stăpâni umani care le răsfață de-ajuns sănătoase tun, apoi le dau drumul prin vecini, ca să bage spaima-n bietele sălbăticiuni care au încercat din răsputeri să-și construiască cuiburile și să-și clocească puii.

Sfredeli cu ochii ei întunecați ființa lui Thatcher, care nu găsi niciun răspuns pe măsură.

– Și-apoi, noaptea, se-ntorc la ele acasă să-și lipăie laptele și să se culce pe perne moi. Asta nu-i luptă dreaptă.

– Aveți absolută dreptate.

Ea mijii ochii:

– Mă credeți la fel de sentimentală ca Tennyson. Dar perechea care țipă acolo, în arborele-Iudei, a pierdut deja trei cuiburi vara asta din pricina pisicilor. E prea târziu acum ca să mai clocească, toamna e înaintată și mai sunt doar câteva săptămâni până la migrație. Bietele păsări, erau înnebunite să aibă și ele măcar un succes reproductiv înainte de sosirea iernii.

– Vă înțeleg supărarea. Nimeni n-ar putea lua țipetele acelea drept altceva decât disperare.

Thatcher privi lung spre arborele-Iudei și propria pierdere îi țâșni pe neașteptate: un copil care făcuse parte din viitorul lui pentru atât de puțină vreme, iar de-acum avea să rămână pentru totdeauna îngropat în trecut.

– Cred că și-au construit cea din urmă locuință aici, pe veranda mea, în speranța că o să-i ajut s-o protejeze. Și am dat greș.

Acum își ținea mătura la subsuoară, soldat în repaus.

– Doamnă Treat! Dar ați încercat.

Ea încuviință din cap, gânditoare.

– Sturzii ăștia sunt niște prieteni speciali. Sunt prietenoși și inteligenți, iar masculul e muzicianul dumbrăvii. M-am chinuit strașnic să le câștig încrederea ăstora doi. Le dau să mănânce afine. Poftiți înăuntru.

Thatcher se abținu să remarce că, domesticind păsările, își submina singură pledoaria împotriva pisicilor cocoloșite. Femeia era foarte mâhnită. O urmă în salon, unde ea îi arătă un scaun aproape de birou, apoi dispăru în bucătărie. O auzi vorbind în șoaptă, dându-i niște instrucțiuni fetei în casă.

Thatcher privi în jur. Salonul era inundat de lumină și plin cu plante în ghiveci, cărți pe jumătate citite, lăsate deschise, și schițe botanice puse printre portretele îngrămădite pe polița de deasupra căminului. Și nicio broderie. Se simțea acasă. Își dădu seama că, de când sosise în Vineland, nu se simțise așa pe deplin în nicio altă încăpere. Se crezuse a cincea roată la căruță într-o casă de femei, dar și aceasta tot casă de femei era: o a doua pereche de încălțări înnoroiate, micuțe, se afla astăzi pe cămin lângă cea a doamnei Treat. Zăbovi cu privirea asupra celor patru ghetuțe, încercat de o stranie împerechere de emoții, instinct protector și invidie.

Un șir de capcana-lui-Venus în ghivece de pământ, aliniate pe pervazul bovindoului, își așteptau rația de muște, spera el, și nu carnea doamnei Treat. Ei n-ar fi știut să-i numească esența botanică, dar sigur nu era o plantă carnivoră. Era un soi de arbore, avântat spre cer și stăpân pe sine. Thatcher se ridică și privi păianjenii constructori de turnuri în bombonierele lor. Casele rămâneseră splendid de intacte, dar proprietăresele tot timide erau. Se întoarse la scaunul lui. Pe biroul doamnei Treat, în învălmășeala de corespondență și ferigi pe jumătate căzute, observă o mică fotografie înrămată, înfățișând un bărbat cu melon și lavalieră. Portretul părea așezat acolo înadins, probabil smuls din grămada de pe poliță. Se aplecă să se uite mai bine: misteriosul domn Treat, pesemne. Nas acvilin, mustață arătoasă, păr creț și întunecat. Bărbatul era uimitor. Puțin mai tânăr decât doamna Treat, cel puțin în portretul acela. Thatcher auzise că era mai bătrân.

Când ea apăru în ușă, se prefăcu interesat de ferigile puse pe tutori.

– Iată-ne, spuse ea veselă. Aceea e o micuță *Schizaea pusilla*, rară. Am adus-o ieri din mlaștini. Ați apucat să vedeți Pine Barrens de când am vorbit?

– Din păcate, nu. Mă tem că sunt foarte reținut cu treburi, sub pretextul unui serviciu bănos. Dar sper să-mi duc elevii într-o bună zi, dacă voi obține permisiunea profesorului Cutler.

– Desigur. Liceul.

Se așeză în fața lui, cu mâinile în poală. Încă era încinsă cu șorțul.

– Cum sunt elevii dumneavoastră, domnule Greenwood? Întrezăriți vreo lumină în ei?

Thatcher fu luat prin surprindere de întrebare. Nimeni nu-l mai întrebase așa ceva. Rose nu părea să aibă vreo curiozitate în legătură cu munca lui.

– Aproape toată lumea poartă șorțulețe, spuse el. Nouă fete și de-abia trei băieți la cursul avansat de științe și cam același raport la cel introductiv. Mă gândesc în fiecare zi la sfatul dumneavoastră, cum educația le-ar putea scăpa pe fetele acestea de o istovitoare spaimă de natură. Devine speranța mea cea mai profundă.

– Atât de multe fete care studiază științele. Foarte încurajator.

– Așa am crezut și eu, până când am observat că dezechilibrul e constant la liceu. Tinerelor domnișoare li se permite să mai urmeze și cei doi ani suplimentari de studii. În schimb, băieții de aceeași vârstă cu greu pot fi scutiți de muncile lor grele, doar de dragul unei simple diplome.

Doamna Treat zâmbi scurt, straniu.

– Bineînțeles. Nici măcar aici, în Vinelandul întemeiat, chipurile, pe principiul sănătății viguroase și al minții înfloritoare.

– V-au influențat principiile acestea pe dumneavoastră și pe domnul Treat când v-ați hotărât să vă mutați aici?

– Am fost influențați, spuse ea cu grijă. Eu am văzut Barrens și pădurile ca pe niște oportunități de a studia istoria naturală. Soțul meu era dornic să-și aprofundeze studiile de spiritualism. Cunoștea aici niște membri ai Societății liber-cugetătorilor care îi promiteau un public avid pentru prelegerile lui.

– Ce fel de prelegeri ține?

Doamna Treat privi scurt în tavan, apoi spre ușă.

– A dezvoltat teorii despre tărâmurile eterice. Ceea ce numește ipoteza lui nebulară despre maree și planete și așa mai departe. Gravitația nu joacă niciun rol în povestea asta.

Bărbatul eterului, femeia evidenței: Thatcher contemplă această însoțire, poate chiar mai precară decât a lui.

– Credeam că e medic.

– Nu sunteți singurul. Dar Joseph nu a studiat medicina. Nu a urmat niciun fel de studii oficiale. A lucrat în timpul războiului ca asistent pe lângă ofițeri din sectorul medical.

– La fel ca mine! Surprinzător. Atât că, în cazul meu, *asistent* ar fi o supraestimare. Eram un băiat bun la toate prin spitalul din Boston. Privind în urmă, cred că nu-mi dădeau pe mână decât cazurile pierdute. Sunt sigur că experiențele mele nu se compară cu cele ale doctorului Treat.

– Eu n-aș fi așa de sigură. Și totuși, dumneavoastră n-ați sosit în oraș prezentându-vă drept „doctorul Greenwood".

Fata sosi cu ceainicul și doamna Treat se ridică s-o ajute, făcând loc pe biroul aglomerat pentru farfurioare și feliile de tort. Thatcher se întrebă dacă are vreo șansă să salveze conversația de la crime feline și soți grandilocvenți. Sumbrul subiect Cutler n-ar fi făcut decât să-i strice ziua și mai tare.

– Domnule Greenwood, v-o prezint pe Selma. Mi-e de mare ajutor în bucătărie, după cum vedeți, și la fel de pricepută la întrebuințat cazmaua și la

presat plante. Mă însoțește adesea în expedițiile mele de cules.

Selma făcu o reverență promptă. O lumânărică de fată, zburlită și palidă, cam de aceeași vârstă cu Polly, ghici el, dar mai deprinsă cu munca.

– Doamna a lăudat îndelung Pine Barrens, i se adresă el. Sunt nerăbdător să văd locurile acelea. Sper că în curând vă voi putea însoți ca asistent al asistentei. Mă pricep de minune să car lucruri și să mă înnămolesc la modul cel mai deplorabil.

Selma zâmbi încurcată și privi spre doamna Treat.

– Îți mulțumesc, draga mea, îi spuse. Poți să pleci. Te rog, du-i niște ouă mamei tale, sper că se simte mai bine.

Doamna Treat turnă ceaiul. Thatcher își trase scaunul mai aproape de birou și primi ceașca, sperând ca asta să-i ridice moralul vecinei sale.

– Pare o fată isteață. Deși prea tânără ca să fie trimisă la muncă.

– Selma are două surori și mai mici decât ea care au intrat în slujbe. O familie amărâtă. După o recoltă eșuată, ferma lor de fructe de pădure s-a întors la Landis. Recuperată, presupun. Au rămas fără casă.

– Dar are o casă aici, sugeră el. Sunt sigură că influența dumneavoastră este o mare alinare.

– Încerc s-o învăț pe Selma puțină botanică. Mă tem că nu are altă șansă la educație.

Mary își puse ceașca jos și o privi lung, cufundată în sine. Ochii îi alunecară spre fotografia de pe birou. Masca mâhnită îi reveni pe chip.

– Îmi pare rău pentru puișorii pierduți, spuse el. Ai dumneavoastră, vreau să spun. Pentru micuțele păsări.

Ea ridică privirea.

– Of! M-ați văzut în culmea mâniei. Acum o să duceți vorba prin vecini că le-am pus stricnină pisicilor. Ca să fiu sinceră, m-am gândit și la asta, dar n-am fost în stare s-o fac. Sunt prea slabă de înger.

– Scumpă doamnă, în căminul meu am văzut culmi mai mari ale mâniei din pricina unor vătămări abia vizibile cu ochiul liber. A dumneavoastră nici nu va mai fi pomenită.

Ea zâmbi, dar încă părea supărată.

– Am picat într-un moment prost. Voiam numai să discutăm despre o carte, dar asta poate să aștepte.

– Într-adevăr. Dar nu doar din cauza pisicilor.

Ezită, observând cărțile din poala lui Thatcher.

– Am avut o supărare dintre cele mai chinuitoare, din rândul celor pentru care omul nu se poate învinui decât pe sine însuși. Am făcut o greșeală stupidă.

Privirea îi adăstă din nou pe portretul de pe birou. Thatcher pretinse că abia atunci îl observa.

– E soțul dumneavoastră?

– A, nu. Nicidecum. E entomologul de stat din Missouri, domnul Charles Valentine Riley.

– Într-adevăr.

Nu era prima oară când Thatcher se gândea în salonul acela la *Alice în Țara Minunilor*, cartea domnului Carroll. Polly i-o citise cu voce tare.

– Este editorul publicației *American Entomologist*, încă de la moartea timpurie a domnului Walsh. Dar probabil că sunteți la curent. Citiți revista, domnule Greenwood?

– N-am avut ocazia până acum. Aș împrumuta-o bucuros dacă aveți exemplare.

Thatcher își închipui o revistă dedicată în întregime insectelor, *ilustrată*, pătrunzând în casa lui. Ar fi trebuit să se ascundă printre jupe, împreună cu Edgar Allan Poe.

– Presupun că-l cunoașteți pe editor.

– Eu și domnul Riley ne-am scris ani întregi aproape zi de zi, de când am început să contribui la revistă. La început mi-a fost de mare ajutor cu indicațiile de stil pe care mi le oferea, apoi, cu timpul, am devenit de-a dreptul avizi în a ne asista reciproc identificările. Îi pun adeseori micul portret aici, pe birou, ca obicei al corespondenței noastre.

– Cum e și firesc între prieteni și colegi devotați. Probabil că nu duceți deloc lipsă nici de unii, nici de ceilalți, doamnă Treat. Înțeleg că sunteți publicată la scară largă.

– Da, din asta trăiesc. *American Entomologist* plătește sume generoase, ceva mai bine decât revistele de popularizare. Nu plătesc numai pentru articole, ci și pentru specimene.

Se uită din nou la cărțile din mâinile lui Thatcher.

– Dar poate că direcția asta de lucru nu prezintă interes pentru un educator.

– Mă văd scriind, într-o bună zi. Am făcut lucrări de ilustrație, mai ales în anii în care îi asistam pe ofițerii medicali, înainte să pot merge la universitate. Observ că botanica îmi place de o mie de ori mai mult decât să schițez cadavre.

Lui Rose nu i-ar fi putut spune niciodată că dăduse cu ochii de un cadavru și cu atât mai puțin că înregistrase nenumărate autopsii cu creioanele lui. Dar Mary primi veștile cu calm.

– Însă pentru asta ar trebui să fac o descoperire care să merite osteneala. Un educator trebuie să fie înainte de toate un căutător. Cât despre munca de cercetare a specimenelor botanice, la asta nu m-am gândit.

– Mă ajută să-mi țin coșul de cărbune plin, nu mă sfiesc să v-o spun. Și firește că e o ocupație minunată să pleci într-o misiune de descoperire în aer liber. Astăzi, domnul Riley a cerut larve vii și pupe de *curculionidae*, obrăznicuții noștri de trombari.

– Nu mi se pare deloc premisa pentru o zi proastă.

– Nici nu este. Dar în scrisoare s-a referit la altceva, o chestiune profesională. Mă doare să vorbesc despre asta. Domnule Greenwood, aici sunt pierdută. Dumneavoastră credeți că am o mulțime de prieteni. Dar în situația asta descopăr că nu am niciun coleg potrivit ca să-mi îndrume mâna.

Thatcher ezită:

– Păi, în cazul acesta… aveți toată libertatea să vorbiți despre problemă sau s-o păstrați pentru dumneavoastră. Numai să vă simțiți împăcată.

După o foarte scurtă pauză, ea clătină din cap:

– N-o să mă simt împăcată până când n-o să vorbesc cu cineva. Domnul Riley m-a dojenit pentru că am omis să-i atribui ilustrațiile pe care mi le-a făcut pentru un articol pe care l-am publicat. Sugerează că a fost o *apropriere*, spuse ea, evitând privirea lui Thatcher. E un sprijin atât de mare, domnule Greenwood, iar eu m-am purtat ca o nelegiuită.

– Nicidecum. Sunt sigur că omisiunea a fost accidentală.

– O, desigur! Știe și el asta.

Hotărâtă de-acum să-și urmeze mărturisirea, luă o scrisoare de pe birou și citi: *Știu că nu a fost intenția dumitale să omiți atribuirea, dar nu dobândești nimic, ba chiar pierzi mult dacă nu-ți repari neglijența. Nu-ți însuși relele deprinderi! Muncești din greu, cu mintea și condeiul, și numai pentru că-ți apreciez munca și doresc să te văd triumfătoare îmi îngădui remarci precum cele de mai sus.*

Îl cercetă atent pe Thatcher, punând scrisoarea înapoi pe birou.

– Iată, exclamă Thatcher. A spus-o cu gura lui – nu v-ați vătămat în niciun fel prietenia. Vă prețuiește în calitate de profesionistă și colegă și vă roagă să-l vedeți în aceeași lumină.

Thatcher fu distras de cuvintele pe care le văzu scrise clar în josul paginii: *P.S. Apropo, cum e cu domnul T.? Încă sunteți separați?*

– Aș vrea eu. Mi-aș dori să mă văd în aceeași lumină.

– Doamnă Treat, eu spun așa: Charles Darwin vă e prieten. Mulți colegi de-ai mei din Boston ar da o corespondență cu Atotputernicul pe o asemenea legătură.

Zâmbi din nou, dar tot cu tristețe:

– Da, însă ei ar ști să se poarte în ambele circumstanțe. Nu și-ar permite să fure munca altcuiva și nu și-ar însuși *relele deprinderi*.

– Vorbiți de parcă prietenul dumneavoastră v-ar fi numit tâlhar la drumul mare, dar n-a făcut-o. A fost o simplă scăpare și nimic mai mult.

– Simplă și prostească. Mă simt ca un copil prins cu firimituri la gură. Nici măcar nu mi-a dat prin cap să-i pun numele pe ilustrații. Și mai sunteți și ilustrator! Probabil că simțiți fărădelegea ca și când ar fi îndreptată împotriva dumneavoastră.

Thatcher îi privi mâinile subțiri, cu pielițele smulse, împreunate pe birou ca în rugăciune. Mâinile cuiva care muncește.

– Doamnă Treat, vă rog să vă arătați și dumneavoastră înșivă ceva din bunătatea pe care o nutriți pentru păsările din grădină. Ați uitat, atâta tot.

– Nu, adevărul e că nu m-am gândit. De obicei îmi predau articolele însoțite de propriile ilustrații, sau de cele pe care mi le face draga mea prietenă Phoebe Campbell. Aceasta a fost prima mea contribuție asistată de un om de anvergura lui Charles Riley. Vă dați seama de diferență. Ați fost la universitate, unde ați deprins nu numai legile științei, ci și subtilele reguli dintre oameni.

Datorii și atribuții.

– Dumneavoastră n-ați fost la universitate?

Privirea ei surprinsă îl făcu să vrea să-și înghită limba.

– A fost o întrebare necugetată. Îmi cer iertare. Atât că…

Privi în jur prin încăpere, neștiind să explice clemența pe care o găsise acolo.

– În casa dumneavoastră am văzut atâtea lucruri imposibile devenind plauzibile.

Ea clipi rar, căzută parcă pradă unei suferințe.

– Și s-au mai auzit cazuri, adăugă el. Am citit că domnul Darwin însuși sprijină cauza a șapte femei din Edinburgh, toate calificate pentru a studia medicina.

– Doamne-ajută să reușească. Eu nu sunt decât o fiică de pastor, trimisă la un pension din Ohio.

Iisuse Hristoase. Și-o închipui fată, făcând reverențe jalnice în fața vreunei oribile doamne Marberry, varianta Ohio.

– Și în pofida acestei piedici, v-ați câștigat renumele ca om de știință. Mă înclin cu cea mai profundă admirație, doamnă Treat. Spun adevărul.

– Mi-am câștigat renumele în purgatoriul unei societăți botanice de femei, unde în fiecare miercuri sunt implorată să dezvălui regulile unui aranjament floral plăcut privirii.

Thatcher simți o dorință teribilă de a-i lua mâinile într-ale lui. Lucruri imposibile în această casă.

– Îngăduiți-mi să vorbesc deschis. În prima zi în care am stat pe scaunul acesta și am ținut în mână o scrisoare din partea lui Darwin, adresată lui Mary Treat, m-am simțit atât de plin de invidie, încât nu m-aș fi putut îneca nici într-o fântână. De atunci încoace am aflat că sunteți o respectată colegă nu doar a lui Darwin, ci și a multor altor bărbați în fața cărora eu îmi pierd glasul. Profesorul Asa Gray, pe care îl veneram din curtea Harvardului. Îmi dau toată silința să mă comport ca un bun vecin și să îmi strâng invidia adipoasă într-un corset de admirație. Însă bucuros mi-aș da toată universitatea pe pensionul dumneavoastră, dacă mi-ar aduce o zecime din succesul pe care îl aveți.

– Un *corset* de admirație, domnule Greenwood.

În sfârșit, pe buze i se așternu un zâmbet neumbrit de tristețe. O licărire sfioasă, de elf.

– Trăiesc într-o casă de femei, spuse el. Mă voi vădi mult prea priceput la întrebuințarea metaforelor feminine. Știu denumirile modelelor de rochii în mai multe limbi și pot schița ideea că o bonetă nouă e mai de folos decât un acoperiș prin care să nu plouă.

– Impresionant, domnule Greenwood. Eu mă pricep numai la presele pentru plante, la cazmale și la domeniile noroiului.

– Nu-i așa că suntem niște păsări ciudate?

Îi atinse mâneca, însă doar atât. Mâna care îi căzu la loc pe cărțile din poală tremura.

Ea clătină din cap, dar nu în semn de respingere, ci a deznădejde.

– Probabil că mă mândresc prea mult cu ceea ce știu, pentru simplul fapt că am fost nevoită să învăț totul de una singură. Vă apreciez laudele, dar mă supraestimați. Colegii mei sunt la fel de departe de mine pe cât sunt arhanghelii. Când îi scriu domnului Riley, îi pun portretul aici în speranța că mă voi simți mai puțin singură pe țărmul meu.

– Pustia insulă a Vinelandului.

– Da. Cât de diferit trebuie să fie pentru dumneavoastră! Mă bucur sincer, domnule Greenwood. O nouă clădire a școlii! Cu președintele la inaugurare și cu un oraș întreg în sprijinul dumneavoastră și al micuților savante în șorțulețe. Norocoase fete!

– Dac-ați ști… Și eu sunt naufragiat pe un țărm pustiu. Angajatorul meu, domnul Cutler, e ostil actului însuși de predare a științei.

Ea se uită la el. Apoi luă o înghițitură de ceai și înclină capul într-o parte, ca și când i-ar fi derulat din nou cuvintele în minte. Apoi îl privi drept în ochi:

– Data trecută când am vorbit, i-ați pomenit ostilitatea față de Darwin. Acum vreți să spuneți că directorul este ostil față de știință în întregimea ei? Ce dovezi aveți?

– Îmi depun planurile de lecție și mi le refuză pe toate, cu excepția celor mai banale exerciții de învățare papagalicească. Ideea de experiment îl alarmează. Teoria științifică modernă îl înfurie, mai ales discuția despre Darwin, dar nu numai. Sugestia de a-i scoate pe elevi în aer liber, ca să studieze natura, e o blasfemie în ochii lui.

– În aer liber. Adică în Pine Barrens?

– Ar fi minunat. Dar până în clipa de față nu am propus decât aventuri micuțe, modeste. De pildă, să mergem în pădurea de la nord de Park Avenue, ca să adunăm semințe și nuci, pentru ca la întoarcere să le clasificăm taxonomic. Poate și să ne evaluăm descoperirile, pentru a demonstra abundența relativă a speciilor. Să plantăm semințele, ca să observăm ciclurile vitale. Toate aceste propuneri au fost cucernic respinse.

– Ca blasfemii, susțineți dumneavoastră, reflectă doamna Treat. Dar dacă vede școala asta ca pe un soi de biserică, atunci care sunt doctrinele lui?

– Disciplina și educația morală, balaurul lui cu două capete. Cu siguranță știți că umblă prin toată țara ca să țină prelegeri despre teoria lui, Stâlpii Îngemănați ai Pedagogiei. Probabil că Landis și liber-cugetătorii lui sunt mândri de iepurele grăsan pe care l-au prins în capcană punându-l pe Cutler director la liceul lor.

– Da. Prinderea în capcană a celebrului conferențiar a avut mai multe titluri în *Weekly* decât o lună întreagă de hambare incendiate.

– Mărturisesc că mi-a luat cam mult să-mi dau seama că sângele Vinelandului pulsează pus în mișcare de pompa Landis.

Mary se încruntă:

– Omul ăsta e ca eroul lui, Phineas Barnum, cu birourile poleite din Manhattan Island. Nu-i place decât circul.

– Cert e că soacra mea a căzut sub farmecele lui. Până și luptele între câini și competițiile de bebeluși[29] o aduc pe culmile extazului.

– Angajatorul dumneavoastră e parte din luptele între câini, spuse Mary clătinând din cap. Disciplină și educație morală. Lucrurile astea sunt în firea omului de carte. Disciplina e un obicei pe care-l aduci cu tine în studiu, nu studiul în sine. Nu-i așa?

– Doamnă, asta aș vrea și eu să știu. Tot ce pot să vă spun este că directorul consideră observația un comportament indisciplinat. Disciplina e de găsit prin întoarcerea ochilor spre înlăuntru, spre suflet, în aflarea adevărului prin Dumnezeu și intuiție mai degrabă decât prin rațiune.

– Ia mai dă-i încolo și pe transcendentaliștii ăștia! Elevii dumneavoastră sunt niște amărâți de copii. Ce-o să găsească ei în bietele lor sufletele în afară de cercuri, bețe și o adâncă preocupare față de budincă?

– Asta mă-ntreb și eu. Între timp, rolul nostru e să-i ținem ocupați cu memorarea slugarnică a poeților utopiști.

– *Elada* și *Arcadia*. Oamenii ăștia chiar cred că nu trebuie decât să ne declarăm Adam și Eva ca să redobândim toate fructele Edenului. Dar nu-i interesează un studiu concret asupra paraziților de pomi fructiferi. Vorbesc din experiență, spuse doamna Treat, scoasă din sărite, dar cu o umbră de satisfacție pe chip. Ce poeme recomandă angajatorul dumneavoastră spre promovarea studiului științei?

– Face concesii în privința câtorva, dar se opune vehement raționaliștilor. Cu atât mai rău dacă sunt și raționaliști, și străini.

– Ei bine, ca întotdeauna. Dar ce-ar fi știința fără observație rațională? Unde este *adevărul*?

– Spune că nu e treaba unuia ca mine, aflat într-o poziție de subordonare, să hotărască ce e adevărul. Cu atât mai puțin să-i încurajeze pe elevi să-l caute printre gândăcei și ghinde.

– Firește că poziția omului de știință e una de subordonare. Sarcina noastră e să ne facem sclifositele naturi invizibile în fața mecanismelor universului. Nu ține de noi să găsim adevărul înăuntru, ci să-l căutăm în afară. Studiem lumea cunoscută ca să recunoaștem ceea ce este remarcabil.

– Remarcabil, repetă Thatcher, simțind o lejeritate pe care n-o mai cunoscuse decât la Boston.

Mary turnă în cești ce mai rămăsese din ceainic, având grijă să pună resturile într-a ei.

– Se-ntâmplă cumva să fi asistat la inaugurarea școlii? întrebă el.

Ea dădu din mână, clătinând în același timp din cap.

– Nu mă împac cu învălmășeala.

– V-ar interesa să aflați ce a observat cumnata mea la președintele Grant?

– Că e un bărbat care ar prefera să rămână la ferma lui și să-și vadă de turme.

– Sunteți pe-aproape. Cred că, într-o bună zi, Polly a noastră va deveni om de știință. Dar nici nu l-ați văzut. Cum se face că știți?

– Citesc ziarele. Îi recunoști pe cei care ți se-aseamănă.

– Și-acum bietul om e președinte. Unde se va duce, va fi învălmășeală.

Ea zâmbi larg.

– Domnule Greenwood, de două ori mi-ați trecut pragul și de două ori mi-ați pus alifie pe rană. Nici măcar n-am apucat să vorbim despre micuța mea ferigă sau despre cărțile dumneavoastră. Hai să aruncăm o privire.

Luă cărțile pe care i le întinse.

– Fie-vă milă de mine, vă rog, și terminați feliile astea de tort. Am avut parte de ele la prea multe ceaiuri și mic-dejunuri ca să le mai țin socoteala. Tortul ăsta cu cremă de ou e noua glorie absolută a Selmei, și nu mă lasă inima să-i spun că din glorie calul mai și piere.

– Vă rog, ați putea să-mi spuneți Thatcher?

Ea ridică ochii din *Flora Novae-Zelandiae*.

– Iertați-mă dac-am fost nechibzuit, spuse el. Timp de prea multe luni n-am mai avut niciun prieten pe lume.

– Thatcher. Oare ce vrăji faci? I-am adus în pragul nebuniei pe librari tot cerându-le noua *Flora* a lui Hooker.

– Mary, îți mulțumesc. O să mănânc tortul.

7
Tortul

Ajunsă la colțul dintre Seventh și Landis, Willa își adună curajul de care avea nevoie ca să străbată cu cizmele de cauciuc strada înecată de apă. Nu noroiul era problema. Ideea de a intra pe ușa clădirii de cărămidă care se zărea în capătul străzii, aia era problema – o reticență lipsită de sens. În calitate de jurnalistă, Willa abordase la telefon senatori, oameni de știință premiați cu Nobel și pe mama unui astronaut care murise la bordul unei navete spațiale explodate. Puține lucruri puteau fi mai rele.

Traversă Seventh ca să evite încă un arbore doborât de vânt, cu cioturile învălmășite de-a curmezișul trotuarului. Sfârșitul lui septembrie adusese două furtuni teribile, cozi distrugătoare ale uraganelor formate deasupra Atlanticului, dezlănțuite prea aprig și prea timpuriu. Oamenii încetaseră să mai vorbească despre vreme, de parcă până și simpla pălăvrăgeală le-ar fi purtat ghinion, în timp ce meteorologii discutau la televizor despre categorii de valuri de furtună și viteze ale vântului fără precedent. Până și aici, departe de coastă, New Jersey încă se refăcea după Uraganul Sandy, care, la vremea lui, în urmă cu câțiva ani, fusese numit furtuna secolului. Ce stupid suna să etichetezi ceva, orice, ca fiind „al secolului". Furtuna asta încă era o adolescentă cu probleme de control al mâniei și cu toată viața înainte.

Willa se opri în dreptul gardului de fier forjat, ca să studieze o căsuță de lemn aflată în fața Societății Istorice din Vineland. Probabil că era una dintre casele-gaj, relocată aici; pe o plăcuță scria că e prima casă construită în Vineland. Ce mofturi, cugetă ea, gândindu-se la toate colibele de piei-roșii și la adăposturile de sclavi evadați pe care le va fi înghițit pădurea cu mult înainte ca primii baroni locali să pună piciorul aici. Căbănuța asta se ținea bine pentru vârsta ei, în comparație cu casa Willei, care se topea în istorie pe repede înainte. În cazul ambelor furtuni recente, autoritățile le ordonaseră localnicilor să elibereze străzile, să tragă obloanele la ferestre și să se adune într-o încăpere din interiorul locuinței – să se pună la adăpost. Dar casa ei era un adăpost îndoielnic. Prima furtună a făcut o spărtură în acoperiș și apa a curs șiroaie pe ceea ce ironic numeau „scara servitorilor". Willa a declarat-o pierdută și i-a sigilat intrarea cu bandă adezivă.

A doua furtună a fost și mai rea. I-a trezit în toiul nopții un trosnet puternic și, când au dat fuga la etaj ca să vadă ce se întâmplase, au găsit un tavan prăbușit, cu fragmente împrăștiate pe fiecare centimetru din biroul Willei: podea, masă de scris, abajur, cărți. A fost ca un atac la persoană. Stătea încremenită acolo, plângând, în timp ce Iano culegea de prin tastatură și imprimantă bucăți de zidărie de un alb-murdar. Au acoperit masa de scris cu o

folie de plastic până dimineața, când avea să-și mute într-un colț al dormitorului trista bucățică de profesionalism.

Îi spusese lui Iano că era nerealist să aștepte bani din partea cuiva ca să-și repare casa, dar astăzi își călca pe mândrie. Planul era să dezgroape un pedigri arhitectural care le-ar fi putut aduce un împrumut sau o finanțare, chiar dacă era aproape sigură că o apucă pe un drum înfundat. Ezita să facă primul pas, căci dacă această ușă i se trântea în față, nu-i mai rămânea niciuna la care să bată.

Ușa principală a Societății Istorice din Vineland avea o plăcuță cu „Deschis" prinsă pe exteriorul geamului jivrat, de epocă. Părea o călătorie în timp să-i treacă pragul. Willa lăsă această idee banală să plece la fel cum venise, ștergându-și cizmele de preșul aspru și lăsându-și ochii să i se acomodeze. De o șină dispusă de jur împrejurul tavanului atârna un aranjament năucitor de vaze și bibelouri, iar pe fiecare perete erau îngrămădite portrete întunecate ale te miri căror părinți ai orașului, toți cu bărbi și pălării. Ba nu, se afla printre ei și o mamă, îmbrăcată într-o rochie cu guler înalt și aspect dureros, lucru adeverit și de chipul cu ochi triști.

Un gramofon cu pâlnia de rezonanță neagră, în formă de petunie, trona pe o masă, printre urne de porțelan extravagante. Era unul dintre *acele* muzee, talmeș-balmeșul folcloric al comunității. Ce să facem cu colecția de vârfuri de săgeată a bunicului când golim casa? O ducem la Societatea Istorică, bineînțeles! Dacă are noroc, s-ar putea chiar să împartă vitrina cu argintăria pătată a bunicii. Printr-o patină de praf și lumină filtrată, privirea Willei sărea de la o vitrină la alta. Una era plină cu lanțuri lungi, îmbinate, făcute din sticlă. Ce alt rost să fi avut lanțurile de sticlă, dacă nu să legi cu ele cățeluși de sticlă? Willei i se învârtea capul. Încăperea era mare, cu tavan înalt, așa că probabil ar fi fost aerisită dacă n-ar fi fost înțesată cu mese cu exponate și piese de mobilier interior din diferite decade. Un colț era amenajat ca un birou din secolul al nouăsprezecelea, cu un secreter ornat și o mică tiparniță. Privirea îi zăbovi asupra unui fotoliu căptușit cu catifea roșie, fabricat din ceea ce păreau a fi coarne de vacă, o ciudățenie de tron al unor apuse vanități. Simțea cum timpul i se prăbușește în jur ca un tavan în cădere. Nu-și dorea decât să se întoarcă pe călcâie și să iasă pe ușă afară.

– Bună ziua. Cu ce vă pot ajuta?

Vorbise un bărbat tocmai ieșit dintr-un birou.

– Bună. Mda. Sunt…, se poticni ea, distrasă de înfățișarea lui. Sunt nouă în oraș, ne-am mutat aici vara asta. Curioasă de istoria locului, desigur. Sunt câteva lucruri pe care mă gândeam să le cercetez.

El înaintă câțiva pași și scoase la iveală o mânuță albă:

– Christopher Hawk[30]. Sunt aici în cea mai mare parte a săptămânii.

– Willa Knox. Jurnalistă.

– De la ce publicație?

– Liber-profesionistă, pentru moment. Am lucrat în trecut pentru câteva publicații.

Domnul Hawk avea cam un metru și jumătate înălțime și purta un costum din trei piese, curat și extrem de demodat. Părul alb îi ajungea până la umeri, dar era îngrijit, avea barba tunsă cu grijă și pielea atât de aproape de transparență, încât Willa se întrebă dacă nu cumva suferea de vreo afecțiune pigmentară.

– Knox, repetă el. Willa, ca scriitoarea?

Willa zâmbi. Puțini făceau legătura.

– Da. Mama o admira pe Willa Cather. Ducea o viață oarecum à la Ántonia[31].

La auzul acestor referințe excentrice, bărbatul miji ușor ochii.

– V-ați dori un tur complet sau vreți să vă ajut să găsiți ceva anume? Sau să vă las pur și simplu să vă uitați?

Vocea lui avea ceva tineresc. Willa se mai uită o dată la părul alb, întrebându-se dacă nuanța era înșelătoare. Hainele erau sigur vechi, dar poate că bărbatul nu era atât de în vârstă, asta dacă era într-adevăr albinos. Avea trăsături întinse și perfect netede, ca ale figurilor de ceară. Își luă ochii de la Christopher Hawk și-i mută înapoi la scaunul făcut din coarne de vacă.

– Mulțumesc. S-ar putea să am nevoie de unele explicații.

– Scaunul acela i-a aparținut lui Charles Landis. Presupun că noțiunile de bază le aveți.

– Despre… mobilierul în stil cowboy?

El nu zâmbi.

– Căpitanul Landis avea gusturi exotice. Ce vedeți aici este o estetică victoriană. Descoperirea marginilor lumii reflectată în aspectul locuinței. Obiectele primitive și curiozitățile făceau furori.

– Povestiți-mi despre Landis.

El se retrase tresărind vag, de parcă i-ar fi spus: *Amintiți-mi cine era George Washington.*

– Charles Landis a pus bazele Vinelandului.

– Sigur că da, am auzit de el. Dezvoltator funciar și vizionar utopist.

– Exact.

– Așadar, a întemeiat locul ăsta ca pe o comunitate planificată? Când a fost asta?

– A cumpărat pământul în 1861. L-a cercetat în amănunt, a construit drumuri în caroiaj, a tras cale ferată și a deschis un ziar, ca să se ducă vorba. Visul lui era o colonie independentă întemeiată pe agricultură și acțiune intelectuală. Producători de fructe și liber-cugetători propășind cot la cot.

Willa zâmbi.

– Și? I-a ieșit?

– Chiar foarte bine. Avem cartea asta, *The Founder's Own Story*. Evident, versiunea lui asupra evenimentelor.

– Evident.

– Avem aici și o bogată arhivă, inclusiv toate numerele publicației *Vineland Weekly* și ale altor ziare locale, încă de la primele apariții. Plus artefacte și

documente personale care au aparținut de-a lungul timpului unor personalități de seamă ale Vinelandului.

– Minunat, spuse Willa, încercând să nu-și dea în vileag părerea despre viziunea curatorială a locului.

Dincolo de organizare, încăperea era umedă și prăfuită, probabil înăbușitoare vara și predispusă la mucegai.

– Portretul în mărime naturală pe care-l vedeți acolo îl înfățișează pe Landis în tinerețe. În cel din stânga e cu douăzeci de ani mai în vârstă.

Willa îl analiză pe faimosul autocrat, cu obrajii lui rumeni și strania șuviță pleoștită. După părerea ei, avea un aspect puțin cam țipător pentru un baron local, dar standardele unei anumite epoci erau dificil de intuit. De exemplu, oamenii nu s-au spălat întotdeauna. Domnul Hawk își puncta mai departe inventarul.

– Peisajul acela în ramă aurită era atârnat în biroul lui inițial de pe Landis Avenue. Rochia și șalul de pe manechin i-au aparținut soției sale. Curiozitățile de pe masa aceea au fost colecționate într-una dintre călătoriile lui peste ocean.

Willa pricepu că activase butonul unui pasionat de Landis și se întrebă ce făcea bărbatul toată ziua când nu avea public. Emana un iz de Miss Havisham din *Marile speranțe* de Dickens – bătrâna doamnă încă îmbrăcată în rochie de mireasă, la cincizeci de ani de când fusese lăsată cu ochii-n soare, plutind fantomatic prin casa ei plină de pânze de păianjen, cu bietele vestigii ale banchetului nupțial încă pe masă. Willa își alungă o imagine cu bărbatul palid din fața ei rostogolindu-se dintr-un tort de nuntă mumificat.

– Era atât de diferit Vinelandul de alte orașe din epocă? întrebă ea.

– Foarte diferit. Landis credea că progresul uman presupune un risc colectiv. Toți cei care achiziționau proprietăți acceptau anumite clauze: să-și stabilească domiciliul acolo în decurs de un an și să pună în valoare terenul în concordanță cu sistemul său de înfrumusețare a spațiului public.

– Copaci umbroși și toate cele, adică.

– Copaci umbroși, nișe, pâlcuri de arbuști și așa mai departe.

Willa zâmbi.

– Frumosul vis victorian. O creștere nelimitată, care nu iese niciodată din matcă și nici nu se urâțește.

– Frumusețea a fost doar începutul, răspunse el, destul de înțepat pentru un ghid după părerea ei, deși știa prea bine că și ea îl întărâtă. A introdus un nou sistem de educație deschis pentru toate rasele, cu o sută de ani înainte ca Statele Unite să aibă școli integrate.

– Serios? Impresionant.

– Într-adevăr. Era un deschizător de drumuri. Contractele lui de muncă făceau pământul accesibil pentru fermieri săraci sau imigranți, el reușind în același timp să fondeze societăți progresiste ca să-i atragă pe unii dintre cei mai proeminenți intelectuali și reformatori ai timpului.

– Cum ar fi? întrebă ea, nehotărâtă dacă să-l stârnească mai departe sau să bată ușor în retragere.

– Lista-i lungă. Inventatorul William Daggett. Thomas Welch, cel care a descoperit mustul de struguri. Mary Treat, una dintre cele mai renumite savante din secolul al nouăsprezecelea, corespondentă a lui Charles Darwin. O mulțime de sufragete. Susan Pearson, o vreme chiar și Victoria Woodhull.

– Uau, stați un pic. Cel care a descoperit mustul de struguri?

– Thomas B. Welch, da. Fabrica de îmbuteliere era o industrie importantă aici, în Vineland, spuse Hawk, arătând înspre o vitrină plină cu artefacte implicate în producerea mustului. Înaintea lui Welch, nimeni nu s-a gândit să îmbutelieze vin nefermentat.

– Și de ce-ar fi făcut-o? Știți și dumneavoastră, chestia fermentată e destul de bună pentru…, zâmbi Willa. Pentru Iisus și restul.

– Temperanța era crucială în viziunea lui, spuse el cu răceală. Landis considera că interzicerea alcoolului e o măsură de protecție pentru familiile din Vineland și pentru zeloasele deprinderi ale noilor săi localnici.

– Totuși, cam pare o lovitură pentru libera cugetare.

El tot nu zâmbi.

– La sfârșitul celui dintâi deceniu, Vineland avea deja optsprezece școli publice, printre care și unul dintre primele licee din țară. Trei seminare private, paisprezece biserici, loji masonice și frății Odd Fellows, o bibliotecă publică și o sală construită pe Plum Street pentru a găzdui una dintre cele mai captivante serii de prelegeri din țară.

Desăvârșita lui lipsă de umor o împingea pe Willa spre varianta cu bătutul în retragere, dar de-acum nu mai era chiar la îndemână. Se activase.

– Susan Fowler și Mary Tillotson au fost promotoare timpurii ale mișcării reformei vestimentare. Tillotson a fost chiar închisă o vreme în Vineland pentru că a purtat pantaloni. În 1868, Asociația pentru Drepturi Egale din Vineland a găzduit-o pe Susan B. Anthony și, în același an, femeile din Vineland au votat pentru prima oară la alegerile prezidențiale.

– Nu prea cred. Asta a fost cu vreo cincizeci de ani înainte de Al Nouăsprezecelea Amendament.

– Au folosit o urnă separată, instalată lângă cea oficială. Uitați-o.

Willa știa că are cizmele înnămolite, simțea și privirile dojenitoare ale bărbatului, dar tot se îndreptă spre exponat, o cutie cu fantă îmbrăcată în catifea verde. În spatele ei, o fotografie de epocă agățată pe perete înfățișa femei cu bonete răzbătând cu greu prin mulțimea de bărbați: o zi de alegeri cu patină de secol nouăsprezece, se pare.

– E imposibil ca voturile lor să fi fost luate în calcul în scrutinul acela. Ele știau?

– O greșeală frecventă în analizarea trecutului este să presupunem că oamenii de atunci erau mai copilăroși decât noi.

Au. Willa se întrebă cam cât de des intra în vorbă cu vizitatorii individul ăsta înțepat. Totuși, aici se vedea nevoită să-i dea dreptate.

– Conciliabulul Femeilor din Vineland a organizat scrutinul prezidențial din 1868 ca formă de protest împotriva argumentului predominant de la acea

vreme, potrivit căruia femeile n-ar fi fost interesate să voteze nici dacă li s-ar fi permis. A fost știre națională.

– Uau. Aici s-a întâmplat prima oară?

– Din câte știm, da.

– E uimitor, pe cuvântul meu, spuse Willa, aplecându-se ca să se uite mai bine la fotografie. Deci asta ar putea fi prima imagine autentică din Statele Unite înfățișând femei la vot.

– Da, așa credem.

– Originalul îl păstrați undeva la loc sigur? Adică în mediu ignifug, climatizat?

Ochii de un cenușiu-deschis ai lui Hawk se întristară și Willa își dădu seama că-i întorsese înțepătura de mai devreme, deși fără intenție.

– Bugetul nostru este o nimica toată. Suntem una dintre cele mai vechi societăți istorice din țară, înființată la începuturile Vinelandului. Dar oamenii nu prea mai sunt interesați de lucrurile astea, așa că s-a cam zis cu donațiile. Eu îmi dau silința, dar sunt singur. Arhivele de documente sunt un dezastru. Ca să fiu sincer, o mare parte din materialul nostru e sus, depozitat în cutii de carton.

– Doamne. Sună teribil. Stați pe niște comori.

Zero donații pentru cele mai importante arhive ale Vinelandului, asta sigur nu prevestea nimic bun pentru săpăturile după aur pe care le plănuia Willa.

– Mă interesează toate lucrurile astea, spuse ea. Mi-ar plăcea să fac un material despre Landis și idealul utopist. Dar expediția mea de astăzi are un scop oarecum specific.

Hawk își înfrânse dezamăgirea de mai înainte.

– Mă pricep la lucruri specifice, spuse el.

– În cazul ăsta, o să vă dau o adresă – 744 Plum Street. Casă mare de cărămidă cu coșuri de fum duble, a doua după colțul cu Sixth. Puteți să-mi spuneți ceva despre ea?

– De exemplu?

– Ce fac eu se cheamă pescuit pe-ntuneric. Sper să găsesc ceva însemnătate istorică.

– Atunci înseamnă că vă interesează posibilitatea de clasare ca monument istoric.

– Mă interesează *subvențiile* care ar putea veni la pachet cu clasarea ca monument istoric. Casa e plină de farmecul epocii, dar e în stare proastă. Ne-ar plăcea să găsim pe cineva interesat să dea bani ca să nu se prăbușească.

– Ei bine, ați ajuns în locul potrivit, câteva decenii prea târziu. Cum spuneam, orașul ăsta a lăsat-o cam moale cu mândria istorică. Dar să nu ne dăm bătuți. Lăsați-mă să mă gândesc.

O privi lung pe Willa, cu o intensitate stranie. Dintr-odată, devenise pe nebănuite omul ei.

– Veniți după mine, spuse el brusc, întorcându-se și luând-o spre ușa pe care își făcuse apariția la început. Stupefiată, ea îl urmă într-o încăpere lungă și

îngustă, pe ale cărei laterale se întindeau, din podea până în tavan, rafturi cu cărți. Hawk păși în fața ei, trăgând în jos registre și clasoare subțiri, vorbindu-i în același timp peste umăr.

– N-avem listări exhaustive sau lucruri de felul ăsta, în schimb avem fotografii cu toate casele din oraș construite înainte de 1900. Ce credeți, a dumneavoastră e atât de veche?

– Absolut, spuse Willa, deși n-avea nici cea mai vagă idee.

– Din păcate, materialul acela încă nu e bine organizat. O mare parte e în cutii. Știu c-ar fi plicticos, dar ați putea să parcurgeți teancurile de fotografii, poate vă găsiți casa. Asta presupunând că e încă recognoscibilă și că n-a fost distrusă de vreo modernizare arhitecturală sălbatică. Sau altă abordare ar fi să treceți prin registrele astea.

– Cărți de telefoane?

Willa se întrebă când se transformaseră cărțile de telefoane din obiecte demodate în vestigii istorice. Nu-și mai amintea când folosise una ultima dată.

– Nu. Cărți de adrese poștale. Dinaintea telefoanelor. Avem aproape tot, din 1866 până spre sfârșitul anilor 1870. Landis publica aceste liste anuale, în care erau trecute numele proprietarilor, ocupațiile și adresele. Ideea era să încurajeze vizitele de socializare. Așa c-ați putea să vă uitați prin ele ca să vedeți dacă în casa dumneavoastră a locuit vreodată cineva important.

– Spre deosebire de momentul de față, spuse ea, dar omul ăsta chiar n-avea de gând să zâmbească.

– Din păcate, listele acestea sunt organizate alfabetic după numele rezidenților, nu după adrese. Așa că nu vă rămâne decât să scanați paginile ca să vedeți dacă o găsiți. Încă o dată, care e adresa?

– Șapte-patru-patru East Plum.

Bărbatul se întoarse spre Willa.

– Ce? întrebă ea. E numărul magic?

– Nu știu. Nu știu. Nu promit nimic, dar dați-mi voie să caut ceva.

Ea ocoli o masă lungă și se opri în spatele lui, privindu-i peste umăr – fără să aibă habar după ce – în timp ce el răsfoia un dosar vechi. Paginile căpătaseră o culoare maronie pe la margini, ca un fursec bine copt.

– Nu e aici, spuse el, închizând broșurica și verificându-i coperta. O mie opt sute șaptezeci și opt, la vremea aia se mutase deja. Știam. Hai să mergem înapoi la începutul anilor șaptezeci.

– *Cine?*

– Mary Treat. Nu promit nimic, dar știu că a locuit o vreme pe Plum. Înainte să se mute singură pe Park. Știu din memorie că era chiar în cvartalul dintre Sixth și Seventh, cum cobori de la Plum Hall.

– Mary Treat?

– Savanta. V-am spus despre ea.

Willa își scormoni în minte și dădu de Landis, Susan B. Anthony și tipul cu mustul de struguri.

– Mai spuneți-mi o dată.

– A fost savantă și scriitoare, foarte cunoscută la vremea ei. Una dintre cele mai vocale susținătoare ale lui Darwin și ale teoriei evoluționiste de la sfârșitul secolului al nouăsprezecelea.

– Da, asta ați spus. Era corespondenta lui Darwin. Vreți să spuneți c-a locuit în casa mea?

– Vreau să spun că e posibil să fi locuit în casa dumneavoastră. Sunt sigur că putem să-i identificăm adresa exactă, pentru că avem toate hârtiile ei. A murit fără moștenitori, așa că totul a fost donat aici.

– Dacă aveți tot, punctă Willa, înseamnă că trebuie să aveți și scrisori de la Charles Darwin.

– O, da, avem. Vreți să le vedeți?

Willa rămase pe loc, ca trăsnită, iar Christopher Hawk dispăru în straturile și mai adânci ale misterelor Vinelandului. În mai puțin de cinci minute era înapoi cu o cutie. Se așeză la masa cea lungă și scoase un dosar mare din carton maroniu, pe a cărui etichetă cu scris mărunt, bătut la mașină, se putea citi: „Scrisori Darwin Mary Treat". Willa luă loc lângă el și deschise dosarul.

– Ei, drăcia dra…

Tresări la vederea scrisului de mână al lui Darwin. Scrisoarea nu era o copie. Pesemne că văzuse reproduceri ale semnăturii lui, pentru că recunoscu imediat literele colțuroase. Corespondența originală a lui Charles Darwin, arhivată într-o navetă de bere din carton. Willa se uită la chipul ca o lună palidă și mândră al lui Hawk, apoi la scrisoarea din mâinile ei. Havishamismul situației îi dădu fiori. Ăsta era tortul.

***

– Jur, Iano. Să mor eu dacă nu era Charles Darwin.

Iano se opri ca să-și așeze mai bine bebelușul în slingul din denim prins de-a curmezișul pieptului. Pierduseră cincisprezece minute căznindu-se să-și dea seama cum funcționa purtătorul acela de bebeluși înainte ca Willa să se coboare sub demnitatea ei și să citească instrucțiunile. Părea inutil de complicat; la fel și geanta șic pentru schimburi pe care o căra pe umăr și care avea mult prea multe buzunare marcate cu simboluri indicând scutece, suzetă și așa mai departe. Dar curând reușiseră să-l împacheteze cât de cât corect, lipit de cutia toracică a lui Iano, așa că bebelușul părea mulțumit, cel puțin atâta timp cât se deplasau de-a lungul aleii nisipoase. Aerul era răcoros și mirosea a sare.

– Parcă Robert, spuse Iano.

– Poftim?

– Charles *Robert* Darwin. Sau îl chema Francis?

– Dă-o naibii de treabă, Iano. Ar trebui să fii uimit.

– Sunt uimit. Am fost uimit și ieri, când mi-ai spus. Aștept partea cu Charles Darwin care a locuit în casa noastră în până acum neștiuta lui perioadă la New Jersey. Și apoi Comisia națională britanică pentru administrarea monumentelor istorice, care o să ne trimită o gașcă de

muncitori veseli ca să ne facă acoperiș și fundație nouă.

– Simplu ca bună ziua.

– Exact.

– Am deja-n gură gust de ciment britanic.

– Deci, cine-a fost femeia asta? Neștiuta până acum țiitoare a lui Darwin din New Jersey?

– Dumnezeule, Iano. Chiar nu poate o femeie să fie *colegă*? Nici în secolul al nouăsprezecelea?

– Ce vrei, adaug și eu un strop de interes uman la cererea noastră de subvenție.

– Frumoasă încercare, dar nu prea cred. I-am citit un teanc de scrisori. Teoria ta n-ar funcționa, decât dacă nu cumva aveau un cod amoros secret, încriptat în denumirile latinești ale plantelor.

– Scumpa mea *Monomos discolos*, ard de nerăbdare să-ți clasific *diafromia* cum știu eu mai bine.

– Denumirile tale latinești sună cam grecește.

Iano ridică din umeri:

– Improvizam și eu.

Willei îi era milă de toți oamenii ai căror parteneri de viață nu-i făceau să râdă. Ieri nu petrecuse mai mult de două ore în prezența domnului Hawk, cu lipsa lui desăvârșită de umor, și deja se simțea stoarsă de vlagă.

– Comisia națională britanică pentru administrarea monumentelor istorice. E o idee.

– Cred că Marea Britanie e la fel de falită ca noi.

– Normal. Nu-ncape îndoială.

Se opriră pentru încă o ajustare de sling.

– Zici că stă să-mi alunece prin partea de jos, spuse Iano, potrivind curelele.

Willa așteptă, uitându-se lung la găselnița din denim și întrebându-se ce valoare avea pe piață. Începuseră în sfârșit să sondeze zăcământul de nimicuri pentru bebelușii aduse de Zeke odată cu mutarea de la Boston, după ce săptămâni la rând simțiseră că respectivele bunuri erau cumva de neatins. Aproape toate erau prada de la petrecerea în cinstea bebelușului pe care colegii lui Helene i-o organizaseră în ultima zi de muncă, toate încă în ambalajele originale. Willa se simțea vinovată pentru mesajele de mulțumire rămase netrimise, deși știa că nu e decât din cauza creșterii ei de modă veche. Și ridicolă, pe deasupra, dată fiind povara regretelor după Helene.

Traseul îi purtă de-a lungul malului plin de buruieni al unui lăcușor mlăștinos, la liziera pădurii. Willei îi era necaz că n-o adusese și pe Dixie, dar zilele astea, cățelușa abia dacă mai reușea să dea o tură în jurul cvartalului. Un bebeluș era de ajuns pentru astăzi. Își petreceau ziua la Cape May, punctul cel mai sudic din South Jersey și senzația lui turistică absolută. Ajunseseră aici fără vreun plan, după ce pregătiseră geanta cu scutece și conduseseră la întâmplare, la sugestia lui Iano. Willa i-a pomenit de Pine Barrens, un loc despre care

auzise, la care el a întrebat-o: „Serios?“ și, în loc să se ducă într-acolo, a ademenit-o spre perspectiva ceva mai veselă a unui picnic pe plajă. Dar odată ajunși la plajă, au constatat că vântul și nisipul la un loc dau o iritație dureroasă a pielii, așa că în cele din urmă au ales plimbarea pe uscat, ceva mai prietenoasă pentru bebeluș. Nici nu prea conta, de fapt. Willa știa că toată miza era s-o scoată pe ea din casă. Avusese constant atacuri de panică încă din ziua în care un alt tavan se prăbușise, de această dată în camera de la etaj pe care plănuiseră s-o amenajeze pentru copil. Acum, leagănul bebelușului făcea turul dormitoarelor lui Zeke, Tig și al bunicilor lui, în funcție de care dintre ei avea cea mai mare nevoie de o noapte de somn neîntrerupt. Încă plângea destul de mult pe timp de zi, dar dormea în general după lăsarea întunericului, atâta vreme cât își primea biberoanele nocturne pe la miezul nopții și în jurul orei patru.

Tig a fost cea care a anunțat că ocoleau cu toții evidența – faptul că Dusty avea nevoie de un loc al lui în casa asta – și a mărșăluit în sus pe scări, înarmată cu o șurubelniță, ca să monteze leagănul care fusese depozitat la etajul al treilea încă din ziua mutării. Tot Tig a mutat restul cutiilor și vechiturile din pod în alte părți ale casei, apoi a târât pe scări un dulap pe care l-a umplut cu hainele și jucăriile împușcate de copil de la prietenii groși la pungă ai mamei lui. S-a apucat să-i facă o pictură murală. În fiecare zi, după ce își încheia tura la restaurant, dispărea sus ore-n șir, prezența fiindu-i anunțată doar de basul muzicii și de mirosul de terebentină care pluteau în jos pe scări. Până într-o zi, când Willa a urcat ca să investigheze și a rămas împietrită de imaginația fiicei ei. Era o pădure tropicală. Papagali în culori vii își făceau cuib pe la încrengăturile copacilor, de ramuri atârnau, bălăngănindu-se, maimuțe, pisici sălbatice pândeau dintre umbre, cu ochii ațintiți la păsările cuibușite. Cu dreadurile stropite cu vopsea verde, Tig arăta ca un copil de grădiniță vesel. Willa a observat mănunchiul de crăpături zdravene care brăzdau tencuiala tavanului, dar n-a zis nimic.

Dezastrul s-a produs în miezul unei sâmbete însorite: au auzit bufnitura, au dat fuga la etaj și au găsit lumea lui Tig făcută bucăți așa, din senin. Nu suflase vântul, nu lovise furtuna, norii nu acoperiseră cerul. După aceea, Tig și-a pus vopselele deoparte și a părut să se retragă din căminul lor. Weekendul acesta lucra în ture duble la restaurant, lăsându-i pe Willa și pe Iano să-și facă rândul cu bebelușul. Zeke era la Boston pentru o săptămână de întâlniri cu partenerii și cu noii lor investitori.

Iar pe Willa o treceau adesea transpirații reci, pe măsură ce încerca să alunge imagini ale dezastrului. Zeke implicat într-un accident pe autostradă, bebelușul mort de SMSS32. Când atacurile o apucau noaptea, Iano se ridica în capul oaselor, o lua de mână, o privea drept în față și întreba dacă e de la menopauză sau de la altceva. Era de la altceva, un altceva pentru care cuvintele nu erau de ajuns. Pierderile subite care se ținuseră lanț – mama, locurile de muncă, economiile, Helene, tavanul – îi răpiseră Willei iluzia utilă că totul va fi bine. Acum, oamenii care se mișcau prin viață purtându-și după ei încrederea

ridicolă nu făceau decât s-o uimească.

Iano nu știa că subtilizase o grămadă de doctorii costisitoare rămase din epoca de aur a asigurărilor de sănătate bune din Virginia: Xanax, Zolpidem, câteva tablete de pe fundul mai multor flacoane luate la întâmplare (și expirate de luni sau chiar de ani întregi), pe care le împachetase la repezeală în loc să le arunce conform indicațiilor oficiale. Îi era groază de momentul când această rezervă secretă avea să se termine, ba pusese ochii și pe rămășițele de tranchilizant prescris de veterinarul lui Dixie. Și ce zi fericită când găsise neatinsă sticla de Valium prescrisă lui Iano cu ocazia unei extracții dentare. Valium, *lui Iano*, ce risipă. De dragul lui venise astăzi până aici, nu pentru ea. Ca să le facă pe plac iubiților, unele femei simulează orgasmul; Willa simula calmul. El credea că o schimbare de decor ar fi putut s-o ajute, dar nu-și dădea seama că problema ei nu era decorul sau sala, problema ei era tot nenorocitul de spectacol.

Iano se opri din mers și Willa se apropie de el. Degetele mari de la picioare mai că li se atingeau de marginea iazului. Priviră o pereche de lebede albe alunecând foarte aproape de ei pe suprafața calmă și întunecată a apei. În mediul lor sălbatic, fâpturile aveau o înfățișare stranie, nu mai erau ornamente într-un parc orășenesc, ci animale adevărate, cu urme de alge pe ciocurile stacojii și emanând un negreșit aer de „Păzea!". Își ondulau brusc gâturile lungi într-o mișcare coordonată, de înotători la dublu, întinzându-și capetele paralel cu apa, aruncându-le priviri lungi și întunecate celor doi intruși umani cu puiul legat de ei.

– Mă fac să mă gândesc la top-modele, spuse Iano.

– Asta mi-a trecut și mie prin cap. Mlădioase ca niște trestii și superbe. Și gata să te ucidă pentru o masă ca lumea.

Un cuplu de observatori de păsări urca de-a lungul malului. Puteau fi recunoscuți de la depărtare după vestele asortate, cu multe buzunare, și după binocluri. Willa și Iano se intersectaseră deja cu destui din tribul lor, unii nerăbdători să împărtășească priveliștile pe care le văzuseră, folosind un limbaj criptic, plin de „neotropi" și „accipiter striatus", alții observând că nu aveau binocluri și lăsându-i în pace. Din pură întâmplare, Willa și Iano nimeriseră tocmai în weekendul de vârf al sezonului ornitologic din Cape May, îi lămurise până la urmă un împătimit din Michigan. Peninsula aceasta era punctul de pornire pentru majoritatea păsărilor migratoare din Noua Anglie și până spre nordul Canadei: milioane și milioane, toate îndreptându-se spre sud. An de an, dar mai ales acum, după cele două furtuni mari, păsările se adunau în masă, în adevărate congregații, așteptând vreme bună și elan ca să-și întindă aripile. Willa era uimită. Nu se gândise niciodată la micuțele vieți care răzbăteau pe deasupra oceanului întunecat, cu creierii lor minusculi, și totuși îndeajuns de mari cât să viseze la o junglă caldă aflată la capătul unei cumplite călătorii.

Cuplul se apropia. Aveau tunsori atât de neutre și constituții fizice atât de asemănătoare, încât Willa nu deosebi bărbatul de femeie până când cei doi nu fură destul de aproape. Cămașa cu mânecă scurtă de culoarea lavandei ar fi

putut fi un indiciu, își dădu seama în cele din urmă. Se opriră un moment ca să admire lebedele împreună.

– Așa-i că-s frumoase? spuse bărbatul.

– Soția mea tocmai îmi spunea că sunt animalele ei totemice, intră în vorbă Iano, remarcă la care Willa își supse discret obrajii și îl privi cruciș.

– Asta-i o veste bună pentru dumneavoastră, spuse femeia. Se împerechează pe viață. Migrează împreună, fac totul împreună, la bine și la greu.

– Scumpă doamnă, chiar că-mi dați o veste bună. Mi-ați înseninat ziua.

Iano îi aruncă surâsul lui seducător și Willa văzu cum biata femeie se topește. Ani la rând avea să și-l amintească pe tipul chipeș care a flirtat cu ea pe aleea de la Cape May.

– Drăguț puștiul, spuse soțul, mișcând din sprâncenele ca niște omizi albe la copilul din sling. Bebelușul fusese atât de tăcut încât, pentru o clipă, Willa uitase de sarcina lor. Doamne-Dumnezeule, dacă într-o bună zi avea să uite de tot de el și să-l lase să se coacă în mașina parcată cine știe unde? *Niciodată* nu era așa de tăcut. Simți o împunsătură de spaimă și încercă să alunge gândul. Gândurile înrăutățeau aproape întotdeauna situația.

– E fată sau băiat? întrebă bărbatul.

– Băiat, răspunseră Willa și Iano într-un glas.

– Ia te uită ce atent privește! spuse femeia. Cum îl cheamă?

Willa și Iano se priviră cu o grimasă discretă. Willa se repezi:

– George.

– Georgie plăcințică grăsunică[33], croncăni femeia. Vă dorim o zi minunată tuturor.

Cuplul porni mai departe. Doamna, draga de ea, avea să și-l amintească toată viața pe tipul chipeș din Cape May care *purta un bebeluș*. Nicio fantezie feminină nu e mai presus de această imagine.

Probabil că n-apucaseră să se îndepărteze destul cât să nu-l audă pe Iano hăuind:

– George!

– Încă nu e prea târziu. Am putea să-l învățăm să răspundă la George, înainte să ne prindă Zeke cu fofârlica.

– Mă bag.

Le întoarseră spatele celor două lebede impertinente și porniră mai departe, lăsând în urmă lacul și intrând într-o pădure de arbuști cu frunze cerate. Drumul se îngusta într-o potecă subțire și Iano păși în spatele Willei.

– Chiar așa, ce nume mai e și ăsta, *Aldus*? întrebă ea.

– Saxon.

– Atâta lucru știu și eu. Dar nu la asta mă referem. Ce vreau să spun e… cine și-ar numi copilul Aldus? râse ea. Dar uite pe cine m-am găsit să-ntreb, pe bărbatul care și-a numit copila Antigone.

– Antigone e un nume bun. I se potrivește. Într-o bună zi o să se obișnuiască cu el, ai să vezi.

– Vrei să spui că într-o bună zi fii-ta o să ajungă la tragedia vieții atice în care totul are sens? Doamne-ajută. Ca să-ți spun drept, mereu mi s-a părut că Antigona cea adevărată e o smiorcăită. „Frate-meu a fost ucis, vai, vai, vai și iar vai."

Iano nu spuse nimic în apărarea lui, așa că Willa se opri în mijlocul drumului și se întoarse spre el:

– Măcar ai *citit* vreodată *Antigona*? Nu-mi vine să cred că nu te-am întrebat până acum.

Iano zâmbi evaziv.

– Te-am prins, închipuitule! Mare iubitor de clasici greci, ce să spun.

– Nu-i decât un nume, *moro*. Smiorcăita aia celebră nu e singura Antigone de pe fața pământului.

– Ba mă tem că s-ar putea să fie, sau cel puțin așa am impresia, spuse Willa, înaintând. În fine. Dar *Aldus*, dă-o naibii de treabă.

– Înseamnă „cel din casa veche".

Willei i se păru atât de amuzant, încât o apucă o criză de tuse.

– Nici nu se putea mai bine, nu-i așa? spuse ea, de îndată ce-și recăpătă suflul. Doar că pun pariu c-ai inventat-o.

– Jur că nu. Am căutat.

– Ai căutat ce-nseamnă numele „Aldus"? Pe vreun site despre cum să-ți botezi copilul, sau ce?

– Când ne-au zis prima dată ce nume vor să-i pună. După ecografie, când au aflat că e băiat. Mai știi?

– Ce știu e că m-am gândit: mai au șase luni înainte, o să le treacă.

Rămaseră o vreme în tăcere, scuturați de amintirea unei Helene încă în viață și a unui Zeke care îi suna ca să le dea vești despre băiețelul lor. Fusese ziua în care Willa și Iano încetaseră să mai nege și acceptaseră noua realitate. Pe *el*, nepotul lor. Real. După convorbirea telefonică, urcaseră împreună în pod – în zilele acelea aveau o casă cu pod deasupra și cu pământ stabil dedesubt –, ca să se uite la frumosul leagăn de epocă pe care îl târâseră după ei la fiecare mutare de-a lungul căsniciei, chiar și după ce copiii crescuseră prea mult ca să le mai fie de vreun folos. Era lucrat de mână dintr-un lemn robust de nuc, de către cineva din familia tatălui ei din West Virginia, al cărei singur vlăstar rămas era Willa. Rezistase instinctului practic, refuzând ca acel leagăn să meargă la niște străini de pe eBay. Acum avea să meargă la Boston, își spuneau ei fericiți. La un nou vlăstar.

– Micuțul nostru din casa care cade, spuse Willa. Splendidă mișcare, Helene. Nu pot s-o numesc decât prevestire.

– Așa-l cheamă pe tatăl ei. Am putea măcar să-i acordăm circumstanțele atenuante ale îndoielii.

– Știu. Și totuși, spuse Willa, care auzea deja zgomotul înfundat al valurilor izbindu-se de țărm undeva în stânga lor, crescând pe măsură ce pădurea se rărea. Dar cu „Dusty" mă-mpac. E un nume dulce.

– Casa o să cadă și praful o să se-așeze.

– Să dea Domnul, spuse Willa, gândindu-se la vechea promisiune a mamei ei, cum că într-o bună zi Tig se va *așeza*. Să te-așezi, să-ți stingi datoriile. Chiar era posibil?

Înaintea lor, drumul se bifurca: în față continua pădurea, iar în dreapta, o pasarelă ducea la o mlaștină înconjurată de uscat, cu un semn care indica promițător „Gossamer Meadow". Au ales pasarela fără nici cea mai mică ezitare. Willei îi plăcea senzația mersului pe apă, dar în același timp îi trezea un anumit sentiment de neîncredere, ca și cum ar fi scăpat nepedepsită după ce săvârșise o faptă ilegală, chiar dacă apa în sine era neagră și stătută. Drumul înălțat le vibra ușor sub pași. Îi purtă până la un teren deschis, cu pământ umed și o recoltă densă de stuf bățos, unde niciun canal nu părea destul de larg cât să încapă lebedele, cu toate că Willa auzea niște cloncăneli. În cele din urmă zări câteva creaturi micuțe, asemănătoare cu rațele, trecând aproape fantomatic prin desișuri.

Se opriră să admire un arbust cu flori albe, uriașe, care creștea direct din apă. Iano se aplecă peste balustradă ca să rupă o ramură și să i-o ofere Willei. Florile atârnau și păreau făcute din hârtie igienică udă. Când atinse o petală, avu aceeași senzație. Ceva între *fragil* și *lipicios*.

– Îhhh. Dar îți mulțumesc, spuse ea, ștergându-și mâinile de blugi.

– O-hooo, spuse și el, privind în lungul pasarelei, care se termina abrupt la vreo patruzeci și cinci de metri de locul în care se aflau.

Înaintară, neputând să reziste atracției exercitate de hău.

– Parc-am păși pe eșafod, spuse Willa, uimită că nu observaseră mai devreme hățișul de bandă galbenă de avertizare care se întindea ca o pânză de păianjen la capătul pasarelei, acum atât de vizibil.

– Atât că pe noi nu ne obligă nimeni să înaintăm, punctă Iano.

Ajunseră la o extremitate tivită cu atâtea bariere și avertismente ale oficialităților, încât numai cine avea o aprigă dorință de moarte ar fi putut trece de ele. Afișaje laminate, galben-aprins, explicau că era vorba despre stricăciunile Uraganului Sandy, pentru a căror reparație Administrația Parcurilor nu dispunea momentan de buget, așa că porțiunea era deocamdată închisă pentru vizitatori. Iano și Willa rămaseră pe loc, privind lung peste barieră la un șir de așchii ițite din stufăriș, vestigii ale fostei pasarele. Probabil că se întindea așa pe mile întregi.

Când se întoarseră, Willa izbucni în lacrimi. Iano o cuprinse pe după umeri, potrivindu-și pasul cu mersul ei mărunt.

– *Ela, matakia*, nu te întrista. Acum zece minute nici nu știam că există Gossamer Meadow și dintr-odată nu poți să trăiești fără pajiștea asta?

Willa nu-i răspunse. *Matakia* însemna „ochișori", probabil o treaptă mai sus decât *moro* pe scara alinturilor. Aruncă ramura înflorită și își șterse obrajii cu mâneca de la cămașă, apoi nasul, în ciuda multitudinii de șervețele umede și uscate din geanta de pe umăr. Se întrebă de ce căra tot bagajul acela ridicol. De parc-ar fi venit sfârșitul lumii dacă nu schimba imediat un scutec plin.

– Totuși, ce-nseamnă *gossamer*? întrebă Iano, pe care instinctele nu-l

înșelau; cuvintele erau cele mai bune dacă voiai să-i distragi atenția Willei.

– Străveziu. Acum îl vezi, acum nu mai e.

– Bun, deci acum nu mai e nici pajiștea, spuse el, mângâind-o pe obraz.

– Îmi pare rău. Știu că te calcă pe nervi, dar ai putea să mă lași pur și simplu să fiu tristă, bine?

– Bine. Dar de ce să fii tristă?

Ea ridică din umeri, evitându-i privirea.

– Nu știu. La naiba cu Uraganul Sandy, la naiba cu tăierile bugetare de la Administrația Parcurilor. Nu ne permitem să nu mai facem toate căcaturile care distrug clima, dar nu ne permitem nici să strângem după noi odată ce ne-am făcut căcaturile.

Iano clătină din cap.

– Asta e ceea ce în domeniul meu se numește paradox.

– Asta e ceea ce în domeniul meu se numește futut în cur.

– Vorbești în calitate de jurnalistă?

– Vorbesc în calitate de șomeră.

Se uită la Dusty, care acum era treaz bine, întrebându-se în ce punct al rolului ei de îngrijitoare va trebui să renunțe la expresii ca „futut în cur". Reușise și mai înainte, când Zeke și Tig erau mici. Dar pe-atunci, și frustrările ei erau mult mai mici.

– Și dacă Tig are dreptate? întrebă ea.

– Când are Tig dreptate? Cu ce?

– Când spune că adevărata problemă e că lumea rămâne fără chestiile de care are nevoie. Că regimul capitalist nu poate supraviețui decât dacă se extinde permanent, dar în cele din urmă fântâna seacă.

– Lucrurile nu-s așa de simple, *moro*. În primul rând, în sensul în care o folosești tu, *fântâna* nu e decât o metaforă.

Willa nu mai știa ce să spună. Nu doar din pricina pajiștii avea ea inima frântă. Ci și pentru că toate alegerile bune pe care le făcuse în viață îi aduseseră familia în punctul greșit, faliți și la numai câteva furtuni distanță de a rămâne fără adăpost. Plus că nu era legitim să-și plângă de milă, de vreme ce căra pe umăr o geantă pentru scutece de la Gucci. Făcută, probabil, de copii asiatici și mai faliți, și mai lipsiți de adăpost decât ea. Dacă nici gândirea metaforică nu era de vreun folos într-o asemenea situație, atunci Willa rămânea fără opțiuni.

Ajunseră din nou în punctul în care drumul se bifurca și de data asta o apucară pe cealaltă potecă. După câteva minute, ieșiră din desiș la loc deschis, scăldat de lumina soarelui. În fața lor se întindea priveliștea unui lac lung, despărțit de Atlantic de un dig format din dune albe. Aici, poteca se lărgea și Iano păși din nou alături de ea, luând-o însuflețit de braț, de parcă ar fi fost colegi de școală sau revoluționari figuranți în *Mizerabilii*. Willa zări căpșorul lui Dusty ițindu-se discret, cu fața la pieptul lui Iano. Ochii îi jucau în sus și-n jos, cuprinzând cer, copaci, mișcare. Willa își aminti ce citise undeva, cum că vederea bebelușilor e limitată la planul apropiat, dar el părea să știe că e în aer liber. Sau, în orice caz, într-un loc mult mai mare decât de obicei.

– Abia dacă l-am scos pe-afară, spuse ea. De fapt, oare l-am scos vreodată?

– Habar n-am. Tig îl duce la plimbare în căruciorul ăla ca un Rolls-Royce. Ea și tipul din vecini îl duc des la cimitir. Ciudat, dacă mă-ntrebi pe mine.

– Așa e, dar probabil că nici nu simte că e-n aer liber. Căruciorul ăla arată ca o capsulă rulantă pentru bebeluși. Și să știi că tipul are un nume, îl cheamă Jorge. Se pare că se pricepe la bebeluși, cu atâția nepoți și nepoate. Bag de seamă că cele două surori mai mari conduc gospodăria aia cu mână de fier.

Iano nu răspunse. Când se îndrăgostea Tig, nu exista niciun manual de instrucțiuni pentru părinți, dar, în ultima vreme, ea și Jorge stătuseră împreună o grămadă. Willa nu știa sigur dacă Iano se opune acestei alianțe sau dacă nici măcar n-o observase.

– Pare un tip de treabă, spuse Iano în cele din urmă, dar nu suna prea convins.

– Nu l-am văzut niciodată pe bebeluș așa de fericit. Uită-te și tu la el.

Iano privi în jos, împingându-și bărbia în piept ca să vadă fața lipită de sternul lui.

– Ai dreptate. Sunt o mașinărie de făcut bebelușii fericiți.

Willa râse:

– Probabil că de-asta avea nevoie, să fie lipit de un corp cald și scos în aer liber. S-ar putea să nu fie vorba despre tine în mod special.

Iano mimă o bosumflare exagerată.

– Pediatra a spus că s-ar putea să plângă mult când îl lăsăm din brațe. A vorbit o grămadă despre traumă și despre problemele de atașament, dar atunci eram în stare de șoc și nu prea am înregistrat. Acum, că mă gândesc, îmi dau seama că Zeke abia dacă-l ia în brațe.

– Zeke e orice, numai mașinărie de fericire nu, sublinie Iano.

– Eu nu-l învinuiesc pe Zeke. Suntem cu toții în aceeași oală. Avem scaunul ăla de mașină fensy-șpensy, cu scoică detașabilă, de poți să treci din casă-n mașină și-n căruț și de la papa la nani fără să atingi bebelușul nici măcar c-un deget.

– „Fensy-șpensy", Willa? Se poate?

– Știu. Am început să vorbesc ca Nick. Trebuie să mă scoți mai des din casă, mă infectez cu nickitită.

– *Gamo to.* Adică: „Futu-i."

– *Gamo to*, răspunse ea.

– *Putana thalassa pou se gamoun ta psaria.* Adică: „Curva aia de mare unde se fut peștii-n draci."

Asta era printre preferatele familiei. La începuturile ei în neamul Tavoularis, Willa chiar o căutase în dicționar, refuzând să creadă că o asemenea expresie poate fi uzuală. Ah, tinerețea.

Iano îi cuprinse talia și o trase mai aproape de el, intuind că pomenirea lui Nick i-ar putea provoca un atac de panică. Amândoi încercau să nu se mai gândească la el. Erau deja zile bune de când refuza să se dea jos din pat. Acum Tig îi făcea toate dozele de insulină și-i schimba bandajele de la picioare, iar

Willa nici măcar nu întrebase despre chestiunea mersului la baie. În dimineața aceea a zbierat după Tig, dar ea plecase deja la muncă, iar când Willa și-a făcut apariția în locul ei, a luat o mină cam belicoasă. Nu era cazul să-și bată capul atâta, doar ce era el, un cretin de bebeluș? *Et cetera*. Ea și Iano fuseseră gata-gata să-și contramandeze plimbarea, dar el insistase să ia plodul și să se care. Să-l lase pe el în pace. Bunătatea în versiunea lui Nick.

Probabil c-avea să fie bine. Tig venea acasă și avea să dea pe la el la amiază, între ture. Sau poate că azi lucra doar la prânz și după-amiază avea alte planuri, Willa nu prea știa. De la o vreme încoace, sâmbăta după-amiaza făcea voluntariat la o școală știută înainte ca „pentru cei slabi de minte", unde săpa o grădină uriașă împreună cu copiii. Făceau parte dintr-un grup mare de voluntari și rezidenți ai așezământului, printre care și vărul lui Jorge, internat acolo, care își luaseră numele colectiv de „Retardații". Willa nu se înșela, i-o spusese chiar Tig. Proiectul lor de grădinărit se numea „Terenul Retardaților". Cine să se fi apucat să interpreteze limbajul moral al copiilor ăstora, cu firele lui de corectitudine politică, afront și ironie atent încrucișate, așa încât să țină la distanță pe oricine era prea bătrân ca să mai priceapă ceva din Lady Gaga?

– Mai spune-mi despre doamna ta savantă, zise Iano. Mary Trick.

– Treat! îl împunse ea în umăr. Deci acum e a mea?

– Dacă a făcut descoperiri celebre în casa noastră, am putea să pariem pe o avere frumușică.

Willa zâmbi. Iano încerca să-i zădărnicească un atac de panică, dar, în circumstanțele date, sărea din lac în puț. Nu-și dorea să se gândească la scrierea cererii de subvenție sau la salvarea casei mai mult decât își dorea să se gândească la Nick.

– Câtă avere trebuie să strângem, mai exact? întrebă ea. Ce zice amicul Pete? Să știu cât urc miza.

Iano trase adânc aer în piept.

– Patru mii și ceva de metri pătrați de tablă pentru acoperiș, o tonă de ciment pentru fundație, cărămidă nouă pentru ziduri și coșurile de fum, multe structuri la interior, plus ipsos *et cetera*. Asta fără să mai punem la socoteală și manopera.

– Poate că nici nu vreau să aud cifrele, replică Willa, simțind că-i fuge pământul de sub picioare – o senzație deja familiară. Nu mi se pare corect. În scrisorile ei, Mary o pomenea drept o mică locuință confortabilă.

– Trăim în alt secol, *moro*. Pentru fericirea modernă n-ajung șaișpe hectare și-un catâr. Nouă ne trebuie o mie șase sute și-un cal de curse cu trofeul Triple Crown. Și tu o să ne duci acolo, pentru că ești o superfemeie.

– Nu, nu sunt. Iartă-mă că fac ceva pe Muzeul Doamnei Savante care ți-a căzut ție cu tronc, dar nici măcar nu sunt sută la sută sigură că Mary Treat a locuit în casa noastră.

Pe Dusty îl luase somnul în sfârșit. Copilul ăsta era uluitor: avea o grămadă de păr negru, pe care îl puneau pe seama lui Helene. Ea fusese genul acela de frumusețe rară cu ochi albaștri, piele ca smântâna și păr de abanos. Însă Dusty

începea să prindă culoare, nuanța ochilor îi bătea în maroniu și pielea nu-i mai era translucidă. Arăta ca un Tavoularis. Începea să capete și-un pic de predictibilitate: avea să se trezească, înfometat, cam pe la vremea când se întorceau ei la mașină. Willa avea să deschidă o confortabilă porție de lapte praf la plic și să încălzească biberonul în dispozitivul practic care se cupla la încărcătorul din mașină și uite-așa totul avea să fie bine în lumea lui Dusty. Deocamdată, măcar atâta viitor era în stare să gestioneze și ea.

Se opriră în drum, țintuiți de priveliștea miilor de păsări care le zburau pe deasupra capetelor. Stolul se mișca precum o aurora întinsă pe tot cuprinsul cerului, adunându-se brusc într-un oval dens, apoi izbucnind din nou. Poate că le descurajau norii de furtună care se adunau în vest. Willa nu-și putea lua ochii de la masa compactă de păsări, o învălmășeală fluturândă care lua ușor-ușor forma unui nor-pâlnie întunecat, cu coada ajungând până-n pământ. Coada coborî tot mai jos și mai jos, până când atinse un arbust de pe malul lacului. Câteva secunde și tot norul păru să se absoarbă în copac. Toate păsările dispăruseră.

– Uaaa, spuse ea. Ce s-a întâmplat?

Priviră atent frunzișul fremătător. Un copac plin de frunze care erau de fapt păsări.

– Cred că sunt rândunele. Acasă ne coborau în jos pe horn și pe mama o apucau pandaliile. E o vorbă din bătrâni, cum că păsările în casă aduc blestem.

– Nu, serios. Parcă avea un papagal, mi-aduc bine aminte?

– Sigur, pe Mikis. Dar Mikis nu era pasăre. Nu după mama, cel puțin.

Willa încuviință din cap.

– Acum înțeleg cum de-a fost în stare să trăiască cu tatăl tău.

Zăboviră îndelung acolo, în picioare, hipnotizați de priveliștea tufișului fremătător. Probabil că era un ritual păsăresc, adunarea din răsputeri a voinței colective de a se arunca orbește în gol, numai cu credința drept pavăză, lepădându-și toată siguranța ca să zboare peste ocean, către emisfera sudică. Cum de puteau să se încreadă în ceva atât de necunoscut și câți ani la rând o făcuseră, se întreba Willa. O mie? Zece mii? În vreme ce oamenii stricau totul pe fața pământului, păsările astea credeau mai departe într-o hartă care nu se schimba niciodată.

– Avea o slăbiciune pentru păsări, spuse Willa. Mary Treat a mea. Îi citesc una dintre cărți, *Home Studies in Nature*.

– Bărbătușul ăla te-a lăsat să pleci acasă cu una dintre cărțile ei?

– Nu, am găsit-o online. Ilustrată și tot tacâmul. Iano, scriitura e atât de dulce, că mă ucide, pur și simplu. Intra într-o relație cu păsările și insectele din curtea din spate. E ca un fel de prințesă Disney savantă, care vorbește cu făpturile și le dă drumul în casă.

Iano își făcu cruce. Willa zâmbi.

– Păsările nu cred că le lăsa în casă. Alte chestii. Păianjeni, mai precis. Tarantule de turelă. Le ținea în bomboniere mari de sticlă, în camera de zi.

– Draga mea, asta n-o să ne-ajute să tăiem bilete mai scumpe la intrare.

– Știu. Cred că era un pic excentrică, chiar și pentru vremea aia. Dar pare atât de înfloritor de fericită. În scris, vreau să spun.

– Când era asta, prin anii 1870, parc-ai spus?

Ea încuviință din cap. Furtuna din depărtare se apropia destul de amenințător. Willa simți o schimbare în densitatea aerului, dar rămaseră mai departe fermecați lângă tufișul de păsări, așteptând să vadă ce-o să se întâmple. Se apropie cu grijă câțiva pași, trăgându-l pe Iano după ea. Se opriră, apoi mai înaintară puțin. Într-un sfârșit ajunseră destul de aproape cât să vadă fiecare pasăre în parte, țopăind maniacal prin tufiș, de colo-colo, ca electronii captivi pe orbitele lor. Ca floricelele Jiffy Pop. Era o minune a lumii păsărești.

– Pare că te cam îndrăgostești de Mary a ta.

– Și ce n-ar fi de iubit la ea? O naturalistă fericită trăind într-o utopie luxuriantă întemeiată pe știință și ambiție și o mulțime de chestii care se întâmplau în jur. Dacă n-aș fi îndrăgostită, aș fi geloasă. Din câte știu, a ajuns să ducă un trai bunicel scriind povești despre păsări și păianjeni.

– Ca personaje, vrei să spui?

– Nu. Dă-o-n mă-sa pe prințesa Disney. Mary era savantă de-adevăratelea. Dar priceută în chestiuni domestice, cuiburi de păsări și turnuri de păianjeni. Cum învățau să și le construiască, ce forțe le afectau supraviețuirea. Evoluția era o idee nouă, așa că-mi închipui că natura nu mai era un cabinet de curiozități. Era o mașinărie și toată lumea abia aștepta să afle ce o pune în funcțiune.

– Trăia din publicarea articolelor științifice? Acum *eu* sunt ăla gelos. Noi trebuie să plătim revistele la pagină ca să ne publice.

– Îți vine să crezi sau nu, ea scria pentru reviste populare, *Harper's* și *The Atlantic*. Poți să-ți închipui una ca asta? Să trimit la *The Atlantic* o poveste despre sturzii mei din curtea din spate? Pe vremea aia oamenii erau atât de… minunați. Mai puțin lumești, cred.

– Sau mai interesați de sturzi.

– Sau mai interesați de sturzi.

– Deci ai de gând să pui toate astea în proiectul de salvgardare a clădirii istorice?

Willa se întoarse spre el:

– Știi ceva, uite de-aia te ador eu pe tine. N-avem nici cea mai vagă idee dacă a locuit sau nu în casa noastră. Luni mă întorc să văd ce mai găsesc. Iar în timpul ăsta, ție-ți vine Comisia națională britanică să-ți pună tablă pe casă și mai ești și gata să deschizi muzeul.

– Iar eu uite de-aia te ador…, mai apucă el să spună, întrerupt de un țipăt de sirenă venind dinspre telefonul Willei. Mii de păsări țâșniră din copac către cer, ca o casă cuprinsă de fum. Dusty se trezi și începu să urle.

– Doamne! spuse Willa, scormonind după telefon prin geanta plină de scutece de pe umăr.

Probabil că treaba aia avea vreo douăsprezece buzunare exterioare. Tonul de apel era asurzitor; îl dăduse la maximum cu o noapte în urmă, pentru ca

alarma s-o smulgă din ceața Zolpidemului la timp pentru biberoanele bebelușului. Îl găsi în sfârșit. Era în buzunarul marcat cu simbolul „telefon".

– Nu recunosc numărul. Să răspund, totuși?

– Nu, spuse Iano ferm. Probabil că e greșeală. Cine să te sune și să nu-l cunoști?

– Nimeni.

Dădu telefonul pe silențios și văzu cum se încheie apelul. Dar imediat îi vibră. Avea un mesaj.

– Ah, e Tig, spuse Willa, în timp ce cuvintele prindeau formă sub ochii ei. De pe telefonul lui Jorge sau al altcuiva.

Apoi tăcu și ridică ecranul, ca să citească și Iano:

Mama hai acasă. Duc Papu la UPU. Anunță furtună rea. Rămâneți la adăpost.

8
La adăpost

Au luat trenul până la Batsto și au coborât într-un furnicar de muncitori în salopete care fie ieșeau din ture, fie intrau: moară, sticlărie, turnătorie. Mary își croi cale printre cete de bărbați care-și frecau palmele și răsuflau aburi iuți în aerul înghețat, întorcând privirile după ea. Thatcher avea vagul sentiment că e un trădător, deși pe cine trăda n-ar fi știut să spună. Pășea în spatele lui Mary, umbra ei, văzând ce vedeau și muncitorii: presa pentru plante din lemn pe care o purta la subsuoară, faldurile fustei indigo legănându-se sub haina scurtă, neagră. Și pe micuța Selma, care îi țopăia alături ca un spaniel.

Octombrie nu era momentul ideal pentru o primă vizită în Pine Barrens, așa spusese Mary, și peisajul maroniu din Batsto o întărea. Clădiri din cherestea tăiată grosolan cu fierăstrăul și înnegrite de ploaie, drumuri înnămolite în care ți se-nfundau cizmele, copaci desfrunziți – tot ce detesta la toamnă se adunase acolo. Dar fiecare anotimp are darurile lui! Așa susținea Mary, de unde și ideea unei noi serii de articole, „The Pines în toate anotimpurile". Un redactor de la *Harper's Monthly* îi trimisese un răspuns încurajator, iar Mary punea la suflet orice încurajare. Thatcher observase calitatea asta, pentru că lui îi lipsea cu desăvârșire. Rose bătea apropouri despre slaba lui voință, dar în realitate boala era cu mult mai schiloditoare: nu avea încredere în laude, dar îi credea pe cuvânt pe detractori. De fiecare dată când îi povestea lui Mary despre problemele cu Cutler de la școală, ceea ce-și dorea să facă și astăzi, cu ardoare, știa că de fapt o provoacă să-și arate sprijinul, pentru ca astfel să-și poată prinde și el micuța scoică de încredere pe stâlpul acela robust.

Părăsiră drumul mare și se abătură pe o alee desfundată cu case din bârne, leite, toate având aceleași curți brăzdate de straturi, niște dreptunghiuri înguste cu napi și varză furajeră. Se gândea la soldații pe care îi îngrijise. În fața morții, își doreau mereu să vorbească despre locurile în care își începuseră viața, un adăpost umil din bușteni prea duios rechemat în minte, tot pe vreo alee ca aceasta, unde noroiul urca până la genunchi, mânjind pantalonii. Thatcher se simțea deja umilit de dojana pe care avea să și-o încaseze de la Rose. Va încerca să le strecoare pantalonii direct lui Gracie și doamnei Brindle, care munceau cot la cot când puneau la fiert căldarea cu rufărie și nici n-ar fi clipit la vederea pantalonilor înnămoliți ai stăpânului. Unde era lejeritatea conjugală pe care o așteptase? Gândurile la soția lui i se încâlceau în minte: Rose, licoarea cea îmbătătoare și patul de spini, mirosul ei rafinat, toanele ei nu tocmai ușor de anticipat. Se arătase iubitoare în diminețile din urmă, probabil cu gândul la un alt bebeluș. Dar după, când el era vlăguit de epuizarea postcoitală, taman

atunci Rose devenea energică pe subiectul achizițiilor pentru gospodărie. Acum îi căşunase să aibă propria lor trăsură cu cai. Pentru biata Aurelia, căci altfel cum avea să-şi viziteze ea prietenele înstărite?

Brusc, Mary se opri şi strigă:

– Domnule Foggett, bună dimineaţa!

Foggett ieşi în uşa cabanei într-un combinezon din flanelă roşie şi pantaloni, cu bretelele atârnând şi cu şireturile descheiate. La nouă trecute.

– ’ei, doamn’ Treat! Am ieşit la plimbărică prin afurisitele de mlaştini, aşa-i?

– Aşa-i. Vi-l prezint pe prietenul meu, domnul Greenwood, care ni se va alătura în excursie. Trebuie să mă întorc să văd ce mai fac micuţele mele ferigi, dacă binevoiţi să ne ajutaţi şi astăzi.

Foggett îşi trase bretelele pe umeri, dispăru înăuntru şi reapăru peste puţină vreme, îmbrăcat într-o cămaşă soioasă încheiată până la gât. Limbile maronii ale ghetelor îi atârnau încă, o pereche de câini gâfâitori. Îşi aduse iapa din spatele cabanei şi o înhămă la faeton.

Când calul fu pregătit şi trăsurica ştearsă de praf cu o cârpă cenuşie, Foggett îi întinse mâna lui Mary, apoi dădu ocol şi urcă pe capră, lângă ea. Selma se căţără fără ajutor în spate, pe locul lacheului, trăgând încă de sufertaş, prea mare, şi de hârleţul pe care îl cărase după ea în tren. Ochii deschişi la culoare îi erau aţintiţi drept înainte, iar părul sfărâmicios i se iţea peste tot pe la marginile bonetei. Thatcher intui cât de însingurate trebuie să fi fost ieşirile acestea pentru fată. Dat fiind cât de absorbită era Mary de botanica ei, probabil că Selma avea să fie dată uitării până când va fi ceva de ridicat sau de cărat. Mary flecărea deja cu Foggett despre îngheţul care se anunţa. Thatcher se aşeză lângă Selma, pe locul din spatele vizitiului, adică o scândură şlefuită, cel mult.

Foggett cloncăni şi o luară brusc din loc, smucindu-l pe Thatcher şi făcându-l să se prindă zdravăn de tăblie, întrebându-se cum de nu erau azvârliţi lacheii drept în şanţ. Selma îşi încleştă mâinile pe sufertaşul din poală cu forţa unui tânăr moştenitor. Se hotărâse ca astăzi să i se adreseze la fel ca elevilor lui, asta în cazul în care Cutler le-ar fi dat drumul în aer liber. Lucru care probabil că nu avea să se întâmple niciodată, având în vedere starea gravă a relaţiilor întreţinute cu angajatorul său. Thatcher vedea prea în amănunt ce îl aştepta: indignarea soţiei, crăpăturile dintr-o casă în prăbuşire. Şi dezamăgirea lui Mary pentru răul răsfrânt de Cutler asupra elevelor lui. Sărmane fete cu chipuri prelungi şi cizme încheiate până sus, încuiate într-o clasă până când aveau să fie predate bucătăriei şi căsătoriei…

Prinsă în capcană! Asta îi aruncase Rose în dimineaţa aceea. *În casa asta sufocantă!* Până să se mărite, lui Rose îi plăcuse să călărească. Mai mult decât orice, aşa spunea. Zbura tot drumul până la Mays Landing pe alei înguste, printre ferme şi vii, cu panglicile bonetei în vânt, uneori însoţită de prieteni, adeseori singură-singurică. Taică-său îi păstrase anume un căluţ alb, castrat, într-un grajd de pe East Avenue, dar după ce-a murit, întreţinerea lui le-a înglodat în datorii. Dreptate era asta, întreba Rose, să fi pornit în viaţă cu atât

de mult și acum să fie nevoită să trăiască din așa puțin? Când făcuse așa cum trebuia tot ce i se ceruse? Îl tortura pe Thatcher pentru toate lucrurile pe care nu reușea să le vadă din punctul ei de vedere. Lui îi era lesne să se mulțumească cu o pereche de pantofi boțiți și cu un codru de pâine, așa spunea; norocul *lui* fusese exact pe dos. Era adevărat. El făcuse ochi într-o magherniță îngrămădită și mărșăluise apoi în lumea mare, într-o viață care se deschidea tot mai mult de la an la an. Un soț mai bun ar fi înțeles cât de diferită de a lui era nevoia ei de confort. Bineînțeles că o soție avea aspirații mai înalte de atât și nu putea să facă nimic ca să-și îmbunătățească situația.

Mary se întoarse ca să-i atragă atenția lui Thatcher asupra florei. „Mirt de ceară!", strigă, acoperind tropotul iepei și scârțâitul arcurilor de sub ei. De-acum lăsaseră orașul în urmă și se îndreptau spre petele de lumină ale unei păduri înalte de pini. Selma părea să știe ce știa și Mary. Întinse o mână, ca să-i fie plesnită de frunzele cerate ale arbuștilor pe lângă care treceau în goană, cu ramurile încărcate de bobițe albe. Întinse palma mică spre nasul lui Thatcher, ca să adulmece și el mireasma mirtului. Ocean, lămâie, lumânări de ceară curată.

– Primii locuitori ai așezării foloseau mirtul ca să-și facă lumânări, spuse Mary tare. E o ceară bună, nu se topește în apă fierbinte. Thoreau a scris despre ea. A făcut niște seu, de experiment.

Așadar, intuiția lui Thatcher cu privire la lumânări era corectă. Se întreba dacă îi vine din memorie și babele din satul copilăriei lui puteau fi socotite astăzi în rândul „primilor locuitori ai așezării", despre care vorbea Mary. Vag, încețoșat, dar își amintea fiecare fel de fiertură din frunze și crenguțe. Bătrâne care nu aveau de niciunele, dar le ofereau sprijinul lor unor băieți orfani.

– Din bobițe se face ceara?

Mary încuviință din cap, un gest care aproape că se pierdea în zgâlțâielile întregului ei trup. Toți cei patru pasageri săltau la unison în trăsurica lor zburătoare, o bărcuță precară pe mări înfuriate. Chipul căpitanului Foggett era schimonosit într-o grimasă de concentrare.

– Ca să-l obții, fierbi bobițele și uleiul se ridică la suprafață. Așa zice Thoreau. Dar ce făcea cu seul ăsta al lui n-aș ști să zic.

Tonul ei familiar putea lăsa să se înțeleagă batjocura, admirația sau faptul că purtase o corespondență și cu regretatul domn Thoreau. Thatcher știa deja că nu trebuie să excludă nicio posibilitate. Observă umbra trecătoare a unei păduri cum nu mai văzuse alta până atunci. Pinii erau înalți și aliniați la mică distanță unul de altul, de parcă ar fi fost plantați, cu un subarboret jos, care mai-mai că ascundea solul nisipos al pădurii. Drumul era aproape de un râu cu ape adânci și roșii, o culoare neliniștitoare. Doi bărbați vâsleau într-un șlep, prinzând o plasă de-a lungul malului.

– Pescuiesc? izbuti el să întrebe.

Foggett râse de el.

– Da, fier, spuse Mary. Draghează minereu din mlaștini, îl folosesc la fierărit.

Straniu teritoriu, gândi Thatcher, cu râuri însângerate în ale cărui ape bărbații pescuiesc fier. Dar chimia o pricepea destul de bine: fier solubil în apă, mlaștini cu turbă acidă, descompunere anaerobă a materiei vegetale. Egal limonit. În timpul războiului, auzise bărbați spunând că cel mai bun fier pentru gloanțe venea din smârcuri, iar în imaginația lui de copil, sferele strălucitoare țâșneau rostogolindu-se din noroi, gata făcute.

În alt moment trăsura goni în lumină, trecând printr-o porțiune de pădure doborâtă la pământ. Așchii de trunchiuri sângerau sevă în aerul cu miros de terebentină. Echipaje de bărbați se mișcau încoace și-ncolo ca-ntr-un furnicar, târând trunchiuri de pini și așezându-le pe verticală, în movile fumegânde de bușteni. Făceau cărbune pentru topitul fierului, ghici el. Pădurea îi înghiți din nou. Mary arătă spre un deluşor ierbos acoperit cu așa-numitul *Xerophyllum setifolium*, taxonomie recent revizuită de profesorul Watson de la Harvard. Îl cunoștea pe profesorul Watson? Nu, nu-l cunoștea. Și iată și micul arbust *Gaylussacia*, numit astfel în onoarea chimistului Gay-Lussac. Aruncatul ăsta cu nume l-ar fi enervat pe Thatcher dacă s-ar fi petrecut între bărbați, dar cu Mary până și plantele îi păreau prietene. Plante pe post de colegi.

După un număr de mile – peste cinci, dar mai puțin de zece – și după multe alte clarificări tranșante, în fața lor se ivi o linie sinuoasă și densă de verde. O privea apropiindu-se, deslușită ca un țărm, cu mult mai întunecată decât pădurea de pini. În cele din urmă, reciful verde-albăstrui se dovedi un zid de cedri. Și destinația lor. Foggett îi lăsă să coboare și negocie cu Mary când să se întoarcă după ei: la ora trei, repetă ea de trei ori, promițându-i bărbatului să-l plătească odată ce-i va fi adus înapoi în siguranță, ca de obicei. Din câte văzu Thatcher, Mary nu avea la ea niciun instrument de măsurat timpul, numai cutia de tablă pentru adunat plante, atârnând ca o podoabă grea de funda ei mov. Selma își săltă hârletul pe umăr și nu dădu niciun semn că ar vrea să se despartă de sufertaș, așa că Thatcher insistă să care el presa grea a lui Mary. Și așa pătrunseră în întunecoasa pădure de cedri. Cu câteva grade mai rece, pe loc.

– Pare interzisă, pun rămășag, spuse Mary veselă.

– Un loc numai bun pentru vârcolaci, sugeră Selma.

– Vai, Selma, ce imagine pitorească. O s-o folosesc. Cititorilor le place să se sperie.

– Da' ce le-o fi plăcând atâta, doamnă Treat? întrebă Selma. Io pot să mă sperii zdravăn și acasă, după ce-a tras tata la măsea. N-am nevoie să mi-o caut în revistă.

– Întunericul crește și crește pe măsură ce înaintez, cu o groază ce-mi apasă pieptul, o groază de ceva ce nu pot numi.

– Vai, doamnă Treat, fie-vă milă! se înfioră Selma.

Mary își petrecu un braț pe după umerii copilei.

– Îmi testam proza pe tine, atâta tot. Aici suntem în siguranță și tu știi prea bine.

Thatcher observă că se înșelase crezând că Mary o ignoră pe fată. Aici, în

pădure, erau ca mama și fiica.

– De unde-și ia băutură tatăl tău? întrebă el, dar roși văzându-le chipurile severe întoarse spre el. Întreb doar de curiozitate. Din pricina legilor temperanței.

– De la Millville, răspunse Selma. Acolo-s italieni și depravare.

– Îmi pare rău s-aud.

Înaintară pe drumul pentru căruțe, destul de larg cât să meargă toți trei în rând, dar de aici înainte mai potrivit pentru cizme decât pentru roți. Pământul era umed ca un burete, ca un pandișpan. Pantalonii lui Thatcher erau compromiși. Mary își îndesase poalele fustei în betelie, prinzându-le cu o legătură complicată, astfel încât să nu și-o târșâie prin noroi, iar Selma făcuse și ea o șmecherie asemănătoare. Probabil că se ocupaseră de asta cât încă erau în căruță.

– Ce zici de Barrens până acum? întrebă Mary.

– Că are mai multă industrie decât un șantier naval din Boston.

– Adevărat, așa e zona prin care am trecut, spuse ea. Din Batsto, oriîncotro te-ai duce, fierăstraiele și dragele îți taie calea pretutindeni. Acum cinci ani, puteam s-o iau la picior de la tren și s-ajung în zece minute până în inima pădurii virgine. Pădurile din Pine, la fel de adânci și de tăcute ca în urmă cu două sute de ani. Încă mai avem zone ca acelea, firește.

– Dar acum trebuie să-l plătești pe domnul Foggett ca să te ducă.

– Da, n-avem încotro, trebuie să ne bizuim pe domnul Foggett.

– Tot așa împădurit era și Vinelandul când l-a cumpărat Landis?

– Destul de. Biete pământuri neroditoare. De îndată ce-au descoperit că sunt fertile, și nu sterpe, le-au și înjugat destinul la procreare.

– Mary, ce lipsă de entuziasm față de Edenul căpitanului! Sunt primele umbre de îndoială de care am parte de când am ajuns în Vineland.

– O fi bună grădina Edenului, dar numai pentru fermieri și pentru producătorii de must. Pădurile noastre o s-ajungă cele mai mari grădini din Uniune. Și-atunci adio speciilor rare de flori. Nimeni n-o să mai poată salva comorile.

– Am impresia c-ar cam trebui să mâncăm, spuse el.

Selma păși gânditoare, izbindu-și sufertașul de coapsă. Pământul devenea tot mai umed, bezna cedrilor tot mai deasă.

– Ia te uită aici, spuse Mary, oprindu-se brusc. *Helonias bullata*. O știi?

În locul acela, pământul era străpuns de rozete de frunze ascuțite.

– N-o știu, mărturisi el, privind pâlcurile învârtoșate care se întindeau pe solul pădurii ca un covor de pumnale foioase.

– Nu crește decât aici, în pădurea de cedri, și doar în puține locuri. După cum vezi, e rizomatoasă. Se răspândește pe sub pământ. Grupul acesta se extinde pe vreun hectar, un hectar și ceva, apoi dispare. Următorul pâlc n-ai să-l găsești decât la vreo cincisprezece mile de aici.

Thatcher se întrebă dacă avea de gând să ajungă astăzi până acolo. Mary era la fel de însuflețită în privința florilor de *Helonias* ca Rose față de un număr

nou din *Godey's Lady's Book*. Pădurea asta era casa ei.

– Închipuie-ți ce lucru curios, domnule Greenwood. E răspândită prin smârcul ăsta, lipsește cale de mile întregi, apoi se ițește din nou dintr-odată și se extinde, întotdeauna de-a lungul unui pârâu. Care e diagnosticul dumitale?

Diagnosticul lui era că nu voia să-i spună pe numele mic în fața fetei și că ar fi fost cazul să facă și el la fel. Altfel, nu-i venea nimic în minte. Privi planta îndelung.

– Eu cred că de aici putem deduce că nu se răspândește numai prin rădăcini, spuse ea cu voce joasă, ca și când ar fi destăinuit un secret. Cred că-și mai împrăștie și semințele prin apă.

– Prin mocirla asta! E așa de acidă, că se topesc în ea și cuiele de la potcoavele cailor.

– Da, aproape, spuse Mary cu ochi scânteietori. Ar solicita o extraordinară capacitate de adaptare. Dr. Gray are o teorie despre chimia fenomenului. El susține că lipidele…, șovăi ea, apoi continuă: Un bun exemplu de selecție naturală pentru supraviețuirea în mediu mlăștinos.

– Ai dreptate, nu încape îndoială.

Mary știa că are dreptate. Îngenunche să smulgă un peduncul scuturat de semințe. Thatcher o privea. O copilărie irosită în lecții de făcut reverențe, taxonomia și chimia deprinse pe cont propriu de la un capăt la celălalt și tot își purtase teoriile până pe pragul lui Asa Gray. În vreme ce Thatcher, când se întâlnise și el o dată cu marea personalitate, ieșind pe ușa bibliotecii de la Harvard, pălise tot de la efortul de a-i da bună dimineața. Cum făceai ca să fii Mary Treat? Ar fi putut contempla o zi întreagă energia, logica și indiferența față de judecățile altora întâlnindu-se într-o asemenea glorie și forță.

Selma se apucă să sufle semințele de pe tije, scuturându-le într-un plic transparent pe care îl scosese din șorț. Mary se ridică și se șterse pe mâini.

– Dacă găsesc și alte specii ale căror semințe au o chimie similară, asta îmi va susține teoria. I-am cerut părerea domnului Darwin și e de acord. I-am trimis zeci de mostre doctorului Gray, pentru analiză.

– Vreo sută, mai degrabă, zise și Selma de jos.

– Nu, o sută sigur nu. Nu pot să devin o povară. Dr. Gray se plânge mereu în scrisori de cât de ocupat este.

Semințele fură adunate și un specimen viu introdus în cutia pentru plante a lui Mary, apoi porniră din nou la drum. Purta cutia metalică pe umăr, așa că i se lovea în mers de volanul jachetei, iar Thatcher, care mergea în spatele ei, încerca să nu jinduiască la ea. N-ar fi știut să spună ce anume îl mișca atât la cutiuță – nu era nouă, în schimb era foarte frumoasă, din tablă ondulată vopsită în verde-frunză. În față avea un mic capac cu lăcățel. Se întreba dacă i-o făcuse cadou tatăl ei. Sau soțul, în vremuri mai fericite.

Mărșăluiră peste tulpini târâtoare de vița-femeii, prin stufăriș și pe sub foi de ferigă regală, *Osmunda regalis*, unele mai înalte decât Thatcher. Mary se oprea des ca să-i arate preferatele ei, carnivorele, și să culeagă mostre. Pe lângă capcana-lui-Venus, găsi roua-cerului lucioase și cănișoare. Era mai fericită în

mlaștina aceea umedă decât orice bărbat sau femeie de sub soare, cel puțin după știința lui Thatcher.

Ținta lor în ziua respectivă era să vadă ce mai fac micile ei ferigi *Schizaea pusilla*, cărora natura nu le încredințase decât vreo câteva locuri pe fața pământului, printre care și acela, unde Mary era prima botanistă care le descoperise. Creștea într-un pâlc aflat la aproape o milă depărtare. Dincolo de zona aceea nu mai era de văzut. O căutase peste tot prin mlaștini și ajunsese la concluzia că acolo era singura ei casă. Cercetarea fusese temeinică și răbdătoare, insista ea, o apărare inutilă din partea unei femei care era în stare să rămână așezată o dimineață întreagă, lăsând o plantă să-i digere buricul degetului. Mary se ridica la standarde de dincolo de existența umană obișnuită.

– În anii de când am descoperit-o, am săpat mici cuiburi cu feriga mea și le-am transportat în locuri cu exact același sol și aceeași expunere la soare, la mile depărtare, unde le-am replantat, spuse ea, lovindu-și ușurel cutia pentru plante. O facem cu cea mai mare grijă, pe cuvântul meu de onoare. Nu-i așa, Selma?

– Doamnă?

– Feriguțele noastre. Le replantăm cu mare grijă, nu-i așa?

– Da, doamnă. Blând, zici că-s pui de șoarece.

– Le lăsăm în grija naturii, numai că natura refuză să le recunoas-că orice drept la schimbare. Nu le îngăduie plantelor decât să lâncezească și să moară. Marcăm locurile și ne întoarcem în câteva luni ca să le urmărim evoluția, dar nu prind rădăcini. Le găsim mereu la fel de veștede.

Thatcher privi îndelung porțiunea de sol forestier marcată abundent cu panglici, unde una dintre micile ei transplantări își dăduse ultima suflare. Foile maronii se veștejeau tânguindu-se, atât de mici, încât ar fi trecut neobservate dacă din copacii din jur n-ar fi atârnat semnele lui Mary.

– Dumneata crezi că ferigile ar trebui să se înmulțească mai departe? întrebă el.

Mary cântări întrebarea.

– A crede ține de religie. Observația mea îmi spune că n-o vor face. Și atunci se pune întrebarea, de ce-ar rezista o specie doar într-un singur loc, și acela mic? Ce element al noului mediu înconjurător le oprește din dezvoltare?

Se pune întrebarea. Își aminti ziua când o văzuse întâia oară pe Mary, întinsă pe iarbă cu fața în jos. Se îndepărtaseră foarte mult de drumul pentru căruțe, urmând părelnicele poteci ale căprioarelor, care se întindeau ca o plasă pe tot cuprinsul desișului. N-avea nici cea mai vagă idee cum de știa Mary pe unde s-o apuce. Din când în când o lua și Selma înainte, părând să se simtă în largul ei, ca un iepuraș cu bonetă în vizuina lui.

În cele din urmă ieșiră la loc relativ deschis, pe malul unui pârâu. Deasupra capetelor lor, bolta crengilor încă era deasă, dar, spre ușurarea lui Thatcher, vedeau la cincisprezece metri depărtare peste râu, poate chiar mai mult.

– E ora prânzului, doamnă? întrebă Selma.

Mary privi în sus, printre crengi, la zdrențele de cer:

– Cred că da.

Selma își scoase șorțul dintr-o mișcare și îl azvârli pe jos, apoi îngenunche pe el și scoase prânzul din sufertaș, despachetând brânzeturi, șuncă sărată și mere. O ulcică cu unt, alta cu gem, o franzelă de pâine neagră. Tort cu cremă de ou!

În acest răstimp, Mary rămase nemișcată, privind lung peste pârâul roșu-carmin, spre malul celălalt, unde apa surpase o porțiune substanțială de pădure. Trunchiurile zăceau prăvălite unele peste altele, umbre ale unui profund declin.

– S-ar zice că n-am ieșit de tot din perioada carboniferă, observă ea, și Thatcher înțelese că nu va putea niciodată să-și numească prietena cu un singur nume de copac, căci ea era mai mulți. Ferigile fosilizate, cedrii străvechi și plantele cu flori își împreunau rădăcinile din diferiții eoni ai apariției lor pe pământ: Mary era toate deodată. Filogenie, asta era ea.

Selma începu cu o felie de pâine unsă cu unt și cu gem. Mary ieși din transă, își împături șorțul și se așeză pe el. Thatcher ochi un bolovan primitor. Selma îi întinse un măr, ulcica cu gem, cea mai mare parte din șuncă și două treimi din franzelă, ceea ce deveni dificil de ținut pe genunchi.

– Cât o să te plătească revista pentru seria despre Pines? întrebă el.

Descoperise că Mary era deschisă când venea vorba despre finanțe; ba chiar aducea ea însăși vorba, probabil din aceeași sforțare de a-și face loc în lumea bărbaților.

– Optzeci și cinci de dolari pe articol, spuse ea, inspectând îndeaproape ulcica cu unt și culegând o insectă fără noroc. Cu ilustrații, cred că vreo șase sau opt de fiecare, pe care o să le fac eu însămi. Sau, dacă nu, o să le atribui corect, adăugă ea, aruncându-i o privire cu subînțeles.

– N-am nici cea mai mică îndoială.

Optzeci și cinci de dolari. Și dacă îi lua tot anul să producă patru articole ilustrate, tot ar fi câștigat mai mult decât cei trei sute de dolari pe care îi primea el de la Cutler. Și mai mult ca sigur că asta nu avea să-i ocupe tot anul. Mary își găsea timp pentru zeci de proiecte într-o singură zi. (Sau o sută, dacă o întrebai pe Selma.) Îi trecu prin cap să-și ofere serviciile de ilustrator, însă n-ar fi vrut să pară că-i cerșește o favoare. Sigur, Thatcher nu era invidios pe averile prietenei lui, dar acum se cufunda în mormântul propriilor griji financiare. Uitase de ele preț de o dimineață și și-ar fi dorit mai multe dimineți ca aceea.

– S-ar zice că e mai ușor să scrii pentru o revistă de popularizare decât pentru una științifică, medită Mary, dar eu nu cred că e așa. Ăstora nu le ajunge să spui lucrurile pur și simplu, vor să le dai cu cremă peste tot, ca pe o șarlotă rusească. „În liniștea de mormânt, o spaimă tainică îmi cotropește simțirile“, treburi de-astea. „Sunt purtată înapoi în timp, până-n veacurile când nimfele stăpâneau peste pădure, pedepsindu-i pe toți aceia care curmau viața copacilor.“

– Numai Tatăl Ceresc poate să stăpânească peste noi, protestă Selma, cu

gura plină de pâine.

– Și am de gând s-o spun foarte clar, draga mea, altfel mama ta n-o să te mai lase să vii la mine.

– Și să știți că șarlota rusească are crema pe dinăuntru, nu pe din afară.

– Ei, atunci ca pe un pandișpan, râse Mary. Fie-ți milă de mine, Selma. Doar știi ce bucătăreasă sunt.

– Da, doamnă, răspunse fata, din nou cu micul ei zâmbet chinuit.

– Și atunci, de ce să-ți mai bați capul să scrii proză-pandișpan? întrebă Thatcher. Ai spus că jurnalele de specialitate plătesc mai bine. Ai atâtea subiecte științifice de dezvoltat. Cu Charles Darwin și Asa Gray drept colegi.

Mary privi spre cedri, încruntată.

– Trebuie, spuse în cele din urmă. Majoritatea oamenilor se uită la o pădure și spun: „Uite copaci, uite și mizerie." Nu văd nimic interesant dacă nu-i ia nimeni de mână să le-arate. Sunt uimită de cât de puțin reușesc să vadă cei mai mulți dintre oameni.

– În cazul ăsta, te admir.

Thatcher se simți înălțat cu câteva grade prin vocația pe care o împărtășea cu Mary Treat. Cum să nu fi fost aceasta o muncă nobilă, să ridici o umanitate căzută și să-i așezi în palme adevărurile palpabile ale lumii? Până și pe cititorii de reviste, până și pe fetele cu șorțulețe. Domnul Darwin era cufundat în gânduri. Iar Dr. Gray era prea ocupat.

Dintr-odată, Selma își aduse aminte ceva, cotrobăi prin sufertaș și scoase la iveală o sticlă cu cafea rece. Trase de sârma capacului și turnă cafea în niște cești metalice ponosite, întinzându-i una și lui Thatcher.

– Ai știut dintotdeauna că vrei să fii om de știință? îl întrebă Mary.

Se sfia sub privirile ei și ale Selmei, căci amândouă păreau nerăbdătoare să-l vadă devorând cantități substanțiale de pâine și șuncă. Apetitul exotic al masculului.

– Nu cred că știu vreodată cu certitudine ceva despre mine însumi. Atât că sunt curios și cred mai degrabă ceea ce văd decât ceea ce mi se spune.

– Păi, în cazul ăsta, ești un om de știință înnăscut, se pronunță Mary. Același blestem îl port și eu. Așa spunea soțul meu. Se descria drept înotător prin filozofii, liber să speculeze pe marginea mareelor și corpurilor cerești, în timp ce eu rămâneam la țărm, căutând dovezi pentru natura lichidă a apei.

Thatcher observă timpul trecut al verbelor.

– Libertatea înotătorului ar putea fi de invidiat.

– Dar ce mai fleoșca-pleoșca! spuse Mary, vădit lipsită de invidie. Să crezi, fără să te împiedici câtuși de puțin de evidențe.

Thatcher nu mai auzise în viața lui o critică atât de inedită ca *fleoșca-pleoșca*.

– Când ai venit în Vineland cu soțul dumitale?

– În al optulea an de la întemeierea așezării. Ne-am întâlnit la Troy cu un bărbat care l-a invitat pe Joseph să țină o cuvântare la Plum Hall, iar el a acceptat încântat. Asta se întâmpla în toamna lui '68.

– Despre ce era conferința doctorului Treat?

– Despre viitorul Vinelandului. Elogiul sănătoaselor idealuri ale căpitanului Landis, aerul curat și gloria agrară. Pe atunci, Joseph se pricepea să capteze atenția publicului. S-a gândit să pomenească până și sufragiul feminin. Era cu o săptămână înainte de alegeri și toată lumea știa de schema pusă la cale de femei, să meargă la urne în Vineland.

Schema respectivă era o noutate pentru Thatcher, deși probabil că Polly știa despre ea. O chinuia pe maică-sa urmărind aventurile doamnelor Fowler și Tillotson la marele marș al pierzaniei, îmbrăcate în pantalonii lor din piele de căprioară.

– Bănuiesc că omilia doctorului Treat a fost un succes.

– O, da. Domnul Campbell ne-a chemat iar în decembrie, în calitate de oaspeți ai săi. Am aflat că pomii fructiferi din Vineland suferiseră de o molimă cu o vară în urmă, așa că l-am ajutat pe Joseph să pregătească o prelegere despre anihilarea dăunătorilor prin întreruperea ciclului larvar. Analizasem insectele din livada tatei cu mult înainte să mă mărit.

– Chiar așa?

Thatcher și-o închipui fată, prin livezi – un fel de Polly, doar că ceva mai disciplinată și cu picioarele nu atât de lungi.

– Cu intenția de a face descoperiri științifice?

– Fără intenție, cred, răspunse Mary gânditoare. Dar în Vineland, cercetările mele și-au găsit un scop. A susținut prelegerea în ianuarie și a publicat o broșură intitulată *Stârpirea insectelor*, care s-a vândut în peste o mie de exemplare într-o lună. Doctorul Treat a avut un succes instantaneu, așa că nu ne-am mai întors deloc la New York. Am închiriat casa de pe Plum și ni s-au expediat lucrurile de la Troy.

– *Dumneata* ai avut succes. A fost numai munca dumitale. Și prelegerea, și broșura.

Ea zâmbi.

– Da, într-adevăr.

Soțiile își asistau soții, firește, dar acum Thatcher înțelegea de ce ajunsese ea să fie confuză în legătură cu atribuirea corectă a muncii altcuiva. Băgă de seamă și că Selma era dezamăgită de cât de puțin avansase cu proviziile oferite; mușcă dintr-un măr. Mary căzuse pe gânduri.

– Vinelandul era diferit pe vremea aceea. Gândirea liberă era un țel și un efort susținut. Sigur, nu în totalitate. Spiritualiștii și alții ca ei își aveau partea lor. Landis n-a înțeles niciodată nicio filozofie. Lui îi pasă numai să fie împăratul acestui tărâm.

– Căpitanul Landis e mai degrabă un spirit practic, nu crezi?

– Un om practic care a învățat din greșelile trecutului. A creat în Vineland un Eden pe care să-l poată conduce prin reglementări stricte și s-a făcut pe sine puternic împlinind aspirațiile supușilor. Orice ar avea ei nevoie, el susține că găsesc aici.

Thatcher abia dacă vorbise cu omul acela, dar spusele lui Mary se potriveau

cu devoțiunea Aureliei. Ziarul lui o chinuia cu pericolele întruchipate de străinii bețivi și de tineretul scandalagiu, de femeile în pantaloni și de lupul de la ușă, apoi, pe pagina următoare, o liniștea cu promisiuni imposibile. După toate pierderile pe care le suferise în viață, Aurelia avea mare nevoie de un bărbat cu asemenea talente.

– La începuturi, oamenii erau mai raționali, spuse Mary. Exista interes pentru cercetările mele despre moliile de copac. O mie de exemplare din broșura noastră vândute într-o lună! Gândește-te numai.

Thatcher se gândea la prețul per exemplar.

– Și apoi am descoperit locul acesta, popasul meu de pelerin, spuse ea, ridicând o mână înspre smârc.

– În vreme ce doctorul Treat își găsea împlinirea în astronomie.

– În ceea ce numea el astronomie.

– I se dusese buhul că adormea lumea la prelegerile lui de la Plum Hall, interveni Selma.

La auzul vorbelor ei, Thatcher fu gata-gata să se înece cu mărul. Mary însă părea netulburată. Se apucară amândoi să împacheteze rămășițele prânzului.

– Și-a pierdut capacitatea de a trezi interesul publicului, spuse Mary cu simplitate.

– Tata zice că doctorul turna numa' baliverne.

Mary închise capacul sufertașului.

– Selma, îți mai aduci aminte unde ne-am replantat experimentul din iunie cu ferigile?

– Da, doamnă. Aproape de răscrucea pârâului ăstuia cu Maple Branch.

– Mergi pe firul apei până la Maple Branch. Și apoi?

– Douăzeci de pași de-a lungul malului, până la castanul ăl' mare. Mult înainte de Penn Gap. Dacă ajungi la Penn Gap, deja e prea departe. Am însemnat plantele cu panglici de culoarea lămâii.

– De culoarea lămâii erau? Aveam impresia că albe.

– Nu, doamnă. Albe au fost la seria din aprilie.

– Aș putea să-mi revăd notele, dar sunt convinsă că ai dreptate. Du-te, draga mea. Și o frunză dacă găsești vie, întoarce-te să ne spui și-o să venim să facem o măsurătoare. Iar dacă găsești și altceva, culege, spuse Mary, atârnându-i Selmei la gât cutia de tablă, ca și când ar fi fost o medalie de onoare.

– Da, doamnă.

Selma dispăru fericită în tunelul de cedri, semănând mai mult ca niciodată cu un iepure. Mary părea tristă.

– O să le găsească tot așa de moarte ca pe cele dinaintea lor.

– *Ubi sunt*, încercă Thatcher.

Mary păru să se ridice, dar rămase la locul ei. Thatcher se strădui să și-o închipuie pe drăguța lui soție șezând la fel de confortabil pe pământ, dar nu reuși. Frumusețea avea prețul ei. În alte zile se simțise norocos să-l plătească, dar nu și astăzi.

– Cred că asta a fost ultima noastră încercare de transplantare a ferigilor, spuse ea. Dr. Gray mă încurajează, dar eu nu sufăr gândul de-a mai lua și alte vieți, nici măcar pentru binele științei.

– Îmi pare tare rău, spuse Thatcher.

– N-ar avea niciun rost. Concluziile mele sunt clare, e timpul să public. Și întotdeauna am avut grijă să nu afectez populația de origine.

– Voiam să spun că-mi pare rău pentru doctorul Treat. De dragul tău, Mary. Dacă veștile despre reputația lui stricată i-au ajuns la urechi până și tatălui Selmei, îmi închipui că rușinea trebuie să fi fost de anvergură.

– Și dacă nu-i vor fi ajuns la urechi și ultimului broscoi amărât din baltă, Joseph și-a tăiat de tot craca de sub picioare cu vendeta din ziar împotriva reverendului Pittinger. Presupun că ai ratat povestea. S-a întâmplat toamna trecută.

– Of. Cumva doctorul Treat se opune… s-a opus credinței creștine?

– Și mai revoltător de atât, răbufni Mary. Dintre toți oamenii, tocmai reverendul Pittinger și-a asumat sarcina de a lua apărarea științei empirice. Gravitație și fizică newtoniană, efectele cuantificabile ale lunii asupra mareelor. Biata față bisericească punea mâna pe stilou săptămână de săptămână, în apărarea masei și a măsurătorilor. Ei bine, opinia lui Joseph e că legile calculului nu sunt reale. Se ținea tare, nu voia să cedeze nici în ruptul capului.

Thatcher habar n-avea ce să răspundă.

– Cred că-și pierde mințile, spuse ea în șoaptă. Devenise atât de agitat, încât a încetat să mai doarmă. Toată iarna trecută a stat la birou, scriind tot felul de cifre ciudate pe fiecare bucățică de hârtie care-i pica în mână. Nu matematică în adevăratul sens al cuvântului, ci lucruri inventate, nonmatematice, forțate să intre în scheme de calcul. Îi găseam aiurelile până și pe marginea corespondenței mele. „E un fapt! Diferența ireductibilă dintre oameni și animale echivalează cu reducerea lui Darwin la o cantitate inferioară lui zero."

– Vai, Mary. Îl discredita pe Darwin?

– Fii pe pace, prietenul meu nu era singurul care să-i îndure atacurile. Platon și Copernic n-au fost scutiți nici ei. Joseph elabora tratate lungi și fără sens împotriva științei, apoi le publica sub formă de pamflete. Cu ilustrații.

– Ce cumplit trebuie să fi fost pentru tine. Dar sunt sigur că și alții i-au observat problema.

– Da, până-ntr-atât încât l-au făcut de râsul orașului, cum ai auzit și de la Selma. Ea simte că-mi ia apărarea.

– E îngrozitor.

– E greu să ții cu cineva atât de plin de el. Insista să-i pun și balivernele-n plic atunci când le scriam colegilor. Charles Riley a primit câteva, la fel și Dr. Gray. Mărturisesc că domnului Darwin doar m-am prefăcut că-i trimit una. Am lăsat plicul nesigilat și am scos-o discret în drum spre poștă.

Thatcher rămăsese înmărmurit.

– Era gelos pe corespondența ta?

Ea păru uimită.

– De ce spui asta?

– Fiindcă el e un muritor. Un bărbat mândru, avid de laude, spunându-și doctor fără să fi obținut titlul. Subtil depășit în inteligență și realizări de sârguincioasa lui soție.

– Aha, acum înțeleg. Păi atunci se poate spune că datorită mie a devenit un discipol al amorului liber și a plecat la New York cu Victoria Woodhull.

Așadar, era adevărat.

– Nu, Mary. Un bărbat poate să fie bestie și din proprie inițiativă. Așa m-a informat soția mea. Dar, de dragul tău, nu poate să-mi pară prea rău c-a plecat.

– Așa a zis și Charles Riley. Mi-a spus că s-a întâlnit odată cu Joseph la Troy și că i s-a părut așa de ciudat, încât a crezut că și-a pierdut mințile pe jumătate. Zicea că n-ar trebui să duc dorul sprijinului lui Joseph, ci să primesc cu brațele deschise liniștea în care pot să lucrez.

– Și așa e?

– Întocmai. La asta mă gândeam în ziua în care ne-am cunoscut, când ai venit în salon și eu eram captivă cu *Dionæa* mea. Mi s-a năzărit în timp ce ședeam pe locul acela, nemișcată: acum e masa *mea* de scris, biroul *meu*. În bomboniere, păianjenii mei. Cu Joseph prin preajmă, niciodată nu reușeam să organizez experimentele cum trebuie. În lipsa lui, înfloresc.

Thatcher fu mișcat de mărturisire. Tăcură amândoi, privind un stârc care înainta tiptil prin stufărișul de la marginea pârâului. Păși solemn și, la fiecare pas, capul lunguieț îi aluneca în față pe o netedă axă orizontală. Thatcher cunoștea pericolul acelui cap și gât mlădios, lovitura puternică a ciocului tăios ca un cuțit. Își amintea că odată, în copilărie, plutea la apă mică prin preajma unui stârc, doar cu ochii la suprafață, cu burta atingând mâlul, încercând să se apropie, fermecat de locomoția aceea grațioasă. Ajunsese destul de aproape cât să-l atingă, când capul s-a dat brusc înapoi, ca un pumnal tras din teacă gata să împungă, și băiatul a sărit din vad, speriind pasărea și pe el însuși, cu inima bătându-i nebunește, dându-și seama cât de aproape fusese să-și piardă un ochi. Era nefiresc pentru Thatcher să vadă într-o formă de viață un dușman al propriei vieți. Până și în locul acela, unde orice nu era uman putea fi revendicat drept hrană. Nu era un loc potrivit pentru un băiat dornic să cunoască un stârc.

Lui Thatcher îi veni să facă la rândul lui mărturisiri.

– Mi-am pus în gând să te întâlnesc din prima zi în care te-am zărit pe fereastră. Stăteai întinsă în iarbă. Îmi doream foarte mult să aflu ce studiezi. Acum știu. Păianjenii de turelă.

Doamna Treat îl privi straniu, iar el se simți rușinat. O spionase împreună cu Rose.

– Îmi pare rău, nici nu merita să pomenesc. Mi se pare c-a fost așa de mult.

Iritarea din privirea ei nu cedă.

– În ce zi a fost?

Ziua în care casa a început să cadă.

– În ziua celebrului accident de trăsură al lui Pardon Crandall, de pe Landis Avenue. Îmi amintesc pentru că stăteam de vorbă cu soția mea în salon și Polly a dat buzna direct de la locul calamității, destul de entuziasmată de tot dezastrul.

Mary își recăpătă mina de dinainte.

– O! Trăsura scăpată a familiei Crandall! În ziua aceea era altceva, nicio treabă cu păianjenii. Atunci mă uitam la furnici. S-a întâmplat să fie o zi remarcabilă pentru *Polyergus*. Cunoști genul *Polyergus breviceps*, Thatcher?

Cu Mary, conversația însăși era un cal scăpat din frâie.

– Știu că sunt niște furnici și că se găsesc în număr mare în cartierul nostru. Și că toate membrele familiei mele își doresc cu evlavie ca tribul lor să piară. Cu excepția mea și a lui Polly. Presupun că noi suntem agnostici.

– O, atunci e cazul să vă pregătiți pentru convertire. Nu se găsesc himenoptere mai interesante în tot ținutul. Știai că *Polyergus* sunt paraziți sociali?

– Nu.

– *Polyergus* și-au pierdut capacitatea de a-și crește propriii urmași. Sunt incapabile să găsească de mâncare, să-și hrănească regina sau să-și curețe cuibul. Fac razie prin cuiburile altor furnici ca să le fure pupele și când ele ies din ou, devin lucrătoare în cuibul *Polyergus*. Relația reciprocă poate dăinui foarte mult în timp. Scriu un articol despre asta.

Părea din nou cu desăvârșire fericită, uimirea în fața parazitismului furnicilor înlăturând orice urmă a ticălosului doctor Treat. Cât de stranie îi era simplitatea, se gândi Thatcher, cât de admirabilă și câteodată înnebunitoare.

– Ce mai face soția ta? întrebă apoi, cam brusc, ca și cum tocmai și-ar fi amintit o instrucțiune.

– Bine, mulțumesc.

Thatcher oftă fără să vrea. Fizic vorbind, Rose era sănătoasă tun. Singurul fruct din coș cu nedreptul privilegiu de a se fi copt. Pe Rose, o rochie obișnuită părea extravagantă și le făcea pe celelalte femei să întrebe de croitorese, sperând în zadar că vor lăsa și ele aceeași impresie. Cât despre efectul ei asupra bărbaților, era exact pe dos; aveau tendința să tacă și să privească jenați, de parcă s-ar fi simțit vinovați că văd mai mult decât le-ar fi fost îngăduit să vadă.

– Îmi pare rău că nu mi-am anunțat nicio vizită, spuse Mary. Se cădea s-o fac, când te-ai mutat cu familia în Vineland. Dar într-o dimineață m-am întâlnit cu soacra ta la poștă și a avut o purtare cam ciudată. Cred că m-am descurajat.

– Te rog să nu te superi prea tare pe Aurelia. E o femeie categorică cu preferințele ei și îi plăceau foarte mult vecinii care au locuit înainte în casa ta. Familia Newcomb, cred că așa-i chema.

– Da, domnul Newcomb e încă proprietar, dar acum practică avocatura la Philadelphia. De la el am închiriat casa.

– Aha. Uite, pentru asta, Aurelia te-ar ține de rău. Pentru că stimatul și stimata doamnă Newcomb nu mai sunt vecinii ei. A fost nevoită să trăiască

departe de Vineland zece ani, timp în care multe lucruri s-au schimbat fără permisiunea ei. E dezorientată. Și se simte înșelată de timp, presupun. A plecat mamă și s-a întors matroană.

– Înțeleg. În timpul războiului a plecat?

– Aproape de sfârșit. Motivul plecării a fost unul personal. Soțul ei a murit brusc, iar ea a avut nevoie de sprijinul surorii de la Boston. Îți închipui ce nenorocire pe capul ei. Rose era fată, încă nu fusese prezentată în societate. Iar micuța Polly era abia înțărcată.

– Lumea a devenit cu mult mai sumbră în perioada aceea. Nu doar Vinelandul. Rănile națiunii ăsteia fracturate zac deschise și urâte.

– Sunt convins că ai dreptate, spuse el, ușor contrariat că simpatia ei se îndrepta mai degrabă spre necazurile națiunii decât spre ale Aureliei.

Ciudat, însă Mary părea cu desăvârșire lipsită de curiozitate față de viața personală a lui Thatcher. El așteptase toată ziua ca să aibă parte fie și numai de acest scurt dialog. Mutrele Aureliei de la oficiul poștal înrăutățiseră lucrurile, fără îndoială. Dar înainte, când îi povestise greutățile prin care trecea, Mary se arătase empatică.

– Aș vrea să-ți cer sfatul, Mary. Nu în privința soacrei mele, e vorba despre altceva. Și mă tem că pe Selma ar putea s-o supere subiectul. Când se întoarce?

– Într-un sfert de oră, cred. Probabil că e vorba despre prăjituri sau despre Tatăl Ceresc. În afară de astea două subiecte, fata e deschisă la minte ceva de speriat.

– Despre al doilea e vorba. Angajatorul meu vrea ca El să stăpânească peste orele mele de știință.

– Așa și trebuie. Oare nu El stăpânește peste toate năzuințele noastre? Nu crezi?

– Ba da, firește. Nu am nimic împotrivă să spunem *Tatăl nostru* în adunare. Nemulțumirea mea e legată de unii profeți ceva mai extravaganți ai Tatălui. Mai precis, Sir Thomas Browne și a sa *Religio Medici*, în interpretarea profesorului Cutler.

– Fir-ar! Cred că nu mai e cazul să-ți spun că Joseph și Cutler au fost de aceeași parte a baricadei, cel puțin pentru o vreme. Venea în salonul nostru și purtau lungi discuții despre acest cap sec de Thomas Browne. Eu mă scuzam tot timpul, spuneam că mă duc să curăț grătarul sobei.

Thatcher fu încântat să întrezărească o scânteie în privirea lui Mary, dincolo de mina ei cuviincioasă.

– Aș vrea să pot face și eu la fel. Intră la oră nepoftit, ca să țină prelegeri despre mistere nedesăvârșit lămurite în Scriptură. La care suntem meniți să găsim răspunsuri cu ajutorul lui Thomas Browne și al lui însuși.

– Cum de s-au răspândit toate creaturile de pe Arca lui Noe, când timpul e abia cu cinci zile mai bătrân decât noi? Lucruri de felul ăsta?

– Exact. Cum de avem aici creaturi care nu se găsesc în Europa și Asia, dat fiind că toate și-au început periplul de pe Muntele Ararat? Cu ajutorul podurilor construite de arhangheli, spune el. Nu trebuie decât să ne uităm la

marele profesor Cutler ca să ne răspundem la toate întrebările, stâlcind Scriptura ca pe un cârlig de undiță.

– Și nu știe nimic despre gândirea modernă în ceea ce privește vârsta Pământului? Nu l-a citit nici măcar pe Charles Lyell?

– Nu citește mai nimic. Nu care cumva să-i cauzeze la cunoașterea universului.

– Și le impune inepțiile astea elevilor tăi. Scandalos.

Dezgustul lui Mary îi dădea satisfacție.

– Suntem cobaii lui. Susține că vremurile grele pe care le traversează țara noastră spulberată reclamă o întoarcere la fundamente. Îl suspectez că nu-i mai ajunge Vinelandul și că vrea să se întoarcă la fosta lui glorie, cu turneele de prelegeri.

Ea zâmbi cu șiretenie.

– Dacă pleacă, n-ai să duci prea tare dorul sprijinului său, ci ai să primești cu brațele deschise liniștea în care să lucrezi.

– Aș vrea eu. Cutler n-o să părăsească Vinelandul definitiv. Școala e o platformă prea valoroasă. Pe noi ne va ține mai departe în frâie aici și-n același timp își va lansa opera măreață, explicând până și ultimul paradox științific lăsat neelucidat în Biblie.

– Aderând totodată la lipsa ei de logică științifică. Și tot așa, la nesfârșit. Nu crezi că e un afront la Sfânta Scriptură?

– Ba da. Eu găsesc alinare în Psalmi când nicio rațiune pământească nu-mi mai satură inima. Psalmii ne vindecă de noi înșine.

Mary încuviință.

– Așa este. Știința ne îndeamnă să studiem creația Făcătorului nostru, dar gândurile sale despre scopul ei numai El ni le poate revela. Dar Cutler se vede oare profet? Are de gând să scrie o nouă Scriptură? întrebă Mary, privindu-l alarmată.

– Cred că da. Ca să reconcilieze problemele secolului nostru modern cu Biblia.

– Înțeleg. Și campania ta de predare a metodei științifice este în răspăr cu ambițiile lui.

– Vrea să scape de mine. Respinge tot ce-i propun. Ieșiri în aer liber, pe câmp, experimente în clasă, toate textele pe care i le prezint spre aprobare. Cutler e ofensat de gândirea clară a lui Darwin.

– Mă tem că ofensa e răspândită. Dr. Gray îmi scrie că spaima de Darwin atinge cotele isteriei, chiar și printre colegii lui învățați. Nu e mult de când oamenii dădeau vina pe *Originea* lui Darwin că încurajează aboliționiștii și războiul. Dar acum până și aboliționiștii și transcendentaliștii s-au întors împotriva lui.

– Cum pot fi oamenii atât de iraționali? întrebă el.

Dar știa răspunsul. Nici măcar aboliționiștii nu doreau să fie așezați în interiorul creației, căci asta ar fi însemnat să se supună legilor ei. Voiau să stăpânească peste ea, din capul mesei lui Dumnezeu.

– Oamenii pot fi convinși de lucruri mărunte, vorbi Mary, mutându-și privirea de la Thatcher înspre pădure. Dar majoritatea sunt de neclintit atunci când vine vorba despre lucruri mai mari. Cum să nu-i îngrozească un pământ vechi de milioane de ani, când ei l-au văzut întotdeauna altfel? O umanitate care se trage din cele simple ale pământului îi sperie și mai tare. Mai degrabă decât să se uite la dovezi, s-ar fereca într-o coajă de dovleac, ca nevasta lui Peter Piper[34], mai spuse ea și, vorbind, capul i se clătina ușor, continuu și aproape imperceptibil, ca iarba atinsă de o boare. Prezumțiile de-o viață sunt lucruri greu de răsturnat. Iar aici e vorba despre prezumțiile mai multor vieți.

E vorba despre prezumțiile tuturor vieților trăite vreodată. Fiecare persoană din istorie trebuie să se fi așezat cândva în capul mesei Creatorului. Să vezi masa asta răsturnată, să vezi tacâmurile și porțelanurile împrăștiate pe podea, locul pierdut – toate acestea însemnau să-ți cadă cerul în cap. Thatcher nu se gândise niciodată la Darwin într-o lumină atât de amenințătoare. Dar o coajă de dovleac nu oferea cine știe ce adăpost. Chiar să nu fi fost în stare oamenii să vadă lipsa de rost în a se mai agăța de filozofiile lor depășite? Și, dacă nu, atunci de ce erau el și Mary diferiți?

– Nicio ruptură nu pare să se vindece în lumea asta, spuse el. Încercăm să discutăm rațional unii cu alții, dar nu facem decât să ne dezbinăm.

Ea privi lung la pârâul iute. Thatcher își scutură firimiturile de pâine de pe pantaloni. Culese de pe jos o pietricică și o azvârli în apa ruginie.

– Viața ar trebui să fie mai simplă, spuse el. Eu nu vreau decât să-mi fac treaba. Adevărul e obiectiv. Un om ar trebui să fie respectat pentru că-l spune, nu amenințat.

– Probabil că domnul Darwin și domnul Gray se simt uneori ca și când Însuși Dumnezeu ar fi împotriva lor, din pricina abuzului pe care l-au avut de îndurat, încuviință ea. Domnul Agassiz bate țara-n lung și-n lat spunând despre ei că sunt niște monștri.

– L-am *văzut* pe Agassiz. E în stare să spună orice ca să facă pe plac mulțimii, exagerează și simplifică lucrurile din cale-afară. Nevoia de aclamare i-a compromis știința. A fost un geolog bun la vremea lui, dar acum se poartă ca un măscărici pe care îl interesează numai cât de mare e mulțimea pe care o adună la spectacolele lui. Mai întâi a cucerit Europa, acum o să-i vrăjească și pe americani.

– Domnul Darwin e consternat de atacurile violente la adresa lui, spuse Mary, lăsând impresia că suferă fizic de pe urma necazului prietenului ei de la Down House. Nu i se pare că și-ar fi inventat teoria. Și alții se aflau pe aceeași cale, doar că el a fost primul care a mers destul de departe cât s-o afle și s-o redea credibil în scris. De ce să învinuiești un om pentru sârguința lui?

– Domnul Darwin e învinuit pentru descoperire și domnul Gray pentru că o susține pe partea noastră de Atlantic. Iar eu, pentru că o aduc la Vineland, sunt amenințat de angajatorul meu.

– Și totuși, Thatcher, elevii tăi depind de ea. Micile lor familii au sosit aici căutând siguranță, însă vor trudi mult și bine sub vechile autorități, până când

le va cădea cerul în cap. Datoria ta e să-i porți dincolo de îngrădirile astea. Învață-i să vadă dovezile pe cont propriu și să nu se teamă de ele.

– Să stea în lumină, așa ai spus cândva. Sub cerul liber.

Îl privi cu atâta căldură, că Thatcher se zăpăci. Nu prea era obișnuit cu admirația.

– În școala ta trebuie să existe și alți oameni vrednici, care să sprijine aceeași cauză, spuse ea și din glas îi răzbătu speranța.

Dacă pretinșii oameni vrednici erau colegii lui, atunci mai mult ca sigur excelau la arta camuflajului.

– Mary, mă întreb ce putem face, când jumătate din lumea asta, fără să-l înțeleagă absolut deloc pe Darwin, se adună în jurul oricui îl numește criminal și-l vrea spânzurat.

Ea nu mai răspunse nimic. Dar în vorbele lui Thatcher nu era nicio exagerare, o văzuse cu ochii lui într-o piață din Boston: efigia grosolană atârnând în laț, cu funia prinsă de pantalonii umpluți cu paie, mulțimea criminală scandând „Închideți-l!". Agitatorul era un predicator itinerant îmbrăcat într-o rasă ponosită și cu piese din uniforma de infanterist, purtând cizme și o manta pe care probabil că le smulsese de pe vreun soldat mort. Thatcher rămăsese țintuit locului, uluit, privind cum ia naștere violența din nenorocitele ei sângiuri.

Acum, stârcul patrula pe malul pârâului, foarte aproape de locul în care ședeau ei. Thatcher și Mary îl priveau răzbătând anevoie prin stuful înalt, căutându-și prada. Priveau curgerea pârâului roșu, sângele pădurii acesteia, dizolvându-i pământul.

– Presupun că e în natura noastră, spuse ea în cele din urmă. Când oamenii se tem să nu piardă ceea ce știu, sunt în stare să urmeze orice tiran care le promite că va restaura vechea ordine.

– Dacă asta e natura noastră, atunci natura e nebunie. Trăim timpuri mai periculoase decât tot ce am cunoscut vreodată.

***

Thatcher și-a găsit casa în culmea indignării. Femeile erau gătite la patru ace și deja furioase pe el, încă dinainte ca trenul să-i fi ajuns înapoi în Vineland. Aveau să întârzie la spectacolul de la Merchant's Hall. Și dacă avusese vreodată habar de acest angajament, Thatcher uitase de el. Vedeta serii era generalul Tom Thumb[35].

– Și soția lui! aproape că țipă Polly.

– Soția! E mai înaltă decât soțul ei?

– Nu, nu, nu, e tot cât el. Cea mai grațioasă doamnă pe care-ți va fi dat s-o întâlnești vreodată! Și nu e mai înaltă decât un putinei de unt.

Probabil că învățase pliantul pe dinafară. Sărmana Polly! Admira statura unui putinei de unt, ea, căreia îi fusese sortită constituția înaltă și deșirată a vacii de Jersey. Rose făcea caz de fiecare centimetru pe care sora ei îl câștiga în înălțime, căci asta îi restrângea perspectivele, punându-i alte și alte limite. Deja

era mai înaltă decât jumătate dintre vlăstarele înstărite ale orașului. Acum nu-i păsa, dar în curând avea să-i pese, avertiza Rose. Și uite așa avea să înceapă tragedia feminină, pentru Polly și pentru toate celelalte.

– După cum bine poți să vezi, suntem gata îmbrăcate pentru spectacol, spuse Rose, punându-și niște mănuși alb-perlat care lui Thatcher îi părură nefamiliare și scumpe.

Simțind adiere de război, Scila și Caribda se furișaseră într-un ungher îndepărtat al salonului și acum se zgâiau la Thatcher de sub canapea.

– Și după cum bine poți să vezi, mama încearcă să mă asfixieze, anunță Polly.

– Ah. Infanticid. Se-ntâmplă până și-n familiile cele mai bune.

– Thatcher, nu-i de râs. E oribil!

Thatcher se uită mai bine la Polly.

– Ai făcut o schimbare, nu-i așa? Arăți mai în vârstă. Ți-ai făcut ceva diferit sau nou la păr?

– Nu, port corset! se tângui ea și Thatcher înțelese că tragedia feminină începuse deja.

Cât de trist, când era vorba despre Polly. Atâta energie risipită în bătălia pierdută purtată de femeie însăși împotriva formei de viață care este.

Rose îi cântări din ochi ziua de muncă, după pantaloni.

– Iar tu ești numai bun de rânit în grajd. Of, Thatcher. Ce-ai făcut? Ce dezamăgire. Vino sus.

– Doamna Brindle o să ne sară miercuri în ajutor, spuse el, tropăind pe scări în urma ei.

Se gândi la cum naviga Mary printre bărbații din Batsto, cu el pășind în dâra ei. Un urmăritor.

– Nu poți să te bizui mereu pe ajutorul femeilor. Trebuie să înveți să-ți porți singur de grijă. Dar cum de-ai reușit să te murdărești în halul ăsta?

Rose îi făcu vânt în dormitor și închise ușa după ei. Tonul i se schimbă pe loc, de la cel de matroană împovărată la cel de soție nedreptățită.

– E dincolo de orice înțelegere. De ce-ai vrea să-ți petreci întreaga zi cu doamna Treat și să-ți lași familia de izbeliște?

– Scumpa mea. Mi-am petrecut ziua cu îndeletniciri științifice. Bărbații trebuie să muncească. Iar dintre ei, puțini au norocul meu, să se întoarcă seara acasă la o soție frumoasă.

– Bărbații trebuie să muncească! Postul tău e la școală, nu în mocirlă. Toată lumea spune că Batsto e oribil, cu fabricile și lichiorul lui. Nu înțeleg ce-ați găsit de făcut acolo toată ziua tu și femeia aia.

– Am fost cu doamna Treat și cu asociata ei. Și nu în Batsto, ci în pădure. Am studiat adaptările plantelor la mediul mlăștinos.

– Aha, deci așa! spuse Rose, rotind mâna în aer și înfigându-i-o în față lui Thatcher, ca și cum tocmai ar fi depus mărturie împotriva lui însuși.

Apoi își scoase mănușile și își dirijă atacul spre comodă, deschizând sertare cu inutilă vigoare și trăgând afară ciorapi și pantaloni curați, în vreme ce el își

dezbrăca jignitoarele veşminte.

– Thatcher, nu ne mai poţi neglija. În camera mamei se cojeşte tapetul de pe pereţi. Cu toate ploile astea, tencuiala s-a pătruns de umezeală. Trebuie să chemi imediat pe cineva. Dar tu nu eşti niciodată aici, de unde să ştii de ce avem nevoie în casa asta?

Se întoarse şi miji ochii la gâtul lui.

– Cămaşa merge, cred. Cu un guler curat.

– Nu e nevoie să vin şi eu. Pot să trăiesc şi fără să văd un bărbat de dimensiunea unui putinei de unt.

– Îl confunzi cu soţia lui. Generalul are aproape un metru.

– Tot aia. Am mai văzut bărbaţi la viaţa mea, unii dintre ei chiar mari. Ăsta e mic.

– Thatcher! O faci înadins sau pur şi simplu? Generalul Thumb e *faimos*. Unul dintre cei mai faimoşi oameni din ţară şi a venit în Vineland pentru o reprezentaţie unică. Eşti uimitor de nerecunoscător faţă de căpitanul Landis. Atitudinea ta o supără foarte tare pe mama.

– Nerecunoscător faţă de *Landis*?

– Pentru cum are grijă de noi aici, în Vineland, aducându-ne aceste iluminări.

– Sigur, ai dreptate. Ticălos cum sunt, o să mă mulţumesc să rămân acasă, departe de iluminare. Cu o farfurie cu şuncă rece şi o carte.

– Şi-ai să ne laşi pe noi trei lipsite de apărare, fără însoţitor.

– Rose, serios acum. Nu-ţi stă bine bosumflată.

– Cum să nu. Îmi închipui că doamna Treat nu e niciodată bosumflată.

– Opreşte-te.

Ar fi cu neputinţă să-i explici unui bărbat singur dezastrele dezlănţuite ale căsniciei. Nici n-ar trebui, pentru binele speciei.

– Te rog, linişteşte-te, adăugă el.

Stătea dreaptă în faţa lui, cu ochii scăpărând şi gura strânsă într-o grimasă îndârjită de subjugare. Umerilor albi ai lui Rose nu le stătea bine să se *liniştească*.

– Draga mea, spuse el mieros. Tu şi numai tu eşti soţia mea, căreia i-am făgăduit credinţă veşnică. E absurd să faci comparaţii. Mă gândesc la tine în fiecare minut, chiar şi atunci când îmi petrec zilele cu colegii. Când trebuie să-i fiu alături doamnei Treat, vorbim despre ştiinţă şi asta-i tot.

– Îmi închipui că sunt o parteneră bună de nimic dacă nu-s în stare să port discuţii palpitante despre o mlaştină.

El coborî privirea, prinzându-şi bretelele şi ascunzându-şi un zâmbet.

– Eşti cea mai bună dintre partenere. Uită-te la tine cât eşti de fermecătoare în rochia asta galbenă. Fireşte c-am să merg, pentru plăcerea de-a păşi cu tine la braţ şi pentru invidia tuturor bărbaţilor care au ochi de văzut.

Îi văzu umerii înmuindu-se uşor în timp ce se făcea că pune sertarul în ordine, încă nepregătită să renunţe la avantajul indignării. Până mai ieri fusese fată, iar acum se străduia din răsputeri să fie doamna casei acesteia. Avea

nevoie disperată de un copil, ca să stăpânească peste el, gândi Thatcher. Rogu-Te, Tată Ceresc, îngăduie să se întâmple curând.

– Ești îndurerată, așa-i? Pentru copilul tău, riscă el, iar ea se roti cu un aer furios, deși ochii deschiși la culoare îi erau scăldați în lacrimi.

– Iar tu nu ești!

– Firește că sunt, Rosie. Doar că la bărbați e altceva. Eu niciodată nu l-am simțit pe bebeluș ca fiind real, așa cum trebuie să-l fi simțit tu.

Rămase nemișcată o clipă îndelungată. Apoi se așeză pe pat, o simplă coborâre a ființei sale, care făcu să i se prăbușească fustele întocmai ca un burduf. Își acoperi fața cu mâinile. El se așeză alături, dar simți venind dinspre trupul ei un soi de curent care îl făcu să pregete în a o atinge. În loc de asta, își împreună mâinile între coapse.

Furtuna trecuse, brusc ca o ploaie primăvăratică. Ea își luă mâinile de la ochi, dar privirea îi rămase ațintită drept înainte.

– Azi am găsit-o pe mama plângând. În cămară.

– În cămară!

Era totuna să și-o închipuie pe soacra lui în cămară sau într-o fabrică de pantofi. Aurelia nu muncea, ci ordona.

– S-a dus să caute sticla cu tonic de la doctorul Garvin și a văzut cutia metalică pentru biscuiți cu imaginea aceea dulce, cu băiețelul și cățelușul. Probabil că doamna Brindle a pus-o deoparte, ca să n-o vedem.

– N-are de unde să știe doamna Brindle c-am pierdut un copil.

Rose îl privi cu o uimire atât de golită de cuvinte, încât se văzu și el pe sine așa cum îl vedea ea: ca pe un străin într-o casă de confidențe feminine. Așa cum avea să rămână totdeauna.

– Rose, îmi pare rău. Cu toții suntem răvășiți. Dar bebelușii ajung în case în fiecare zi.

Voise să spună „în pântece", dar nu reuși s-o rostească, cu toate că nu-și mai amintea de câte ori își așezase capul pe burta ei și îi mângâiase iarba galbenă de pe muntele lui Venus.

– Te iubesc, îi mai spuse el. Unde e dragoste, vin și copiii.

Îi luă mâna mică într-a lui. Rose și-o privi odihnindu-i-se în poală, părând să-i studieze compoziția ca și când ar fi fost artistă și s-ar fi pregătit s-o deseneze.

– Pare simplu cum o spui, dar nu e. Mama e bătrână. Are aproape cincizeci de ani, Thatcher. Se teme că n-o să trăiască să-i apuce pe copiii noștri.

– Eu cred c-o să-i apuce, Rose. N-are de ce să-i fie teamă, din moment ce avem aceleași intenții. Am să i-o spun, dacă vrei.

Rose încuviință, își retrase mâna și clipa se sfârși.

– O să întârziem, spuse ea.

Thatcher se ridică, își puse haina cea bună și deschise ușa dormitorului, dându-și ceva osteneală ca s-o ia înaintea soției lui în jos pe scări, în loc să fie el cel care o urmează. Ea arboră o dojană nouă din flancul posterior, ca și când nimic nu se petrecuse adineauri între ei, iar el se întrebă cât din căsnicia lui era

adevărat și cât era teatru. Ea își ademeni rapid recruții, care așteptau la baza scării, înveliți în mantale și bonete.

– Auzi, cică o să-i facă să crape de invidie pe toți bărbații de la Merchant's Hall! Nu-i păcat că ne-am dat așa mare osteneală să ne îmbrăcăm și-acum n-o să mai fim văzute? Thatcher ne-a întârziat atât de tare! O să găsim sala plină și-o să fim nevoite să stăm în picioare, în spate.

– Vai, dragă, scânci Aurelia. Chiar așa? Omul e așa de mic… S-ar putea să nici nu-l vedem.

– Ba o să-l *vedem* pe generalul Thumb, insistă Polly. Oamenii sunt întotdeauna mult prea timizi ca să se așeze pe scaunele din față. Am dreptate, Rose, nu-i așa? Tot rândul din față rămâne liber. Iar eu nu sunt timidă, așa că pot să mă bag în față și să revendic cele mai bune locuri.

– Foarte bine, îi spuse Rose lui Thatcher. O să intrăm în gura lumii: familia Greenwood, care sosește târziu și se înfige în prima linie.

9
În prima linie

Abia dacă se luminase de ziuă când îi deschise uşa fetei. Willa aţipise pe canapea dându-i lui Dusty biberonul matinal şi căzuse într-o transă aşa de profundă, că-i luă un minut să înregistreze zgomotul ferm drept un ciocănit la uşa exterioară a bucătăriei. De data asta nu mai erau o bucată din casă smulsă la ultima furtună, legănându-se în vânt, nici trepidaţiile din capul ei nedormit. Nu era cazul să ia Ibuprofen, ci doar să-l pună pe Dusty în scoica lui de bebeluş şi să se ducă să răspundă la uşă.

Păr fucsia şi carne străpunsă de piercinguri. Vreo colegă de-ale lui Tig, probabil de la restaurant. Constelaţia de ştifturi faciale nu părea să meargă prea bine cu servitul mâncării, dar Willa nu era expertă, cum de altfel i se şi spusese.

– Am văzut lumina aprinsă, anunţă fata, dându-i înainte cu trăncăneala ei năucitoare, înainte ca Willa să priceapă că are de gând să intre în casă. Deci frate-meu spune că e de vină doar bateria, da? Greşit, clar e contactul.

Îşi spusese numele. Willei îi intrase pe o ureche şi îi ieşise pe cealaltă. Gwendolyn?

– Scuze, ai nevoie să foloseşti telefonul?

– Îîî, nu?!

Willa îşi auzi propria idioţenie. Să intri într-o locuinţă ca să foloseşti telefonul. Nici măcar nu aveau telefon fix.

– Scuze, nu pe mine ai venit să mă vezi. Ia loc, spuse ea, arătându-i masa din sufragerie. Nici nu ştiu dacă s-a trezit cineva la ora asta.

Willa aruncă o privire la ceas şi rămase surprinsă: era aproape opt şi totuşi atât de întuneric. Nu putea să sufere iarna în Jersey. Acum Dusty urla, şi destul de întemeiat – *biberonus interruptus*. Willa se repezi în bucătărie ca să pună de cafea, apoi îl luă din nou în braţe şi se aşeză la masă faţă în faţă cu fata, luându-şi inima-n dinţi pentru o rundă de sociabilitate. Nu făcuse cafeaua mai devreme, sperând în van că biberonul cu pricina avea să fie doar un *somnus interruptus* pentru ea şi Dusty, după care amândoi s-ar fi putut întoarce în pat. Îl legănă sprijinit de umărul ei, încercând să-l liniştească atât cât să-şi poată relua micul-dejun. În surzenia ei, Dixie dormise în timpul invaziei iniţiale, dar acum înălţă capul ca s-o analizeze pe intrusă. Îi luă ceva, dar cum nu depistă nicio ameninţare, oftă şi îşi lăsă din nou bărbia la podea.

– Bun, încercă Willa de îndată ce Dusty se cuibări fericit în curbura cotului ei, cu sticla cuplată. Vă ştiţi de la muncă?

– El mai e?

Vizitatoarea se uită de jur împrejur prin încăpere, ochii căzându-i în cele

din urmă pe povara de pe brațul Willei. Exclamă:

– Doamne. Un *bebeluș*?

– Ce zici, n-ai vrea să-ncerci să formulezi o propoziție completă?

Willa petrecuse decenii amarnice corectându-i pe prietenii copiilor ei, dar fără vreun rezultat. Cea de față ignoră cerința, dar se uită mai departe la bebeluș cum trăgea din sticlă cu plescăituri înfundate, de parcă ar fi fost cea dintâi masă din viața lui, suspinând și înghițind cu zgomote ritmice, privind-o în ochi pe Willa. Era la fel de fiecare dată când îl hrănea: se deștepta în el o bucurie plină de vigoare, altminteri absentă din micuța lui persoană. Memoria genetică, așa decretase Iano. Toți strămoșii ăia flămânzi din Războiul Civil Grec.

– Bun, păi, eu sunt mama lui Tig. Willa. Bună dimineața.

Acum, fata se holba la Willa de parcă n-ar fi crezut ce-i spune. Willa îi întoarse privirea, scrutând-o. Tig nu prea ieșise cu puștii goth nici măcar în liceu, pe vremea când erau oficial o gașcă. Probabil că fata din fața ei era blondă, dincolo de vopseaua agresivă, de fața în formă de inimă, de tenul lăptos și de silueta plăcută împachetată într-o minusculă rochie roșie. Cizme și jachetă din piele neagră, ambele cu un surplus de inele metalice, la fel ca fața. Altfel o fată drăguță, dacă figura ei n-ar fi avut un ceva non-uman. Willa avu nevoie de o a doua privire ca să-și dea seama că, dincolo de creionul kohl, nu existau sprâncene adevărate. Toate firele, smulse și redesenate. Păr berechet, totuși, ridicat într-o pereche de codițe pufoase à la Minnie Mouse, deci nu făcea chimio. Câtă energie cheltuiau fetele astea încercând să nu arate ca ele însele, adică adorabil.

– Habar n-aveam că e și ceva gen *bebeluș*, spuse ea în cele din urmă.

Willa rezistă tentației de a sublinia că nu era ceva *gen* bebeluș, ci chiar elementul în cauză. Înseamnă că nu erau prea bune prietene, dacă Tig nu-i pomenise de bebelușul-bombă picat pe capul familiei.

– Vreau să zic, că sunteți încă, știți voi, părinți. E *mic*.

Cu ceva efort, Willa înțelese greșeala fetei și aproape că izbucni în râs. S-ar fi putut simți flatată, dar știa ea ce știa: pentru cei mai egocentrici din tânăra generație, cincizeci și cinci și treizeci și cinci e totuna. Nu se văd pe ei înșiși ajungând la niciuna dintre aceste vârste, prin urmare nu contează. Și nu era un compliment: fără sutien, în tricoul de dormit și pantalonii de trening, Willa întruchipa maternitatea cea mai deplorabilă. Și, la drept vorbind, nu avea niciun chef să stea la taclale despre tragedia familiei. Alese să se rezume la faptul divers până în clipa când avea să se poată scuza.

Fata își înălță capul colorat, uitându-se lung la bebeluș și începând să se topească un pic, așa cum inevitabil fac fetele tinere, indiferent cât oțel le-ar străpunge pielea.

– Fată sau băiat?

– Băiat.

– Ce face?

Acum Willa chiar că râse; fata asta părea să facă un titlu de glorie din a fi

de neînțeles.

– Profesional vorbind, vrei să spui? Nu mare lucru. Mănâncă la fiecare trei sau patru ore și ziua, și noaptea și-și umple scutecul cu rahat galben-aprins. O culoare suprarealistă. Cred că e de la vreo vitamină pe care o pun ăștia în laptele praf.

Fata clipi și ceva i se schimbă în privirea de oțel, semn, probabil, că era cazul ca Willa să-și recapete controlul. Peste asta nu putea să treacă. Chiar și înainte de criza cu Nick, simțise că patina undeva la limita unui dezechilibru mintal notabil, dincolo de atacurile de panică, dar, din fericire, dincoace de psihoză. Era la mijloc și multă epuizare acum, că făcea de rând cu bebelușul în majoritatea zilelor și nopților. Ieri, când trebuise să-i pună centura lui Dusty și să conducă până la băcănie, avusese un moment de confuzie puternică, de parcă ar fi fost un om beat la volan. Ce își amintea cu siguranță e că frânase la verde, așteptând să se facă roșu. Norocul ei că traficul din Vineland era mereu mort.

Auzi filtrul de cafea gâfâind cu niște ultime gâlgâituri astmatice și inima i-o luă razna; Willa avea nevoie de cafea atunci, pe loc, cu pofta violentă a unui dependent de heroină.

– Ține-l, te rog, o secundă, îi spuse ea fetei goth stupefiate, punându-i-l în brațe pe Dusty și dând fuga la bucătărie, fără să uite totuși de mamele dependente care își puneau copiii în pericol de dragul unei doze.

– Vrei cafea? strigă Willa. Neagră e OK?

Nu prea înțelese răspunsul, dar se întoarse cu două căni, luându-l înapoi pe Dusty rapid, înainte de concretizarea oricărei eventualități care implica lichid fierbinte. Și-l puse pe umăr, ca să-l ferească din calea răului, și își turnă cafea pe gât.

Fata se holbă la cana ei de parcă era prima oară când vedea așa ceva, apoi bău fără să îndruge măcar un mulțumesc. Se apucă să-și roadă cu îndârjire cuticulele din jurul unghiilor date cu lac negru. Willa îi observă încheietura: de sub o brățară lată de piele i se ițea un tatuaj cu Talismanele Morții. Iano spunea mereu că puștii ăștia injectați cu cerneală aveau să-și regrete referințele din cultura pop odată ajunși la vârsta mijlocie, dar Willa era de altă părere. Generația ei era definită de muzica rebelă pe care o ascultaseră cu toții, iar acum ar fi fost absurd să-l fi regretat pe David Bowie. Milenialii aveau un milion de playlisturi personale, dar nicio coloană sonoră universală a tinereții, prin urmare nebunia pe care o aveau în comun va trebui să fie susținută de altceva când va veni vremea. Tatuaje stupide pe carne ofilită? De ce nu?

– OK, dă-mi voie s-o anunț pe Tig că ești aici.

– Pe cine?

Ochii i se ridicară și îi întâlniră pe ai Willei, înregistrând o privire goală.

– Pe *Tig*. Prietena ta.

Capul de Minnie Mouse se clătină încet. Deruta era completă.

Pe Willa o izbi un val de înțelegere: vai, nu *asta*. Nu din nou. Își adună toate puterile ca să țină piept lucrului pe care mâța asta îl târâse înăuntru după

ea, inevitabilul dans în jurul lucrurilor ținute în ascuns. Specializarea universitară nedeclarată, disimulând atracția nedeclarată față de Dr. T.

Fata nu părea să fi sesizat schimbarea profundă de dispoziție a gazdei sale. Își rodea cuticulele mai departe, vădit incapabilă să facă prima mutare. Willa se întreba dacă într-adevăr trebuia să conducă această întâlnire. Pe cuvânt că lucrurile nu începeau bine deloc.

– Trebuie să fii una dintre studentele soțului meu.

– Păi, *mdea*.

Fata își dădu capul pe spate cu un gest brusc, semn că rar avea de-a face cu oameni cărora le pica fisa atât de greu.

– Îmi pare rău. Doctorul Tavoularis este la spital.

– Căcat! *Ce?* țipă fata, sărind pe jumătate din scaun și vărsând cafeaua, apoi lăsându-se la loc în el, într-o mică ieșire previzibilă.

Suspiciuni confirmate.

– E acolo în cea mai mare parte a timpului, când nu e în sala de curs. De când a făcut tatăl lui atacul cerebral.

Willa se întinse peste masă ca să șteargă lichidul vărsat cu șervetul de vase pe care îl folosise până atunci pe post de baveță, apoi își termină cafeaua cu o sorbitură lungă.

– A fost o lovitură cam dură pentru toată familia. Socrul meu este în stare critică. Urmează să i se amputeze un picior sau, dacă trăiește destul, chiar amândouă.

Din căutătura fetei răzbătea atâta indignare, că Willa se întrebă în treacăt care dintre ele era cea nepoliticoasă. Hotărî că ea e absolvită. Teritoriul casnic îi era invadat, Doamne-Dumnezeule, într-un atac șocant de o tinerească îndreptățire. Nu era prima dată și probabil că nu avea să fie nici ultima. Willa era încântată că o lăsase pe fată să creadă că Iano îl concepuse pe bebeluș cu soția lui legiuită.

Pe vizitatoare părea s-o ia răceala. Își șterse nasul, apoi se jucă cu cercelul de oțel din sprânceană, apoi din nou își șterse nasul, ceea ce Willei îi stârni o grimasă de silă. Chiar dacă avea îndoieli cu privire la Iano – și nu juca pentru prima oară jocul ăsta –, n-avea să fie cu fata asta. Iano era maniac cu igiena.

– Cum ai aflat unde locuim? Cum de-ai *ajuns* până aici? Tocmai de la Philly[36], la opt dimineața? La ora asta, majoritatea celor de vârsta ta nici măcar nu trec drept oameni vii.

– Am venit pe jos. Locuiesc aici, în Vineland, veni răspunsul, sec.

– A. Deci *nu* ești studenta soțului meu?

– Ba da, doar că nu locuiesc în campus. Nu-mi permit. Îl am prof pe Dr. T. la științe politice.

– Înțeleg. Și poți să-mi spui de ce te afli în casa mea?

– Ți-am spus deja, am văzut lumina aprinsă.

Willa prinse subtilitățile. Deja semăna a hărțuire. Se concentră.

– Și te-ai gândit c-o să-l găsești aici, primul lucru de dimineață. Înaintea orelor de program.

Ochii cu pleoape negre rămaseră fixați pe ceva ce se afla în spatele Willei.

– Am ratat o grămadă din curs, fiindcă am avut chestia asta tâmpită cu mașina. Și dacă nu iau note mari, pierd bursa. Am vorbit despre asta cu Dr. T. și a fost așa de corect, știi tu, drăguț și toate cele. *Din vorbă-n vorbă*, ne-am dat seama că amândoi locuim aici.

– Înțeleg.

– A zis că poate să mă ia cu mașina dacă am nevoie vreodată.

– A, sigur că da. Luai ocazia, spuse Willa forțând un zâmbet, făcând din zbor unele ajustări interioare. Nu-mi amintesc să-mi fi pomenit asta.

– Nu, nu… până acum. Mă gândeam doar să-ntreb.

– Poate c-ai ajunge la curs în timp util. Ca să faci o schimbare, evident.

La asta, fata se retrase într-o încăpere lăuntrică a propriei persoane blindate. Trasul nasului și fâțâitul încetară cu totul.

– Nu știu despre ce e vorba, spuse Willa, de-acum sigură că știa foarte bine și simțind în cele din urmă un val de cafeină și de indignare. Dar dacă ai impresia că mersul cu ocazia egal amor, să știi că-ți supraestimezi potențialul.

– *Amor*, scuipă fata, vizibil scoasă din sărite și instantaneu în defensivă. Asta mai lipsea. Ai idee cât de distruși sunt tipii? Dacă nu-ți place de băiatu' lu' tata care trage linie după linie sau de băieții cu Nintendo care te așteaptă să le speli rufele…

– Noi două nu avem de ce să purtăm această conversație, i-o întoarse Willa.

N-avea decât să se smiorcăie la nenorocita de maică-sa. Willei îi amorțise brațul stâng de la greutatea de pe umăr. Pe Dusty îl luase somnul după biberon, iar Willa se simțea tâlhărită că nu putea să facă același lucru. Nu vedea nicio ieșire sigură din conversația asta, dar era gata să riște destul de mult pentru încă o cană de cafea.

– Nu mai bine îmi spui tu ce-ai de gând? Fiindcă nu cred eu c-ai venit până aici doar ca să fii luată cu mașina până la școală.

În sfârșit, ochii de raton îi trădară spaima.

– Ba da. Mi-a murit mașina și… nu știu. Eu nu sunt ca…

– Și Dr. T. e așa de *drăguț*, o întrerupse Willa. Probabil că-i ia la el pe vagabonzi. Asta e povestea ta?

– Uite, știi ceva?! N-am nicio poveste.

Willa dispunea de avantajul de a se afla în perimetrul propriei locuințe, așa că se hotărî să aștepte până trecea furtuna. Dură vreo zece secunde cu totul.

– OK, am venit pentru o cursă cu mașina. Asta-i tot. Și da, Dr. T. e chiar drăguț, așa că nu te zbârli la *mine* pentru asta. El e ăla care le face pe fete să creadă că sunt îndrăgostite de el, gen.

Ochii i se lărgiră la *îndrăgostite*, mimând un emoticon ironic. Își șterse nasul cu încheietura.

– *El* le face. Ele n-au niciun fel de inițiativă. Unde e feminismul în toată treaba asta?

Willa ridică din umeri.

– Deci te-ai gândit să fii tu aia care preia frâiele?

Din nou, fata uză de dreptul de a nu spune nimic[37]. Willa îi privi degetele cojite rupând în bucăți un șervețel care părea deja folosit bine când îl scosese din rucsac. Dacă tot intuise că avea să aibă parte de ceva emoții aici, nu putea să-și pună și ea în rucsac niște șervețele curate?

– Probabil că n-ai mai fost până acum în situația asta, dar bărbaților și femeilor adulte li se întâmplă des să meargă cu aceeași mașină fără să facă sex. Sper ca într-o bună zi să ai parte de această experiență.

Fata își dădu ochii peste cap și, sub plictisul atent jucat, Willa surprinse o urmă de angoasă. Trebuia să se ferească de milă, nu-i era niciodată de folos.

– Toți tipii de vârsta ta încă se comportă ca niște băieței, așa că singura opțiune bună care-ți rămâne sunt profesorii căsătoriți. Ăsta e raționamentul tău?

Ochii fetei se lărgiră scurt într-un mic spasm de mărturisire, apoi se îngustară la loc.

– Hei, spuse Tig.

Willa se întoarse și-și văzu fiica zdupăind în jos pe scări, într-o pijama în carouri roz și șosete groase de lână, cu părul vâlvoi, ca de obicei. Tig o fixă scurt pe fată, în drum spre bucătărie. Apoi se întoarse la masă și se așeză, cu o cană de cafea în față.

– Care-i treaba?

– Ți-o prezint pe… Scuze, ți-am uitat numele.

– Gwen.

– Gwen. E studentă la Chancel, la științe politice. Tocmai ce stăteam de vorbă.

– Despre?

Willa se uită la Gwen, încurajând-o din priviri să tragă o minciună gogonată sau măcar s-o înceapă, dar fata nu părea în stare să scoată o vorbă.

– Ca să-ți spun drept, continuă Willa, vorbeam despre bărbați. Despre cum o groază de tipi de vârsta voastră încă se comportă ca niște băieței. Gwen pare mai degrabă atrasă de maturitate.

Peste marginea cănii din care își sorbea cafeaua, ochii rotunzi ai lui Tig se mutară de la una la alta.

– A, spuse ea, lăsând cana jos. E-n călduri după tata.

Vizitatoarea păru electrocutată. Uite o conversație la cafeluță demnă de pus în cărți. Willa se gândi la ziua în care se descotorosise de adjuvantele sexuale ale soției moarte a fiului ei, ceea ce, retrospectiv vorbind, era o nimica toată. Atunci scăpase fără conversație.

– E cazul să plec? întrebă Tig.

– Rămâi, spuse Willa, ascultându-și primul impuls.

Poate că, dacă era torturată suficient, fata asta avea să ducă vorba în rândul coloniei de studente, cam tot așa cum le dai furnicilor cu otrava aia specială. Willa completă:

– Gwen, ți-o prezint pe fiica noastră. Antigone. Tavoularis.

Fata o cercetă pe Tig cu atenție, ca pentru a hotărî dacă să se strecoare înapoi afară din ascunzătoare sau să rămână mai bine încuiată. Willa asistase de atâtea ori la rutina asta, copii care testează zonele de siguranță unii cu alții.

– A, spuse fata într-un sfârșit. Deci bebelușul e al *tău*.

– Cine, Dusty? A, nu. E puștiul lui frate-meu. Tată chiulangiu. Eu și mama ne-am trezit cu el în brațe.

– *Serios?* Și frate-meu la fel! schelălăi ea, cu ușurarea surghiunitului care își găsește un tovarăș de drum.

În ochii Willei, păsările astea două aparțineau unor specii diferite: Ghintuita Furioasă și Ciufulita Sălbatică.

Tig se ridică și i-l luă pe Dusty din brațe, fără să-l trezească. Ca să-l ducă înapoi în pătuț, sus, se gândi ea, dar Tig se așeză la loc în capul mesei și își puse bebelușul în poală. Willa fusese necugetată să pretindă autoritatea în acest domeniu, iar acum n-o mai scuteau. Încerca să se îmbărbăteze cu lucruri mici, cum ar fi furnicătura din brațul stâng, semn că circulația îi revenea.

– Deci ești de acord? o întrebă fata pe Tig. Apropo de relațiile cu tipi de vârsta ta?

Tig înălță capul, reflectând.

– Depinde ce cauți. Mie-mi place genul mai atletic. Nu *fosilele*. Dar *tata*, zău așa? spuse ea, arborând în fața compatrioatei o grimasă spectaculoasă. Dar aia e, că nici nu poți să te mulțumești cu rahaturile lor. În general, tipii mai în vârstă s-ar putea să fie mai… nu știu cum să zic. Mai puțin preocupați de ei înșiși. Asta înțeleg, clar.

– Dar ce vezi tu nu e numai vârsta, sublinie Willa. Cu un tip însurat, să zicem. Ai în față rezultatul unui parteneriat. Cineva i-a ajutat pe bărbații ăia să se dezvolte, poate c-a muncit ca să-i poarte prin facultăți și viceversa. Au dat și ei din timpul lor, au pus umărul la crescut copiii. Mă urmărești?

Fata cu părul roz ridică infinitezimal din umeri, un perfect și nonverbal „Cum spui tu".

– Deci, continuă Willa, e ca la maraton. Îi vezi pe alergători trecând linia de finiș cu fețele transpirate și cu tot extazul ăla. Toată lumea își dorește așa ceva. Dar ai impresia c-ai s-o și obții doar dacă sari în sus și treci linia de finiș pe ultima sută de metri?

– Nu, spuse ea aproape imperceptibil, ca și cum întreaga conversație ar fi fost sub demnitatea ei.

– Nu. N-ai să obții. Alergătorii ăia își iau extazul nu numai din ziua respectivă, ci și din toți anii de antrenament care au precedat-o.

Șervețelul mototolit căzu și ambele palme fură așezate pe masă, apărând un colț al triunghiului.

– Uite ce e, nu mă cunoașteți. Niciuna dintre voi. Nu sunt genul care să pună coarne. Am terminat liceul cu note bune. Sunt angajată cu jumătate de normă în departamentul de științe politice.

– O femeie onorabilă, spuse Willa. Mă înclin.

Tig purta pe chip o expresie de prudentă neutralitate, probabil gestul cel

mai apropiat de aprobare pe care putea să i-l arate mamei sale. Preț de o clipă, cele trei femei priviră bucățelele albe de șervețel împrăștiate pe masă. Din partea lui Tig nu te puteai aștepta să mânuiască adevărul decât ca pe un obiect tocit, dar probabil că nu avea nici cea mai vagă idee că tocmai își salvase mama făcându-și apariția. În loc s-o târască într-o revendicare teritorială stridentă, situația amenințătoare se răsturnase și o înecase în jenă pe fata asta. Acum Willei îi părea rău pentru ea, atât. O parte soție, două părți mamă, n-avea încotro.

– Nu ești prima care face greșeala asta. Soțul meu chiar e un tip foarte, foarte drăguț – și ăsta e un lucru rar. Crede-mă, înțeleg. Nu-ți pune prea multă cenușă-n cap, bine?

Și iată lacrimile, machiaj distrus instantaneu. Bunătatea Willei fusese mai apăsătoare decât cruzimea pentru biata fată, perforând fațada, lăsând vulnerabilitatea să țâșnească în jeturi arteriale. Poate că povestea ei era în mare parte adevărată: probleme cu mașina, jumătatea de normă amenințată, copil din clubul select al liceului din Vineland, lumina familiei sale proletare, luptându-se ca să ajungă la facultate. Probabil că avea nevoie de toată armura aceea doar ca să-și facă apariția zi de zi și să îndure privirea scrutătoare a celor privilegiați. Ghicind că rezerva de șervețele i se consumase, Willa îi întinse șervetul de bucătărie, regretând anticipat dezastrul pricinuit de kohl.

Gwen își frecă fața scurt, apoi încercă să-și strângă dezastrul. Totuși, nu dădu să plece. Își lovea ușor cercelul de oțel din sprânceană, sus, jos, sus, jos. Willa schimbă priviri îngrijorate cu Tig.

– Nu-s numai eu, chițăi ea în cele din urmă, luptându-se din răsputeri pentru demnitate. Jumate din fetele pe care le știu încearcă s-o facă cu profesorii lor. Nu doar pentru note. Probabil că-i adevărat tot ce-ai spus, dar pur și simplu bărbații mai în vârstă par așa de… siguri, știi? Ca și când ar ști deja toate chestiile cărora te chinui tu să le dai de cap.

Willa zâmbi.

– O, scumpo, habar n-au. Trebuie să începi de unde ești și să afli ce-o să funcționeze în lumea în care trăiești tu. Singurul lucru căruia i-au dat de cap cei de vârsta mea e ce-a funcționat pentru noi.

Din bunătate, sau poate ca să scape cu fața curată, Willa nu-i spuse niciuneia dintre ele și restul poveștii – că nu funcționase nimic.

***

Vinelandul ar fi putut să fie orice oraș, din oricare eră industrială. Lui Christopher, istoricul, îi plăcea să spună că aceste case vechi, cu bovindourile și stucaturile lor împodobite, păstrau confidențe de secole. Dacă așa era, atunci Willa avea sentimentul că se dedau la apucătura modernă de a trâmbița toate secretele: antenele parabolice înfipte în acoperișurile victoriene și rândurile de contoare de gaze îngrămădite pe zidurile exterioare trădau diviziunile interne ale spațiilor comune, în care familii diferite trăiau separat, pe salarii separate. Într-o curte, o plăcuță scrisă de mână anunța suplimente de diabet ieftine, ceea

ce pe Willa o făcea să se întrebe cum *funcționează* așa ceva: cumva le murise pacientul, lăsând familiei o moștenire exprimată în insulină și ace? Oare oamenii din ziua de astăzi recurgeau la piața neagră ca să facă comerț cu resturile de medicamente prescrise pe rețetă? Și, dacă așa era, oare putea să împuște și ea ceva?

Pe Landis, Willa trecu de Lulu's All You Can Eat, de magazinul de pantofi Martini, de fațada în stil brutalist a biroului de ajutor social (chiar pe locul unde cândva fusese biroul lui Landis, potrivit lui Christopher) și de talmeș-balmeșul vitrinelor de magazine cu haine la mâna a doua. O arcadă pictată de mână o sfătuia: „Păstrați Vinelandul frumos". Majoritatea acestor afaceri aveau locuințe deasupra, judecând după rufărie și după alte semne domestice care atârnau de la etajul al doilea. Multe dintre apartamente aveau o fereastră ciudat ieșită în afară, pe care Willa o recunoscu drept închiderea ieftină a balconului, cel mai simplu substitut al bovindourilor împodobite de mult apuse. Învăța să privească arhitectura din Vineland prin lentila noului ei prieten, Chris Hawk, conform căruia anumite reguli istorice dețineau supremația. Una era că întotdeauna complexitatea ceda locul simplității.

Willa vedea cum se aplică această lege la viață în general. În ultimele trei săptămâni, fusese nevoită să înlocuiască orice ambiții personale sau profesionale exagerate cu unele foarte simple: înainte de toate, să aibă grijă de Dusty. De la atacul lui Nick, survenit printr-o coincidență chiar în ziua în care își dăduse seama cum se folosește portbebeul, micuțul abia dacă mai ieșise din el și se transforma simțitor într-un bebeluș mai fericit. În clipa asta se cuibușea la pieptul ei, purtând o căciulă cu urechi tricotată de Tig, menită să-l facă să semene cu un pui de urs. Următoarea grijă a Willei era să obțină o împuternicire medicală pentru cazul în care ar fi apărut vreo urgență cu bebelușul, de vreme ce Zeke fusese solicitat la Boston de către potențiali clienți. Era doar pentru câteva săptămâni – acuzația lui Tig de tată chiulangiu era vădit exagerată –, dar probabil că tot aveau nevoie să obțină ceva pe hârtie. Cuvintele *in loco parentis*[38] îi răsunau Willei în urechi, cu accent pe *loco*. Îi lăsase un mesaj vocal lui Zeke și acum aștepta răspuns.

Celălalt nou scop al ei, despre care nu prea putea să vorbească deocamdată, era să-și înscrie familia în Medicaid[39]. Aflase despre posibilitatea asta de la o asistentă socială de la spital, care o ajutase să se liniștească după un atac de panică. Facturile spitalizării lui Nick erau ametitoare: cu tot cu operație și recuperare, cam cât împrumutul pentru studii al lui Zeke. Asistenta socială, Clara Petrofaccio – nu fiica lui Pete, ci un soi de verișoară, de gradul patru sau cinci –, îi întinsese Willei șervețele în timp ce ea plângea și încerca să-și recapete suflul. Apoi îi adresase câteva întrebări personale politicoase și îi notase linkul către un site.

Când Zeke o sună înapoi, Willa era aproape de clădirea Societății Istorice. Se răsuci pe călcâie și merse în sens opus, ca să poată purta discuția în aer liber, în intimitatea oferită de străinii trecători.

– Scuze, am avut întâlniri toată dimineața. Ce s-a întâmplat?

– Nu cine știe ce, voiam doar să văd ce-mi mai face echipa. Cred că ți-e greu în Boston, nu-i așa? Să te vezi cu toți prietenii, fără Helene alături. O mulțime de amintiri.

– Nu chiar. Adică da, cu văzutul prietenilor, da. Dar nu mi-e mai greu aici decât acolo. Ca să fiu sincer, nu cred că mai e vreun loc pe lumea asta în care să mă simt bine.

– Știu. Îmi pare rău. Zici că te trezești la nesfârșit în viața greșită.

– Dap.

– O să fie mai bine. Pe cuvântul meu.

El tăcu.

– Ce te ajută să te simți un pic mai bine?

– Să fac ceva. Cum ar fi când realizez lucruri, în loc să mă gândesc.

– Păi atunci, îți prinde bine că ești la Boston. Realizează niște bani. Trimite cecuri acasă, la mami și la tati. Salvează șandramaua!

Zeke râse. Dar ea nu prea glumea.

– Deci, îți merge bine? Le vii de hac răufăcătorilor?

– Mai întâi trebuie să ai pe mână niște bani adevărați și abia apoi poți să-i lipsești pe alții.

– Știi, când a căzut apartheidul în Africa de Sud, erai în școala primară.

– Așa, și?

– Mă gândeam și eu. Odată te contraziceai cu Tig despre cum boicoturile economice internaționale au ajutat la înăbușirea regimului ăluia. De unde știi tu de-astea?

– Mamă, serios acuma. Tu de unde știi cine a învins în Războiul Civil?

– Bine, dar istoria activismului investițiilor e ceva mai obscură de atât.

– Nu și pentru mine. Am făcut o prezentare întreagă despre asta la Model UN[40].

În clasa a șaptea, băiatul ăsta analiza *Cry, the Beloved Country*[41] din perspectiva raportului costuri–beneficii. Chiar trebuia să fie acolo unde era, printre cei care învârteau lumea banilor.

– Deci, sună promițător? Cu clienții tăi potențiali?

– Așa cred. Greu de spus cu tipii ăștia. La întâlniri ai zice că e gata, se bagă, încep să vorbească despre echipe de baschet și-ți toarnă la rahaturi de parc-ați bătut palma și de-acum sunt oamenii tăi. Apoi, peste o oră, sună secretara ca să-ți spună că s-au dus la Merrill Lynch[42].

– Vai, ce dezamăgire.

– Asta e industria. Nici Roma n-a fost construită într-o zi.

– Bine, atunci. Am sunat mai ales fiindcă aveam o întrebare legată de Dusty.

– Da? Totul bine?

– E bine.

Willa nu-și putu împiedica sentimentul că Zeke ar fi trebuit să întrebe mai devreme de bebeluș. Un părinte își face griji, asta-i regula: la vederea numelui ei printre apelurile ratate, lui Zeke ar fi trebuit să i se strângă inima un pic.

– Tot nu prea doarme el cine știe ce, dar plânge mai puțin în timpul zilei de când îl cărăm tot timpul în portbebe. Cred că avea nevoie de mai mult contact fizic.

– OK. Asta sună bine.

– E destul de important ce vreau să-ți spun. Mai ai un minut să vorbim?

El ezită.

– Sigur.

– Ne lovim de toate treburile astea spitalicești cu Nick și mi-am dat seama că s-ar putea să am nevoie și de ceva hârtii care să-mi permită să iau decizii medicale pentru Dusty, dacă va fi cazul. Știu că-ți vine greu să vorbești despre asta. Nu vreau să te sperii. Poate să fie o otită sau alt mărunțiș. Dar nu sunt sigură că am voie să-l duc la doctor.

– Sigur că da, are sens ce spui, răspunse Zeke, fără să dea impresia că i-ar veni greu să vorbească despre asta. O să-mi întreb prietenii avocați pe ce cale s-o apucăm. Vreo împuternicire medicală sau un soi de tutelă comună.

– Mulțumesc. Mă cam pricep să imaginez scenarii de criză. După cum știi.

El râse.

– Tu ești mama.

– Am cam exersat, aici ai dreptate.

– Deci asta-i tot?

– Da. Micuțul tău e bine. Ne descurcăm pe-aici.

– Mulțumesc, mamă. Sincer îți spun, ești o adevărată eroină americană. Superbunica.

– Nu vinde încă drepturile cinematografice. Mă descurc și eu cum pot, atâta tot. De fapt, să știi că Tig mi-e de mare ajutor, a făcut ea cumva de-a prins șmecheria.

– Grozav. O să-l învețe tot ce-i trebuie în viață. Să fumeze iarbă, să mănânce de prin tomberoane…

– Am depășit de câțiva ani etapa asta. Și să știi că sora ta s-a maturizat mult din liceu încoace. N-ai fost prin preajmă să vezi.

– Asta a fost tot?

– Am înțeles, trebuie să închizi. Hai, du-te și construiește Roma.

– Așa o să fac.

Willa fu surprinsă când își dădu seama că se îndepărtase de destinație preț de mai multe cvartale, așa că făcu cale întoarsă spre Societatea Istorică. Amestecul de artefacte personale din locul acela n-o mai împila, ci dimpotrivă, acum o alina, căci stăteau drept dovadă pentru numeroasele individualități excentrice care se împotriviseră îndelung sorții de a pieri sub tăvălugul timpului. Era hotărâtă să meargă până la capăt cu chestiunea Mary Treat; mai precis, să afle dacă celebra savantă locuise în casa lor. Dacă era adevărat, atunci ar fi putut să se ivească posibilități. Între timp, Iano trebuia s-o lase baltă cu subvenția.

Willa ajunsese să depindă de Christopher Hawk, care o luase sub aripa lui ocrotitoare cu zelul cuiva care nu prea avusese treabă ani în șir. Acum trecea

prin cutii întregi de fotografii neetichetate și prin maldăre de registre publice cu hârtia pătată, ba venise să vadă și casa, ca să știe ce să caute. Îi dădea Willei mesaje cu noutățile, atent ca un proaspăt iubit. De fapt, Iano chiar așa îl numise, „noul tău iubit".

Dar obiectul dorinței era Mary Treat. Willa răzbătea cu greu prin fiecare cuvânt scris de sau despre femeia aceasta, indiscutabil una dintre cele mai excentrice individualități ale colecției. Odată, citind printre rânduri, Willa se întrebase dacă nu cumva Mary suferise de vreo tulburare de spectru autist. Dar era adorabilă! Nu o prințesă Disney, ci un soi de savantă a istoriei naturale, capabilă să dea uitării tânjirile omenești și să se imerseze în viețile non-umane din jurul ei. De fiecare dată când aceste imersiuni se petreceau în casa lui Mary sau în jurul ei, adică destul de des, Willa rămânea în alertă după indicii pentru adresă. Oare tufișurile de tisă pomenite puteau fi gardul viu pipernicit din curtea ei din spate? Să fi fost așa-numita *piazza* veranda lor dărăpănată? Oare furnicile care îi colonizau curtea lui Mary puteau fi strămoșii celor care îi scoteau acum din minți pe Jorge și José Luis când lucrau la mașinile lor?

O numea cercetare, dar se adâncea mult mai mult decât era nevoie în fântâna Mary Treat. Zeci de ani, Willa dăduse dovadă de o incredibilă lejeritate în a scormoni prin articole, mândră de eficiența cu care era capabilă să treacă prin sursele primare sau să obțină un interviu. „Fă doar poze și, pentru numele lui Dumnezeu, nu lăsa urme", așa se putea rezuma relația ei de-o viață cu propriul material de lucru, în calitate de ziaristă. Și iată că acum se trezise spărgând lacăte și intrând cu forța, smulgând din țâțâni ușile de la dulapuri, probând hainele lui Mary și dorindu-și să înnopteze la ea. Willa nu-și putea explica de ce era atât de dornică să ocupe viața altei femei. Nu era chiar pe lista ei cu lucruri de făcut într-o viață – să frunzărească seria de articole despre Pine Barrens în toate anotimpurile sau să compare note despre creaturile din iazuri cu cele ale lui Charlie Darwin, de pildă –, dar la naiba dacă nu era mai mișto decât să se lupte cu societatea de asigurări. Mary fusese liberă să cerceteze lumea așa cum o vedea ea. Willa se cuibărise în libertatea asta ca și când ar fi citit un roman siropos, ceea ce avea darul s-o facă fericită ore în șir. Nu era ficțiune, era real. Dacă locuia în casa lui Mary – dacă adăpostul acela rămăsese în picioare în vreme ce lumea se destrămase și se adunase la loc în chipurile ei nebunești –, atunci și familia ei putea găsi adăpost acolo. Chiar dacă raționamentul nu avea sens întru totul, măcar pe moment funcționa, cel puțin cât să nu mai fie obsedată de ultimele două pastile de Xanax rămase.

Azi nu avea decât două ore la dispoziție pentru Societatea Istorică și deja era nostalgică. Pierduse prea mult timp de dimineață cu vizita inopinată a fetei din Gothland, iar la ora prânzului trebuia să fie la spital, să preia ștafeta de la Iano. El avea să se ducă drept la Philly, ca să țină cursul, arătând fără îndoială șifonat și sexy în hainele pe care le purtase toată noaptea. De când fusese mutat de la Terapie Intensivă, Nick avea nevoie de un membru al familiei care să-i negocieze îngrijirea, asta în timp ce personalul medical părea să se fâțâie de colo-colo fără rost. Puteau să treacă ore fără ca cineva să vină să vadă ce mai

face, răstimp în care pungile de urină se umpleau, calmantelor li se ducea efectul și confuzia domnea, așa că familia încerca să stea de veghe pe timp de zi. Uneori Nick devenea violent și dificil de strunit, caz în care Iano îi recompensa reaua purtare („nu știe ce spune", îl ironizase Willa) rămânând și peste noapte. Willa era recunoscătoare că-l avea pe Dusty ca s-o țină departe de scandal.

Dar Iano avea ore de ținut, Zeke era plecat, iar Tig fusese încălțată cu ture duble la muncă, pentru că un coleg (nu Jorge) își rupsese pelvisul într-un accident de motocicletă. Willa se simțea ca o furnică-soldat în colonia complexă a familiei și a satului ei; încă se chinuiau să-și dea seama cu cine să lase larva în după-amiaza asta. Va încerca să treacă cu Dusty de pupitrul asistentelor și să intre cu el în salonul lui Nick, iar dacă nu, avea de gând să i-l paseze lui Iano când se schimba garda. Iano putea să și-l agațe de el și să-l ia la curs, și nu-i așa că asta avea să le termine o dată pentru totdeauna pe fătucile căzute-n limbă?

Când îl schimbă pe Iano la spital, Willa nu pomeni de aspiranta la cursa de ocazie: nu era nici timpul, nici locul potrivit. Dar cu cât aștepta, cu atât se gândea mai mult, iar perspectivele nu erau deloc fericite. Reputația lui Iano nu era tocmai nepătată. Existaseră o mulțime de drame cu studente dintr-astea, toate fum fără foc, iar Willa le îndurase cu răbdarea celei alese. Dar existaseră și aventuri. În orice caz, una sigur, puțin după ce se născuse Tig. Pe atunci, Iano era postdoctorand și făcea ce fac de obicei postdoctoranzii, încerca să mulțumească pe toată lumea. Era cumplit de tânăr și neprihănit și o înfiptă de profesoară de antropologie, cu părul făcut țepi, îl dăduse pe spate cu felul ei înfipt, din ce auzise. Tocmai când Willa era în țara bebelușilor, umblând de colo-colo cu ochii împăienjeniți, în bluze cu iz dulceag scorțoase de la laptele uscat și nici nu mai știa de când nu se mai raliase la bucuriile sexului. A fost afectată, bineînțeles, dar remușcările lui Iano au depășit cu mult gravitatea delictului. A plâns, Willa l-a iertat și cu asta, basta, dacă nu le punea la socoteală pe prietenele ei revoltate, care o acuzau că duce lipsă de proaspăt descoperita resursă a acelei ere, stima de sine.

Willa își cunoștea deficitul. Sutele de zile fără somn delta, una după alta. Ea și Iano își întemeiaseră familia imediat după facultate, pe când alții din mediul academic, plini de simțul datoriei, amânau familia de dragul carierei, așadar Willa și Iano o luaseră înaintea mulțimii. Habar n-aveau prietenele ei ce înseamnă viața cu doi copii în pamperși: că era o zi bună dacă apuca să facă un duș; că, o dată pe săptămână, poate avea chiar baftă să-și ia *și* șosete, nu direct pantofii. Ca să lași un soț, îți trebuia o ținută completă, plus păr pieptănat – era o chestie de bun-simț să-ți dai seama. Așa, și apoi? Ți-o faci cu mâna ta, îi spuneau prietenele ei – și aveau dreptate. Ce ordinar, spuneau ele, ca un bărbat să umble aiurea *tocmai* când ea era până peste cap cu copiii lui, și aveau dreptate și aici, a dedus Willa. Trăiau într-un clișeu mamifer. L-a iertat pe Iano pentru că își regretase fapta atât de sincer. Îl adora, pe el și genele pe care le combinaseră în bebelușii lor obositori și absolut fermecători. Una peste alta,

tot era mai fericită decât își amintea să fi fost vreodată, deși sigur avea memoria afectată.

În ultima vreme, de când se trezise visând din nou la somnul REM, Willa se simțea purtată înapoi către acele zile. Lucruri ca dușurile sau să facă dragoste concentrat și conștient trecuseră pe planul doi în timp ce ea reînvăța să organizeze viața în jurul epuizantei nimicnicii și plinătăți întruchipate de un prunc. Poate că și Iano retrăia acele zile, poate că se simțea neglijat și așa mai departe. Un gând, atâta tot.

***

Ca să studiez caracterul genului Polyergus*, am prins mai multe exemplare și le-am luat prizoniere. Le-am oferit tot ce aveau nevoie în materie de adăpost și le-am așezat în față hrană din abundență. Dar păreau să disprețuiască ideea de efort și nici măcar nu se hrăneau. Le-am ținut în aceste condiții trei zile, până când mi-a fost limpede că aveau să moară toate fără sclavii lor, așa că le-am adus câțiva în captivitate. Aceste făpturi credincioase au arătat bucurie la întâlnirea cu stăpânii lor pe jumătate morți de foame. I-au mângâiat și i-au lins, îndepărtându-le tot praful de pe corp, le-au pregătit mâncare și i-au hrănit; într-un sfârșit, le-au săpat o încăpere și i-au ascuns acolo de ochii mei.*

Citeau în pat. Mai bine zis, Iano citea. Willa aștepta momentul potrivit; aici trebuia să se întâmple. Brusc își dădu seama că foaia îi alunecase pe piept, așa că probabil își ratase fereastra. Dar Iano nu adormise. O privea insistent.

– Ce e?

– Pari atât de fericită.

– Serios?

Chiar părea fericită? Sigur, era atât de absorbită, încât uitase că citea și chiar începuse să audă vocea serioasă și calmă a lui Mary.

– Oamenii n-au parte de un asemenea extaz decât atunci când citesc Biblia. Sau pornografie.

Ea râse și își ridică tableta spre el, ca să vadă cu ochii lui: nici urmă de Dumnezeu sau de penisuri.

– Mary Treat. Noua mea Biblie.

– Noua ta pornografie.

– Nu-i prea sexy. Dar e interesant. Descrie niște furnici ciudate care nu pot să facă nimic pentru ele însele, așa că sunt nevoite să fure puii altor furnici și să-i crească drept sclavii lor. E ca o parabolă a bogatului nemilostiv spusă de furnici.

El zâmbi și se întoarse la foile lui capsate, cu eseuri studențești. Altele se întrezăreau pe noptieră, într-un teanc demoralizant.

– Iano, mulțumesc că te-ai întors la el în seara asta. Ești un fiu bun. Mai bun decât ar merita. Știi, nu-i așa?

El nu ridică ochii din ce citea.

– Știu. Dar dacă moare singur în noaptea asta, tot o să mă simt ca un rahat în ploaie.

Ea își lăsă tableta pe piept și rămase așa, contemplându-l pe bărbatul ăsta frumos și răbdător, cu ochelarii lui de citit, predându-se unui șuvoi nesfârșit de enunțuri prost construite despre te miri ce. Federalismul american. Pe Willa o izbi gândul că profesoratul era o chemare sfântă, mai ales la banii ăștia. Dar nici măcar sfinții n-ar trebui constrânși să țină cursuri introductive pentru veșnicie.

– Îmi pare rău că n-am putut să stau mai mult cu Nick în după-amiaza asta, spuse ea.

– E-n ordine.

Încă citea.

– Îmi făcusem planul ca la carte, dar Dusty a terminat tot combustibilul pe care îl luasem la mine, de două ori mai repede decât mă așteptam. S-a transformat într-o mașinărie de mâncat.

– Păi asta-i bine, nu?

– Este. Dar ar trebui să-i mai rărim mesele, mai ales noaptea.

Stinse dispozitivul, îl puse pe noptieră, își trase cu dinții o pieliță de la degetul mare, apoi se opri, gândindu-se la fata goth. Puține fuseseră clipele când n-o făcuse în ziua aceea.

– Mi se pare cam devreme să-l băgăm pe hrană solidă. Dar aș putea să-ncerc să-i pun niște cereale în laptele praf.

Iano ridică din sprânceană.

– Cheerios?

Ea râse.

– Cereale pentru bebeluși. Doar ți-aduci aminte etapa. Cereale de orez sau tărâțe, terciurile alea care încă nu-s chiar mâncare.

El păru să reflecteze la problemă. Oare își mai amintea etapa terciului?

– Tărâțe, adică porumb, grâu, de-astea?

– Dap.

– Cum spui, „tărâță“ sau „tărâțe“?

– Habar n-am. N-am mai pus piciorul în West Virginia de prea mult timp, și asta numai din vina ta.

Iano își lăsă ochelarii pe nas, se întoarse spre ea și luă o expresie exagerat de tristă, care pe Willa o făcu să râdă. Ca puștii aceia cu ochii mari.

– Dă-l naibii de Paris, studențache. Parisul, și muzica, și toate chestiile alea pe care ai impresia că mi le-ai furat, spuse Willa, încercând să-și subțieze nările la fel ca Ali MacGraw pe patul de moarte, în *Love Story*, deși nu-i ieșea niciodată. Și apropo, mulțumesc că-ți pasă. De gramatica tărâței.

El scoase un oftat de exasperare.

– Copiii ăștia îmi otrăvesc creierul. Una dintre lucrările astea dac-ai citi și tot ți-ar exploda capul.

– Păi, trântește-i pe toți și gata.

– Nu pot. Se presupune c-ar trebui să am un simț al misiunii. Știai că

Chancel a început în subsolul unei biserici, ca grup de studiu pentru dezavantajați?

– Nu e corect politic ce-o să spun, dar chiar or fi făcuți toți puștii ăștia pentru facultate? E normal ca societatea să-i împingă spre un destin măreț într-ale științelor politice, în loc de o slujbă cinstită de ospătar la Red Lobster? *Pe noi* unde ne-a dus toată educația? Nu pricep nici să mă-mpușți.

Fără să ridice ochii din hârtii, Iano îndreptă un deget deasupra urechii Willei și apăsă pe trăgaci.

– Statistic vorbind, cine face facultate face și cei mai mulți bani.

– Da, și ca să facă facultatea, iau împrumuturile alea aiuritoare. Ca pe urmă să-și pape mai bine salariul lor gras. Cineva de la o *bancă* se îmbogățește din carierele lor universitare, atâta lucru pricep și eu.

– *Moro*. Pentru *poli-sci*[43], dai și de-unde n-ai.

– Mereu m-a călcat pe nervi cum sună. *Polly Sigh*[44]. Sună ca un episod de isterie colectivă într-un cămin de femei.

– Sau ca o păpușă sexuală gonflabilă.

Încă citea.

– Și ai prin preajmă o mulțime de Polly suspinânde care de-abia așteaptă să facă o demonstrație.

Willa se răsuci pe burtă și își apropie fața de a lui. El ridică privirea. Încă avea eseul îndoit într-o mână și ochelarii de citit pe nas, ca și când s-ar fi așteptat ca soția lui să se îndepărteze dintr-o clipă într-alta. Dragul de el.

– Și, care-i povestea cu Gwendolyn?

– Gwendolyn?

– A venit acasă de dimineață.

El se uită lung la Willa, încruntându-se, apoi în tavan, tot încruntat. Apoi ceva îl izbi, vizibil.

– Guenevere? Cu părul mov? A fost *aici*?

Willa simți cum urcă în ea isteria, una stupidă.

– *Guenevere*? Doar nu vorbești serios. Femeile astea *înadins* le dau copiilor nume caraghioase?

Iano părea încurcat. Tocmai el, dintr-o familie cu Athene și alte cele. Proastă întrebare.

– Și, tu cine ești? Lancelot sau Regele Arthur?

– Poftim?

– Lancelot era cuceritorul, Regele Arthur era bătrânul trist. Iar Guenevere, ca de obicei, o victimă a împrejurărilor.

Nu părea nicidecum amuzat.

– A venit aici, *astăzi*? Iisuse. Ce-a spus?

– Gen, cre' că știam că e căsătorit și toate alea, gen. Da' nu știam că e și un *bebeluș*, gen…

– Willa. De ce a venit?

Willa se răsuci pe spate și privi în tavan. În veci nu i-ar fi spus ce deplasat fusese momentul cu Tig de față. Încă se simțea isterică, într-un fel mai degrabă

comic decât tragic, ceea ce n-avea să ducă la nimic bun. Iano nu părea deloc în apele lui. Probabil că nici ea n-ar fi trebuit să fie.

– Deci îmi închipui că s-a terminat. S-a terminat?

– Dacă s-a terminat? Dumnezeule! N-a început nimic niciodată.

– Nu?

– *Nu*. E angajată cu jumătate de normă în departamentul nostru și, după câte se pare, printre sarcinile ei e și să se fâțâie prin preajma fotocopiatorului, ca să se holbeze în biroul meu. Închid ușa tot timpul. Nu-mi place că trebuie să-i stric evaluarea, dar am de gând s-o transfer.

Deci nu se înșelase, fata chiar era înnebunită. Când și când de-a lungul zilei, indignarea din ea făcuse loc remușcării, gândindu-se că se poate să fi umilit o studentă nevinovată, într-o criză de paranoia neîntemeiată.

Willa se ridică și îl privi în ochi.

– Serios, acum. N-ai făcut niciun păcat cu Guenevere?

– *Moro*. Tu te-auzi? Și chestia aia din sprânceană e respingătoare, drept să spun.

Ea îl privi adânc în irișii de un brun intens și văzu înăuntrul lor – nicio Guenevere. Nici măcar gânduri murdare.

– Dar fără piercinguri, ai lua-o în calcul?

El închise ochii, sincer mâhnit.

– Willa. Nu-i corect.

– Îmi pare rău. Te cred.

Deschise ochii și ea îi văzu frica. La asta nu se gândise.

– Doamne, Iano. Îmi pare tare rău, spuse Willa, simțind că dă din isterie în angoasă. N-a zis că aveți vreo aventură, n-o pedepsi. Practic, a spus că vrea o cursă *de ocazie*. Am citit eu printre rânduri, atât. Îmi pare rău. Mă gândeam doar să văd și ce zici tu.

– Doamne, Willa. M-ai speriat de moarte. Mi-a fugit mintea instantaneu la o chestie ca-n *Atracție fatală*, o descreierată de fată mergând la decan cu minciuni pe seama mea.

– Îmi pare rău, spuse din nou Willa, cuvinte pe care niciodată nu le poți rosti îndeajuns în spațiul unei căsnicii; nici măcar Ali MacGraw în *Love Story*.

– Și mie îmi pare rău, *moro*. De rahatul ăsta pe care a trebuit să-l înduri. A fost o nebunie din partea ei să vină să te deranjeze. Fata asta locuiește în Vineland. Nu știu cum de-a aflat că suntem aici, dar pe la începutul semestrului m-a întrebat dacă pot s-o iau cu mașina. Uitasem. Nu știu ce se stricase la a ei și bla, bla, bla. Am impresia că n-o ajută prea mult de-acasă. I-am motivat vreo două absențe, dar nu am făcut nicio propunere, asta clar.

– Probabil c-ai fost doar politicos. La categoria ei de vârstă, asta e practic o propunere.

– Exact. *Limite*, toată lumea repetă cuvântul ăsta la nesfârșit și eu tot nu pricep ce vor să spună. Oi fi eu prost? Mai întâi bărbații sunt niște porci, iar acum nici măcar nu mai putem să fim amabili cu cineva fără să fim bănuiți de vreo intenție sexuală ascunsă?

– Iano, n-ai greșit cu nimic. Tot copii sunt, chiar dacă au douăzeci de ani. Nimeni nu-i învață bunele maniere.

Sincer, Willa credea că fetele astea aveau un tupeu care le fusese străin femeilor din generația ei. Când era ea studentă, dura jumătate de semestru să-ți faci curaj să te înființezi la ușa profesorului, și asta în timpul orelor de program. *Mai ales* dacă era atrăgător.

– Willa, mă ucide gândul c-ai putea să n-ai încredere în mine.

– Am, spuse ea, privindu-l adânc în ochi și încercând să găsească înăuntrul ei o altă soție, mai puțin nevrotică și mai odihnită. Știu că nu m-ai minți. Și cu asta am încheiat povestea.

Păru să fie de ajuns pentru Iano. Își luă din nou eseul, iar ea rămase uitându-se la el, uimită de infima încredințare de care avea el nevoie. Oare se prefăcea? Toți ceilalți oameni, cu ea în frunte, păreau să doară de-atâtea dorințe neîmplinite. El citi până în josul paginii, întoarse foaia și citi mai departe. După un timp, greu de spus cât, îi observă tăcerea și ridică privirea.

– *Ti, moro?*

– Nu-i vorba despre fată. Mă gândesc așa, la viață în general. Nu ești dezamăgit?

El cântări întrebarea vreo două secunde.

– Nu. De ce să fiu dezamăgit?

– Habar n-am. Ai renunțat la atâtea încercând să obții o titularizare și siguranță, de fapt toți am făcut-o. Și iată-te înapoi pe treapta cea mai de jos, citind eseuri slabe pentru un amărât de salariu.

– Eu chiar am *obținut* siguranță. Facultatea mea n-a făcut-o.

– Știu. Nu dau vina pe tine. Amândurora ni s-a întâmplat același lucru, am pierdut lucrurile pentru care am muncit și ne-am simțit trași pe sfoară. Uneori sunt așa de furioasă, că nu-mi mai încap în piele. Oare nu e omenește să continui să dorești?

Colțurile ochilor i se încrețiră și iată zâmbetul la care nici după treizeci de ani nu rezista mai bine decât Gueneverele de la cursul introductiv din anul întâi.

– *Se thelo*, spuse el.

– Știu. Și eu te doresc.

Îl sărută și simți ceva ce fusese adormit o vreme, ceva ca o sevă pulsândă în străfundurile inimii. Dar se retrase înaintea lui. Se ridică și își aranjă tricoul supradimensionat care îi tot aluneca pe umăr.

– Bun. E ceva ce mă frământă și cred c-ar trebui să vorbim. Ești blocat undeva sub nivelul tău și nu cred c-ar trebui să… cum să-ți zic? Să ne dăm *bătuți*.

– Ce vrei să spui, Willa? Că sunt un ratat fericit?

– Nu! Nu ratat. Dar cred că mi-ar plăcea să te văd mai hotărât, mai ambițios. Meriți mai mult.

– Să meriți, să obții și să-ți dorești sunt trei lucruri diferite, *moro*. În general, fără nicio legătură între ele.

Ea îi cântări spusele.

– Mda. Primele două sunt destul de statice: meriți ce meriți, obții ce obții. Iar cea din urmă fuge cu argintăria familiei.

El râse.

– Ce-ți dorești tu, Willa Knox? Ce-ți dorești așa, din toată inima?

Îl privi cum stătea întins, sprijinit de pernă, cu ochelarii pe nas, cu eseul într-o mână și cu cealaltă îndoită sub cap; portretul unui om relaxat.

– Să fiu la fel de binedispusă ca tine. Să fim cu toții bine. Zeke să fie din nou el însuși. Și Tig, mai cu capul pe umeri.

– Eu întrebam de *tine*. Ceva doar pentru tine. Ce nu ai și te-ar face fericită?

– Nu știu. Îmi doresc energia sexuală a cuiva de douăzeci de ani și mai multe tipuri de geniu. Să scriu ca Virginia Woolf și să cânt ca Beyoncé. Și să *arăt* ca Beyoncé.

– Eu ziceam în plan material, nu magic.

– Bine. Un acoperiș prin care să nu plouă și o mașină care să nu-mi moară-n drum. O asigurare de sănătate care să nu ne respingă solicitările.

– Astea sunt *ne*dorințe. Tu îți dorești să dispară problemele. Eu îți ziceam să vii cu niște lucruri pe care ți le dorești pe bune.

– O, aș putea să-ți fac o listă întreagă, crede-mă.

Își trecu amândouă mâinile prin păr, în dreptul tâmplelor. Concentrată.

– M-am dezobișnuit. Am petrecut ani întregi încercând să nu-mi mai doresc nimic. Știi tu, ca un fel de strădanie, ca lăsatul de fumat. Lasă-mă să mă gândesc. Aș vrea să umplu căruciorul de cumpărături fără să fac întruna socoteli în cap. Aș vrea să putem cumpăra din când în când câte o sticlă de vin ca lumea și s-o bem, așa, doar fiindcă avem noi chef.

Se uită lung la tapetul cojit de deasupra comodei. Își defocaliză privirea și, odată cu ea, i se relaxară și reflexele parcimoniei.

– Înainte îmi doream porțelanuri de Limoges, fine. Știu că sună stupid de materialist. Pe vremea aia aveam douăzeci și ceva de ani, nu știam c-o să ne mutăm la fiecare câțiva ani și c-o să spargem tot în afară de tigăile de fontă și de ceșcuțele de plastic.

Oftă.

– Mi-aș dori o viață care să nu lase-n urmă o dâră de cioburi.

Făcu o pauză, așteptând un comentariu. Iano nu făcu niciunul. Știa că nu respectă cerința – el îi dăduse permisiunea de a fi stupid de materialistă, dacă asta își dorea.

– Bine, atunci. Opt scaune pentru masa din sufragerie, toate la fel și care să nu se bâțâie. O jachetă de piele stilată. Poate și o pereche fainăde cizme. O pagubă, de altfel, fiindcă nu mă duc nicăieri. Bine, uite, vreau să mă duc undeva. E destul de materialist?

– Depinde. Unde vrei să te duci?

– Vreau să petrec o săptămână într-o casă pe plajă. Sau nu știu, în Anglia, la Muzeul Britanic. Sau în Creta, în satul părinților tăi. Cum îi zicea plajei ăleia cu nisip roz?

– Elafonisi.

– Da, Elafonisi. Și prăjiturelele alea fabuloase cu cremă de griș pe care le mâncam în pat în fiecare dimineață, la cafea. Cum le zice?

– Bougatsa.

– Da. Doamne, vreau bougatsa, spuse ea, cu gândul la acele mic-dejunuri a căror singură amintire era de ajuns ca să-i producă o excitație sexuală. Bine, dacă am cec în alb, vreau și o piscină cu apă caldă în curtea din spate, să putem să ne învârtim pe acolo în pielea goală și să ne uităm la stele.

– Asta ar însemna să tai copacii-mamă.

– *Asta* n-am putea să facem, îi răspunse ea cu o privire fulgerătoare, apoi închise ochii la loc. Nu te lua de mine, sunt pe val.

– Ce-ți dorești tu e altă viață.

– Nu de tot. Vreau viața *asta*, cu soțul *ăsta*, poate cu ceva îmbunătățiri la casă și la copii. Doar că în versiunea mea ne bem cafeaua, ne sărutăm de rămas-bun și plecăm la *muncă*. Amândoi. Nu rămâne unul dintre noi închis în casă cu un bătrân și un bebeluș, s-o ia razna în captivitate, în timp ce fosta inteligență îi fermentează într-o fiertură amară. Mă plictisesc de moarte, Iano. Am voie s-o spun? Îmi doresc o slujbă. La o revistă bună, care să iasă încă în ediție tipărită și unde să am colegi isteți. E magică dorința asta?

– Un fluturaș de salariu e ceva material.

– Eu vreau un fluturaș de salariu bisăptămânal.

– Când aveai un fluturaș de salariu bisăptămânal, îți doreai să pleci de la revistă și să scrii ca liber-profesionistă cu normă întreagă.

– Ai dreptate. Așa-mi doream.

– Îți doreai să scrii chiar și-o carte.

– Da.

– Și dac-ai fi scris-o, ți-ai fi dorit să vinzi o sută de mii de exemplare.

Willa se gândi.

– Așa e. Nu sunt genul de tipă care să se mulțumească cu jumătăți de măsură.

El clătină din cap, zâmbind. Ca părintele iubitor al unui copil imposibil.

– Ce? Crezi că am eu ceva? E în natura umană. Când ai mai multe opțiuni disponibile, e inevitabil să nu ți le dorești pe *toate*. Nu-i așa?

De data asta, el cântări mai mult întrebarea.

– Nu inevitabil, spuse în cele din urmă. Dac-ar fi așa, oamenii nu s-ar mai căsători. Dar ne căsătorim. Alegem să fim monogami. Poate că să-ți dorești mai puțin decât totul înseamnă să preferi calitatea cantității.

Willa îl privi, simțind dintr-odată cum se destramă. Din partea multor bărbați de vârstă mijlocie, o asemenea alegere ar fi fost un compliment gol. Nu și din partea lui Iano. Dacă învățase ceva din ziua de azi.

– Am fost cuminți, așa-i? spuse ea, întinzându-se la loc și privind lung la crăpăturile care le brăzdau tavanul. Exceptând vreo două abateri, am fost monogami și fericiți. Cu atât mai rău pentru teoria mea asupra voracității umane fără limite.

– Nu *abateri*. O *singură* abatere. Acum o sută de ani, când aveam un căcat în loc de creier.

Ea se rostogoli cu fața la el și, cu toate că-și dădea silința, nu putu să nu se gândească la vizitatoarea tatuată, cu păr magenta. Se întreba ce purtau în pat asemenea fete – probabil ceva *special*, dată fiind aplecarea spre deghizare. În orice caz, nu pantaloni vechi de pijama și tricouri supradimensionate cu trupa Steely Dan.

– Două, dacă o punem la socoteală și pe instructoarea de înot cu care ai sărit în pat. Roșcata aia.

Iano îi evaluă zâmbetul cu aceeași expresie cu care Willa ar fi analizat un extras de cont.

– Am mai vorbit despre asta. N-am sărit în niciun pat. Și nu era în niciun caz roșcată.

Willa își apropie fața de a lui.

– Bine, poate nu în pat. Într-un scaun, atunci? În scaunul tău de birou, ăla mare, care scârțâie?

Își trecu un deget peste buzele lui.

– Sau ați făcut-o în micuța ei Honda? Cu schimbătorul de viteze între voi și cu geamurile aburite?

El mormăi.

– Doamne, Maica Domnului! Nu, dragostea mea, n-am făcut-o. Și să știi că mă doare spatele numai când mă gândesc la schimbătorul de viteze.

Își puse deoparte ochelarii de citit, aruncă eseul pe podea și se rostogoli încet peste ea, lăsându-și greutatea pe coate, prinzându-i amândouă încheieturile și apăsându-i-le într-o poziție de predare, cu palmele în sus, de o parte și de cealaltă a capului.

– Slavă Domnului că suntem bătrâni. Vezi tu, *moro*, asta-i partea frumoasă. Nu mai suntem nevoiți să facem dragoste prin mașini.

O sărută lung.

Ea îi întâmpină erecția ridicându-și bazinul, desfăcându-se și mișcându-se astfel încât trupurile să li se îmbine desăvârșit. El îi prinse cu dinții buza de jos și începu să se frece încet de ea prin pantalonii de pijama și prin boxerii lui de mătase, o mișcare încărcată de erotismul ilicit și exploziv al tinereții. Ea fu uluită de cât de repede începu să urce spre orgasm, în timp ce în creier îi explodau imagini ca niște artificii. Era și nu era ea în camerele de cămin de la facultate, pe banchetele din spate ale mașinilor, în dățile când nu se putea dezbrăca, cu oamenii cu care nu îndrăznea. Nu-i venea să creadă cât de mult îi excitau toate astea pe amândoi. Oare era un delict să fure excitația asta din șuvoiul de adrenalină al binelui răpit și al infidelităților trecute? În faza asta, avea dreptul să i se rupă?

El îi eliberă încheietura ca să aranjeze lucrurile jos, apoi alunecă în ea cu atâta ușurință, încât Willa suspină. Își ținu respirația, încordă exact mușchii potriviți și se înclină, ca să se ajusteze precis la frecarea trupului care se împingea în ea. Își trecu mâna prin sălbăticia părului său și îi trase chipul

aproape de al ei, ca să-i simtă, pe gât, mandibula aspră și răsuflarea. Tot corpul lui Iano era în stare să trimită într-al ei un curent care străbătea negura prezentului, până la acele zile în care sexul era cel mai bun lucru pe care îl aveau, constant și feroce, două trupuri lacome să se învețe pe de rost. Poate că silueta periculoasă a noului fusese cea care le iscase frământarea de acum, dar în ochiul furtunii, ei se agățau de lumea pe care o știau.

***

Pășind de-a lungul holului de la HealthVine fără niciun bebeluș atârnat de ea, Willa simțea ușurătatea de a fi uitat ceva. Micuțul îi făcuse o surpriză adormind în după-amiaza aceea. Iano era acasă toată ziua, avea de corectat lucrări și promisese să ciulească urechile pentru când s-ar fi trezit. Willa nici nu-și amintea când fusese ultima oară atât de departe de Dusty. Până și asistentele medicale îi observară absența, când Willa trecu pe lângă curba de navă spațială a pupitrului lor.

– Unde ți-e bărbățelul astăzi? întrebă cea scundă, ridicând ochii din computerul în care introducea fișe de pacienți cu viteza luminii.

Delyse, jamaicană, preferata Willei, deși pe care să n-o fi adorat din gașca aia de îngeri exploatați? Pe panoul din spatele lor, în mijlocul rețetelor medicale, înflorea un buchet multicolor de fotografii cu copii și nepoți. Până la urmă se dovedise că bebelușii erau bineveniți în saloanele de pe secție, de vreme ce acolo bolile contagioase nu reprezentau o problemă și oricum, ochii tuturor aveau nevoie de priveliștea unui prognostic pozitiv.

– Astăzi este rândul meu să-l vizitez pe bebelușul *mare*. Cum se comportă?

Amândouă asistentele își dădură ochii peste cap, cu o expresie aproape identică – privirea rezervată pacienților foarte speciali, ca Nick. Willa își împreună mâinile într-un mic gest de mulțumire, *namaste*. Observă că podoabele de Crăciun se înmulțiseră de la ultima ei vizită: ghirlande de beteală uzată și un pomișor argintiu pe etajera cu medicamente. Abia era noiembrie. Într-un astfel de loc, se gândi Willa, cel mai bun lucru pe care poți să-l faci cu calendarul e să i-o iei înainte.

De obicei auzea televizorul lui Nick de la pupitrul asistentelor, răcnind de-a lungul holului, probabil în pofida regulamentului. Nick își pierduse porțiuni din ambele labe ale picioarelor, precum și uzul părții drepte a corpului, dar speculase la schimb mila îngrijitorilor, obținând libertatea de a ține permanent televizorul deschis pe canalul lui conservator, la volum maxim. Totuși, în clipa asta Willa nu-l auzi, nici măcar când se apropie de ușa deschisă a salonului. Iano pomenise ceva despre sosirea nocturnă a unui coleg de salon. Probabil că i se pretinsese un anumit compromis.

Se opri în cadrul ușii. Îl privi pe Nick, un lanț muntos acoperit de cearșafuri albe. Deja nu mai era în stare critică și nici nu risca să-și piardă ambele picioare; sub presiune, Willa exagerase. Dar scăpase ca prin urechile acului. În seara atacului cerebral era furtună, semnalul era la pământ și tuturor li se ordonase să rămână în case. În timp ce Iano și Willa se întorceau în viteză

de la Cape May, Tig și Jorge înfruntau străzile inundate ca să-l ducă la UPU. Din noaptea aceea încoace, răscoleau cu toții prin epava lui Nick, căutând ce mai rămăsese de valoare în bărbatul cu fața cenușie, proptit de perne. Trunchiul masiv îi era blindat cu cabluri albe, ca acelea pe care oamenii le folosesc ca să-și încarce telefoanele, ca și când Nick ar fi așteptat să se încarce el însuși până atingea un procent care să-l facă funcțional. Nu se știa dacă va reuși.

Tig stătea la căpătâiul lui, cu spatele la ușă. Avea dreadurile prinse într-o bandană roșie stil Rosie the Riveter[45] și, cu aceeași dispoziție capabilă, îndesa niște jeleu verde în Nick, linguriță după linguriță. Atacul cerebral îi afectase deglutiția, plus o sută de alte lucruri. Perdeaua din spatele lui era trasă, ascunzându-l pe noul coleg de salon, dacă exista vreunul. Willa văzu televizorul pornit, dar fără volum, doar cu titrări. Firește, era canalul de știri al lui Nick, prezentându-l pe noul său idol. Fleancă-Mare, cine altcineva. Intervievatoare era fata aceea drăguță cu părul de un blond oțelit, care, în opinia Willei, părea destul de inteligentă cât să știe cu cine are de-a face. Timpul de emisie alocat bărbatului aceluia întrecea de departe setul de idei pe care părea să-l reprezinte. Nu că ar fi fost Willa vreo expertă, dar erau lucruri pe care nu aveai cum să *nu* le recunoști, iar bărbatul ăsta se număra printre ele. Toată lumea vorbea despre el. Din ce auzea, Tig și Nick vorbeau și ei despre el.

– Afacere bună e când eu câștig și tu pierzi.

– Hai să zicem că ar ajunge el președinte. Țara noastră ar câștiga… și cine ar pierde?

– Teroriștii. Musulmanii, chinezoii. Bine? Altfel îi bombardează de le rupe curu'.

Acolo, în cadrul ușii, Willa își aminti cu precizie, în stern, ce simțea când Tig avea trei ani și o privea hrănindu-și păpușile. Când Tig era încă Antsy. Înainte să se prindă cum se leagă bebelușii de jucărie cu frânghii și cum se târăsc în urma tricicletei.

– Chiar vrei să ne bagi în război, Papu? Știi, poate că au și ei bombe mari. Iranienii și nord-coreenii, adică.

Willa nu-i vedea fața, dar știa că gura lui Tig se deschide inconștient cu fiecare linguriță pe care i-o dădea lui Nick.

– Mdea, ale noastre sunt. Mai bune. Americanii se pricep la făcut chestii.

Vorbirea îi revenea puțin câte puțin, dar încă îi era greu să-și rotunjească buzele în jurul cuvintelor și uneori îi ieșeau în dezordine. Dar cum Nick era Nick, asta nu avea nicio importanță.

– Dar spui tot timpul că mai rău decât la noi nu se poate, Papu. I-ai spus asistentei că spitalul ăsta e o hazna împuțită.

El mormăi.

– Nazistele dracu'.

– Se numește fizioterapie. Nu vrei să-ți revii și să te întorci acasă?

Nick respinse jeleul verde cu o fluturare a mâinii și Tig puse ceșcuța jos.

– Vrei să mai guști și altceva? Avem piure de cartofi și… o chestie, spuse ea,

aplecându-se ca să se uite mai bine în tavă. O carne misterioasă. Vrei să-ncercăm?

El încuviință. Tig îi dădu o îmbucătură și aşteptă să înghită. Apoi încă una. Nick spuse ceva ce Willa nu auzi.

– Nu tocmai, răspunse Tig. Puștii din școlile americane ies mereu ultimii la testele de inteligență.

Nick mormăi și împinse lingura.

– Criminale, alte țări. Ne trag în jos.

– Și tu ai fost imigrant, Papu.

– Am venit la muncă. Nu la dă și mie.

– Jorge muncește, fratele și surorile lui la fel. Are o slujbă cu normă întreagă și mai repară și mașini.

Willa se întrebă dacă atunci începuse. Jorge și Tig formau de acum un cuplu, asta era clar. În noaptea atacului cerebral, eforturile eroice ale lui Jorge în folosul familiei fie clarificaseră ataşamentul, fie îl cimentaseră. Tig avea tendința să le trezească prietenilor ei devotamentul maxim, împingându-i pe toți până la propriile limite, inclusiv pe sine. Dar făcea ea cumva și sfârșea mereu prin a fi îndrăgită. Sfida regulile cunoscute de Willa. Care fusese hărțuită destul la vremea ei – deși era un copil politicos, cu o înfățișare normală, decentă – pentru purtările de fată de la țară și pentru hainele terne, făcute în casă. Dar cel mai mult, pentru timiditatea care o lăsa lipsită de apărare. Willa-Vanilla.

Nick mai acceptă câteva îmbucături, după care respinse lingura cu emfază.

– Gata? întrebă Tig și el încuviință din cap, închizând ochii. În regulă.

Împinse masa rabatabilă din dreptul patului și îl înveli bine cu cearșafurile. Willa știa că ar fi trebuit să-și anunțe prezența, dar nu suferea gândul de a se amesteca în scena asta. Nimic din ce ar fi putut aduce ea nu s-ar fi ridicat la aceeași înălțime. Tig scoase o carte din rucsac și se așeză pe canapea, însă chiar atunci o zări pe Willa și îngheță, de parcă tocmai ar fi prins-o făcând vreo prostioară.

– O să adoarmă în zece secunde, șopti ea, ducând un deget în dreptul buzelor.

Willa se uita uluită cum chipul lui Nick se relaxează progresiv.

– Uau, spuse ea. Ce-i dau? Mi-ar trebui și mie.

– Nu prea-l mai sedează așa de tare. Cel puțin, nu ziua. Dar tot ațipește după fiecare masă. E de la circulația proastă.

– La ce oră trebuie să fii la muncă?

Tig ridică din umeri.

– Pot să mai rămân câteva minute.

– Atunci, ai putea să m-ajuți? Încerc să răzbat prin formularele astea guvernamentale și mă simt de parcă m-aș fi întors la școală. Zici că dau test și am trac. Metodologia bazată pe MAGI, sub statut IRC.

Tig păru derutată, apoi își dădu seama despre ce era vorba.

– A, pentru înscrierea în Medicaid.

Willa își luă o figură precaută, uitându-se înspre Nick. Tig râse.

– E mort pentru lume, mamă. Poți s-o strigi sus și tare, cât să audă cine are de auzit – ești o mamă asistată.

Willa o ajută pe Tig să facă un pic de loc în dezordinea de pe canapeaua din imitație de piele: jachete și cămăși, un fular dungat și foarte lung pe care îl tricota, ba chiar și un teanc de eseuri de-ale lui Iano, necorectate, toate dovezi ale dreptului familiei de a lua locul în stăpânire. Se întreba dacă de acum înainte vor trebui să-l împartă cu clanul colegului de salon. De dincolo de perdea nu se arăta niciun semn de viață. Saloanele de la HealthVine erau emoționante prin efortul de a te face să te simți la tine acasă, ca niște micuțe camere de zi cu suprafețe perfect dezinfectabile.

Tig își scoase bascheții și își adună picioarele sub ea, în timp ce Willa deschise laptopul și așteptă să se trezească. Probabil că televizorul prins în perete deasupra capetelor lor nu-și terminase proferările; Willa simțea fizic valurile apocalipsei.

– Ești așa de drăguță cu Papu. Nu știu cum poți să faci toate chestiile astea.

– Ce chestii?

– Tot. Să-l hrănești, să vorbești cu el, să-i asculți diatribele rasiste fără să-l strângi de gâtul ăla de morsă.

Tig zâmbi larg, aproape timid, și Willa se simți vinovată. Fetei nu i se arăta prea multă apreciere în familie. Willa deschise site-ul Medicaid pe care și-l salvase în bara de marcaje și derulă secțiunile cărora încercase deja să le dea de cap.

– Deci uite care e problema mea. Eligibilitatea e bazată pe MAGI, ce naiba o mai fi și asta. Avem noi față de cei trei crai de la Răsărit? Aur, smirnă și tămâie?

– Mamă. Venitul brut ajustat modificat46. Uite, zice aici.

Willa se întrebă dacă toți copiii, din zorii timpului și până astăzi, își făcuseră părinții să se simtă la fel de prost.

– Asta înțeleg. Bun. Nu știu de ce mă împotmolesc în halul ăsta. Am impresia că-i un site cam greoi.

– Cu plăcere. Nu-i așa greoi. Ți-e ție greu să te obișnuiești cu ideea că familia noastră se înscrie în Medicaid, atâta tot.

– Crede-mă, nimic nu m-ar face mai fericită, i-o tăie Willa, dându-și seama că folosise condiționalul.

Asistenta socială se arătase încurajatoare, dar Willa nu avea mână bună. De ce să se fi așteptat ca tocmai magii ăștia să-i sară în ajutor?

– Unii dintre noi s-ar putea să fie eligibili, dar nu știu sigur dacă ne potrivim împreună, ca familie. Să vă includ și pe tine și pe Zeke sau voi vă deschideți dosare separat?

– Te referi la fratele meu, care manageriază investiții pentru miliardari? Intră pe ajutor social cu noi?

– Tot datorează mai mult decât câștigă. Nu spun că are vreun sens, scumpo. Dar vezi și tu cu ce mă lupt.

Practic, Willa știa că e posibil ca nici măcar Nick să nu se califice ca dependent, deci urmașii adulți aveau cu atât mai puține șanse, iar pentru Dusty trebuiau întocmite câteva hârtii. Dar impulsul ei era să-i tragă pe toți în barca de salvare.

– Uite, spuse Tig, întinzându-se ca să acceseze câteva ferestre. Se pare că eu și Zeke trebuie să ne înscriem pe cont propriu. Avem peste douăzeci și șase de ani. Iupiii, sunt adultă.

Nick slobozi un horcăit brusc, de parcă s-ar fi înecat. Se uitară la cele câteva ecrane care semnalizau discret ceva, probabil apropierea morții. Părea că nu mai respiră. După alte câteva horcăieli, își recăpătă suflul.

– Apnee, spuse Willa. Nu pot să-i pună și ei o mască de oxigen?

– Au încercat. Face ca toate alea.

Tig se ridică, se duse la capul patului și îi șopti la ureche:

– Ești bine, Papu?

Apăsă pe un buton care îi ridică patul aproape de nouăzeci de grade. Willa n-ar fi știut să facă așa ceva și nici nu s-ar fi priceput să regleze patul.

– Ești uimitoare, Tigger. Vorbesc serios. Mă uitam la tine cum îl hrăneai cu jeleu și-l lăsai să-ndruge verzi și uscate în legătură cu nenorociții de străini. Ești atât de… cred că „îngăduitoare“ e cuvântul.

Tig se așeză la loc pe canapea și se întinse peste Willa până la laptop, ca să mai treacă prin câteva ferestre.

– Trebuie să te duci la website-ul statului tău și să vezi care e eligibilitatea în funcție de venit. Habar n-am. Cu Papu, vreau să spun. Nu știu de ce-l las să îndruge verzi și uscate. Cred că-i pur și simplu fascinant, atâta tot.

– Dacă spui tu. Eu nu mă prind care-i faza. Nu mai poate după candidatul ăsta miliardar, care în viața lui n-a ridicat un deget ca să facă ceva ce Nick ar numi muncă. De ce tocmai tipul *ăsta*?

– Pentru că tipii bogați și albi *trebuie* să conducă lumea. Papu se gândește că individul ăsta și-a dat din timp și a fentat sistemul ca să-și facă miliardele, pentru că așa funcționează America. Deci i-a venit rândul să fie președinte. Ce nu suportă Papu e să fie dat la o parte de oameni despre care crede că nici măcar n-ar trebui să aibă drept de vot, ca să nu mai zic de locuri de muncă, beneficii sau mai știu eu ce.

– Ca să nu mai zic de Casa Albă.

– Absolut. Are impresia că oamenii ăștia fentează coada și i-o iau lui înainte. Cum e posibil ca oamenii cu pielea maronie sau neagră să aibă chestii faine și responsabilități? Sau femeile, ferească Dumnezeu. Când lui încă nu i-a venit rândul?

Tig vorbea uitându-se în același timp la ecranul laptopului, cu o figură concentrată despre care Iano susținea că e exact ca a Willei: ochi mari, sprâncene ridicate. Ei nu i se părea, dar pe tine însuți nu te vezi niciodată, firește.

– Și totuși, un tiran de teapa asta. Câh! spuse Willa. Nu pot să-l iau în serios. O să fie fumat înainte de primele alegeri preliminare.

– Nu fi așa de sigură. Sunt o mulțime de tipi albi care se agață de dreptul lor divin de a-i disprețui pe oamenii din alte clase. Simt că le scapă printre degete și le e frică. Tipul ăsta zice c-o să aducă iar ziua de ieri, chiar dacă trebuie să scoată boxul, să ia femeile de păr și să le târască înapoi în peșteri. E un tiran, da. Dar e tiranul *lor*.

– Aveam impresia că nu crezi în albi.

– Nu-i așa? Sau în Moș Crăciun. Pură fantezie. Adică, uită-te și tu în jurul tău, pe cine vezi tu să ducă viață de *alb*? spuse Tig atentă la computer, derulând alfabetic lista de state până la New Jersey. Nu-s decât o mână de tipi care pun gheara pe tot ce pot și-apoi se așază moț în vârful grămezii. În timp ce alți un milion de amărâți ca Papu încă așteaptă să fie băgați în seamă. Cât poate să mai dureze una ca asta? Cinci, șase ani?

Se uitară amândouă la Nick, care dormea liniștit, cu gura deschisă.

– De-aia pot să fiu drăguță cu Papu. E practic terminat.

Willei nu-i venea să creadă că lumea putea fi atât de simplă pe cât o făcea Tig să pară, dar o admira pentru cum își căuta o teorie. Între atâtea diplome postuniversitare, era ușor de dat uitării că rebela lor desculță, care abandonase școala, era singurul om de știință din familie. Willa se uita cum Tig, aplecată peste ecran, refuză să se lase descurajată de secțiunea 36B(d)2(A), probabil fără ca măcar să-și fi dat seama că, trăgându-și laptopul în poală, preluase controlul.

– Uite aici. Standarde de eligibilitate în funcție de venitul brut ajustat modificat, statul New Jersey. Completezi cu numărul de membri ai familiei care se înscriu.

– Încearcă întâi cu șase, spuse Willa, care se străduia totuși să-și țină puii în cuib, în răspăr cu toate evidențele.

– O familie cu șase membri se califică pentru îngrijire medicală gratuită dacă venitul gospodăriei e sub patruzeci și patru de mii nouă sute de dolari pe an.

Era mult peste ce câștigau cu toții, adunat. Willa se simți ușurată, dar dezorientată. Tocmai găsise un nume pentru starea prelungită de asfixie care făcuse din ea o moartă vie – sărăcia. Chiar dacă n-o conștientizase încă pe deplin, respingea totuși acuzația lui Tig: nu, ea nu se agăța de niciun drept divin de a disprețui familii ca a ei.

– Ia vezi, merge și doar cu noi patru? întrebă ea. Dacă voi tot trebuie să vă deschideți dosare separate…

– Patru?

– Eu și tata, Nick și Dusty.

– Și cum o să-l luați voi pe Dusty? spuse Tig, înclinându-și capul învelit în roșu și încruntându-se la Willa, brusc posesivă. N-ar trebui să-l adoptați sau ceva?

– E rudă minoră și trăiește în gospodăria noastră ca dependent. Împuternicirea e în lucru. Îl luăm noi pe Dusty.

Tig îl cedă pe Dusty.

– Sub treizeci și trei de mii cinci sute de dolari.
– Uau. Suntem familie Medicaid.
Tig zâmbi larg.
– Iată. Darul magilor.

10
Darul magilor

Thatcher se strecură de unul singur în sala aglomerată și rămase în picioare undeva în spate, sperând să nu fie zărit de elevii lui, pe care îi mustra regulat pentru lipsa de punctualitate. Lectorul scârțâia ca un cimpoi. Își începuse de mult expozeul despre miracolele de sub microscop. Un alt întârziat tocmai ajunsese, judecând după fulgii de zăpadă care încă i se topeau pe umerii hainei. Sala de la Plum Hall era înăbușitoare. Ghirlandele atârnate în așteptarea Crăciunului păreau să asude în lumina lămpilor cu gaz, iar un bebeluș din public protesta împotriva murdăriei scutecului. Thatcher își dădu jos paltonul pentru prima oară în câteva săptămâni, nepunând la socoteală clipele de răgaz de sub muntele de plăpumi pe care le stivuise Rose pe patul lor. Casa tatălui ei, cucernic apărată de-a lungul lunilor de toamnă, își vădea acum potrivnicia. Gracie se îndoise de mijloc ținând focul aprins în încăperi care sorbeau iarna de afară prin pereții și ferestrele șuierătoare. În seara aceea, la cină, Polly purtase o căciulă de blană și declarase că dorința ei de Crăciun era să-i crească lână, ca la oi. Dar femeile refuzau cu îndârjire să se mute. Se așteptau ca Thatcher să proptească edificiul șubrezit – dacă nu cu bani, atunci cu mâinile goale.

Își văzu elevii campați în primul rând. Fusese ideea lui Cutler să le ceară să vină la prelegere, iar Thatcher nu se împotrivise din principiu. O întrezărire a minusculelor creaturi de mlaștină avea să-i aline după șirul nesfârșit al lecțiilor de chimie. Thatcher nu simțea nicio chemare pentru științele fizice, un adevăr pe care se străduia să-l ascundă. Botanica și zoologia erau zaharicalele care îi dansau lui prin minte și aveau să danseze – de asta era sigur – și în acele minți născânde odată ce ar fi fost inițiate temeinic în științele naturale. Amânarea era un chin, dar încă aștepta permisiunea de a vorbi despre acele unități care făceau ca întreaga lume vie să fie comprehensibilă – originea speciilor prin selecția naturală. Își depusese materialele, le susținuse legitimitatea și, la obiecțiile lui Cutler, o mai susținuse o dată. Acum venise rândul răbdării. Când în joc erau adversari periculoși, obiceiul lui Thatcher era să-și țină capul plecat și să aștepte; din experiența lui, gălăgia era semnul celor slabi de înger. Cutler avea să-și piardă interesul față de bucătăria de zi cu zi a lecțiilor lui. Poate că până în primăvară avea să consimtă chiar la ieșirile în aer liber. Iar până atunci, prelegerea asta. Dar Thatcher solicitase scutirea elevilor de taxa de cincisprezece cenți.

Cutler declarase că asta nu era în mâinile lui! (Făcându-l să clipească la folosirea pluralului.) Prețul unei prelegeri la Plum Hall fusese stabilit prin decret de Landis încă din primele lui zile la Vineland, dimpreună cu retragerea

precisă a caselor de la stradă și cu speciile de copaci pe care puteau să-i planteze proprietarii în față. Ca toate celelalte stipulări, regula celor cincisprezece cenți era și ea de necontestat. Thatcher nu contenea să se mire de concetățenii lui, care i se supuneau lui Landis ca unui Irod modern. Pentru mulți dintre părinții elevilor lui, cincisprezece cenți însemnau o zi întreagă de călcat cămăși sau de săpat canalizări – o îndeletnicire prea dificilă ca s-o merite o oră petrecută într-o sală de conferințe. Directorului nu-i venea să creadă că vreunul dintre dascălii lui s-ar fi putut trage dintr-un neam de săpători de puțuri, dar în cele din urmă se înduplecase „să aducă solicitarea la cunoștința căpitanului", un receptacul favorabil pentru cuvintele lui Cutler, fără îndoială. Scutirea fusese acordată.

Dar acum Thatcher constata că, până și pe gratis, prețul tot era prea mare pentru marfa primită la schimb. Profesorul Bowman scanda fiecare cuvânt cu aceeași voce ascuțită și cu o curioasă lipsă de nuanță, lăsându-i pe toți să ghicească unde se termina o propoziție și unde începea următoarea. Această pretinsă Prelegere Unică, intitulată „Picăturile de apă ale lui Dumnezeu", fusese susținută de atâtea ori, că profesorul însuși părea s-o considere soporifică.

– Pentru început, mi-ar plăcea să aduc în această seară înaintea ochilor dumneavoastră…

Doamne sfinte, *pentru început*? Thatcher sperase ca o porție însemnată din această osândă să fi fost deja servită. Își scoase cu binișorul ceasul de buzunar și auzi un suspin slab din partea întârziatului din apropierea lui. Bărbatul era înalt, lat în umeri și purta încă haina aspră, cu gulerul din blană de castor ridicat, deși zăpada i se topise de pe umeri. Thatcher se gândi să-și facă loc până la un scaun, dar nu-i plăcea să fie observat. Își privi de la spate elevii captivi, deja erau nerăbdători. Încercase s-o ademenească pe Polly să vină cu el în seara aceea, dar Aurelia avea alte planuri pentru fiicele ei, o ședință de spiritism în casa familiei Crandall. Aurelia începuse să se converseze cu soțul mort prin intermediul unei șarlatane și abia aștepta ca Polly să-și salute și ea tatăl. Thatcher era oripilat. Dar acum se bucura că cedase. Măcar pe seama unui medium cu o perdea de dantelă pe cap putea să facă haz, în schimb intoleranța lui Polly față de fanfaronadele profesorale era bine-cunoscută.

Bowman părea să se fi deșteptat puțin, căci acum, după urcușul anevoios al preambulului, era gata să dezvăluie publicului prima dintre Schițele Ilustrative.

– … să se știe, aduc înaintea ochilor dumneavoastră cea mai curioasă menajerie pe care o înfățișează microscopul…, vorbi el, intrând într-o lugubră bătălie cu caietul de schițe mult prea mare, a cărui greutate amenința să dărâme șevaletul șubred. … Pe câteva dintre aceste creaturi le veți găsi…

Șevaletul cedă și caietul se prăbuși, izbind dușumeaua cu o uimitoare dare de seamă. Profesorul se lăsă pe vine, roșu la față în fracul lui și nestrămutat în hotărârea de a-și lua strădania de la capăt. Îndreptă tăblia și se opinti să întoarcă pagina enormă, pentru a da la iveală cea dintâi ilustrație.

– Câteva dintre aceste creaturi, scumpe doamne și stimați domni… vi se

vor dezvălui uimitor… în formă… ca având o mai înaltă organizare chiar și decât calul sau elefantul… *să se știe*…

Thatcher vedea foarte puțin din locul unde se instalase, însă vocea regretabilă a profesorului ajungea până în ultimul colțișor al sălii și poate chiar până în clopotniță, făcându-i pe liliecii toropiți să cadă de pe stinghiile lor. Își plimbă privirea prin public în căutarea angajatorului său. Îl zări alături de Landis, în dreapta scenei, amândoi cu scaunele așezate în așa fel încât să le ofere perspectiva scenei și a sălii deopotrivă. Cu inima bătându-i nebunește, Thatcher își dădu seama că Landis se aștepta, probabil, la vreo exprimare publică a recunoștinței din partea elevilor lui, pentru privilegiul de a participa gratuit la conferință. Ar fi trebuit să se gândească dinainte, să-i pună să scrie o felicitare de mulțumire. Fir-ar. La astfel de mizilicuri care țineau de etichetă, Thatcher se dovedea un nepriceput. Nu avusese mamă să-l instruiască, așa că povara cădea nedrept pe umerii lui Rose. O adora pentru că accepta un soț defect, în general cu grație. Și din nou se întrebă vag, așa cum făcea de săptămâni întregi, ce ar fi putut să-i ia cadou de Crăciun. Orice lucru pe care și-l permitea el ar fi nemulțumit-o categoric pe Rose. Ea își dorea un cal.

Își privi elevii. Capetele fetelor se înclinau în perechi uneltitoare, cu fundele fremătându-le în păr. Ce bine le cunoștea semnele neatenției. Sfârșitul trimestrului era aproape și ele se încordau așteptând să fie eliberate pentru sarcinile presante ale Adventului și Nașterii, cu gâște de gătit și cu scenete religioase de repetat. Copiii ăștia zdraveni, băieți și fete, crescuseră în rolurile tăcute – părinții sfinți uluiți, magii înțelepți și păstorii –, iar astăzi erau gata pentru drama serioasă a despoților romani și a îngerilor evlavioși. Thatcher simțea că se prinde în luptă cu Pruncul Iisus încercând zi de zi să le rețină atenția la așa-numitele imponderabile ale fizicii: lumina, căldura, magnetismul, conservarea energiei. Pierdea în fața mai ponderabilei Nașteri din Fecioară. Colegii lui îl sfătuiau să se dea bătut. Programaseră examinările trimestriale în ianuarie, după sărbători, la vremea la care Thatcher știa că va fi pierdut deja bătălia cu entropia.

Undeva pe la jumătate între *uimitoarea Hidră cu tentacule precum capul Medusei* și *năucitoarea Euglenă, care este pe jumătate plantă, pe jumătate animal, ca și când Domnul ar fi fost într-adevăr nehotărât în privința zilei creației sale – din care motiv, probabil, a făcut-o la miezul nopții* (aici, pauza pentru râsul publicului se dovedi inutilă), profesorul Bowman începu să devină teologic. Cel mai înalt scop al său și *cu adevărat* singura justificare a aparatului modern numit microscop, declară el, *să se știe*, era să arate lucrarea lui Dumnezeu. Dar niciun om de știință nu putea cuteza să ghicească scopul Domnului din clipa în care crease aceste forme de viață.

Thatcher observă încuviințarea radioasă a angajatorului său și suspină, probabil audibil, căci bărbatul înalt cu haină se răsuci spre el cu o expresie de consternare comică. Thatcher i-o întoarse apreciativ, însă neliniștit. Îl știa bărbatul ăsta? Thatcher îi recunoștea figura, smeadă ca de turc, cu barba plină și cu ochi neliniștiți. Dar pe care figură din satul ăsta nu pusese ochii într-un

moment sau altul? La magazinul de încălțăminte, la tutungerie, la ședințele cu părinții de la școală. Totuși, despre bărbatul ăsta simțea că știe ceva. Își munci creierul de-a lungul întregii depoziții despre Enigmatica Amibă, ignorând enigmele.

Apoi își aminti, era bărbatul de la ziar. Carruth. Venise la o întâlnire a profesorilor ca să tragă un semnal de alarmă în privința muncii fizice prestate de copii și a dezavantajului pe care îl reprezenta pentru școlarizare. Ardoarea bărbatului îl făcuse pe Thatcher să ia în mână *celălalt* ziar, cel care atât o supăra pe soacra lui, iar acum îl citea săptămânal, găsindu-i directețea înviorătoare. Felul în care *The Independent* înfrunta ortodoxia lui Landis îi retrezea impresia că Vinelandul era un mușuroi de furnici sclave. Cele mai amuzante erau pastilele editoriale ironice și o serie de caricaturi intitulate „Lamentări", în care un fermier sărac și adus de spate își înainta plângerea săptămânală, iar Landis îi răspundea în spiritul Mariei Antoaneta. „De unde să-mi iau pâinea?", întreba amărâtul. Și Prințul îi răspundea: „Conuri de pin și ghinde îți vor fi hrana, apele râului Parvin Branch băutura, iar în chip de veșmânt purta-vei o *pânză de sac*." Thatcher presupunea că e realizarea unui singur om, sau pe-aproape, Carruth și alte câteva mâini care învârteau presa într-un birou de pe Landis Avenue, situat sfidător perete-n perete cu *Weekly*. În antet, cu litere de douăsprezece puncte, *The Independent* declara: „Libertatea presei este paza unui popor liber." Thatcher se întreba cum de scăpase bărbatul acela necălcat de o trăsură.

Profesorul Bowman părea să se îndrepte către punctul culminant: viziunea unei științe care să nu fie nici mai mult, nici mai puțin decât studiul creației lui Dumnezeu.

– Perfectă, congruentă și guvernată de legile Sale. Creatorul nostru ne-a înzestrat planeta cu făpturile ei minunate, neuitând să umple nici minuscula picătură de apă, *să se știe*, la fel cum un fermier alege șeptelul pentru fiecare dintre padocurile fermei. Studiul acestei menajerii este chemarea nobilă a naturalistului, căci în el ni s-ar putea revela mintea lui Dumnezeu. Ca să împrumut cuvintele marelui Agassiz… – aici bâjbâi prin notițe, temându-se să nu-l citeze greșit pe marele Agassiz – … a! Ni s-ar putea revela concepția liberă a *intelectului atotputernic*, desăvârșită în gând înainte să se manifeste în formele exterioare, tangibile.

Profesorul făcu o pauză și publicul trase aer în piept, simțind apropierea izbăvirii. Dar în jumătatea de secundă dinaintea aplauzelor, Bowman își înfipse următorul „să se știe". Mâinile căzură în poală; incredibil, dar prelegerea continua.

– Observăm că toate speciile sunt distribuite în deplină concordanță cu logica divină…

Thatcher știa că e de datoria lui să rămână, să-și salute elevii, să-i adune într-o turmă cuviincioasă și să-i mâne la Landis, pentru ploconeala oficială. Însă dintr-odată, perspectiva asta îl făcu să-și simtă fierea urcându-i în gât. Invocarea vânătorului de glorie care era Agassiz fusese lovitura de grație. Se

uită în jur după o ieșire mai dosită și din nou bărbatul ăsta, Carruth, păru să-i citească gândurile: ridică sprânceana, înclină din cap și îi făcu un semn discret cu degetul mare spre intrarea din spatele sălii. Abia mișcând aerul din jurul său, se strecură afară. Vrăjit, Thatcher îl urmă.

***

– De unde știți cine sunt?

– Sunteți mai cunoscut decât vă-nchipuiți.

Cafeneaua de la colțul dintre East și Landis era refugiul preferat al lui Thatcher din calea disputelor meschine și a temperaturilor frigide din căminul lui. În seara asta însă, tovarășul său înaintă rapid printre mese și îl conduse într-unul dintre separeurile din spate. În urma lor veni o ospătăriță, ducând ibricul cu cafea. Locurile acestea întunecoase și ferite erau un teritoriu încă necartografiat pentru Thatcher, care își închipuia că oamenii nu au nevoie de ele decât ca să încheie înțelegeri necurate. Așezat acum în fața lui, bărbatul scoase din vestă un mic recipient metalic și turnă o picătură chihlimbarie în ceașca lui Thatcher, apoi într-a sa.

– Îmi supraestimați notorietatea. Eu, în schimb, vă cunosc. Sunteți editorul ziarului *The Independent*. Ați venit la o întrunire de la școală, pe la începutul trimestrului.

– Carruth, rosti bărbatul, întinzând, din haina ca o blană de urs, mâna cât o labă uriașă. Uri Carruth. Încântat de cunoștință.

Vocea i se potrivea cu mâna. Și cu haina.

– Thatcher Greenwood. După cum bine știți.

Unii ar fi fost de părere, poate, că a face cunoștință era o condiție prealabilă, și nu un *post-scriptum* pentru împărțitul whiskeyului de contrabandă. Dar Thatcher nu se pricepea la astfel de lucruri. Își ridică ceașca și combinația rafinată dintre fierbințeala cafelei și arsura whiskeyului îi pătrunse până în gâtlej. Nu mai pusese gura pe alcool din ziua nunții. De-atunci părea să se fi scurs o viață.

– Sunteți din Rusia, din câte-am auzit.

– Din Wisconsin. Tata a emigrat acolo din Rusia. De unde-i toată venitura de bandiți și agitatori, din câte-ați auzit.

Thatcher zâmbi precaut.

– Și v-ați mutat în Vineland pentru clima prielnică.

– Cam așa ceva, rânji Carruth, golindu-și ceașca și punând-o la loc pe farfurioară.

Avea ochii extrem de adânciți în orbite ai cuiva deprins să umble înfometat, o impresie în răspăr cu înfățișarea viguroasă. Uite, el ar putea fi o varză, se gândi Thatcher. Sau un cactus perna-soacrei, a cărui formă rotundă și zbârlită n-o văzuse decât în schițe. Ba nu, ăsta era mai mult faună decât floră – un urs, asta era.

– Am îndurat predica vrednică de dispreț din seara asta fiindcă m-am gândit c-o să vă găsesc acolo, rosti ursul. Voiam să-l întâlnesc pe bărbatul care

a făcut să cadă zidurile Ierihonului.

– Ah. Atunci ați greșit persoana. Nu cunosc niciun nimicitor de ziduri în zonă.

Thatcher se gândi la casa lui: în prima duminică de Advent, buiandrugul rupt din salon se încovoiase puternic, câțiva centimetri rău prevestitori. Iar dormitorul Aureliei devenise de nelocuit din pricina umezelii din pereți, silind-o să se mute cu Polly. Niciuneia nu-i convenea aranjamentul.

– Mă refer la Landis și la cei cincisprezece cenți ai lui. *Lex loci*.

– Legea pământului, spuse Thatcher, ținându-și ceașca cu ambele mâini și absorbindu-i căldura. Dar nu lupta Ierihonului. Cutler mi-a împovărat elevii cu obligația de a participa la predica aia. Bowman e un tovarăș vechi de-ai lui. N-am făcut decât să-i aduc în atenție problema acestor copii și a sărăciei în care trăiesc familiile lor. Vă asigur că a fost foarte surprins.

Carruth clătină încet din cap, privindu-l cruciș, ca și când ar fi pândit o capcană pe care era îndeajuns de inteligent ca s-o evite.

– Problema *sărăciei* în care trăiesc familiile lor, bunule domn, este Bastilia. Ați întărâtat-o.

– Sunt sigur că nu i-am spus lui Cutler nimic din ce nu cunoștea deja.

La asta Carruth râse, un mormăit slobozit din burtă. Neștiind ce să spună, Thatcher privi afară pe ușa separeului. În partea cealaltă a încăperii, fata care îi servise stătea acum dincolo de tejghea și ștergea cești. Era fiica proprietarului, un copil de vârsta lui Polly care făcea o muncă de femeie, cu boneta de dantelă roz și șorțul prins în bolduri pe pieptul încă neîmplinit. Pe peretele din spatele ei, pe rafturi, ibricele de cafea lustruite se înșirau rânduri-rânduri, reflectând timid lumina lămpii. Erau prea multe ibrice la un loc. Lui Thatcher îi veni în minte pictorul Vermeer, o expoziție pe care o văzuse la Boston. Atunci fata ridică ochii, luându-l prin surprindere.

Nu avusese nicio intenție s-o cheme, dar acum Carruth îi făcu semn cu amândouă mâinile și ea străbătu încăperea în grabă, ca să le umple din nou cestile, punând pe masă și un platou cu stridii. În pofida tinereții, avea aerul răbdător al unei neveste. Le agăță pălăriile în niște cârlige pe peretele separeului, apoi se grăbi la alte mese. Camera începuse să se umple dintr-odată cu mușterii. Probabil că Plum Hall îi eliberase în sfârșit.

Abia acum se gândi Carruth să-și dezbrace haina, pe care o ținuse pe el de-a lungul întregii prelegeri sufocante. Probabil ca să ascundă sacoul purtat pe dedesubt, cu cusătura de la umăr desfăcută și deja ieșit din modă de vreo câțiva ani. Dacă se gândea mai bine, poate chiar de vreo zece. Rose ar fi fost oripilată de sacoul ăsta – încă un argument, cel mai puternic de până acum, împotriva celebrului ziar *The Independent*. Editorul se aplecă în față, supse o stridie din scoica ei perlată, îi dădu drumul în vas și se lăsă la loc pe spate, sprijinit de peretele separeului.

– Omule, dumneata nu citești zdreanța aia de tabloid pe care o scoate Landis în fiecare săptămână?

Thatcher își bea cafeaua, de data asta neîmbunătățită cu însușirile

alcoolului gustat prima oară.

– La fel de bine ați putea să mă întrebați dacă beau sau nu apa din Vineland.

– Atunci știți. Nu există *sărăcie* în Eden, vorbi Carruth și ceva din el se trezi la viață. Fiecare acru din Vineland e verde ca malurile Nilului. Fiecare arbust e încărcat de rod! Fiecare fermier e îndestulat și toți zidarii sunt bine plătiți. Jumătate dintre oamenii ăștia o cred ei înșiși și se întreabă de ce oare mai flămânzesc.

Thatcher, el însuși flămând, începu să-și devoreze porția de stridii una după alta, măsurat. Încă o abstinență de la căsătorie încoace. Rose și Aurelia detestau stridiile, pentru că erau ieftine, semănau cu melcii, le aminteau de Boston și stârneau asocieri carnale, definind astfel falia dintre gusturile acestor femei și ale sale. (Deși în ceea ce privește ultimul punct, Rose își păstra dreptul la un însemnat dezacord personal.)

– Da, i-am citit mizeria lăudăroasă, răspunse Thatcher între două stridii. Vecina mea îl compară cu Phineas Barnum.

– Vecina dumitale e înțeleaptă. Sunt sigur că Landis ar fi de acord cu celebra afirmație a lui Barnum, cum că reclama e pentru articol ce e bălegarul pentru pământ.

Thatcher zâmbi.

– Crește semnificativ valoarea produsului, adică.

– Orașul nostru a fost îngropat până la gât în treaba cu pricina.

– Sunt la curent cu dezamăgirile lui Landis pentru că citesc despre ele în *The Independent*. Dacă se poate spune despre cineva că a suflat în goarna arhanghelului, atunci acela este domnul Carruth.

Capul de urs se clătină cu mâhnire.

– Măcar de-ar fi așa.

– Ați devenit extrem de dur în criticile față de Landis în lunile din urmă. „Prințul călătorește în străinătate, sperând s-o eclipseze pe Majestatea Sa, Regina." Nici măcar soția căpitanului nu e scutită. Mărturisesc că sunt impresionat.

– Nici cea mai zgomotoasă goarnă nu e-n stare să miște urechile surde.

– Sunteți modest. Ziarul dumneavoastră își are abonații lui, de asta sunt sigur.

– Are câțiva, o spun cu mândrie. Dar și detractori.

– Normal.

– Ba *nu* e normal. Lucrurile nu se petrec mereu după cum vă închipuiți. Țăranilor nu le place să audă cum au fost folosiți, cum au plătit pentru un pământ care se va întoarce la Landis în ziua în care își vor pierde prima recoltă. Refuză să creadă că au fost amăgiți ca să le facă avere stăpânilor orașului ăstuia.

– Nimănui nu-i place să audă că a fost un prost.

– Dar aud, și tot pe-a lor o țin. Landis le vinde contractul lui mincinos, un Vineland *egalitar* în care toată lumea are șanse egale, și ei se adună ca muștele

la miere. Toți sunt pentru marele căpitan, iar el îi leagă de mâini și de picioare și le mănâncă sufletul și proprietățile. Într-un fel, îi pune să lupte împotriva lor înșiși.

– Preferă să creadă că se vor îmbogăți în curând decât să se vadă ireversibil săraci, spuse Thatcher, gândindu-se la soția lui.

Carruth încuviință din cap, gânditor.

– Delicată treabă, să spui adevărul. Câtă vreme Landis le scrie oamenilor ăstora o minciună mai fericită pe care să și-o îngâne, o să creadă toți în șansă. Ei sunt cei aproape bogați, cum spui și dumneata. Care așteaptă ce-i al lor. Domnul e bun, pomii vor rodi și prelegerea de la Plum Hall va costa mereu cincisprezece cenți. Pentru că în orașul ăsta n-a trăit niciodată vreun om sau vreun copil căruia să nu-i prisosească cincisprezece cenți…

Aici Carruth se opri, ca să-și termine stridiile. Ceea ce împlini cu pasiune.

– … și-apoi vine omul ăsta, Greenwood, care schimbă regula. Sunt foarte curios ce sursă are influența lui.

– Niciuna. În clipa asta nu sunt prea sigur dacă îmi sunteți prieten sau dușman, domnule Carruth. Dar ce știu sigur e că vă înșelați în privința influenței mele.

Carruth se întinse peste masă ca să-l bată pe umăr cu laba lui grea, de două ori. Dovadă de prietenie, probabil.

– Poți să fii sigur de mine. Tot așa de sigur ca de dușmanii noștri comuni.

– Ah, dușmanii. Încerc să nu mi-i fac. Uneori mi se pare că e o strădanie de-o viață.

La asta Carruth râse tare, de i se zguduiră umerii. Totul la omul ăsta era neînfrânat și lipsit de orice artificiu. În alte circumstanțe, Thatcher își închipuia că asta i-ar fi inspirat afecțiune.

– Sunt din Badger State[47], spuse el, ștergându-și lacrimile de râs. Minerii au început să-i spună așa. Primii băieți harnici care s-au așezat acolo. Iarna, ca să supraviețuiască, trebuiau să-și sape vizuini în deal, ca bursucii, continuă Carruth, sprijinindu-se în coate. Sunt cel mai tânăr din trei frați. Sau… în fine, am fost. Primul a pierit strivit sub un palet de bușteni. Lucra pentru un șef care nu pleca urechea la nicio plângere cu privire la riscul operațiunii. Al doilea frate a fost ucis de o lovitură de trăsnet, cu zece minute înainte să iasă din tură de la stația de triaj. Asta am învățat eu despre ce înseamnă să fii bursuc, domnule Greenwood. Cât despre *cariera* de a nu-ți face dușmani… Nicio vizuină nu-i destul de adâncă, oricât ai săpa la ea. Mai bine te ridici și-i privești drept în față.

– Cred c-ar trebui să mă întorc acasă, la soția mea, domnule Carruth.

– Și eu la a mea. Ai copii? Eu am cinci. Trei fete, doi băieți, toți niște ticăloși. Unul nu-i prăsilă de anarhist. Am eșuat lamentabil.

– Oare îi cunosc? Nu am niciun Carruth printre elevi.

– Nu, nu încă. Pe cele mai mari, gemene, o să le ai la anul, apoi pe sora lor. Un sobor de vrăjitoare, alea trei. Dintr-odată, le e jenă cu tata. Mai degrabă și-ar linguși camaradele înstărite, cu crinolinele lor elegante și cu cizmele

lustruite, oftă el îndurerat, înclinându-se spre Thatcher. Auzi dumneata, vor să meargă la *călărit*. Cu fetele alea bogate.

Thatcher zâmbi cu simpatie, căci auzea și el acel refren în fiecare zi de la soția lui. Apoi simți șocul fizic al unui moment de inspirație – ar fi putut aranja ceva pentru Rose. Nu aur și tămâie, ci un lucru care s-ar fi dovedit mai util. Și pe măsura posibilităților lui.

– Și sunt cooperante camaradele astea?

Carruth scutură din cap.

– Până acum, absolut deloc. Deși găinușele mele tot încearcă. Au în ele o dârzenie revoluționară, măcar atât. Dar crinolinele elegante par să fie biletul de intrare.

Crinoline elegante Rose avea din plin, ca să nu mai vorbim despre o rară însușire de a-și face compania dorită – un talent care probabil că fiicelor lui Carruth le lipsea. Thatcher și le închipuia pe găinușele astea fără noroc, înălțându-se osoase în șa, purtând în trup și în reputație moștenirea tatălui lor. Însă da, frumoasa lui Rose s-ar fi descurcat de minune numai cu o pereche de cizme de călărie. Bine îmbrăcată și împodobită, cu invitații aranjate și camarade elegante. Avea două colege ai căror tați dețineau grajduri: domnișoara Dunwiddie, profesoara de dans, și domnișoara Hirstberger, care preda franceza și își spunea *Mademoiselle*. Amândouă întrebau cu nerușinare de obiceiurile și de garderoba soției lui. Ar fi putut să-i aranjeze lui Rose hainele și prietenele potrivite, iar calul ar fi venit de la sine și altcineva ar fi plătit pentru întreținerea lui. Lui Thatcher i se umplu inima cu o substanță mai ușoară decât sângele și aerul.

– Și dumneata? Ai vreun urmaș? întrebă Carruth.

– Încă nu. Sunt începător într-ale căsătoriei. Îmi împart casa cu o soacră care încă speră că fata ei s-ar putea mărita mai bine. Și cu o ticăloșică de cumnată care are impresia că sora ei i-a furat premiul cel mare. Dacă aș fi Iacov, cred c-aș mai sluji șapte ani și m-aș însura și cu ea.

– Asta da mărturisire, din partea unui bărbat a cărui strădanie de-o viață e să nu-și facă dușmani. Lea și Rahela își săreau mereu la beregată, din câte-mi amintesc, zâmbi Carruth. A, dar nu-l învinuiau pe Iacov niciodată, nu-i așa? Făceau troc cu mătrăgună pentru dreptul de a se culca cu el.

Thatcher nu mai spuse nimic, gândindu-se că cel mai bine ar fi să încheie repede acest interogatoriu. Dar văzu cum tovarășul său își scoate iar recipientul și, cu o privire solemnă, le umple amândurora cestile, până la vârf.

– Am un motiv pentru care te-am căutat în seara asta. Am ceva important să-ți spun. Are de-a face cu Cutler.

– Cu *Cutler*?

– Angajatorul dumitale.

– După cum bine știu.

– Cu care ai întâmpinat ceva greutăți.

Thatcher simți cum i se răcesc membrele. Nu era mai dornic decât oricare țăran din Vineland să audă rezumatul lui Carruth pe seama situației lui dificile.

– Îmi pare rău să ți-o spun, dar discordia dumitale a trecut dincolo de zidurile școlii. L-am auzit pe Cutler discutând cu Landis. Într-o întâlnire a consiliului local, miercurea trecută.

– Cu *Landis*.

– Cutler îți descria campania prin care vrei să tărăști ereziile lui Darwin în academia lui. Crezi că inventez?

– Nu.

Treizeci de secunde mai devreme, Thatcher ar fi putut să se ridice și să plece.

– Ai sprijin la școală?

– Sprijin? Habar n-am. Elevii îmi vin la lecție. Ceilalți profesori își văd de treburile lor, căutând să obțină favoruri pe unde pot. Suntem angajați numai de pe un an pe altul. Un sistem care garantează să facă din colegi o peșteră de tâlhari.

Dintr-odată, Carruth păru foarte interesat.

– Cutler s-a dus la Landis pentru un sfat. A susținut că discordia asta demoralizează toată școala.

– Ca să existe *discordie*, e nevoie de două părți active. Am făcut petiție și am fost refuzat. Și cu asta, basta.

– Nu și pentru un om de soiul lui Cutler. Orice dezacord e un afront la puterea lui. N-o să aibă odihnă până când nu va fi remediat așa-numita insurecție. Așa l-a sfătuit Landis.

– Ați *auzit* așa ceva?

– Un talent al vocației mele. Până și un bivol ca mine e în stare să se facă invizibil, spuse Carruth agitând o mână în aer, ca pentru a-și șterge prezența. Mai ales printre oamenii care sunt așa de mari în propriii ochi.

Ochii lui Thatcher se închiseră involuntar.

– Ce l-a sfătuit Landis?

– Ca să prinzi un șobolan, îl ademenești afară din gaură.

Carruth se întinse peste masă ca să-l bată ușor pe antebraț, ca și cum ar fi vrut să-l trezească.

– Îmi pare rău. Omul e plin de ură. E mai bine să știi decât să nu știi, așa-i?

Thatcher nu era de aceeași părere.

– Și cu ce momeală otrăvită o să-l ademenească pe șobolanul ăsta?

Carruth se uită de jur împrejur, probabil ca să se asigure că nu trage nimeni cu urechea, sau ca s-o cheme pe fată să le mai toarne cafea. Se aplecă în față, sprijinindu-se pe coate.

– Un colocviu.

– Un colocviu?

– O adunare, cam așa ceva. Cu toată școala de față.

– A, asta. Unul dintre obiceiurile preferate ale lui Cutler. Fiecărui profesor i se cere să-și prezinte expertiza în fața unei adunări a școlii. Nu numai în fața elevilor, ci și a corpului profesoral. Care chiar protestează. Cu toții ar prefera să se elibereze o oră de îndatoriri, dar Cutler insistă să luăm parte cu toții. Să

învățăm unii de la alții, albina și polenul și tot restul.

– Și în curând îți va veni rândul. Să fii albina.

Thatcher ridică din umeri.

– Am de gând să rezum marile realizări practice ale minților noastre luminate. Joseph Lister și sterilizarea rănilor, Louis Pasteur și bacteriile. Nimănui nu-i displace știința când îl scapă de moarte și putrefacție.

– Și ai libertatea să hotărăști singur asupra textului prelegerii dumitale?

– Da. În fine, în teorie, nu. Cutler o vede ca pe o conversație. El stă pe podium cu cel care prezintă și îl mai îmboldește din când în când cu câte o întrebare. „Vă rog, domnule, explicați. Continuați." În rest doarme, laolaltă cu profesorii și cu elevii.

– Așadar, Cutler o să fie de față și-o să pună întrebări.

– Da, însă n-ar… Nu mi-l pot imagina tocmai pe *el* aducând în discuție numele de nerostit al lui Charles Darwin. Una ca asta ar fi de neînchipuit.

Ochii stranii ai lui Carruth, cu pleoape căzute, îi întâlniră pe ai lui Thatcher.

– Prietene. Închipuie-ți-o.

***

Mary dădu la o parte perdeaua de iederă cățărătoare și trase de ușa șopronului. Înăuntru era ciudat de liniște. Pașii li se înfundau în dușumeaua de pământ uscat. Șarpanta era din scândură brută, dar în lumina moale prefirată prin ferestrele prăfuite, Thatcher se simțea ca într-o capelă. Într-un colț se zărea un clocot întunecat de furnici, revărsându-se din coșurile unor mici vulcani.

– *Polyergus*, prietenele mele, spuse ea. Ia uite și cutia de cules. Probabil că Selma a pus-o acolo.

Se grăbi să-și recupereze cutia de pe o masă pe care erau stivuite presele pentru plante. Îmbăiată în lumina albă a ferestrei, arăta ca o fată, sau ca o silfidă. Aici era fericită. Probabil că soțul ei nu venise niciodată în locul acesta, ghici Thatcher.

– Nu, n-a venit, îi mărturisi Mary. După ce și-a luat domnul Newcomb trăsura, nu cred că Joseph s-a mai gândit vreodată la locul ăsta. Devenise refugiul meu în vremuri de restriște. Aici îmi făceam experimentele. Acum asaltez salonul cu cercetările mele. Scandalos, așa-i? adăugă ea, ridicându-și spre Thatcher ochii luminoși.

– Un scandal fericit, cel puțin pentru păianjeni și plantele carnivore. Nu le-ar conveni frigul ăsta.

– Vai de mine. Ți-e frig rău aici? Aș putea să-ți aduc un încălzitor.

Lumina din priviri i se împrăștie și Thatcher se blestemă în sinea lui. Încă un bărbat care o împovăra.

– Nu, Mary, te rog. Deja mi-ai oferit prea mult.

Își puse mâinile pe umerii ei în semn de încredințare, dar priveliștea propriei case, zărită pe fereastră, îl tulbură. Oare ce ar fi părut în ochii cuiva care i-ar fi privit de acolo? Doi îndrăgostiți. Sau poate pur și simplu doi

prieteni în paltoane, un bărbat înalt și o mică silfidă, uneltind un plan ascuns. Își retrase mâinile și se întoarse cu spatele la fereastră.

– Am tot ce-mi trebuie ca să exersez. Aerul rece o să mă învigoreze, ca să țin piept dușmanului.

Îi fusese imposibil să-și scrie sau să-și repete discursul acasă, unde fiecare încăpere dădea pe-afară de femei și văicăreli. Gracie nu aprinsese cuptorul cum trebuie; în sufragerie se cojea încă o bucată de tapet; Polly să pună mâna imediat și să ia câinii de-aici, altminteri Rose o să scape de ei. Refugiul lui Mary i se potrivea. Observă o scară, proptită de o trapă care ducea sus. De asemenea, un pat de campanie în colțul din spate, vizavi de furnici, cu o învelitoare împăturită îngrijit pe el.

– Mary, erai nevoită să evadezi aici cu totul în vremurile de restriște? Iartă-mă, e pripit din partea mea să întreb. Dar sunt mânios pe un bărbat pe care nici măcar nu-l cunosc.

– Nu te obosi. Joseph și-a făcut dușmani cât pentru toată viața. Pătuțul e pentru Selma. Doarme aici când dă tatăl ei de băutură și-i e frică să se ducă acasă. Au fost nevoiți să se mute într-o locuință colectivă care pare înspăimântătoare. Mai vine aici și ca să se roage.

– S-ar putea să fac și eu același lucru. Îți mărturisesc că mi-e groază.

– Groază să te adresezi unei încăperi pline de copii?

– Nu e o încăpere. E un auditoriu.

– Dar asta faci în fiecare zi. Diferența e numai una de grad. Eu aș fi îndreptățită să fiu ca șoarecele speriat, rar, când îmi țin prelegerea de botanică. Dar tu n-ai motive.

Îi venea greu să se gândească la Mary ca la un șoarece, după ce o văzuse atât de regală în mlăștinișul ei, ori în compania sororatului de păianjeni constructori de turnuri. Atât de neînfricat absorbită când se afla în conversație cu o altă minte vie, fie că era a lui Charles Darwin sau a lui Foggett, căruțașul. Rar o văzuse în societatea obișnuită, acolo unde probabil că-l întrecea în timiditate până și pe el.

– Nu fac așa ceva în fiecare zi, insistă el. Poate că elevii mei mă ignoră, dar n-o fac cu răutate. Cutler însă e viclean. Oricât aș încerca să pledez pentru știință și gândire rațională, tot o să mă amăgească să vorbesc despre Darwin.

– Cu atât mai bine. Vorbește despre Darwin.

– Așa o să fac, în cele din urmă. În fața unor elevi care s-ar putea să mă asculte. Dar în acest așa-zis *lyceum*, o singură rostire a numelui îi va da lui Cutler dreptul să-mi oprească prelegerea și să și-o înceapă pe a lui. Așa crede el. Nu știe absolut nimic despre Darwin, Mary. Dar detestă să discute până și despre metodele cercetării științifice. Soiul lui de știință e un edificiu construit pe scripturi și pe sfinți.

– Ciudată știință trebuie să mai fie și asta.

– Ciudată și înfricoșătoare. Nu-i trebuie dovezi ca să mă acuze de vrăjitorie. O să-și construiască rugul și-o să mă ardă în văzul elevilor mei.

– Ce-mi descrii tu e comportamentul unui om speriat. Jumătate din lumea

asta se teme de Darwin, firește, iar restul încă n-a auzit de el. Dar Cutler pare să se teamă mai ales de *tine*, Thatcher. De ce?

Thatcher privi chipul prietenei lui: nevinovăția deschisă și încrezătoare, curajul neîncercat.

– Mary, știu că te simți izolată în munca ta. Dar izolarea e un loc cu mult mai bun decât haita de lupi ambițioși prin care trebuie să-mi croiesc eu calea.

Privirea i se umbri iarăși de durere. O înjosise. Ce lucru ciudat, să vorbești despre treburi bărbătești cu o femeie.

– Îmi pare rău, a fost nechibzuit din partea mea să gândesc așa. Lucrezi și tu cu colegi, la fel ca mine. Știi că bărbaților le e frică de oricine i-ar putea face să treacă drept proști. Se protejează făcându-le același lucru altora.

– Probabil, răspunse ea, deloc convinsă.

Thatcher își dădu seama că ea își petrecuse viața printre bărbați neobișnuiți. În sensul bun și în sensul rău: blestemată în căsătorie, binecuvântată în căutările științifice.

– Destinul ți-a surâs, încercă el atent. Și asta nu mai e presupunere, ci observație. Oameni ca Darwin și Gray sunt niște cercetători serioși, în avangarda unei lumi noi. Sunt curios cum i-ai găsit.

Ea clipi, părând surprinsă.

– Le-am scris. Din exact același motiv.

– Deci așa. Mă tem că eu sunt țintuit cu ariergarda. Cutler e o autoritate veche. Bărbaților ca el le e groază de vederile noi, de teamă să nu fie nevoiți să-și pună deoparte laurii dobândiți cu greu și să-și ia urcușul de la capăt, de la poalele muntelui.

– Dar tu nu i-ai cerut lui Cutler să fie ce nu este. De ce nu ți s-ar îngădui să le oferi instrumente de înțelegere celor care vin din urmă?

– Pentru că explicațiile lui sunt încâlcite și fanteziste, iar el știe. Explicațiile lui Darwin pe marginea răspândirii geografice dovedesc o frumoasă simplitate, pe când ale lui Cutler sunt numai contraforți și garguie menite să susțină șubrede poduri de îngeri. Știința lui ciudată e o casă care cade. Dacă eu învăț ochii tineri să fie atenți, curând vor vedea crăpăturile din universul construit de el.

– Cred că prelegerile lui n-o să mai circule multă vreme dacă nu acceptă nimic nou.

– El le vorbește tocmai celor care nu vor să audă nimic nou.

– Adică majorității oamenilor de astăzi, am impresia.

– Majorității oamenilor de astăzi, da. Sunt avizi de orice fărâmă de explicație care le-ar putea susține vechile filozofii.

Thatcher își aminti rebeliunea pe care o văzuse într-o piață din Boston, cu Darwin atârnând de un stâlp de iluminat în chip de sperietoare de ciori, cu mulțimea neghioabă îngrozită de perspectiva de a-și lepăda convingerile comode, ca să accepte în loc altele noi. Dacă așa erau oamenii, atunci de ce venea lepădarea atât de ușor la el și la prietena lui, se întreba Thatcher. Probabil că amândoi aveau un avantaj tactic: în pensionul ei, Mary fusese crescută să se

comporte ca un vas gol, iar Thatcher își începuse viața într-o familie mizerabilă, fără protecție și fără vreo filozofie în adevăratul sens al cuvântului, până și fără un certificat pe care să-i stea scris numele.

– Cred că stă în firea timpurilor pe care le trăim, spuse Mary. Periculoase, cum ai zis și tu. Suntem o națiune îndoliată și pe jumătate doborâtă la pământ. Oamenii vor confort.

– Așa e, încuviință el. Vor să fie bine ferecați în cojile lor de dovleac.

– În vreme ce scandalosul domn Greenwood vrea să le smulgă Creația de sub pingele, spuse ea, cu o minunată licărire în ochi.

– Încurajat de scandaloasa doamnă Treat.

– Plec, te las să lucrezi.

Plecă – și lui i se făcu îndată dor de ea.

***

De pe podium, priveliștea era chinuitoare: o adunătură de chipuri umane și nicio altă specie. Cum era cu putință să-ți faci o idee rezonabilă despre viață de pe scena unui auditoriu sau să emiți orice idee folositoare dintr-un asemenea loc? Thatcher nu se adresase niciodată unui public mai mare decât duzina amărâtă dintr-o sală de clasă. Mary spusese că nici aici nu era altceva decât un multiplu al aceleiași duzini amărâte, ici și colo cu ceva profesori ferm hotărâți să-i ignore fiecare cuvânt. Sentință care nu avea darul să-i potolească emoțiile.

Cel puțin, publicul acesta părea mai puțin interesat de Thatcher decât de fotoliul îndesat din dreapta lui, deocamdată gol. Li se alătură în contemplarea fotoliului, perechea celui pe care ședea el, creton în dungi albe și verzi, cu pete fantomatice de ceai pe brațele voluptuoase. Scaunele fuseseră aduse din biroul lui Cutler, pe care și-l mobilase ca pe un bordel în stil Bouguereau. Era de așteptat din partea lui Cutler să-și facă de lucru pe altundeva până în ultima clipă, asta în vreme ce Thatcher stătea expus ca cine știe ce curiozitate a lui P.T. Barnum, consecința fiind aceea de a-l traumatiza și de a-și demonstra superioritatea. Thatcher se ruga să fi venit ziua în care simțul propriei grandori să-l sublimeze pe omul ăsta de la starea solidă la cea gazoasă, iar el să rămână de unul singur în cele dedesubt, conducând un interviu cu sine însuși.

Dar iată-l venind. Cutler înainta cu pași mari pe culoar, ca un luptător care intră în ring. Thatcher se strădui să-și păstreze controlul asupra funcțiilor corporale.

– Salutări! Salutări tuturor! Elevi, stimați profesori, vă mulțumesc…

Ajuns pe scenă, se înclină puțin din talie, cu mâinile (sau mâna) țepene pe lângă coapse, o mișcare gândită înadins ca să stârnească aplauze. Toți cei de față se supuseră. Reușise într-un singur trimestru să acordeze tot acest corp de elevi, de parcă ar fi fost un instrument.

– Vă solicit întreaga atenție pentru *lyceum*-ul din această după-amiază, prezentat de profesorul nostru de științe, domnul Greenwood. După cum știți, *lyceum*-ul era locul școlii peripatetice a lui Aristotel…

Thatcher nu-și permitea să-și piardă concentrarea acum, la începutul

meciului, dar introducerile incoerente ale lui Cutler erau întotdeauna la fel. Încordat, își aștepta semnalul. Care în cele din urmă sosi:

– … nu mai zăbovesc și vi-l prezint pe domnul Greenwood.

Thatcher se ridică în picioare ca să accepte o strângere de mână, apoi se așezară amândoi, fiecare cu genunchii orientați ușor spre celălalt, după cum se obișnuia la astfel de numere de circ. Thatcher își descheie un nasture de la haină, își pironi ochii pe buiandrugul zdravăn de la ușa din spatele sălii și rosti fraza de deschidere a prelegerii pe care îi luase o zi s-o scrie și patru s-o memoreze, în șopronul lui Mary. Planul lui pentru acest *lyceum* era să sape ca o cârtiță prin istoria științelor practice, de la legile mișcării enunțate de Kepler până la descoperirile moderne ale lui Lister și Pasteur, eschivându-se astfel de la orice întrebare despre teoria lui Darwin. Dacă dădea greș, atunci avea să evite cu meticulozitate cuvântul *evoluție*, numind procesul „descendență cu modificare". Darwin și Asa Gray foloseau amândoi același truc.

Preț de câteva minute, Thatcher se lăsă pradă fanteziei amețitoare de a vorbi fără încetare tot timpul acordat, pentru ca apoi să iasă din sală lovind cu pumnii în aer. Totuși, lipsit de oxigen cum era, creierul părea să i se desprindă de pe umeri ca un balon cu aer cald. Chiar când se avânta spre secolul al optsprezecelea, percepu cu vederea periferică un tic de nerăbdare, un trunchi care se apleca în față. Cuțitul se ascuțea.

– Domnule Greenwood…, îl întrerupse Cutler, vorbind nepoliticos peste Thatcher, care nu-i lăsase altă variantă.

– Profesore Cutler?

– Haideți să clarificăm. Ați descris descoperirea celulei de către domnul Hook în 1665.

– Întocmai.

– Și l-ați pomenit în treacăt pe contemporanul său care contesta teoria generației spontanee. Vă rog să ne vorbiți mai mult despre acest domn Redi – sau poate ar trebui să-i spun *Signor* Redi. Presupun că era italian, nu-i așa?

– Aveți perfectă dreptate. Francesco Redi era italian, la fel ca mulți alți mari inovatori și ca unii dintre elevii mei, de altfel, după cum au ținut să mi-o semnaleze.

Thatcher zăbovi o clipă ca să le zâmbească celor din public, intrându-le în grații până și ultimilor Persichetti și Petrofaccio din clădire. Apoi se întoarse spre Cutler.

– Nu mă consider expert în munca lui Redi, dar profesorii mei de la Harvard îl respectau ca pe un părinte al câmpului nostru de cercetare, ca pe întemeietorul biologiei experimentale.

Cu Harvard îl înjunghiase înadins. Cutler nu fusese la universitate.

– Și cum a făcut asta? Luminați-ne, vă rog.

Thatcher evaluă riscul, apoi spuse:

– Cu viermi, domnule.

Sala izbucni în râs, chipul directorului se crispă într-o grimasă consternată. Thatcher se mai relaxă o idee. Oricât își acordase Cutler instrumentul, tot el

știa mai bine din ce aluat sunt făcuți elevii lui.

Cutler nu avu niciun comentariu erudit pe marginea viermilor.

– Prea bine, domnule. Altminteri, de dragul tinerelor noastre domnișoare, sper că nu aveți de gând să repetați experimentul.

– Consider că tinerele domnișoare din clasele mele sunt la fel de inteligente și de curioase precum colegii lor, profesore Cutler. Spre norocul nostru, pentru că sunt de trei ori mai multe.

Din nou, freamăt de apreciere din sală.

– Însă nu, nu avem de gând să replicăm celebrul experiment al lui Redi. Totuși, de vreme ce ați întrebat, m-aș bucura să-l descriu pentru ascultătorii noștri.

Cutler nu răspunse.

– Foarte bine. Pe vremuri, oamenii credeau că organismele vii pot lua naștere din materia moartă. De exemplu, credeau că peștii țâșnesc din noroi și șoarecii din porumbare. Mai credeau și că viermii se trezesc la viață spontan, din carnea putredă. Credeau că văd astfel de lucruri în fiecare zi, dar în realitate nu se uitau cu atenție. Redi a fost primul care a conceput un experiment cu adevărat științific pentru a-și testa ipoteza. A pus carne proaspătă în două borcane; pe unul l-a lăsat deschis, la aer, iar pe celălalt l-a acoperit cu o țesătură. În câteva zile, carnea din borcanul deschis colcăia de…

Aici, Thatcher făcu o pauză și se înclină cu deferență în fața șefului său.

– … de organisme vii, hai să le spunem așa. Larve. Dar carnea din borcanul acoperit nu conținea deloc astfel de creaturi. Redi le-a găsit însă colcăind pe partea exterioară a țesăturii, acolo unde muștele își depuseseră ouăle în disperare de cauză, vedeți bine, pentru că nu puteau pătrunde înăuntru. Astfel a demonstrat că viața se trage din viață. Că nu țâșnește spontan din materie moartă și disparată. Așa a contestat el teoria îndelung susținută a generației spontanee.

Cutler clătină din cap gânditor, dar mina nu era decât un șiretlic; colții se dezveliseră. Șarpele era gata să atace.

– Atunci cum ați explica – sau *Signor Redi*, dacă preferați –, cum explicați dumneavoastră, oamenii de știință, generația vieții originare pe pământ?

– Ei bine, domnule, asta e foarte simplu. N-o explicăm. Ceea ce admirăm la experimentul lui Redi este simplitatea elaborării sale. Ipoteza era că viermii derivă direct din carne, fără intervenția muștei și a oului. Separați musca și oul de carne și ipoteza este infirmată de rezultatele observate direct.

– Înțeleg. Vă ocupați cu întrebări simple și mărunte și vă mulțumiți cu răspunsuri la fel de simple și de mărunte.

– Puțin câte puțin, răspunsurile simple duc la adevăruri importante. În cazul acesta, sute de oameni de știință au făcut experimente similare pe alte tipuri de materie, mulți ani la rând, fără să găsească niciun exemplu de viață generată spontan din non-viață. Ceea ce ne conduce la Louis Pasteur, omul de știință modern care a lucrat cu o varietate de sticle ca să excludă…

– A demonstrat vreunul dintre acești oameni de știință…

Thatcher se sustrase întreruperii, continuându-și ideea.

– … care a conceput sticle ce pot menține un mediu steril, eliminând contaminarea cu formele de viață din aerul exterior.

– A *demonstrat* vreunul dintre acești oameni de știință, ordonă Cutler, căci lui Cutler nu i te puteai sustrage, că Dumnezeu nu a creat toate formele de viață de pe pământ prin cuvânt, din haos?

Thatcher îl privi.

– Domnule. Nimeni n-ar fi în stare să facă o sticlă atât de mare.

La asta, publicul izbucni în propria formă de viață spontană. Probabil că și *Mademoiselle* Hirstberger și-a lăsat revista deoparte. Cutler simula calmul, dar în cadența lui, Thatcher recunoscu excesul de pompă care semnala revolta.

– Domnule Greenwood, presupun că găsiți Scriptura *amuzantă*, dar eu n-o găsesc deloc așa și este de datoria mea ca educator să le insuflu și elevilor mei același respect.

Se întoarse spre public și pe Thatcher îl cuprinse descurajarea. Cutler cutreierase țara în lung și-n lat, ani la rând, în calitate de orator profesionist. Nu avea să piardă tocmai întrecerea asta.

– Copii, să nu vă tulbure ce auziți astăzi pe această scenă, căci avem dovezi ale planului măreț pe care Dumnezeu îl are cu minunata noastră sferă. Bineînțeles că le avem. În sfânta noastră Biblie. Și adevărul acesta este recunoscut de toți oamenii. Niciun savant riguros nu ar încerca să ne răpească promisiunile pe care Dumnezeu i le-a făcut omului. Și care sunt aceste promisiuni?

Cutler se întoarse pe neașteptate spre Thatcher, părând că-l invită să-și continue marșul către iluminarea modernă.

– Îmi pare rău, nu-mi dau seama la ce promisiuni vă referiți. Să… să continui cu Louis Pasteur?

Cutler clătină din cap cu tristețe, împărtășind cu publicul adânca părere de rău pentru Thatcher.

– Contractul pe care Atotputernicul l-a încheiat cu omul. Cum ar putea vreunul dintre noi să uite promisiunile pe care El ni le-a făcut? Supremația omului pe pământ. Puterea limbajului articulat, darul rațiunii, liberul-arbitru, căderea și mântuirea. Cum oare am putea uita întruparea Fiului Veșnic și sălășluirea Duhului Veșnic? Aceste daruri nu pot fi reconciliate cu nicio poveste a creației noastre în afară de cea divină. Copii, nu vă lăsați înjosiți. Ați fost creați după chipul Mântuitorului vostru.

Cutler se întoarse din nou spre Thatcher și șterse aerul cu singura lui mână, ca și cum și-ar fi dat afară pe ușă partenerul de discuție.

– Acum, că am lămurit aceste câteva lucruri, vă rog. Continuați-vă prezentarea.

Thatcher își împreună vârfurile degetelor și-și simți pulsul zvâcnindu-i tot mai puternic pe măsură ce se zbătea să înoate cât mai departe de locul naufragiului. Își reluă artificiul mnemotehnic: Ptolemeu Avicena Copernic Kepler Boyle și Galileo Lavoisier Avogadro Doppler.[48] Dar ce se întâmplase cu

Occam și cu Newton? Evident, pe Redi îl acoperise mai mult decât corespunzător, dar mai avea un șiretlic pentru moderni care acum îi scăpa complet. Pasteur, Leeuwenhoek, altceva și apoi Priestley. Dar cum rămânea cu Joule și Kelvin? Și Bacon! Tocmai Bacon, pionierul empirismului, cu totul dat uitării. Damnare. Thatcher auzi un scâncet slab ieșindu-i din gâtlej și simți gustul disperării. Nu mai avea nicio scăpare, încurcase secolele. Își pierduse locul.

***

Doar dușmănia iernii la solstițiu era în stare să zămislească demonul acela hibrid de vânt, zăpadă și ploaie înghețată care îi împungea fața. Își îndesă pălăria pe cap și se grăbi cât mai departe de clădirea școlii. Trimestrul era încheiat și sărbătorile începeau cu umilirea *aceea*. Dacă își dorise vreodată să le ureze Crăciun fericit elevilor lui înainte să le dea drumul, acum uitase cu desăvârșire. Avea stomacul strâns, fața îi ardea, purta pantofi nepotriviți cu vremea de afară și brusc, de nicăieri, cineva mergea alături de el. Un urs în haină de iarnă.

– Bine jucat, omule! Simt cum se clatină zidurile Ierihonului.

– Carruth. Ți-ai ales o zi teribilă pentru plimbare. Ți-am zis că nu sunt omul dumitale.

– Nu ești omul meu? Nu te ridici tu împotriva tiranilor? Păi doar la ce-am asistat adineauri?

– La dracu'! izbucni Thatcher, simțind că-i vine să verse la rădăcina unuia dintre arțarii nenorociți ai lui Landis. Să *nu-mi* spui c-ai fost de față la rușinea aia. Să nu-mi spui!

Carruth se supuse.

– Dumneata chiar îți vâri nasul în tot ce mișcă-n satul ăsta? De ce ți-ai pierde vremea cu o adunare școlară neînsemnată?

– Crezi c-aș fi lipsit de la așa ceva?

– Mai bine ai fi lipsit. Mai bine am fi lipsit amândoi. Acum presupun c-o să scrii în ziarul dumitale. Ți-a plăcut spectacolul șobolanului ademenit afară din gaură?

Râsul lui Carruth era mai voios decât ar fi fost cazul.

– Omule, n-a fost ademenit niciun șobolan. Fanaticul ăla era în spume. El s-a târât pe gaură-n jos, pocnind din pistoale. Te-ar fi vânat până-n inima pământului, așa era de hotărât.

– Așa era de hotărât.

Thatcher simțea că înțelege suferința sfinților jupuiți de vii. Dar Carruth îl bătea pe spate ca și cum l-ar fi felicitat.

– Și tot ai ieșit viu! Am văzut la viața mea oameni răniți de glonț mai puțin decât ai fost dumneata acolo. Și totuși, iată-te în picioare! Dârzenie revoluționară, prietene!

– Așa crezi dumneata? Că stau în picioare?

De fapt, Thatcher friza galopul îndreptându-se spre est de Plum, împins de

dorința arzătoare de a fi cât mai departe de locul acela. Dar încotro? Asta era problema. Acasă, Rose și Polly erau în dispoziție de sărbătoare, ar fi fost insuportabil să se ducă acolo. În clipa asta nu era în stare să dea ochii cu niciun semen, căci i-ar fi pretins să fabrice o versiune digerabilă a evenimentelor. Dar nu suferea nici gândul de a rămâne singur fără o astfel de poveste, nicăieri. Nu mai era niciun loc pe lume bun pentru Thatcher Greenwood.

–Te-ai ținut tare, insistă Carruth.

– M-am pierdut complet. După ce Cutler i-a chemat pe călăreții Apocalipsei ca să calce iluminarea în picioare.

– Ai avut o opinteală pe la mijloc, după care te-ai redresat. Dar să știi că am văzut-o numai pentru că eu însumi am frică de mulțimi. Cunosc simptomele.

– *Frică de mulțimi?* Un bivol de om ca dumneata, să se lase intimidat – asta e dincolo de orice putere de închipuire.

– Ai răzbit, Greenwood. Nu ți-ai auzit elevii cum te ovaționau? Își vedeau profesorul în plină formă, ținându-i piept bătrânului căpitan Ahab, apărându-se cu paloșul gândirii raționale. Auzi la el, viermi!

– Încurci măștile dramatice. Dușmanul căpitanului Ahab era o balenă maniacă. Iar el avea un picior de lemn, nu un cârlig în loc de mână.

– Ah, voi, empiriștii. Nu poate și omul să-și acorde plăcerea unei mici licențe poetice?

– Ține-ți-o pentru ziarul dumitale, Carruth.

În sfârșit, veninul lui străpunse pielea tăbăcită. Carruth tăcu. Lui Thatcher îi păru rău că se luase de omul acesta, care nu-i dorea decât binele. Un prieten, după cum spusese, care îi cunoștea pe dușmanii lor comuni.

– Îmi pare rău. Dumneata și săptămânalul dumitale sunteți o fărâmă de sinceritate rară în orașul ăsta.

Carruth ridică din umeri.

– Mai bine mă lași. Du-te acasă, la marsupialele dumitale. Îmi închipui că așteaptă și ele Crăciunul. Eu nu sunt o companie potrivită pentru nimeni în clipa asta, nici măcar pentru soția și familia mea.

Carruth îl bătu pe umăr.

– Femeile sunt bune la ridicat moralul. Nu-i decât o zi proastă, prietene. Răsare soarele și după zile mai rele.

– Ba nu. E o zi *imposibilă*, la capătul unui an imposibil, în orașul ăsta imposibil, unde până și copacii sunt siliți să se conformeze. Unde-n clipa asta aș da tot ce am pentru o dușcă de whiskey.

– Atunci, vino cu mine. S-ar putea să vrei mai multe. O să te coste mai puțin decât crezi.

– Poftim? Aici, în orașul ăsta fără cârciumi, ziua-n amiaza mare?

– Acum și aici. Am niște excelente surse interne.

Carruth îl luă de braț pe Thatcher numai cât să-l tragă spre sud, apoi îi dădu drumul. Cu mâinile vârâte în buzunare și capetele plecate ca să se ferească de viscol, cei doi bărbați străbătură întinderea vastă și elegantă de pe Landis Avenue și pătrunseră pe o alee discretă din spatele morii cu aburi.

– Ești un izvor de surprize, Carruth.

– Surprizele sunt meseria mea, așa cred, spuse el, aruncându-i lui Thatcher o privire de-a dreptul ciudată: chipul, abia vizibil între pălărie și gulerul ridicat, i se încreți̦se într-o strâmbătură veselă. Mie-mi place să le spun revelații.

11
Revelații

Când i-a vibrat telefonul, Willa era întinsă cu Dusty pe o saltea așezată direct pe podea, pentru proba de foc a somnului de după-amiază. Făcea progrese la capitolul civilitate, dar siestelor încă le rezista cu mai multă îndârjire decât te-ai fi așteptat din partea unui bebeluș de cinci luni. Obosea atât de tare, încât îi cădea capul ca un ghiocel ofilit pe tulpină, dar nici măcar cu biberonul de după-amiază nu voia să adoarmă ca un bebeluș obișnuit. Trăgea încruntat din laptele praf până când din prânzul lichid nu mai rămânea decât scârțâitul gol, apoi începea să urle la nedreptățile vieții. Willa încercase să-l liniștească și cu un al doilea biberon. Toată lumea încercase câte ceva – legănat, plimbat de colo-colo, până și lăsat „să-și dea plânsul afară", cum recomandau experții din ziua de astăzi, dar copilul ăsta era în stare să jelească ore-n șir. Probabil că îndărătnicia cu care se agăța de starea de veghe era alimentată de o teamă de pierdere. În lumea asta, de îndată ce închideai ochii, mama putea să dispară.

Tot Tig, cu răbdarea ei ieșită din comun, a descoperit leacul – liniștirea fizică la o scară aproape supraumană. De aici și ritualul de după-amiază, care consta în a te întinde cu el atât cât era nevoie, frecându-i burtica în cercuri și cântând până când cuvintele și melodia se pierdeau în șușoteli mecanice și ritmice. Încet, privirea se ridica în tavan, pleoapele tremurau și, în cele din urmă, se închideau. Exact atunci s-a trezit și telefonul Willei pe brațul canapelei – silențios, din fericire, dar destul de departe cât să nu poată ajunge la el. L-a lăsat să vibreze. În treizeci de secunde, apelul a încetat și telefonul a tăcut.

Stătea întinsă cu bărbia sprijinită pe antebrațe, admirându-i genele ca penele de pitulice și nările delicate, buza de sus răsfrântă peste cea de jos, ca la sugari. Burtica rotundă ca un pepene, umflându-se, contractându-se. În ziua de astăzi, bebelușii erau întotdeauna culcați pe spate; cu fața în jos, puteau să moară de SMSS, dacă le dădeai crezare pediatrilor. Propaganda „pe-spate-e-cel-mai-bine" era o noutate pentru Willa, ai cărei copii se născuseră în deceniul în care bebelușii trebuiau să fie *întotdeauna* culcați pe burtă, ca nu cumva să moară de SMSS. Absolutismul acestor dogme de pisică de Cheshire părea amuzant sau poate curajos. Probabil că nimeni nu știa de fapt de ce micuțele vieți se evaporau uneori ca fumul, dar toți păzitorii aspirau la amuleta prevenției. Și nu se mulțumeau cu „poate".

Telefonul Willei începu din nou și ea rămase privindu-l, un gândac mare și pătrățos care cu fiecare vibrație se apropia implacabil de un salt de pe brațul canapelei. Îl observă până și Dixie, din poziția pe care și-o asigurase de curând la picioarele saltelei, și se uită la Willa expectativ. Ființele umane răspundeau la

astfel de semnale. Persistența apelantului îi stârni curiozitatea Willei, dar rămase pe loc. Somnul lui Dusty încă nu prinsese rădăcini și știa că, dacă s-ar fi ridicat, ar fi declanșat salvele. Dacă reușea să-l țină adormit o vreme, răsplata avea să fie o seară de dispoziție rezonabilă și niciun telefon din lume nu merita riscul. Dincolo de asta, Willa nu era genul posesorului obișnuit de telefon, care să simtă la fiecare apel imboldul unei vești potențial fantastice. *Așa ceva* nu li se întâmpla decât telefoanelor altora.

Salteaua asta de pe podeaua camerei de zi devenise dormitorul Willei și al lui Iano, înghesuită între canapea și șemineul nefuncțional. Canapeaua era noptiera. Oribilul imprimeu *paisley*, pe care își dorise dintotdeauna să-l retapițeze, era ascuns acum sub un morman de recipiente pentru lentilele de contact, cărți și lucrări necorectate, așa că o problemă tot era rezolvată. În ochii unui musafir, căminul lor ar fi părut probabil un adăpost anti-dezastru, dar Willa nu avea în plan nicio mondenitate. Nu-și făcuse prieteni în Vineland, mulțumindu-se să țină legătura electronic cu numeroșii ei prieteni vechi, și asta mai ales ca să se plângă de Vineland. Această cameră de zi reprezenta normalizarea dezastrului lor actual. Le era frig. Tot timpul. Foloseau cu toții saci de dormit pentru prima dată de când aveau copiii vreo zece ani și începuse să le placă apropierea murdăriei. Tot din echipamentul pentru camping dăduseră la iveală și vechea butelie cu propan, pe care o foloseau acum în bucătărie, după ce o țeavă fisurată îi obligase să închidă alimentarea principală. (Cu oxigenul lui Nick în casă, era curată nebunie să rișt – așa spusese domnul Petrofaccio, care văzuse la viața lui ceva explozii domestice.) Willa cumpărase o aerotermă enormă pe care o instalase la parter, cu buna știință a faptului că avea să le compromită viitorul prin plățile cu cardul bancar și prin facturile la electricitate, dar nu vedea altă soluție. Măcar menținea casa la o temperatură cu câteva grade peste zona de amenințare pentru viața țevilor și a oamenilor. Uneori, după cină, toată familia se ducea la cafeneaua din colț, ca să-și facă plinul de căldură înainte de noaptea lungă. Când Willa îl îmbrăca pe Dusty în pijamalele de flanelă dintr-o bucată, își dorea serios să se fabrice așa ceva și pe măsura ei. Opriseră curenții înghețați care suflau în jos pe horn îndesând în șemineu saci de gunoi plini cu frunzele căzute din cei doi copaci uriași din curte.

Singura lor mobilă frumoasă era leagănul de epocă din lemn de nuc care îi aruncase în lume pe Willa și pe strămoșii ei din familia Knox. Acum stătea lângă televizor, dar rareori îl foloseau pentru siestă, dat fiind că era incomod să stai în picioare, aplecat peste Dusty, și să-l masezi până adormea. Salteaua asta de pe podea devenise patul întregii familii, un aranjament ciudat pentru niște oameni ca ei, dar destul de răspândit în jurul lumii – Willa știa –, în țări cu familii mai unite și cu economii mai precare. O târâse la parter împreună cu Iano de la primul semn de zăpadă pătrunsă prin crăpăturile din pereții dormitorului lor. Dixie se strecurase cu un aer vinovat și se încovrigase lângă sacii lor de dormit, pentru căldură – Dixie, care niciodată în îndelungata ei viață nu avusese voie pe mobilă, dar căreia acum îi paralizaseră picioarele din

spate și dădea și alte semne că nu avea să mai rămână mult pe lumea asta. Următoarea la rând a fost Tig, care încercase să-și astupe breșele din cameră cu șosete, dar renunțase odată cu prăbușirea temperaturilor. Majoritatea nopților și le petrecea la Jorge, dar uneori sfârșea acolo, împungând-o pe Willa cu vertebrele ei micuțe și petrecându-și brațele subțiri în jurul bebelușului. Prima oară când s-a trezit în harababura asta mirositoare de câine-fiică-soț-bebeluș, Willa a rămas întinsă pe întuneric, simțind cum i se preling lacrimile pe pomeți. Nu mai fusese atât de aproape de Tig din clasa a cincea, când o contuzie cu care se pricopsise la softball îi ținuse în stare de veghe o săptămână întreagă.

Nu toată lumea împărțea patul familiei, firește. Nick fusese adus acasă pentru sărbători într-un pat de spital cât un Cadillac, acoperit, chipurile, de Medicaid, care se branșa la priza de perete. Zeke era așteptat în ziua de Crăciun, dar nu mai venise de la Boston de o lună, dând de veste că Good Money începuse să prindă o direcție. În principiu, Willa se bucura pentru Zeke și încetase să-i mai pună întrebări despre intențiile lui cu Dusty.

Incredibil, dar telefonul îi sună din nou. Curiozitatea se preschimba acum în fiori reci de spaimă. Își desprinse greutatea de pe saltea și se strecură pe covor, ca un soldat sub foc.

– Willa! Am tot încercat să dau de tine!

Chris Hawk. Niciun deces în familie. Se întinse pe spate, lăsându-și inima să revină la ritmul normal.

– Tocmai l-am culcat pe-ăla mic. Te sun eu înapoi, șopti ea, dar în aceeași clipă o izbi un gând nou – dacă erau vești *bune*? Stai. Vrei să-mi spui ceva despre Mary, nu? E casa ei. Te rog, spune da.

Tăcere. Deci s-a zis cu asta.

– Bine, sâsâi ea, marea ta urgență e să-mi spui că sunt terminată.

– Nu-i chiar așa de simplu. Poți să dai o fugă până aici?

– Am un bebeluș și un bătrân care au amândoi nevoie de mine, deci nu. E foarte simplu. Dacă nu e da, e nu.

– Sau altceva, la care nu te așteptai. Sună-mă tu înapoi, bine?

Nu era întru totul adevărat că nu-și făcuse prieteni noi. Christopher Hawk era dedicat cauzei ei și Willa își petrecea cu el mai mult timp decât cu cei mai mulți dintre membrii familiei. Încă nu reușise să-l facă să râdă, dar își făcuseră unele confidențe și descoperiseră interese comune. El terminase un dublu masterat în lingvistică și istorie, cu o specializare în argoul de epocă. Lucrarea despre obscenitate în epoca victoriană îl transformase într-un colecționar veritabil, așa că Willa găsea o plăcere vinovată în a-i pasa unele dintre cele mai oribile înjurături ale lui Nick. Dar Christopher nu era un tip pe care să-l inviți la cină. Avea aversiuni ciudate, era doldora de alergii și, după cum el însuși o spunea, nu avea altă viață în afara Societății Istorice. Willei îi plăcea prietenia în parte și pentru că îi lăsa impresia că viața ei e normală.

Mai așteptă încă cinci minute, ca să se asigure că Dusty adormise bine, apoi îl sună din bucătărie, păstrându-și vocea undeva aproape de șoaptă. Și

cum volumul acela conversațional are straniul obicei de a fi contagios, la fel făcu și Chris.

– Îmi pare rău, Mary n-a locuit în casa ta. Aici veștile sunt proaste. Casa ei nu mai există.

– Cum adică, nu mai există? Ce sursă ai?

Dixie se ridicase și ea de pe saltea și se târâse până în bucătărie, ca să n-o scape din ochi pe Willa. Se întinse pe prag, o prăbușire sonoră de oase.

– Am găsit un teanc de plicuri cu adresa, care au fost separate de corespondența lui Mary și îndesate într-un dosar cu rebuturi. N-aș ști să spun cine a făcut asemenea ticăloșie. Adică *știu*, dar nu pot să spun. O cucoană din consiliul meu director. Face voluntariat o zi pe săptămână, iar eu mi le petrec pe următoarele două strângând după ea.

– Chris, te rog. Faptele.

– Bine. Toate scrisorile astea de la Charles Valentine Riley au la adresă casa ei de pe East Plum, de la numărul 640, și sunt datate între 1870 și 1875. Sistemul de numerotare s-a schimbat de atunci, dar i-am dat de cap acum multă vreme. Avem adresele vechi și pe cele noi ale câtorva clădiri publice și putem extrapola. În general, trebuie să scazi trei sute din fiecare număr, dar în zona aia a orașului nu scade decât cu o sută. Acum, îți mai amintești cine era Charles Riley?

– Tipul cu insectele. Hai să ne întoarcem la dispariția casei lui Mary.

Willa privi pe fereastra bucătăriei. Ziua era blândă ca niciun alt decembrie din viața ei, iar cu mâna liberă muta vasele prin chiuvetă, ca să-și domolească nerăbdarea. O conversație cu Chris însemna să rătăcească printr-un labirint de amănunte periferice. Poate că toți istoricii deveneau compulsivi la capitolul particularități, dar Willa se lămurise de ce acesta nu prea avea prieteni.

– Potrivit adresei, casa lui Mary era următoarea din jos de a ta. Pe colț.

– O, acolo. Deci *chiar* a dispărut.

Willa își văzu povestea vieții gata scrisă – la o casă depărtare de gloria mult visată.

– Probabil c-a fost dărâmată în a doua jumătate a secolului al douăzecilea. Ironia sorții, casa-gaj e încă în picioare, în partea din spate a terenului, dar au dărâmat casa principală. Ca să facă loc pentru maghernița aia respingătoare, acoperită cu vinilin.

– Cum să nu.

Willa devenea defensivă în numele familiei lui Jorge. Doar nu dărâmaseră ei casa lui Mary Treat, cu mâinile goale. Aruncă o privire invidioasă micuțului garaj îmbrăcat în iederă, care trecuse testul timpului. De curând, Tig și Jorge făcuseră curățenie înăuntru, dintr-un motiv pe care Willei nu-i era îngăduit să-l cunoască.

– Și mi-ai deranjat telefonul din furcă doar ca să-mi dai veștile astea proaste. Îmi cer scuze, cumva mă repet?

– Draga mea. Istoria nu e făcută din vești bune sau proaste, e doar o poveste mare care se deapănă. Nu există părți mici, ci doar actori mici.

– Și salarii mici. Am priceput partea cu vecina lui Mary Treat. Mulțumesc.

– Fii atentă. În casa ta a locuit o persoană de interes.

– Nu, zău? Uimește-mă.

– Era profesor. Angajat în primul corp profesoral de la Liceul din Vineland, avem atestări. Reiese că ar fi locuit în casa ta în anul în care au deschis școala și președintele Grant a vizitat orașul.

– Și cum ți-ai dat seama de toate astea?

– Din corespondența lui Mary Treat. Tipul ăsta apare în scrisorile ei către Riley. Îi enumeră calificările, probabil în încercarea de a-și ajuta vecinul să obțină o slujbă.

– Scrisorile *ei*? Ce tot spui acolo? Mi-ai spus că n-ai decât corespondența care i-a fost adresată. Scrisorile care erau în posesia ei când a murit.

– Ți-am spus că am încercat să-i depistez scrisorile în toate colecțiile în care știu că ar trebui să fie. Hârtiile lui Asa Gray de la Harvard, cele ale lui Darwin de la Muzeul Britanic. La Smithsonian. Toți arhiviștii ăștia îmi răspund la e-mailuri cu „Mary *și mai cum*?". N-a fost nici soție, nici metresă, așa că e greu să dai de ea. Probabil că văd numele unei femei pe scrisoare și o cataloghează drept „personală", nu „colegială".

Willa nu spuse nimic. Își aminti că și Iano făcuse aceeași presupunere. Dixie începu să scoată un vaiet ascuțit, pe care învățaseră să nu-l ignore. Deja vezica ei nu mai rezista dincolo de marginea grădinii, uneori nici până acolo. Willa îi dădu drumul pe ușa bucătăriei.

– Așa că eu le tot spun să se întoarcă la dosarele personale și să încerce s-o găsească. În sfârșit am obținut cooperare din partea Bibliotecii Naționale Agricole. Mi-au trimis cópii după aproape o sută de scrisori pe care Mary i le-a scris lui Charles Valentine Riley.

– Poftim? sări Willa, aproape scăpând o farfurie. *Când?*

– Au sosit marți, dar am intrat în ele abia în dimineața asta, după ce am scăpat de Madam Consiliu Director.

Trei zile în cap stătuse Chris pe un teanc de scrisori de-ale lui Mary. Era teritorial, Willa știa, și tocmai de-asta încercă să-i acorde circumstanțe atenuante. Fusese stăpânul micului său univers prăfuit mult, mult timp înainte ca Willa să-și facă apariția. Formulă o cerere politicoasă:

– Mi-ar plăcea foarte mult să citesc scrisorile acelea.

– *De-aia* am tot încercat să te *sun*.

– Of.

– Deci. Nu-l căutam anume pe el, dar vecinul profesor apare întruna. Cred că Mary a avut o relație importantă cu tipul ăsta.

– Nu, zău. Vrei să spui, *relație*-relație? Fiindcă bărba-su' ăla era un curvar împuțit și-un narcisist. Speram și eu să aibă vreun păpușel pitit pe undeva.

Chris pufni dezaprobator. Pe fereastră, Willa o zări pe Dixie îndeplinindu-și rutina pas cu pas: întâi dădu roată stejarului mare, apoi se duse la fag și făcu pipi la rădăcină, apoi se întoarse spre casă. Mereu la fel, ca și când un regizor i-ar fi stabilit-o în scenariu.

– Scuze, mă crezi obscenă.

Îi deschise ușa lui Dixie.

– Cred că te lași influențată de emoții când citești istoria.

– Dacă nu erau *emoțiile* mele, nu ne aflam aici. M-am atașat cu pasiune de banii pe care i-aș putea primi ca să-mi salvez casa.

– Asta e altceva. Se cheamă motivație. Adică ce ne împinge pe noi să facem o cercetare ca la carte.

Willa mai făcu o încercare de a-și arăta căința.

– Te rog, spune-mi mai multe despre profesor. Am putea să-l scoatem erou al Vinelandului?

– Mai degrabă antierou, aș zice. S-a aflat în mijlocul unei controverse majore și e posibil să fi fost alungat din oraș. Mary era în mod clar de partea lui.

– Ce fel de controversă?

– În privința predării evoluției. A dat de bucluc cu directorul școlii, apoi cu sus-pușii orașului. A fost mustrat, au pus la cale o mare dezbatere la Plum Hall ca să încerce să-i închidă gura și de-acolo se împute treaba. Chestiunea asta revine în scrisorile către editor mai mulți ani la rând.

– Uau. Adică vrei să spui c-a fost ca-n procesul Scopes?

Dar își dădu seama că asta trebuie să se fi întâmplat cu multe decenii mai devreme. Ce tenace erau acești neica nimeni ai istoriei și cum țineau ei cu dinții de pământul lor plat.

– Ceva în genul procesului Scopes, doar că mai *obscen*. Partea asta o să-ți placă, Willa. În orașul acesta a avut loc o crimă infamă. Și se pare că tipul tău a avut de-a face cu ea.

– Poftim?

– Ți-am spus că-i de bine.

– Sfinte Sisoe.

Willei numai *de bine* nu i se părea. De la fereastra ei, avea o priveliște perfectă către golul aglomerat unde Mary trăise fără să lase nicio urmă. Într-o casă care pentru Willa luase dimensiuni absolute, în care păianjenii locuiau în bomboniere, păsările își construiau cuiburi sub streșini și totul era pus în pagină la un birou dintr-un salon confortabil. Nu aici, ci acolo. Acum, nicăieri. Pe Willa o cuprinse deznădejdea, și nu doar pentru planurile ei spulberate.

Iar Chris insista să-și transfere loialitatea asupra controversatului personaj secundar. Casa *lui* era cea care rămăsese în picioare un secol și jumătate, ceea ce nu era chiar de colo. Și asta, după câte se pare, în timp ce pământul i se clătina periculos sub picioare.

– Deci tipul ăsta al meu – al *nostru*, vreau să spun. Vecinul. Are și el un nume?

– Un nume de roman. Thatcher Greenwood.

***

Aici, un om de zăpadă uriaș, făcut din luminițe albe licăritoare montate pe un

cadru din plasă de rabiț, cu capace de conserve adunate de prin gunoaie pe post de nasturi și cu un jalon portocaliu de semnalizare pe post de nas. Dincoace, sănii cu reni din placaj și mașini *low-rider*[49] trase de reni și împopoțonate cu luminițe de Crăciun. Sub un banner COEXIST[50], o alcătuire îndrăzneață le înfățișa pe toate prințesele Disney dansând cu partenerul greșit: Albă-ca-Zăpada era în brațele lui Aladdin, Mica Sirenă cu Bestia. Un grup de manechine reconstituiau secvența din *A Christmas Story* în care prietenul lui Ralphie linge stâlpul înghețat. Scene cu Nașterea erau din abundență, unele dintre ele frizând excentricitatea, dar majoritatea serioase. Cartierul încă era numit Little Italy, deși acum găzduia familii muncitorești de diferite origini, niciuna dornică să ia în râs premisa Nașterii în iesle, dar toate participând entuziast la acest festival excesiv al decorațiunilor de Crăciun. Willa observă că până și pe crengile desfrunzite ale arțarilor și stejarilor de deasupra lor se încolăceau ghirlande de luminițe, ceea ce sugera o investiție municipală sub forma camioanelor cu nacelă.

Veniseră aici la sugestia lui Jorge, într-o noapte de Crăciun ciudat de blândă. Toată săptămâna fusese neobișnuit de cald pentru acel anotimp, potrivit veteranilor din New Jersey, însă orice potențială ușurare pentru căminul Willei fusese zădărnicită de zăpada care se topea pe acoperișul fisurat și de imposibilitatea de a simți spiritul Crăciunului cu ochelarii de soare pe nas. Prânzul de Crăciun îl luaseră în curte, pe masa de picnic, dar terminaseră prea repede, așa că toată familia tânjea după o distracție tematică potrivită pentru bebeluși și gratuită. Little Italy cu luminițele lui nu-i convinsese din prima, chiar dacă Jorge insista că e o treabă foarte tare pentru Vineland. Se întâlnea acolo cu băieții la lăsarea serii, pentru că domnișoarele lor se ținuseră tari în privința asta. Tig a fost de acord, lui Zeke i s-a părut o treabă plicticoasă, Willa era între, iar Nick și bebelușul erau ostatici ai voinței colective. Ca de obicei, Iano a tăiat nodul gordian în favoarea lui „ce-naiba-hai-s-o-facem".

Și Jorge avea dreptate, tot Vinelandul era acolo. Străzile cartierului erau blocate și cedate cohortelor de oameni care hoinăreau prin lumina asfințitului, strigând după prieteni și împingând cărucioare de la o casă la alta, admirând instalațiile luminoase. Era un sentiment exotic să te plimbi în aer liber, printre sute de oameni, după lăsarea serii. Willa nu scăpa de impresia că pusese piciorul într-o altă țară.

Jorge prinse din urmă un grup de prieteni în care se aflau amândouă surorile lui: Sondra, drăguță și extrovertită, infirmiera casei, și Lara, timidă, care îngrijea de copiii altora la ea acasă, laolaltă cu ai ei. Tig ateriză între ei și își loviră pumnii în chip de salut. Era mai fericită în mijlocul lor decât în sânul propriei familii, după cum constată Willa cu obișnuitul junghi. De o sută de ori își întrebase mama, după ce se născuse sălbăticiunea asta, dacă era posibil ca între o mamă și copilul ei să nu existe pur și simplu nicio chimie. Ani în șir așezase scrisori de dragoste atente în cutia poștală a inimii lui Tig, când tot ce-și dorea fata să primească era tril de păsări sau o găleată cu broaște.

– Ce-i aia „Heisborn“? întrebă Iano.

Willa analiză cuvântul format din uriașe litere de placaj, punctate cu luminițe, care se întindeau pe toată suprafața curții.

– N-am idee. *Heisborn.* Nu-i cumva trofeul ăla la fotbal?

– Nu, *moro*. Ăla e Heisman.

Cuvântul misterios era plantat într-o grădină năpădită de oameni de zăpadă plini de luminițe, elfi, magi și păstori, precum și un Prunc Iisus de jucărie cu un aer foarte realist, așezat pe patul lui de fân adevărat. În ciuda prezenței buclucașe a elfilor și a oamenilor de zăpadă în sânul sfintei familii cam amestecate, un panou anunța că acea curte luase premiul pentru „Cea mai bună scenă religioasă“. Extravaganța asta cu luminițe de Crăciun era un eveniment jurizat. Văzuseră deja „Cea mai bună scenă umoristică“ și „Cea mai creativă scenă“.

Iano mergea alături de Zeke, care împingea căruciorul lui Nick. Vârstnicul ignora festivitățile, iar tatăl și fiul discutau despre te miri ce subiect obscur privind comerțul global. Willa se opri ca să așeze mai bine A Patra Generație în slingul de bebeluș. „Ce ne facem noi cu dezastrul ăsta?“, îl întrebă ea, trecându-și degetele prin buclele care începuseră să se sălbăticească, la fel ca ale lui Tig la vârsta lui. Willa încercă să-i distribuie greutatea confortabil în sling, dar fără succes. Zeke se pronunțase împotriva căruciorului, pe motiv că două care alegorice ar fi adus prea tare a paradă, dar nici nu se oferise să-l care el pe Dusty, căruia, oficial, portbebeul îi rămăsese mic.

Într-un sfârșit, ajunse puțin în urma lui Tig și a găștii, uitându-se la ei cu inima însingurată a celui care doar privește. „Băieții“ lui Jorge etalau o mulțime de capete rase și purtau tricouri fără mâneci, ceea ce Willei i se păru exagerat; nu era nici *chiar* așa de cald. Dar tânărul motor masculin era turat la maximum. Pe frumoasa musculatură a brațelor li se îmbârligau tatuaje complicate. Jorge avea tatuată o banderolă de sârmă ghimpată care Willei i se păruse mereu autopunitivă, dar pe jumătate ascunse în semiobscuritatea de aici, toate însemnele lor aduceau cu un limbaj tainic și străvechi. Cuneiform. Domnișoarele purtau blugi strâmți, brățări din aur și încălțări nepotrivite. Willa simți o nouă slăbiciune pentru Jorge, care o alesese pe fetița ei zburlită în ciuda evidentei preferințe a grupului pentru fundurile mari și revărsările de plete telenovelistice. Dar și dacă plătise vreun preț social, Jorge părea acum perfect mulțumit, mergând cu un braț petrecut strâns în jurul lui Tig. Păreau că-și reglează râca din cauza căreia Tig nu mai dormise la el în ultimele nopți. Willa o cunoștea numai în linii mari: José Luis o ștersese pe neve și lăsase totul pe capul lui Jorge într-un fel care lui Tig i se păruse nedrept. Dar Jorge refuza să se certe cu fratele lui. Willa nu mai văzuse niciodată o familie ca a lor: un cămin mare și loial, format din frați orfani care rămâneau uniți.

Dintr-odată, unul dintre băieți o răsuci pe Tig în aer, prinzând-o de talie și alarmând-o pe Willa. Dar nu era decât un joc, începură să și-o arunce pe Tig de la unul la altul, ca pe o soră mai mică, în timp ce fetele îi admonestau fluturându-și unghiile ojate. Râdeau cu toții, mai ales Tig. În cele din urmă,

ateriză pe umerii lui Jorge și rămase acolo, la înălțime, în timp ce toți ceilalți înaintau.

– E ciudat.

Zeke o prinsese din urmă pe Willa, tocmai la timp ca să-și exprime dezacordul față de spectacolul surorii lui. Ea așteptă să vadă dacă se va uita la fiul lui, ghemuit la pieptul ei. Nu se uită.

– Tatăl tău făcea la fel prin mulțimi, mereu o ducea pe Tig pe umeri. Ca să vadă și ea altceva decât cataramele de la curele. Ți-aduci aminte?

– Da, mi-aduc aminte de copilărie. Trăiam cu impresia că trebuie să se termine.

– Bineînțeles.

Oamenii ca Willa și ca Zeke erau mereu luați prin surprindere când vedeau că nu s-a terminat. Ea își amintea certurile cu Iano din anii când Tig era în școala generală, pe motiv că ar fi cazul să termine cu căratul pe umeri, insistând că nu ar trebui s-o privească de sus din cauza staturii ei. Acum Willa înțelegea cât de severă fusese judecata aceea. Adultă sau nu, într-o mulțime ca asta, Tig n-ar fi văzut nimic de la sol. Pe când pe umerii lui Jorge părea o campioană în extaz, scumpa de ea.

– Pe Nick l-ai lăsat la containerele de reciclare? întrebă ea.

Zeke râse.

– Probabil are impresia că reciclarea e un complot comunist.

Willa zâmbi. Probabil că așa avea impresia.

– E cu tata. Aveau niște probleme tehnice.

– Ups. E cazul să ne întoarcem?

– Nu, nu cred că e așa urgent. Doar înjurături de gradul trei, cam așa. Încă n-a ajuns la cinci.

– Îmi cresc flori pe pulă și mi-o bâzâie albinele?

– Exact.

O femeie cu un copil mic de mână se întoarse și se uită urât la Willa.

– Îmi pare *tare* rău. N-am vrut s-o spun în engleză.

Mama se îndepărtă de ei, pierzându-se în mulțimea uriașă adunată în fața unei case cu un luciu agresiv. Din spate, Willa nu zărea detalii, numai strălucire orbitoare. Mulțimea curgea în jurul lor.

– Du-te și tu cu tinerii ăia veseli. Sunt sigură că drăguțele de surori ale lui Jorge o să te ia și pe tine să te joci de-a renii.

Zeke ridică din umeri cu aerul că nu prea avea chef să stea cu ei, din câte vedea Willa.

– Ești bine, scumpule? E greu cu tot decorul ăsta de sărbătoare. Nu prea am avut timp să vorbim. Voiam să discut cu tine despre niște decizii legate de Dusty.

– A, chiar așa, uitasem. Am adus documentul de la grefier. Se numește „acord voluntar de custodie comună". E destul de simplu, trebuie să-l completăm și să-l semnăm în fața notarului.

– O, pe calea asta vrei s-o apuci? Nu aveam nicio intenție să te presez în

vreun fel.

– Nu, nu mă presezi.

– Bine.

Prin *decizii*, Willa înțelegea schema de vaccinare, introducerea hranei solide. I se cam urcă inima în gât. *Custodie*.

– Nu prea păreai să te gândești la situația familiei tale ieri, când ai ajuns din nou acasă.

Fusese șocat când își găsise familia campată în camera de zi, ca o șatră. Și supărat că își găsise hainele și cărțile lăsate la etaj serios avariate de apă, într-o cameră în care nu se mai putea locui. Willa se simțea oribil că trecuse cu vederea câmpul acela de luptă, în mijlocul arealului mai vast al dezastrului lor. Îl lăsase să-și piardă o halcă de viață înregistrată sub formă de lucrări de zece plus, certificate de participare și albume de absolvire cu însemnările colegilor. Zeke fusese tăcut vreo câteva ore, dar își revenise, spunându-i Willei răspicat că nu e vina ei.

Acum ridică din umeri.

– O s-o scoateți voi la capăt cumva. Oricum, n-o să primiți vizite la domiciliu din partea asistentei sociale.

– Ei, asta *chiar* că e o ușurare! spuse Willa mimând lejeritatea, simțindu-se copleșită.

– Cel puțin voi aveți o casă. O familie, înțelegi tu. Sunteți un cămin.

– Mă bucur dacă așa crezi.

– Mamă, ce încerc să spun e că m-am gândit bine. Am vorbit cu o prietenă care se ocupă tot timpul de treburi de-astea în activitatea ei. Mi-a spus că într-un fel sau altul e numai birocrație, doar că ăsta e un document mai solid decât împuternicirea medicală. Îți conferă flexibilitate.

Willa se îndoia că situația lor e chiar atât de banală, însă era clar că Zeke vorbise cu un avocat. Cine altcineva ar fi numit un document *solid*?

– Cred c-ar trebui s-o luăm ușor, spuse ea. Orice terapeut ți-ar spune același lucru – să nu iei decizii importante în timp ce te refaci după o traumă.

Willa nu era ea însăși în starea în care să poată lua o astfel de hotărâre. Dar numai de îngrijorările ei nu mai avea nevoie Zeke.

– Nu-i cine știe ce decizie. Formalizăm ceea ce oricum facem deja, atâta tot.

– Tatăl lui o să fii mereu. Asta e permanent.

– Sigur. Ce încerc să spun e că vreau să fac ce e bine. Și asta o să și fac imediat ce-mi pun lucrurile în ordine.

– Știu, scumpule. Tu ești băiatul mamei, care face tot timpul ce e bine, și așa ai să rămâi. Deocamdată nu-mi doresc decât să-ți găsești un pic de liniște. Îți găsești?

– A fost bine în ultima vreme. Ies, mă întâlnesc cu oameni. Și ne construim niște legături foarte importante cu afacerea.

– Iartă-mă, dar nu mai vreau să aud niciun cuvânt despre nenorocitele alea de portofolii. Eu întreb de starea ta mintală. Ce faci ca să te simți bine?

– Ce fac ca să mă simt bine? Mă dau la fund. Ăsta sunt, mamă. Nenorocitele de portofolii mă fac să mă simt un om mai bun.

– Ce mai e și asta, să te dai la fund?

Zeke se gândi.

– Să fac genuflexiuni pe gazonul de acasă, cred. Să găsesc un loc în care să simt că am succes. Uneori asta s-ar putea să însemne că dau un pic înapoi. Nu încerc decât să mă întorc unde eram până să se întâmple tot răul.

Înainte de Helene. Adică înainte de Dusty. Erau furtuni din calea cărora nu exista adăpost.

– Gata cu cicăleala maternă, spuse ea. Du-te și n-o scăpa din ochi pe sora ta. Fă-o să te prezinte amicilor. Eu îi aștept pe tata și pe Nick.

El ezită o clipă, apoi îi aruncă zâmbetul care niciodată nu dădea greș în a-i atrage pe oameni de partea Echipei Zeke. O lăsă și mulțimea îl înghiți. Ea se întrebă dacă „ieșitul și întâlnitul cu oameni" însemnau că începe o viață nouă la Boston. Niciodată nu stătuse mai mult de șase luni fără prietenă. Willa și-o dorea din nou pentru el, firește, dar cu siguranță nu atât de repede. Îl privi croindu-și drum prin mulțime, reperând grupul lui Jorge, cu Tig pe post de catarg.

Mulțimea se subția, îngăduindu-i în sfârșit Willei să arunce o privire la instalația exagerat de strălucitoare din curte, alcătuită din mii de luminițe care scânteiau din triunghiuri înalte care voiau să sugereze arbori veșnic verzi. Nu doar câțiva, ci o pădure întreagă. Efectul era orbitor. Zări o pancartă care anunța premiul: „Favorita A.C.E." De data asta știa ce înseamnă – Atlantic City Electric. Încercă să guste gluma fără să se gândească prea mult la propria factură de la furnizorul de electricitate, probabil scadentă. O surprindea că Tig e de acord cu tot consumul ăsta inutil de electricitate, într-un cartier care era departe de a fi prosper. Pe de altă parte, se putea și ca Tig s-o condamne chiar în clipa asta, cocoțată pe podiumul ei uman. Willa privi grupul lui Tig printre toate contururile acelea umane întunecate, aureolate de electricitatea de la Atlantic City. Zeke li se alăturase și interacționa în mod vizibil. Lăsase în urmă ochii goi de deznădejde, pentru nivelul lui obișnuit de lejeritate socială, o genă a personalității pe care trebuie s-o fi luat de la Iano. Sau poate le venea firesc, din simplul fapt că amândoi se născuseră superbi, tată și fiu. Oamenilor frumoși le plăcea să spună că înfățișarea nu contează, în timp ce aruncau cu moneda asta în stânga și-n dreapta, ca niște novici într-ale jafului de bănci.

Dusty scânci și ea îl frecă pe spate, regretând dispoziția proastă și cinică pe care probabil că o revărsa ca pe un virus asupra celor din jur. Orice femeie normală ar fi fost fericită și binecuvântată să aibă un soț și un fiu arătos. Dar rezervele de *fericire* și de *binecuvântare* erau cam slabe în iarna aceea, iar Willa căuta ceva care s-o scoată din starea de panică. O vreme fusese Mary Treat, atât de aproape, încât mai c-o atinsese – așa crezuse, dar se înșelase. După ce a primit lovitura asta, Willa a încercat să-și îndrepte privirea spre Crăciun, când oamenii pe care îi iubea aveau să fie laolaltă. Și ziua decursese destul de bine. Grecii sărbătoreau Crăciunul cu biserică și cu mâncare, iar ce-i lipsea

generației lui Iano în materie de evlavie compensau în bucătărie. Își petrecuseră ziua toți patru, preparând un picior de miel înăbușit, făcând *papoutsakia*[51] și supă *avgolemono*[52] și *diples*[53], încinși toți cu șorțuri și vorbind între ei, rememorând festinurile de Crăciun din numeroasele bucătării ale vieții lor de familie. Anul sabatic în Cipru când, memorabil, au mâncat o caracatiță. Apartamentul studențesc în care au spălat vasele la duș, pe care Tig și Zeke nu aveau cum să și-l amintească, dar jurau că da. Miei întregi la frigare, Crăciunurile când s-au întors la Phoenix. Prăjitura cu lămâie a mătușii Athena. Rememorarea asta ar fi trebuit s-o facă fericită pe Willa, ceea ce aproape reușise. Și acum vasele erau în chiuvetă.

Grupul lui Jorge se îndepărtase de pădurea electrică, spre centrul întunecat al unei intersecții, mai aproape de Willa. O privi pe Tig cum îi căra la pumni în cap lui Zeke, teatral, operând ca o sonetă din poziția ei superioară. Zeke intra în joc, lăsându-se tot mai mult în jos cu fiecare lovitură, dar apoi dintr-odată sări, o înșfăcă de pe umerii lui Jorge și o ținu atârnată în aer preț de câteva momente de zvârcolire și zbierete, în timp ce anii lor de școală generală i se perindau Willei prin fața ochilor. Zeke se dezvoltase fizic devreme, ceea ce-i asigurase succesul la sporturi și la fete în liceu, probabil că și după. Numai Tig refuza să cadă pradă farmecelor lui. Când o lăsă pe picioarele ei, izbucni în veșnica lor ceartă, destul de tare cât s-o audă și Willa cum trece de la o limbă la alta, *cabrón* și *pendejo* împletindu-se firesc cu „ia uite tupeu la el, bogătanul". Willa se hotărî să-i caute pe Iano și pe Nick.

Îi găsi câteva cvartale mai în spate, încercând să schimbe rezervorul din sistemul de oxigen portabil, blocat. Iano se lumină.

– Willa! Slavă Domnului, suntem salvați.

Ea se alarmă văzând indicatorul la zero. Îndesase un rezervor suplimentar în plasa de sub cărucior, dar nu se aștepta să aibă nevoie de el. Însă Nick stătuse pe sistemul portabil pe toată durata mesei de Crăciun în aer liber, la fel și acum, în ieșirea asta prelungită. Avea să fie o seară cu două rezervoare – probabil risipa cea mai mare a vacanței lor. Cu mâini tremurătoare, răsuci valvele ca să detașeze cartușele. Ce lume era aia în care bolnavii în stare critică erau lăsați pe mâinile unor amatori ca ei, bâjbâind pe întuneric?

– Mi-a fost așa de frică, spuse Iano. A încercat el să-mi spună cum se face, dar nu reușeam să disting nimic pe ecranele alea mici. Mi-era teamă să nu-l închid.

– Nu e vina ta. Ar fi trebuit să mă gândesc din timp.

– Tata, ce zici de asta? Era să te omor, dar scapi tu.

Inima Willei bătea ca nebuna, mai ales pentru Iano, căruia puțin îi mai lipsise să-și vadă tatăl asfixiat sub ochii lui, în lucirea tembelă a luminilor de Crăciun. Sufletul acela frumos și plutitor ar fi purtat povara. Asta în vreme ce lui Nick părea să nici nu-i pese că scăpase ca prin urechile acului. Încruntat, mut, cu o pătură peste membrele ciuntite, se holba în josul străzii întunecate, evitând înadins să se uite la Willa. De când se întorsese de la recuperare, aproape că nu vorbise cu nimeni. În mod normal, răgazul ar fi fost binevenit,

doar că tăcerea lui Nick era ciudat de greșită, la fel ca vremea de afară, prea caldă pentru luna decembrie. Fără fanfaronada lui, Nick era o carcasă goală.

– Ce-i cu tine, *moro*? Nu-ți face griji. Îi dădeam noi de cap.

– Da, îi dădeați, minți ea.

El o privi lung.

– Vrei să-l iau pe Dusty la o plimbare?

Ea scutură din cap, îndepărtându-l cu buzele strânse, căci cuvintele ar fi putut dezlănțui șuvoiul de emoție pe care îl aduna în gât de ore întregi. Era mult prea jenant să te miști de colo-colo plângând, în plin festival de luminițe de Crăciun. Veselie prefăcută, asta trebuia să fie. Îl luă de braț pe Iano, ca să-l ajute să împingă căruciorul lui Nick pe pavajul denivelat, și încercă să reconstruiască strălucirea pasageră pe care o simțise la sosire – sentimentul că pășiseră într-un timp și într-un loc exotic, unde oamenii ieșeau noaptea și se plimbau împreună, bucurându-se de cartier. Dar mulțimea se subția. Și Iano nu-i mușcase veselia prefăcută.

– Ia spune-mi. E Crăciunul și tu ai fost tristă toată ziua.

– Nu. Azi a fost o zi bună.

– Nu mă lua cu de-astea, *moro*. Tu ești tristă de o sută de ani.

– Nu-i tocmai frumos din partea ta, spuse ea râzând, apoi ochii și nasul începură să-i curgă ca un robinet și nici măcar nu avea șervețele la ea. Păstra lucrurile de felul ăsta, dimpreună cu portofelul și cheile de la mașină, în buzunarele hainei, dar în seara aia o lăsase acasă. O tunică veche bleumarin folosită pe post de poșetă era numai bună pentru oamenii care ieșeau din casă doar ca să meargă la băcănie sau ca să plimbe câinele. Gâtul Willei se crispă în jurul unui zgomot pe care ar fi vrut să-l scoată.

– *Moraki mou.* Ce mă fac eu cu tine?

Iano îi lipi capul de umărul lui, ceea ce le îngreună înaintarea, dar merseră mai departe.

– Nu știu. Dă-mă la schimb.

În formația asta ciudată, o luară în josul cvartalului, învăluit de energia mocnită a unei petreceri pe cale să se stingă. Ea îi zări pe Tig și pe Zeke. Iano le făcu cu mâna.

– Unde-s toți prietenii voștri?

– Ne-au dat papucii, spuse Zeke. Suntem niște plicticoși.

– Nu cred că voiau sub nicio formă să fie văzuți cu lingăul unor investitori de fonduri speculative.

– Te rog să mă scuzi că sprijin economia. Bănuiesc că prietenii tăi n-au nevoie de slujbe, nu-i așa?

– Te pomenești că bogățeii tăi se țin de slujbe în Vineland.

– *Ela*, spuse Iano. Ajunge.

– Întreb și eu. Chiar își cheltuiesc milioanele pe lucruri care creează locuri de muncă?

– În țara asta? N-aș zice. Poți cumpăra doar o cantitate limitată de bunuri.

Iano se opri atât de brusc, că încărcătura lui tăcută din scaunul cu rotile se

smuci în față.

– Voi doi chiar n-aveți de gând să vă potoliți? Îi provocați mamei voastre o cădere nervoasă.

– Nu-i adevărat, protestă Willa.

– Bine, las-o baltă. Ne place la nebunie să-i vedem pe copiii noștri cum se sfârtecă unul pe altul.

– *Unde* s-au dus prietenii voștri? întrebă Willa.

– Să dea o tură cu mașina. Dar noi am vrut să rămânem alături de scumpa și draga noastră familie, spuse Tig, iscodind de aproape chipul Willei. Chiar îți provocăm o cădere nervoasă?

– Nu! Sunt bine.

– În secolul nostru, asta se numește depresie, spuse Zeke cu un aer teritorial.

– Nu vă faceți griji pentru mine, spuse Willa, într-un fel care până și ei i se păru patetic.

– Dar am avut un Crăciun perfect! insistă Tig, de parcă ar fi avut doisprezece ani.

– Știu, scumpo. Atâta doar că… nu e ce mi-am închipuit pentru etapa asta din viața noastră.

– Mamei tale îi e dor de Virginia.

– Nu! ripostă Willa, privindu-l pe Iano cu surprindere. Nu despre asta-i vorba. Nu m-a deranjat că ne-am tot mutat de colo-colo. Doar c-am crezut c-o să ne stabilim undeva în cele din urmă. Într-o casă cu… știți și voi.

– Cu acoperiș și cu pereți? întrebă Zeke în joacă, dar Willa se simți împunsă; o jumătate de oră mai devreme, i se părea o casă destul de bună pentru fiul lui.

– Am *crezut*, spuse ea, că *în cele din urmă* o să terminăm cu grijile și o să ne retragem într-un soi de confort acceptabil. Unde voi doi să veniți să ne vizitați. Cu nepoți. Din locuri unde voi înșivă să aveți casele și locurile voastre de muncă.

– Uuu, șuieră Tig. Pe mama o vizitează Spiritul Trecutelor Fantezii Capitaliste.

– Nu cred că cer prea mult, se zbârli Willa.

– Nimeni nu crede că cere prea mult, se zbârli și Tig.

– Foarte bine, Tig. Atunci de ce ne fâțâim prin tărâmul ăsta fantezist? Asta-i curată deghizare. O mulțime de oameni săraci care se fac că au bani de aruncat pe sărbătoarea mă-sii și pe electricitate. Ce i-a apucat pe toți cu prefăcătoria asta?

– Bună întrebare, mamă, spuse ea, câștigând din trei cuvinte, cum făcea Tig întotdeauna.

Willa hotărî că-i ajunsese maternitatea pe seara aceea, dacă nu chiar pentru tot restul anilor pe care îi mai avea de trăit. Cumva făcuseră un tur complet și acum se apropiau din nou de curtea cu *Heisborn*. Bebelușul de jucărie din iesle era o replică atât de fidelă, încât la început, Willa se lăsă

păcălită preț de o clipă – de fapt, alarmată. La o privire mai atentă, văzu că era prins de pătuțul de lemn cu un soi de lăcățel, probabil o măsură de siguranță antifurt. Asemenea realism venea la pachet cu un preț.

– Dă-mi voie să zic doar că nu-s eu ăla care încă-și parchează curu' acasă, cu părinții, spuse Zeke.

– Dă-mi voie să zic doar că nu-s eu aia care și-a abandonat copilul.

– Tig, serios acum, spuse Willa.

Tig o ignoră.

– Nu-mi răspunzi niciodată. Unde merg toți banii ăștia fabuloși și responsabili pe care-i investești?

– În toată lumea. Microcredite, îi ajută pe oameni să-și crească afacerile, chestii de-astea. Și, la fiecare tranzacție, un pic merge și la Zeke, Mike și Jake.

Willa îl văzu jubilând în micuța lui victorie și înțelese că așa e Zeke când „se dă la fund".

– Cei trei muschetari violează planeta. Dați-i bătaie, băieți!

– Crești sau mori, Tiggo. Pur și simplu, asta-i legea economiei noastre. N-ai cum s-o fentezi. E la fel ca legea lui Darwin, supraviețuiește cel mai puternic.

– Da, doar că legea ta e inventată, pe când legile naturale nu. Ce n-ai cum să *fentezi* e că nu mai ai loc să crești.

– Vă mai amintiți când erați mici și opream mașina și vă puneam pe amândoi în iarbă, pe marginea drumului? întrebă Iano.

Willa îl luă de braț pe Iano și îl trase cu blândețe de pe câmpul de luptă.

– Amintește-mi, te rog, de ce nu i-am lăsat acolo.

Abia acum observă și Iano păpușa realistă din scena Nașterii.

– Doamne, ia uite. Am putea să ne luăm și noi vreo două de-astea.

– Cred că-n anul zero al erei noastre, pediatrii din Bethleem spuneau tot ca ăștia de acum, că pe spate e cel mai bine, cugetă Willa.

Iano încuviință din cap.

– Slavă Domnului! Închipuie-ți cum ar arăta toate scenele de Crăciun dacă bebelușii ar fi culcați cu fundu-n sus în iesle.

Progeniturile escaladau spre un nivel al decibelilor care începuse să atragă atenția.

– Uite ce e, supraviețuiește ăla care e-n stare să-i smulgă altuia mâncarea din gură. Ăsta-i necazul cu lumea cea veche și rea. Piticilor, regret și n-am cuvinte. E bine, vrei așa?

– Vrei, vrei, *vrei*! țipă Tig. N-ai altă forță-n ecuație. Deci să-nțeleg că trebuie să fii curvă și să-l lingi la boașe pe taurul ăl' mai tare de pe Wall Street, da?

Nick înălță din umeri, cu o chicoteală abia auzită – primul semn de viață de ore întregi.

– O! El s-a născut! spuse Willa.

O izbi așa cum fac adesea revelațiile, când nimeni nu mai vrea să dezlege niciun mister. HEISBORN era de fapt un *He Is Born*, prost executat. Literele erau prea mari ca să încapă în curte cu tot cu spațiile dintre cuvinte.

– Ce naiba, spuse Zeke. Pe mama a apucat-o pioșenia.

– Nu m-a apucat, crede-mă.

În sfârșit, familia se potoli. Încă o dată, Tig îi aruncă o privire cercetătoare.

– Mamă, ai văzut ieslea cu invazia extraterestră? E mai jos, în următorul cvartal.

– Cred că am ratat invazia extraterestră.

Compasiunea din privirea aceea trebuie să fi fost numai în capul ei, se gândi Willa, dar Tig o luă prin surprindere, apucând-o de mână.

– Hai! E preferata mea, trebuie s-o vezi înainte să ne întoarcem.

Tig părea atât de mică, o fetiță târându-și mama spre ceva ce avea nevoie să împărtășească. Nu i-a dat drumul Willei până când n-au fost amândouă în fața expunerii, privind-o, o instalație încărcată cu mici creaturi cu ochii bulbucați și cu nave spațiale care umpleau gazonul, un soi de Grandma Moses descreierată în varianta *sci-fi*. Willei i-a luat un moment să-și dea seama că totul era făcut din sticle de plastic. Sticle de înălbitor, sticle de sifon, toate tăiate și inteligent reasamblate în *personae* cu ochi din capace de plastic și membre umflate și îndoite. Nu erau două la fel. Willei îi căzură ochii pe un căpcăun cu un singur corn și un singur ochi. Referința culturală trimitea la un creator de o anumită vârstă.

– Trăiască detergentul la sticlă! spuse Tig.

– E chiar tare, aprobă Willa. A câștigat vreun premiu?

– Neaaa. Cum să câștige? N-are luminițe.

Willa nici nu observase până să-i arate Tig – expunerea nu avea luminițe. Vizitatorii de plastic reciclat ai planetei Pământ profitau de lumina reciclată, scăldându-se în luciul electric al vecinilor de peste tot.

***

Era de așteptat să mai aibă crize de plâns și probleme cu somnul, explicase pediatrul, făcea parte din procesul de doliu. Willa se jena amintindu-și cum se uitase lung la doctor. El se referise la bebeluș, nu la ea. Dar poate că pur și simplu așa stăteau lucrurile: într-o viață de pierderi, oamenii se răsuceau pe toate părțile. Plângeau. Dr. Patel fusese răbdător cu lunga lor listă de întrebări la controlul de șase luni al lui Dusty, asigurându-le pe Willa și pe Tig că nu mai aveau motive de îngrijorare: mânca bine, lua în greutate, se dezvolta normal, era gata să treacă la hrană solidă. Puteau să stea liniștite. Dusty n-avea să le moară noaptea în casă.

Nick da.

– De-asta avem familii, explică Willa în bezna camerei lui Nick. Ca să nu fie o zi în care să nu ne îmbolnăvim de îngrijorare.

Concentratorul de oxigen șuiera și șuiera, valuri izbindu-se de mal.

– Aveam un vis când eram mică, spuse Tig visătoare, ea, care încă era, care mereu avea să fie mică. Se făcea că încerc să car apă. Trebuia s-o duc de colo până colo, altfel avea să se întâmple ceva rău. Tu sau tata sau altcineva putea să moară. Nu aveam găleată, nimic, doar mâinile goale. Și tot luam apă în căușul

palmei, ca și când ar fi fost o legătură de bețe, și bineînțeles că se vărsa toată.

Willa încuviință din cap.

– Așa o să ți se pară viața când o să ai copii.

Stăteau amândouă și se uitau la Nick cum doarme, proptit aproape în șezut pe patul lui simandicos, cu bărbia ieșită în afară. Corpul i se înclina așa întotdeauna, de parcă s-ar fi întins după ceva până și în somn. Asistentele o numeau „foame de aer". Un instinct. Corpul își amintește să supraviețuiască, chiar și atunci când mintea e pe pauză.

– Am deja, spuse Tig.

– Ce ai?

– Copil. Pe Dusty.

– Sigur că da. Pe Dusty o să-l ai mereu. Doar e nepotul tău.

– Mamă. Tu chiar nu vezi? Sau te faci, fiindcă-i Zeke copilul de aur?

– O, scumpo. Nu-mi face asta.

Tig se întinse la podea după lucrul de mână. De când se născuse Dusty, îi făcuse o serie de jachete, tot mai mari pe măsură ce creștea, toate pe același model: dintr-o bucată, într-o formă ciudată, cu colțuri și unghiuri. Când termina, le împăturea, petrecea marginile peste umăr și hopa, uite un chimono de bebeluș. Tricotase și o grămadă de căciulițe, botoșei, dar jachetele origami o uimeau pe Willa de fiecare dată. Asta de acum avea dungi groase, portocalii și albastre, dacă își amintea bine. În cameră era prea întuneric ca să distingă culorile.

Stăteau ghemuite împreună, mamă și fiică, în fotoliul rabatabil căruia îi spuneau cu toții Scaunul Cur-Mare, construit anume pentru oamenii cu acea constituție. Era o vechitură, catifea reiată maronie, mai mult decât uriașă. Tig încăpea cu totul pe lățime. Willa nu mai văzuse în viața ei o asemenea piesă de mobilier, nici măcar nu știa că există așa ceva, dar văzuse fundurile, desigur, deci avea sens. Fotoliul rabatabil fusese al unuia dintre pacienții Sondrei, acum în îngrijire paliativă, iar familia voia ca toată mobila să dispară. Jorge li l-a adus cu camionul unui prieten și cu o gașcă de tipi care să-l care înăuntru, după ce a aflat că cineva trebuie să stea de veghe toată noaptea la căpătâiul lui Nick. I se întâmpla des să-i cadă canula de pe față sau să adoarmă într-o poziție greșită și atunci începea să horcăie, ceea ce-l alerta pe cel care stătea de veghe să-i pună la loc canula sau pe pacient cu totul.

De obicei, stătea o singură persoană; de obicei, persoana aia era Iano. Dar sosirea lui Zeke dăduse lucrurile peste cap. Ca să-l facă să-și uite propunerea jenantă și scandalos de scumpă de a sta la hotel, Willa i-a sugerat să împartă cu Iano salteaua din camera de zi în cele câteva nopți cât avea de gând să rămână. Ea și Tig aveau să stea pe fotoliu. Acum, că-l dăduseră cu destul neutralizant cât să scape de izul vag de urină, era seducător de confortabil, așa că pe Willa n-o deranja să stea acolo. Sau n-o deranjase, înainte ca Tig să bată în retragere. Așa cum anticipase.

Willa încercă s-o mângâie pe cap și, surprinzător, Tig o lăsă. Nu-i cercetase niciodată dreadurile fiicei sale și acum descoperea că textura le e și mai moale,

și mai fermă decât se așteptase. Fiecare creștea din propria pătrățică pe pielea capului lui Tig, parte dintr-o rețea perfect împărțită. Să petreacă o noapte așa, la câțiva centimetri de craniul fiicei sale și de tot ce se afla înăuntru, era o tandră agonie pe care Willa nu i-ar fi putut-o explica altcuiva decât mamei sale.

– Zeke nu e copil de aur mai mult decât ești tu, încercă ea. Te atașezi diferit de fiecare dintre copiii tăi, dar îi iubești la fel. Știu că nu mă crezi. Dar ăsta-i adevărul.

– Sunt prea mare ca să-mi mai spui lucruri de-astea, mamă.

– Din câte văd, nu ești.

– Nu-ți cer să mă iubești. Ce vreau să spun e că-l iubesc pe Dusty și că vreau să-l păstrez.

– Scumpa mea. Aici nu e o chestie de „putem să-l păstrăm". Nu-i un cățeluș.

Tig se întoarse spre ea – ochi întunecați scânteind în întuneric. Willa avea sentimentul incomod că nu poate ascunde niciun secret de ochii aceia, nici măcar hârtiile pe care, în curând, ea și Zeke aveau să le ducă la notar.

– Știu la ce te referi când zici de Zeke, recunoscu Willa. Cred că n-a apucat să se atașeze cu adevărat de copil. Era așa deprimat…

– Poate că are motivele lui. Dar asta nu e o discuție despre Zeke.

– Dar acum își vine în fire. Se simte mult mai bine decât la început.

– Și nu s-a atașat de copilul lui. Vrea să stea la Boston, să facă bani și să iasă cu prietenii.

– Vrea să facă bani ca să ne ajute să ne păstrăm un acoperiș deasupra capului.

– Care cap, al *nostru*? Al tău, al meu și al copilului pe care l-a lăsat baltă?

– Să te dai de ceasul morții pentru un salariu ca să trimiți bani familiei nu înseamnă abandon. Tinerii ca el fac asta de când lumea. În momentul de față e singurul dintre noi care are perspective foarte bune, așa că apreciez efortul.

– *Perspective*, spuse Tig, rostind cuvântul de parcă ar fi fost o boală.

– Voi doi n-o să cădeți niciodată de acord. N-am ce să vă fac.

– Mamă. Nici măcar nu asculți. Ce-ți spun eu acum e ce ți-ar spune *el* dacar avea tupeu. În viața pe care și-o dorește el nu e loc de un bebeluș.

– Așa am crezut și eu la început. Un copil făcut din senin părea ceva destul de neobișnuit pentru un tip care face totul ca la carte. Detest s-o spun, însă am crezut că Helene l-a păcălit. Dar nu-i adevărat. Chiar și-a dorit bebelușul. M-a convins.

Tig trase aer în piept, o demonstrație de răbdare.

– Și-*a dorit* bebelușul, spuse ea. Perfect compus. Era înnebunit după ea, mamă. Helene a fost prima iubită din viața lui despre care credea că e efectiv prea bună pentru el. Îi era groază să n-o piardă. Bebelușul a fost o greșeală, bineînțeles. Dar a convins-o să-l păstreze, gândindu-se că așa o s-o țină lângă el.

Willa încremeni la auzul poveștii.

– Adică tu crezi că Helene nu voia bebelușul?

– Voia să-și facă felul, aia voia.

– Și ce, vrei să spui că Zeke a crezut că bebelușul o s-o țină legată de viață?

– El a păcălit-o pe *ea*, mamă. Dacă despre păcălit vorbim.

– Putea să întrerupă sarcina. Avea și ea mintea ei.

Și un Mercedes, și un dulap plin cu Gucci, despre care Willa nu pomeni în acel moment.

Tig ridică din umeri.

– Poate că la momentul ăla nu prea mai avea mințile la ea. Și Zeke e convingător. Tot ce știu e că nu și-a închipuit vreodată că ea o să lase baltă un copil. Și uite-așa putea să și-o păstreze pe minunata lui Helene.

– Cum de știi tu toate astea?

– Fiindcă am ochi, urechi și creier.

– Mulțumesc.

– Mamă, nu poți să fii obiectivă cu copiii tăi. Ai spus-o cu gura ta, nu ne vezi defectele.

Willa înțelese că Tig îi arată milă folosind pluralul.

– Helene îl iubea pe Zeke. Pur și simplu nu-mi vine să cred că nu l-ar fi iubit.

– A, era în limbă după Zeke, sigur că da. Ca toate domnișoarele. *Și* n-avea țiglele pe casă. Tocmai ce-ai spus-o, oamenii deprimați nu-s în stare să se atașeze ca lumea. Așadar, Helene…, clătină din cap Tig. Pe scenă s-a făcut întuneric beznă și ea n-a mai văzut niciun motiv pentru care să iasă și să-și joace rolul.

Explicația sinuciderii o impresionă pe Willa prin economia de mijloace.

– Zeke avea impresia că poate s-o repare. În privința asta sunt sigură că ai dreptate. Înțeleg mai mult decât ai tu impresia. Fratele tău obține aproape întotdeauna ce-și dorește, a avut o viață de vis. Până acum. Cineva ca el ar putea fi înclinat să creadă că e în stare să repare lucruri de nereparat.

– Dar s-a dus tot pe apa sâmbetei. Și acum s-a împotmolit în acest serios efect colateral al greșelii lui majore. De ce-ar vrea să-l crească pe Dusty?

– Pentru că face întotdeauna ce e bine? În privința asta sigur nu poți să mă contrazici.

– Și vrei să-l închizi în scenariul ăsta. Să-ți faci fiul să trăiască pentru totdeauna în casa asta care deja ne cade-n cap. Chiar dacă asta îl face să se simtă oribil.

– Vreau să fie fericit. E tot ce-mi doresc, pentru amândoi. De-aia și avem grijă de Dusty. Am vorbit despre asta, mai mult decât crezi tu, și i-am spus că vreau s-o fac. Până când își face o situație.

– O situație. Adică să-și permită o bonă? La asta se rezumă tot?

– Nu-i de tine să-l iei pe Dusty, scumpo. E prea mult pentru tine în etapa asta a vieții.

– Dar în etapa *ta* nu e prea mult?

– Cred că mă descurc.

Tig își ridică lucrul de mână și numără ochiurile cu degetele, ca și când ar fi citit un document în Braille. Avea să termine jacheța în noaptea asta. Ultima avea niște năsturași în formă de căței, recuperați de la un pulover vechi al lui Zeke pe care îl găsise într-o cutie cu suvenire. La început, Willa crezuse că era un gest tandru, dar acum se întreba dacă nu cumva Tig încerca să-și tragă fratele înapoi către propriul ADN, ca atunci când îi arunci unui copoi o piesă de îmbrăcăminte a persoanei dispărute. Să-și readucă laolaltă bucățile familiei împrăștiate.

Tig vorbi în sfârșit.

– Când o să împlinească Dusty douăzeci și unu de ani, tu și tata o să aveți optzeci.

– Nu *optzeci*.

Doamne sfinte, gândi Willa. Nu chiar, dar pe-acolo. Spuse:

– Nu pot să gândesc atât de departe în clipa asta.

– Dar tu ești aia care urlă mereu la mine să gândesc în perspectivă.

– Ei, urlă. Zău așa, Tig?

– Bine, care mă mustră. Care mă *informează*, pentru binele meu.

– Îmi pare rău dacă așa simți. Cred că sunt pur și simplu genul de persoană care plănuiește lucrurile din timp. Lupul își schimbă părul, dar năravul ba.

La asta Tig nu mai răspunse nimic. Rămase pe gânduri, lovindu-și încetișor andrelele înspre capătul rândului, apoi întorcând bucata și clincănind cu ele înapoi.

– Nu-s furioasă pe tine, mamă, spuse în cele din urmă, părând absolut sinceră. Culmea e că-n familia asta, nimeni în afară de mine nu gândește cu adevărat în perspectivă.

– Eu chiar mă gândesc la viitorul lui Dusty. Crede-mă.

– Da, sigur. Și-n timpul ăsta, Roma arde-n jurul tău. Tot așa te gândeai și la mine și la Zeke când eram mici. Îmi pare rău, dar știi?

– Nu, nu știu. Acum sunt împăratul Nero?

– Nu.

Tig părea reticentă în a deschide subiectul.

– Serios, chiar vreau să cunosc acuzațiile. Cum adică nu mă gândeam la voi?

Tig expiră.

– Bine, uite. Tot timpul, tu și tata nu erați decât niște albine lucrătoare în lupta asta pentru o viață mai grozavă și mai bine plătită. Mută-te de la facultatea asta la ailaltă, oraș nou, casă nouă, ia-o de la capăt cu școala de fiecare dată când începeam și eu să mă simt bine cu prietenii mei.

– E foarte nedrept ce spui! Dacă asta căutam, să fim bogați, o dădeam naibii de academie. Lupta era pentru titularizare. Nu aveam de ales, trebuia să ne mutăm. Siguranță, asta căutam.

– Ce păcat, fiindcă toate lucrurile de care-mi păsa mie zburau pe fereastră de fiecare dată când ne suiam în mașină și plecam.

– Am făcut ce fac toți oamenii aflați în situația noastră, am încercat să

avem o viață bună. Probabil că nu pot să m-aștept să înțelegi așa ceva. Îmi pare rău c-ai avut o copilărie așa de chinuită.

– Bine că până la urmă ați obținut viața minunată pentru care ați muncit din greu.

Tig întoarse puloverul și începu un rând nou.

Willei îi vuiau urechile. Cum putea s-o lase pe copila asta să-i învârtă cuțitul în rană? Pur și simplu nu trebuia să-i mai pese, începând din clipa asta.

– Păi, norocul lui Dusty, căci se pare că sunt definitiv șomeră. Pe el n-am cum să-l mai sacrific ca să mă cațăr pe scara profesională.

Tig nu se uită la ea.

– Nici măcar nu-i vorba despre Dusty. Ce spun e că v-ați pregătit pentru viitorul greșit. Nu doar tu. Toți cei de vârsta ta, cum să spun, parcă se chircesc în cutia asta făcută din idei primite de-a gata. Tu ai impresia că e vreun buncăr antiatomic, dar nu-i decât o cutie de rahat, mamă. E un carton plouat și fleoșcăit. Și tu spui: „Asta-i tot ce avem, o să reziste. În cutia asta o să fiu în siguranță!"

– Cred că nu pricep ce spui.

– Și eu cred.

Victoria din trei cuvinte. Willa oftă din toți rărunchii. Rămasă fără vorbe și aparent condamnată să domicilieze într-o cutie de carton făcută fleașcă, o privi pe Tig cum termină încă un rând de ochiuri și iar îl întoarce. În minte îi veniră mașinile de scris de modă veche, înaintarea fizică prin pagină, și simți invidie pe felul acela de împlinire progresivă și constantă. Îi era jenă că fiica ei era cea cu deprinderile practice în familie, invers decât te-ai fi așteptat în mod normal. După ce Willa îi cumpărase lui Dusty prima lui hrană pentru bebeluși, Tig punctase că borcănelele costau de douăzeci de ori mai mult decât valora conținutul lor, ca să nu mai punem la socoteală aditivii, apoi se apucase să facă măr ras și piure de legume în serii, pe care le congelase în tăvițele pentru cuburi de gheață, ușor de dezghețat pentru mesele bebelușului. Willa n-ar fi recunoscut-o în veci, dar aveau nevoie de fată prin preajmă. Știa să facă toate lucrurile pe care femeile din generația Willei le săriseră de dragul de A Avea Totul.

– Chiar mi-am dat silința, să știi. Ca părinte. V-am pus pe primul loc în toate felurile care mi-au stat în putință, ceea ce da, poate că n-a fost mare lucru. Dar măcar atâta merit trebuie să-mi recunoști, altfel te dau jos în șuturi de pe Scaunul Cur-Mare.

Willa era sută la sută serioasă. Tig zâmbi.

–Ne mai certăm și noi, mamă. Astea suntem. Îmi pare rău c-am fost rea.

Cu grijă, ca și când s-ar fi atins de o vulpe ghemuită în poală, Willa îi mângâie din nou părul. Din nou, surprinzător, Tig o lăsă.

– Ți-aduci aminte ce lupte crâncene mai dădeam ca să-ți perii părul? În fiecare dimineață, înainte să pleci la școală. Doamne, Dumnezeule.

– Tata îi zicea Războiul de O Sută de Ani al Părului.

– Nu ne-a ținut chiar atât.

– Nu. Te-ai dat bătută și m-ai lăsat să umblu de capul meu, afro, prin școala generală.

– Anii tăi Brillo[54]. Scuze. Trebuie să recunosc că n-a fost cel mai grozav look al tău.

– Nup. De-aia mi-am făcut dreaduri. Acum am terminat-o pentru totdeauna cu războaiele părului.

– N-am fost mama potrivită pentru un păr ca al tău. În familia mea toți l-am avut fin și moale, de-aia nici nu știam altceva în afară de perie. La *așa ceva* nu m-aș fi gândit în vecii vecilor, spuse Willa, trecându-și un deget peste rețeaua de cărări făcute cu grijă. Zi-mi și mie cum se face.

– Adică de unde începi? Pasul unu, te muți la o mie de mile de mama și de tâmpita ei de perie.

Willa râse.

– Dar cineva tot trebuie să te fi ajutat. Să tragi toate cărările astea, să împarți părul în porțiunile astea mititele. E așa de îngrijit și de perfect, parc-ar fi o grădină micuță.

Tig nu vorbi o vreme. Nick sforăia încet, la unison cu pompa de oxigen – era motivul pentru care se aflau acolo, și totuși atât de ușor de uitat. Fără aparatul auditiv, niciun tunet de pe pământ nu era în stare să-l trezească. De zile întregi, ceasul de lângă patul lui anunța miezul nopții cu o lucire intermitentă. Când se oprea curentul, chiar și pentru scurt timp, toate ceasurile din casă o luau înapoi spre un imuabil punct de început. Din cauza umezelii din pereți și a instalației electrice mult prea vechi, asta se întâmpla atât de des, încât nici nu le mai potriveau la loc.

Dintr-odată, Willa avu senzația ciudată că Tig plângea. Ușor, îi trase capul pe umărul ei și-și ținu mâna acolo, ocrotindu-i jumătate de chip în căușul palmei. Simțind umezeală.

– Tigger, dulceață. Ce s-a întâmplat?

– Nimic, doar că… mi-amintesc chestii.

– N-ai vorbit niciodată despre Cuba. Te-a rănit cineva acolo?

– Nu. Fix pe dos. M-au iubit. Mult, mult de tot.

– Cine?

– Familia lui Toto.

Tăcere meditativă.

– Din câte pot să ghicesc, nu e vorba despre o familie de căței.

Willa simți o schimbare infinitezimală în mușchii faciali ai lui Tig. Un zâmbet.

– Aristoteles. În familie i se spune Toto.

– Ai ieșit cu un Aristotel? Doamne, asta sună a fantezie Tavoularis.

– Mda, m-am gândit și eu. Tata și-ar fi dat consimțământul numai după nume. Am întâlnit și alte Antigone, îți vine să crezi? Cubanezii sunt așa de citiți, e o nebunie. În josul străzii noastre era o brutărie care se numea Dulcineea.

– Dulcineea, ca în *Don Quijote*.

– Dap. Pe patron îl chema Cervantes Garcia. Pe fetele lui, Thalia, Erato și Terpsihora. Spunea că speră la nouă fete, ca să aibă toate muzele în casă.

– Uau. E altceva decât îmi închipuiam despre Cuba.

– Ce-ți închipuiai? Mașini cu aripioare?

Willa se gândi.

– Sincer? Câțiva ani n-a fost pentru mine decât insula care mi-a mâncat fata. O gaură neagră. Cred c-am fost rănită c-ai dispărut și pe urmă ai apărut din nou fără nicio explicație.

– Ce-ai fi vrut să-ți explic?

– Nu știu. Unde ai locuit, ce-ai făcut. De ce-ai rămas.

Urmă un lung moment de tăcere. Apoi:

– Am locuit în orașul Trinidad. Ziceai că-i un tort aniversar.

– Începe ca un basm.

– Așa a și fost. Într-un fel.

– Cum de citesc așa de mult? Din cauză că n-au televizor?

– Ba au televizor. Prind telenovele americane, știri BBC, orice. Se numește *paquete*. Te duci frumos în fiecare săptămână la taraba de ziare și-ți încarci ce vrei pe un stick de memorie. Costă vreo doi dolari.

– Oh!

Willa simți o îngrijorare instinctivă pentru violarea drepturilor de autor.

– Citesc pentru că sunt educați. Toată lumea poate să meargă la facultate. Fermieri, mecanici, toată lumea, pentru că e complet gratuit. Totul e asigurat până la doctorat, inclusiv cazarea și masa. Cărți, șampon, tampoane, spații de lucru. Rămâi la școală atâta timp cât vrei să studiezi.

Willa se gândi la datoriile lui Zeke și la daunele colaterale, la viața de mercenar pe care era constrâns s-o ducă sub povara lor. Dar trebuia să fie și acolo un cusur. Cubanezii trebuie să-și plătească și ei cumva cursa gratuită, prin lipsa locurilor de muncă după absolvire, ceva, pentru că basmele nu există în realitate. Argumentele astea îi stăteau pe vârful limbii, și totuși Willa se opri, amintindu-și jubilația lui Tig pe umerii lui Jorge din seara aceea și apoi coborârea în infern alături de fratele ei. Cum reușea familia asta să-i strice fiecare sărbătoare. Dar nu așa avea să scoată povestea de la ea.

– Spune-mi și mie, cum arată un oraș ca un tort aniversar?

Tig se gândi, vădit surprinsă de întrebare.

– De fapt, arată mai degrabă ca niște brioșe. Șiruri-șiruri de căsuțe albastre, roz, galbene, albe, toate cu fațade din stucaturi ca o glazură colorată, cu grilaje dantelate la ferestre. Străduțe înguste pavate cu piatră cubică, care fug toate la deal spre Plaza Mayor și catedrală. Orașul are cinci sute de ani și l-au păstrat în stare perfectă.

Willa se gândi ce întrebare să pună mai departe. Se întreba ce înseamnă perfect, cine hotăra asta și cum făceau de îl păstrau așa. Desigur, se întreba și cum de un temperament contestatar ca al lui Tig se potrivea într-o societate cunoscută nu tocmai pentru tolerarea dezacordului, dar întrebarea asta trebuia să mai aștepte. Erau niște ani de când Willa avea mari emoții să nu strice așa

un interviu.

– Cum l-ai cunoscut pe Toto?

– Făceam autostopul. El se ducea într-un orășel pe nume Bayamo, în extremitatea estică a insulei. I-am spus: „E bine la Bayamo, poți să mă lași acolo." Dar eu habar n-aveam că până la Bayamo sunt nouă ore cu mașina. Ne-am oprit să mâncăm de prânz. Ne-am oprit să facem pipi în tufișuri – tufișuri separate, bineînțeles. Ne-am oprit pe o plajă secretă, fiindcă voia s-o văd. Când am ajuns la Bayamo, eram… prieteni.

– S-a îndrăgostit de tine. Fiindcă ești minunea minunilor.

– Mamă. În universul tipilor, jumătate mă cred o ciudată mică cu gura mare.

– Slavă Domnului. Serios acum, cine ar avea timp pentru *toți* tipii din univers?

Tig lăsă să-i scape un chicotit din burtă exact ca al lui Dusty, la care Willa își dădu seama cu un mic șoc că au ADN comun. Era următoarea lui rudă după Zeke, de același grad ca Willa.

– Ce căuta noul tău prieten la capătul acestei lungi călătorii?

– Voia să-și vadă prietena. Doctoriță. Tocmai absolvise facultatea de medicină și guvernul te trimite undeva, să lucrezi timp de doi ani. După, te duci unde vrei tu. Cei mai buni dintre studenți ajung să conducă dispensare în satele cele mai micuțe. E același tip de clădire peste tot, doctorul locuiește la etaj și dispensarul e la parter, iar treburile medicale sunt toate gratuite, dar probabil că asta știi deja.

– Stai așa. Cel mai tare din parcare e trimis la naiba-n praznic? Sună ca o pedeapsă.

– Ba nu. Ia gândește-te. Dacă locuiești la ceva distanță de spital, vrei cel mai bun doctor din oraș. Cineva care să se descurce cu diagnostice, urgențe, chestii de-astea.

– Înțeleg din punctul de vedere al pacientului. Și totuși. Cum de nu-și strică mediile intenționat studenții la medicină, ca să nu fie nevoiți să meargă în gulag?

Tig expiră.

– E o onoare imensă. Măcar atâta lucru pot să-ți spun. Nu toată lumea e egoistă. Și nu toate orășelele înseamnă gulag. Că-ți vine să crezi sau nu.

Willa se dădu câțiva pași înapoi de pe marginea prăpastiei.

– Zi-mi cum e Toto.

– Păi, cum să-ți spun eu ție, cea mai dulce persoană pe care ți-o poți imagina? Are patru surori mai mari, cred că de-aia. L-au învățat cum să facă un compliment, cum să asculte, și nu doar să vorbească. Mai e și creierul familiei. Două diplome, chimie medicinală și inginerie.

– Și ce face, e profesor?

– Lector, cu jumătate de normă, ca tata. Dar face mai mulți bani ca mecanic. Au o afacere de familie, repară mașini.

– Deci așa ai învățat. Te-au pus la muncă.

– M-au pus la muncă.

– Locuiai cu familia lui Toto?

– Dap. Toți mă credeau adorabilă. Surorile lui, mama, tatăl. Așa de deșteaptă, așa de drăguță, *chiquita Antigoñita*. Practic, m-au adoptat.

Willa murea de gelozie.

– Și *noi* credem că ești adorabilă.

Tig emise un râs tăios, mut.

– Dar mi se pare că tu și Toto nu erați tocmai frate și soră.

– Vrei să spui că nu-mi administra pedepse crude și neobișnuite? Nu, nu se purta ca frate-meu.

– Cred că ce-ntreb eu e…

– Știu ce întrebi. Dacă făceam sex? Da, mamă. Dacă ne protejam? Da, mamă.

– Tig, fie-ți milă. Încerc să întreb ce însemnați unul pentru celălalt.

– Nu știu. Lumea toată?

– Bine. Am priceput.

– Aveam locșorul nostru. Era minuscul. Practic, era o magazie. Dar am făcut-o drăguță. Am trăit și-n locuri mai rele, ca să ți-o spun pe-a dreaptă.

– Ca acum?

– Poate. Într-un fel. Adică… sigur, casa asta e mai mare și are țevi proprii, dar nu-i tocmai confortabilă.

– Stai așa. Ce vrei să spui, că nu e confortabil să stai cu mama ta într-un scaun rabatabil imens?

Tig tăcu. Willa încercă să fie răbdătoare, dar nu mai urmă nimic.

– Nu ești obligată să răspunzi dacă nu vrei. De ce te-ai întors?

Tig ridică din umeri.

– S-au stricat lucrurile.

– Îmi pare rău, scumpo. Eu mă bucur că ești aici, recunosc. Dar nu mă bucur pentru motivul care te-a făcut să-l părăsești, indiferent care ar fi. Cred că a durut rău.

Tig suspină adânc și respirația i se înfioră într-un fel pe care Willa și-l amintea din copilăria fetei. De obicei, în dâra lacrimilor.

– Nu ești obligată să vorbești despre asta. Doar că te doare în continuare dacă n-o faci.

– Și uneori te doare și dac-o faci.

– Da. Uneori și dac-o faci. Îmi închipui că aveai o situație complicată și cu viza. Ceea ce nu e vina ta.

– Mda, nu eram legală. Să nu le spui lui Zeke sau lui tata. Guvernul cubanez n-avea nicio treabă că eram acolo, problema era cu toate restricțiile Statelor Unite. Eram nevoită s-o iau prin Mexic și să zbor înapoi la Cancún la fiecare nouăzeci de zile, ca să reintru cu o viză de turist. Sau, în fine, așa ar fi trebuit. Știi, devenise pur și simplu complicat. Nu voiam să bag familia în probleme.

– Sigur că da. Dar probabil că li s-a rupt inima tuturor. Să trebuiască să

pleci din niște tâmpite de motive legale.

Tig clătină încetișor din cap, timp îndelungat. Ca și când ar fi încercat să se convingă de ceva. În cele din urmă, vorbi:

– Mai era un motiv. Știi cine era prietena pe care se ducea s-o vadă la Bayamo, doctorița? Era soția lui Toto.

– *Soția*. O, scumpo.

– Știu. Proastă, proastă ce-am fost. El mi-a spus de la început. Nu mi-a ascuns deloc că e căsătorit. Am rămas prin Bayamo un weekend și m-a invitat să merg înapoi cu el la Trinidad, să-i întâlnesc familia. Și uite-așa, dintr-una într-alta…

– Vorba aia.

– Nu mă judeca, mamă.

– Nu te judec. Cred că sunt furioasă pe el. Și pe familia lui, pe toți care te-au încurajat în treaba asta.

– Mă plăceau cu toții mai mult decât pe ea. Lucia, așa o chema. Așa o *cheamă*. Toto nu era singurul căruia îi părea rău de căsătorie. Mama și toate surorile lui spuneau că știu că fusese o greșeală să se însoare atât de tânăr. Aveau nouăsprezece ani sau cam așa ceva. Apoi facultatea, postuniversitara, școala medicală… Cu timpul, au ajuns să fie foarte diferiți unul de celălalt.

– Se mai întâmplă. Dar sunt sigură că au și-n Cuba chestia aia care se cheamă divorț.

– O, Doamne, da. Nimeni nu-și bate capul prea tare cu o căsătorie.

– Și atunci?

– Și atunci. Mi-e greu să vorbesc despre asta. De ce-ar fi bătut el atâta cale cu mașina până la Bayamo, o dată pe lună, când benzina e îngrozitor de scumpă și toate cele?

– Probabil fiindcă o mai iubea?

– Nu. Ca să-și vadă copiii.

– Of.

– *Doi* copii. Un băiat și o fată.

– A făcut copii? Cât era studentă la medicină?

– Asta nu-i o problemă, în Cuba situația creșelor e raiul pe pământ. Problema e că Toto e tatăl lor. M-am îndrăgostit de un bărbat însurat, cu doi copii mici. Îți vine să crezi?

– O, Doamne. Acum înțeleg. După ce i se terminau cei doi ani în orășelul ăla de la naiba-n praznic, el și Lucia trebuiau să rezolve lucrurile cumva. Probabil să se mute în același oraș și să facă un soi de aranjament parental.

– Dap. Și eu n-aveam nicio treabă în ecuația aia. El chiar voia să rămân. Dar având în vedere statutul meu, nu puteam să-i fac nicio promisiune de viitor. Aici trebuia să fiu cinstită. Nu voiam să renunțe la nimic din cauza mea.

– A fost o decizie așa de neegoistă. Și dureroasă. Nimeni nu face asta la vârsta ta.

Ea ridică din umeri.

– Eu sunt de vârsta mea. Și am făcut-o.

– Așa e.

Tig se frecă la nas.

– Mai știi când a venit la noi bucățica aia toată numai în piele și i-ai ținut conferința despre căsătorie? Cum că nu poți să câștigi cursa dacă nu alergi maratonul? Cred că eu am știut dintotdeauna treaba asta. Din ce-am văzut la tine și la tata.

Willa era împietrită, din prea multe motive ca să le poată număra. O luă în brațe pe Tig.

– Să știi și să faci sunt lucruri diferite. Ai făcut cel mai greu lucru din lume. Habar n-aveam.

Tig se ghemui în brațele Willei și plânse, lăsându-se pradă durerii, în timp ce Willa era măcinată de o avalanșă de amintiri – Tig în pragul ușii din Virginia, înfrântă, ca un câine bătut. Tig în stare de șoc, în camera de zi, în timp ce ea și Iano își revărsau angoasa în legătură cu pierderea totală a siguranței, transformând prea mult din ea în furia îndreptată spre o fiică nestatornică. Iano ținându-i conferințe despre cum ar trebui să se apuce din nou de școală. Vorbindu-i unui copil. Willa regreta fiecare clipă în care dăduse greș, își strângea fiica la piept și o mângâia pe păr, minunându-se de cum pot inimile mamelor și fiicelor să se frângă de atâtea ori și totuși să nu învețe să se apere. Se gândea la toate dățile când se făcuse bucăți în brațele mamei sale, pentru ca după să se lase însăilată la loc.

Când Willa își găsi în cele din urmă cuvintele, le auzi cu vocea mamei ei și le rosti tare:

– Spune-mi despre ceva ce făceai cu Toto și te făcea fericită.

– Mamă. S-a terminat. Acum sunt cu Jorge.

– Așa e, și cred că ți se pare lipsit de loialitate să vorbești despre cineva pe care l-ai iubit înainte. S-ar putea ca nici pentru asta să nu fiu mama potrivită. Eu n-am iubit decât o singură persoană. Ceea ce e atât de ciudat! Majoritatea oamenilor sunt ca tine, își lasă bucăți împrăștiate pe drum.

– Dar acum sunt fericită. Cu Jorge. Așa că nu știu de ce sunt așa de *tristă*.

– Probabil pentru că nu s-a vindecat încă. Încerci să uiți lucruri pe care inima ta vrea să și le amintească.

– Trecutul e trecut.

– Așa e. Și ai fost fericită, fericită de-adevăratelea, așa că merită să-ți amintești. Povestește-mi ceva minunat. Plaja secretă.

Tig clătină din cap, grădină de dreaduri.

– Nu. O să-ți povestesc cea mai frumoasă întâlnire din viața mea. Ne-am dus la restaurant.

– Cu vreo ocazie specială?

– O, da. Era un loc dichisit, mult prea scump ca să ți-l permiți toată ziua. Era a patruzecea aniversare a lui Lorenzo și a Nataliei. Părinții lui Toto. Au scos toată familia în oraș.

Cea mai frumoasă întâlnire romantică din viața fetei ei fusese o aniversare a părinților fostului iubit. Willa o luă personal. Felul ei de a fi mamă îi

împinsese fiica să caute adăpost în familia unor străini.

– Chiar că trebuie să fi fost un restaurant de soi.

– O, Doamne, și-ncă cum! Într-o casă veche, de sute de ani. Familia respectivă o are dinaintea revoluției, așa că mare parte din mobilă e originală și totul în locul ăla e frumos și vechi și perfect. Cum ar fi porțelanul și argintăria, sfeșnicele, fețele de masă din dantelă, lucrate de mână, șervetele. Eram cu toții îmbrăcați la patru ace și, când ne-au condus la locurile noastre, m-am așezat și mi-am ținut pur și simplu respirația, nu puteam să-mi iau ochii de la serviciul de masă, cu toate farfuriile alea drăguțe de porțelan, tacâmurile de argint și paharele strălucitoare de cristal. Mamă, probabil că fiecare lucrușor de pe masa aia avea peste cincizeci de ani. Dinainte de embargo. Mesele aveau servicii diferite, cum le spune, modele de porțelanuri. Nu erau toate la fel. Și nimic nu era spart, și toate au de două ori vârsta mea. A fost cea mai grozavă experiență.

Willa ar fi vrut să înțeleagă, dar din câte știa ea, Tig nu dădea doi bani pe porțelanuri și tacâmuri.

– Te-au și hrănit sau doar te-au amețit cu prezentarea?

– O, mâncarea a fost fantastică! Și muzica! Aveau o trupă supercalmă, cânta mambouri și sarabande. Solista părea sobră, dar să vezi când deschidea gura și ieșea din ea o voce criminal de sexy, și firește că am dansat cu toții, între feluri. *Toată lumea* dansează în Cuba. Au desăvârșit toate lucrurile amuzante care nu costă nimic, ca dansul și sexul. Dar zi și tu, mamă. Unde ai mai văzut tu porțelan de cincizeci de ani într-un restaurant?

Willa se gândi.

– Nicăieri. Peste tot au aceleași farfurii albe, generice. În locuri dichisite, dichisit generice, bănuiesc. Dar noi. Probabil că sunt făcute toate în China, special pentru restaurante.

– Exact. I-am întrebat și aici, la restaurant, și Yari mi-a spus că trebuie să comande altele noi în fiecare an, fiindcă se ciobesc și se strică. Oamenii n-au grijă. Dacă le sparg, se găsesc mereu altele. Dar în Cuba, indiferent ce-ar fi, probabil că nu mai ai de unde să iei altele, așa că oamenii au grijă. Când ridici paharul, e ca și cum ai ține un toast pentru toți cei care au băut din el înaintea ta. Pentru toate aniversările fericite petrecute în locuri frumoase și pentru toate cele care vor mai fi. Am fost așa de fericită, mamă. În seara aia ne-a venit rândul. Am ajuns la comoara din cufărul timpului.

12
Comoara din cufărul timpului

– Înainte să ne avântăm în teritoriul pe unde nici îngerii nu se încumetă să calce, aș vrea să fac patru afirmații care nu vor jigni pe nimeni din această încăpere. Îmi este îngăduit, domnule?

Thatcher făcu o mică plecăciune servilă în fața moderatorului, cu palmele împreunate ca la rugăciune – o lingușire care ciungului său adversar nu-i era la îndemână. În seara asta, totul era permis.

– Da, da, dă-i drumul.

Landis era nerăbdător. Miza adunării era să-l facă pe Thatcher să se împotmolească în mlăștinișul îngerilor. În ziarul lui, anunțase dezbaterea ca fiind o întrunire pe tema „Darwin versus Decență". Omul știa să umple o sală.

– Vă mulțumesc.

Dar în loc să înceapă, Thatcher făcu o pauză, așa cum îl sfătuiseră abilele lui instructoare. Curtenitor, îi făcu semn din cap lui Cutler, care stătea la pupitrul lui cu obrajii rozalii ca un purcel de lapte, îmbrăcat într-un frac nou și cu cea mai bună mână de lemn din dotare. Apoi lui Landis, răscrăcănat în scaunul dintre ei. Apoi doamnelor și domnilor de față, fermieri, spiritualiști și păcălici care își plătiseră cei cincisprezece cenți ca să-l vadă pe el spânzurat. Polly și Mary stăteau în rândul al doilea; Polly dădea pe-afară, Mary era gravă. Rose lipsea. Rose era la călărit, cu cizmele ei noi și cu tovarășa Louise Dunwiddie, amândouă darul lui Thatcher. Legaseră prietenia atât de repede, încât Thatcher se întreba de ce Rose nu se gândise niciodată s-o inițieze de una singură. Mândria era răspunsul. Cei cu educație aleasă nu se autoinvitau și nu se milogeau de familiile cu cai.

Polly clătină din cap tainic, infinitezimal; era timpul să vorbească.

– Cel dintâi principiu. Într-o populație, indivizii sunt variabili. Evident, nu-i așa? O știe orice fermier care crește vite. A văzut-o orice gospodărie cu o cățea care își fată puiandrii pestriți. Există porumb înalt și scund, vulpi iuți și încete – când studiem Creația, observăm varietate în rândul membrilor de același fel.

Thatcher se întoarse spre Cutler. Arăta alarmat: cartea Creației era gata jucată, și încă de partea indecenței!

– O să fac o pauză, pentru ca profesorul Cutler să poată respinge premisa, zâmbi Thatcher.

Landis își descrucișă picioarele lungi, se întoarse spre public și arboră o figură care stârni râsul. Nu putea suferi nici plictiseala, nici să fie eclipsat.

– Ei bine, Cutler. E rândul dumitale. Vrei să respingi *premisa* că o cățea e-n stare să puieze un sac de căței?

– Ca să-i scutesc pe ascultători de și mai multă plictiseală decât le pricinuiește deja adversarul meu, nu, domnule.

– Mulțumesc, răspunse Thatcher.

Își odihni mâinile pe pupitru. Pauză, privire, vorbi:

– Cel de al doilea principiu. În variația lor, trăsăturile sunt moștenite. Potpuriul din sacul de căței se trage în întregime de la mama lor. Puii de ogar pot fi albi sau negri, dar nu vor fi Skye terrieri. Decât dacă tatăl lor este Skye terrier, caz în care puii se vor asemăna într-o anumită măsură cu amândoi părinții. Nu cunoaștem mecanismul acestei moșteniri, dar nu putem nega că viața posedă un soi de elixir prin care transmite trăsături de la genitor la urmaș. Sau poate că profesorul Cutler dorește să nege. Vă rog, domnule.

– Un *elixir* pentru transmiterea *trăsăturilor*, spuse Cutler, încrețindu-și limba de parcă tocmai și-ar fi muiat vârful în rahat. Nu-mi place cum sună. Nu-mi place deloc. Mă face să mă gândesc la o fiertură de vrăjitoare.

Tăcu o clipă, pentru ca doamnele să aibă timp să tresară și penele de la pălării să fremete. Thatcher se gândi la stârci.

– Adversarul meu se contrazice de unul singur! tună Cutler. Nu *putem* cunoaște mecanismul acestei moșteniri. De ce? Pentru că universul este un mister izvorât din mintea lui Dumnezeu. Ordinea îi derivă din ordinea minții Creatorului său, continuă Cutler cu înțepeneala lui obișnuită, încheieturile planându-i undeva la nivelul taliei. Puii de ogar sunt ogari fiindcă așa vrea Dumnezeu. Și am face bine să fim recunoscători, ca nu cumva din prietenii noștri patrupezi să ni se nască sepii și maimuțe pe dușumelele bucătăriilor.

Încăperea se undui de o adiere de râs. Thatcher își plimbă ochii peste chipurile din sală, căutând simpatie, și reperă o matroană italiancă. Avea buza de sus umbrită de o mustață fină, purta o bonețică turtită ca un ou ochi și părea gata să-l strângă la piept. Făcu eforturi să nu-și piardă concentrarea câtă vreme aștepta permisiunea de a vorbi. Moderatorului părea să-i rătăcească mintea undeva departe de Plum Hall, dar liniștea îl aduse înapoi.

– Și dumneata ce răspunzi la asta, domnule Greenwood?

– N-am spus că *nu putem* cunoaște mecanismul moștenirii, ci numai că nu-l cunoaștem încă. Medicul elvețian Johann Miescher…

Thatcher încetini cu băgare de seamă. Oamenii *se așteaptă* să fie plictisiți de știință, așa-i spusese Polly, deci trebuie să le-o împarți ca pe ceva de preț, ca pe niște bucățele de rahat turcesc.

– … a descoperit în scurgerile rănilor o substanță care conține preponderent materie nucleică. El crede că are un rol în transmiterea eredității.

Referirea la rănile supurânde îi provocă lui Cutler un dezgust teatral, în vreme ce sărmanul căpitan Landis își înăbușea un căscat. Polly îl privea cu o față lungă. În timpul repetițiilor din șopron, Mary făcuse sugestii pe marginea chestiunilor științifice, iar Polly își asumase întreaga răspundere pentru latura retorică. Thatcher cârmi înapoi spre traseul stabilit.

– Mai departe voi formula cel de al treilea principiu, și anume moartea. Moartea ne pândește pe toți!

Lui Polly i se lumină chipul; era replica ei.

Obrajii spâni ai lui Cutler luară foc. Pesemne că se aşteptase la o reluare ritualică a scărmănelii din auditoriul şcolii, nu la asemenea eschivări şi tergiversări. Thatcher coborî de la pupitru, arătând o încredere care aproape că-l surprinse şi pe el. O ochi pe matroana cu mustaţă, care mai avea un pic şi-l alăpta.

– Se nasc pe lumea aceasta mult mai mulţi decât ajung la adânci bătrâneţi. E valabil pentru oameni şi cu atât mai valabil pentru floră şi faună. Gândiţi-vă la arţarii care ne bordează străzile, la cum îşi lasă ei samarele să li se-nvârtoşeze ca fulgii de zăpadă pe trotuare. Fiecare este o sămânţă. O speranţă de copac.

Se mai îndepărtă câţiva paşi de pupitru.

– Închipuiţi-vă că fiecare dintre ele ar creşte până ar ajunge arţar. N-am mai avea loc de ei în Vineland. La fel se întâmplă şi cu şoarecii şi păpădiile. Vin pe lume mult mai multe seminţe şi pui decât pot să prospere. Altfel am fi presaţi ca nişte suvenire în toată flora şi fauna acestei planete. Izbăvirea noastră, doamnelor şi domnilor, este cine?

Privi mişcarea corului tăcut al gurilor – moartea.

– Da. Salvarea noastră e doamna cu coasa. Şoarecele seceră sămânţa, pisica seceră şoarecele. Prin nesfârşitele ei mijloace, moartea stăpâneşte. În lumea aceasta – modelul ordonat al minţii lui Dumnezeu – se nasc mai multe vieţi decât sunt menite să dăinuie. Ce spuneţi, profesore?

– Ce spun? repetă Cutler, scos din fire şi lăsat să se descurce singur în vreme ce moderatorul lor îşi examina burta învelită în jiletcă de catifea. Despre sugestia că lumea noastră e periculoasă? Spun că e o ştire perimată! Naţiunea noastră e secătuită de sânge! Unu din cinci tineri ne-a murit în război şi noi tot dezbinaţi suntem, Nordul împotriva Sudului, băştinaşul împotriva imigrantului, muncitorul împotriva stăpânului, vorbi el mai departe, ca şi când ar fi avut de strunit un cal gonit cu foc de armă. Vedem negri ridicându-se să-şi ameninţe foştii stăpâni. Chiar aici, pe străzile noastre, am văzut femei în pantaloni! Dorindu-şi să stăpânească peste bărbaţi, întorcându-se împotriva armoniei domestice a lui Dumnezeu Însuşi. Orice simţ al ordinii este scindat. Când nu pier tăiaţi de cuţitele treierătoarei sau sub roţile trăsurilor, oamenii se ucid unul pe altul de-a dreptul. Îţi îngheaţă sângele-n vine când citeşti ştirile de dimineaţă.

Când îşi auzi pomenit ziarul, Landis lăsă deoparte contemplarea propriei burţi şi se îndreptă destul de brusc. Cutler se linguşi:

– Şi suntem binecuvântaţi să fim bine informaţi cu privire la ranchiuna care ne bântuie naţiunea, *mulţumitori* pentru protecţia care ne este garantată în Vineland. Aici avem ordine. Dar! Le irosim timpul ascultătorilor noştri. Cumva adversarul meu a ales această adunare ca să ne declare evidenţa, şi anume că pericolul pândeşte?

Nu se putea spune că Thatcher o alesese; fusese invitat să participe sub ameninţarea concedierii. Iar acum avea de ales între a pierde sau a-şi umili

angajatorul și a plăti prețul. Ar fi preferat un duel cu pistoale: ori să împușți, ori să fie împușcat – nu amândouă.

– Cum am spus în deschidere…

Cutler îl întrerupse:

– Pot să-l rog pe colegul meu să se rezume la Darwin și Decență?

– Puteți. Iată și cel din urmă dintre cele patru principii ale mele: supraviețuirea nu este la cheremul hazardului. Creaturile diferă prin abilitatea lor de a supraviețui, nu din întâmplare, ci datorită unor trăsături moștenite de la genitorii lor. Și cu aceste patru declarații ale evidenței, am încheiat.

Cutler părea stupefiat.

– N-ați încheiat. Unde e Darwin? Unde e Decența?

– Amândouă sunt aici. N-ați avut nicio obiecție la teoria descendenței cu modificare a lui Darwin, pe care tocmai am expus-o în întregime.

– Sunteți un mincinos! Nici măcar nu i-ați pomenit numele!

– Putem discuta despre legile mișcării și fără să-l pomenim pe Sir Isaac Newton. Legile științei nu sunt proprietatea omului. Există în afara noastră.

– Domnule Greenwood! N-o să scăpați cu ereziile dumneavoastră!

– Dacă aș fi eretic, sunt sigur că n-aș scăpa. Sunteți un inchizitor înzestrat, spuse Thatcher, apoi riscă o privire diabolică înspre public. Dar mă întreb dacă adversarul meu a citit cumva cartea domnului Darwin?

– N-am citit-o și nici n-o s-o citesc.

– Firește că n-ați citit-o, doar are mai bine de o mie de pagini.

– N-am nevoie s-o citesc! strigă Cutler.

Lui Thatcher îi ieșise frumos figura, îl împinsese până spre punctul de combustie.

– Am citit în schimb comentariul lui Samuel Wilberforce la ea, îl am pe aici pe undeva…

Bâjbâi prin hârtiile împrăștiate pe pupitru, găsi un ziar și-l îndreptă spre Thatcher ca pe o armă de foc:

– În *Quarterly Review*!

– Pot să explic selecția naturală printr-un exemplu din cartea lui Darwin, continuă Thatcher cu răbdare, ca și când nimic n-ar fi luat foc. Lupii își prind prada prin repeziciune și prin șiretenie. În fiecare puiet există variație – principiul numărul unu! –, unii lupișori mai amărâți având o înclinație spre lene și încetineală. După cum bine știu profesorii și mamele, fiecare puiandru îi…

– Wilberforce a spus că părerile lui Darwin tind în mod inevitabil să – și aici citez – înlăture din minte majoritatea atributelor Atotputernicului!

– Acum, aduceți-vă aminte de doamna cu coasa. În câțiva ani, puietul nostru de lupi va crește, iar hrana se va împuțina și va deveni greu de prins. Numai exemplarele cele mai rapide vor omorî destui iepuri cât să ajungă la vârsta reproducerii. Frații lor mai greoi, vai, vor pieri. Dar supraviețuitorilor iuți, mai puternici și mai sprinteni li se vor naște pui. Variația va persista, însă, cu timpul, cei rapizi și feroce vor ajunge să predomine în specia pe care o

numim lup.

Un ciocănit puternic făcu să se lase liniștea în sală. Era mâna de lemn a lui Cutler, lovind în pupitru. Se potoli și Thatcher continuă:

– Când prădătorul devine mai iute, la fel face și prada. Iepurii cu picioare mai lungi supraviețuiesc și își perpetuează dibăcia.

Cutler își reluă ciocănitul, dar Thatcher vorbi peste el, tare, simțindu-și cuvintele acordate la ritm aidoma muzicii la un metronom.

– Sau, închipuiți-vă următorul lucru. În rândul iepurilor *pătați* din țările înzăpezite, *norocul* este de partea celor cu blana *albă*, precum iepurele *polar*, care se ascunde bine de *dușmanii* săi. Iepurele nu a *hotărât* să fie alb. A *beneficiat* de pe urma generațiilor în care culoarea mai deschisă a avut câștig de cauză. Se numește adaptare. Poate fi o structură, ca blana de iepure. Sau poate fi un comportament.

Luă o gură de aer. Ciocănitul încetase.

– De pildă, persistența. Q.E.D. Vă mulțumesc.

Trezit de brusca mutare a atenției, lui Landis îi săltară umerii ca la marionete. Amândouă mâinile îi săriră în aer.

– Suspendăm adunarea pentru o scurtă pauză.

Asta era o surpriză. Thatcher avea senzația că abia începuseră. Dar Landis era un om al instinctelor și măruntaiele îi cereau o pauză. Deja oamenii se ridicaseră de la locurile lor.

– Știu că nu vă veți îndepărta prea mult, strigă Landis peste gălăgia lor, căci Decența vă va chema înapoi pentru cea de a doua jumătate a adunării noastre de astăzi.

Thatcher îl urmări pe Landis strângându-le mâna celor mai bine îmbrăcați patroni din primul rând. Căpitanul era în stare să nu înceapă din nou până nu-și apăsa buzele de fiecare centimetru de piele feminină care se ivea în josul mânecilor. Firește, doamna Landis nu era de față. Nu venea niciodată la prelegeri, umbla vorba că era fragilă. Thatcher se întreba ce vorbe umblau și pe seama soției lui, care în ultima vreme neglija și ea prelegerile, preferând compania lui Louise Dunwiddie și a lui Marvel, arabul pătat. Nu spera decât ca asocierea să-i aducă lui Rose statutul după care tânjea. Sigur că Aurelia privea cu ochi buni averea pe care familia Dunwiddie o făcuse din fabricile de sticlă. Călăreau împreună: Louise; Leverett, sclivisitul de frate-său; Orville, tatăl lor văduv; și uneori Aurelia, care nu urca în șa, dar se uita la tineri alături de sărmanul domn Dunwiddie. „Sărmanul", deducea Thatcher, însemna un bărbat înstărit care încă umbla în ultimul costum pe care i-l alesese răposata lui soție din niște pagini de modă bune de aruncat la coș încă de acum cinci ani. Rose și Aurelia îl comentau pe domnul Dunwiddie de parcă ar fi fost o bucată de carne care trebuia condimentată. Thatcher știa ce înțeleg femeile când vorbesc despre îmbunătățirea unui bărbat. Își dădea voie să-și închipuie o viață nouă, în care Aurelia s-ar fi mutat în altă casă, măritată în sfârșit cu cineva a cărui avere se ținea bine. Ce pace ar fi găsit atunci cu toții, mai ales el și Rose. Ambițiile neîmplinite ale unei mame apasă cel mai greu pe umerii

fiicelor.

Oamenii se învârteau prin sală, salutându-și vecinii. Thatcher se simțea invizibil. Se întreba dacă e cazul să strângă mâini în stânga și-n dreapta sau să rămână la locul lui. Cutler își frunzărea hârtiile îndârjit, cu un aer de rău augur. Landis ajunsese în apropierea lui Polly: Thatcher îi văzu bonețica lăsându-se în jos, ca să păsească atent pe culoar, chipurile, evitându-l astfel cu dibăcie. Impresionant. Era atât de feminină înaintând spre el în fusta cu turnură și corsajul cu basc, încât se întristă pentru pierduta ei tinerețe neîncorsetată. Mary încă era încolțită de prietena ei, Phoebe, și de inepuizabilul domn Campbell, care avea darul istoricului de a nu omite niciun detaliu dintr-o poveste. Thatcher o fixă pe Mary până când își ridică ochii spre el și îi întoarse zâmbetul, inundându-l cu încredere. Purtase stindardul cu decență în prima jumătate. Se surprinse dorindu-și ca Rose să fi fost de față, ca să-l vadă. Un gând ciudat, probabil încălcarea vreunui armistițiu dintre ei. O asigurase pe Rose că dezbaterea avea să fie plictisitoare, ca s-o scutească de neplăcerea de a-și găsi scuze. Iar pe el, de și mai multă umilință în ochii ei.

Dintr-odată, simți că nu mai poate să îndure niciun minut în sala aceea, respirându-i aerul sleit. Privi cu simpatie spre prietena prinsă în capcană, făcându-i semn din ochi spre ușa din laterala scenei și se îndreptă într-acolo. Polly îl prinse din urmă și se strecurară afară – două feline.

Ușa dădea în stradă. Aerul rece îi izbi plămânii.

– Măi să fie! strigă el.

Polly chicoti.

– Poți să spui ce naiba sau drăcia dracului. N-o să te spun mamei.

– Ce naiba, atunci.

Râseră amândoi, simțind împunsături de gheață în plămâni.

– Ei, drăcia dracului!

– Thatcher, ai fost brici! Exact cum ai spus, nici măcar nu și-a dat seama că începuseși deja până când nu l-ai prins în laț.

– Încă nu e prins în laț. Mai avem o rundă.

– O să-l prinzi la înghesuială. Sunt sigură.

– O să-mi dau toată silința. Și n-am să-i spun mamei tale c-ai căpătat obiceiul să vorbești ca un birjar. Asta te învață la Spring Road School?

Polly își înălță bărbia cu mândrie și tropăi din cizme ca să-și încălzească picioarele.

– Încă mai avem de arătat ilustrațiile. Of! Am lăsat pe scaun șevaletul și desenele, toate fosilele tale desăvârșite! Thatcher, sunt atât de bune! Doamna Treat a fost foarte impresionată când a văzut ce frumos desenezi. Cine știe, poate ți le fură cineva ca să și le agațe în salon.

– Nu-mi fac griji, fată scumpă. Sunt în siguranță la Mary.

Thatcher zâmbi la gândul că vecinii lui ar putea jindui să-și decoreze pereții saloanelor cu animale eretice. Încrederea pe care i-o arăta Polly era un dar de care nu mai avusese parte niciodată.

Simți frigul pătrunzându-i în oase. Tremura ca prada în fălcile unui terrier

și își dorea să fi avut la el haina de lână pe care o lăsase în sală – dar unde mai precis, nu-și amintea. La sosire vedea negru în fața ochilor de emoții și totul se întâmplase repede. Polly își lăsase și ea mantaua în grija lui Mary. Sărmana Mary, tocmai ea, care disprețuia învălmășeala, o înfruntase în seara asta de dragul lui. Cum trebuia să mai sufere în sala aceea. Și dacă domnul Campbell avea să termine vreodată, doamnele de la societatea botanică aveau să pună imediat gheara pe ea. Mary le spunea Căpușele de Flori.

– Ar trebui să ne întoarcem înăuntru. Dacă mori de frig aici, mama ta o să-mi tăbăcească pielea și-o să-și facă din ea o frumusețe de scurtă nouă!

– Nu mi-e frig!

Obrajii îi erau aprinși ca trandafirii. Dar, spre deosebire de el, avea avantajul mănușilor de lână, al bonetei și al Dumnezeu știe câtor altor crinoline și cămăși.

– Am impresia că umbli cu minciuna. Dar și dacă e adevărat, să știi că vă invidiez pe voi, femeile, pentru toate chițibușurile voastre. Trebuie să fie oribil vara, dar în ianuarie e de folos.

– *Așa* e! spuse ea, dârdâind cu mai multă drăgălășenie decât se cuvenea unui dârdâit, gândi Thatcher; tot mai mult ca sora ei, pe zi ce trecea. În viața mea nu m-am gândit că o să *vreau* să port treisprezece jupe.

– Până n-ai făcut iarna într-o casă care se dărâmă. Îmi pare rău.

– Partea cea mai proastă e că trebuie s-o împart cu mama. Of, Thatcher! *Sforăie.*

– Îmi pare rău. O s-o rezolvăm noi.

– Știu.

Discutase cu domnul Martini despre demolare și reconstrucție, dar estimarea de zece mii de dolari scurtase drastic conversația. Thatcher își simți ochii lipicioși, ca și cum i-ar fi înghețat cu pleoape cu tot. Ridică privirea printre brațele golașe ale copacilor, spre un cer spuzit de stele. Până și lucirea lor îi păru nemiloasă. Își aduse aminte de matroana italiancă din public. Brusc, în chipul rotund și în sprâncenele accentuate, o recunoscu pe eleva lui fără pereche, Giovanna. Era doamna Persichetti, care probabil că spera să-l salute la pauză și să audă laude la adresa strălucitoarei fiice a umilei lor familii. Orice om normal i le-ar fi oferit. Fir-ar ea să fie de timiditate.

Își suflă în palme, simțind o oarecare compasiune față de bărbatul cu mâna de lemn.

– Vremea asta e înșelătoare. Tare mă tem că Rose o să înghețe cu armăsar cu tot.

– Ce păcat, ce păcat, trandafirul a-nghețat! Bietul trandafir călare, bocnă de la nas pân' la picioare!

– Doamne, n-ai inimă-n tine? Eu chiar sunt îngrijorat. Mi se pare nechibzuit din partea lor să se avânte așa departe pe o vreme ca asta.

Polly își mușcă buza, privind în sus spre el de parcă tocmai ar fi înțepat-o o albină. Topit după Polly cum era, îi făcea jocul cu alianța asta secretă, ei doi împotriva lui Rose. Numai că pentru ea nu era un joc, din câte vedea. Prea

târziu. Se ridicase de partea dușmanului, iar acum micile pene aveau nevoie să fie netezite.

– Să știi că nu m-am supărat. Știu că-ți pasă de sora ta. Nu ne-am dori să pățească nimic rău nici la nas, nici la picioare.

– Sora mea n-ar tolera nimic neplăcut. Sunt sigură că-n clipa asta face pe deșteapta și bea ciocolată caldă cu Louise și cu neghiobul de Leverett, la cabana lor.

– Au cabană?

– Da, lângă Union Lake. Nu ți-a spus Rose? Cred că și-a închipuit c-o să fii gelos pe boșorogul ăla umflat și pe punga lui groasă.

– Domnul Dunwiddie poate să aibă câți bani pofteşte, de ce m-ar deranja?

Polly își înălță bărbia, dar nu spuse nimic. Thatcher se întrebă dacă avea să regrete că-și împrietenise soția cu Louise Dunwiddie, care încetase să-și mai țină lecțiile de dans din clipa în care începuse să călărească împreună cu Rose. În orice caz, venise la școală dintr-un moft, așa spunea Rose, ca să-și necăjească tatăl, care nu era de acord cu angajarea femeilor. Înainte să moară, soția lui îi căutase lui Louise o partidă printre baronețiii din Philadelphia, dar domnul Dunwiddie se dovedise incapabil să ducă proiectul mai departe. Aurelia avea să se bage cu siguranță – dat fiind că eșuase lamentabil cu propria fiică, gândi Thatcher cu amărăciune.

Polly părea teribil de înfrigurată, dar nu și pregătită să renunțe la râcă. Thatcher își făcea griji că pauza era pe cale să se termine și oamenii se întorceau la locurile lor. Cutler căuta o victorie sigură. Trebuia să se întoarcă înăuntru și să dea uitării orice îl va fi adus aici. Cunoștea de mult capacitatea lui Polly de a purta pică, dar niciodată până atunci în calitate de victimă.

– Ai dreptate, sigur că da, sora ta știe să-și poarte de grijă. Atât că e cale lungă de la Union Lake. Nu-mi place să le știu afară așa de târziu, pe frig și pe întuneric.

– Nu fi prost. Familia Dunwiddie are trăsură.

– Da, dar caii? Nu pot să-i lase la lac pur și simplu.

Lui Polly îi scăpă un mic lătrat.

– Thatcher, familia Dunwiddie are servitori și argați care fac toate lucrurile *neplăcute*. Cum ar fi s-aducă înapoi caii pe întuneric.

Râsul acela scurt și lătrat îl umplu de mâhnire, căci anunța pierderea lui Polly. La fel ca mama și ca sora ei, se lăsase atât de ușor stăpânită de ceva ce Thatcher n-ar fi îndurat niciodată – puterea banilor de a împrăștia orice îngrijorare.

– Desigur, spuse el. Ce prost sunt.

Rămaseră pe loc, privindu-și respirația cum le ieșea pe gură sub formă de nori înghețați. Se gândea cu tristețe la Mary, căzută pradă Campbellilor și Căpușelor. Dacă reușea în seara asta, victoria ar fi fost și a lui Mary. Dacă eșua, n-ar fi scăzut în ochii ei, însă i-ar fi absorbit durerea ca și când ar fi fost a ei. În privința asta se asemăna cu o prietenă, nu cu o femeie. Nu cu Rose, în orice caz. Thatcher nu cunoscuse prea multe.

– Nu fi supărată, Polly, spuse el pe un ton care nu-i plăcea. Mă întreb doar de ce s-ar aventura Rose într-o zi ca asta.

– A *vrut* să fie astăzi, Thatcher. Din pricina adunării tale.

– Nu avea motive să inventeze o scuză. I-am spus că nu-i nevoie să vină.

Dintr-odată, Polly arăta de parcă ar fi avut de două ori vârsta ei, scuturând din cap cum fac femeile când se pregătesc să-ți străpungă inima – ca și când viața nu le-ar da de ales.

– Nu voia să vină *ei*. Leverett a văzut anunțul în ziar și îi tot dădea înainte cu el, până când mama și Rose și-au ieșit din fire, înspăimântate că scumpii lor Dunwiddie ar putea să participe și să afle că ești de partea Indecenței. Rose a fost cea care a sugerat să plece toți călare la lac.

Greața îi urcă lui Thatcher până în gât. Așa de sigură fusese că avea să se prezinte lamentabil? Până și Polly, loialista lui, părea s-o creadă.

– Trebuie să mă întorc înăuntru, spuse el, pe un ton mai iritat decât și-ar fi dorit.

Pe loc, Polly redeveni copil. Sprâncenele micuțe i se strânseră într-o încruntătură.

– Dar ar trebui să exersăm. În prima parte ai fost bun fiindcă ți-ai amintit să faci tot ce-am spus noi.

Era iertat, așadar. Întinse o mână ca s-o tragă de panglica bonetei.

– Strălucită stăpână, n-am să uit. O să fiu brici.

***

Cutler se folosise de pauză ca să-și găsească noi rezerve de încredere.

– Și cum a ajuns iepurele polar la Polul Nord? Înainte să treacă prin presupusa *e-vo-lu-ți-e*?

Păși țanțoș de la pupitrul lui la al lui Thatcher, se răsuci, se întoarse. Sub fund, mâna stingheră își apucase strâns prietena de lemn.

– Să-și fi purtat Noe arca pe mările nordului, ca să-și azvârle perechea de iepuri negri pe vreo câmpie pustie pentru care nu erau potriviți?

Publicul chicoti puțin, apoi tăcu. Cutler vorbea serios.

– Noe n-a făcut așa ceva! mugi el, înșfăcând o Biblie de pe pupitru. Vă citesc din *Facere* 8:19: „Toate dobitoacele, toate târâtoarele, toate păsările, tot ce se mișcă pe pământ, după soiurile lor, au ieșit din corabie. Noe a zidit un altar Domnului, a luat din toate dobitoacele curate și din toate păsările curate și a adus arderi-de-tot pe altar. Domnul a mirosit un miros plăcut și Domnul a zis în inima Lui: «Nu voi mai blestema pământul din pricina omului, pentru că întocmirile gândurilor din inima omului sunt rele din tinerețea lui, și nu voi mai lovi tot ce este viu, cum am făcut.»“[55]

Cutler făcu o scurtă pauză teatrală și Thatcher țâșni:

– Pot să vă adresez o întrebare, domnule? Despre animalele arse pe altarul Domnului.

Cutler afișă un aer surprins.

– Văd că adversarul meu nu citește Biblia. Păi, firește, doar are atâtea

pagini.

– Ba citesc Biblia și îi admir capacitatea de a stârni o minte curioasă. De pildă, Noe a luat pe arcă o singură pereche din fiecare specie. Adevărat?

– La porunca Domnului, da. Până și un copil știe așa ceva.

– Apoi le-a ars pe unele dintre ele pe altarul Domnului. De ani întregi mă tot întreb cum de au reușit după aceea partenerii lor, rămași văduvi, să meargă înainte și să se înmulțească de unii singuri?

– Veți găsi răspunsul aici. Toate răspunsurile sunt aici.

Cutler dădu paginile la repezeală. Obrajii spâni îi tremurau.

– Iată, iată. Dumnezeu i-a binecuvântat pe Noe și pe fiii săi și le-a zis: „Tot ce mișcă și are viață să vă slujească de hrană; toate acestea vi le dau, ca și iarba verde.“[56] Toate acestea vi le dau! Ce vreți mai clar de atât?

– Ce mi se pare mie clar e că un animal are nevoie de un partener ca să se reproducă.

– Pentru mila lui Dumnezeu, putem să păstrăm nivelul discuției peste obscenitățile depravate?

Foșnet de crinoline; femeile își plecară privirile. Strania acuzație de obscenitate a lui Cutler își făcuse efectul.

– Putem, cedă Thatcher, jenat. Desigur.

– La porunca lui Dumnezeu! tună Cutler lovind pupitrul cu mâna, lemn pe lemn. N-am fost așezați printre creaturile de pe lumea asta ca să trăim cu ele ca egali. Lumea este a *noastră*!

Cineva din public aplaudă încet, stârnindu-i și pe alții răzlețiți prin sală, ca pietrișul aruncat pe un acoperiș. Thatcher se străduia să-și țină firea. Era pregătit pentru așa ceva. Polly petrecuse săptămâni în șir ajutându-l să perie Biblia după fapte fără sens. O făcuse noaptea, astfel încât Aurelia s-o vadă citind la lumina lumânării, ca o tânără sfântă.

– Înțeleg că Noe a trăit până la nouă sute cincizeci de ani. Și asta este adevărat?

– Așa spune *Facerea*. Deci este adevărat. Da, atât a trăit.

– Și iată îndemnul Domnului cu privire la disciplină, din Psalmi.

Thatcher citi din notițe. Nu avea nicio Biblie pe pupitru, deși acum și-ar fi dorit să aibă.

– „Ferice de cine va apuca pe pruncii tăi și-i va zdrobi de stâncă!“[57]

Peste sală se așternu tăcerea.

– Profesore Cutler, ascultați cuvântul Domnului în școala dumneavoastră? Publicul nostru ar vrea să știe dacă urmați cumva Biblia zdrobindu-le creierii elevilor neascultători. Noua noastră clădire are fundație de piatră – cumva în acest scop?

Thatcher își plimbă ochii prin public în căutare de zâmbete, dar nu găsi niciunul. Doamna Persichetti părea alarmată.

– Nu ucidem copii, domnule. Dacă asta *sugerați*.

Cutler păși apăsat, clătinând din cap. Publicul îl privea cum mărșăluiește în lungul scenei și înapoi.

– Purceluși! izbucni el în cele din urmă, în oftatul de ușurare al sălii. Acum îmi amintesc versetul pe care îl citați. Se referă la purcelușii de lapte pregătiți pentru un ospăț. O sărbătoare spre slava lui Dumnezeu.

Întâmplător, Thatcher știa că se referă la profeția răzbunării asupra Babilonului, cu sprijinul deplin al Atotputernicului față de zdrobitorii de copii. Cutler scosese purcelușii de lapte din pălărie. O născocire care liniști publicul într-atât, încât Thatcher se văzu nevoit s-o lase în viață.

– Ce idee. Să zdrobești capetele copiilor, clătină din cap Cutler. Îmi pare rău că doamnele au fost silite să audă așa ceva. Vă dau cuvântul meu de onoare că suntem cu ochii pe adversarul meu și pe apucăturile lui la Liceul din Vineland. Suntem vigilenți cu ateii și cu darwiniștii.

Brusc, sala ajunse la capătul răbdării. Mai multe doamne își luau capele și paltoanele, pregătindu-se de plecare.

– Doamnelor, stimați vecini, liniștiți-vă!

Vorbise Landis, țâșnind din scaun cu un braț ridicat deasupra capului, ca un Botezător, și nu era de mirare. Teritoriul căpitanului era cuprins de agitație, iar geniul lui consta în a păstra echilibrul perfect între teroare și cocoloșeala de care avea nevoie pentru ca publicul să sugă în continuare la sânul lui. Se liniștiră cu toții sub binecuvântarea sa.

– Vă temeți de răul lumii și găsiți alinare în bunătatea ei, croncăni el. Noi am venit ca să punem lucrurile la locul lor. Aveți încredere în citadela noastră, ocrotirea ei va dăinui. Îngăduiți-le domnilor să vorbească.

Landis nu se așeză la loc, ci rămase în mijlocul scenei, aproape de Cutler, ca un soldat din garda de corp a profesorului.

– Mulțumesc, spuse Cutler. Eram pe punctul de a-mi explica teoria despre răspândirea animalelor, ca să resping povestea cu Noe care azvârle cu iepuri negri pe gheața…

– Scuzați-mă, insistă Thatcher, însă fără rezultat.

– Știm că toate jivinele au părăsit arca pe Muntele Ararat, în Orientul Apropiat. Omul de știință modern se întreabă: cum de-au ajuns ursul grizzly și elanul în America de Nord, și nu pe continentul asiatic? Acum, Biblia ne spune despre multele pericole prin care au răzbit aleșii lui Dumnezeu, mai ales pe tărâmul apelor. Dumnezeu a despărțit Marea Roșie. A oprit apele Iordanului, ca să-i lase să treacă pe preoții săi. Vedeți dumneavoastră, asta a fost metoda Lui. Dumnezeu a închipuit continentul nostru cu elan și cu urs, așa că a despărțit apele, ca să-i lase să treacă și să ajungă acasă.

Cutler se înclină cu atâta pricepere, că publicul nu putu să nu aplaude.

Landis aplaudă și el.

– Ei bine, ce putem spune împotriva acestor lucruri?

Thatcher se uită lung la amândoi.

– Sugerați cumva că Dumnezeu a rostogolit în lături apele Atlanticului, astfel încât urșii și elanii să poată trece pe fundul uscat al oceanului?

– Nu sugerez. Conchid.

– Atunci de ce să ne oprim la urși? Mamiferele care se găsesc numai pe

continentul nostru sunt atât de multe: bizonii, iepurii-măgar, coioții. Bizamii, ratonii. Să nu uităm păsările, le avem pe găinușele de prerie, care abia dacă pot să zboare. Pesemne c-au mărșăluit pe recifele uscate de corali, laolaltă cu urșii și bizonii. Trebuie să fi fost o paradă ca la circ.

– Trebuie să fi fost, consimți Cutler.

Landis încuviință și el din cap, refuzând să ia loc.

– Avem cumva vreo consemnare în cărțile noastre de istorie? întrebă Thatcher.

– Nu cred.

– Și cum vă închipuiți că n-a băgat nimeni de seamă când Atlanticul și-a rostogolit apele în lături ca să facă loc pentru carnavalul animalelor?

– Pesemne că s-a întâmplat noaptea.

Thatcher aruncă o privire în public și nu zări nicio urmă de amuzament în citadelă. Numai teamă. Încercă să-și ia vocea unui unchi înțelegător cu restul familiei.

– Domnule Cutler, din Europa și până pe continentul nostru, Atlanticul se întinde pe mii de mile. O găinușă de prerie, în cea mai bună zi a ei, reușește să meargă, poate, patru mile. Dacă pornește din Britannia primăvara de timpuriu, să zicem că ne-am putea aștepta să sosească la Cape Cod între Crăciun și Bobotează, și nu în anul următor, ci în celălalt. Cam obosită găinușa noastră.

– Asta cu siguranță, încuviință Cutler.

– Și insectele? Au luat parte și ele la paradă? Cât despre plante, ce să mai vorbim. Sunt mii de specii care nu cresc nicăieri altundeva decât aici. Asta cum s-a întâmplat?

– Există dovezi însemnate potrivit cărora semințele plantelor s-au agățat de blana mamiferelor și au ajuns aici pe aceeași cale.

– Dovezi însemnate, repetă Thatcher, uitându-se la Landis cum își scoate din jiletcă un ceas grăsan de buzunar, echivalentul salariului său pe un an, și îl dezmiardă cu o afecțiune rău prevestitoare.

Se plictisise. Căpitanul voia pâine și circ.

– Dovezi! spuse Thatcher din nou, destul de tare cât să-l ia prin surprindere pe Landis, care își puse ceasul deoparte. Pretinde că își sprijină pe dovezi această teorie deosebit de problematică, deși o altă explicație a răspândirii animalelor ni se așterne înainte, în desăvârșita ei simplitate. Descendența cu modificare…

– Simplitate, ați spus? întrerupse Cutler.

– … explică cum o singură forță naturală, universal aplicată…

– Faceți cumva o virtute din a fi un nătărău?

Thatcher se opri.

– O strălucită dovadă de imaginație, profesore. Apele Atlanticului, despărțite. Pregătirea literară vi se vădește în grandoarea poveștii dumneavoastră.

Cutler avea un aer circumspect.

– Vă mulțumesc.

– Un poet își poate face povestea oricât de fantezistă vrea. În știință suntem constrânși de cauză și efect. Adunăm date și le cercetăm. Nu ne este îngăduit să folosim nimic în afară de dovezi ca să ne formulăm explicațiile. Când avem de-a face cu mai multe explicații, recurgem la o regulă. Presupunem că cea mai simplă este și cea mai bună.

– Ah, uite la el, spuse Cutler către Landis. Ia apărarea creierului simplu, carevasăzică.

Din public se ridică sâsâitul unui râs înăbușit, ca aburul din ceainic.

– Legea vine de la un creier mai bun decât al meu, spuse Thatcher. E un principiu pe care îl numim „briciul lui Occam". Filozofii naturali l-au aplicat vreme de sute de ani.

– Un brici! spuse Landis, mângâindu-și ciocul splendid.

Cutler, cu sărăcia lui de mustăți, nu spuse nimic.

Thatcher se adresă publicului, mizând pe mai multe minți în rândul lui decât pe scenă.

– William de Occam a fost un om al lui Dumnezeu, călugăr franciscan din secolul al paisprezecelea. El spunea că o explicație complexă, atunci când nu se susține, va deveni din ce în ce mai complexă pe măsură ce încearcă să-și astupe golurile. Explicația mai puțin împodobită e aceea care se verifică cel mai direct și care e cel mai ușor de dovedit. Iar în știință, dovada este totul.

Cutler își îndreptă un deget înspre fața lui, stând atât de aproape, încât mirosul loțiunii de păr îi umplu nările lui Thatcher.

– Nu puteți *dovedi* un lucru deja întâmplat. Apele despărțite, puii de lup cărora le cresc picioare ca prin minune, toate astea sunt fapte consumate. Fără martori. Aici s-a zis cu știința dumneavoastră.

– Ba nu, spuse Thatcher, strecurându-se în față ca să-i poată ține piept. Există câteva metode care ne permit să observăm transmutațiile speciilor. Studiul formelor de viață din trecut poartă numele de paleontologie. Am desene pentru public. Comori dintr-un timp străvechi.

Cutler scutură din cap cu violență:

– Nu, nu, nu!

Thatcher ridică privirea ca să-i facă semn lui Polly, dar ochii întunecați și extrem de atenți ai lui Mary aproape că îl făcură să deraieze. Se întoarse cu grijă, zărind și el ce vedea Mary – nu Cutler era adversarul lui. Păpușarul șaradei făcea din amândoi niște marionete. Thatcher trebuia să i se adreseze regelui curții.

– Căpitane Landis. Îmi pot ruga asistenta să vină în față cu imagini, spre iluminarea noastră?

Landis își aruncă amândouă brațele în aer:

– Imagini! Distrează-ne, domnule Greenwood, chiar te rog!

Cutler obiectă, dar Polly înainta deja cu șevaletul și dosarul cu desene în acuarelă, pe care lui Thatcher îi făcuse o deosebită plăcere să le execute.

– Remarcabilele creaturi pe care vi le voi arăta sunt animale veritabile,

conservate în stâncă, găsite încastrate în rocile de deasupra unei plaje din sudul Angliei…

Landis se mișcă încolo și încoace ca să privească, obturând vederea publicului.

– … descoperite de o fată pe nume Mary Anning, nu mai în vârstă decât cumnata mea.

Polly strălucea. Făcu o plecăciune, vicleană ca Landis când venea vorba să se lase admirată. Thatcher detestă că era nevoit s-o trimită înapoi la locul ei – toată stăpânirea aceea de sine, irosită.

– Fetiței îi plăcea să se plimbe pe plajă și să adune fosile…, continuă Thatcher, făcând un pas înainte spre Landis, în speranța zadarnică de a-l îmboldi să se dea la o parte. Pasiunea ei a scos la iveală relicve care le-au trezit atenția învățaților. Aici vedeți ihtiozaurul, un fel de aligator cu înotătoare în loc de picioare și farfurioare în loc de ochi, atât de mare, încât ar putea să ocupe toată această scenă.

Dădu pagina. Landis se înfipse să vadă, iar Cutler se învârti în jurul lor, profilându-se în spatele lui Thatcher ca o umbră amenințătoare.

– Iată plesiozaurul, o broască-țestoasă gigant, cu gâtul lung. Aceste creaturi nu mai există nicăieri în ziua de astăzi, dar ne ajută să privim într-o lumină diferită timpul de pe acest pământ…

– Greșit! întrerupse Cutler, atât de tare și de aproape, că Thatcher sări din loc.

– Căpitane Landis, dac-aș putea…

Căpitanul părea captivat de jivina în chestiune, sau de imaginea ei.

– Dumnezeu nu face greșeli! răcni Cutler. Dacă ar fi creat o țestoasă gigant cu gâtul lung, atunci ea ar fi înotat în râurile noastre până în ziua de astăzi. Domnul a spus: „Nu voi mai lovi tot ce este viu, cum am făcut.“ Vin și vă întreb, unde e făgăduința sfântă a lui Dumnezeu?

Thatcher văzu cum toți ochii se îndreaptă spre Landis, implorând izbăvirea din această dilemă. Cutler se înălțase de acum în șa, dar Thatcher pricepu că Mary evaluase meciul corect. Netotul de împărat al Vinelandului putea să fie și-n pielea goală, că supușilor lui tot nu le păsa. Voiau adevărul de la Landis și numai de la el.

– Ce creează Dumnezeu e perfecțiunea însăși, continuă Cutler cu o voce mieroasă. Nu se răzgândește și nu-și anulează lucrările. Credem că Dumnezeu e încă pe firmament?

Landis se întoarse spre public și făcu un gest larg, în chip de concluzie, ca un dirijor de orchestră, apoi aplaudă zgomotos. Abia atunci îl urmară – capete clătinându-se, funde săltând la pălării. Dumnezeu rămânea pe firmament.

– Așa cum spuneam, mormăi Cutler, vizibil iritat că rămăsese fără efectul dramatic al tunetului său ceresc, creaturile acestea nu există acum, deci nu au existat niciodată.

– Poate că există, sugeră Landis, dar s-au retras în mările calde din sud.

Cutler numai că nu-și dădu ochii peste cap, din nou la limita combustiei.

– Domnule. Învățații au studiat aceste așa-zise fosile și le-au declarat o înșelăciune. Răutatea aia de fată le-a înjghebat din bucăți de piatră, ajutată de taică-său, pentru faimă și bani.

– Tatăl lui Mary Anning a murit când ea era bebeluș, îl corectă Thatcher.

– Mama, atunci! guiță Cutler, ajuns într-o stare pe care Thatcher o judecă apropiată de hidrogen. Ce contează, tot niște zavistnici sunt! Îi împing pe oamenii cumsecade să se îndoiască de credințe care ne-au mângâiat încă din leagăn.

Din nou, Thatcher văzu cum publicul își întoarce privirile spre Landis, în așteptare.

– Un om bun nu și-ar atrage semenii înspre părelnicii blasfemiatoare! le spuse căpitanul lor. Copila aia trebuie să fie o drăcoaică.

– Cu siguranță Dumnezeu este cel care ne-a dat curiozitatea…, începu Thatcher, când Landis i-o reteză – ezitase o clipă –, dar își găsi alifia și avea de gând s-o folosească.

– Domnule Greenwood, haide să încheiem cu povestea asta, bine? Darwin e repudiat. Și oricum, profesorul Cutler îmi spune c-a ieșit la pensie, deci n-o să-i mai auzim aiurelile de aici înainte.

– Domnul Darwin adună date chiar și în ziua de astăzi, sunt sigur, replică Thatcher, simțindu-se tras sub apă. Păstrează o corespondență activă cu oameni de știință din întreaga lume. Chiar în această sală avem…

Thatcher se opri, nedorind să abată potopul asupra lui Mary. Reluă:

– În Boston, unul dintre cei mai respectați oameni de știință ai națiunii noastre, Dr. Asa Gray, este un campion al…

– Asia Gray? N-am auzit în viața mea de el, spuse Landis. Te asigur că-i cunosc pe toți oamenii importanți. Dacă ar avea vreo însemnătate, l-aș cunoaște cu siguranță.

Thatcher se uită la Mary ca să se adune, dar se tulbură și mai tare când văzu în spatele sălii un alt chip, cu barba ca de urs și pleoapele căzute peste ochii licărind a veselie. Cu neputință să se fi strecurat înăuntru neobservat. Era așa cum spusese, avea el un dar pentru invizibilitate. Și o forță impresionantă. În ultima vreme, satirele lui Carruth la adresa lui Landis fuseseră nemiloase.

– Darwin e repudiat! repetă Cutler plin de importanță, purice închipuindu-se stăpân peste câine. Oamenii cu capul pe umeri n-o să rabde ca noțiunea universului nostru să fie lăsată la cheremul hazardului.

Thatcher privi publicul cu luare-aminte. Multe chipuri, la fel de ponosite și de ostenite ca hainele și, probabil, ca răbdarea lor. Ce putea să le ofere el și Landis nu?

– Nimeni nu vrea să fie la cheremul hazardului, îi ademeni el. Și nici nu suntem. Selecția naturală este predictibilă, nu întâmplătoare. Fermierilor din public le vor fi familiare acțiunile pe care le descriu. Gândiți-vă cum vă triați vitele, îndepărtând viței mai slabi, ca să obțineți turme mai puternice.

– Chiar avem văcari excelenți aici, în Vineland! declară Landis.

– Și ar trebui să nu-și mai încapă în piele de mândrie, își informă Cutler

prostănacul protector. Căci adversarul meu tocmai i-a comparat cu Dumnezeu.

– Nu, îl corectă Thatcher, i-am comparat cu lupii. Nu stă în voia lupului să creeze căprioare mai rapide, dar trierea consecventă pe care o face modelează turma, cu timpul, înspre viteză. Acțiunea lui e ca aceea a fermierului. Ce susțin eu este că modelarea vieții nu se petrece la întâmplare.

Landis făcu un salt tardiv spre înțelegere, sau cel puțin spre versiunea lui asupra noțiunii.

– Acum spune că Dumnezeu e lup! Stimate doamne și stimați domni, sper că vă rugați pentru sufletul domnului Greenwood!

Thatcher se adresă lui Landis, cu grijă:

– Domnule, oare n-ar fi cu putință ca modelarea vieții să fie darul pe care ni-L face Dumnezeu? Adaptarea este o minune mai mare decât staza rigidă, pentru că deschide o cale spre supraviețuire. Nu ne schimbăm în mod deliberat, căci lupul își are năravul său. Fiecare dintre noi are ca dat din naștere propriile trăsături și obiceiuri.

Landis îl privi cu o oarecare curiozitate. Publicul îl urmă – fermierii și nevestele. Thatcher se întoarse cu fața la ei și le vorbi. Mamelor.

– Schimbarea vine numai la urmași, după cum îi modelează timpul și adversitățile. Cel mai norocos va moșteni darul supraviețuirii.

Cutler mai avea puțin și sălta de pe un picior pe altul, nervos că fusese redus la tăcere, nerăbdător să-și înșface victoria.

– Teoria asta îi jignește pe toți creștinii în viață. Unde e atotputernicia? Dacă vrei să-ți instruiești tinerii, de ce să pui la îndoială miracolul prin care mormolocul se preschimbă în broască?

– Pentru că face treaba fără genunchi pe care să se plece ca să ceară ajutorul divin?

O părere de râs venită dinspre Landis îl făcu pe Cutler să fumege.

– Își bate joc de Creator!

Din nou, Thatcher i se adresă direct lui Landis.

– Teoriile științifice nu se pot baza decât pe cauze fizice. Gravitația nu-I cere ajutorul lui Dumnezeu. Nu-L înlăturăm pe Dumnezeu, ci doar Îl lăsăm să se ocupe de alte lucruri.

Cutler se înfipse drept în fața lui, ca un copil care se luptă pentru atenția părintelui.

– Domnule, insistă asupra unui proces trudnic și singular pentru a explica formarea vieții! Noi avem corul nostru de îngeri, pe când după *el* ne tragem cu toții dintr-un… pește târâtor ancestral! spuse Cutler, scuipând cuvintele de parcă tocmai ar fi luat mâzgă în gură, ceea ce avu un efect vizibil asupra doamnelor. O credință care ar putea conduce la anarhie! Regatul animal are nevoie de om ca să-i fie stăpân, tot așa cum un oraș are nevoie de guvernare fermă ca să nu degenereze într-o rebeliune generală.

Din nou, Thatcher văzu toți ochii din încăpere atrași de gravitația lui Landis. Amărâtele astea de planete ametite tânjeau după siguranță în universul

lor și după orice formă fără fond pe care stăpânul lor ar fi putut s-o scoată pe loc din buzunar.

– Stimate doamne și stimați domni, spuse Landis cu voce mieroasă, aligatorii gigant despre care ați auzit în seara asta se poate să fi cutreierat cândva apele noastre continentale. Încă aud despre atacuri în larg – chiar atacuri sângeroase, dacă stau să mă gândesc. Dar vă promit că n-o să vedem picior de asemenea monstru prin împrejurimile noastre. Nu în Delaware River, nu la noi, în Union Lake. Odihniți-vă liniștiți la noapte în paturile voastre. Nu aveți niciun motiv, *niciun* motiv să vă temeți de jivinele astea.

La asta, publicul izbucni în aplauze entuziaste. Câțiva bărbați se ridicară în picioare în semn de susținere față de programul exterminării aligatorilor gigant din apele New Jersey-ului. Unul dintre bărbații aflați în picioare era Carruth. Se arăta. Din locul în care era, în spatele căpitanului, Thatcher surprinse exact momentul în care Landis își reperă dușmanul și văzu cum i se încovoaie coloana, ca la mangustele speriate. Bufonul se preschimba tot mai mult în prădător.

– Răul de care trebuie să ne păzim, se fandosi Landis, nu e vreo dihanie din apele râului. Nu, ci vine pe două picioare, infiltrându-ni-se în orașe. Aducând cu sine revolta și băutura, împrăștiind plângeri mincinoase la adresa ordinii noastre, tânjind la bogăția care li se cuvine altor oameni. Înșfăcând-o! Se vâră în fața acelora care, conștiincioși, au urmat legea! Unii vor numi asta progresul timpului nostru. Alții vor încerca să facă din Biblia noastră un basm. Nu-i lăsăm! Ne sigilăm orașul împotriva dușmanilor autorității dobândite prin har. Facem așa cum ne dictează inima și le trântim porțile în nas.

Publicul rămase într-o liniște de mormânt. Căzuseră toate măștile: gata cu scandalagiul comic, de carnaval; acum, regele lor devenise un despot răzbunător. Thatcher îi urmărise chipul lui Carruth de-a lungul atacului, în care Landis îi trimisese în iad pe editorii provocatori și pe zidarii prost plătiți, la grămadă cu Thatcher și Darwin. Carruth păruse neclintit. Eventual, mulțumit că îl întărâtase pe om. Prietenul lui oferea în dar lipsa de pasiune, tot așa cum, cândva, scosese un recipient micuț din tablă și Thatcher se învoise să bea. Privi sala aglomerată. Locul ăsta cu filozofi bătrâni și cu strămoși osândiți nu însemna nimic pentru el. El era o ramură mlădie, iute de picior, fără mamă și fără adăpost. Fiecare adversitate pe care o avusese de înfruntat până în momentul acesta făcuse din el un supraviețuitor. Se uită la Carruth; ursul cel mare chiar îi făcu cu ochiul. Landis văzu și porni spre Thatcher. Ochii îi aruncau flăcări.

Thatcher îi întâlni privirea.

– Oamenii de știință nu sunt la fel ca ceilalți oameni, domnule. Noi nu putem trânti porțile în nasul nimănui. Trebuie să urmăm dovezile până într-acolo unde ne conduc, chiar dacă locul acela nu e pe placul celorlalți. Chiar dacă sugerează că tot ceea ce am crezut vreodată s-ar putea să fie greșit.

Landis și Cutler rămaseseră amândoi cu gura căscată. Ce rost mai avea curajul în vremuri ca acestea?

– Profesore Cutler, știu că-l admirați pe Sir Thomas Browne și interpretarea lui teologică la scara naturii a lui Aristotel.

– Universul este o scară, intonă Cutler ca și când în laringe i s-ar fi deschis cine știe ce valvă sfântă, ridicându-se gradual de la roci la forme de viață inferioare și până la om, apoi la îngeri.

– Exact, consimți Thatcher amabil. Creștinii au fost mulțumiți cu *Scala Naturae* vreme de secole la rând. Care e într-un gând cu Darwin când așază maimuța la locul ei, în vecinătatea omului. Și-atunci, de ce atâta zarvă acum pe tema asta?

– *Scala Naturae* ne încredințează de faptul că o specie își cunoaște locul și nu urcă. O să stau lângă maimuță, domnule Greenwood, dar n-o s-o las să capete aspirații. N-o s-o las să-mi poarte pantalonii sau să se urce-n pat cu nevastă-mea.

Landis își dezvelise colții – deși Thatcher nu i-ar mai fi dat uitării niciodată – și pretindea că linia de atac a lui Cutler e minunată.

– Poate că v-ați dori ca prietena dumneavoastră, maimuța, să fie bărbierită mai întâi. Cu domnul… cum i-ați zis? Cu briciul lui celebru? Domnul Orfeus?

Thatcher le evită privirile amândurora, nu cumva să-i vadă scârba din ochi. Adevărul rămânea intact, oricât de amenințat ar fi fost aici. Carruth avea să-l aștepte afară, ca să-l felicite. Aveau să le conducă pe Mary și pe Polly acasă, apoi să ia calea petrecerii. Tot ce și-ar fi dorit era ca Mary să li se poată alătura la caterinca despre Marea Traversare a Ursului Grizzly. Ce bine ar fi fost ca prietena lui să fie bărbat, liberă să-și tragă niște pantaloni pe ea fără să destrame armonia domestică a lui Dumnezeu și să închine un pahar de whiskey pentru acea iluminare care nu-ți prăvălește cerul în cap.

– Numele pe care vă străduiți să-l pronunțați, spuse el, este Occam.

– Da! strigă împăratul gol cu veselie. Dumneata ai lua dihania, ai îmbrăca-o, ai tunde-o și-ai face-o să treacă drept om. Cu briciul lui Occam al dumitale.

13
Briciul lui Occam

– A spus că și dac-ar împușca pe cineva în plin Fifth Avenue, oamenii tot l-ar vota. Sau visez eu? întrebă Willa.

– Nu visezi.

– Nu. Fix așa a spus. N-are cum să fie mai mult de-o săptămână de-atunci.

– Ei, se pare că a avut dreptate.

– Iano, nu poți să omori pe cineva și să scapi nepedepsit. Și nici să te comporți ca un descreierat când candidezi la o funcție publică. După un discurs de rahat ca ăsta, ar trebui să te lingi pe bot de carieră.

Willa ocolise știrile mai toată ziua, furișându-se într-o drumeție prin Pine Barrens, dar în clipa în care s-au urcat înapoi în mașină, Iano a dat drumul la radio. Alegerile preliminare din New Hampshire erau pe toate canalele, iar prezentatorii de știri păreau un pic cam prea electrizați de informațiile șocante. Ca Orson Welles în transmisia despre invazia extraterestră.[58]

– Gata, nu mai vreau, se rugă ea.

Iano schimbă pe un post de jazz.

Excursia asta în Barrens era a șasea sau a șaptea pentru Willa de când primise veștile care îi dăduseră peste cap presupunerile despre casa lor. Acum, lui Iano i se părea că devine obsedată de legătura dintre Greenwood și Treat, puricând sursele și reconstituindu-le traseele. Poate că era adevărat, era obsedată. Dar și Pine Barrens o ademeneau în felul lor. Dura mai puțin de o oră să ajungi cu mașina la Batsto, un orășel istoric unde nu găseai picior de turist în perioada asta a anului. Benzină de cinci dolari sau poate un pic peste, dus-întors, dar mașina ei era de obicei singura din parcare și nimeni nu se înființa niciodată ca să încaseze vreo taxă de intrare. Putea s-o apuce pe oricare dintre potecile nisipoase și să se avânte până în inima pădurii, acolo unde solitudinea și întunecimea și lugubra culoare sângerie a pâraielor se potriveau toate cu starea ei din iarna aceea. Se simțea vinovată că nu cunoștea absolut nimic din speciile de plante despre care Mary scrisese cu atâta drag și știa că ar trebui să învețe câteva, dar inima nu prea-i dădea ghes spre căutări. Mary și Thatcher trăiseră în vremuri de invidiat, când biologii descopereau specii noi în stânga și-n dreapta, nu când erau martori la extincția lor. Willa se mulțumea cu pinii arătoși. Își purtau scoarța aspră ca platoșa crocodililor și își țineau ácele drepte ca niște mâini înciucurate pe brațe lungi, curbate, precum creaturile lui Dr. Seuss când ofereau, în cor, vreo avertizare pe care toată lumea voia s-o audă.

Nu se aștepta ca Iano să vadă farmecul. De altfel îl și prevenise, insistând că iarna nu era cel mai bun moment pentru o primă vizită în Barrens. (Deși nici

ea nu fusese în alt anotimp.) Dar el avea timp de omorât, căci se adapta la un nou semestru, fără cursuri în zilele de marți, și venise să-i țină companie. Nu luaseră la ei decât sendvișuri și apă – fără bebeluș de data asta – și merseseră prin zonă ore în șir, bucurându-se de soarele de iarnă, urmărindu-și traseul cu ajutorul unei aplicații de pe telefon, ca să nu se piardă în labirintul de poteci. Era mult prea cald pentru începutul lui februarie, dar Willa nu se plângea. Își simțea oasele de parcă ar fi fost din permafrost. Își păstrase pe ea toate straturile, doar pentru plăcerea de a transpira prin ele.

Acum, în mașină, se coțopenea să iasă din feluritele polare și jachete antivânt, una câte una. Din fericire, radioul începu tocmai atunci transmisia unui obscur concert de pian al lui Keith Jarrett, un favorit al ei și al lui Iano de pe vremea când erau proaspăt căsătoriți. În pat, mai ales. Iano întinse mâna și i-o puse între picioare. Ea închise ochii.

– Uau, ce chestie. Primele patru note ne făceau să salivăm precum câinii lui Pavlov.

– Cine erau obsedații ăia sexual? Nu trebuiau să fie și ei la muncă sau ceva?

Asta se întreba și ea. Încă un cuplu pe care îl pierduseră pe drum, cu anii și mutările.

– Când am mai fost noi așa de fericiți?

– Găteam paste și linte pe o plită electrică și trebuia să ne spălăm vasele în duș.

– Așa, și? Și *acum* tot paste și linte mâncăm.

– Și pe post de mobilă n-aveam decât gunoaiele găsite pe trotuar după ce se mutau absolvenții din camerele de cămin. Naufragiații naufragiaților.

– Și mai ce?

– Nu aveam copii.

– *Asta* era.

Obiectiv, Willa știa că nu-i regretă pe Tig și pe Zeke. Nu existau criterii după care să compari libertatea tinereții cu viața de familie, cutremurul acela care lărgește inima.

– Sincer acum? Cred că eram fericiți în apartamentul ăla cât o cutie de pantofi chiar și-așa, trăind ca niște coate-goale, pentru că știam că e temporar. N-aveam nimic de pierdut, numai de câștigat. Și viața înainte.

– Ba eram fericiți, o corectă el, pentru că în nouăzeci la sută din timpul pe care ni-l petreceam în apartamentul ăla nu aveam haine pe noi.

Asta fără îndoială. În niciun caz nu era o viață strălucitoare – își amintea cum umbla goală printre *gândaci de bucătărie* –, și totuși aveau parte de o exuberanță care în cele din urmă pierise sufocată sub ipoteci și candidaturi la titularizări. Povestea nu era nouă. Poate că Iano încă avea acces la felul acela de bucurie, dar ea o sacrificase ca pe jumătatea ei de târg matrimonial. Willa asculta frazele pianului, senzuale ca respirația, și încerca să recheme în minte amintiri concrete din apartamentul acela, un garaj refuncționalizat pe care îl închiriaseră pentru două sute de dolari pe lună. Dar, în loc de asta, mintea îi rătăcea: se întreba pe unde putea fi albumul acela, iar de acolo îi sărea la cutiile

pe care încă le avea de salvat de la etaj, înainte să se fleoșcăiască la fel ca albumele de absolvire ale lui Zeke.

Iano fusese tăcut toată ziua și nici acum nu era prea vorbăreț. Își așeză mâna la loc pe volan. Era atent la drum. Treceau printr-un peisaj tern, cu ferme desfrunzite de afine și câmpuri nedesțelenite de legume. Jumătate dintre fermele astea păreau să-și fi tras oblonul, probabil din cauza anilor de furtuni, secete și a unui teribil uragan, în urma căruia apa mării înaintase spre uscat mai mult decât și-ar fi închipuit cineva vreodată. Trecură pe lângă o fermă dărăpănată pe care ea o observase mai înainte datorită panoului din curte, pictat de mână: DRAGĂ MAMĂ NATURĂ, TE RUGĂM S-O TROSNEȘTI PE SANDY59!

Pianul sexy făcu loc pentru știrile orei, iar astăzi era vorba numai despre bani: dolarul american se prăbușea, pe când francul elvețian și yenul japonez o luau în sus, influențându-i pe investitori să caute adăpost în valutele mai sigure, în plină harababură financiară globală. Dar, în pofida valutei lor râvnite, randamentul japonez pe zece ani cădea sub zero.

– O, asta nu-i bine, remarcă Iano detașat, ca și când ar fi asistat la stângăcia unei echipe sportive pe care n-o urmărea decât ocazional.

– Ce-nseamnă asta, randament care cade sub zero?

– Înseamnă că investitorilor din Japonia le-a venit vremea să plătească pentru privilegiul de a fi împrumutat bani guvernului.

– De ce-ar face una ca asta?

– E un pariu. Ca peste tot.

Un pariu între oameni cărora le ieșeau banii pe urechi, presupunea Willa. Se gândi la miliardarii lui Zeke și la cum tranzacționau ei excese ridicole fără nicio legătură cu viețile lor concrete. Înțelegerea lui Zeke cu mentorul de la Harvard picase, dar echipa apucase să simtă miros de sânge și asta îi ținea în joc. Iano le lua apărarea invocând moralitatea demersului lor – o mare parte părea să fie despre microcredite, despre femei din India care deveneau independente deschizându-și mici afaceri și altele asemenea. Succesul nu ieșea cu totul din discuție, după părerea lui Iano. Dar Willa observa că nici nu le organiza viața de familie în jurul sosirii bărcii de salvare a lui Zeke.

Reportajul financiar fu întrerupt de știri despre alegerile preliminare, cu exit-polluri care indicau un avantaj considerabil pentru omul care jignise toate minoritățile posibile și care amenințase cu crime pe Fifth Avenue. Fleanca-Mare. Willa dădu repede pe alt canal.

– Bun-venit în Statul de Granit! zise Iano. Avem bolovani în loc de creier!

– Mi se pare că locuitorii din Noua Anglie sunt ca sarea pământului. Știi?

– Sare *albă*.

– Așa e. O bobiță de piper nu găsești în ea.

Era ora la care nu mai aveai cum să eviți știrile. Pe postul de radio public, după un interludiu muzical între povești, era invitat un medic de la Centrul pentru Prevenirea și Controlul Bolilor, ca să explice legătura dintre încălzirea globală și răspândirea bolilor cauzate de țânțari în Statele Unite. În săptămâna aceea erau trimise kituri de testare Zika în Florida, în vreme ce Ohio și

Pennsylvania își raportaseră deja primele cazuri.

– Ai dracului țânțari, au ajuns deja *aici*? întrebă Iano.

– Nu încă. Cred că se referă doar la cine a călătorit în Sud.

Pe Iano răspunsul păru să-l liniștească total, asta în timp ce Willa își imagina cum ar fi să plece în vacanță la plajă și să se întoarcă acasă aducând pe post de suvenir un bebeluș cu vreo afecțiune cerebrală. Medicului specialist i se mulțumi pentru veștile teribile și buletinul obișnuit continuă: Curtea Supremă pusese în așteptare reglementarea emisiilor de carbon și intrase în cârdășie cu grupuri industriale care voiau să facă după cum le tăia capul, asta în timp ce purtau o bătălie legală împotriva reglementării. Acțiunile se prăbușiseră în mai multe companii de energie solară, pentru că eșuaseră în a-și întruni obiectivele inițiale.

Între timp, Iano se uita la parbriz ca la un pluton de execuție, iar Willa îl aștepta să spună lucrul acela pe care nu-l spunea, oricare ar fi fost el. Conducea o mașină cu aproape două sute de mii de mile la activ și fără asigurare, dar ăsta nu era genul de lucru care să-l frământe pe Iano.

– Ce e? întrebă ea în cele din urmă. O să ne salvez de la *dezastru*, bine?

– Știu.

– Înainte nu credeam. Doar simulam încrederea, ca să ne simțim cu toții mai bine. Dar tipul ăsta nou care chiar a locuit în casa noastră e o celebritate istorică.

– Și Mary nu era?

– Era, dar n-a locuit în casa noastră. Casa ei a dispărut. Casa noastră i-a aparținut ilustrului Thatcher Greenwood. Ar trebui să fie un soi de monument național sau ceva.

Iano nu făcu niciun fel de comentariu pe marginea ideii.

– Am descărcat formularul de aplicație. E simplu în cea mai mare parte. Trebuie să găsesc un expert în clădiri istorice care să vină și să dateze casa. Mă ajută Chris să găsesc persoana potrivită.

– Sigur o să reușească.

Ea îl privi lung.

– Și-atunci, ce e? Ai fiert în suc propriu toată ziua.

El ridică din umeri.

– Nimic.

– O, Doamne.

Willa bifa mintal catalogul posibilităților. Inclusiv cancerul și infidelitatea. El o privi, ușor disperat.

– Nu-i nicio chestie teribilă.

– Atunci?

– M-am tot gândit la ce mi-ai spus. Că sunt lipsit de ambiție.

– Iano! Nu asta am spus.

– Că-mi lipsește înflăcărarea, ca atare…

– Scumpule, dacă tu ești fericit, și eu sunt fericită. Voiam doar să mă asigur.

– Așa că am vorbit ieri cu decanul. Despre prelungirea contractului, începând din toamnă.

Willei i se strânse stomacul.

– Și? Care-i treaba?

– A zis că sunt bun. S-ar putea chiar să-mi mai dea niște cursuri. Nu multe, banii o să fie tot cam pe-acolo.

– Dar o să fie. Încă un an.

– Mai mult. Instituția nu mai garantează titularizarea, deci nimeni nu promovează. Dar angajarea e destul de stabilă. În viitorul apropiat, așa a spus. Pot să contez pe locul în care sunt. Știi tu. Să rămân cât vreau.

– Până când intră-n schemă securitatea socială și poți să ieși la pensie. Astea chiar sunt niște vești foarte bune, Iano. Ești asigurat.

El o privi ca să se asigure că e sinceră. Se convinse. Zâmbi.

– Bine ancorat pe fund. O moluscă, asta sunt.

– Molusca mea frumoasă, spuse ea.

Suna ca un alint grecesc.

Willa privi pe geam la acest Jersey pe care niciodată n-avea să-l accepte pe deplin, făcut dintr-un sol atât de nisipos și de șters, încât câmpurile arate aveau un aer fantomatic, iar drumurile neasfaltate tindeau spre textura nisipurilor mișcătoare. Atâta întindere era năucitoare. Willa n-ar fi spus-o cu voce tare, pentru că în lumina altor îngrijorări părea un moft, dar îi era dor de munți. Un dor *sfârtecător*, echivalat fizic numai de durerea de dinți. Nu mai fusese într-un loc atât de plat ca ăsta în toată viața ei hoinară. Înhățase bursa și plecase din West Virginia în Colorado, apoi își legase soarta de Iano și săltase ca o minge de pinball în susul și în josul statelor din Munții Stâncoși, apoi, în sfârșit, se întorsese în Blue Ridge. Apoi urmase prăbușirea.

Trecură pe lângă un câmp unde doi cai se uitau lung la propriile umbre alungite în lumina amurgului și se întrebă ce altceva mai făceau ca să le treacă vremea. Se întrebă ce era hoarda aceea de forme întunecate care traversau lunca tiptil, laolaltă, chitite să ajungă undeva. Curcani sălbatici. Se gândi la Dixie, care pe zi ce trecea părea tot mai puțin înclinată să rămână în viață. Dixie, care o iubea pe Willa cu religiozitate, câinele de pripas pe care îl adoptase în anul în care se mutaseră în Virginia și căruia îi pusese numele special ca să nu mai fie niciodată nevoiți să se mute din Sudul cald și verde. Dar, până la urmă, fuseseră nevoiți s-o pună pe Dixie pe Prozac pentru căței ca să facă față plecării, iar Willei până și asta i se părea o dovadă de profundă loialitate. Încerca să găsească un strop de speranță pentru cățelul ei, ceva care să nu sune prea egoist. Nu că avea să-i supraviețuiască lui Nick; oricum, asta părea imoral. Deși bănuia că le trecuse tuturor prin cap.

Că Dixie avea să trăiască destul cât să mai miroasă o dată iarba proaspătă. Se hotărî la asta. Radioul trecuse din nou, fără de veste, pe alegerile preliminare din New Hampshire. Se trezi brusc din visare. Cu majoritatea voturilor gata numărate, Fleancă-Mare îi lăsase pe toți cu gura căscată.

– Nu-mi vine să cred, spuse ea.

– E de-abia primul tur.

– Chiar dacă, tot e suprarealist. Îți dai seama, electoratul a fost în stare să valideze un om așa de meschin, de lacom și de grandoman. La toate nivelurile.

– În orice caz, tata o să se bucure. Până când o să se-aleagă praful și de ăsta. Tig, în schimb, o s-o ia razna.

– Ba nu.

Iano ridică din sprânceană, a îndoială.

– Ai vorbit cu ea, Iano? Nu zic că e mare fană, dar s-a prins cum stă treaba cu tipul ăsta. E exact ce se-așteaptă din partea celor mai în vârstă decât ea la momentul ăsta din istorie. Legitimează lăcomia personală ca religie principală a țării noastre, asta face.

– Nu e primul profet de genul ăsta.

– Nu, dar este un fel de savant, după câte se pare. Incapabil de gândul c-ar fi vreo urmă de rușine în asta. A readus avariția la rang de mândrie.

– Dacă la asta am împins-o pe Tig să se aștepte de la cei mai în vârstă decât ea, atunci ar trebui să ne aruncăm cu toții de pe pod.

Willa îl privi circumspect, dar Iano era incapabil până și de cea mai mică tendință suicidară.

– Dacă-ți spun… Tig susține că problemele din ziua de azi nu pot fi rezolvate de oamenii din ziua de azi și că nu facem decât să ne hrănim falimentul cu singurele instrumente pe care le cunoaștem. Inventând din ce în ce mai multe povești complicate despre cum n-am dat-o-n bară.

– Crede că e-n stare de mai bine?

Willa expiră.

– Crede că suntem prea cocoșați de bănci, la nivel de specie, dar că nu vrem s-o recunoaștem. Așa că dacă nu e *tocmai* ăsta profetul egoismului de la care așteptăm garanții, atunci o să fie alt escroc care o să se priceapă să ne abată de la adevăr. Din cauza vremurilor pe care le trăim.

– E absurd.

– Mie-mi spui!

Buletinul trecu la știri ceva mai puțin absurde: o companie textilă dădea în judecată un complex comercial fiindcă îi copiase celebrul model de tartan. Coca-Cola Company ducea o bătălie juridică pentru a pune marcă înregistrată pe cuvântul *Zero*. De asemenea, în mod surprinzător, se restructura, ca să compenseze impactul slabelor vânzări de peste hotare.

– Străinii nu mai cumpără Cola, ce naiba? întrebă Willa. Ce tupeu.

– Ba sigur cumpără. „Vânzări slabe" nu înseamnă decât că n-au mai crescut în ultimul trimestru. În lumea comerțului, să stagnezi înseamnă să rămâi în urmă.

– Ha, cugetă Willa. Și dacă au pus mâna deja pe toți oamenii care vor să cumpere o Cola, din toate deșerturile și din toate tundrele?

– Ei, te-ai prins, spuse el vesel. Sfârșitul lumii pe care o știam.

***

Erau la două cvartale de casă când sosi un mesaj de la Jorge, în care le transmitea scuze din partea lui Tig că nu avusese timp să pregătească cina. Să ia ceva de pe drum dacă le era foame. „Suntem până peste cap aici."

Auziră dezlănțuirea de obscenități încă de la intrare. „Demență crepusculară", așa se numea potrivit infirmierei de la centrul de îngrijire paliativă, care venea de trei ori pe săptămână ca să-i facă baie, să debrideze plăgi și să țină evidența semnalelor vitale în scădere. Se pare că era ceva obișnuit la oamenii aflați în situația lui Nick să se înfurie zilnic, la ora la care lumina soarelui începea să scadă. Infirmiera, Jane, care venea numai dimineața, îi avertizase că părintele lor drag ar putea începe să spună lucruri care nu-i stau deloc în fire și pe care n-ar trebui să le pună la suflet. Dar ea nu știa că furia era însăși firea lui Nick, prezentă acum în două versiuni: tăcută sau răstită.

Willa și Iano ajunseră într-un moment stânjenitor și zăboviră în ușă câtă vreme Tig și Jorge terminară de schimbat scutecul lui Nick. Împreună, parcurgeau eficient pașii procedurii: desfă benzile adezive și împăturește scutecul, întoarce omul pe o parte, trage-l de sub el și înlocuiește-l cu unul nou, curat și întoarce-l la loc pe spate. Infirmiera le arătase schema cu rulatul, care mergea și ca să-i schimbi cearșaful de sub el fără să-l ridici din pat. Învățaseră cum se zdrobesc tabletele de morfină și cum se administrează cu pipeta, sub limbă, unei persoane care nu e niciodată complet trează și nici nu poate înghiți. Într-o viață întreagă de curiozitate profesională, Willei nu-i trecuse niciodată prin cap să-și pună întrebări în legătură cu lucrurile astea.

– Mulțumesc, copii. Mă simt vinovată că mi-am luat ziua liberă, spuse ea.

Jorge duse două degete la frunte.

– Nicio problemă. Aveai nevoie.

– Dusty a adormit?

– Sper, spuse Tig, adunând produsele de hârtie mânjite și îndesându-le într-o cuvă cu capac.

– I-am dat un biberon și l-am dus jos. Cam acum o jumătate de oră, nu-i așa?

Jorge încuviință din cap. Începuse să-i crească părul pe capul ras, care acum arăta superb, de parcă ar fi fost tapițat cu velur negru. Părea îmbrăcat un pic cam prea de ocazie, cu o cămașă cu imprimeu colorat, descheiată, peste obișnuitul tricou fără mâneci. Se întreba dacă nu cumva își făcuseră alte planuri, stricate de niște nelegiuiți de părinți întârziați. Dispărură amândoi în baie, pentru spălatul și dezinfectatul de după bătălie.

Iano rămase sprijinit de cadrul ușii. Nu vorbise de când intraseră în casă. Pe Willa o măcina angoasa, pentru toți: tată, fiu și nepoată, prinși în capcana acestei intimități atroce. Cu atât mai rău pentru Jorge, un spectator nevinovat chemat la arme. Nu-l forța nimeni să fie acolo și totuși era, parând cu mici lovituri cuminți scatoalcele furioase ale labei mari și grosolane. În timp ce-i schimbau scutecul, Willa putea să jure că-l auzise pe Nick spunându-i „fasolaru' dracu'", la care Jorge păruse doar puțin exasperat, ca de un vârstnic

care folosește argou ieșit din modă. Ceea ce, de fapt, probabil că și era.

– Cum de nu e niciunul dintre voi la muncă în seara asta? se gândi Willa să întrebe la sosire.

Rar se întâmpla ca Tig și Jorge să aibă amândoi seara liberă.

– Restaurantul e închis, mamă.

– Marțea? Credeam că numai duminica și lunea.

– Au redus numai la weekenduri. E program de iarnă, ți-am spus. Între Anul Nou și Valentine's Day oamenii se hotărăsc întotdeauna să nu mai cheltuiască niciun ban. Și să nu mai mănânce.

– Apoi le trece, adăugă Jorge.

– Tată, ai grijă! Nu te așeza! strigă Tig.

Iano culese o seringă desfăcută de pe Scaunul Cur-Mare, în care fusese gata-gata să se prăbușească.

– Scuze, spuse Jorge, luând acul de la Iano și introducându-l, cu vârful înainte, într-o pungă de plastic transparent, plină ochi cu ace.

– Tig tocmai i-a făcut insulina, chiar înainte de…

Făcu semn din cap înspre pat, evitând cu tact să numească cealaltă procedură. Jorge avea întotdeauna o înfățișare îngrijită, pe care Willa o punea pe seama unei linii drepte a părului, care i se întindea deasupra sprâncenelor dese, străbătându-i fruntea de parcă ar fi fost trasă cu rigla. În familia Willei toți o aveau în V, la fel și progeniturile ei.

– Punga aia cu ace pare plină, spuse ea. O să-i cer una nouă lui Jane. Dacă aduce, se pare că nu trebuie să plătim pentru ea.

Pe Willa, binefacerile concrete ale programului Medicaid o lăsau în continuare perplexă, asta în timp ce Nick tot nu avea habar că beneficiază de ele. Când îi turna lui Jane vorbăria lui goală despre escrocii din sistemul de ajutor social, își ținea cu toții respirația.

Tig privi punga încruntată.

– *Detest* chestia asta. Să arunci seringi în fiecare zi, auzi tu.

– E-n regulă, scumpo.

– Cum să nu, mamă. E pe naiba. Undeva tot se adună. Nu *dispar* pur și simplu când părăsesc casa asta într-un container cu deșeuri de risc.

– Știu. Dar îmi închipui că sunt anumite lucruri pe care n-are niciun sens să le reciclezi.

– Acele pot fi sterilizate și refolosite. Chiar se poate.

Willa nu era în poziția de a se contrazice cu Tig, care făcea majoritatea lucrurilor de nefăcut. Schimba scutece, bandaja rănile supurânde de la cioturile cangrenate.

– Spune-mi o poveste, Papu, se linguși ea, rulându-i straturi-straturi de comprese în jurul picioarelor umflate, împachetându-l ca pe o mumie de sus până jos.

– Să nu mă iei pe mine cu căcaturi de-astea, auzi? „Spune-mi o poveste, Papu." Schimbi subiectul. Am zis că vreau să merg mâine. Și tu ai să mă duci.

– Unde vrei să mergi, tata? se lumină Iano la perspectiva unei ieșiri

neanunțate.

Din răspunsul lui Nick, într-o greacă bălmăjită, Willa prinse un cuvânt care o duse la o presupunere neliniștitoare. El i-o confirmă:

– Cimitir.

– Ți-am spus că putem să mergem mâine-dimineață, spuse Tig cu răbdare. Dacă te simți destul de bine cât să stai în scaunul cu rotile. Dacă nu, va trebui să așteptăm până-n altă zi.

– De ce vrei să mergi la cimitir, tata?

– Ce dracu' să caute la cimitir un labagiu bătrân, a?

În liniștea care se așternu, Tig strecură explicația:

– Ca să-și aleagă locul de mormânt.

Privirile spasmodice făcură turul încăperii: Iano se uită la Willa; Willa la Tig, cu un mic gest din cap care însemna „Nu pot să cred că se întâmplă așa ceva"; Tig la Jorge, cu o sprânceană ridicată, în semn de „Ți-am zis eu".

– O să ne gândim, tata, spuse Iano fără rost.

Dacă se calificau pentru asistență funerară prin Medicaid, probabil că și-ar fi putut face rost de un sicriu, dar în niciun caz de un lot în cimitirul cochet din Vineland. Familia avea încă restanțe la datoria de înmormântare a lui Helene; Willa o ignora, bazându-se pe faptul că Zeke ar fi trebuit să deschidă de mult discuția cu părinții ei, dar în tot acest timp nimeni nu avea de gând să și-o asume pe Helene. Însă dificila conversație despre Nick și-o asumaseră Iano și surorile lui. Fuseseră luate decizii. Picase pe Willa să-i spună și lui Tig, după ce îl dopau pe Nick pentru noapte.

O priviră cu toții pe Willa îndeplinind ritualul morfinei: zdrobit, diluat, administrat, gesturi sobre și elaborate, ca într-o ceremonie a ceaiului. Se ocupa ea de narcoticele grele, pentru că nu voia ca Iano sau Tig să se simtă vinovați dacă ceva mergea prost. Nick primi pipeta sub limbă cu aceeași aviditate sfâșietoare cu care își apuca Dusty biberonul. Willa puse morfina la loc în ascunzătoare (după cum o sfătuise Jane, în caz că se dădea vreo spargere), pe raft, în spatele unei fotografii de familie înrămate. Iano se oferi să stea cu Nick. Tig se duse să vadă ce face bebelușul. Willa se mută cu Jorge în bucătărie.

– Nici voi n-ați mâncat. O să pregătesc ceva, spuse Willa.

Se uită lung în frigiderul dezolant: ketchup, maioneză, jumătate de bucată de brânză Cheddar. Un rest de piure de ceva, probabil cina lui Dusty. O mână de banane pentru gătit, pătate, pe care cineva le îndesase în frigider ca să le salveze tinerețea pierdută. Din cauza electricității îndoielnice, nu făceau stoc de produse perisabile, dar acum chiar arăta groaznic. Se gândi să facă brânză pe grătar, apoi zări coltucul stingher de pâine de pe blatul de bucătărie, în folia lui mototolită, cu aspect de prezervativ. Folosise toată franzela de dimineață, la sendvișuri.

– Ceva din nimic, se pare, spuse ea. Îmi pare rău, dulapul e gol. Aveam de gând să mă duc la băcănie astăzi, dar am impresia c-am tras chiulul.

Ce făcuse de fapt fusese să transfere tot salariul lui Iano în conturi ACE și Visa, contând mai departe pe Tig pentru rațiile de alimente care apăreau

mereu la ei în bucătărie. Willa observase că muncea mai puțin, dar scăpase din vedere că restaurantul aproape se închisese. Rămase pe loc, cu bucata de Cheddar în mână, prinsă în ambuscada amintirilor cu brânza guvernamentală din care trăise în anii de studenție.

– Dă-mi mie voie, spuse Jorge, dând drumul la apă într-o tigaie și aprinzând un ochi al buteliei de camping.

Willa îi admira optimismul.

– N-ar trebui să gătești, e ziua ta liberă.

El zâmbi.

– În ziua mea liberă fac ce-am eu chef și pe urmă-l mănânc.

Îi întinse Willei o răzătoare și o farfurie, ca la el acasă, cotrobăind prin dulapuri după zahăr și o pungă de mălai. Potrivi flacăra cu mâini de expert, ca și când era cel mai obișnuit lucru din lume să ai în bucătărie o butelie de camping veche de douăzeci de ani, așezată pe plita unui aragaz defunct. Pe Willa n-o deranja că ia el situația în mâini. Se minuna un pic de tânărul ăsta înalt și stăpân pe sine, cu capul de velur.

– Mulțumim că ne ajuți cu Nick, spuse ea. Adică, *mulțumim* e puțin spus.

El ridică din umăr, cu un aer puțin defensiv.

– N-am de gând s-o las pe Tig să se ocupe singură.

– Știu, dar chiar și așa. E o treabă urâtă. O mulțime de tipi ar găsi altceva mai bun de făcut în locul tău.

Îl privi cum amestecă sare, zahăr și unt în apa care începea să fiarbă.

– Asta e, spuse în cele din urmă. Am mai avut un frate, cel mai mare dintre noi. A pățit-o rău de tot, moarte cerebrală, da' nu tocmai. Frate, da' chiar oribil, era…, spuse Jorge și dădu din cap, trăgând vreo doi pumni în aer, cu furie. Nici nu-ți dai seama în ce hal poate să ajungă să depindă de tine un tip când aproape i s-a stins becu'.

Willa auzise ceva de o rudă cu handicap la Școala profesională din Vineland, dar era văr și trăia încă, de asta era sigură.

– Îmi pare rău, n-am știut de fratele tău. Un accident de mașină?

– Ceva de genul ăsta. Stare semivegetativă.

– Îmi pare rău.

Regreta că întrebase. *Ceva de genul ăsta* putea să însemne o supradoză sau o tentativă de suicid sau cine știe ce violență rușinoasă. Își mută privirea la tatuajul cu sârmă ghimpată din jurul brațului. O coroană de spini.

– Cred c-a fost foarte greu pentru familia ta.

– Cel mai rău a fost de mama. Ea și surorile mele se ocupau de tot. Am impresia că eu și José Luis găseam altceva mai bun de făcut.

– Probabil că a trecut ceva de-atunci. Tu și José Luis erați niște copilași.

– Mda.

– Tig spune că mama ta o știa pe mătușa mea. Când locuia aici.

– Mda, cred că da. Drăguță doamnă. Dreama, așa-i?

Willa încuviință. Nu se gândise niciodată ce viață avusese el în cartierul acela. Acolo crescuse, acolo pierduse un frate.

– Unde e acum? Mama ta.

– În San Juan. Cred că s-a întors ca să se vindece, după ce-a murit fratemeu.

– Pare c-a reușit.

– Ba-i place, ba nu poate să-l sufere, depinde. Are pe-acolo o mulțime de *viejos*, mătușile și unchii. Înainte ne duceam în fiecare vară, trei luni legate, îți dai seama. Mami voia să se asigure că puștii ei rămân niște *Boricuas*. Și-acuma se ține de noi tot timpul să ne ducem în vizită, dar știi și tu cum e. Mai greu când crești. Poate anul ăsta.

Tig își făcu apariția.

– Liniște totală. Toată lumea doarme.

– Și tata?

– Aproape. Pare epuizat. Ce-ați făcut voi doi acolo?

– Ne-am plimbat, atâta tot. Mult, probabil vreo zece mile.

– Mmm, *sorullos*, spuse Tig veselă.

Îi legă un șorț lui Jorge în jurul mijlocului, ca să nu-i ia foc poalele cămășii. Apoi se postă lângă el și se uită cum fierbe apa în oală, sprijinită ușor de el, ca un câine prietenos. Willa își duse sarcina la îndeplinire și rase o grămadă de brânză galbenă pe o farfurie albastră.

– Ei bine, Tig, spuse după o vreme.

– Ei bine, mamă.

Tig se întoarse spre ea.

– Uite ce e, o s-o spun și gata. Nu ne permitem un loc la cimitir. Tata a vorbit cu surorile lui. S-au înțeles altfel.

Tig încuviință din cap.

– O să-l incinerăm, așa-i?

– Pare soluția cea mai bună.

– Îmi închipuiam eu.

Își *închipuia*?

– Mătușa Athena vrea să-i trimitem cenușa înapoi la Phoenix. O să facă acolo un soi de slujbă de pomenire.

Tig cugetă îndelung.

– Poți să trimiți rămășițe umane prin poșta obișnuită?

– Nu m-am gândit atât de departe, mărturisi Willa.

– Păi, e logic. Cea mai mare parte a familiei s-a întors acolo. Unii dintre tipii care au lucrat cu el la uzină s-ar putea să mai fie prin zonă, oameni care și-l amintesc în zilele lui de glorie. Ar fi fain.

– Deci nu ești supărată?

– Sunt supărată pentru că aveai de gând să-i spui.

Tig și Jorge schimbară cea mai scurtă privire din lume, lăsându-i Willei de înțeles că discutaseră despre asta. Discutaseră despre *ea*.

– Ce, că nu putem să-i cumpărăm un mormânt? zise Willa, privindu-și fata consternată. Te-ai hotărât și tu, după douăzeci și șase de ani, să fii de partea noastră cu o minciunică nevinovată?

Tig nu se uită la ea.

– Uneori e nevoie.

– Serios. Și asta e ocazia. Ai impresia că dacă sunt onestă o să devin *eu* aia rea?

– *Onestă?* Vorbești de parcă i-ai fi pomenit vreodată că mai e în viață datorită Obamacare. Dar acum trebuie neapărat să-i spui că n-are niciun cuvânt de zis cu privire la ce-o să se întâmple cu el după ce moare. E crud.

Jorge se ținea la distanță. Amestecă gânditor mălaiul în apa clocotită, îngroșând compoziția până când deveni un aluat galben. Tig aprinse celălalt ochi al buteliei de camping și încălzi ulei într-o tigaie. Jorge luă farfuria din mâinile Willei și încorporă brânza în aluat.

– Deci ești pentru mințit, spuse Willa.

– Sunt pentru a-l lăsa pe Papu să fie fericit. N-are de unde să știe ce-o să facem noi după. Evident.

La gândul de a îndulci lucrurile pentru Nick, Willa simți că naufragiază într-o mare de resentimente. Sprintenă, Tig se răsuci și deschise frigiderul, de unde scoase bananele pentru gătit. Willa o privi cum le curăță și le feliază, încercând pentru a mia oară să înțeleagă configurația peisajului moral al fiicei sale.

– Ai dreptate, spuse ea în cele din urmă. Putem să-l mințim pe Nick și să-l lăsăm să fie fericit. Chiar dacă el e hotărât să ne facă pe toți nefericiți.

– Nu cred că ăsta-i scopul lui. Pur și simplu crede că are dreptate și că noi ne înșelăm în legătură cu tot, practic. Și nu prea i-a mai rămas timp ca să-și spună punctul de vedere.

Jorge își unse mâinile cu ulei și începu să ruleze aluatul aburind între palme, modelându-l în niște țigarete grăsane. Willa își aminti, de pe vremea când ea însăși lucra într-un restaurant, ce mâini de azbest avea un bucătar experimentat. Dacă îți antrenai toleranța puțin câte puțin, puteai să-ți păcălești creierul să ignore semnalele pericolului. Între timp, Tig dădea drumul feliilor de banană în uleiul încins și le pescuia cu o furculiță pe măsură ce se înmuiau. Când termină seria, Jorge folosi aceeași tigaie ca să-și prăjească țigaretele de mălai. Willa se simțea ca un voyeur. Camaraderia eficientă a vieții lor de la restaurant părea la fel de intimă ca o căsătorie.

– Amândoi sunteți foarte buni cu Nick, chiar și când spune lucruri dezgustătoare. Sincer, eu una nu pot. Cred că nu pricep de ce-ar trebui să-l lăsăm să scape ușor.

– Ți se pare că scapă ușor? spuse Tig fără să se întoarcă.

Stătea pe vârfuri, proptindu-se într-o farfurie ca s-o preseze peste feliile de banană înmuiate. Când o ridică, toate erau turtite și aveau formă de floricele. În fascinația ei, Willa era distrasă de la problema Nick.

– Nu. Ai dreptate. A mâncat și a băut și a înjurat până când și-a făcut viața un iad. Și totuși. Nu te ucide răutatea asta a lui? „Fasolaru' de prieten" și tot restul? Îmi pare rău, Jorge. Simt că trebuie să-mi cer iertare pentru fiecare minut pe care îl petreci în casa noastră.

El ridică din umeri.

– Doar nu mi-o spui tu. Și tu auzi, n-ai încotro.

Îi întinse o farfurie cu frigănele de porumb, aurii.

– Ai grijă, sunt fierbinți.

Willa luă o mușcătură și o ținu între dinții din față până se răci destul cât să poată s-o guste: crocantă la exterior, cu miezul dulce și fondant. Scoase un sunet apreciativ, cu gura plină.

– Delicioase, așa-i? spuse Tig. Trebuie să le înmoi în maioneză cu usturoi.

Ascultătoare, Willa scoase maioneza și găsi și niște usturoi pe care îl curăță și-l tăie cubulețe, întrebându-se ce alte minuni aveau să mai facă copiii ăștia dintr-o cămară goală. Pentru prima oară în prezența lui Jorge, Willa se gândi la Toto, cea dintâi mare iubire a fiicei sale, întrebându-se dacă îi mai era dor de el. Dacă Jorge trăia în umbra lui sau dacă îl eclipsa puțin câte puțin. Evident, Aristotel ăsta fusese un soi de geniu: inginerie, chimie, mecanică auto. Dar poate că nici nu era un salt așa de mare de acolo și până la mecanic auto, bucătar talentat și schimbător de scutece agreabil. Willa avea o slăbiciune pentru poeți și visători, dar era clar că fiicei ei îi plăceau bărbații practici.

Jorge termină cu frigănelele și se apucă să prăjească din nou bananele turtite ale lui Tig, cufundându-le în apă înainte să le dea drumul în uleiul încins. Sfârâiau violent. Willa își făcea griji pentru ochii lui, dar Jorge era neînfricat. Și înalt.

– Apreciez ce spui despre Nick, dar e greu de împăcat cu felul în care ne corectezi mereu pe mine și pe tata, spuse Willa, știind că trebuie s-o lase să iasă și pe-asta. Și pe Zeke, Dumnezeule. Voi doi vă certați încontinuu din ziua în care ați învățat să vorbiți.

– Papu nu mai e responsabil de nimic. N-o să mai trăiască nici măcar cât să mai voteze o dată. Zeke, în schimb, o s-o mai ducă probabil tot cam cât mine. El e o problemă foarte mare.

– Bun, dar cred că regula mea când mă cert e aceeași ca atunci când fac curat. Începi cu mizeria cea mai mare și de acolo treci la dezordinea mai puțin deranjantă. Nick e mizeria cea mai mare, asta n-ai cum s-o negi.

– Mamă, ești jurnalistă. Simți că ai sarcina asta divină de a-i corecta pe oameni.

– Și tu nu? Ca om de știință?

– Nu sunt om de știință. Sunt bucătar de linie.

– Atunci nici eu nu sunt jurnalistă. Sunt un nimic.

Willa îl privi pe Jorge punându-i în gură lui Tig una dintre feliile de banană prăjite de două ori, în timp ce ea își întindea fața spre el ca un pui de pasăre. Ținu bucățica între dinți și suflă ca s-o răcorească, exact cum făcuse și Willa cu un minut în urmă. Lui Iano i se părea întotdeauna uimitor cum ea și Tig puteau să ia în gură lucruri prea fierbinți ca să le țină în mână. Observa toate aspectele astea mărunte care le făceau să fie de-un fel, sau cam așa ceva. Avea el o expresie grecească despre fiicele care n-au cum să scape de mamele lor.

– *Gândești* ca un om de știință, insistă Willa, întinzându-i ceașca cu maioneză usturoiată.

Tig mestecă și înghiți, făcând semn din cap spre frigănelele de porumb.

– Maioneza e pentru *sorullos*. Astea sunt *tostones*, le mănânci cu sare.

Agită viguros o solniță peste farfuria cu banane, apoi i-o oferi Willei. *Tostones* erau un miracol. Ca chipsurile calde din cartofi dulci, doar că mai bune.

– Cât despre corectatul oamenilor, spuse Willa, nu cred că noi două suntem așa de diferite. Zic și eu.

Willa surprinse o urmă de zâmbet la Jorge și-l adoră.

– Să gândești ca un om de știință, insistă Tig, nu presupune decât să încerci să înțelegi ce înseamnă de fapt „corect".

– Și s-o consemnezi.

– Poate. Dar oamenii trebuie să se convingă fiecare în felul lui, mamă. Doar când sunt pregătiți. Majoritatea mor înainte.

– Sună optimist, spuse Willa.

Jorge stinse ochiul buteliei și conversația se sfârși. Stăteau acolo, în bucătărie, ospătându-se cu ceva făcut din nimic. Willa își dădu seama că lui Tig *chiar* putea să i se pară optimist faptul că masele amăgite mureau cu iluziile intacte. Din punctul ei de vedere, ăsta ar fi fost un pronostic fericit.

***

Săptămâni în șir, Nick a fost între viață și moarte. Organele i se luau la întrecere care să intre ultimul în agonia unui corp ajuns la capătul puterilor: inimă, plămâni, rinichi, vase de sânge, creier, pancreas. Orice tratament menit să-l stimuleze pe unul fura de la altul, așa explica Jane. Medicamentele care îi diminuau presiunea asupra cordului hipertrofiat, de exemplu, îi făceau rinichii praf și viceversa. Stors de acest conflict interior, Nick alunecase într-un lung somn crepuscular, cu buzele într-o permanentă nuanță albăstrie, de parcă ar fi ațipit mâncând coacăze. Conversațiile din camera bolnavului se rărira tot mai mult pe măsură ce familia afla despre lucruri precum horcăitul morții (Willa crezuse că era o invenție a romanelor gotice) sau telefoanele pe care trebuiau să le dea imediat ce Nick ar fi murit. Ironic, dar o excursie la cimitir era ultimul lucru la care s-ar fi gândit oricare dintre ei. Însă la începutul lui martie, pacientul își recăpătă cunoștința pentru un ultim heirup. Li se spusese să se aștepte la așa ceva: era darul evolutiv al unui ultim val de adrenalină pentru un corp asediat, care să-i alimenteze fuga din calea pericolului. În cazul lui Nick, „fuga" se traducea prin cerința de a avea radioul pornit la orice oră din zi și din noapte și de a pleca în căutări imobiliare prin cimitir.

În ziua răcoroasă, limpede și fără vânt în care ieșirea păru posibilă, Iano avea cursuri de dimineața până seara, iar Jorge lucra de urgență la revizia generală a unui sistem de transmisie, așa că porniră în grup de patru: Tig și Willa, Dusty și Nick. În ora cât dură să-l îmbrace pe Nick, să-l oxigeneze cum trebuie și să-l așeze în cărucior, ridicându-i pe rând picioarele umflate, Willa

își dori să se poată înarma cu aceeași răbdare pe care o avea cu Dusty. La urma urmei, Nick nu era decât o altă ființă umană în cărucior, împachetată în scutece și lipsită de apărare, așa că-i merita compasiunea. Deci, fără certuri astăzi. Hotărârea n-o ținu mai departe de capătul aleii.

Chiar și cu mintea începătoșată, Nick tot pricepuse că eroul lui politic era pe val, câștigând alegeri preliminare cu repeziciunea cu care înghit flăcările o casă. Îi plăcea să explice câtă dreptate are pe marginea unui subiect pe care Willa deja nu mai era în stare să-l evite numai dându-și ochii peste cap.

– Nick, uite ce e, o să-ți spun o chestie. Tipul ăsta nu face nimic, doar ține coada sus că el e cel mai tare din parcare. Se umflă-n pene că poate să împuște oameni la drumul mare, pentru Dumnezeu.

– *Mamă*, spuse Tig.

– Poate-ar trebui. La o grămă' de nemernici le-ar face bine.

– Zău așa. Numai că și-ar murdări mâinile. O zi din viața lui n-a făcut ceva ce tu ai numi muncă. Nu înțeleg de ce-l respecți.

– Îl respect… mă respectă, spuse Nick amețit. Mănânc ce vrea mușchiu' meu, conduc ditai nenorocita de mașină și zic ce-mi arde mie să zic… ciori și bulangii ce-s ei… port ditai ceasu' de aur dac-am chef, futu-i să-i fut. Să nu vină să-mi spună mie găozarii de liberali… rușine să iau ce-i al meu.

Treizeci de ani trăise cu impresia că socrul ei nu are filtre. Uite că se putea și mai rău.

– Mai greu cu ceasul de aur. Dar las-o baltă.

– Cur pictat ce-i el… nu vrea el s-o ducem bine. Ajutor social la toate gunoaiele, numa' omu' muncii jos… Fasolarii, toată lumea, numa' cine-a muncit nu. E așa sau nu?

Willa înțelese că nu era nicio luptă dreaptă de purtat. Tăcu vreun minut. După care Nick izbucni din nou.

– Nemernicu'… născut în Africa, ploșnița… Nimic n-ar face pentru noi.

– Sper că nu te referi la președinte, nu-i așa?

– *Mamă.*

– Nu vrea un tip ca mine… viață bună.

– De ce-ar vrea să te tragă înapoi, Nick?

– Motive… *An-tan-te-dize-mane-pe*… e băgat la jucărie cu ăi' de teapa lui. Să le facă burta mare numa' la ăia.

Probabil că Tig observase fumul care îi ieșea Willei pe urechi.

– Mamă, hai să facem schimb. Ia tu căruciorul lui Dusty. Îl împing eu pe Papu.

Willa acceptă cu bucurie. Nu prea știa cum o să se descurce Tig cu cineva de patru ori mai greu decât ea, cert e că se descurca. Puternica de ea. Avea nevoie de ajutorul Willei numai la borduri, ca să-l ridice și să-l coboare, răstimp în care ochii îi scăpărau de avertismente. Ascultătoare, Willa păstră tăcerea. În geaca la mâna a doua, de un portocaliu-aprins, cu un fular roșu de lână legat în jurul dreadurilor, Tig arăta ca un semnalizator rutier. Dusty, înfofolit în păturile lui, privea solemn afară, la ziua rece și senină. Willa o luase

adesea pe drumul acela când o plimba pe Dixie, dar trecuse ceva de atunci. Astăzi, uriașii copaci desfrunziți care mărgineau Park Avenue păreau vii într-un fel în care nu mai fuseseră de luni întregi, simțind probabil o mișcare anume a sevei în inimile lor.

În cimitir era zero trafic. Trecură de dubla arcadă gotică de piatră și de intrarea pietonilor, ținând drept drumul pavat. Era prima vizită a lui Nick și părea în alertă, atent la posibilități, arătând cu degetul zone care i se păreau lui vacante, unde pietrele funerare mai discrete zăceau în iarba ucisă de iarnă. Era cimitirul de la începuturile Vinelandului, cu monumente împodobite de secol nouăsprezece și cu unii dintre cei mai mari copaci pe care îi văzuse Willa vreodată. Landis însuși trebuia să fie pe undeva pe acolo. Se gândi că de-atunci încoace pământul trebuie să se fi umplut până sus, de unde și nevoia de noi cimitire, care se deschiseseră la periferie dimpreună cu mallurile.

Nici măcar aici Nick nu avea de gând să se îmblânzească. Cimitirul se dovedi la fel de segregat pe criterii etnice ca și restul lumii, iar dincolo de retinele lui deteriorate părea să funcționeze încă un puternic radar rasial. Nu-l interesau absolut deloc ghetourile italienilor sau pietrele de mormânt ale hispanicilor. Willa observă că mimica posacă a lui Dusty trădează tot mai mult disconfort și își făcu griji că subestimase frigul. Tig i-o luă înainte, lăsând în urma ei dâra bâiguielilor incomprehensibile ale lui Nick, ca o emisie de gaze puturoase. Când Dusty începu să plângă, Willa strigă după ea.

– Hei, Tig? I s-a făcut frig. Ce zici, să mă-ntorc?

Tig îi făcu semn spre o micuță capelă din mijlocul terenului.

– Poți să-l duci acolo. Ziua e deschis de obicei.

Willa fu ușurată când găsi ușa descuiată. Adună harnașamentul cu tot cu Dusty, lăsă căruciorul la intrare și se grăbi înăuntru. Era un spațiu mic, învăluit într-o lumină slabă, cu strane simple și vitralii acoperite aproape în întregime cu bandă adezivă și carton. Pereții de ipsos aveau pete de igrasie. Undeva aproape de ușă, un afiș implora donații pentru repararea stricăciunilor provocate de Uraganul Sandy. Willa își acceptă obișnuitul loc din față la spectacolul prăbușirii civilizației.

Dar dispoziția lui Dusty se îmbunătăți de îndată ce se așezară într-o strană. Avea șapte luni și începea să se țină drept. Se opintea să se ridice ținându-se de degetele ei, voia să-i stea copăcel în poală, să arunce o privire în jur. Se gândi la înmormântarea lui Helene, ultima dată când fuseseră într-o biserică, și se simți vinovată pentru cât de tare se îndepărtase mama lui de toate gândurile lor. Zeke era singurul care ar fi putut s-o țină vie în conștiința fiului său pe măsură ce creștea, recunoscând frânturi din ea în înfățișarea și în gesturile lui. Dar poate că Zeke n-avea să fie niciodată în stare de așa ceva. În oscioarele copilului, calciul se amesteca cu *lipsa mamei*, iar în toate lunile de când plângea, ei înțeleseseră că o ființă umană are nevoie să plângă în brațele cuiva. Cugetând la imensitatea pierderii lui Dusty, Willa îi duse mânuțele la buze, ca să-i ia temperatura. Părea bună. Își lipi obrazul de fețișoara rece, susurându-i la ureche în timp ce-l încălzea. „Totu-i bine", spuse iar și iar și iar, incantația

amăgitoare a mamelor.

***

– Cacealma globală. Păcălicii dracu'…

Willa se apropia și-l auzea tot mai tare cum își scuipă rahaturile mormăite. Stătuse în capelă mai mult decât era nevoie, sperând că Nick se va hotărî în sfârșit la un loc de veci și că vor putea să încheie pe ziua respectivă. Împingea căruciorul spre ei, căutând indicii pe chipul lui Tig.

– Ai găsit vreun loc bun, Nick? întrebă Willa senină. Arată-mi unde, ca să știu ce să întreb când o să mă duc la recepție.

Tig făcu ochii mari la ea, semn că-și dădea silința un pic cam prea mult.

– Sub copacii ăi' mari… Cu Metaxa, Christopoulos, Papadopoulos, tot blestematu' de cartier. Beau și io un ouzo cu fârtații.

– Minunat. Divizia grecească.

Willa parcă-i vedea: toată banda adunată, într-o viață de apoi eliberată de orice cicăleală, în care soții erau liberi să se îndoape, să pupe paharul și să se afume ca desfrânații.

– I-am spus la… mătușă-ta Jemima că aicea-i frig. Nu m-a… Auzi la ei, măgarii, cică se-ncălzește. Chinezoii cu escrocii lor cu tot, numa' căcaturi.

– Hai să facem schimb, spuse Willa, dându-i lui Tig căruciorul și orientându-l pe Nick spre ieșire.

– Fiica mea, spuse ea tare, a studiat știința atmosferică. Fizică serioasă. Știai?

El mormăi.

– Oamenii de știință măsoară temperatura în toată lumea. Cu termometre. Nu c-aș fi eu vreo expertă, dar măcar atâta lucru știu – temperaturile cresc încontinuu. Avem uragane unde n-au existat niciodată, mai puternice ca niciodată. Ca ăla care-a smuls ferestrele de la capela de-acolo. Mie, una, mi se pare cam pe bune.

– Multe motive, altele…

– Bine. Cum zici tu. Numai *te rog să taci din gură*, îl imploră Willa, și vorbea serios. *Las-o moartă.*

– Rotație… Pământul a derapat un pic, poate.

Willa îi aruncă lui Tig o privire cu coada ochiului. Se aștepta la un rânjet, dar în locul lui descoperi ceva ce aducea cu durerea fizică. Sigur, nu era nimic de râs în a te uita la un om care se strofoacă în asemenea hal să facă o afirmație lucidă despre lumea lui veșnic ilogică.

– Sau chestia ailaltă… tipu' de la radio… peștii. Toți grămadă într-o parte a… oceanului. Stârnește uraganele.

Willa dădu din compasiune într-un hohot de râs.

– Hai, mai *dă-o-ncolo*.

– Dovedit științific, o asigură Nick.

– Bine, Nick, cum zici tu. Poate că-i o orgie de pești. Poate că Pământul a alunecat de pe axă. Sau cine știe, poate c-am ars chestii care au umplut aerul de

carbon. Dumnezeule Atotputernic. Tu ești ăla cu reacțiile chimice. Când arzi petrol, unde se duce carbonul?

Nick nu avu nicio reacție.

– În cer, poate?

– Alte lucruri… oamenii. Cred asta, cred ailaltă… o grămă' de lucruri. N-ai de un' să știi cine are dreptate. N-ai de unde.

– Ba da, Papu, ai de unde, se iți Tig dintr-odată. E o regulă. Se cheamă briciul lui Occam.

– Ce?

Nick își răsuci gâtul ca să se uite la Tig, dintr-odată ochi și urechi. Willa simți cum se înverzește de invidie. Asta se întâmpla când îți alegeai bătăliile.

– Când ai mai multe explicații pentru un lucru, spuse Tig tare și rar, ca o profesoară în fața unor copii cu deficiențe de auz, inclusiv explicații supranaturale și voodoo, trebuie s-o alegi pe cea mai simplă. Te uiți *doar* la dovezi, nimic mai mult, apoi mergi pe simplu.

Nick scutură din cap.

– Nea… nu pricep.

– Ba pricepi. Uite, să zicem că ne uităm la un cal alb pe o pajiște. Tu spui: Tig, poate e o hologramă proiectată de extratereștri. Poate-i o zebră și cineva a vopsit-o-n alb. Briciul lui Occam spune: ce căcat, e un cal.

– Cine-i Occam ăsta? Fasolar de-ai tăi?

– Pentru Dumnezeu, Nick. Are un singur prieten și-l cheamă Jorge. Hai, poți să spui și tu: *HOR-HE*.

Nick părea să fi ațipit la loc. Ceea ce n-o opri pe Willa.

– Jorge face pentru tine lucruri pe care eu n-o să le cer *niciodată* de la copiii mei. Și ca să știi, ne-a ținut mașina în funcțiune toată iarna. Când ai avut atacul, te-a dus la UPU, vorbi Willa, strângând atât de tare mânerele căruciorului, încât le-ar fi zdrobit să fi fost oase bătrâne. Tu-ți dai seama c-ai să-ți dai și ultima suflare negru de ură? Ură față de tot ce te ține în viață. Jorge, Jane, oxigen. Butonul de dozaj. Plasturii cu nicotină. *Obamacare*.

– Cățea smintită ce… ești.

Willa se opri și își aruncă mâinile în aer.

– Bine, asta e. Sunt o cățea smintită și-o să te las aici. Aici, în mijlocul drumului, m-auzi? Ei, drăcia dracului!

Tig o privi lung. Willa îi întoarse privirea.

– Mamă. Nu-i nevoie să-l omori *tu*.

Tig își luă o figură exagerat de zâmbitoare.

Dură o milisecundă. Acolo, în plină stradă, Willa întrezări lumea prin ochii fiicei sale: dispreț global pentru cumpătare și educație, revendicarea feroce a tuturor formelor de consum. Lumea era plină de oameni ca Nick. Toți cablați la autodistrugere.

– Uau. Ai dreptate. Poate și singur, nu-i așa?

Tig împinse mai departe, îngânându-i lui Dusty un cântecel de leagăn. „Scrum, scrum, scrum, toată lumea cade."[61] Willa apucă fotoliul și-i urmă,

ascultând cântecul tainic despre Papu și ziua de pe urmă.

14
Ziua de pe urmă

– Un împușcat! Pe Landis Avenue.

Era domnul Goby, îngrijitorul, la ușa biroului lui Cutler. Primul gând al lui Thatcher fu să se bucure de întrerupere. Avea să-l regrete mulți ani.

Cutler sări de pe canapeaua dungată cu palma desfăcută în aer, ca și când s-ar fi predat. Vasalii lui rămaseră așezați, într-o tăcere încremenită: Oratorie, Limbi Clasice, Franceză, Contabilitate, chemați acolo pentru că erau întotdeauna de acord cu Cutler. Și Thatcher, care n-ar fi fost nici în ruptul capului.

– A fost chemată poliția? întrebă Thatcher. Sau un medic?

Goby stătea cu falca picată și cu ochii urduroși, uitându-se lung la mica adunare de profesori așezați pe mobila fandosită. Thatcher solicitase întâlnirea ca să discute despre o eventuală încheiere timpurie a trimestrului de primăvară, fiindcă erau atâtea familii care aveau nevoie de fiii lor ca să pregătească terenurile pentru însămânțare. Aprilie era timpul pentru așa ceva. Era descurajat: își pierdea elevii unul câte unul, până și pe Giovanna Persichetti, reținută acasă ca să aibă grijă de o surioară care căzuse într-un ciubăr pentru rufe plin cu apă clocotită. Astfel de realități nu însemnau nimic pentru Cutler. Era de neînduplecat: sau îi ținea pe toți până în iunie, sau îi trecea la catastif ca pe niște haimanale chiulangii ce erau.

– Vorbește, omule, îl încolți Thatcher pe bietul Goby. E vreun rănit?

– Cică Landis.

– Landis, rănit! Cerule! păli Cutler.

Goby mai clipi de câteva ori.

– Cică Landis a împușcat un om.

– O! spuse Cutler, așezându-se încet. Înseamnă că trebuie să fi avut un motiv bun.

Domnișoara Hirstberger încuviință din cap, urmată de Oratorie și de Contabilitate.

– Mă duc să văd despre ce e vorba, spuse Thatcher, bucuros că are un motiv să plece.

Venise momentul să-și regleze conturile – Cutler îi cerea să se lepede de darwinism, altfel n-avea să găsească nicio scrisoare în cutia poștală pe 1 aprilie, dată la care expirau contractele încheiate în trimestrul din toamnă. Cutler îl acuza că se autoizolează cu încăpățânare. Întâlnirea litigioasă din această dimineață nu făcea decât s-o demonstreze.

Odată ajuns în stradă, își dădu seama că ar fi trebuit să-i ceară mai multe detalii lui Goby. Dar auzi strigăte înainte să ajungă la colț pe Landis Avenue,

iar de acolo nimeni n-ar fi avut cum să rateze agitația din fața birourilor de presă. Thatcher se gândi cu o satisfacție răutăcioasă la prietenul lui, Carruth, care, dacă Landis era într-adevăr vinovat de crimă, tocmai pusese gheara pe o grămadă de titluri strașnice.

Își croi cale printr-o mulțime de trăsuri oprite și cai nărăvași, traficul blocat al unei dimineți de vineri. Vânzătorii de ziare încremeniseră uluiți, eclipsați preț de o clipă, printre doamne garnisite cu blănuri, cu brațele pline de copii și cumpărături. Thatcher se dădu un pas înapoi, ca să-i lase să treacă pe doi băieți care cărau o bucată mare de geam și care, distrași de vreo livrare, își făceau loc cu chiu, cu vai prin mulțime. Polly avea să regrete amarnic c-a pierdut așa ceva. Sigur era și Carruth pe-acolo, invizibil deocamdată, deși Thatcher era aproape sigur că-l recunoscuse pe tipograful lui, Hank Wilbur, care li se alăturase odată la un pahar. Bietul Hank – dacă chiar era Hank – părea cuprins de o cumplită frământare, după cum își răsucea șapca cu amândouă mâinile și scutura din cap, înconjurat de o mulțime de jandarmi. Thatcher nu mai văzuse niciodată în Vineland atâția nasturi de alamă și atâtea calote rotunde, toate cu privirile ațintite la amărâtul de Hank. O victimă era încărcată într-un car; prin mulțime, Thatcher zări niște bărbați care înclinau o targă lungă, ca s-o facă să intre în faeton. Vizitiul dădu bice cailor și porni în josul bulevardului. Acuzatul nu se zărea nicăieri. Sigur se înșelase Goby. Dar era greu de găsit un alt motiv pentru care maestrul de manej să fi lipsit de la un circ așa grozav.

Thatcher nu văzu pe nimeni care să aibă nevoie urgentă de ajutor. Putea la fel de bine să citească povestea mâine, în *The Independent*. Sau să se ducă acasă, ca să audă versiunea lui Rose și a Aureliei, probabil deja bine stabilită și cât se poate de favorabilă inculpatului, dacă era Landis. *Înseamnă că trebuie să fi avut un motiv bun*, astea fuseseră primele cuvinte ale lui Cutler. Privi peste drum, spre nord, căutându-și o ieșire. Se opri ca să lase să treacă o cabrioletă extravagantă, care se întâmpla să fie a familiei Dunwiddie – *una* dintre cabrioletele lor extravagante, după cum l-ar fi corectat Polly –, ducându-i pe Leverett în cizmele lui ascuțite și pe molâul și grasul de taică-său. Thatcher își duse mâna la pălărie, dar cei doi Dunwiddie nu-l zăriră, după obiceiul oamenilor de felul lor. Parpian și bumbăcăriță, două nume botanice care i se păreau atât de potrivite, încât i le spusese și lui Rose. Ea se înfuriase. Era încredințată că-i invidiază pe prietenii ei pentru bani și poziție, când de fapt tocmai slugărnicia lor față de asemenea lucruri era cea care îl făcea să-și piardă interesul. Thatcher nu avea regrete pentru o antipatie reciprocă. Fiecare oră petrecută de Rose cu familia Dunwiddie era un timp peste puterea de înțelegere a soțului ei. Orele astea deveneau tot mai multe.

Trăsura trecu și el se trezi față-n față cu fata în casă a lui Mary, lumânărica zburlită. Selma. Traversă spre el, cu un coș legănându-i-se în mâna dreaptă și cu stânga ținându-se strâns de Willis Chester. Dintre toți oamenii, tocmai micuțul Willis, fostul lui elev, o ducea pe Selma de mână pe Landis Avenue. Ea îl zări prima pe Thatcher și-i dădu drumul lui Willis, sau mai degrabă se smuci din strânsoare, plecând ochii și îmbujorându-se puternic în timp ce făcu o

reverență:

– Domnule Greenwood.

– Domnu' Greenwood! îi făcu ecou Willis. Nu s'teți la școală!

– Nici tu, Willis. Ți-am simțit lipsa de la sărbători încoace.

– Nu, domnu', am șters-o. Mi-am găsit o slujbă ca lumea la brutăria lu' Keeley.

– Chiar așa?

– Da, domnu'. Le trebuia o mână de-ajutor cu prăjiturile de sărbători și după ce s-a dus și Crăciunu' m-au ținut, nu mi-au mai dat drumu'.

– Înseamnă că faci treabă bună.

Willis roși cu mândria unui bărbat bine plătit și o revendică hotărât pe Selma, luând-o iar de mână. Lui Thatcher i se părea că nu vede bine perechea din fața lui: Willis, Selma. Doi copii. Willis era numai cu o idee mai înalt decât Selma, iar Selma însăși abia dacă era mai înaltă decât o tufă strășnică de bujori.

– Ce mai faci, Selma? Ești tranșantă în privința prăjiturilor, din câte-mi amintesc. Cred că tu și Willis aveți conversații însuflețite.

În loc de răspuns, Selma se făcu aproape mov la față. Thatcher o căută din priviri pe Mary, deși știa el ce știa. Slujnica și stăpâna erau colege în pădure, dar în oraș Selma era trimisă de una singură după comisioane. Era partea cea mai importantă a slujbei. Mai ales astăzi, când orașul ăsta nu era un loc potrivit pentru cei care nu se înțelegeau bine cu învălmășeala, așa cum numai Mary putea s-o spună.

– Plecați sau veniți de la muncă? îi întrebă pe amândoi.

– Plecăm și venim, răspunse Willis pe un ton profesional. Io am terminat. Tata mă trezește când vine din tura de noapte și io fug de le bat la ușă la toți din secția noastră care intră devreme, în primu' schimb. Mă plătește fiecare cu cinci cenți pe săptămână pentru trezit. Și-am timp s-ajung și la Keeley pân' se crapă de ziuă, să fac pâinea. Deci acu' vedeți c-am terminat. Selma mai are un drum de făcut. Ne-ntâlnim la jumate.

– Uneori, clarifică ea.

– Io și cu Selma ne căsătorim, adăugă Willis.

– Zău așa! Dar câți ani aveți voi?

– Cinșpe, spuseră amândoi deodată, neconvingător. Domnule Greenwood, adăugă Selma. Doamna Treat nu știe. Puteți să nu-i spuneți, vă rog?

Blondușul de Willis, pe care Thatcher își dorise să-l hrănească la ieșirea din clasă ca pe un câine de pripas, era acum deșteptător[62] în cartierul lui și le bătea oamenilor în fereastră, pe întuneric, ca să-i bage la timp în tura de la moară. La făcut pâinea cea de toate zilele. Acum, cu căsătoria înainte. Până și cea mai plăpândă sămânță putea să devină copac.

– N-o să-i pomenesc doamnei Treat de logodna ta, spuse Thatcher, știind că de fapt o va face.

Selma și Willis păreau să aștepte permisiunea de a pleca. În minutul cât stătuseră de vorbă, mulțimea se făcuse chiar mai mare și mai gălăgioasă. Aproape se despărțiseră, când se gândi să întrebe:

– Știți cumva dacă a fost cineva împușcat?

– Da, domnu', spuse Willis. A fost căpitanu' Landis cu domnu' Carruth.

– Doamne, Dumnezeule. Asta e cu neputință.

Pe Thatcher aproape că-l lăsară genunchii. Agitatorul irepresibil.

– Carruth l-a *împușcat*?

– Nu, domnu'. Landis l-a-mpușcat pe Carruth.

– Nu, spuse Thatcher.

Încă încerca să-și șteargă din minte o imagine cu prietenul lui ridicându-se din mulțimea de la Plum Hall, agitând un pistol în aer și împușcându-l de moarte pe Landis. Nu se petrecuse așa ceva, firește. Însă reciproca era de neînțeles.

– Ba da, insistă Willis. A văzut Hank Wilbur. Landis a dat buzna pe ușă și l-a-mpușcat direct.

– De unde știi tu?

Thatcher abia sufla.

– Da' eram chiar acolo! O așteptam pe Selma să iasă de la mercerie și uite că vine Hank în jos pe scări și urlă și strigă „Ajutor! L-a-mpușcat!" și tot așa. Uite-l și-acuma cu polițiștii, tot acolo e. Uitați, domnu'. A văzut și Frank Ladd.

– Vrei să-mi spui că Landis și Carruth s-au încăierat? Astăzi, aici?

– Nu, domnu'. Carruth n-avea nicio treabă cu el, da' Landis l-a-mpușcat în ceafă.

Willis era așa de convins de mărturia lui, încât părea mai înalt. Thatcher clătina tâmp din cap.

– E cu neputință.

– Din cauza la o treabă care-a apărut în ziaru' de ieri, cică. Zice că nevasta căpitanului e țicnită. Căpitanu' n-a putut să sufere, cică.

Thatcher citise articolul în *The Independent*, o comicărie despre un bărbat care îi dădea soției sale un pistol ca să se apere, iar femeia trăgea în veselă. Obișnuitele aiureli satirice ale lui Carruth. Niciun nume pomenit. Niciun motiv pentru o crimă infamă.

– Unde? întrebă el.

– În ceafă, așa zice Frank.

Willis se frecă în dosul tărtăcuței.

– Nu. Unde s-a întâmplat, asta te întreb. Dacă zici că Landis l-a împușcat pe Carruth, unde a fost asta?

– În birou' ziarului. Landis intră și întreabă: „Unde-i Carruth?" Intră-n camera cu tiparnița și una-două, *bang!*. Landis iese urlând: „L-am omorât, n-am avut încotro! Vai, sărmana de nevastă-mea."

Era imposibil. Conducătorii nu se purtau așa. Thatcher se străduia să formuleze o întrebare, numai că Willis părea cât se poate de dornic să-și ia aleasa și să fugă amândoi departe de facerea asta omenească.

– Stai, Willis. Unde sunt acum?

– Landis a șters-o, așa cică. Cre' c-ajunge drept la pușcărie.

– Și Carruth?

Willis ridică din umeri și înălță ochii spre cer.

***

Dar nu era în cer. Nu tocmai. Toate ziarele de pe Coasta de Est aveau câte o relatare a împușcăturii în edițiile de sâmbătă sau de duminică, mai puțin *The Independent*, ziarul lui Carruth, care tăcuse, după cum era de așteptat. *Vineland Weekly* informa că, după nefericita întâmplare, Carruth se odihnea liniștit la el acasă, fără vreo afecțiune gravă.

– Pentru Dumnezeu! A încasat un glonț de cinșpe grame-n creier! strigă Thatcher.

Rose se chirci, Aurelia lăsă jos ceașca de ceai și se holbă la el. Polly îi privea prudentă de pe canapea, ținând în poală o farfurie cu carne și sos. Acum luau mesele în salon, pentru că în sufragerie căzuse tavanul. În toiul acestei prăbușiri, grija cea mai mare a lui Rose și a Aureliei era presiunea de a formula scuze încontinuu, ca să-i descurajeze pe noii prieteni Dunwiddie să le viziteze acasă.

Eagle din Brooklyn, *Sun* din New York, *Herald* și *Tribune*, *Evening Star* din Philadelphia și multe altele dedicau împușcăturii articole însemnate. Thatcher era în temă doar pentru că *Weekly* preluase fragmente din aceste surse, care toate prezentau împușcătura ca pe un act săvârșit în legitimă apărare. Da, Landis îndreptase pistolul asupra unui om neînarmat și îl împușcase în ceafă. Dar bărbatul cu pistolul era scos din minți. Soția lui era fragilă, iar acuzațiile pe care trădătorul de ziarist i le aducea soțului ei o împinseseră pe doamnă în pragul nebuniei.

– „În timpurile moderne", citi Aurelia tare, luându-și o voce regală și ținând ziarul la un braț distanță, ca să distingă literele, „oamenii bogați și de succes trebuie să îndure invidia și ranchiuna celor mai puțin harnici decât ei. Cumplitele lor calomnii îi urmăresc pe acești bărbați ideali ai societății noastre până în casele lor. E de neîngăduit ca așa ceva să continue".

– Citați din ziarul criminalului. Sunteți conștientă, da?

– Thatcher! țipă Aurelia, lăsând ziarul să-i cadă în poală. Căpitanul Landis nu e *criminal*.

– Sunt sigur că vă rugați pentru însănătoșirea lui Carruth. Nu din bunăvoință față de un om împușcat cu sânge-rece, ci ca să fie scutit Landis de titlul de criminal.

– Te porți de parcă l-ai *cunoaște* pe Carruth ăsta, îl dojeni Rose.

– Și dacă-l cunosc?

– Ei bine, nu-l cunoști. Dacă l-ai cunoaște, n-ai mai fi așa de tulburat. Te rog, stai jos, tropăi ca un cal arab.

– Să știi că n-am de gând să mă las strunit ca blestematul tău de bălțat! i-o întoarse el.

– Ei, atunci măcar mănâncă ceva, spuse ea împăciuitoare, deși deloc intimidată. Apoi adăugă: Și Marvel nu e calul *meu*, mersi.

Asta era Rose în ultima vreme. Cu cât creșteau pasiunile ecvestre, cu atât

scădea elanul de a face un copil, dimpreună cu orice altă trebuință de Thatcher, se pare. El stătea la fereastră, privind afară prin odioasele ochiuri de geam în armătură de plumb. Mary ieșise din casă. Purta un pardesiu lung și un fular îndesat, de culoarea cărămizilor. Toată iarna, în clipele libere, Selma tricotase chestia aia oribilă – Thatcher o văzuse cu prilejul frecventelor sale vizite. Un fular călduros pentru stăpâna ei, presupus act de devoțiune, avea să-i fie de ajutor când îi dădea vestea că o lasă pentru Willis Chester. Ciclul idioțeniei și al trădării pe care ființele umane îl numeau iubire începea să-și piardă puterea asupra lui Thatcher.

– Ia niște cotlet de miel, e chiar bun cu jeleul de mentă al doamnei Brindle.

Se întoarse spre Rose, care îi făcea semn înspre platoul greu așezat în echilibru precar pe etajeră, ca și când nimic n-ar fi fost nelalocul lui. Domnul s-o binecuvânteze pe doamna Brindle, care lucra mai departe în bucătăria ei de la subsol, cel din urmă adăpost neavariat din casa asta șubredă. Gracie plecase, după ce luni în șir se plânsese de frig, de umezeală și de ipsosul care se topea pretutindeni. Dar pe doamna Brindle nimic nu era în stare s-o oprească. Cu o hotărâre care părea de-a dreptul nebunească, gătea în continuare mese complete, una după alta, apoi le transporta cu conștiinciozitate până sus și le prezenta pe epavă. Numai asta știa să facă, la fel cum Aurelia nu știa decât să-și venereze căpitanul, iar Rose, să fie dezamăgită de soțul ei. Fiecare ofițer și contramaistru slujea cu loialitate pe vaporul care se ducea la fund.

– „Jurnalismul nostru e prea personal", reluă Aurelia, „și de o calitate din ce în ce mai slabă. Dacă tonul opiniei publice nu este de ajuns ca să corecteze această tendință, atunci presa trebuie să caute protecție din calea propriilor elemente nefaste prin înăsprirea legilor împotriva defăimării".

– Citiți în fiecare săptămână rubrica de bârfe locale, în același ziar. Nu le scapă niciun hambar în flăcări, niciun bețiv care se împleticește în pielea goală pe alee, niciun copil căzut în vreo fântână. Nu cumva sunt și astea cam *personale*?

Sprâncenele Aureliei luară cu asalt teritoriul bonetei de dantelă. Își reluă cititul. Polly mânca în tăcere, supusă într-un fel care-i era străin. Scila și Caribda stăteau întinși la picioarele ei, urmărind fiecare dumicat dus de la farfurie la gură. Jivinele erau vizibil tulburate de colapsul protocolului uman și distrase de proximitatea hranei.

– Leverett spune că bărbatul acela e un *demon*, i se adresă Rose lui Thatcher, în șoaptă, sugerând că are de împărtășit niște informații ceva mai întunecate. Domnul Landis tot încearcă de la o vreme să aranjeze niște afaceri în străinătate și are nevoie de mai mulți muncitori din Europa. Destui, cred, pentru fabrici noi și pentru întreprinderi agricole. Dar acum nu mai poate să-i convingă să vină.

– Aha. Și-au dat seama țăranii că-i amăgește cu promisiunile lui.

– Numai din pricina ticălosului de Carruth! Îi alungă cu relatările lui potrivnice și răuvoitoare.

Ce s-ar mai fi bucurat prietenul lui să audă ce bătaie lungă are ziarul lui,

până peste ocean. Abia asta era căderea zidurilor Ierihonului. Thatcher nu se putea împăca cu gândul că un bărbat de o asemenea forță fusese scos din joc. Nu atâta vreme cât soarele își trimitea lumina obișnuită peste lume și acel martie târziu încă făcea să se despice mugurii copacilor. Dintre toate zvonurile care inundaseră Vinelandul în săptămâna aceea, Thatcher alesese numai două pe care să le creadă: că Landis era la închisoarea Bridgestone și Carruth era încă în viață.

***

Casa n-a fost ușor de identificat. Îl găsi la muncă pe un asociat de-ai lui Carruth, în biroul de la *Independent*, sau în orice caz îl văzu prin ochiul de geam al ușii încuiate, dar băiatul nu vru să-l lase înăuntru. Nu era Hank Wilbur, ci unul mai tânăr, aplecat peste un culegar, așezând litere tipografice cu coloana lui tânără curbată ca un arc. Oricât a ciocănit și a strigat Thatcher prin geam, jurând că e prieten, nu avea nicio dovadă de arătat. Băiatul se îndreptă scurt, scutură neliniștit din cap, apoi își continuă proiectul urgent, probabil un necrolog pentru angajatorul lui. După câteva minute, zețarul se duse la ușă și trase draperia cu un aer posac, lăsându-l pe Thatcher umilit. Și de niciun folos ca prieten. Cum de arătase atât de puțină curiozitate față de căminul și familia lui Carruth? Dar poate că și Carruth obișnuia să evite astfel de discuții, din precauție, căci acum tânărul acesta era exagerat de precaut. Carruth avea dușmani, asta era sigur. Cât de înverșunați erau și cât de nerușinați, Thatcher nici nu putea să-și închipuie.

Își urmă instinctul. Salonul căsuței din cartierul italienesc în care își înecase câteva necazuri alături de prietenul său mustea acum de conversații despre Carruth, în spiritul unui priveghi prematur. Până și la această oră târzie a dimineții, bărbații din schimbul de noapte se adunau înăuntru ca să absoarbă șocul și să-și exprime compătimirea. Vorbeau despre prietenul lor ca și când ar fi fost primarul unui alt Vineland, aflat chiar după colț, unul în care muncitorii invizibili erau mai hotărâți, vorbeau cu voci mai răspicate și primeau o plată mai grasă. Îl îndrumară pe Thatcher în josul aleii, la o colibă cu un rug de trandafiri desfrunziți încolăciți în jurul ulucilor, unde un copil cu părul de culoarea turtei-dulci bătea într-o tobă de tablă pe treapta de la intrare.

– Domnul Uri Carruth e tatăl tău?

Băiatul ridică spre Thatcher niște ochi adânciți în orbite, pe care el îi recunoscu. Efectul era uimitor: ochii aceia mari și obosiți, la un copil de cel mult șase ani.

– Trebuie să întreb cine e, spuse el.

– Înțeleg. Tu ești paznicul. Foarte bună treabă. Poți să te duci în casă și să-i spui mamei că sunt bunul prieten al soțului ei, Thatcher. Sau domnul Greenwood. Profesorul.

Băiatul ezită, probabil copleșit de mulțimea variantelor. Bețișorul îi atârna moale în mână.

– Îmi închipui că nu vrei să bați la tobă înăuntru. Să nu-l doară capul pe

tata.

Ochii-lună îl scrutară.

– Tata-i dus. E aici, dar nu știe.

Băiatul dispăru, lăsându-l pe Thatcher pradă mâhnirii. *Dus.*

Îl primi înăuntru o doamnă Carruth plăcută la înfățișare. Purta un șorț uzat, iar interiorul locuinței îl izbi pe Thatcher din prima clipă. Atâta viață era trăită în acea unică încăpere care servea deopotrivă de bucătărie, salon, cameră de copii și infirmerie. Lângă putineiul cu unt, un cățel gălbui stătea cu urechile ciulite, atent la sosirea străinului. Servile, cele două gemene adolescente se învârteau în jurul patului, cu bonetele lor identice legate sub bărbie; o soră mai mică ședea prin apropiere, cu un bol și o lingură; un al doilea băiat stătea direct pe dușumea, de data asta fără tobă, doar un pic mai în vârstă decât puștiul de afară. În mijlocul acestui mic univers se afla Uri, proptit într-un soi de pat sau de șezlong, îmbrăcat în pijama de flanelă, cu partea de jos a corpului acoperită de plăpumi și cu capul atât de bandajat, încât semăna cu un maharajah. Uri însuși ar fi găsit comparația amuzantă, să fi fost acolo. Ochii îi erau largi și goi, ficși, privirea părându-i ațintită la ceva aflat dincolo de pereții colibei. Thatcher aproape că era orbit de supărare. Reuși să i se prezinte doamnei Carruth, care era mai tânără decât se așteptase. Cu un aer deopotrivă mâhnit și absent, își așeza la loc cârlionții de culoarea tomatei care îi ieșeau din bonetă, răzlețindu-i-se pe frunte.

– A spus ceva de la atac încoace?

Privirile îndoliate din jur îi spuseră lui Thatcher mai mult decât voia să știe.

– Poate să înghită un pic, spuse una dintre gemene. Trebuie să-i așezi lingura pe limbă, uite-așa.

– L-a îngrijit vreun doctor?

– N-a fost tocmai ce-ai numi *îngrijit*, spuse doamna Carruth. L-au adus pe o targă, cu niște fețe în jurul capului, și un idiot care-a spus c-o să-și revină într-o zi sau două.

– Doar atât? Niciun consult, niciun tratament?

– Nimic. Eram aici cu băieții când au venit bărbații ăia. Au dat buzna pe poartă, cu Uri legat de-o targă de parc-ar fi fost un porc gata de frigare. Gândiți-vă numai, domnule. Băieții, să fie nevoiți să vadă așa ceva. Primul lucru rău din câte știm să i se fi făcut lui tata.

Thatcher chiar se gândea, străduindu-se să pătrundă cu mintea jalea necuprinsă prin care familia asta fusese nevoită să răzbată în ultimele șapte zile. Ursul lor cel mare, hâtrul și zelotul, care pleca zi de zi de acasă cu gând să cucerească o lume mai dreaptă decât mizeria pe care o moșteniseră. În toate felurile posibile, își pierduseră singurul sprijin de nădejde.

– Pot să chem pe cineva? Aș plăti cu bucurie onorariul doctorului.

Cu bucurie, gândi el, însă în termeni practici, deloc ușor.

– Vă mulțumesc. Mulți s-au oferit s-o facă, dar…

Glasul i se stinse. Privi la soțul ei cu o tandrețe care lui Thatcher îi străpunse inima. Asta da căsnicie.

– Îmi pare rău că trebuie să întreb, dar… glonțul e încă în el?

– Încercați să ne menajați? Uitați-vă la el. Așa a ajuns vinerea trecută, doar am fiert câteva bandaje și i le-am pus la cap, atâta tot.

– Fierbeți bandajele. Ăsta e un lucru înțelept.

– Suntem oameni educați, domnule Greenwood.

– Sigur că da. N-am vrut să… Uri vorbește frumos despre copiii lui. Despre cât de mult le place să citească și să învețe.

– La fel ca tatăl lor.

– La fel ca cei care i-au crescut. Influența mamei e adeseori mai mare.

Thatcher băgase de seamă imediat că vorbea îngrijit, cu vocalele puțin cântate, ca irlandezii, și cu o gramatică mai bună decât a majorității elevilor lui. Mai puse un necaz la mulțimea pe care o avea deja – n-avea să le predea știința din toamnă acestor gemene deștepte. De fapt, n-avea să predea copiilor nimănui, deștepți sau nu.

– Îmi închipui că i s-a oprit sângerarea.

– S-a oprit la puțin timp după. Dar nici n-a ieșit altceva. Nimic care să semene cu un glonț.

– Ar trebui să i-l scoată un doctor. Ca să-i mai ia din presiunea de pe creier.

– Ei bine, doctorii. Vedeți dumneavoastră, doctorii sunt toți prieteni cu Landis. N-o să vrea nimeni să vină să-l trateze.

– Ba ar face bine să vină, spuse Thatcher cu mânie, gândindu-se la cum se răstise la Aurelia.

Un pic de bunăvoință ar fi fost în folosul lor dacă nu voiau să-și vadă prietenul spânzurat pentru crimă. Landis era în libertate, plătise el însuși cauțiunea și ieșise de la Bridgestone. Nu exista nicio acuzație împotriva lui câtă vreme Carruth zăcea în așteptare.

– Soarta lui Landis depinde acum de recuperarea soțului dumneavoastră, reuși să spună.

– Mă aștept ca doctorii să vadă o cauză pierdută și să nu vrea să se amestece.

– Nu e o cauză pierdută. O să-l aducem înapoi. N-am întâlnit în viața mea un bărbat mai puternic decât soțul dumneavoastră. E un crez. Uri Carruth pe care-l știu eu nu e omul care să se dea bătut.

O clipă îl privi lung, părând scoasă din sărite, ca o mamă cu un copil dificil. Apoi se întoarse brusc.

– O să vă fac niște ceai. Luați loc acolo, lângă prietenul dumneavoastră bun și puternic. I-ar face plăcere dac-ar vedea c-ați venit. Poate că și vede.

– Clipește, spuse una dintre gemene, aducându-i un scaun lui Thatcher. La zgomote puternice. Sigur le-aude.

– Sau ați prefera o ceașcă de supă caldă, domnule Greenwood? Într-o zi așa de rece? Oare o să se mai termine iarna asta, ce spuneți?

– Vă rog să nu vă deranjați. N-am venit ca să fiu o povară pentru familia dumneavoastră. Numai ca să vă mai scutesc de ea, dac-aș putea.

– Dac-ați putea, spuse doamna Carruth fără să-l privească, deschizând ușa cuptorului și aprinzând focul sub ceainic. Dac-ați avea vreo poțiune magică să-i dați să bea.

– Vă rog să-mi dați voie să fiu optimist, spuse Thatcher, scârbit pe dată de propriul egoism.

Luă scaunul care-i fusese așezat foarte aproape de brațul drept, lipsit de viață, al carcasei goale a prietenului său. Thatcher se întinse, fie ca să-i strângă mâna scurt, fie numai ca să i-o țină – nu știu nici el până când nu-i atinse carnea. Nu era rece, și totuși, ciudat de nesimțitoare. Fu nevoit să-i dea drumul.

– Au mai fost oameni care au provocat surprize în situații ca aceasta. Mai ales oameni ca soțul dumneavoastră.

Toți copiii îl priviră, cu chipurile trădându-le felurite îndoieli. Erau deosebiți și tulburători, cu pleoapele acelea căzute așa de bine reproduse în ochii urmașilor. Moștenirea lui Uri pe pământ aveau să fie ochii aceștia, lăsați să caute o lume mai de bun-simț decât cea pe care o primiseră. Era crud din partea lui să le dea speranțe. Dar Thatcher își dădu seama că e tot ce poate să facă.

– Nu sunt doctor, dar am lucrat mulți ani printre medici, am studiat umorile și organele. Vă rog să mă credeți când spun. Oamenii ca tatăl vostru au multe rezerve neașteptate.

15
Rezerve neașteptate

Sfârșitul sosi, neaducând însă nimic din drama de proporții la care fuseseră împinși să se aștepte. De veghe în noaptea aceea era Iano. El și Nick adormiră, dar de trezit, numai unul se trezi.

Trecuse o săptămână de atunci și Willa stătea în sufragerie, dându-i prânzul lui Dusty și ascultând șuierul astmatic care venea dinspre câinele adormit la picioarele ei, care într-adevăr s-ar fi putut califica drept „horcăit al morții", încercând să nu se uite la borcănelul rămas de la hrana bebelușului, aflat la celălalt capăt al mesei, care conținea acum o parte din cenușa lui Nick. Părea o reprezentare excesivă a tabloului *Etapele vieții*.

Afară înverzea iarba. Poate că Willa ar fi fost veselă dacă nu i-ar fi fost atât de dor de Iano. O sunase în două seri la rând, dar înconjurat de hărmălaia familiei, nu putuse să vorbească cine știe ce. Pe ea a cuprins-o nostalgia și s-a întrebat cu voce tare de câți ani nu mai dormiseră despărțiți. El i-a amintit – nu de mulți. Ultima oară, când plecase la Boston, după ce murise Helene. Willa și-a amintit cu regret că nici *ea* nu prea sunase acasă. Te simți mai singur când ești tu cel rămas pe baricade. Mai ales pe baricada asta, cu harnașamentul unui mort pândind prin preajmă. Pulsația concentratorului de oxigen, altădată puternică, tăcuse acum, iar liniștea care-i urmase o trezea încă în toiul nopții, uimind-o de fiecare dată. Centrul de îngrijire paliativă făcea aranjamente pentru recuperarea patului de spital, a scaunului cu rotile și a altor echipamente de mari dimensiuni pe care le luaseră cu împrumut, însă nu avea să ridice și acele nefolosite, canula sau tuburile, pulsoximetrul, flacoanele de medicamente, dispozitivul pentru zdrobit pastile, nimic. Bagajul bolii terminale era majoritar nereturnabil.

Iar rămășițele umane erau considerate un material periculos, după cum aflase Willa. Trimisul prin poștă se dovedise legal, dar complicat și, în ultimă instanță, inutil. Așa că Iano plecase el însuși cu cenușa la Phoenix, zburând pe milele de fidelitate ale soțului Athenei. Pentru Willa suna a mitologie greacă rescrisă într-un joc de completat spațiile libere. Însă pentru Iano nu însemna decât casa și familia. Ca urmaș de sex masculin al clanului Tavoularis, avea niște îndatoriri rituale.

În noaptea dinaintea plecării, Willa și Tig prădaseră urna, luând un vârf de Nick pe care plănuiau să-l îngroape în cimitirul din Vineland. Promisiunea era promisiune. Iano putea fi ciudat de superstițios, așa că Willa insista să-și țină furtișagul sub acoperire. „Urna" era o cutie de metal ambalată în carton, pe care o ridicaseră de la crematoriu (cu plata pe loc). În cutie, o pungă de plastic. „Că tot ziceam de împachetarea excesivă", protestase Tig. „Ce, au impresia că o

să-ncerce să părăsească incinta?“ Când în sfârșit răzbătură până la lucrul cu pricina, pe amândouă le cuprinse un ciudat spasm de greață. Sigur, eticheta „periculos“ era mai aplicabilă *înainte*, date fiind rănile supurânde și problemele de control al mâniei. Dar între substanța umană vie și non-vie se ridicase o barieră care nu se lăsa trecută. Părea un nonsens până și faptul că acolo era Nick. Că un om atât de mare ca el, la urma urmei – și urma era adâncă –, putea fi redus la două mâini de pulbere albă granulată.

Nu că ar fi pus mâna. Tig era omul de știință, subliniase Willa pe bună dreptate, încercând s-o înduplece. Pentru ea nu era decât carbon și calciu, atât. „Ne-ne, ba *tu*“, spusese Tig, împingând lingura spre Willa. În cele din urmă, ca o mamă ce era, Willa săvârși fapta, introducând o linguriță și transferând cu inima strânsă ceva din materia nisipoasă într-un borcănel rămas de la hrana bebelușului, spălat și pus la păstrare (pentru că, vorba lui Tig, costase bani grei). Când din punga de plastic se ridică un nor de pulbere fină, își ținură amândouă respirația, ferm hotărâte să nu-l inhaleze.

Pentru îngroparea acestui stoc secret de Papu se gândiseră că aveau nevoie de ocrotirea nopții. Știau deja că răspândirea rămășițelor umane era supravegheată îndeaproape, așa că intratul contravențional pe teritoriul cimitirului nu avea cum să treacă prea bine în ochii proprietarilor. Aveau la dispoziție o săptămână ca să pună la cale un plan, înainte de întoarcerea lui Iano.

În clipa aceea, Willa se bucura de mireasma de aprilie care pătrundea pe ferestrele deschise, după o iarnă lungă în care se luptase să-și ferească din calea elementelor adăpostul care, prostia de pe lume, nu înceta să ia apă. Îndesa prânzul în gura lui Dusty atât de repede cât îi permitea lingurița pentru bebeluși. Cu niciun chip nu i se puteau împăca amintirile din toamnă – un Aldus plăpând, care urla încontinuu – cu băiețelul ăsta vesel, în scaunul lui înalt, care nu-și deschidea numai fața, ci întreaga ființă înaintea ei. Gura i se căsca larg cu fiecare apropiere a lingurii. Muncea la o coaliție în culorile curcubeului: cuburile de piure ale lui Tig – probabil sfeclă, dovleac, mazăre –, plus o lingură cu vârf de unt de arahide, conform instrucțiunilor. Willei i se părea profund greșit, dar evanghelia pediatrică se răsturnase din nou: moda era să arunci tot frigiderul în farfuria bebelușilor, de îndată ce erau în stare să mestece și să înghită. Până și alimentele cu alergeni, cât mai devreme și cât mai des. Ca tânără mamă, Willei i se ordonase să sterilizeze tot pe o rază de o sută de metri în jurul bebelușului, să aștepte până să introducă hrana solidă și să evite potențialii alergeni. Ideal, până când bebelușii primeau drept de vot. Iar acum, doctorii spuneau: bagă unt de arahide. Dă-le drumul să mișune pe podea, lasă-i să înghită păr de câine.

Când sună Iano, tocmai răzuia fundul castronului. Îi dădu lingura și castronul lui Dusty, atentă ca nu cumva să-și facă o amigdalectomie.

– Ce face Dixie? întrebă Iano imediat.

– Bine. Și eu la fel, mulțumesc.

– Scuze, *moro*. Ce faci?

– Stai liniștit. Și eu îmi fac griji pentru Dixie.

Planul era s-o îngroape sub unul dintre cei doi copaci seculari. Willa nu se putea hotărî pe care îl preferă Dixie – fagul pe care făcea tot timpul pipi sau stejarul pe care nu făcea. Asta, precum și alte aspecte aveau să fie hotărâte când sosea momentul. Jorge și Tig se oferiseră să sape groapa. Willei nu-i venea să creadă nimic din toate astea. Dar cum să-i mărturisești așa ceva unui soț care tocmai își pierduse tatăl? Era inadmisibil.

– Suntem bine cu toții. Ce fac surorile tale? Cum a fost zborul? Nu mi-ai spus nimic.

El lăsă să-i scape un oftat. Willa cunoștea sunetul. Supapa oalei sub presiune a familiei de greci.

– E cam telenovelă, drept să-ți spun.

– S-au supărat că n-am venit și noi?

– Sigur că nu, doar știu și ei cât costă zborurile. De fapt, e chiar pe dos, acum ești o sfântă. „*Ianaki*, săraca de nevastă-ta, biata femeie“ etc. Toată lumea se simte vinovată c-a murit în tura noastră. C-am dus noi partea cea mai grea.

Ianaki, micuțul Iano. Willa parcă le vedea pe surorile lui minuscule, ridicându-se pe vârfuri ca să-l cocoloșească.

– Păi da, am dus-o. Spre binele tuturor. Ia să facă bine și să fie recunoscătoare.

– Și cum crezi că-și arată recunoștința? Vărsându-și nervii una pe alta. Triangulație, cred c-așa-i zice. Fiecare mă trage deoparte pentru o rundă secretă de bârfă pe seama celorlalte. Ce să mai zic? *Surori.*

– Ce-aș mai vrea și eu.

Copil unic fiind, Willa nu putea să vadă altceva decât pură fandoseală în văicărelile altora pe seama fraților și surorilor. Aveau un trib, să zică mersi. Erau ai cuiva.

– Și zborul, *gamo to*. Mai bine nici nu-ți spun.

Willa se uita la Dusty cum își mușcă scobitura trasă în plastic a linguriței, cu o adâncă satisfacție pe chip. Îi dădeau primii dinți.

– Păi, avionul a decolat, a aterizat și noi n-am plătit nimic, spuse ea. Mie-mi sună bine.

– Asta fiindcă n-ai fost acolo. Pe locul din mijloc, cu Tweedle Unu prăvălindu-se peste mine dinspre fereastră și Tweedle Doi, *idem*, dinspre culoar. Și *ea* mai avea și-un *câine*. Un mops de-ăla mic și zbârcit, pe care-l ținea într-o cușcă, la picioare. A scheunat întruna.

– Nu poți să-ți învinuiești vecinii de scaun fiindcă erau mari, Iano. Sunt sigură că pentru ei a fost mai incomod decât pentru tine.

– Nu, *moro*, îi învinuiesc pentru că și-au ridicat cotierele, ca să-și exercite pe deplin privilegiul de a se revărsa. Au rezervat locul de la geam și pe cel de la culoar ca să le poată folosi pe toate trei. Erau *soț și soție*. La nouă mii de metri altitudine, eu eram prins între salvele lor maritale. „Sugrumă-ți naibii prostănacu' ăla de câine. Ți-am zis să nu-l aduci!“ „Și ce, să-l las cu loaza de nepotu-tău, care mi-a omorât toate plantele?“

Willa zâmbi.

– Dee și Dum.

– Ce?

– Tweedledee și Tweedledum. Din *Alice în Țara Oglinzilor*.

Și-l închipui pe Iano între doi umflați cu șăpcălii care lingeau la acadele.

– Nu-mi încăpeau genunchii, mi-i striveam de scaunul din față. Și ce să vezi, tipul care stătea acolo s-a întors să se uite chiorâș la mine. I-am propus să facem schimb de locuri și uite-așa și-a aranjat *el* curu' pentru tot restul călătoriei. Doamne. Nu puteam să ies de la locul meu și bineînțeles că mi-a venit să mă piș ca un cretin tot drumul de la Philly la Phoenix. Ca un șobolan captiv la clasa a treia.

Tânguirea asta o făcea pe Willa să se simtă mai puțin vinovată de mâhnirea ei pentru Dixie.

– Halal zbor gratuit. Te-au făcut sendviș Tweedle-ii ăia.

– Plus *cățelul*.

Willa frecă blana moale a lui Dixie cu picioarele desculțe. Balansul astmatic se opri o clipă, ca să lase loc unui suspin de mulțumire.

– Să știi că am vești bune. Am terminat de completat rubrica de justificare pentru candidatura la registrul istoric. Practic, i-am schițat portretul omului nostru, Greenwood, și-am zis de ce cred eu că e o persoană cu relevanță istorică. Chris a găsit un tip care să vină să ne dateze casa. Un specialist în istoria arhitecturii, de la Philadelphia. Pe degeaba.

– Nimic nu-i pe degeaba, *moro*.

– Ba da. Cred că o consideră parte din cercetarea lui. Un anume domn Peabody.

– *Peabody?* Ăsta nu era câinele lui Bullwinkle? Ăla cu ochelari?

– Bullwinkle n-are câine. Are veveriță. Nu chiar Peabody, ceva pe-aproape. Ce știu sigur e că vine. Miercurea viitoare. Acum mă uit prin adăpostul ăsta de vagabonzi în care stăm și simt c-o iau razna. Sufăr de angoasa gazdei.

– Nu-i nevoie să-l servești cu ceai, să știi.

– Nu. Dar o s-adun toate hainele de pe jos. Și-o să-i zic lui Tig să nu sape toată curtea până când nu pleacă.

– Soție grozavă ce-am eu. Faci tu toate astea.

– Fac.

De fapt, făcea mai mult. Willa așteptase un număr rezonabil de ore, apoi revendicase dormitorul mortului, și-l făcuse birou și își dusese masa de scris, pasămite ca să lucreze la dosarul pentru înscrierea în registrul clădirilor istorice. Încă nu-i spusese lui Iano, în caz că nu avea să se adeverească, nici lui Chris, de teamă să nu-i ia în nume de rău faptul că-i invadase teritoriul, dar Willa trecuse încă din start de faza de *dosar*. Acum era gata să prezinte o *schiță de carte*. Avea pe birou teancuri de ciorne, pagini de internet tipărite și co´pii ale scrisorilor lui Mary Treat, pe care le peria de referiri la Thatcher Greenwood. Din ziarele de arhivă culegea așchii răzlețe, dar amăgitoare: o nebunie de confruntare verbală, stil luptă corp la corp, care avusese loc în sala

de festivități a orașului și se intitulase „Darwin versus Decență". Un scandal în școală, o răbufnire la un proces pentru omor. Ce dorea ea cu ardoare să găsească era corespondența directă dintre Thatcher și Mary. Willa era vrăjită de ei, amândoi cu un pas înaintea timpului lor, făcând front comun (își închipuia ea cumva) împotriva lumii lor. Nu era idila la care se gândise inițial. Corespondența lui Mary cu prietenii ei savanți sugera că blânzii victorieni ai Vinelandului și, de altfel, ai Americii aveau rahat în loc de creier. Rezistau logicii lui Darwin și rațiunii în general, într-un hal care Willei i se părea de o prostie crasă. Erau zorii unei mari schimbări, în care stăpânirea omului se reducea mult față de gloria de pe vremuri. Willa înțelegea în ce măsură putea să conducă asta la un sentiment al dezorientării complete în univers. Și totuși. Vechea paradigmă era o coajă demodată; stătea scris cu litere de-o șchioapă. Doar că ei nu voiau să citească.

Dusty își întorsese castronul cu fundul în sus și lovea cu lingura în el ca într-o tobă. Puști ingenios.

– De ce sapă Tig în curte? întrebă Iano.

– Ca să planteze chestii. Hai, că știi.

– Credeam că asta e la școala pentru cei cu dizabilități.

– Și acolo. Ea și Jorge ne-au pus la dispoziție proprietatea pentru același proiect.

– Pentru Retardați.

– Și-au luat alt nume. Acum îți spun Minții *Libere*. Sau poate c-așa și-au spus de la început și râdea Tig de noi. Mă rog, oricine ar fi, își fac apariția pe-aici toată ziua bună ziua, cu lopețile după ei, și ne sapă gazonul ca să pună straturi de legume. Aprilie e timpul pentru așa ceva.

Chiar atunci, Willa zări pe fereastră un cvartet de fete – două mici, două mai mari –, una dintre ele aspru încercată, judecând după anumite trăsături fizice atât de subtile, încât Willei i-ar fi venit greu să le descrie.

– Dar *știi* deja, Iano. Doar am vorbit. În seara în care ne-a spus Tig că se mută cu Jorge în șopron.

– Am vorbit despre săpatul curții?

– Categoric da.

Tig încă nu sosise. Acum lucra numai în tura de prânz și în rest se ocupa de Dusty. Dar săpătorii veneau și plecau după propriul program. Tot prin rețeaua ei extinsă, Tig aranja ca tot ce rămăsese din stocul medical al lui Nick să reintre în sistem. Sondra, sora lui Jorge, cunoștea o mulțime de bolnavi cărora le-ar fi fost de folos. Willa nu mai pricepea nimic. Credea că-i știe pe mileniali: cyborgii ăia mult prea mămoși, cufundați fără speranță în lumile lor virtuale. Și-atunci, de pe ce planetă venea tribul ăsta nou și puțin cam sălbatic de tineri descurcăreți, care știau să facă lucrurile de la zero și să trăiască din troc? Habar n-avea.

– Eram distras, spuse Iano. În seara aia în care ne-a spus Tig că se mută cu Jorge.

De fapt, era supărat.

– De ce te deranjează așa de tare? Fiica ta are douăzeci și șase de ani. Noi ne-am căsătorit la vârsta aia. L-am avut pe Zeke.

– Ce vrei să spui, Willa? E gravidă?

– Nu! Atât că e normal ca Tig și Jorge să-și dorească locul lor.

– O vechitură și-un jeg de garaj, în fundul curții, fără instalații și electricitate.

– Are electricitate. Au găsit cabluri, trebuie numai să se racordeze la rețea. Ar trebui să vezi locul, pe dinăuntru pare mai mare. Are și etaj, râse Willa. De fapt, nu e un etaj propriu-zis. Un nivel superior. Ajungi printr-o găurică pătrățoasă, cu scara.

– Sună splendid.

Willa încă nu putea să indice exact ce nu-i convenea lui Iano la povestea dintre Tig și Jorge. Sigur nu alegerea lui Jorge era problema; de demonstrat, își demonstrase calitățile până peste poate. Probabil că doar își făcea datoria de tată, de a rezista la atracția fiicei lui față de un alt bărbat. Oricare ar fi fost motivul, Willa se găsea în poziția copleșitoare de părinte preferat și păstrătoare a unor mari secrete, dincolo de cenușa subtilizată a lui Papu. Tig își lua telefon. Făcuse această concesie ca prim pas pe lungul drum spre a deveni, poate, într-o bună zi, tutorele legal al lui Dusty. Conversațiile lor pe acest subiect luau amploarea Conferinței de la Ialta, cu una dintre marile puteri exclusă de la masa negocierilor. Willa nu avea nici cea mai vagă idee cum să-l aducă pe Zeke la masa asta, dat fiind că orice discuție legată de Dusty o făcea să simtă că dărâmă niște ziduri și ia cu asalt terenul devastat al inimii frânte a fiului ei. În loc de asta, se hotărâse s-o prevină pe Tig în legătură cu nesfârșitele complicații ale vieții de părinte. Dar logistica unui nou telefon se dovedi simplă. Tig putea să se adauge la abonamentul familial al lui Jorge. Poate că ăsta era un echivalent modern al căsătoriei.

Dusty cerceta curelele și catarama cu care era prins de scaun. Willa estimă că era la două minute de evadare. Trebuia să încheie convorbirea.

– Mai ești în pat, leneșule? întrebă ea.

– Nu chiar în pat. Dar nici nu m-am trezit oficial. Încă nu mi-am făcut apariția.

În Phoenix era mai devreme cu un număr fluctuant de ore. Arizona cea pârjolită de soare nu trecea pe ora de vară, căci, în fond, de ce-ar fi făcut-o, iar în anii de sunat acasă, Iano născocise un artificiu mnemotehnic ca să țină minte fusul orar relativ. Iarna schiau în Munții Stâncoși, vara ieșeau la surfing în California. În aprilie, naiba-i știe.

– Măcar ai cafea?

– Da. M-am furișat în bucătărie nebăgat în seamă.

– Cred că Athena are casa plină. Te-a trimis la subsol, să dormi pe căzătura aia extensibilă?

– Nu, am urcat simțitor în rang. Acum stau la etaj, în dormitorul Artemisiei. N-am mai fost aici. E cam… fandosit.

– În camera *Artemisiei*? Cât mai are, vreo treiș' cinci de ani, nu?

Ultima dată când auzise Willa de ea, Artemisia răspundea la numele de *Art* și conducea o unitate de pescuit somoni în Alaska.

– E muzeu. Fără glumă. Buchete de flori uscate de la balul de absolvire, postere, altarul e neatins. Împart culcușul cu Boyz II Men.

– S-ar zice c-au înțeles și ei că nu se mai întoarce. Și c-a depășit fandoselile, în orice caz.

– Să nu-i spui soră-mii. Ea crede că toată treaba cu căpitănia lesbiană pe mare e doar o fază.

– Ah. Rar e doar o fază.

Un metru cincizeci de cartilagii răsucite, fata asta, Art. Ceva din genele lui Tig ieșise la suprafață și în ea: mică, dar aprigă. Mai aveau încă un văr de-un cot – un băiat fără noroc, Takis. Crunt tachinat la reuniunile de familie, de adulți mai ceva ca de copii, Takis crescuse și le-o arătase el lor, ajungând un celebru și bogat campion la snow-board. Medaliat la olimpiadă, contracte de publicitate, tot tacâmul. Ieșise la pensie pe la treizeci și ceva de ani, cu destui bani cât să-și facă o fabricuță de bere în Boulder.

Iano deschisese din nou subiectul jalnicului zbor. O cam înnebunea de cap, dar Willa înțelegea că trebuie să audă asta ca să poată trece mai departe. Slujba de pomenire avea să fie puțin mai târziu.

– Zborul ăsta durează peste cinci ore și nu-ți dau nimic de mâncare. Stau înghesuit într-un spațiu cât un coteț de câine, mă scapă pipi și mor de foame.

– Iano, scumpule. Toată lumea știe că nicio companie aeriană nu-ți mai dă mâncare la bord. M-am oferit să-ți pun pachet. Ții minte?

– M-am împotrivit din principiu. Companiile astea aeriene ar trebui să transporte oameni. Așa făceau mai demult. S-a terminat. *Nimeni* n-ar putea să stea comod într-un asemenea spațiu. Pentru ce fel de pasageri fac ei avioanele astea?

– Nu pentru ăia care-mi plac mie. Înalți, bruneți și chipeși.

– Pentru oamenii viitorului. Pentru *boți*. Fac avioane pentru boți. Oare chiar există în realitate chestiile alea?

– Știu că se infiltrează peste tot pe internet și-ncearcă să-ți fure prăjiturelele.[63]

– Mi-i închipui ca pe niște păianjeni.

– Nu cred. Sunt numere. Coduri sau ceva. Deci nu există în realitate, în sensul că nu ocupă spațiu.

– Și nu mănâncă. Vezi, *moro*. Q.E.D.

– Fac pariu că Tweedle-ii aveau pachet la ei.

– *Gamo to.* Ton, friptură de pui. Salată de ouă!

– Uau. Infernul sunt ceilalți, cu salată de ouă.

– Și c-un cățel care scheaună.

– Sărăcuțul de tine, mort de foame în plină bacanală. Măcar nu ți-au dat și ție?

– Nu! Dacă eram pe o plută, m-ar fi mâncat pe *mine*!

– Păi ce să-ți fac, dacă ești așa de adorabil. Ia zi, nici măcar doamna

Tweedle nu ți-a dat un pic?

– Era imună la farmecele mele.

– Cui crezi tu că-i vinzi gogoși?

– Bine. Un pic mi-a dat.

Willa avea să-l lase să se plângă până se sătura. Apoi el avea să treacă la ritualurile familiale, un dans macabru de supraviețuitori, și la patriarhul pe care nu prea reușiseră să-l iubească până la capăt. Willa avea să termine de răzuit bolul lui Dusty și să se elibereze de povară. Curând avea să i-l predea lui Tig și să se sustragă, înghițită de posibilitatea captivantă a unei cărți. Sosirea unui erou în casa ei făcuse ca pasiunea Willei pentru Mary Treat să atingă cotele unui vertij maladiv. Între iconoclaștii ăștia doi, fiecare trăind în câmpul vizual al celuilalt, anod și catod, circula un curent în care Willa băgase mâna din greșeală. Acum stătea trează nopțile și le auzea conversațiile, îi vedea în salonul lui Mary, printre bombonierele ei cu păianjeni. Îi vedea mergând în Pine Barrens. După o viață de jurnalism practicat cu meticuloasă detașare, asta i se părea nu atât o sarcină de lucru, cât o ieșire din propriul corp. Își îndeplinea toate celelalte îndatoriri – gătea, vedea de bebeluș, sau ca acum, îl asculta pe Iano – și, în același timp, se trezea foindu-se ca un cal de curse la poarta standului, nerăbdătoare să ajungă la masa de scris.

Iar Tig era și ea la fel de nerăbdătoare să-l ia în brațe pe Dusty când se întorcea de la muncă, zi de zi. Willa o vedea. Tig umbla încolo și încoace cu ochii scânteindu-i de o lucire lăuntrică, precum ai unei viitoare mame. Willa își făcea griji pentru ceea ce declanșase în ziua în care îi ceruse lui Zeke împuternicirea. Se lăsase convins un pic cam prea ușor în ceea ce privește transferul de custodie, dar sigur, era copleșit și încerca să-și refacă viața la Boston. Avea sens ca Dusty să rămână acolo unde era, cel puțin până… *ceva*. Dacă însă Zeke avea să evite în continuare subiectul acelui ceva și dacă într-o bună zi avea să reiasă că viața lui Tig era mai potrivită pentru un copil decât a Willei, practic, n-ar fi avut nevoie de acordul lui Zeke ca să facă un nou transfer de custodie. Dar nu putea concepe să treacă la fapte fără binecuvântarea lui. Atât că între frații ăștia doi, puține erau binecuvântările.

– Înmormântare plăcută, îi spuse ea lui Iano când în sfârșit părul pregătit să închidă. Și-apoi pe cai, direct acasă, că mi-e dor de tine. Trage aer în piept, strânge din buci. Ia-ți pachet.

– Petrecere frumoasă cu domnul arhitect Peagraves-Cutărescu.

– O să vină pe un cal alb și-o să ne salveze.

Willa își dădu seama că vorbea serios. Casa și soarta ei păreau altele de la moartea lui Nick. Sau poate că de vină era doar aprilie, dar dintr-odată viața părea posibilă aici, o casă mai jos de Sixth colț cu Plum.

La un minut după ce închise telefonul, Willei îi veni o idee haioasă: Tig ar fi încăput tocmai bine în avion. Poate că Tig, Art, Takis, supraviețuitorii ăștia ciudați și bătăioși, trăseseră cartea norocoasă. Mâncau mai puțin și ocupau mai puțin spațiu: oamenii viitorului.

***

Îl chema Peakesbury. Avea un dezastru de tactică. Willa n-ar fi trebuit să-și bată capul cu curățenia, pentru că expertul n-a pus piciorul în casă. S-a dat jos din camioneta lui albă îmbrăcat în pantaloni de bumbac curați și bine călcați și într-o cămașă descheiată la gât și i-a trebuit mai puțin de-o oră ca să-i arunce lumea în aer.

Pe post de unelte avea un clipboard, o ruletă și o mistrie micuță cu care râcâia muchiile cărămizilor, în căutare de semne distinctive. Întâmplător, specialitatea lui era zidăria. S-a luat după miros și a datat fără nicio ezitare – 1880. A declarat că atunci fusese construită casa, poate puțin după.

– Nu, spuse Willa. Suntem siguri că e mai veche de atât.

Peakesbury își plimbă ochii de la Willa la Chris și înapoi. Era prea tânăr și politicos ca să spună ce gândește, dar Willa o vedea cu ochiul liber: *Cumva am condus o oră până aici ca să stau de vorbă cu doi căcăcioși care au impresia că le știu pe toate?*

– Scuze, spuse ea. Atât că informațiile sunt contradictorii. De ce tocmai data asta?

– În 1683, Adunarea Generală a stabilit o dimensiune pentru cărămida standard, care se conforma producției britanice de la vremea respectivă. Nu găseai în New Jersey cărămidă mai mare sau mai mică de nouă și jumătate pe patru și jumătate pe trei. Până în 1880, când s-a deschis cărămidăria Dunwiddie, lângă Union Lake.

Uau, se gândi Willa. Atât i-ar fi trebuit să nu-l întrebe.

El scoase un stilou din buzunarul cămășii, se uită la el, îl puse la loc și îi dădu înainte.

– Deci, Dunwiddie a dat de argilă în lacul ăla și a investit în utilaje pe care nimeni altcineva nu și le-ar fi permis la vremea aceea. Deja făcuse avere cu fabricile de sticlă. Noua lui fabrică făcea cărămizi mai repede și mai ieftin decât oricare alta din partea asta a țării și ieșeau un pic mai mici. Nimeni nu l-a tras la răspundere, fiindcă mituia autoritățile.

– Era un fel de mafie a cărămizilor? întrebă Willa.

– Orville Dunwiddie e un nume important în producția de cărămidă, spuse el, eschivându-se de la orice urmă de ironie. Mai târziu a preluat afacerea fiul lui, Leverett. Cărămizile în sine au ceva valoare pentru cine se pricepe la zidăria lor.

Willa nu putu să nu se întrebe câți se pricepeau pe bune la zidăria lor. Peakesbury îngenunche la baza unui colț de zid și zgârie ușor marginea unei cărămizi.

– Vedeți semnul ăsta din capăt, un mic D ștanțat?

Willa și Chris se aplecară ascultători, ca să privească D-ul.

– E marca Dunwiddie.

Chris nu suflase o vorbă în fața expertului, nici măcar când Willa îl prezentase cu deferență drept „istoricul orașului nostru“ și cei doi dăduseră

mâna. Observase că purta cel mai bun costum al lui în cinstea acestei întâlniri, un *trois-pièces* alb de pe vremea bunicii, un pic mai excentric chiar și decât ținuta lui de zi cu zi. Christopher, își dădu ea seama, era mort de admirație.

– Văd semnul, spuse Willa. Nu contest nimic din ce spuneți. E clar că vă pricepeți la cărămizi. Dar am făcut multe cercetări pe marginea unei persoane care a locuit la această adresă, suntem *siguri* că a stat aici. Și doar pentru o scurtă perioadă, între 1874 și 1875.

– Nu există *nicio* greșeală în privința acestor date, interveni Chris în sfârșit, cu bine-cunoscuta lui superioritate, spre ușurarea Willei. Anul 1875 a fost de referință pentru Vineland. După cum sigur știți.

Peakesbury avea o privire goală și nu părea prea interesat.

– Charles Landis și Uri Carruth. Crima secolului.

Willa se hotărî să se tragă deoparte și să-i lase pe intelectuali să se încaiere în voie. Chris continuă:

– Un locatar al acestei case a fost implicat în celebrul proces. Știm din surse primare. Articole de ziar, acesta este nivelul de credibilitate. Omul care ne interesează pe noi era persoană publică.

– Știm că asta era casa, adăugă Willa, simțind un potențial punct slab. Avem și o corespondență în care apar cei doi arbori de acolo.

Expertul își trecu o mână prin părul șaten și îngrijit, privind roată prin curte, cu aerul că își caută o cale de scăpare. Willei începea să-i fie jenă pentru toți cei de față.

– Nu spun că arborii nu erau acolo în 1875, ceda el. Și nu spun nici că omul dumneavoastră n-a fost aici. *Casa* n-a fost aici. La vremea respectivă, cărămizile astea erau argilă îngropată în pământ. Uzina care le-a fabricat nu a făcut o cărămidă înainte de 1880.

– Datele și identificarea personajului nostru istoric sunt solide, spuse Chris, cu un început de acreală în glas. Știm că n-a fost *după* 1880, pentru că a plecat din oraș în 1875. Înainte de toamna acelui an și în cea mai mare parte a anului precedent s-a aflat chiar aici. Deci unde vreți să spuneți că locuia, la cort?

Peakesbury privi casa cu o urmă de tristețe și atât de lung, încât Willa începu să se simtă stânjenită. Coșurile strâmbe, pereții ăia oribili, crăpați. Se simțea de parcă i s-ar fi uitat sub fustă. Într-un sfârșit, bărbatul vorbi:

– Nu, presupun că a locuit într-o casă. În ceva care a fost dărâmat ca să-i facă loc ăsteia.

– O, exclamă ea.

– Era un bun imobiliar de primă mână la vremea aceea. Dacă nu s-a ridicat la înălțimea așteptărilor, proprietarul n-a ezitat să pună casa jos și s-o reconstruiască, doar ca să rămână aici, în centru.

– Dar *n-a* rămas aici, pară Chris, eșuând în a urmări firul logic, așa cum făcuse Willa. Ea abandonase faza de negare și acum auzea ce spune omul acesta – Thatcher Greenwood locuise într-o casă care fusese demolată. Indiferent de motiv. La puțin timp după ce plecase din Vineland, zidurile

căzuseră. Castelul lui nu dăinuise.

– Dar tot aveți o structură de sfârșit de secol nouăsprezece, încercă bărbatul, dându-și bine seama că era nevoie de un premiu de consolare. Bineînțeles, nu extinderea, care e din anii 1920. Și nu v-aș putea garanta că structura merită cheltuiala de restaurare. Ca să fiu sincer, v-aș garanta că nu merită, din ce văd aici. Numai dacă aveți circumstanțe excepționale. Dar și 1880 e tot istorie.

– Ați pus punctul pe i, îi spuse Willa. Am pariat pe clauza de circumstanțe excepționale. Structura asociată cu persoane de însemnătate istorică.

Aștepta să-i cadă cerul în cap sau, și mai rău, să izbucnească în plâns de față cu bărbații. Dar ei nu-i mai dădeau nicio atenție Willei, încolțindu-se reciproc în ring. Joc fără miză. Casa nu rezistase. Își pusese nădejdea într-un locatar care probabil că fusese la fel de strâmtorat atunci pe cât era și ea acum, care moștenise cine știe ce ruină și făcuse totul ca s-o țină în picioare. Eșuase, și la fel avea să eșueze și ea.

Îi mulțumi expertului, îi luă cartea de vizită și-l trimise înapoi cu camioneta lui albă. Chris avea aerul că vrea să zăbovească pentru un bilanț al situației, dar Willei i s-ar fi părut de nesuportat. Pretinse că are treabă înăuntru, că trebuie să vadă ce face bebelușul. Aștepta să-i vină lacrimile, dar în locul lor se instală un calm straniu, morbid. Dincolo de haosul nevoilor și dorințelor unuia sau ale altuia, era un calcul mai simplu: ce putea să fie casa asta și ce nu. Își dorise o anchetă și ăsta era rezultatul, chiar dacă faptele aruncau în aer toate lucrurile pe care contase vreodată. Nimic nu-i pe degeaba.

***

S-au dus la cimitir ziua. Tig îl împingea pe Dusty într-un cărucior pliabil de categorie ușoară pe care îl primise la schimb când se hotărâse să scape de landoul Cadillac. Iar Nick, firește, încăpea numai bine în buzunarul Willei. Familia învăța să călătorească lejer.

După ce veniseră de câteva ori în recunoaștere, își dăduseră seama că înmormântarea lor ilegală era mai puțin riscantă la lumina zilei decât la miezul nopții. În cimitirul ăsta nu venea aproape nimeni, dar mașini treceau întruna pe Park Avenue și North Valley, așa că matrapazlâcurile nocturne mai degrabă le-ar fi atras atenția pasagerilor. Pentru ca misiunea să îmbrace o aparență de normalitate, aduseră ceva de mâncare și instalară picnicul pe o pătură, la locul stabilit. Willa avusese ideea să ia cu ele și o sticlă de ouzo, ceva ce niciuna nu gustase vreodată și care nici nu fusese ușor de găsit. Cochetaseră cu ideea de a aduce și pahare de lichior cu care să dea de pământ după toast, în stil Zorba, dar renunțaseră. Cum încă nu era viața de apoi, cineva ar fi trebuit să strângă totuși cioburile.

– Avea o siguranță de sine herculeeană, spuse Willa, ridicând paharul de suc și dându-l de dușcă.

Ouzo era alchimic: în sticlă era limpede ca lacrima, dar odată turnat într-un pahar cu apă, se făcea alburiu, ca un detergent pe bază de amoniac. Cam

pe-acolo era și gustul, deși palatul mai bun tot Tig îl avea – verdictul ei fusese detergent cu note de lemn-dulce.

– Pentru siguranța de sine, spuse Tig, dând paharul pe gât cu o strâmbătură.

Stăteau turceşte pe o pătură cadrilată și se uitau la borcănelul dintre ele, cândva cu mâncare pentru bebeluși, acum cu cenușă. Mai nou, Dusty putea și el să stea în fund nesprijinit, așa că erau o partidă de patru.

– Așa-i era și vocabularul. Herculeean, spuse Willa, ridicând paharul gol. Al naibii ouzo, eu cred c-am cam terminat cu el.

– Și eu, aprobă Tig, punându-și paharul jos. Pentru vocabularul lui Papu și pentru „pizda care te-a zvârlit"!

– Pentru „curva de mare"! *Pou se gamoun ta psaria*, am impresia.

– *Gamo to.*

Willa se uită la Dusty. De curând învățase să-și țină biberonul de unul singur și asta făcea și acum, privindu-le cu ochii mari peste marginea bombată a tetinei.

– Păcat că nu l-a cunoscut pe Nick. Dar zi și tu, cum ar fi fost să-l trimitem la grădiniță cu genul ăsta de vocabular umblându-i prin cap?

– Mamă, nici tu nu erai mai brează. Nu ți-am spus, dar când era într-a patra, Zeke a ajuns la director fiindcă i-a spus doamnei de la cantină că nu, îi mulțumește frumos, dar nu vrea mazăre de-aia futută.

– *Zeke* a spus așa ceva?

– Se jură până-n ziua de azi că nu știa că-i o vorbă urâtă. O auzise așa de des la tine și la tata, încât credea că-i un cuvânt ca oricare altul.

Rămasă fără drept de apel, Willa își luă sendvișul cu brânză și roșii și-l mâncă pe tot. Îndesaseră un picnic generos în buzunarul de plasă de la spatele noului cărucior, care cântărea sute de grame în loc de kilograme și putea fi ridicat cu o singură mână. Faptul că scăpaseră de căruciorul acela fandosit i se părea Willei începutul unei noi ere. În aceeași rundă de tocmeală, Tig se descotorosise și de geanta pentru scutece de la Gucci, și de toate celelalte articole pentru bebeluși care erau mai degrabă de fală decât de folos. Scaunul pentru mașină îl păstraseră, dar nu și monitoarele pentru bebeluși cu ecran TV sau caruselele cu clopoței și fluiere adevărate. La schimb, pe lângă o grămadă de bani, Tig procurase un dulap plin cu haine care abia dacă erau purtate, căci lui Dusty îi rămăseseră mici toate țoalele. Mai căpătase și un pachet de scutece textile, pentru că Tig se săturase să tot arunce rahatul la gunoi. Willa era de părere c-o să radă toate medaliile de mamă perfectă dacă se ținea de treaba asta până la capăt, dar ceva îi spunea că la mijloc nu e doar o sinceritate de paradă, ca s-o impresioneze pe ea. Procesul avea o viață proprie și, în etapa asta a non-sarcinii ei, Tig își făcea cuibul, în stilul antimaterialist propriu. Se pregătea pentru un bebeluș, în felul ei. Și, serios acum, după tot ce făcuse pentru Nick, cât de rău putea să fie rahatul de bebeluș?

Dusty își termină biberonul, îl azvârli cât colo și întinse mânuțele, ca să fie luat în brațe. Tig îl săltă în aer, ceea ce-l făcu să chiuie, încântat la culme.

Bâțâia din mâini și din picioare ca un mic înotător zelos, stăpân pe masele de aer. Gângurind tot felul de aiureli, Tig îi apropie fața de a ei și-și atinse nasul de năsucul lui cârn. El o apucă de dreaduri ca de niște mânere, iar ea îl săltă din nou, chiuind amândoi. Willa își aminti zilele îmbibate de tristețe din apartamentul de la Boston, când își privise pentru prima oară fiul împreună cu fiul lui, așteptând sosirea chimiei magice care să-i lege pentru totdeauna. Așteptând asta.

Întinsă pe spate, Willa privea cerul printre crengile lucind de un abur verde, palid, o promisiune a frunzelor viitoare. Îi aminteau de sfâșietoarele, de stânjenitoarele tuleie de pe obrajii unui băiat de treisprezece ani. Sfârșitul a ceva ce toată lumea știe că trebuie să se sfârșească. Habar nu avea unde vor locui de acum înainte. Ori ce se va alege de familia ei. Singurul cu o destinație clară era Nick. După o vreme, Tig îl puse pe Dusty înapoi pe pătură, scoase mica mistrie pe care o aduseseră cu ele și ridică cu grijă o porțiune de iarbă. Îndesă în locaș borcanul cu mâncare pentru bebeluși, ca și când ar fi plantat o sămânță mare. Willa dădu s-o ajute să pună gazonul la loc, dar Tig o opri.

– Stai un pic, spuse ea, căutându-se în buzunarul de la spate al blugilor. I-am promis că asta o să meargă cu el. O știi, așa-i?

Îi întinse o bucată de fotografie, nu tocmai pătrată. Fusese decupată dintr-o poză mai mare, probabil ca să înlăture alți oameni sau ca să încapă într-o ramă micuță. Avea urme de îndoituri. Foarte uzat.

– De unde mai e și asta?

– O ținea în brichetă. Avea una de aur, cu un mic compartiment glisant pe laterală, mai ții minte?

– A, da. Știu.

– După ce l-am obligat să se lase de fumat, a ținut-o ascunsă prin tot felul de locuri.

– Cum ar fi?

Tig ridică din umeri.

– În sertarul de la noptieră, într-un portofel pe care nu-l folosea. Când am mutat mobila prin cameră ca să aducem patul de spital, mai că și-a ieșit din minți. Îmi tot spunea s-o ascund te miri unde. Până la urmă i-am îndesat-o în chestia aia a lui pentru morfină, în zdrobitor, știi tu. Îi plăcea s-o știe acolo. Mă gândeam c-ai văzut-o.

Toate astea o surprinseră pe Willa: că avusese o asemenea prezență de spirit în stadiul terminal și că reușise să păstreze o zonă de intimitate. Și, mai mult decât orice, că ei îi scăpase total. Fotografia era un portret alb-negru cu tenta maroniu-gălbuie a chimicalelor de demult, care pierdeau tot mai mult teren în fața timpului. Făcută în Grecia – își dădea seama după zidul de piatră văruită din spatele cuplului. Cine, dacă nu grecii, o mai ținea una și bună cu obsesia pentru var? În fundal era un abur de nori gălbii, dar personajele se distingeau destul de clar: un bărbat înalt, cu brațul petrecut în jurul micuței lui mirese, ținând-o atât de strâns, încât s-ar fi zis că-i pândeau niște vântoase aprige. Dar zâmbitori amândoi. Ei, capul îi era mărit de o pălărie sau eșarfă –

sau coroană. Dacă într-adevăr era o poză de cununie, Willa știa ce e aceea – *stefana*, cununa din frunze și flori. Le purtaseră și ea și Iano, singura urmă de ortodoxie pe care o îngăduiseră la nunta lor. Pe vremuri, cuplul le purta o săptămână întreagă, dar și dacă Nick avea vreo podoabă pe cap în fotografia asta, sigur era înecată în coama de bucle negre. Willa o apropie atât cât îi îngăduiau ochii. În menghina bărbatului ei, micuța mireasă părea cumplit de fericită. Mică, dar nu dominată. Arăta ca Tig. Și tânărul, așa de splendid de nevătămat. Înalt, brunet și chipeș.

Îi înapoie fotografia lui Tig, cu sarea arzându-i ochii. Tig se uită lung la ea.

– Mamă. Îți pare *rău*? După Papu?

– Sea…

Cuvintele i se opriră în gât. Când murise Nick, chemase autoritățile competente și privise cum trupul neînsuflețit se rostogolea afară din casă pe o targă, fără să simtă mare lucru. Miercuri, când expertul în arhitectură își lansase bila de demolare asupra viitorului ei, lacrimile se lăsaseră așteptate. Nimic n-o mai atingea pe Willa. Scutură din cap ca să alunge starea.

– Semăna atât de mult cu Iano, spuse într-un sfârșit. Habar n-am avut. Măcar de mi-aș fi dat seama.

– Serios? N-ai sesizat ce bine semănau?

– Absolut *deloc*.

Willei îi reveni imaginea deconcertantă a lui Tig când se strâmbase la fata goth apropo de presupusul farmec al lui Iano. *Fosilă*, dacă își amintea bine. Frumosul ei Iano, un babalâc și nimic mai mult.

Tig frământă iarbă și pământ și astupă locul, nelăsând nicio urmă vizibilă, apoi, în tăcere, se apucă să împacheteze picnicul. Avusese bunătatea de a nu o judeca pe Willa pentru că-i scăpase asemănarea, iertându-i veșnicul păcat omenesc de a nega trecutul și de a se considera originală. Willa privi în jur, la ziua de aprilie scăldată în lumină albă. Simțea că e mai mult decât merită.

– Dacă tot suntem aici, aș vrea să caut pe cineva. Un mormânt.

– Pe cine, pe Mary Treat?

Willa fu surprinsă.

– Știai că e îngropată aici?

– Știu unde e.

Cu Dusty instalat la loc în cărucior, străbătură hârtoapele acoperite de iarbă, până ajunseră la drumul pavat care șerpuia pe pământ. Dincolo de gardul înalt de fier al cimitirului, traficul era neîntrerupt, dar aici, domeniul le aparținea în întregime. Ținură drumul până în zona cea mai veche, unde pietrele de mormânt își luau ceva mai multe libertăți: obeliscuri, console, ogive. Câteva falusuri reprobabile. Statui de îngeri. Multe nume aproape că fuseseră șterse de pe chipurile pietrelor spălate de ploaie. Tig conducea. Părăsi din nou drumul principal și intră într-o zonă unde pietrele erau ceva mai mici. Și, dintr-odată, iat-o pe Mary.

– Dumnezeule.

Willa se așeză lângă piatra funerară. Era la fel de modestă ca femeia însăși,

nu tocmai ceea ce ai numi o piatră de mormânt, ci numai o micuță coloană de piatră, înaltă cam până la genunchi și tot atât de lată, cu planul superior înclinat, pe care erau scrise numele și anii. MARY A. TREAT, 1830–1923. Granitul ros de intemperii era discret marmorat cu aureole de licheni galbeni și verzi, albie pentru sufletul unei femei care iubise ferigile și mușchiul. Willa își lipi fața de piatră. După luni întregi în care se jucaseră de-a șoarecele și pisica, în care o pierduse pe Mary tocmai când credea că mai are puțin și o atinge, iată-le în sfârșit mai aproape ca niciodată.

– Cum se cheamă chestia asta, soclu? întrebă Tig.

Când îi văzu cum stăteau acolo amândoi – și ea, și Dusty, în cărucior –, cu capetele înclinate și cu același aer întrebător pe chip, Willa izbucni în râs.

– Ce? întrebă Tig, mirată. Am zis vreo tâmpenie?

– Nu. Deloc. Tehnic, stilul ăsta se numește amvon. Tâmpenia e că eu chiar știu așa ceva.

Știa, pentru că, în urmă cu câteva decenii, în vremurile ei ceva mai mercantile, lucrase la broșura unei fabrici de monumente funerare. Iar creierul părea să i se împotrivească artei salvatoare de a arunca lucruri afară. Willa scrisese sute de articole, despre mii de lucruri, și probabil că pe cele mai multe putea să le înșire până în ziua de astăzi. Dar niciunul dintre ele nu i se întipărise în inimă. Își apăsă ambele mâini pe piatra răcoroasă. Simți asprimea lichenilor. Mary trăise după o disciplină a ei. Amândoi – și ea, și Thatcher – cu o integritate care îi făcuse să-și sacrifice practic viețile. Născuți sub steaua unei schimbări de paradigmă, ajunseseră să fie martori la o lume care se răsturna cu susul în jos. Willa își dorea cu ardoare o asemenea devoțiune, ceva care s-o facă să-și iasă din sine. Să iasă din cutia fleoșcăită de carton pe care poate că și-o ținea încă pe cap – o imagine pe care Tig i-o înfipsese în minte și pe care Willa ar fi dat bani grei ca s-o șteargă.

– Acolo e încă un Treat, spuse Tig. Se mai vede un pic din „eat“ și pare oarecum la fel. Soțul?

Willa se ridică să se uite.

– Soțul. Oarecum.

Uite *aici* un el și o ea așezați incomod. Monumentul-pereche era amplasat la un metru și mai bine distanță. În orice caz, destul de departe cât să nu aibă nicio treabă unul cu altul. Și nici nu prea erau la fel. Acesta era puțin mai mare, tot numai unghiuri drepte, fără licheni și cu un plan superior care lua în plin ploile erozive. Numele „J. TREAT“ aproape dispăruse. Nu fusese gravată nicio dată. Willa știa că Joseph a murit la doar câțiva ani după ce fugise la New York în căutarea iubirii libere și a unui public mai mare. Victoria Woodhull îi dăduse cu piciorul, el își dedicase niște ultimi ani ca să se răzbune, făcând-o de rușine, apoi murise singur, fără prieteni. Pesemne că Mary fusese constrânsă să cumpere locul pentru amândoi. Probabil că le spusese rudelor: „Bine. Dar nu prea aproape.“

Apoi îi supraviețuise peste patruzeci de ani. Chiar dacă majoritatea cunoscuților ei o compătimeau, probabil, pentru că-i lipsea protecția unei

căsătorii, ea trăia aventuros și își închina vocea paginii atât de bine, încât Willa o auzea cu limpezime.

Tig se așezase direct pe jos, la ceva distanță, ca să admire domeniul lui Mary. Îl ținea pe Dusty în poală și își sprijinea spatele de primitoarea piatră de mormânt a unei familii întregi. Dusty moțăia. După prânz și biberon urma somnul.

– De unde-ai știut de mormântul ăsta?

– Cunosc lume pe-aici, zâmbi Tig.

Willa știa că vine des la cimitir. Nu era de mirare că observase numele când îi ieșise în cale. Preț de vreo zece minute frumoase rămaseră în tăcere, fără să simtă nevoia de ceva care să le umple spațiul dintre mamă și fiică. Willa își relaxă ochii și cuprinse cu privirea tot pământul acela plat, copacii enormi cu brațele ridicate, grădina pestriță de pietre de la picioarele lor, arătând ca așezate după un gând care sosise prea târziu. Stegulețe înfipte ici și colo anunțau străfulgerări de patriotism izbucnite, apoi făcute scrum.

– Știu că vii des aici, spuse Willa în cele din urmă. Mereu m-am întrebat de ce.

– E liniștitor. Toți oamenii ăștia morți.

– Nu-i chiar cel mai obișnuit punct de vedere.

– Știu. Dar nu sunt superstițioasă. Pur și simplu… îmi place să văd toate viețile astea. Cele mai multe au început în orașul ăsta și tot aici s-au și încheiat.

– Sunt înrădăcinate.

– Da. La propriu. Majoritatea sicrielor s-au degradat, mai ales cele îngropate mai demult. Înainte ca oamenii să devină defensivi și să-ncerce să-și extragă trupurile din ciclul carbonului.

Willa nu-și putu reține un zâmbet. Numai fiica ei era în stare să ia îmbălsămarea drept o atitudine *defensivă*.

– Deci crezi c-ar fi trebuit să-l scoatem pe Papu din borcan? Ca să-l reciclăm?

Tig o privi.

– Ai fi de acord?

– Sigur. Doar să mai găsim locul. Putem să-l eliberăm.

Tig fu mulțumită.

– Un corp într-un sicriu, fără conservanți. Așa s-au dus cei mai mulți dintre oamenii ăștia. Acum s-au amestecat cu copacii. Nu așa vrei să sfârșești, mamă? Într-un copac de-ăsta?

Willa privi stejarul de deasupra capetelor lor. Trunchiul lui, un monument de stăruință. Crengile, de tandrețe, atinse pe la vârfuri de nuanța palid-rozalie a tinerelor frunzulițe de stejar. Cine n-ar vrea să sfârșească într-un asemenea copac?

– Plus, spuse Tig, îmi aduc aminte să fiu răbdătoare. Când îi văd pe toți oamenii ăștia care s-au dus. Uneori e obositor să aștepți atât.

– Ce, să moară oamenii?

– Mda, sinceră să fiu. Tipii care sunt responsabili de toate cele în ziua de

azi sunt *așa de bătrâni*. Pe bune, mamă. Mai bătrâni decât tine. S-au prins cum e cu viața prin anii cincizeci, șaizeci. Când părea c-o să fie mereu destul din toate. Și aplică treaba asta *acum*. E pur și simplu ridicol.

Era descurajant, poate, dar Willa înțelegea raționamentul.

– Îmi dau seama că generația ta își așteaptă șansa. Mi-aduc aminte când simțeam și eu la fel. Dar să știi că, din păcate, n-ai nicio garanție. Uită-te la bieții de *ei*.

Arătă spre piatra funerară de familie din fața lor: Frank și Emma, născuți amândoi în 1859, făcuseră patru copii care muriseră toți în 1888. Și Frank la fel.

– O, da. Familia Keurig. Îi știu.

Willa și-o închipui pe această Emma, care încercase cu disperare să-și îngrijească soțul și copiii, cel mai mic de-abia un bebeluș, de-a lungul vreunui episod de febră. Apoi mersese în urma dricului până aici, îi îngropase și se întorsese în casa goală, probabil ca să fie evitată de vecini ca o paria a febrei tifoide.

– Acolo nu găsești prea multă alinare.

Dusty dormea întors pe-o parte, de-a curmezișul picioarelor lui Tig, într-o poziție spectaculos de relaxantă, cu capul dat pe spate și gura deschisă. Willa se gândi la zilele în care se lupta cu somnul ca și când din miezul lui l-ar fi pândit moartea. Tig își odihnea o mână pe burtica lui și părea să contemple tragedia familiei Keurig.

– Știi ceva, mamă? Secretul fericirii e să n-ai cine știe ce așteptări. Uite-acolo un memento bun. Dacă nu ți-ai pierdut și soțul, și copiii, toți în același an, zâmbește! Ești c-un pas înainte.

– Uau. Așa te-am crescut eu? Să n-ai cine știe ce așteptări?

– În ce-ai fi vrut să cred?

– Nu știu. Poți să fii ce vrei să fii. Să te-agăți de-o stea și așa mai departe.

Tig nu zâmbi.

– V-am văzut pe tine și pe tata făcând treaba asta. V-ați agățat de steaua titularizării, ceea ce mie nu mi se părea prea grozav. Ați făcut atâta caz de povestea asta cu siguranța, că ne-ați sacrificat orice șansă de a avea un anturaj stabil.

– Cred că poți s-o spui și altfel.

– Nu mai simplu.

Trei cuvinte. Willa și-ar fi dorit să se ridice și să fugă de copilul ăsta sever și de faptul că-i era mamă, o bandă a lui Möbius făcută din frământări. Avuseseră o zi aproape perfectă. Sigur că trebuia să se-aleagă praful.

Țâșni în sus atât de repede, încât privirea i se încețoșă o clipă. Își scutură blugii, ascultându-și vuietul din cap – *Pleacăpleacă*. Tocmai fusese acuzată că dusese o viață de vagaboandă, se pare. Sau că se lăsase prea ușor. Nu se lăsase.

– Și mai ai impresia că ești în stare să fii părinte, spuse ea, privindu-și de la înălțime fiica minusculă, cu bebelușul în poală.

O domina chiar, ceea ce părea agresiv. Se așeză la loc.

– Îmi închipui că planul tău e să locuiești undeva perfect și să-i dai lui Dusty rădăcini.

– Niciun loc nu e *perfect*. Nu te urzica așa.

– Ei bine, Tig, a trecut aproape o săptămână de când am aflat că avem o casă bună de dărâmat.

– Mamă. Permafrostul se topește. Milioane de hectare.

Willa încercă să vadă legătura.

– Și eu îmi fac griji pentru casă. Asta vrei să spui?

Tig scutură din cap.

– E atât, dar atât de înfricoșător. O să fie incendii și ploi, mamă. Furtuni cărora n-o să le putem ține piept, mulți, mulți oameni fără locuințe. Și nu doar fără locuințe, ci fără un loc al lor. Orașele dispar sub apă și pe urmă ce faci? N-ai cum să te pui la adăpost dacă nu mai *există* niciun adăpost.

Willa își vârî mâinile între genunchi și refuză să creadă.

– Orientul Mijlociu și Africa de Nord aproape c-au rămas fără apă. Asia e *sub* apă. Siria e distopică, Somalia și Bangladesh, la fel, distopice. Peste tot sunt condiții meteo fără precedent. Permafrostul topit înseamnă că avem la dispoziție cam un *minut* ca să reparăm tot *dezastrul* ăsta, altfel *el* o să ne oprească pe *noi*.

– Atunci e de căcat, Tig. Și tu vrei să crești un copil?

– Nu vreau să rămân însărcinată. Dar el e deja aici, spuse ea, mângâindu-i aburul perișorului cu o atingere ca de aripă. N-am vrut să te necăjesc, mamă, spuse ea în șoaptă. Tu și tata ați făcut cum v-ați priceput mai bine. Dar s-au schimbat toate regulile și e greu să te uiți la oameni cum îi dau înainte la fel, ca și când treburile ar sta ca întotdeauna.

– *Toate* regulile. Zău așa?

Tig încuviință aproape imperceptibil, ca o sămânță care se leagănă pe tulpină. Nu se uita la Willa, ci la morminte.

– Oamenii pot să-și schimbe părerea când la mijloc sunt mărunțișuri, dar când vine vorba despre lucruri serioase, mai degrabă și-ar da viața. Se pișă pe ei de frică dacă aud că li s-a consumat planeta, după ce toată viața au trăit cu impresia că dulapul n-o să se golească niciodată. Fără supărare, mamă, dar nici tu nu ești prea diferită de Papu. Vrei să ai o casă frumoasă, numai a ta, și copiii tăi să aibă mai mult decât ai avut tu.

– E omenește, Tig. Trăim, consumăm. Cred c-așa trebuie să fim, pur și simplu.

– Bineînțeles c-așa crezi. Când toată lumea în jurul tău crede la fel, nici ce crezi nu mai știi.

– Adică cei mai mulți nu văd mai departe de lungul nasului, dar tu faci excepție? Cum vine asta?

Tig zâmbi.

– Sunt eu mai specială.

– Serios. Te întreb.

– Nu știu. Am mize mai mici. Tu și tata v-ați învârtit ca hamsterii pe roată,

Zeke la fel, dar mie nu mi s-a părut niciodată c-aș avea cine știe ce obiective de atins. Mai ales cu Zeke prin preajmă, care îmi spune de când m-am născut că-s o pitică ratată c-un bob de mazăre în loc de creier. O chestie ca asta te face destul de lucid în privința perspectivelor.

Willei i se strânse inima la gândul că fiica ei suferise, deși lăsase să se înțeleagă exact opusul. Frații se tachinau, era normal. Orice mamă își avea preferatul secret, dar Willa avusese grijă să n-o lase să se vadă. Tig părea mereu impenetrabilă, chiar superioară. Dezvinovățirile astea îi răsăreau în minte Willei una după alta și înțelese că numai așa funcționau lucrurile – dacă refuzai să vezi mai departe de lungul nasului.

– Întotdeauna am crezut că, dacă sunt bună la ceva, atunci sunt bună să fiu mamă, spuse în cele din urmă. Iar acum aud că v-am dezamăgit complet.

Tig îi cântări spusele, uitându-se la băiețelul din poală.

– Poți să reușești și să dai greș în același timp. Probabil că așa, dezamăgindu-mă, m-ai ajutat să devin eu însămi, în felul tău.

– Aprigă.

Willa clătină din cap. Nu că și-ar fi dorit *așa ceva* pentru un copil, oricine ar fi fost el, sau pentru mama lui.

– Voiam să zic „maleabilă". Știi ce-i amuzant? Că uneori ajungi să admiri la alții tocmai ce detești la tine. De pildă, la Jorge. Îmi place că e matur și știu că-i așa pentru că n-a fost protejat. Vax la capitolul tată.

– Chiar mă întrebam.

– Dap, vechea poveste cu tatăl, ia-l de unde nu-i. Așa că maică-sa n-a avut încotro, cică „Pune mâna și fă-ți pachetul, *m'ijo*[64]!". Nu c-ar fi fost săraci. Vreau să spun, ea a cumpărat casa aia. Dar Jorge a avut primul loc de muncă la *opt* ani. Lucra pentru unchiul lui, le vindea bere turiștilor pe Playa Condado.

– Ce să spun, mă simt mai bine. Nu te-am dat să fii barmaniță în clasa a doua.

Tig râse.

– Ai vrut să fim fericiți, știu. Nu *foarte* independenți, dar oricum, independenți. Muncitori, cu relații bune. Aceleași lucruri pe care ni le dorim și pentru Dusty. Dar el are nevoie de o altfel de mamă. Sistemul de recompense o să se schimbe total în timpul vieții lui. Va trebui să învețe să fie fericit cu ce are.

– Cu alte cuvinte, să nu se aștepte la nimic. Și să nici nu obțină nimic.

– N-are încotro. S-a născut într-un moment din istorie când prânzul nu mai e pe gratis. Probabil că prietenii o să conteze mai mult decât banii, fiindcă o să devină toxic să-ți dorești prea multe. Nu asta am cerut, dar asta am primit.

– „Să nu dorești."

– Cam așa ceva. Nu dorești, nu risipești.

– Dacă tu ai dreptate, atunci și Zeke are. Dacă nu poți să împrumuți de la viitor, trebuie să furi de la prezent. Îmi servești scenariul ăsta apocaliptic, de *Mad Max*, cu pirați care înșfacă tot ce-apucă, dar eu pur și simplu nu pot să-l accept. Prea e înfricoșător.

– Serios, mamă? Deja se întâmplă. Unu la sută din frați au pus deja gheara

pe bucata cea mai babană de pâine. Au luat țara în stăpânire, dumnezeul lor e piața liberă și majoritatea oamenilor sunt atât de neînfricoșați, că nici măcar nu pun sistemul sub semnul întrebării. Dacă aduce profit, asta e definiția binelui. Dacă crește, trebuie să te dai înapoi și să-l lași să crească. Piața liberă are exact aceeași moralitate ca o celulă canceroasă. Până și Zeke știe că așa e.

– Cred că face tot ce-i stă-n puteri ca să facă procesul să fie moral.

– Asta înseamnă să rezonezi cu celula canceroasă. *Știe*, mamă.

– Bun, deci ajungi la fundul sacului. Și pe urmă, ce faci? Îl înveți pe Dusty să fure?

– Sau iei ceva ce aruncă oamenii și folosești.

Willa își aminti cea dintâi avertizare a lui Zeke, cum că Tig avea să-l învețe pe Dusty să mănânce din tomberoane.

– Apreciez intenția. Dar una sunt hainele la mâna a doua și alta e mâncarea. Nu prea merge. Ca să nu mai zic de benzină la mâna a doua pentru mașină.

– Nu vezi fiindcă nu te uiți bine. Se face risipă chiar sub nasul tău. Permanent. Parc-am *înota* în risipă.

Dusty se foia. Puiul de somn le determinase să nu ridice tonul, lucru pentru care Willa era recunoscătoare. Pericolul țipatului trecuse.

– O iarnă întreagă mi-am hrănit familia cu linte și-am dormit într-un sac de dormit. Am economisit hârtia igienică. M-am săturat de-atâta cumpătare. Arată-mi ce risipă fac și-o să gătesc chestia aia la cină, pizda mă-sii.

– Tot risipești, mamă. Toată lumea risipește.

Willa nu spuse nimic. Dusty deschise ochii și clipi la cer și la copaci. Apoi o privi pe Tig. Zâmbi el, zâmbi și ea. Cel mai simplu lucru din lume.

– Mai concret, spuse Willa.

Tig privi atât de lung la strada de afară prin zăbrelele gardului de fier, încât Willa începu să nutrească o idee nebună cum că fata tocmai câștigase disputa.

– Bine, spuse Tig. În treizeci de secunde au trecut patru mașini cu câte o singură persoană înăuntru. Asta înseamnă că s-au risipit cel puțin douăsprezece călătorii, indiferent unde merg mașinile alea. Ori o sută douăzeci, asta înseamnă mai bine de o mie de călătorii pe oră.

– În teorie, da. Dar pe *mine* nu m-ajută cine știe ce.

– Asta se poate aranja. Sunt oameni care o fac. În Cuba e meserie oficială. *El Amarillo*.

– Galbenul?

– Tipul Galben, așa cred că s-ar traduce. Poate să fie și bărbat, și femeie. Poartă un costum galben și stă la principalele intersecții. Îl știe toată lumea. E doar un exemplu. Despre cum poți să faci ca o resursă invizibilă să fie cu adevărat utilă.

Tig se întrerupse ca să-l ridice pe Dusty și să-l miroasă la fund.

– Pfuuu, *domnule*!

Scotoci prin buzunarul căruciorului după un scutec curat și o pungă de plastic cu cârpe umede, apoi îl întinse pe Dusty pe iarba primitoare. Willa îi

privea. La vârsta ei, nu schimbase niciodată un scutec textil. Nici măcar unul.

– Deci ce e tipul ăsta galben, un fel de dispecer de Uber?

– Nu, mai simplu de atât. E ca un fel de serviciu de tranzit cu acoperire națională. De fiecare dată când ai nevoie să mergi undeva, te duci până la cel mai apropiat *Amarillo* și-i spui încotro ai pornit. Dacă ești la volan și ai locuri libere în mașină, vezi costumul galben și te oprești. E lege. Te întreabă unde mergi și îți găsește un pasager corespunzător.

Fundul fu șters și scutecul fu schimbat fără prea mare caz. Willa își închipuise bolduri costisitoare, dar Tig folosi acoperitoare impermeabile care se prindeau cu capse și țineau totul la locul lui.

– E o slujbă chiar mișto. Se plătește bine.

Îl îndesă pe Dusty înapoi în salopetă și sigilă chestia împuțită într-o pungă.

– E nevoie să te pricepi la oameni, știi? Nu merge cu primul venit, primul servit. Acordă prioritate unei femei însărcinate sau cui are o întâlnire urgentă. Trebuie să fie corect, ca să fie toată lumea mulțumită. Ajung toți unde au nevoie și toate mașinile sunt pline. Mereu.

– Și dacă vrei și tu să mergi undeva de unul singur?

– Îți trece. Ce zici tu e din secolul trecut, mamă. Oricum, așa l-am cunoscut pe Toto. Ți-am spus că făceam autostopul când am mers cu el la Bayamo. Ți-aduci aminte, nu?

– Tipul Galben v-a făcut lipeala?

– Aha. E ca un fel de Tinder, doar că are beneficii practice. Cunosc atât de multe cupluri care s-au cunoscut în mașini, și el, și ea în drum spre cine știe ce loc unde trebuiau să ajungă.

– Și totuși. Poate că oamenii vor să aibă ceva mai mult control asupra destinului lor.

– Cum să nu. *Destin.* O să-și aducă aminte ce mult control au când o să mai lovească un uragan și-o să înece Garden State Parkway.

Willa își aminti panouașul trist din curtea fermei pustiite: *Dragă Mamă Natură, te rugăm s-o trosnești pe Sandy.*

– Ai dreptate. N-o să vadă nicio legătură cu consecințele acțiunilor omenești. O să se înfurie și atât.

– Aha. Stai s-ajungă acolo, spuse Tig, prinzându-i centura lui Dusty și pregătindu-l de plecare. Și-abia apoi o să se mai înmoaie.

Se întoarseră în locul de unde aveau să identifice capsula temporală conținându-l pe Nick, pe care tocmai o îngropaseră, și să-l invite să se alăture lanțului trofic. Acum, Tig era într-o pasă binevoitoare. Când ajunseră în partea cea mai netedă a drumului pavat, își petrecu un braț în jurul Willei și împinseră căruciorul împreună.

– Biata de mama, spuse ea, lăsându-și dreadurile elastice pe umărul Willei. Știu. Ți se pare că a venit sfârșitul lumii dacă nu poți să ai lucrurile pe care ți le-ai dorit dintotdeauna. Dar nu e sfârșitul lumii. Se va găsi alt loc în care să te duci.

– Îmi pare rău să-ți spun, dar placa asta-i veche. Mama spunea că atunci

când Dumnezeu închide o ușă, deschide o fereastră.

Tig zăbovi două clipe, cântărind cu grijă afirmația înainte s-o respingă cu vehemență.

– Nu, nu-i același lucru. Ce spun eu e că atunci când Dumnezeu îți trântește o ușă-n nas, probabil că ești în rahat până la gât. Ai s-o sfârșești în moloz. Dar nu-i nimic, fiindcă atâta vreme cât nu-ți ajunge rahatul până peste cap, stai în lumină.

– Fără un acoperiș deasupra capului, ai putea să simți că te pândește moartea.

– Mda, dar ai putea și să nu simți. Oricum, sigur n-ai să-ți găsești nicio ieșire din dezastru dacă tot ce faci e să aduni cărămizi și să ți le-ndeși în buzunare. Ce trebuie să faci e să te uiți după cer albastru.

16
Cer albastru

Odată, timp de aproape două săptămâni, Thatcher a dormit într-un copac. Era în timpul războiului, fugise cu un regiment în deplasare. Marșul s-a oprit într-un bazin hidrografic, ca să aștepte ordin de înaintare spre Boston, de unde trupele și proviziile erau mutate încet spre sud, pe calea ferată. Între timp, bărbații au campat, dar Thatcher încă nu avea un loc oficial în regiment. Alți băieți de pripas, unii mult mai mici decât el, alergau de la un cort la altul, cu tot felul de chilipiruri și comisioane, ori se îndeletniceau cu mici furtișaguri, pentru privilegiul de a se ghemui sub un pat de campanie, într-o pătură colcăind de păduchi. Oricare ar fi fost spaima care îi gonea spre acele vizuini, de greieri ori de păsări de noapte, lui Thatcher nu-i păsa. A găsit un stejar primitor, cu o crăcană mare de cioturi ieșite dintr-o rană veche, unde copacul fusese lovit de o furtună violentă sau de fulger. Acolo și-a construit cuibul de veveriță, din frunze și din singura lui pătură, și a dormit mai bine decât dormise vreodată în casa tatălui său. Nu se mai gândise de mulți ani la copac, dar se gândea acum. Probabil dintr-un instinct care îl avertiza să fie gata de fugă.

Stătea în salon, lângă fereastră. Rose era așezată pe unul dintre scaunele mici, fără brațe, din fața canapelei. Soț și soție se străduiau din răsputeri să evite o ceartă. Afară înverzea vara. Thatcher vedea și tânjea fizic după ea, dar în nenorocita asta de casă, ferestrele ornate, în armătură de plumb, nu se deschideau.

Rose era supărată pentru că doamna Brindle își dăduse în sfârșit demisia, așa cum orice ființă simțitoare ar fi putut să prevestească. Rose era supărată dintr-o mulțime de motive. Noua rochie de zi nu-i venea cum trebuie și fusese nevoită s-o trimită înapoi la doamna Clark, pentru retușuri. Cineva mutila copacii umbroși de pe Landis Avenue! Sub pavăza nopții, vandalii crestau amenințări vulgare la adresa căpitanului, direct în scoarță, de unde erau imposibil de șters. Ziarul din poala lui Rose denunța această crimă pe prima pagină. Tocmai ce citise articolul cu voce tare, revoltată de o asemenea nelegiuire și așteptându-se ca Thatcher să fie cu atât mai revoltat, dat fiind cât de mult îndrăgea arborii. Landis stabilise o recompensă pentru orice informație care ar fi putut să ducă la prinderea vinovaților.

Dar Thatcher nutrea simpatie pentru mutilatorii de copaci. Sau, cel puțin, pentru inteligența acestor insurgenți, ale căror atacuri nu puteau fi acoperite cu var până dimineața. Ce-l revolta era că Landis își menținea privilegiul de a stabili orice fel de recompensă. Deșănțata pretenție de normalitate din ziarul acesta și din oraș îl înnebunea pe Thatcher. Ziarul opoziției își întrerupsese

apariția, firește. Singura menționare a editorului său în paginile din *Weekly*, săptămâni la rând, fusese faptul divers potrivit căruia Carruth se odihnea confortabil la el acasă și era de așteptat să-și revină complet.

Ursul cel mare murise. Acum putea să aibă loc un proces pentru omor. Rose și Aurelia nu tolerau nicio discuție pe subiect, pentru că nu ducea decât la țipete și lacrimi. Amândouă femeile se rugau pentru ca Landis să fie găsit nevinovat, fiindcă *toată lumea* se baza pe Landis. Prietenii lor, familia Dunwiddie, aveau interese de afaceri și ar fi suferit pierderi dacă partenerul lor era constrâns să cedeze în împrejurări dezagreabile.

Asta îi îngreuna lui Thatcher sarcina de a da veștile pe care le avea de dat. Atinse pervazul cu vârfurile degetelor și, prin cușca de plumb și sticlă, privi la casa de alături. Mary știa deja. Știa, îi lăuda curajul și avea încredere că va face treaba cum se cuvine. Îl luase în brațe și-l lăsase să plângă precum copilul ce nu fusese niciodată, căci Thatcher nu-și amintea să fi plâns vreodată la adăpostul brațelor cuiva. Acum plânsese. Pe canapeaua ei uzată, printre ferigi, se lăsase pradă necazului pentru moartea prietenului său și pentru atâtea altele.

Se întoarse spre soția lui.

– Naiba să-i ia de copaci, Rose! O să depun mărturie la procesul lui Landis.

Ea ridică iute privirea: ochi albaștri, cer senin.

– Ce proces? O! Cum e posibil, Thatcher, tocmai *tu*? Ce privilegiu!

– Nu. Împotriva lui.

Scutură încet din cap, privind numai aerul din fața ei.

– Depun mărturie pentru bărbatul ucis. Uri Carruth.

– De ce-ai face-o? E *mort*.

– Exact. Am fost contactat de avocatul care caută să-l acuze pe ucigașul lui.

– N-ai vorbit deloc despre asta. Te-ai ascuns de mine?

– Nu m-ai lăsat să vorbesc! Dă-o dracului de treabă, Rose, nici măcar acum nu m-asculți!

Ochii ei scăpărară ca un chibrit aprins, apoi priviră în altă parte. Rar se întâmplase ca Thatcher să înjure în prezența ei, și cu atât mai puțin să drăcuie.

– Mi-a cerut să depun mărturie în fața juraților.

– De ce tocmai tu? Ce treabă ai tu cu toate astea?

Vorbise fără să se uite la el.

– A aflat de la familia lui Carruth că eram prieteni, spuse el și văzu cum, la aflarea veștii, gâtul lui Rose se împurpurează brusc, și totuși corpul nu i se clintește. Ne-am cunoscut toamna trecută cu treburi de la școală. Nu ți-am pomenit, fiindcă mă îndoiam că te-ar interesa. De când a fost împușcat, l-am vizitat acasă. Cât de des am putut.

Tot nu se uită la el, nici nu-i vorbi. Numai mâinile i se mișcau – vârfurile degetelor uneia se apăsau în palma celeilalte, probabil ca să se încredințeze că nu visează.

– Nu se *odihnea confortabil*, era în agonie. A murit de infecție cerebrală. Bietul om, Rose. Și familia. Avea o soție tânără și cinci copii care depindeau de el. Care îl iubeau. Nu-ți poți închipui în ce hal suferă.

Thatcher fusese uluit când îl contactase avocatul, un bărbat pe nume Thomas, ca să-i ceară să depună mărturie. În mod normal, un mort nu avea nevoie de un garant de integritate. Carruth, neînarmat, fusese împușcat în ceafă, subliniase Thatcher. Landis nu avea ce să susțină în propria apărare, cu siguranță. Dar, așa cum îi explicase Thomas, apărarea era pe cale să fie construită. Consiliul lui Landis plănuia să invoce un argument pe care îl numea „apărarea prin nebunie". Intenționau să demonstreze că acțiunile lui Carruth în calitate de editor al ziarului îl alienaseră temporar pe Landis, prin urmare nu putea fi învinovățit pentru împușcare. Thatcher ascultase toate astea în biroul placat cu stejar al avocatului și se simțise la fel cum probabil că se simțea și Rose acum, de parcă ar fi visat. Nimeni nu putea să invoce *nebunia* în propria apărare. Mai existase înainte un asemenea caz? După știința lui, spusese Thomas, nu.

Într-un sfârșit, Rose vorbi.

– Ce vor să spui în instanță? Pentru *bietul om*.

– Că a fost un cetățean bun și cinstit, care nu voia răul nimănui.

– Dar a făcut rău. Asta n-ai cum să negi.

– Uneori oamenii acționează după principii, Rose. Insistă pe idei noi în detrimentul celor vechi, apără un grup de oameni împotriva acțiunilor altuia. Ceea ce pricinuiește ranchiună, dacă la asta te referi. Pricinuiește rușine, sau cel puțin ar trebui s-o facă. Dar nu violență. Nu *nebunie*.

– Cine zici tu că e nebun?

– Nimeni. În jocul ăsta eu nu sunt decât pion. Tu ești mereu prima care-mi amintește cât sunt de neimportant. Dar cel puțin voi fi pionul care spune adevărul.

După voce părea mai mânios decât era de fapt, căci să-i vorbească lui Rose îl umplea de deznădejde, dar cuvintele lui aveau efectul unei mustrări. Ea coborî privirea, uitându-se la mâini. Cu umerii mici trași înapoi și cu capul plecat, părea nici mai mult, nici mai puțin decât un copil dulce.

– Regret, Rose. Știu că luarea mea de poziție în instanță o să te pună într-o situație ingrată față de prietena ta, Louise. De la familia Dunwiddie n-ai auzit decât o latură a poveștii. Dar o să descoperi și alți oameni…

Se opri brusc înainte să spună *în Vineland*, căci nu mai putea garanta pentru nimic din ce-ar fi avut să le ofere lor orașul acesta. În orice caz, nu un loc de muncă.

– O să-ți găsești alți prieteni, reuși să spună.

– Dar nu înțelegi, spuse ea în șoaptă. În libertatea lui Landis stă tot viitorul nostru. Dacă va fi acuzat, se vor duce de râpă multe dintre bunurile de preț pe care el și familia Dunwiddie le dețin în comun.

– Da, la asta mă aștept. Dar de ce-ar trebui să-mi pese mie de familia Dunwiddie?

Copilul își înălță bărbia.

– Pentru că mama și domnul Dunwiddie se căsătoresc.

– Poftim?

Aurelia, cu Bumbăcărița. Visul lui cel mai tainic se adeverea.

– Aveam de gând să-ți spun abia peste o săptămână. N-am spus aproape nimănui, doar doamnei Clark, firește. Mama o să aibă nevoie de o rochie. Dar vor s-o facă în liniște, discret, fără mare caz.

– Desigur, doamnei Clark.

Thatcher se întreba cât de jos se află față de doamna Clark, croitoreasa, pe scara naturii căminului său.

– Și când Aurelia o să devină doamna Dunwiddie, o să se mute pe domeniul lui?

– Poate, deși… Ei bine…, începu ea, împreunându-și mâinile. După cum știi, mama este proprietara de drept a casei acesteia. A moștenit-o când a murit tata.

Rose refuza în continuare să-l privească în ochi și, în evitarea ei, Thatcher simțea ceva mai mult decât mânia. Rose măcinată de vină, iată o privelişte nouă pentru ochii lui. Cu o senzație de cădere în gol, Thatcher înțelese că avea să afle mai mult decât și-ar fi dorit să știe.

– Înțeleg. Deci e vorba ca Dunwiddie să reconstruiască casa. Are resurse ca să încerce. Îmi închipui că asta ar mulțumi-o pe Aurelia. Domeniul se va muta aici, spuse el, încercând să-și dea seama în ce consta reașezarea micului său univers. Ce nu înțeleg deloc e ce-o să se aleagă de noi, Rose.

– O să se *aleagă*, spuse ea.

Atât și nimic mai mult. Era o declarație. În sfârșit îl privi drept în față, cu ochii de un albastru pal ca niște ferestre larg deschise. Sub ochii lui lua naștere armura de furie care avea s-o ducă pe Rose până la capăt, oricare ar fi fost lucrul pe care și-l dorea.

– Ce sugerezi?

– Că și eu aș vrea să mă mut pe domeniul acela.

– Tu și Louise sunteți prietene…, începu el, simțind că se zbate prostește. Nu. Doar nu te referi la… cu *Leverett*? Îți place bărbatul ăla?

În loc de răspuns, se lumină toată. Înnebunitor, dar *zâmbea*. Ca și când s-ar fi jucat de-a ghicitorile și Thatcher ar fi nimerit răspunsul în sfârșit. Făcu câțiva pași, își așeză mâna pe spătarul canapelei și se opri acolo, lăsându-și inima încremenită să-și revină. Încuviință din cap, înțelegând ceea ce orice ființă simțitoare ar fi putut să prevestească. Curând, Thatcher trebuia să părăsească locul acela. Rose niciodată.

***

– Nu pot vorbi decât în calitate de om de știință, pentru că asta sunt.

Thatcher se întreba de câte ori i se va mai cere s-o spună și cum era cu putință ca un adevăr atât de limpede să-l coste așa de mult. Carruth avusese și prieteni mai buni decât el, însă niciunul cu educația lui, explicase Thomas. Niciunul nu avea darul de a suna atât de imparțial.

Sala de judecată nu era la fel de mare ca Plum Hall și părea mai puțin apăsătoare și decât auditoriul de la școală. Prin ferestre curgeau șuvoaie

liniștitoare de lumină. Zona din fața scaunului judecătoresc, unde se afla Thatcher, era separată de băncile aglomerate printr-o fortificație solidă de grilaj. Acolo, spectatorii murmurau și transpirau în paltoanele lor de dimineață. În spate, de la un capăt la altul al sălii, se întindea o galerie suspendată, înțesată de femei și de copii, judecând după genunchii profilați prin fuste și după fețișoarele vârâte printre balustrade. Nimeni nu plătise cincisprezece cenți ca să fie acolo.

– În cazul acesta, ca un om cu metodă ce vă aflați, ne veți oferi o impresie demnă de încredere asupra răposatului domn Carruth, spuse Thomas cu un zâmbet discret. Întâi, spuneți-ne cum v-ați cunoscut.

– La fel cum l-au cunoscut, probabil, toți locuitorii Vinelandului. Participa uneori la întâlniri și la prelegeri la care mă aflam și eu. Prima dată, în cadrul unei ședințe la școala unde eram angajat. Apoi, la o prelegere de la Plum Hall. S-a întâmplat să plecăm în același timp. Am intrat în vorbă pe stradă. Era un om agreabil.

– Ați legat o prietenie.

Ucigașul stătea cu avocații lui la o măsuță rotundă aflată la nici cinci pași depărtare, cu mâinile împreunate pe fața de masă verde. Pe Thatcher vederea lui îl umplea de scârbă.

– Ne-am întâlnit numai de câteva ori, domnule. Regret că n-au fost mai multe și că nici nu vor mai fi.

– De ce?

– De ce regret? Pentru că îmi plăcea compania lui. Îl admiram. Era unul dintre acei puțini oameni care se lasă pe sine la urmă. Se dedica ajutorării muncitorilor ale căror vieți aveau de suferit de pe urma unor promisiuni necinstite. Mi-a spus c-a avut doi frați morți la datorie, amândoi din pricina unor șefi cărora nu le păsa de siguranța muncitorilor. Spunea că e din Badger State. Dar era hotărât să nu ajungă un bursuc.

– Asta însemnând?

– Cred că voia să spună că nu s-ar fi ascuns într-o vizuină, chiar dacă îndrăzneala avea să-l coste. Ceea ce s-a și întâmplat, din nefericire.

Thatcher făcu un efort ca să se uite la Landis, dar bărbatul părea absent. Se întoarse spre jurați. Ședeau cu chipurile împietrite în dreptunghiul lor solemn.

– Acum a murit și cel de al treilea frate.

– Vreți să spuneți că era belicos? întrebă Thomas.

– Era cinstit. Hotărât să spună adevărul. Ziarist.

– Ați putea spune că era răuvoitor?

– Exact pe dos. Poate că era prea bun la inimă.

– Așadar, nu genul de om care l-ar face pe altul să-și iasă din minți cu bună știință.

Fură întrerupți de avocatul părții adverse și, cât spectatorii se foiau pe scaune, tânjind după aer curat, oamenii legii purtară o discuție aprinsă despre cât și dacă se putea specula pe marginea motivațiilor unui mort. Thatcher asista de zile întregi la acest paso doble avocățesc, iar lipsa lui de bunăvoință

aproape că-l zdrobise. Acum, în cea din urmă zi a confruntării, era chemat să vorbească *imparțial* în numele prietenului său ucis, în speranța că va influența niște juriați care trebuie să fi fost cumplit de derutați, dacă nu chiar de-a dreptul cuprinși de toropeală. Thatcher nu se pricepea la lege mai mult decât se pricepeau și ei; nu era decât un om de știință. După cum spusese.

Lui Thomas i se îngădui să reformuleze întrebarea.

– După părerea dumneavoastră, e posibil ca un om să-l aducă în stare pe un altul să comită o violență nebunească?

Thatcher simți că se sufocă.

– Și da, și nu. Mi se pare că întrebarea e pe lângă subiect.

Acum se uită bine la Landis, care îi ocolea privirea. Omul avea o înfățișare demnă de milă. Nu tu jiletcă de catifea, nu tu ceas de aur sau lănțișor – toată grandoarea îi era ținută în frâu de păzitorii lui, pentru teatrul acestui proces. Thatcher își dădu frâu liber furiei, ca un înecat care se agață de o scândură.

– Uitați-vă la omul acesta! Stăpânul și primarul orașului nostru. S-a hotărât să împuște un alt om, pentru că nu-i plăcea să audă adevărul. Nu ține de mine să comentez pe marginea moralității acestei fapte, înțeleg. Dar toți oamenii din încăperea asta știu că a fost o crimă. O crimă atroce!

Thatcher privi roată prin cameră, neștiind cum ar putea cuvintele, fie ele măsurate sau dezlănțuite, să-l scape din această închisoare.

– Cred c-am fost chemat aici ca să vorbesc despre vremurile noastre. Dintr-o eră mai întunecată, guvernată de frică și gândire magică, ne mișcăm acum spre o epocă a rațiunii. Landis a fost iubit, este iubit, pentru că susține că ne poate proteja de bestiile mitice care ne pândesc în mlaștinile de la marginea înțelegerii. Poate că ne și protejează. Pe unii dintre noi. Dar în această sală de judecată pretinde că și-a pierdut capacitatea de a deosebi mitul de faptă. Declară că e nebun.

Bărbații de pe bănci și doamnele din galerie priveau de pe margine, probabil cumplit de speriați.

– Nebunia e o tulburare a creierului, le spuse Thatcher. Nu vreo vrajă sau vreun descântec, ca să vină și să plece după cum bate vântul. Legile naturale nu li se aplică numai jivinelor câmpului, ci și nouă, că ne place sau nu. Ni se aplică chiar și atunci când nu ne mai convin. Dacă Landis e nebun astăzi, tot nebun va fi și mâine, și poimâine.

Juraților îl priveau circumspect. Thatcher se adună, încercând să imite cât mai bine cu putință tăria și puterea.

– Ați venit în Vineland căutând ce caută toți oamenii, un cămin sigur. Astăzi, după ce vă veți fi dat sentința, nimic nu va mai putea fi la fel. Veți declara un om fie vinovat de omor, fie nevinovat. Dacă vă hotărâți la cel de-al doilea caz, cu niciun chip nu veți mai putea căuta adăpost din calea cuiva care și-a pierdut simțul rațiunii.

Se întoarse cu spatele la juriați și închise ochii preț de o clipă. Când îi redeschise, înainte i se înfățișă o viziune trimisă din cer: grefierul ridica fereastra glisantă, iar prin deschizătura ei, Thatcher sorbi aer și lumină. Acolo

era răspunsul lui, ultimul răspuns. Gata, de aici înainte nu va mai ieși în fața unui public surd la cuvintele sale. *Sub cerul liber, stăm în lumină*, așa stăruise ea cândva, iar el se gândise doar la moarte. Ce naiv. N-avea decât să doarmă pe un pat de spini sau într-un arbore, sub stele, dar era liber să-și aleagă compania. Și nu va alege adunătura asta fricoasă și egoistă, închisă în camere înăbușitoare. Ei se vor chirci mai departe în siguranța lor iluzorie, iar cerul li se va surpa în cap. El va mărșălui înainte, lăsând în urmă prăbușirea.

17
Prăbușirea

La început trebuia să fie o sărbătoare în familie. Zeke era așteptat cu mașina de la Boston. Surorile lui Jorge erau și ele invitate, firește, împreună cu copiii lor, la fel și angajatorii și colegii lui Tig de la restaurant, la rândul lor cu copiii. Dar de acolo n-a mai fost decât un pas până să-i pună la socoteală și pe prieteni, ceea ce însemna că n-avea să mai rămână aproape nimeni prin vecini care să cheme poliția dacă petrecăreții făceau cumva prea multă gălăgie. Într-un final, la o numărătoare rapidă, Willei i-au ieșit peste o sută de persoane, mari și mici, care aveau să vină în curtea lor – și într-o seară de joi, pe deasupra – cu ocazia grătarului fără pretenții care avea să marcheze prima aniversare a lui Dusty. Jorge împrumutase un sistem de sonorizare și îl instalase în ușa proaspăt branșatului șopron. Sondra și Lara făcuseră un tort, iar câțiva copii de la școala profesională aduseseră un amestec căruia îi spuneau „Viermi și Mizerie", o prăjitură făcută din ciocolată și glazură amestecate până ajungeau la o textură asemănătoare cu noroiul, ornată cu jeleuri în formă de viermi – un hit, evident.

Tig se învârtea prin mulțime, asigurându-se că farfuriile sunt pline și că fiecare cunoaște pe câte cineva. Jorge era responsabil cu butoiul de bere și în această calitate își lua comisionul, observă Willa. Ea era cu ochii pe Dusty, care trecea de la un oaspete la altul. Tig îl îmbrăcase pentru fiesta într-un tricou cu Che Guevara și îi pusese și o șapcă de baseball, dar el și-o tot scotea și dădea cu ea de pământ. Agățase un grup de puști de la școala profesională care se țineau scai de el peste tot, i-o ridicau de pe jos și i-o puneau la loc pe cap, mereu cu cozorocul la ceafă. Willa încerca să-și păstreze cumpătul uitându-se cum Dusty face turul brațelor a zeci de persoane pe care ea nu le mai văzuse în viața ei. Ținea la socializare mai bine decât Willa – învălmășeala nu era chiar punctul ei forte –, dar când începu să fie mârâit, ea se năpusti între ei și-l luă la masa de picnic de sub stejarul cel bătrân. Se așeză pe bancă cu fața la mulțime, iar Dusty începu să se târască prin preajmă și să adune ghinde, pe care ea nu-l lăsa să le mănânce.

Sistemul de sonorizare pulsa, iar curtea, deși aglomerată cu moloz de la proiectul în desfășurare, se umplea tot mai mult cu nou-veniți. Willa se uită la un copilaș de câțiva anișori care hoinărea prin grădina lui Tig și culegea gogonele. Îl privi pe Iano, care stătea de vorbă cu un tip mai în vârstă, cu bandană, și era atât de absorbit în conversație, că uitase de grătar și nici nu-i observase pe cei doi câini apăruți de nicăieri, care o tuliseră cu un pachet de crenvurști. Playlistul lansă în aer o *bomba*, iar ea privi partitura corpurilor care se unduiau la unison, cuprinse de extaz. Indiferent ce purtau – farfurii,

bebeluși, conversații –, se *mișcau*, șolduri și umeri, ca într-o transă de revelație sexuală a cine știe cărui grup evanghelic obscur. Își aminti ceva ce-i spusese Tig cândva despre cubanezi, că desăvârșiseră toate lucrurile amuzante care nu costă nimic. Willa nu-și mai amintea lista cu precizie, doar că era destul de licențioasă cât să fie nevoie să le astupi bine urechile copiilor.

Zeke se desprinse din mulțime și veni spre ea. Avea în mână un pahar de plastic cu personaje din desenele animate, plin cu bere.

– Hei, ce-i aici, masa mizantropilor?

– Hai și tu cu noi. Începuse să fie un pic cam prea mult pentru sărbătorit.

După felul atent în care se așeză lângă ea și pentru că îl cunoștea atât de bine, Willa își dădu seama că Zeke lucra să se îmbete turtă. De ziua fiului său. Din instinct – poate speranță, poate sfidare –, îl ridică pe Dusty și i-l așeză în poală, luându-i în același timp berea, cu îndemânare.

– Mulțam, aveam nevoie, spuse ea luând un gât, apoi cercetă paharul. Ia te uită, Fetițele Powerpuff s-au făcut mari. Unde naiba l-ai mai găsit și pe-ăsta?

El ridică din umeri.

– Mi l-a dat cineva. N-am găsit paharele de unică folosință.

– Sora ta le-a interzis. Le-a zis oamenilor să-și aducă pahare de acasă.

– Uau. Nazista reciclatului.

– Să știi c-am observat că oamenii țin minte unde și-au pus băuturile. În loc să și le lase împrăștiate peste tot și să înceapă tot timpul altele noi. Mâine o să mă bucur că n-o să trebuiască să adun o mie de pahare de plastic cu două degete de bere în ele.

– Când eram mici, asta era partea cea mai tare a petrecerilor. Că șterpeleam resturile.

– O, ce vremuri!

Willa le privi atent pe Fetițele Powerpuff, cu șosețelele lor albe și cu ochii mari, scăpărând de mânie, pregătite să pună în acțiune Elementul X. Tig fusese înnebunită după ele.

– N-ai de gând să te întorci la Boston în seara asta, nu-i așa?

Avea un aer de parcă era deja la Boston. În tot cazul, nu acolo, cu ei.

– Nu, spuse el după o pauză. Mi-am adus ceva de lucru, pot să rămân peste weekend.

Zeke nu mai era liber-profesionist, start-upul lui pierduse startul și acum era angajat la o firmă reală. Era în continuare pasionat de microfinanțe și de noua lui zonă de interes, brokerajul creditelor pentru carbon, lucru pentru care Tig se străduia, cu destulă noblețe, să-i acorde circumstanțele atenuante ale îndoielii. Era altă condiție pe care i-o pusese Willa ca să poată deveni tutorele lui Dusty – să se poarte frumos cu fratele ei. Zeke era tatăl biologic și niciun aranjament nu avea cum să funcționeze dacă nu reparau niște punți mai înainte. Pentru Tig, condiția asta amenințase să rupă înțelegerea. „Toate punțile sunt arse din temelii", informase ea, reacție la care Willa îi sugerase scurt să construiască altele noi, din resturi. Doar era specialitatea ei.

Dar Willa purta incendiul pe conștiință. De la discuția pe care o avusese cu

Tig în cimitir, acceptase că povestea lor depășea limitele tachinării obișnuite dintre frați. Tig era îndârjită din fire, adevărat, dar Zeke era mai mare și-i venea atât de ușor să-i învăluie pe ceilalți cu farmecele lui. Ar fi putut și acum să se roage de Tig să ierte și de Zeke să se achite, dar o făcuse de prea multe ori și probabil în zadar. Acum Willa nu-l mai avea decât pe Dusty și, orice decizie ar fi luat pentru el, nu trebuia să și-o întemeieze nici pe favoritism, nici pe reparație. Era o situație demnă de regele Solomon.

Zeke părea gata să izbucnească în plâns, cum privea în jos la părul ciufulit al lui Dusty. Șăpcălia de baseball fusese abandonată cu succes, dimpreună cu însoțitorii, iar el se zvârcolea ca să se elibereze din strânsoarea lui Zeke. Dusty nu se mai lăsa ținut prea mult în poală, și totuși Zeke îl ținea. Willa se întinse să-i smulgă o așchie lungă de lemn pe care reușise s-o desprindă din marginea scaunului.

– Îmi pare tare rău, scumpule. Cu toată petrecerea asta, nimeni nu se mai gândește la ea cine știe ce. Dar eu mă gândesc, să știi. Pe cuvântul meu.

Zeke ridică niște ochi îndoliați, privind-o cu surprindere.

– Mulțumesc, mamă. Atât că… *fir-ar să fie*.

– Da, fir-ar să fie. Ar trebui să fie și ea aici. Să-și vadă frumusețea de băiat cum împlinește un an. Nu-i deloc bine și nici n-o să fie vreodată. Tot ce putem să facem pentru Helene e ce este mai bine pentru Dusty.

– Știu. Tot ce faceți e… Vă sunt foarte recunoscător. Mă gândeam că atunci când o să fiu mai stabil financiar, cam într-un an, așa, poate o să-l iau o parte din timp la Boston. Aș putea să iau pe cineva să stea cu noi în casă. Un fel de bonă.

Willa expiră.

– Subiectul ăsta se cere discutat cu capul limpede. Nu acum.

Altădată sigur ar fi încercat să deschidă discuția. Bănuia că ceea ce-l făcea pe Zeke atât de evaziv în legătură cu viitorul lui Dusty era spaima de propriul eșec. Iar acum îl apucase așa, din senin.

– Nu cred că lui Michael și Sharon o să le surâdă ideea să găzduiască o bonă în dormitorul liber. Ar trebui să-ncepi să te gândești la un loc al tău.

– Ah. M-am tot ținut să-ți spun. Mă mut cu Priya.

– Cu *Priya*?

Zeke căscă ochii în altă direcție.

– Scuze că nu ești de acord.

– De acord? Acum două ore nici nu știam de existența fetei ăsteia și acum te muți cu ea?

– Ieșim împreună de ceva timp. Are un apartament fain. Oricum stau pe-acolo o grămadă, deci următorul pas logic ăsta ar fi. N-am vrut să-ți spun până nu știam sigur că e… înțelegi tu. Serios.

Willa parc-o vedea pe Priya asta: cool, realizată, cu părul ca pana corbului, cu tradiționala familie dominatoare și cu o etică a muncii pe măsură. Te pomenești că-i și aranjaseră un băiat de treabă care s-o aștepte la ea în țară și probabil că Zeke era singurul ei act de rebeliune. Willa își dădea seama că-i

face profilul standard acestei noi prietene, dar nimic din ce auzise până acum nu ieșea din tipar. Priya lucra în finanțe, carieristă cu piciorul pe accelerație, cadoul pe care i-l trimisese lui Dusty era împachetat cu expertiză în hârtie argintie cu buline, evident din magazin. Probabil comandat prin telefon, între două întâlniri. Willa îl vedea chiar acum pe masa cu daruri, tronând peste un trib pestriț de pungi refolosite.

Mame și fii. Suspină. Știa că trebuie să se străduiască mai mult. Numai vorbind despre fată, Zeke se și luminase; schimbarea se petrecuse sub ochii Willei. Deci nu putea să se opună. Și oricum, puțin rafinament profesional nu avea ce să mai strice în familia asta șubredă.

Îl scrută cu privirea.

– Bine, dar unde naiba e *acum*?

Din cauza berii, Zeke reacționă cu întârziere. Păru întâi confuz, apoi deveni defensiv.

– La Boston.

– Știi la ce mă refer. De ce nu e aici?

– A trimis un cadou.

– Dar nu și-a găsit timp să vină ca să-l cunoască pe fiul partenerului ei.

– O să-și găsească.

– Zeke. E important. Sora ta a mobilizat pentru astăzi vreo sută de oameni care contează măcar un pic în viața băiețelului ăstuia. Și tu n-ai fost în stare să aduci nici măcar *unul*?

– Mamă, nu-mi spune ce să fac. O iau ușor, bine? N-ai idee ce greu îmi e.

– Scuze. Ba cred că am. Ți-e frică.

– Să mă atașez din nou de cineva e… *Doamne*. Nici nu știu cum să spun. E ca și cum aș conduce mult peste limita legală. Sincer să fiu, *eu* nu mi-am dorit să vină. O să-mi ia timp, atâta tot.

– Știu, scumpule.

Își cuprinse amândoi băieții, pe cel trist și pe cel neastâmpărat, care voia neapărat să se urce pe masă. Avea să-i ia timp, da, însă pentru un copil ceasurile nu stau pe loc. Cu Zeke sau fără el, lucrurile aveau să se miște.

Ridică ochii și-l văzu pe Jorge venind spre ei cu o farfurie de Viermi și Mizerie.

– Hei! Junk food pentru sărbătorit!

Jorge puse farfuria pe masa de picnic și Zeke se răsuci spre ea, cu Dusty în poală. Jorge se repezi înaintea lui Dusty, care deja își încleștase pumnii, gata de atac, și culese bombonelele M&M's care zăceau pe jumătate la vedere în mormanul de firimituri.

– Frumoasă mișcare, tipule. Furi dulciuri de la un bebeluș.

Jorge se uită la Zeke cu o privire neutră, pentru un timp un pic cam prea lung ca să fie neutru. Având în vedere concentrația de alcool din sânge, plus testosteronul, Willa se pregăti să înșface bebelușul și s-o șteargă.

– Pericol de sufocare, spuse Jorge într-un final, apoi își vârî în gură o mână întreagă de bomboane, mestecă și înghiți.

– Eu aș avea grijă și la viermi, îl preveni Willa pe Zeke, cu blândețe. Sunt moi, dar mai întâi i-aș rupe în bucățele. Din câte știu eu, nu a mai mâncat așa ceva.

Nici ciocolată, nici prea mult zahăr. După o primă încercare cu pumnul, Dusty se apucă harnic să se mânjească pe toată fața cu prăjitură. Atenția lui Zeke rămase fixată pe Jorge.

– Acum te-ai făcut paramedic, sau ce?

– Nup. Încă prăjesc hamburgeri la Yari, la fel ca sora ta. Și repar motoare.

Willa fu surprinsă când îl văzu pe Jorge așezându-se pe banca de vizavi, cu genunchii depărtați și cu coatele pe masă. Până în clipa de față îl crezuse total neconflictual. Era clar abțiguit, dar ea nu credea în așa-zisul curaj de la beție. Din experiența ei, lașii care beau rămâneau tot lași și tipii de treabă, în general de treabă, poate doar un pic ridicoli. La fel și ăștia doi: aveau să fie mai departe ei înșiși, poate un pic exagerați, asta în timp ce ea stătea acolo și spera ca nimeni să nu ajungă la pierzanie.

– Da' să vezi față, încercă Jorge. De două ori a trebuit să fac manevra Heimlich la restaurant și frate, serios dacă nu-ți vine să te caci în pantaloni.

Zeke părea să-și reevalueze poziția.

– Am auzit, spuse el, scormonind prin mormanul de mizerie al lui Dusty, care dispărea văzând cu ochii, și găsind încă o pietricică roșie, pe care o mâncă.

– Una din dăți a fost c-un bebeluș, spuse Jorge. Bine, nu *chiar* bebeluș, dar era mic oricum, de vreo trei ani. Măiculiiiță! Puștiulică s-a făcut albastru tot, mă gândeam c-o să-l pierdem atunci, pe loc, la masa șase.

– Uau, spuse Willa. Dar l-ai salvat, nu-i așa?

Jorge privi în lături, ca un erou stingher.

– Am avut noroc. Nu știam cum s-o fac pe un copil, așa c-a trebuit să ghicesc. Dup-aia am rugat-o pe Sondra să-mi arate. Ea a trebuit să facă toate orele alea de paramedic. Ca să aibă grijă de *viejos* ai ei.

– Deci *ea* e aia, spuse Zeke. Sondra. Am recunoscut-o când m-a salutat, dar nu mai știam de unde s-o iau. Ea e, care stă de vorbă cu tata, nu-i așa? Miss în blugii ăia minusculi?

– Alo, obsedatule! *Aia* e soră-mea.

– O-K, întrerupse Willa. Deci *cum* faci manevra Heimlich pe un copil? Cred c-ar trebui să știu chestia asta.

Jorge se întoarse spre Willa cu o privire solemnă, puțin cam tulbure.

– Nu e cine știe ce. O să-ți arăt odată.

Grija pentru sora lui o lovise pe Willa drept în inimă. Pe vremuri ar fi denunțat-o drept machism, dar acum i se părea ceva ce nu reușise să-l învețe pe fiul ei. Obișnuita lui galanterie nu făcea decât să înrăutățească felul în care se purta cu Tig. Willa cugeta asupra acestei revelații cu ochii la Dusty, care își lichida prăjitura din farfurie ocolind nevertebratele gumate. Probabil îl prevenea vreun instinct. Pe tricoul lui alb, un Che fără noroc pierea văzând cu ochii, îngropat sub un strat subțire de firimituri.

– De unde e tricouașul ăsta? întrebă Willa.

Jorge ridică din umeri.

– Îi ia haine de peste tot. Majoritatea gratis.

– Știu, dar pe-ăsta nu l-am mai văzut. Mă întrebam dacă nu cumva l-a adus din Cuba.

– Pare un loc numai bun pentru *el Che, en la ropa de bebé*[65], încuviință Jorge.

– Dar pe vremea aia nu exista niciun Dusty.

– Ba exista, o corectă Zeke.

– În fine, vreau să spun că-l așteptați. Ea s-a întors în februarie, el s-a născut în iulie, se gândi Willa. Dar n-a ținut legătura cu niciunul dintre noi timp de aproape un an. N-avea de unde să știe.

Willa își aminti de copilașii lui Toto. Oare cât de bine îi cunoscuse Tig? Nodul inimii frânte în stare să facă o fată să cumpere un tricou micuț. Willa încercă să înlăture măcar o parte din dezastru, căci nu făcea decât să înrăutățească lucrurile.

– Dacă l-a adus într-adevăr din Cuba, trebuie să fi fost pentru vreun bebeluș teoretic.

– L-a pus deoparte pe Che pentru viitoarea ei familie, spuse Zeke râzând. Exact genul de ladă stupidă de zestre pe care și-ar face-o soră-mea.

– Ladă de zestre?

– Un ritual vechi, explică Willa. Femeile își puneau deoparte haine și rufărie într-o ladă, ca să se pregătească pentru momentul când vor deveni soții și mame. Dacă Zeke și Tig au auzit cuvântul de la mine, te asigur că era folosit ironic.

Zeke rânji.

– Tig l-a auzit destul. Știi tu. Poanta aia veche, „Încă speri să ți se umfle *lăzile* într-o bună zi".

Jorge își îngustă ochii la Zeke, înțelegând aluzia grosolană[66].

– Știi ce? Ar merita o ladă stupidă de zestre, fiindcă doamna e cât se poate de înzestrată, încuviință el în sfârșit și, observând efectul cuvântului *doamna* asupra lui Zeke, îi făcu cu ochiul Willei. Ce să-i faci? Așa e ea, sinceră până-n pânzele albe.

***

– Și *noi* am locuit într-un garaj, îi aminti Willa lui Iano. N-aveam mai mult decât au ei acum. Și eram delirant de fericiți.

– Creierul tău omite părțile mizerabile ale trecutului.

– Bine, poate că nu-mi amintesc eu la perfecție. Dar în mizerie nu trăiam, oricum.

– Noi doi eram căsătoriți.

– Așa, și? Tocmai pe mine te-ai găsit să mă iei cu chestii de-astea de modă veche?

Îl privi: încă în hainele de la facultate, dar desculț, cu un pahar de vin pe

jumătate gol în mână.

– Ce te îngrijorează așa de tare? Legalitatea, permanența, ce? Ai impresia că Jorge o s-o șteargă și-o să-ți lase fata deflorată cu ochii-n soare? Fiindcă, sincer acum, nu prea știu ce altceva ar mai fi putut să facă familia asta ca să-l pună pe fugă.

– N-are cum să fugă. Garajul nu e proprietatea noastră, e a lui.

Willa nutrea un sentiment de proprietate față de micuțul șopron acoperit cu iederă și uita întruna că nu-i aparține. Sau refuza s-o creadă, încă din acea primă zi în care Pete le osândise casa cu un singur cuvânt – *dezastru* – și le atribuise vecinilor casa-gaj.

– Știi ceva? E a lui Mary Treat. Casa în care a locuit s-a dus, dar clădirea aia probabil că era în curtea ei din spate.

– Bun, Tig trăiește cu Jorge în garajul lui Mary Treat. Și ce importanță are asta?

– Nu cred că Mary avea vreun vehicul. Interesant e că a fost construit ca locuință provizorie. Și e singura structură care a rămas în picioare.

Iano se întinse după sticlă, să le umple din nou paharele. De ziua ei, o surprinsese pe Willa cu o sticlă de vin și cu o excelentă cină thailandeză la pachet, pe care o mâncau direct din cutiile de carton, așezați pe treptele din spatele casei, admirând destrămarea proprietății. Petrecerea de ieri nu lăsase cicatrici majore, dar locul era un dezastru în sine. De o parte și de alta a grădinii lui Tig erau stocați paleți cu cărămizi vechi. Ușile duble ale șopronului fuseseră date de perete, ca să se ventileze proaspăt finisata dușumea. Tig și Jorge plecaseră undeva cu Dusty cât se împrăștiau vaporii și-i lăsaseră acolo pe bătrâni, ca să speculeze pe marginea naturii ataşamentului lor.

Willa credea că ea și Iano fuseseră fericiți în garajul lor pentru că li se părea că nu e de durată; se așteptau ca sărăcia să nu persiste. Acum, când Jorge și Tig se așezau la căsuța lor, se întreba dacă e posibil să simtă exact opusul – erau fericiți în niște circumstanțe care aveau mari șanse să dureze. În pofida speranțelor ei stupide, Tig era convinsă că dorințele materiale sunt toxice. Aspira să fie imună la ambițiile și dezamăgirile care le schilodiseră existența părinților ei și care acum stârneau un uriaș val național de egoism, terifiant după părerea Willei. Era destul de clar că nimeni nu-i putea sta în cale unuia ca Fleancă-Mare. Aici erau cutremurul, focul, potopul și permafrostul topit, asta în timp ce lumea încă se lupta să pună mâna pe cărămizi și să și le îndese prin buzunare, în loc să părăsească epava și să caute lumină. Iano se încăpățâna să nu înțeleagă viziunea lui Tig asupra lumii, crezând că refuză să investească în viitor, dar Willa știa că nu e adevărat. Fata concepuse un plan detaliat pentru grădina pe care voia s-o facă pe proprietate, care cuprindea, de exemplu, și un umbrar cu viță-de-vie. Pledase convingător pentru ideea că poate să-i asigure cele necesare unui copil. Mâncau deja din mica grădină pe care o plantase acolo și din încă una, mai mare, care aparținea comunității lor de la școala profesională, sau cum s-o fi numit. Copiii ăștia erau bine plasați.

De ziua ei, Tig îi oferise Willei o felicitare făcută de mână. Zeke își luase

micul-dejun cu ochelarii de soare pe nas și apoi se evaporase toată ziua într-un loc cu Wi-Fi bun, deci probabil că uitase. Având în vedere că bugetul pentru sărbătoriri fusese temeinic spulberat cu o zi înainte, Willa nici nu se aștepta la mai mult. Anul trecut, entuziasmată că i se născuse un nepot, nici nu conștientizase costurile viitoare ale aproape suprapunerii dintre ziua ei și a lui. Dar niciodată nu-i plăcuse să fie în centrul atenției. Asta era petrecerea pe care și-o dorise dintotdeauna. Se uita la Iano cum își alungă țânțarii de pe glezne, gândindu-se numai în treacăt la invadatorul virus Zika, și se hotărî că și dacă mai călcaseră vreodată pe pământ glezne mai sexy decât ale soțului ei, pe ea nici că o interesa.

– Cred că e din cauză că s-a-ntâmplat ce s-a-ntâmplat cu Zeke și cu Helene, spuse el, și, ca să-i pătrundă înțelesul spuselor, Willa trebui să străbată, vâslind înapoi, mai mulți afluenți de gânduri.

– A, de-aia îți faci tu griji pentru Tig și Jorge? Înțeleg, da. Pare cât se poate de rezilient emoțional, dar tragedia poate să lovească pe oricine, asta fără îndoială. În anumite privințe i-ar fi fost mai ușor lui Zeke dacă erau căsătoriți. Dar asta ar fi-nsemnat și să-și ia asupra lui datoriile ei. Nu cred c-ar mai fi scos-o la capăt financiar.

Iano nu-i răspunse. Ea îi cercetă chipul, în căutare de indicii.

– Tu nu la finanțe te gândești, așa-i? Ție ți-e teamă să nu iasă la fel de rănită. Dar scumpule, asta-i viața. Dragostea e riscul cel mai mare, spuse ea și, lăsându-și paharul jos, pe treaptă, îl cuprinse pe Iano în brațe. Uită-te și tu la noi – tocmai eu să-i spun lui Zorba să nu-i fie frică să trăiască din plin?

– Încerc să fiu mai responsabil, *moro*.

– O, Doamne. Nici să nu te *gândești*.

Iano semnase un contract ca să predea și în timpul verii, pe aproape aceeași sumă pe care o câștiga în restul anului. Universitatea fusese nevoită să ofere stimulente, pentru că puțini membri ai facultății erau dispuși s-o ardă prin Philly peste vară. Willa și Iano erau cât se poate de dispuși. Închiriaseră un apartament la câțiva pași de campus, într-o clădire veche plină de farmecul de odinioară, ceea ce în jargonul imobiliar însemna fără lift, cu aparate de aer condiționat montate direct în ferestre și cu o bucătărie minusculă. Principala lui atracție era că avea să le permită Willei și lui Iano să trăiască după propriile mijloace. Dar ea începea să vadă avantaje și dincolo de minima decență a adăpostului: o lume cu vecini apropiați, aprozare, un cinematograf, o brutărie macedoneană care făcea *bougatsa*. Plus o baie cu faianță de epocă și cu o cadă uriașă pe patru picioare. Când a văzut pozele Willei cu apartamentul, Tig s-a tot întors la cada aceea, trădând o urmă de invidie materialistă. A spus că poate o să încerce să găsească și ea una, la centrul de triaj pentru vechituri.

Willa și Iano mai aveau de așteptat o săptămână până să se mute, dar casa deja se dărâma peste ei. Făcuseră o înțelegere cu Pete să se ocupe de demolare și demontare și să ia la schimb cea mai mare parte din materiale. Salvgardarea arhitectonică era ultimul răcnet pe piața imobiliară de pe Coasta de Est, și casa asta veche era o mină de chestii pe care Pete le-ar fi putut vinde sau folosi.

Pardoselile din lemn masiv, armăturile, majoritatea stucaturilor de la interior, până și oribilele ochiuri mari de geam – toate se cereau. Pentru Tig era ceva de vis – o casă întreagă reciclată. Abia aștepta să extindă grădina și pe locul casei când avea să dispară, mai ales că asta însemna și o frumoasă vedere la stradă. Plus mult mai mult soare. Casa ținuse multă umbră.

La început, Tig insistase că șopronul era bine cum era, dar treptat îngăduise unele îmbunătățiri, de pildă instalațiile. Recurseseră la ajutor de specialitate ca să monteze o chiuvetă, un duș și o toaletă și să le racordeze la canalizarea principală. Cum spunea Pete Petrofaccio, care era în continuare intrigat de ciudățeniile familiei Tavoularis: „Când ai un bebeluș, îți trebuie țevi." Tig și Jorge mai montaseră și o pardoseală din lemn de esență tare, o fixaseră pe traverse și o finisaseră în dimineața aceea, deși cel puțin unul dintre ei ar fi fost îndreptățit să fie mahmur. Podeaua asta era o mare îmbunătățire pe lângă murdăria dinainte și era de așteptat să ajute și la problema furnicilor. Willa se temea să nu apară termite pe sub podeaua de lemn, dar Tig îi explicase că furnicile aveau să țină termitele la distanță. Furnicile astea, spunea ea, aici o să rămână.

Domnul Petrofaccio avea de gând să demonteze casa în întregime până la sfârșitul verii, ba chiar s-o și transporte, și nu credea să întâmpine vreo problemă în a vinde toate materialele reutilizabile, până la ultima clanță. Ținea un registru și avea să le ramburseze tot ce depășea taxele lui. Găsise un cumpărător entuziast până și pentru minunatele cărămizi Dunwiddie. Willa încă trăia cu impresia că tot chilipirul ăsta picat din cer e ceva suprarealist. Când o casă nu mai oferea adăpost, iată că ajungea să valoreze exact cât suma părților sale.

***

Cu așa de multe dosare și hârtii împrăștiate pe masa dintre ei, ar fi putut să facă întâlnirea unui consiliu administrativ. Dusty, în scaunul lui directorial din capul mesei, ar fi fost directorul executiv. Tig îi tăiase soldățel puiul și legumele și i le punea pe tavă, cu porția, iar el și le îndesa în gură cu pumnul.

Una dintre ultimele cazne ale mutării era să sorteze conținutul cutiilor salvate de la etaj. Trebuia s-o facă astăzi, înainte să se întoarcă Zeke la Boston, așa că Willa strigase adunarea și-i pusese pe copii la treabă. Puține mai erau obstacolele care o separau de exod. Vânduseră aproape toată mobila. Cu vrăjile lui Tig de pe Craigslist, fusese floare la ureche. Pe zi ce trecea, Willei îi venea tot mai ușor să se despartă de lucruri pe care înainte le considerase tezaur de familie, inclusiv masa asta din sufragerie, care le servise atâția ani. Era mult prea mare pentru oricare dintre casele lor viitoare. Leagănul familiei Knox era unul dintre puținele obiecte care aveau să rămână în familie, dimpreună cu actualul lui locatar – doar locul mai rămânea de hotărât.

Numai despre plecarea lui Dixie nu era nimeni în stare să vorbească. N-avea să-și mai revină. La fiecare câteva ore, Willa o ducea pe brațe până afară, ca să urineze și să se uite la cer, iar când îi puneau hrana în față, reușea să

mănânce puțin. Willa știa că asta nu-i viață. Curând aveau s-o așeze pe pământ și s-o îngroape sub un copac. Cel pe care făcea pipi. Willa înțelegea că, pentru majoritatea ființelor raționale, asta însemna o alegere pozitivă.

Acum treceau prin cutiile pe care le păstrase pentru copii încă de când puseseră creionul pe hârtie pentru întâia oară, ca să-și articuleze sufletele. Teoretic, doar lucrările mai deosebite ar fi trebuit să intre: desene, poeme, certificate de excelență. Dar copiii făcuseră ei înșiși alegerile și își intitulaseră aceste arhive Cutiile pentru Totdeauna. Iar dacă Willa avusese cândva vreo intenție să le restrângă la o singură cutie mare de carton de fiecare, această filozofie a înfrânării luase calea Prohibiției.

Willa avea și ea o grămadă de cutii care conțineau, printre altele, câte un exemplar tipărit din aproape fiecare articol pe care îl scrisese sau editase de-a lungul deceniilor, decupat din publicația originală. După ce începuse să lucreze cu normă întreagă la o revistă, devenise mai simplu, păstra pur și simplu fiecare număr în parte. Sigur, știa că fiecare cuvânt e arhivat electronic pe undeva și că poate să-l găsească online dacă chiar voia să citească cine știe ce articol despre ambarcațiunile cu vele pe care îl scrisese cu douăzeci de ani în urmă, ceea ce nu voia, punct. Însă renunțarea la suportul fizic al muncii aceleia era ca un fel de moarte. Online nu era de ajuns. Ea voia să *cântărească* ceva.

Îi instalase pe amândoi cu câte o cutie mică de „păstrare“ și cu saci menajeri pentru restul, iar acum se uita la urmașii ei cum își îndeasă în silă tot trecutul în saci de gunoi. Aproape nimic nu era păstrat.

– Nici măcar nu te uiți! acuză Willa. Ce-i chestia aia pe care vrei s-o arunci?

Tig ridică desenul pe care îl ținea în mână, un omuleț din bețe cu brațele și picioarele crescute direct din capul în formă de ou. Un semicerc malițios în chip de gură zâmbitoare; ochii aveau pupile, gene lungi și întoarse și sprâncene mirate.

– Ooo, se tângui Willa. Asta e de când erai în faza Humpty Dumpty. Nu mai puteam după desenele astea. Aveam un prieten, psiholog de copii, care zicea că sunt mult peste etapa normală de dezvoltare de la vârsta aia. Ei socotesc IQ-ul în funcție de câte părți ale corpului include un copil de trei ani într-un desen, și tu le puneai pe toate.

Tig flutură desenul prin fața fratelui ei.

– Hei, Harvard, iote aicea! *Geniu.*

Apoi îl îndesă în sac.

– Nu păstrezi nici măcar *unul*?

– Nu, n-am loc pentru rahaturi de-astea. Mamă, ce-ai de gând să faci cu toate chestiile alea pe care le păstrezi?

– Păi… nu contează. Le arhivez.

Willa îi dădu mai departe cu adunatul. Încă avea cutii aduse din casa mamei sale, de când o goliseră, prin care nu-și făcuse timp să se uite. Găsea acum predictibilele decupaje îngălbenite: rețete, rubrici casnice cu ponturi pentru îndepărtarea petelor. De asemenea, multe dosare cu arbori ai familiei,

rezultate dintr-o pasiune pentru genealogie pe care Darcie și Dreama o aveau în comun și care le ajutase pe gemene să rămână conectate și pricepute la internet chiar și după ce trecuseră de șaptezeci de ani. Pe Willa n-o prea interesaseră. Acum vedea că-și găsiseră rude în zonă – nu în Vineland, dar oricum, în apropiere. Își amintea vag că aveau rude prin Pennsylvania, atrase spre nord din West Virginia în timpul așa-zisei migrații Hillbilly Highway de după război, în căutare de slujbe în industria oțelului. Brusc, istoria aceea de familie îi păru ceva de care ar fi trebuit să se agațe. Tânjirea asta nu-i dădea pace. Păstra tot ce fusese scris de mâna mamei sale. Willa își dorea ca și ea să cântărească mai departe ceva pe lumea asta.

Copiii erau nemiloși. „Încă ceva pentru arhivă", începură s-o tachineze la unison, asta în vreme ce propriii saci și-i aruncau mai repede decât erau în stare să se uite la ei. Zeke avea un avantaj din start, dat fiind că cea mai mare parte din depozitul lui secret din ultimii ani fusese înghițit de apă iarna trecută. Atunci se înfuriase, dar acum părea cât se poate de pregătit să se lipsească de toate. Balsamul vieții noi, gândi Willa. *Priya* suna ca o traducere în sanscrită pentru „Iubitule, uită-ți familia distrusă".

Odată ce termină de băgat prânzul la ghiozdan, Dusty avu nevoie de și mai mult divertisment care să-l țină ocupat, ca să nu se dea jos din scaun. Tig avea un coș cu jucării gata pregătit. El cerceta fiecare articol pe care i-l înmâna ea pentru un număr de secunde – câte, greu de zis –, apoi dădea cu el de pământ. Jucăriile erau în cea mai mare parte combinații de obiecte casnice: o lingură de lemn și o spatulă legate cu un elastic mare de cauciuc; două mănuși de bucătărie prinse una de alta cu o clamă de păr. Dusty se repezea direct la legături și încerca să-și dea seama cum să desfacă lucrurile, tot așa cum era atras și de mânerele dulăpioarelor. Acum, că mergea de-a bușilea sau ținându-se de mobilă, își exprima o puternică înclinație de a ajunge la lume și a o deconstrui.

Mănușile de bucătărie fură trântite la podea și Tig îi dădu un flacon de vitamine din plastic, golit de vitamine și umplut parțial cu pietriș. Dusty îl agită, căscă ochii mirat de zgomotul puternic și se uită în jur, ca să se asigure că știe toată lumea cine e autorul faptei.

– Mișto, observă Zeke. Zornăie ca un bădăran[67].

– Ba să mă scuzi. Măcar nu-i un flacon de oxicodonă.

– OK, stop, spuse Willa, dar nu se referea la cearta lor, ci la artefactul pe care Tig era gata-gata să-l arunce: o carte lucrată de mâini de copil, cu coperte din carton colorat prinse între ele cu pălării de ghindă. Ce-i aia?

Tig o ridică, pentru ca Willa să poată citi titlul scris de mână: *CLUBUL LUMILOR*.

– Era prostia aia de-o făceam pe rând, inventam câte o lume. Când îți venea ziua să fii președinte, toți ceilalți trebuiau să fie de acord cu lumea ta.

Zeke îi luă cartea și citi cu voce tare:

– „6 noiembrie 1999. Președintele de astăzi: Antsy Tavoularis. Lumea de astăzi e Lumea Copacilor. Cetățenii (era scris *ceățenii*) sunt broaște-țestoase și

gândaci. Copacii sunt regi. Nu e voie să ucizi nimic.“

– O, Doamne! izbucni Tig. Delouse Cameron! Mai știi ce caz a făcut de șerpi? A spus că dacă sunt șerpi, trebuie să-i omori. Eu i-am spus că e ziua mea și că n-are voie să omoare șerpii.

– Mda, numai pe *ea* aveai impresia că e-n regulă s-o omori.

– Am dat-o afară-n șuturi, îi explică Tig Willei. Nu în ziua aia, altădată. Era așa de plicticoasă! De fiecare dată când îi venea rândul, făcea Lumea Walmart. Noi i-am spus că aia nu-i o Lume de Club, fiindcă exista deja un Walmart și puteai să te *duci* dracului acolo și gata.

Willa pricepu că-i dăduse probabil citatul exact.

– Marea chestie cu Walmartul ei era că de-acolo puteai să cumperi tot ce voiai fără bani.

– „Delouse“ ai zis? întrebă Willa. Nu se poate s-o fi chemat așa. Ce, ăsta-i nume?[68]

– O chema Dee Louise. Răutăciosul de Zeke a poreclit-o Delouse.

– *Eu* eram răutăcios? Tu i-ai smuls ditamai smocul de păr!

– Așa e, dar se lăsase pe mine cu cele cincizeci de kile ale ei și oricum ea a-nceput. Era o nesuferită. Adică, te rog frumos. *Lumea Walmart?*

Dusty azvârli la podea flaconul zornăitor, cu un efect spectaculos.

– De ce nu-mi amintesc de fata asta? întrebă Willa. Unde eram?

– Asta era la clubul CC. Clubul ăla de după școală, despre care știam bineînțeles că-i o escrocherie, mamă. Fiindcă însemna că mai stăteam încă două ore *la școală*.

– Cu toți ceilalți copii ai căror părinți erau la serviciu de la nouă la cinci. Bieții de voi.

Tig se aplecă după zornăitoare și i-o întinse lui Dusty.

– Nici măcar nu știam de la ce vine CC. Mamă, tu-i spuneai clubul Căcat Continuu.

– Scuze. Dar chiar că-mi aduceați acasă o grămadă de… hai să-i zicem „manufactură“. Și nu voiați să aruncați *nimic*, spuse ea, ridicând din sprâncene la amândoi. Ia gândiți-vă cam cum e.

– Delouse nu era în clubul CC, spuse Zeke. Asta s-a-ntâmplat în primul an în care ne-au pus cheia de gât. Tu erai într-a treia, eu eram într-a șasea. Veneau tot timpul pe la noi, deși mama lor era casnică. Voia pur și simplu să scape de ei.

Tig se strâmbă, străduindu-se să-și amintească.

– Ești sigur?

– Da! Stăteau în josul străzii. Frate-său mai mic era Capcana de Șoareci.

– O, Doamne, sigur că da! Capcana de Șoareci.

Willa se simțea de parcă ar fi încercat să urmărească o conversație în spaniolă sau în franceză.

– Ce căutau la noi, nesupravegheați, dacă mama lor era acasă?

– Uneori ne duceam și noi pe-acolo. Dar la noi acasă era mai amuzant. Evident.

– Delouse avea vreo paișpe ani, explică Zeke. Tehnic vorbind, ea trebuia să aibă grijă de noi, numai că după ce-am dat-o afară în șuturi din club, i s-a pus pata și n-a mai venit. Dar Capcanei de Șoareci i-am dat voie să rămână.

– Era așa de ciudat, mamă. Se ascundea prin dulapuri. Uite, de exemplu, se băga într-un dulap din bucătărie, muta tigăile pe-acolo, ca să încapă cu tot corpul. Apoi nu mai ieșea vreo două-trei ore.

– Serios, confirmă Zeke. Cred că era antrenat. Cameronii erau un fel de supraviețuitori[69] sau cam așa ceva.

– Și eu de ce nu știam că vă jucați cu niște copii de supraviețuitori? Aveau și arme de foc?

Tig și Zeke se uitară unul la altul într-un fel din care Willa înțelese că armele de foc nu erau nici pe departe lucrul cel mai grav.

– Mă mir c-ați supraviețuit.

Willa îi luă cartea din mână lui Zeke și începu s-o răsfoiască. Dădea destul de des peste ceva ce se numea Lumea Șahului.

– Ce-i asta? întrebă ea.

– Ăsta era Zeke. Aproape la fel de plicticos ca Regina Walmart.

– Adică în lumea ta oamenii erau piese de șah?

Willa își aminti că, într-o vreme, treaba cu șahul fusese serioasă: Zeke era președintele clubului de la școală, mergea la întâlniri naționale. Faze întregi din viețile copiilor ei, pasiunile astea păruseră să fie esența lor cea mai pură, dar trecuseră una după alta. În schimb, caracterul rezistase.

– Cam așa ceva, se eschivă Zeke. Era complicat.

– În zilele lui trebuia să joci șah, lămuri Tig. Și cine câștiga ajungea Regele Șefulici.

– Sună rezonabil. A meritocrație.

– Ba nu-u, o corectă Tig, pentru că Zeke câștiga *întotdeauna*. Cred c-am jucat vreo cinci mii de jocuri și el a câștigat de fiecare dată. Știi, până la urmă am înțeles că el m-a învățat să joc, dar cred că unele reguli le păstra doar pentru el. De fiecare dată când ținea morțiș să câștige, scotea așa, din senin, câte-o mișcare nouă pur și simplu excepțională, pe cuvânt.

– Complet fals.

– Bun, pe-asta o păstrez, spuse Willa, arhivând Clubul Lumilor.

Când Cutiile pentru Totdeauna fură biruite, trecură mai departe la un morman de lucruri în privința cărora încă trebuiau să se hotărască, majoritatea lipsite de valoare: un cactus *Opuntia* pe care Tig îl făcuse din carton și scobitori pentru un târg de știință, ca să demonstreze „Adaptarea la mediul arid". (Cum de supraviețuise așa ceva la patru mutări?) Postere din camerele de cămin pe care nimeni nu avea niciun chef să le mai scoată din cutiile cilindrice de carton. Willa aruncă un braț întreg la gunoi, cu un gest larg de mândrie. După care scoase una dintre ele, pentru că era suspect de grea. Trase de banda din capăt și scoase la iveală un covor Navajo.

– Uaaau! exclamară amândoi copiii când îl desfășură pe masă.

– Chiar că uau! aprobă ea. Nu m-am mai gândit la ăsta de când v-ați născut

voi. Dacă-l aruncam din greșeală, nu i-aș fi simțit lipsa.

– Ți-ai pierdut după-amiaza punând deoparte toate rahaturile și acum erai gata să dai la gunoi două mii de dolari, observă Zeke.

– Poate și mai mult, fu nevoită să recunoască. Știi cât valorează astea acum?

– De unde îl ai?

– O să ziceți că nu sunt sănătoasă la cap, dar la vremea lui nu era chiar cine știe ce. E dintr-o excursie prin ținutul Navajo, când eu și tata eram studenți și ne duceam cu mașina de la Colorado la Phoenix, ca să-i vedem pe-ai lui. Probabil că țesăturile Navajo nu fuseseră descoperite încă sau poate doar s-a-ntâmplat să fiu eu la locul potrivit. Vă garantez că n-am dat nici o sută de dolari pe el.

Tig își trecu degetele peste liniile de culoare, nuanțe de roșu aprins și griuri tulburi, citind meșteșugul într-un fel în care Willa nu era în stare.

– E chiar foarte, foarte frumos, spuse ea.

– Cred c-am vrut să-l facem cadou de Crăciun, după care ne-am hotărât să-l păstrăm pentru noi. Și-apoi cred că ne-am gândit că e prea frumos ca să-l folosim.

– Ați putea să-l vindeți, spuse Zeke. Sau mă transform în dușman al poporului dacă propun?

Willa se uită de la unul la altul.

– Nu știu ce să zic. E în familie de multă vreme. Îl vrea vreunul dintre voi?

Amândoi dădură din cap că nu.

– Sunt de acord, e prea frumos ca să-l folosești, spuse Tig. Adică, n-are ce căuta pe jos. Și noi n-avem destul spațiu ca să-l agățăm pe perete. Ar trebui să-l iei, mamă. Pentru casa nouă.

– Noi avem și mai puțin spațiu decât voi. Iar eu pe așa ceva nu pun piciorul.

Zeke tăcea. Willa nu putu să nu se gândească la gustul lui Helene pentru obiectele de designer, precum și la faptul că era din nou pe cale să se mute în viața unei femei. Despre care Willa nu știa nimic, decât că fiul ei nu le avea cu genul arte-și-meserii.

– Ei bine, iată un paradox, spuse ea. O piesă la calitate de muzeu, doar că-i atât de valoroasă, că n-o vrea nimeni.

Tig râse.

– Dă-i-o amicului tău, Chris, pentru muzeul *lui*. Tot ia el orice.

– Ha-ha.

Willa era obișnuită să-l apere pe Christopher, al cărui farmec sec era de neînțeles pentru familia ei, în cel mai bun caz. Dar era o idee. Poate că știa vreun colecționar dispus să plătească un preț de top.

Willa ajunsese la ultima cutie de pantofi cu lucrurile mamei sale, care părea bună de dat la o parte – rețete copiate de mână de mama ei. Le răsfiră cu degetele, amintindu-și-o într-o bucătărie plină de abur, cu părul lipit de tâmple, punând tot felul de lucruri la borcan și murându-le în feluri mistice pe

care Willa refuzase să le deprindă. Poate Tig să vrea niște rețete de pe-aici.

– Garnitură de zucchini, citi cu voce tare. Bame cu mărar.

Apoi se opri, citi în gând, își acoperi gura cu mâna și o podidi plânsul.

– Mamă! Ce-i cu tine?

Tig luă cu blândețe bucata de hârtie de la Willa și citi cu voce tare:

– „Eram ceva care stătea la soare și îl simțea, la fel ca dovlecii, și nu voiam să fiu nimic mai mult. Eram pe de-a-ntregul fericită. Poate că așa ne simțim când murim și devenim o parte dintr-un întreg, fie el soarele și aerul sau bunătatea și cunoașterea. În orice caz, aceasta este fericirea – să te dizolvi în ceva măreț și complet. Când te cuprinde fericirea, te cuprinde la fel de natural ca somnul.“[70]

Amândoi copiii se uitau lung la Willa. Ce bine semănau.

– E din *My Ántonia*. De Willa Cather. Cartea preferată a mamei.

– E-n regulă, spuse Tig și i-o întinse înapoi. Pe-asta ar trebui s-o păstrezi.

– Nu, nu-i deloc în regulă. Voia s-o citesc la înmormântarea ei. Și n-am citit-o.

– A fost o înmormântare frumoasă, mamă, spuse Zeke. Ai uitat, atâta tot.

– Am uitat. Mi-a dat hârtia asta… nu știu, să fi tot fost cu vreo zece ani înainte să moară. Pe vremea aia nu voiam să mă gândesc la *înmormântarea* ei. Așa c-am îndesat-o într-o cutie și am uitat complet de ea. E unul dintre puținele lucruri pe care m-a rugat vreodată să le fac pentru ea și eu nu l-am făcut.

Durerea era atât de adâncă, încât Willa aproape că nu-i găsea un nume. Nu numai pentru pierderea mamei sale ori pentru înmormântarea care nu fusese perfectă. Ci pentru că nu reușise să țină ordine.

– Aveai prea multe pe cap, mamă.

– Ba nu, spuse Willa, ștergându-și fața cu dosul palmei. Era aici, în cutia asta, laolaltă cu lucruri cu care n-avea absolut nicio legătură, care nici nu erau importante pentru mine, în alte cutii cu care iar nu avea absolut nicio legătură. Aveam prea multe lucruri. Prea multe troace, lua-le-ar dracu’ să le ia.

Sortară o vreme în tăcere, eliberând masa definitiv.

– Ai grijă ce faci, puștiule, spuse Zeke dintr-odată, întorcându-se spre Dusty.

Remarcabil, dar Dusty reușise cumva să scoată capacul flaconului de plastic, iar acum avea aerul unui băiat prins cu marfă de contrabandă în gură.

– Bine că *nu* e un flacon de oxicodonă, spuse Zeke.

Asta în timp ce Tig îl săltă din scaun dintr-o mișcare și-l luă în poală. Cu o mișcare de expertă, îi vârî un deget în gură și scoase de acolo două chestii negre, umede.

– Nu, nu, ia uite, șopti ea cu blândețe. Șșș! Dă-le la mama.

Mâncătorul de pietre nu era deloc mulțumit că trebuie să-și cedeze prada. Willa se uită cum fața i se schimonosește de frustrare și îi luă un moment până să-și dea seama că Zeke se holba la sora lui de parcă tocmai i-ar fi tras una. Se întoarse spre Willa cu un aer dezorientat, o confuzie presărată cu suspiciune,

sau poate cu furie.

– Mamă, merge cu voi doi la Philadelphia, nu-i așa?

Tig stătea cu Dusty în brațe, perfect nemișcată, neuitându-se la nimeni. „Mama“ fusese o scăpare, firească și neintenționată. Ochii îi alunecară și-i întâlniră pe ai Willei. O privire care ar fi fost în stare să-i smulgă inima din piept, dacă Willa n-ar fi fost pregătită pentru ea.

– Nu, Zeke. Dusty rămâne aici. Cu Tig.

El tăcu o clipă îndelungată. Apoi se ridică și părăsi sufrageria, iar peste un minut, casa. Îi auziră mașina pe alee, îl auziră demarând și zgomotul ăsta ar fi fost la rândul lui în stare să pună la pământ o mamă, dacă nu și-ar fi adunat toate puterile în așteptarea lui.

Le luă o veșnicie să vorbească.

– Cel mai greu cu Zeke, spuse Tig în cele din urmă, e că trebuie să câștige întotdeauna.

– Ai dreptate. Și să fie sigur că face ce e bine. Pentru Dusty, în cazul ăsta. O să-l sun mai târziu. Ai încredere în mine, o să am grijă. O să-l ajut să treacă peste.

Tig clătină din cap.

– Pentru asta ar trebui s-o ia ca pe un câștig.

– Cred c-o s-o ia. Fiindcă asta și este.

Willa analiză chipul cu ochi mari al acestui copil care nu aștepta nimic și de cele mai multe ori nici nu primea. Părea să nu fi avut nevoie niciodată de nimic din tot ce încercase ea să-i ofere. Dar poate că acum avea nevoie.

– Uneori, binele nu e un lucru, ci o persoană.

– Și asta-s eu?

– Și asta ești tu.

***

Willa se opintea în josul trotuarului, simțindu-se ca un turist de toată jena, târând două valize – una mai uriașă decât alta – care aveau și articole suplimentare legate deasupra cu corzi pentru sărituri. Erau rămășițele plutitoare ale naufragiului unei familii, tot ce fusese prea prețios sau prea lipsit de valoare ca să fie vândut pe eBay. De pe Landis o luă spre sud pe Seventh, bucuroasă să scape de trafic, care la ora asta era răzleț, dar plin de locuri fără pasageri. De la revelația cu Tipul Galben, această confederație dificilă de călători fantomatici devenise vizibilă pentru Willa.

Îl anunțase pe Christopher în legătură cu viitoarea donație, dar alesese strategic să nu-i spună despre covorul Navajo. Încerca să descarce acolo o grămadă de chestii ciudate și nu voia să îndulcească cu nimic afacerea.

Nu trecu nici un minut de când intră pe ușă, că și desfășură covorul.

– *Two Gray Hills*[71]! exclamă el, dezmierdând textura cu sinceră aprobare. Willa, ăsta face o avere. Trebuie să-l păstrezi.

– Nu pot. Apartamentul nostru din Philly e microscopic. Crede-mă, m-am gândit bine. N-avem unde să-l agățăm și e prea bun ca să-l pui pe jos.

– O, absolut. O să-l expunem pe un perete aici, în sala principală. Dar cum de-ai pus mâna pe așa o piesă?

– Dintr-un accident stupid, cam așa ceva. Eram săraci pe vremea aia. L-am luat pe trei lulele, trei surcele.

– Ei bine, acum face cât toată pădurea.

– Dar nu prea e de aici, așa-i? Un covor din ținutul Navajo?

Willa se alinta. Muzeul ăsta avea o sumedenie de relicve de prin teritoriile vestice, între care trona scaunul din coarne de vacă de Texas tapițat cu catifea. Ce nu era de aici? Argintăria veche, colecția de camee înșirate pe o fâșie de catifea, fotografiile misterioase și documentele personale expuse la etaj împreună cu Charles Darwin, toate vestigii ale unor orășeni pentru care locul acesta fusese acasă. Chris Hawk, în frac și cu barba tunsă îngrijit, avea să fie mereu președintele clubului și aici avea să fie totdeauna Lumea Vineland.

Sălță totul pe masă, sub unul dintre portretele fondatorului, și se apucă să despacheteze. Willa se străduia să n-o înghită pământul în fața lui Chris, în timp ce el ridica cu grijă hârtiile și le repartiza în teancuri, răzbind prin dezordine.

– Aici avem niște documente genealogice, încercă ea. O consemnare asupra diasporei din Apalași, de după Al Doilea Război Mondial. Familia mea se trage din ea.

Din păcate, erau făcute sendviș între desenele copiilor, operele complete ale Willei Knox și niște cuvinte dintr-un roman care îi îngăduiseră mamei sale să moară liniștită, pierdute vreme îndelungată într-o cutie cu rețete. Serviciul de o viață al Willei în slujba ordinii părea acum un joc pentru idioți. Lucrările școlare fuseseră etichetate după an, propriile articole îndosariate cu documentația atașată și până la urmă le aruncase pe toate în două valize, ca o evacuată de pe o ambarcațiune de croazieră naufragiată.

– Mai târziu sau mai devreme, toate astea o să fie de folos cuiva, o asigură el. După ce-o să dai lovitura cu biografia, oamenii o să fie interesați de ce-ai făcut înainte.

Oare Christopher tocmai făcuse prima lui glumă? Se uită la el cum își dă părul alb pe după ureche și se apleacă peste valiză ca un pirat care cercetează captura.

– Îmi pare rău pentru dezordine, spuse ea, deși în locul acesta, unde rămășițele naufragiilor erau în număr mult mai mare decât la ea, începea să se simtă tot mai puțin jenată. Chiar am încercat să pun lucrurile pe categorii, dar avem termen cu demolarea asta. Pe ultima sută de metri a devenit haotic.

– O, e în regulă. Haosul mă face să mă dau jos din pat în fiecare dimineață. O să le cataloghez și-o să le etichetez pe toate. Numele tău o să figureze peste tot.

– Un *in memoriam* familial.

– Voi sunteți încă în viață. În fine, majoritatea. Îmi închipui c-o să veniți des prin Vineland.

– O dată la două zile, probabil. Trebuie să-l văd pe băiețel. Și am un milion

de ore de cercetare de făcut aici.

Covorul scump era avansul ei pentru viitoarele servicii ale lui Christopher și pentru disponibilitatea lui de a ceda niște teritoriu. Deja dăduse peste o pistă surprinzătoare către Mary Treat, la o societate istorică din Jacksonville, Florida, și i-o pasase Willei imediat. Nu spera în vreun noroc cu cartea pe care mărturisise că o scria, dar tot o făcea să se dea jos din pat dimineţile. Și nu era chiar o biografie, ci ceva care îi cotropea gândurile ca o înșiruire de conversații intime într-un salon potopit de lumină, într-o sală de clasă mirosind a cretă și amoniac, într-un luminiș din inima pădurii unde un stârc patrula pe malurile unui pârâu cu ape roșii-sângerii: cuvinte care o ademeneau peste o punte neașteptată, la capătul lumii pe care o știa. Trebuia să stea liniștită, să asculte și să se lase purtată. Perspectiva de a trăi departe de Dusty deschisese un spațiu de suferință fizică frapant pentru Willa, dar care pălea în fața tânjirii ei după timp și singurătate. Într-un apartament cu sumă zero, dădea spațiul pentru leagăn pe spațiu pentru birou. O corespondență Greenwood–Treat trebuie să fi existat pe undeva, o simțea până în măduvă, și ea avea s-o găsească. Să ia în ocrotire aceste vieți ale altora părea o răspundere la fel de mare ca a da naștere unui copil. Să facă ceva nou însemna să poarte ochii altora în văzul ei, alte viitoruri și alte riscuri – chiar dacă *noul* era imposibil, pentru că toți erau făcuți din unul și același set de molecule. Posibil sau nu, avea să aibă spațiu ca să afle, de vreme ce tocmai aruncase peste bord nimicurile cu a căror laudă se îndeletnicea acum Chris.

– Dacă ai nevoie să vinzi covorul ca să strângi fonduri, e în regulă. Donația e donație. Nu te simți obligat să-ți extinzi colecția în teritoriile din vest.

– O! exclamă el, ridicându-se și fixând-o pe Willa cu un licăr în ochi. Am ceva nou să-ți arăt!

Dispăru în birou.

Willa privi firele de praf plutind pe valurile de lumină revărsate prin ferestrele înalte. Portretul lui Landis o pironea de sus: ochi hăituiți, barbă albă ca zăpada. Asta ar fi fost o imagine de „după“ în seria de portrete tip Dorian Gray. Se spunea că părul și barba îi albiseră într-un singur an după ce-l asasinase pe unul dintre criticii săi publici și scăpase nepedepsit. Alunecoasă treabă asta cu scăpatul nepedepsit.

Chris se întoarse și îi înmână un plic poștal de mari dimensiuni, foarte vechi, adresat lui Mary Treat, dar nu pe Plum, ci pe Park Avenue, fără nici cel mai mic indiciu de adresă de retur sub timbrul elaborat marca Provo, Utah. Willa îi deșertă conținutul pe masă și i se strânse inima când văzu în ce stare fragilă se găseau paginile care căzură din el. Schițe în creion. Le răsfiră cu vârfurile degetelor și analiză ceea ce părea a fi o serie de ilustrații botanice, desenate toate de aceeași mână și clasificate: crin de Sego, *Calochortus nuttallii*; drăgaică, *Solidago elongata*; grivan, *Obione truncate*.

Willa simțea o nevoie arzătoare de ceva mai personal decât denumiri latinești, dar nu găsea altceva decât notații minimale. Măzărichea, *Astragalus iodanthus*, oferea notița următoare: „pare să prospere în condiții potrivnice“.

Desenul cel mai interesant nu era etichetat, dar în mod clar era un sequoia, desenat până în cele mai mici amănunte, de la trunchiul larg și noduros până la crengile care i se îngustau spre vârf. Willa simțea că n-ar fi trebuit să atingă nimic și totuși atingea. Întoarse portretul arborelui gigant și găsi pe verso o însemnare tulburătoare, nu tocmai vers:

Sub cerul liber, trăiesc în lumină. Și ca pasărea călătoare mă odihnesc în tine.

– Pe cine cunoștea ea în Provo, Utah?

– Habar n-am.

Chris era mulțumit s-o vadă atât de agitată, era clar. Se întoarse la scotocitul prin mărunțaiele istoriei ei familiale.

– O să-ți trimit chitanță pentru donație, promise el. După ce-o să trec prin tot și-o să pot să-i atribui o valoare estimativă. Colecția Tavoularis-Knox o să fie o frumoasă adăugire.

– Bine, însă chiar trebuie să-mi cer scuze pentru halul în care ți-am adus-o.

Trebuia, dar nu era în stare. Sub privirea bătrânului nebun de pe perete, în regatul lui din fire de praf, nu simțea nici cea mai vagă urmă de regret.

– Asta-i starea națiunii la noi acasă. Suntem un dezastru.

***

Willa se întoarse acasă cărându-și cu ușurință cele două valize goale, băgate una într-alta. Ajunsă la colțul dintre Sixth și Plum, o zări pe Tig împreună cu șase adolescente, stând toate turcește pe iarbă, în fața șopronului, în semicerc. Se uitau la Dusty. Gol-pușcă, precum forțoșii de la circurile de odinioară, nepurtând nimic în afară de scutecul umflat, muncea din greu la un solo de stand-up. Willa se opri să privească de pe trotuar, cu bagajul în mână, ca o doamnă fără adăpost, fiindcă nu voia să dea buzna și să-i strice concentrarea. Dădea tot din el pentru numărul ăsta: mai întâi se ridică în picioare, cu fundul în sus, ținându-se strâns de iarbă cu degetele de la mâini și de la picioare, apoi îi dădu drumul și ridică brațele, îndreptându-se puțin câte puțin. Fetele îl aplaudară și el le zâmbi larg, dar scurta distragere îl costă – căzu în fund. Fundul ăla căptușit.

Dar se redresă îndată și încercă din nou. Avea s-o facă iar și iar, până când îi ieșea, iar azi sau mâine avea să pășească. Willa își amintea tot. Își privise propriii copii ducând la îndeplinire aceste prime sarcini mărunte cu o abnegație care părea supraomenească, dar care bineînțeles că nu era altceva decât omenescul *însuși*, o poveste înscrisă în gene. La început se clătinau, apoi deveneau tot mai pricepuți, pentru ca într-un sfârșit să uite toată greutatea și mintea să le zboare în altă parte. Iar asta se numea supraviețuire.

18
Supraviețuire

Dintre toate anotimpurile în Pine Barrens, vara era desăvârșită. Perechea se odihnea într-un luminiș pe care el nu-l mai văzuse niciodată, ținut în taină de Mary. Locul ei preferat. Coloanele cănișoarelor se înălțau pretutindeni în jur, cu canelurile lor verzi, cu scufiile ciufulite în sus și cu gurile abia deschise, parcă zâmbind în timp ce-și digerau prada măruntă. Mary și Thatcher pluteau așijderea în gândurile lor, cu sufertașul pentru prânz zăcând eviscerat prin preajmă. Mary ședea pe haina lui Thatcher, așternută pe pământul umed. Insistase el. Thatcher stătea întins pe mușchi, cu capul odihnindu-i-se în poala ei, deocamdată nedorind să se gândească la niciun alt loc de pe pământ.

Îi adusese de dimineață veșnicul Foggett, însă de data asta fără Selma, care își dăduse demisia cu două zile înainte, vărsând mai multe lacrimi decât era cazul și cam mușcându-și pumnii. Fata se arătase într-o asemenea stare de urgență, încât ai fi zis că ea și Willis erau deja căsătoriți și trecuseră la faza de procreare. Era o vreme a încheierilor și începuturilor bruște.

Lui Mary i se termina contractul de închiriere și era pe cale să se mute în câteva camere din spatele conacului Campbell, pe Park Avenue. Avea să se bucure de compania prietenei sale, Phoebe, iar în câțiva ani avea să fi pus deoparte destui bani cât să-și facă o casă a ei. Mary își alesese deja bucata de pământ, tot pe Park Avenue, unde putea să-și construiască o căsuță pe măsura nevoilor ei. Desenase deja planul pentru grădină. Căminul acesta era un vis vechi al lui Mary, dar inerția și simțul datoriei față de Selma – și, mărturisea, plăcerea vizitelor unui vecin – o ținuseră pe loc. Eliberată de îndatoriri și de plăceri și cu Joseph plecat pentru totdeauna, putea să se avânte în viață.

Casa lui Thatcher, care nu fusese niciodată a lui, era acum proprietatea lui Orville Dunwiddie. Aurelia se măritase fără mare caz, așa cum promisese. Chiar astăzi, ea și fiicele ei, făcând tot cazul din lume, își închipuia el, îi tiranizau pe servitorii familiei Dunwiddie, care veniseră să împacheteze tacâmurile și corsajele, definitivând astfel mutarea pe domeniul Dunwiddie.

Scila și Caribda aveau să fie ogari Dunwiddie. Aurelia și Rose n-aveau cum să fie prea încântate, dar altminteri ar fi fost silite s-o vadă pe Polly aruncându-se pe prag și rupându-și hainele de pe ea. Dacă Rose putea să aibă cai, atunci Polly trebuia să-și păstreze și ea câinii. Soarta casei de pe Plum Street rămânea atârnată în aer. Rose și Aurelia încă aveau nevoie de timp ca să înțeleagă ceea ce Thatcher știuse un an întreg: că banii nu puteau salva o structură atât de puternic afectată.

Părea mai ușor pentru Rose să-și lase căsnicia. Domnul Thomas, avocatul, în semn de recunoștință pentru serviciile lui Thatcher de la proces, îl

îndrumase pe căile judiciare cele mai prietenoase cu putință. Thatcher avea să fie nevoit să-i ofere lui Rose îndeajuns de multe temeiuri, jurând, printre altele, că eșuase în a-i asigura o existență decentă, ceea ce era adevărat. Dar o căsătorie fără urmări putea fi închisă ca o carte, iar cum Thatcher avea să părăsească Vinelandul în curând, calea lui Rose se netezea de la sine. După o pauză îndeajuns de lungă, putea să se recomande drept văduvă și toți aveau s-o ia de bună. Nepătată, putea să se recăsătorească.

– Mă simt teribil de ușurat, îi spuse el lui Mary, care ascultase cu simpatie întreaga relatare a naufragiului. Doar că acum trebuie să deschid un subiect dificil. Care te privește.

– Atunci n-are cum să fie prea dificil.

– Bine, delicat.

Închise ochii preț de o clipă și ascultă. Prin pământ, pe sub mușchi, curgea apa.

– Ca să pot desface căsătoria, trebuie să declar că i-am fost infidel soției mele. O formalitate. În situații dintr-astea, toată lumea spune ce trebuie să spună. Nu mi se cer amănunte. Dar într-un oraș care colcăie de bârfe… Ei bine, îmi fac griji.

Ea nu spuse nimic. El văzu că zâmbește.

– Îmi fac griji pentru *tine*, Mary. Pentru reputația ta. Dacă-i trece cuiva prin cap că ai fost… parte implicată?

– Eu! Biata cotoroanță de care Joseph Treat s-a descotorosit ca de-o măsea stricată când a pornit spre New York, după fermecătoarea Woodhull. Chiar nu te-a învățat nimic anul ăsta în Vineland?

El râse.

– Probabil că așa cred toți.

– Ei bine, îți spun eu. Căminul meu și-a epuizat deja partea de scandal. Acum sunt invizibilă.

Thatcher nu credea că Mary e invizibilă, ci liberă, atât cât putea fi liberă o femeie. Și prinsă cu noi descoperiri, întotdeauna. Ieri, după mai bine de un an de încercări, reușise să vadă o regină a captivantelor ei *Polyergus* luând în stăpânire o colonie de specii pe care și le aservise, *Formica*. Regina cuceritoare invadase cuibul *Formica*, o găsise pe regina-gazdă și o linsese agresiv, până la moarte. Apoi, în mai puțin de un minut, colonia invadată suferise o transformare. Toate lucrătoarele fuseseră subjugate, fără excepție.

– N-am depistat niciun semn de comunicare între membrii coloniei, spuse Mary, stăpânită încă de uimirea proaspătă a minunii pe care o văzuse. Dar efectul a fost instantaneu. Toate erau stupefiate și supuse noului lider. Trebuie să fie la mijloc un semnal chimic transmis de regina dominantă.

– Ai putea să-i spui efectul Landis.

– O, *Landis*.

Nu părea nici amuzată, nici prea deranjată.

– E în libertate, Mary. Un criminal.

Jurații îl declaraseră nevinovat pe motiv de nebunie. Cum urmărise șarada,

Thatcher nu fusese prea surprins de verdict, ci doar de numărul de zile de care avuseseră nevoie ca să se pronunțe. Evident, dura ceva să fierbi o conștiință omenească până ajungea la stadiul de terci. Cei doisprezece bărbați se duseseră în încăperea lor și se încuiaseră cu cheia. După două zile, trimiseseră o notă: *Opt pentru achitare, patru pentru condamnare. Nu găsim nicio cale de a cădea cu toții de acord.* Firește, a fost chemat un preot care i-a pus pe toți în genunchi. *Și când s-au ridicat,* relata ziarul, *doi din patru s-au răzgândit. Văzând rezultatul, au încercat din nou și încă un jurat a fost adus pe drumul cel drept, lăsând un singur amărât lipsit de apărare. Ce era să facă bietul om?*

– Oricum, s-a zis cu Landis, spuse Mary. El n-are puterea unei regine *Polyergus*.

Lui Thatcher i se părea că Mary e optimistă. Dar ce spunea era adevărat – bărbatul pe care îl văzuse în sala de judecată era o bășică găurită. Deposedat de ceasul lui de aur și silit la o umilință de fațadă, fie și numai pentru șase zile, risca să-și piardă definitiv potența. Dacă omul era om și atât, aveau să reziste legilor lui. Utopia avea să se destrame pe la cusături și să se vădească drept costum pentru lăcomia goală.

Thatcher nu avea să fie în Vineland, ca s-o vadă. În mai puțin de o săptămână pleca cu trenul la Boston, ca să se alăture unei expediții în teritoriile din vest. Directorul ierbarului de la Harvard trimitea oameni să adune și să clasifice plante anterior necunoscute științei. Aveau să călătorească luni în șir, în condiții aspre, cu o plată care abia dacă era decentă, dar Thatcher nu-și putea închipui ceva ce și-ar fi dorit mai mult să facă. Nici Darwin, când se îmbarcase în tinerețea lui pe Beagle, nu fusese mai nerăbdător. Mary îi scrisese directorului ca să-l recomande pe Thatcher pentru post, dar insistase să fie angajat pe merit. Probabil. Thatcher mai știa și că Dr. Asa Gray îi e dator cu o favoare prietenei sale.

Ca dar de despărțire, tocmai îi oferise lui Thatcher cutiuța ei de cules, simplă și elegantă. Probabil că era singurul lucru material la care râvnise de ani întregi, în afara unui adăpost temeinic. Iar ea știuse cumva, deși el nu-și mărturisise niciodată dorul. Tot așa cum nu-i spusese lui Mary nici că-i vedea sufletul. Era un sequoia: mai bătrân și mai tânăr decât toate făpturile, copacul care trecea dintr-un eon într-altul. Avea să-i vadă în California, nu desene într-o carte, ci păduri adevărate. Avea să vadă crini de Sego și cactuși, și specii încă necunoscute, priveliști de neînchipuit, de care nu se simțise vrednic niciodată. Nu-i stătea în fire să ceară. Să fi avut de ales, probabil că ar fi rămas în vizuina lui, ca un bursuc. Și bineînțeles că nu el plecase s-o caute pe Mary, ci fusese condus la ea de doi ogari, fără prea multă tragere de inimă, iar pentru asta trebuia să-i mulțumească lui Polly. Ea îi ceruse să se ducă, tot așa cum mai târziu se ținuse scai de el de-a lungul repetițiilor pentru dezbaterea care îl distrusese în Vineland. Și, la sfârșit, îl împinsese să-și apere prietenul, pe Uri.

– Știai că surioara mea, Polly, mi-a ținut partea tot procesul cu Landis? o întrebă el pe Mary. Crede că e un criminal și c-ar trebui să plătească.

– Sora ta e în acest moment suficient de tânără cât să privească lumea cu

onestitate.

– Și nu mai e sora mea. Regretul meu cel mai mare la încheierea căsătoriei, ca să fiu sincer, râse el. Știi ce mi-a zis? Nu-i deloc timidă fata. M-a rugat să mă gândesc, după ce eu și Rose terminăm cu tot divorțatul, dacă nu cumva aș vrea să mă însor cu *ea*. Peste câțiva ani. Când termină de crescut, așa a zis.

Mary nu râse.

– Și-ai să te gândești?

– O, scumpa mea Mary. Polly o să întâlnească până la urmă un armăsar îndeajuns de tânăr cât s-o ia-n spinare și să se facă praf numaidecât, spuse Thatcher, puțin întristat de gând și sperând sincer ca doar armăsarul să se facă praf, nu și călăreața. Polly e mai tânără decât mine cu aproape douăzeci de ani. Rose e mai tânără cu numai jumătate, dar până și-un *singur* deceniu s-a dovedit un golf prea greu de trecut pentru mine.

– Și eu sunt mai în vârstă, tot cu aproape un deceniu.

El o privi atent. Era un unghi straniu din care să cercetezi un chip: vedea mandibula și lobii urechilor, obrazul fraged, rugi răzleți de păr șaten la tâmple și niciun golf de trecut.

– E altceva. Rose și cu mine n-am fost prieteni. N-am avut când.

Se întrebă dacă o să-i spună câți ani are.

– Mary, vreau să te întreb un lucru ciudat. Mă privești ca pe un fiu?

Mandibula se înclină în sus. Privea copacii, sau poate cerul.

– N-am avut un fiu, ca să știu cum l-aș privi, spuse ea direct. De ce, tu mă privești ca pe o mamă?

El zâmbi.

– Nici eu n-am avut mamă, ca să știu cum aș privi-o. Dar îmi închipui că un fiu nu simte dorințele pe care le simt eu. Uneori îmi vine să-ți scot ácele din păr și să-mi fac cuib acolo, ca pasărea în copac.

– O, Doamne, spuse ea, așa cum numai Mary putea s-o spună, și își așeză mâna pe nasturii vestei lui.

– Celălalt regret al meu e că nu mai pot să mă întorc în Vineland, nici măcar în vizită. Cum o să fac ca să te văd?

– Ai să găsești în mine o corespondentă neobosită. O să te saturi de câte vești o să ai de la mine.

– Fă tot ce-ți stă-n putință ca să mă istovești, spuse el și-i luă mâna de pe piept, i-o sărută, apoi i-o așeză la loc. N-ai să reușești.

– La iarnă o să fiu în Florida. William, vărul lui Phoebe, mi-a pus la dispoziție căbănuța lui de pe râul Saint Johns, în mlaștinile dintre Jacksonville și coastă. Din ce aud, căbănuța asta e o gură de rai. Are și un șlep de care pot să mă folosesc. Cu desăvârșire izolată în inima pădurii, niciun alt suflet pe o rază de mile.

– Mary Treat. Câte femei ca tine a făcut Dumnezeu?

Fie nu vru să-i răspundă, fie nu știa.

– Iau căbănuța pentru toată iarna. Dr. Gray mi-a scris despre culesul unui stânjenel-de-baltă care ar crește în Saint Johns și e posibil să fie încă

neclasificat. Când termini cu expediția, ai face bine să mi te alături.

Tăcură amândoi, închipuindu-și un râu de stânjenei. Thatcher stătea întins și privea cerul printre frunze, nori albi prefirându-se prin mici lentile de lumină. Nu ceruse nimic și primea o lume întreagă. Avea să scape înainte ca praful să se-așeze peste casa care cade.

Mulțumiri

Mary Treat a fost o biologă care a trăit în secolul al nouăsprezecelea și a cărei muncă merită să fie mai bine cunoscută. Apare în paginile acestui roman ca alcătuire din jurnalele ei, din scrierile publicate și din corespondența purtată cu Charles Darwin, Charles Riley și Asa Gray. *Sub cerul liber, stăm în lumină* este o operă de ficțiune, dar majoritatea personajelor și evenimentelor din secolul al nouăsprezecelea sunt reale, chiar dacă adeseori neverosimile: autosacrificiul din capcana-lui-Venus, sufragiul feminin din 1868, escrocheriile lui Charles Landis, crima de pe strada principală, toate adevărate. Familia Greenwood este ficțională, iar relația lui Thatcher cu Mary e născocirea mea. Orice asemănare a personajelor din secolul al douăzeci și unulea cu oameni din realitate, în viață sau decedați, este pură coincidență.

Țin să-mi exprim recunoștința față de Societatea Istorică și de Antichități din Vineland și față de experta curatoare Patricia Martinelli pentru arhivele care mi-au fost puse la dispoziție cu generozitate și, într-unul dintre cele mai electrizante momente din viața mea, pentru scrisorile lui Charles Darwin care mi-au încăput pe mână. *Abrazos* lui Renzo Zeppilli pentru ușile pe care le-a deschis în Cuba și lui Nathaly Pérez pentru îndrumarea răbdătoare printr-o lume vecină cu impenetrabilul pentru un creier crescut în capitalism. Sunt recunoscătoare lui Terry Karten și HarperCollins, pentru douăzeci și doi, respectiv treizeci de ani de parteneriat literar. Sarah Brown a depus o muncă eficientă de verificare a faptelor istorice. Doug Johnson a fost corectorul pe care mi l-am dorit dintotdeauna. Trei cărți revelatoare mi-au călăuzit mâna în timp ce scriam: *This Changes Everything*, de Naomi Klein; *The Bridge at the Edge of the World*, de James Gustave Speth; și *The Book That Changed America*, de Randall Fuller. George Eliot mi-a șoptit în ureche vocile din secolul al nouăsprezecelea. Și să-i mulțumim cu toții Willei Cather pentru *My Ántonia*.

Cel mai profund le sunt îndatorată prietenilor care îmi rămân alături în anii cât durează ca paginile să se lege într-o carte. Toți au făcut-o mai bună. Pentru lectură, iar și iar: Judy Carmichael, Steven Hopp, Sam Stoloff, Terry Karten, Caroline Eisenmann, Felicia Mitchell, Jim Malusa, Sonya Norman, Lily Kingsolver. Pentru adăpostul întrupat – Judy Carmichael. Pentru susținerea constantă care face totul posibil: Sam Stoloff și echipa de la Goldin Agency. Pentru că a crezut de la bun început – Frances Goldin. Pentru că m-a învățat neogreacă în vremuri străvechi – Dimitris Stevis. Pentru anii în care am supraviețuit împreună în plină sălbăticie: Rob Kingsolver și Ann Kingsolver. Pentru toate celelalte, aproape tot ce știu și tot ce vreau să fiu: Steven, Lily, Camille, Reid și Owen.

Note

1 În *Lumea ca meditație*, în românește de Constantin Abăluță și Ștefan Stoenescu, prefață de Ștefan Stoenescu, Univers, București, 1970, p. 166.

2 „Prună“, „piersică“, „măr“ și „migdală“ (engl.).

3 În traducere literară, „ținutul viței-de-vie“.

4 „Furnicuța“.

5 „Haide, Antigonuța mea“ (gr. în orig.).

6 În original, „grease monkey“, denumire argotică pentru mecanicii auto.

7 În original, „one if by land, two if by sea“ – aluzie la poemul „Paul Revere's Ride“, de Henry Wadsworth Longfellow, despre începutul Războiului de Independență al Statelor Unite ale Americii.

8 Cel mai înalt grad acordat de organizația americană de cercetași, instituit în 1911.

9 Boala pulmonară obstructivă cronică.

10 Mai ales în jargonul american al anilor ’80, persoană tânără din clasa mijlocie, cu o slujbă bine plătită.

11 În original, „Garden State“, denumire pe care și-a atras-o orașul New Jersey la începutul secolului al nouăsprezecelea prin multitudinea de ferme prospere din împrejurimi, în opoziție cu „Empire State“ (orașul New York), trezoreria țării.

12 Diviziune de administrație locală în unele state de pe Coasta de Est și din centrul Statelor Unite ale Americii. Am optat în text pentru echivalentul aproximativ „district“.

13 În original, *wetbacks*, jargon nord-american prin care au fost desemnați începând cu 1920 mexicanii care traversau înot ilegal Rio Grande.

14 Walt Whitman, „Aud cum cântă America“, în *Opere alese*, traducere și prezentare de Mihnea Gheorghiu, Univers, 1992, p. 61.

15 Zonă puternic industrializată, cu o lungă istorie în exploatarea chimică și petrochimică.

16 În original, „City of Brotherly Love“, supranume al orașului Philadelphia care are la bază etimologia toponimului (*phileo* – „iubire“ și *adelphos* – „frate“), dar care în timp a ajuns să primească o conotație ironică, dat fiind

gradul mare de criminalitate și corupție înregistrat în zonă.

17 Acronim pentru Health Maintenance Organization, un plan de asigurare cu acoperire limitată, a cărui eligibilitate depinde de o anumită zonă geografică sau de rețeaua de medici care au contract cu organizația, în afara acestor condiții negarantând asistența decât în caz de urgență.

18 Acronim pentru Affordable Care Act, reformă a sistemului de asigurări de sănătate petrecută în martie 2010 sub președinția Obama, care creștea eligibilitatea pentru serviciile medicale, lărgind accesul populației generale, chiar și în caz de venituri mici.

19 Condamnarea la moarte pronunțată în 1989 de ayatollahul Ruhollah Khomeini împotriva scriitorului Salman Rushdie, ca urmare a pretinselor conotații blasfemiatoare din romanul *Versetele satanice*, publicat cu un an înainte.

20 Aluzie la incendiul din noaptea de 23 februarie 1970, când o grupare a studenților de la Washington University a dat foc sediului ROTC (Reserve Officers' Training Corps), în semn de protest față de războiul din Vietnam.

21 Companie americană de dans acrobatic, fondată în 1925.

22 Acronim pentru Financial Industry Regulatory Authority, autoritate de reglementare fiscală privată.

23 Subgen literar foarte popular în Marea Britanie în anii 1860 și 1870, care aborda în manieră abstractă și alegorică teme sociale ale perioadei victoriene, având-i ca reprezentanți principali pe Wilkie Collins, Ellen Wood și Mary Elizabeth Braddon. Perioada sa de apogeu a fost marcată de creșterea pieței de carte și a numărului de cititori, urmare a Revoluției Industriale.

24 În original, *bloomers*, numiți după editoarea și activista feministă Aurelia Bloomer, erau pantaloni largi de inspirație orientală, din materiale ușoare și purtați pe sub rochie, care au marcat la jumătatea secolului al nouăsprezecelea, în America, începuturile reformei vestimentare feminine.

25 Curent social american întins de-a lungul secolului al nouăsprezecelea și în prima parte a secolului al douăzecilea, animat de credința că alcoolul este imoral, așadar consumul reprezintă o amenințare pentru succesul națiunii.

26 În engl., *thatch*.

27 În engl., vânzător ambulant de obiecte din cositor, de obicei de etnie romă, sau meșter care face reparații improvizate și de calitate slabă.

28 În engl., „oală de noapte".

29 Concursuri desfășurate în Statele Unite ale Americii, la cumpăna secolelor al nouăsprezecelea și al douăzecilea, în care copii cu vârste cuprinse între șase luni și doi ani erau evaluați de un juriu pe criterii de înfățișare, sănătate fizică și psihică. Demersul urmărea să stabilească standarde naționale

în ceea ce privește sănătatea celor mici și făcea parte din mișcarea eugenică americană.

30 În engl., „șoim", dar și „persoană rapace".

31 Aluzie la romanul *My Ántonia*, publicat în 1918 de scriitoarea americană Willa Cather, care spune povestea unui orfan din Virginia și a unei fiice de imigranți din Boemia aduși să trăiască la sfârșitul secolului al nouăsprezecelea în Nebraska. *Vezi și* ediția în limba română: *Ántonia mea*, traducere de Mihaela Negrilă, Polirom, Iași, 2014.

32 Sindromul morții subite a sugarului.

33 În original, „Georgie porgie, pudding and pie", un cântecel pentru copii din folclorul britanic, despre care se crede că și-ar avea originea în povestea Prințului Regent, mai târziu George al IV-lea (1820–1830), ridiculizat în presa vremii pentru constituția îndesată.

34 Aluzie la o poezioară englezească pentru copii, cu o largă circulație în folclor și publicată pentru prima oară la începutul secolului al nouăsprezecelea.

35 Degetul mare de la mână (engl.).

36 Philadelphia, în limbaj colocvial.

37 În original, *she took the Fifth* – aluzie la cel de al cincilea amendament din Constituția SUA, care garantează dreptul la tăcere cu scopul de a evita autoincriminarea.

38 „În locul părinților" (lat.), sintagmă referitoare la responsabilitatea legală de a prelua sarcinile părinților unui copil.

39 În Statele Unite, program guvernamental de decontare a cheltuielilor medicale pentru persoanele defavorizate sau vulnerabile.

40 Simulare, în scop educațional, a Adunării Generale a Națiunilor Unite, în care studenții au ocazia să învețe despre diplomație și relații internaționale, dezbătând subiecte de actualitate din poziția de ambasadori.

41 Roman din 1948 al lui Alan Paton care a adus în atenția internațională istoria tragică a Africii de Sud. A fost ecranizat în 1995 în regia lui Darrell Roodt.

42 Companie de investiții aflată în subordinea Bank of America.

43 Abreviere pentru *political science* (engl.), „științe politice".

44 „Polly suspină", joc de cuvinte bazat pe omofonia cu *poli-sci*.

45 Figură simbolică pentru intrarea femeilor pe piața muncii în contextul celui de Al Doilea Război Mondial.

46 În engleză, *Modified Adjusted Gross Income*, prescurtat MAGI, care este totodată și pluralul de la *magus*, „mag".

47 *Badger*, „bursuc“ (engl.); Badger State, denumire populară a statului Wisconsin.

48 În original, inițialele numelor dau propoziția „Pack a bag, lad“, în traducere aproximativă din engleză: „Fă-ți bagajele, băiete.“

49 Tip de mașină cu caroseria joasă, devenită simbol al culturii mexicanilor din America în anii 1940.

50 Organizație și mișcare globală care pledează pentru cunoașterea și pacea interreligioasă.

51 Rețetă de vinete umplute, asemănătoare cu musacaua, care își ia numele de la asemănarea cu un papuc.

52 Supă de pui dreasă cu un sos special din ou și lămâie (*avgolemono*).

53 Desert preparat dintr-o foaie subțire asemănătoare cu cea de baclava, rulată și prăjită în ulei, apoi cufundată în sirop de zahăr sau de miere.

54 Marcă de burete de sârmă.

55 Aici și mai departe, citatele din Biblie sunt preluate din traducerea Cornilescu, 1924, revizuită în 2016.

56 *Facere* 9:3.

57 Psalmul 137:9.

58 Aluzie la o înscenare mediatică din 1938, când Orson Welles a prezentat drept știri de ultimă oră, de la microfonul postului de radio CBS, o presupusă invazie extraterestră din Grovers Mill, New Jersey.

59 Uraganul Sandy, extrem de distructiv, care a lovit de pe 22 octombrie până pe 2 noiembrie 2012.

60 „Dixieland“ (engl.), nume generic pentru statele din sudul SUA.

61 În original, „Ashes, ashes, all fall down“, variantă a refrenului unui cântecel din folclor intitulat *Ring-a-Ring-a-Roses*, despre care unele teorii susțin că ar face aluzie la epidemia de ciumă care a afectat Londra în 1665.

62 „Omul deșteptător“ sau „omul ceasornic“, slujbă din perioada Revoluției Industriale, dinaintea apariției ceasurilor cu alarmă, care consta în a-i trezi pe muncitorii din tura de dimineață a fabricilor, bătându-le în fereastră cu o bară lungă de metal, care ajungea până la etaj. Pentru serviciile prestate, slujbașul primea o sumă modică de la fiecare abonat.

63 În engl., *bots* și *cookies*.

64 „Fiule“ (sp. în orig.).

65 „Pe hainele pentru bebeluși“ (sp. în orig.).

66 Joc de cuvinte intraductibil în totalitate, care se bazează pe omonimia, în

engleză, dintre *chest* – „ladă“, „cufăr“ și *chest* – „piept“.

67 În original, *redneck*, termen folosit mai ales cu sens peiorativ pentru a desemna populația de rând din sudul Statelor Unite, trăgându-se, probabil, de la cefele arse de soare ale lucrătorilor din fermele comune în zonă în secolul al nouăsprezecelea.

68 *To delouse* (engl.), „a despăduchea“.

69 În orig., *survivalists*, persoane care practică supraviețuirea în aer liber ca pe un sport sau hobby.

70 Willa Cather, *Ántonia mea*, *op. cit.*, pp. 24–25.

71 Stil de țesătură specific covoarelor Navajo.